

mes

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

Ročník III.

1943.

Číslo 1.

OBSAH:

Cesty. Redaktor: Kultúra ducha 1. Du
Zjavenie Pánovo 3. Müller: Duchovné
9. Šurjanský: V Kristu Ježišovi 14.
Sväti 22. Kohút: List študentovi 26. Svä
nard: Neverec a Boh 31. Do výšav 34.
Literatúra 45.

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habán, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilán Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýlak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Novú obálku nakreslil p. architekt Štefan Gallo, riaditeľ v Trenčíne. **Ďakujeme.**

K Hrušovského knihe. V Smere (II, 477) napísal som krátku recenziu knihy Igora Hrušovského: Vývin vedeckého myslenia. Išlo mi o recenziu, nie o kritiku. Medziiným som napísal: „Nie sú to dejiny filozofie, lebo kniha musela by mať oveľa širší základ, hlbší a objektívnejší pohľad do riše myslenia.“ Hrušovskému totiž chýba väčšina predpokladov na to, aby písal dejiny filozofie s takým zamieraním, s akým je napísaná táto kniha. Musel by byť univerzálne filozoficky podkutý, musel by dobre poznať metafyziku a mnohé iné filozofické disciplíny, a len potom mohol by sa odvážiť vynášať aké-také úsudky, prípadne uprednostňovať svoje subjektívne, ničím nepodložené teórie. Až keď tieto základné predpoklady budú jeho vedeckým imaním, potom, hádam, dá slovenskej verejnosti dielo, písané objektívne. — Dr. Müller.

Ďakujem všetkým čitateľom Smeru, ktorí mi blahoželali na Vianoce alebo na Nový rok. Osobne všetkým som nemohol odpovedať, ale pri vianočnej svätej omši modlil som sa za vás všetkých. — R e d a k t o r.

Dary na študentský tlačový fond: Typografi firmy Čelko, Trenčín, 100 Ks; MUDr. G. R. Hoffmann, Snina, 100 Ks; Ing. Alexander Vagáč, Trenčín, 100 Ks; MUDr. Viktor Hoffmann, Kostolany nad Hornádom, 100 Ks; Dr. Štefan Dubravec, profesor, Nitra, 60 Ks; prof. Michal Kollárik, Prievidza, 50 Ks; dp. kaplán z Dubnice nad Váhom, 50 Ks; Ladislav Antalík, kaplán, 3 Ks; Matej Litvín, kaplán, 13 Ks; Albína Rusinová, Bratislava, 50 Ks; Jozef Halmeš, zubný technik, Trenčín, 50 Ks; Arch. Ján Barytus, Trenčín, 43 Ks; Emanuel Schubert, dekan, Prievidza, 13 Ks; Rudolf Medzibrodský, Trenčín, 13 Ks; Dr. Štefan Hések, gen. vikár, Prešov, 13 Ks; Ernest Perháč, kaplán, Zborov, 20 Ks; Margita Strechay, Trenčín, 13 Ks; Dr. Michal Mrkva, farár, Krivá, 8 Ks; Katarína Görosová, učiteľka, Terchová, 3.50 Ks; Jozef Hollý, kaplán, Sp. Kapitula, 3.50 Ks; Terézia Maťošková, Tvrdošín, 5 Ks; Anton Markech, kaplán, Šoporňa, 23 Ks; Dr. Anton Brieda, Bratislava, 13.50 Ks; Zigmund Melichár, farár, Boleráz, 13.50 Ks; Štefan Herodek, farár, Červený Kameň, 3.50 Ks; Viktor Kállay, kanonik, Púchov, 13.50 Ks; Hermína Jusková, Bratislava, 13.50 Ks; Oľga Šupejová, Bratislava, 10 Ks; Ignác Leitmann, Trenčín, 13.50 Ks; Fr. Munk, Ružomberok, 13.50 Ks; SKM, Banská Bystrica, 13.50 Ks; Dr. Štefan Štefkovič, Trenčín, 5.50 Ks; J. Omelka, Višňové, 3.50 Ks; A. Tomečková, Bratislava, 3.50 Ks.

Darcom srdečné Pán Boh zaplať!

Naši mŕtvi: Július Gaudník, Dol. Voderady.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydáva
trentianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. L.
Müller. Používanie novinových známok povolené
výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový
v Bratislave pod. čis. 144.487-III/1-1948. Dozorný
pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Celko, Trenčín.

S M E R,

revue pre duchovný život.

Rediguje

prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Ročník III.

Vydáva dominikánska edícia Veritas.

Trenčín 1943.

OBSAH :

- SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ: Účinky Kristovho utrpenia 97.
- Dr. MARCEL BARÁT: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta 405.
- SV. BERNARD Z CLAIRVAUX: Neverec a Boh 31.
- P. ERNEST BINDÁČ, SVD: Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka 213, 263, 317.
- Dr. JOZEF BÚDA: Očisťovanie 49, Trpiaci Mesiáš 145.
- Dr. CARLO CARBONE: Činnosť katolíckych talianskych vysokoškolákov 368.
- J. B. CHAUTARD: Kontemplácia či činnosť? 302.
- Dr. ŠTEFAN DUBRAVEC: Zjavenie Pánovo 3, Vy-kúpenie 150.
- BLAH. ANGELA Z FOLIGNO: Duchovné kroky 168, 203.
- Dr. GAŠPAR FRIETHOFF, OP: Máriina svätosť 64. Máriina svätosť: Plnosť milosti 108, Máriina svä-tosť: Plnosť ctností 175, 259.
- P. AQUINAS GABURA, OP: Dozretá duša. Z duchov-ných črt zomretej pani M. Krčméry 208.
- EMÍLIA GÁBOROVÁ: Katolíckym študentkám 320.
- LÉONCE de GRANDMAISON, SJ: Osobné nábožen-stvo 400, Pobožnosť 462.
- Dr. METOD HABÁŇ, OP: Život z Kristovho kňazstva 98, Kresťanský život v lisku Kristovho kňazstva 245.
- JÁN HARANTA: Omša ex voto 337.
- MARCEL HORNIÁK, SS: Radostná katolícka výchova 179, Na cestu do života 267, Na obranu vlastnej dôstojnosti 274, Kridla či príťaž? 347, Práva srdca 361, Cesta k nadprirodzenému 443.
- Dr. MAX. CHLADNÝ-HANOŠ: Náčrt nového pokusu o riešenie problému dokonalosti 433.
- Prof. JURAJ KOHÚT: List študentovi 26, 221, 413.
- J. LINDWORSKI, SJ: Ako si možno oživiť myšlienku na Boha 294.

Dr. INOCENT MÜLLER, OP: Duchovné vedenie 9, Pravidlá pre duchovné vedenie 53, Usporiadanosť života 102, Duchovné čítanie a prednášky 157, Posväcovanie spoločnosti: Posväcovanie priateľstva 241, Posväcovanie spoločnosti: Posväcovanie stavovských záväzkov a apoštolátu 289, Prirodzený život človeka 338, Človek v nadprirodzenom lisku 385, Vyhnaný z raja 439.

Dr. MICHAL MYSLAVSKÝ: Apoštol — sluha boží 71, Príčina nevery 125.

Š. NÁHALKA-MICHALICA: Mnohotvárna milosť božia 314.

REDAKTOR: Kultúra ducha 1.

A. D. SERTILLANGES, OP: Večná Cirkev 121.

Prof. P. EMILIÁN SOUKUP, OP: Svätí 22, Obrátenie svätých 60, Iní ako my 117, Svedomití 163, Veriaci 198, Výchova lásky 255, Dokonalí 341.

VLADIMÍR STERCULA: Katolíckemu akademikovi 226, Najmladším kolegom akademikom 420.

Dr. JURAJ ŠIMALČÍK: Na 85. výročie lurdských zjavení 305, 352, 391, 453.

JOZEF ŠRAMEK: Sociálna prestavba ľudstva podľa encyklik 466.

Dr. ANTON ŠURJANSKÝ: V Kristu Ježišovi: Skutočnosti kresťanského bytia 14.

SIGRID UNDSETOVÁ: Kresťanstvo a novopohanstvo 218.

GOŘAZD ZVONICKÝ, SS: Svätý Tomáš Akvinský 174.

DO...VÝŠAV 34, 75, 129, 182, 231, 280, 324, 374, 425, 471.

ŽIVOT 39, 78, 132, 184, 232, 283, 329, 377, 428, 472.

LITERATÚRA 45, 89, 141, 191, 239, 286, 333, 383, 431, 477.

Kultúra ducha.

Vo svete tvoria sa nové predpoklady lepšej budúcnosti národov. Mnohé veci, ktoré doteraz boli pokladané za nenahraditeľné kolieska pravidelného životného behu, zahadzujú sa do kútov histórie, kde sa bude iba spomínať, že jestvovaly. V krátkom čase prestaly byť moderné, stratily silu, ktorú v nich ľudstvo hľadalo. Nejde len o technické vymoženosti, ide najmä o pokrok ducha, o pokrok rozumu, ktorý je nenahraditeľným predpokladom napredovania vo všetkých odvetviach ľudskej činnosti. A práve tu vidíme na jednej strane ustavičné zmeny, na druhej strane zdôrazňovanie čohosi nehybateľného, čo sa môže a musí vyvíjať, ale len v starom, tradičnom smere.

Rozum hľadá pravdu, vôľa túži po blaženosti, preto tolko zmien na poli duchovnej tvorby, lebo aj rozum hľadá vždy väčšiu istotu v nadobudnutej pravde, a vôľa tiež túži po ukojení v dobre, a keď ukojenie nenájde, je nespokojná. Tam sú korene, tam sú príčiny tisícročných borieb a všelijakých bojov ľudí, ktoré vyvrcholiajú v kultúrnych aj v politických zápasoch jednotlivcov i celých národov.

Do tejto metamorfózy mienok a názorov zaznieva hlas toho, ktorý je Pánom dejín: „Ja som, ktorý som!“ Ozvenu týchto slov vidím v slovách Kristových, ktorý vravel: „Ja som cesta, pravda a život!“ Od tých čias každé hľadanie pravdy bez Krista, každá túžba po dobre bez Boha, je márna, je nesplniteľná, lebo nie je usmerňovaná Dobrom, pre ktoré je stvorená vôľa, nekloní sa k absolútnej Pravde, ktorú hľadá rozum.

Usmerňovateľom ľudskej činnosti musí byť Boh. To totiž znamená, že jeho vôľa, jeho zákony a rozkazy musia preniknúť náš rozum aj vôľu, aby v našich činoch odzrkadľovala sa božia vôľa, prejavovaná týmito zákonmi. V tom spočíva nadprirodzená kultúra ducha, bez ktorej každý pokrok v kultúre alebo v technike je stavbou na piesku, ktorú vyvráti zajtrajšok svojimi novými názormi.

SMER katolíckej slovenskej inteligencii predkladá pravdy, ktoré sa ešte neprežili, ktoré podnes nikto nevyvrátil, lebo sú to pravdy, ktorými Pán dejín a národov podmielil šťastie ľudského života. Sme si povedomí toho, že uskutočňovanie tohto duchovného programu je prvým predpokladom lepšieho zajtrajška Slovenska; preto chceme aby smeristická kultúra ducha stala sa imaním všetkých tých, čo si na Slovensku osvojujú právo zabezpečovať lepšiu budúcnosť cyrilometodejskému národu. Som presvedčený o tom, že niečo v kultúrnom slovenskom živote činnosti, v ktorej by nemal rozhodujúce slovo Boh, Kristus a svätá Cirkev rímskokatolícka, preto ich program pokladám za prvý a základný predpoklad slovenskej budúcnosti.

S týmto starým, rímskokatolíckym programom začíname treťoročný úsek nadprirodzenej činnosti ducha v dušiach roduvernej Slovače a prosíme toho, bez ktorého nič nemôžeme vykonať, aby zdokonalil všetky naše nedokonalosti a na prihovorenie Sedmoboľestnej Patrónky Slovenskej republiky priviedol pod panujúce žezlo Krista Kráľa všetky úprimné duše podtatranskej vlasti.

Redaktor.

Zjavenie Pánovo.

Dr. Štefan Dubravec.

„Zjavenie Pánovo“ je úradný názov prikázaného sviatku, ktorý svätíme 6. januára. Význam sviatku vidieť aj z toho, že jeho oktáva má o stupeň vyššiu výsadu než Vianoce. Na objasnenie významu tohto sviatku nech slúži aj týchto niekoľko myšlienok:

1. Najdokonalejšie „zjavenie Pánovo“, aké je vôbec len možné, je v samom večnom živote božom. Týmto zjavením je večné Slovo (druhá božská osoba), ktorým Boh Otec vypovie a tak prejaví celé nekonečné bohatstvo svojej božskej bytnosti. Dokonalejšie zjavenie Boha si nemôžeme ani myslieť, lebo týmto Slovom je celkom rovnocenne a živo prejavená celá podstata Božia v najužšom smysle, takže Slovo je vecne totožné s podstatou Božou, má tú istú jedinú podstatu božskú, je teda tým istým jediným Bohom ako Otec, len v osobe je rozdiel; totižto že to isté božstvo je v Slove iným spôsobom než v Otcovi. V tomto smysle hovorí Pán Ježiš: „Ja a Otec sme jedno“, ¹ totižto jedno bytie, jedno božstvo. A jedno sú ďalej aj v tom, že práve tým, že Otec je Otcom a Slovo jeho Synom, tým sú aj jedno princípium, jeden prameň Ducha Svätého, svojej spoločnej svätej Lásky, ktorou sa úplne celou svojou božskou podstatou odovzdajú sebe v tretej božskej osobe, ako keby dvaja mali alebo správnejšie celou svojou bytosťou boli jediné srdce, z ktorého vychádza ich spoločná láska, obsahujúca celé ich bytie.

2. Katolícka viera učí, že tento vnútorný božský život poznania a lásky, ako nám ho tajomstvo Najsvätejšej Trojice naznačuje, určil Pán Boh — nakoľko je to možné — aj stvoreným osobám, anjelom a ľuďom. Nijako im to,

¹ Ján 10, 30.

pravda, neprislúcha podľa ich prirodzeného bytia, ale Boh nadprirodzeným spôsobom chce v každom ako by zopakovať to, čo je v jeho večnom živote: bezprostredne prejavíť mu svoje poznanie podľa vzoru, ako je prejavené v jeho večnom Slove, aby tak človek samým božím poznaním, ktoré prijal, Boha bezprostredne videl, primerane aj miloval a tak bol blažený nadprirodzenou, božskou blaženosťou.

No tento stav nadprirodzenej blaženosti Pán Boh nedáva tvorom hneď pri ich stvorení, keď dostanú svoju prirodzenosť. U Boha je táto blaženosť totožná s jeho prirodzenosťou; teda tým, že jestvuje, je aj konečne blažený. Lež u tvorov táto nadprirodzená blaženosť neprislúcha k ich prirodzenosti, ale javí sa od ich bytia odchodný — a to nadprirodzený — posledný cieľ. K cieľu však tvory majú dôjsť svojou činnosťou.² No svojou prirodzenou činnosťou nemohli by ho dosiahnuť, ani vedomosti by o ňom nemali ani síl na jeho dosiahnutie; preto ak ich Pán Boh chcel urobiť účastnými na svojej božskej blaženosti, bolo potrebné, aby ich zvlášť, t. j. nadprirodzeným spôsobom poučil o tomto cieľi a o prostriedkoch, ktorými ho s pomocou božou možno dosiahnuť. Toto nadprirodzené poučenie božie voláme *z j a v e n i e* božie vo vlastnom smysle, v akom sa v teológii všeobecne používa, totižto nadprirodzené poučenie božie, dané ľuďom ešte putujúcim na ceste. Týmto zjavením aj keď človek Boha ešte nevidí, už môže a má svoj pomer k Bohu utvoriť tak, ako syn k Otcovi, ako je to v samom Bohu, totižto poznať Boha — hoci ešte nie vidieť — vierou tak, ako ho pozná jednorodený Syn, a vo vzájomnej, ba jedinej spoločnej láske, v Duchu Svätom vyjadrenej, sa s ním spojíť.

To znamenajú slová: „Bez viery nemožno sa páčiť Bohu.”³ No nestačila by len nejaká

² Svätý Tomáš Akv. I, 62; II, 5.

³ Žid. 11, 6.

teoretická viera, ktorou by sme síce uverili, že Boh nám chce dať svoju blaženosť ako synom, ale podľa nej by sme nežili; totižto ak by sme celú svoju vôľu, celé svoje bytie nezamierili k Bohu, v láske s ním sjednotení, ako je s ním sjednotený jeho večný Syn v Duchu Svätom. Preto hovorí zase apoštol: „Čo by som mal všemožnú vieru, ... a nemal by som lásky, nič nie som.“⁴ Táto láska znamená sjednotenie našej vôle (veď láska je výkon vôle) s vôľou božou, teda zachovávanie božích príkazov, usmernenie celého života podľa viery.

3. Túto vieru čiže toto zjavenie Boh čo do výslovného obsahu nedal ľuďom odrazu, ale postupne.⁵ — V zásade, pravda, vždy každý je povinný veriť a robiť, čo Boh zjavil a prikazuje; no výslovne je na spasenie potrebné zo zjavenia poznať, totižto veriť a za pravidlo činnosti mať aspoň dve pravdy: „Boh je a tým, ktorí ho hľadajú, je odplatiteľom.“⁶ Lebo v týchto dvoch pravdách, píše svätý Tomáš Akv.,⁷ sú obsiahnuté aj ostatné pravdy, ktoré Boh postupom času zjavil: Prvá pravda obsahuje všetko, čo je večne v Bohu a v čom pozostáva naša blaženosť; — v druhej je všetko, čo Boh v čase zariadil svojou starostlivosťou na to, aby sme blaženosť dosiahli.

Vieme, že Pán Boh vždy dával ľuďom podrobnejšie zjavenie aj o sebe aj o svojich ustanoveniach vo svete. Takto chcel, aby sa ľudia aj čo do stránky objektívnej vždy dokonalejšie mohli s ním spojiť. Plnosť tohto zjavenia božieho viaže sa k osobe Pána Ježiša Krista. Večné Slovo Božie osobne došlo k nám v ľudskom tele, aby svojím ľudským životom a ľudskými slovami osobne nám zjavilo — nakoľko je to

⁴ 1 Kor. 13. 2.

⁵ Nemyslíme na zjavenie v raji pred pádom, ktorého obsah bol prvotnému stavu primeraný, ale nám ho ťažko ustáliť.

⁶ Žid. 11, 6.

⁷ II—II, 1; De verit 14.

týmto ľudským spôsobom možné a ľudom v skúške postaveným primerané — plnosť bytia božieho a ustanovizní božích, ktorá je v jeho jedinom večnom Slove prejavená a pomocou ktorej máme svoj život k Bohu zamieriť a čo najužšie sa s ním spojiť.

4. Veľký sviatok zjavenia Pánovho je teda sviatkom tohto definitívneho zjavenia božieho, ktorého sa nám dostalo skrze Pána Ježiša Krista, vteleného Syna Božieho. V najstarších časoch Cirkvi sa v tento deň na Východe slávil aj jeho telesné narodenie, lebo však týmto narodením sa na svete „zjavil v podstate našej smrteľnej prirodzenosti“, ako to ešte aj teraz hovorí prefácia tohto sviatku. No keďže teraz sa jeho Narodenie slávi dňa 25. decembra, sviatok Zjavenia Pánovho je venovaný tomu, že s v e t u bolo zjavené, že tento na svet narodený človek je sám vtelený Boh a Vykupiteľ sveta. Texty svätej omše tohto sviatku vyzdvihujú najmä zjavenie, ktorého sa dostalo mudrcom od Východu skrze hviezdú. V breviári však sa na dneskajší deň pripomína aj pamiatka pokrstenia Pána Ježiša v Jordáne, kedy Otec nebeský vydal o ňom svedectvo a Duch Svätý v podobe holubice sa nad ním zjavil; taktiež aj pamiatka prvého zázraku Pána Ježiša, totižto premenenia vody na víno, kedy prvý raz zázrakom sám osobne vydal svedectvo o svojom božstve a tak „zjavil svoju slávu“.⁸

Svätý Tomáš Akv. podrobne a milo hovorí o všetkých týchto troch udalostiach,⁹ ale v rámci tejto krátkej úvahy sa nemožno o ich význame podrobnejšie zmieniť. Toľko však ešte chceme pripomenúť, že tento sviatok je sviatkom základu našej viery, totižto zjavenia božieho, a je aj sviatkom rozširovania viery, najmä sviatkom pohanských misií, keďže v mudrcoch čiže kráľoch od Východu, je naznačené predo-

⁸ Ján 2, 11.

⁹ III, 36, 39, 43.

všetkým povolať pohanov k pravej viere. Neohrozená viera však, ktorú títo mudrci prejavili, má byť vzorom aj našej neohrozenej a praktickej viery. Len čo mali podľa polohy hviezdy istotu, že Dieťa je v dome, hneď vstúpili dnu, bez váhania padli na kolená, klaňali sa Dieťaťu a svojimi darmi dali na javo, že seba samých mu bezvýhradne odovzdávajú. Nepozastavili sa nad tým, že palác tohto kráľa je veľmi jednoduchý, jeho matka celkom chudobná a on sám ako by bol len nevládnym dieťaťom. Dobre vedeli, že im neprislúcha právo posudzovať Boha, v akých okolnostiach sa chce na svet narodiť a akými prostriedkami chce ľudí k spaseniu viesť. Aj my máme božiu záruku o tom, že v tomto dome, t. j. v Cirkvi katolíckej je na svet narodený Boh-Spasiteľ a všetko, čo on znamená: jeho učenie a ustanovenia, ktorými máme byť spasení; lebo Kristus ju poveril, aby toto učenie všetkým národom ľudskou rečou hlásala a ustanovenia uskutočňovala. Keď božiu záruku máme, musíme sa bezvýhradne riadiť náukou a ustanoveniami, ako nám ich Cirkev z božieho poverenia hlása. Takto musíme prejať svoju úplnú oddanosť a lásku voči Bohu, lebo každý náš krok, ktorý nebude nadprirodzene zamierený k Bohu neohrozenou vierou a láskou, bude vo večnosti stratený.

Pravda, mnohé okolnosti, články viery, príkazy a ustanovenia nie sú nášmu rozumu bezprostredne jasné. Boha totiž nevidíme bezprostredne a ľudskými pojмами nemožno celkom jasne — ako by v plnom svetle — vyjadriť jeho nekonečný, všetko presahujúci vnútorný život. A v jeho slobodných ustanoveniach tiež tak sa spája božské s ľudským, že spôsob tohto spojenia a účinkovania nie je nám vo všetkom celkom jasný. Takto božské ustanovenia a tajomstvá jeho vnútorného života sú nám aj skúškou, aby sme svoju oddanosť voči Bohu

dokázali tým, že pevne veríme, hoci veciam celkom nerozumieme; stačí nám záruka božia, že veci sa naozaj tak majú, lebo on to tak zjavil a on sa mýliť alebo klamať nemôže. Takúto skúšku žiadal Pán Boh aj od anjelov a žiada aj od ľudí; nevyňal z nej ani svoju vlastnú matku, ktorá bola najväčším skúškam podrobená. No naša pýcha nás zvádza k tomu, aby sme posudzovali aj Pána Boha a pochybovali o tom, čo nám nie je jasné. Čo je nám na skúšku, takto sa stane ako by pokušením, pre ktoré nám Spasiteľ káže bedliť a modliť sa,¹⁰ totiž uponížiť sa a prosiť Boha o pomoc, aby sme nepodľahli myšlienke, že by Boh nepravdu mohol hovoriť, lebo v takom pokušení je táto myšlienka obsiahnutá.

Pri tejto bezpodmienečnej a stálej viere, založenej na tom presvedčení, že Boh len pravdu môže povedať, smieme však hľadať rozlúštenie ťažkostí a námietok, lebo každá námietka sa celkom iste dá rozlúštiť. Taktiež sa máme usilovať čím lepšie vniknúť do tajomstiev svätej viery, lebo — ako snem vatikánsky učí¹¹ — vierou osvietený rozum pri usilovnom a nábožnom hľadaní s pomocou božou môže dosiahnuť isté, veľmi užitočné porozumenie tajomstiev, aj keď ich nemôže vidieť tak, ako prirodzené pravdy, kým v tomto smrteľnom živote „vzdialení sme od Pána: lebo vo viere chodíme, a nie vo videní”.¹²

Ale táto viera nie je „slepá”, lebo nie „naslepo” veríme, ale na základe svedectva božieho, ktoré je bezpodmienečne pravdivé. Spolu však táto viera je aj záslužná, keď ju bezvýhradne prijímame — hoci nášmu rozumu nie je bezprostredne jasná — a podľa nej celou svojou bytosťou sa Bohu odovzdáme, svoju vôľu s jeho vôľou v láske sjednotíme. Takto už na zemi „sme dieťkami božími”, hoci „ešte sa neuká-

¹⁰ Mat. 26, 41.

¹² 2 Kor. 5, 6—7.

¹¹ Sess. III, cap. 4.

zalo, čím budeme".¹³ Tieto slová znamenajú, že na tých, ktorí ako dieťky božie v posväcujúcej milosti prejdú na druhý svet, čaká ešte jedno, najhlavnejšie zjavenie božie, totiž to, ktoré sme spomenuli na začiatku tejto úvahy. V tom bude spočívať, že Boh Otec pošle do nášho rozumu svoje večné Slovo, nie zahalené v ľudskom tele, ale bezprostredne tak, ako ono duchovne od Otca vo večnosti pochádza. Tým sa v našom rozume utvorí takzv. „svetlo večné“ alebo — ako bohoveda hovorí — „svetlo slávy“, a to v takej miere, aká bude zodpovedať miere zo zemského života prinesenej posväcujúcej milosti. Takto sa nám Boh vo svojom božstve bezprostredne z j a v í, takže „budeme jemu podobní, lebo ho u v i d í m e, ako je".¹⁴

¹³ 1 Ján 3, 2.

¹⁴ Tamtiež.

Duchovné vedenie.

Dr. Inocent Müller, OP.

V našich doterajších úvahách bola reč o prostriedkoch na dosiahnutie dokonalosti. Lebo keď sme poznali podstatu duchovného života, hľadali sme cesty, hľadali sme prostriedky, ktorými by sme dosiahli Bohom vytýčený cieľ. Tieto prostriedky sme rozdelili na vnútorné a vonkajšie.¹ Obširnejšou úvahou o modlitbe naznačili sme všetky vnútorné prostriedky, ktoré vedú úprimnú dušu k spojeniu s Bohom. V nasledujúcich článkoch chcem hovoriť o vonkajších prostriedkoch, ktoré má pravidelne použiť každá duša na ceste k nadprirodzenej dokonalosti. Učítelia vnútorného života medzi prvé vonkajšie prostriedky zaradili duchovné vedenie. Logicky mal by som najprv hovoriť o tom, v čom spočíva duchovné vedenie; lež s praktického stanoviska pokladám za osožnej-

¹ Smer I, 337.

šie poukázať ponajprv na to, či pre duchovný život je nevyhnutné takéto vedenie, či človek naozaj potrebuje nejakého duchovného vodcu. keď sa chce pripodobniť Kristu, keď ho chce nasledovať. Na túto otázku musí si dať jasnú odpoveď mních, žijúci v kláštore, kňaz, ktorý sa stará o spásu duší vo farnosti, v škole, v spolkoch, aj katolík laik, ktorý v rodinnom živote chce plniť príkaz Kristov: Buďte dokonalí! Otázku duchovného vedenia pokladám za dôležitú najmä pre ženské rehoľné spoločnosti, ktorým povolanie nedovolí, aby si preštudovaly odborné knihy cirkevných učiteľov a vodcov duchovného života. Takéto spoločnosti, ak naozaj túžia po ozajstnom duchovnom živote, nevyhnutne potrebujú duchovné vedenie mimo vedenia vo svätej spovedi, lebo týždenná svätá spoveď stáva sa pre viacerých zvykom, a vonkajšie zamestnanie a nedostatok času im prekážajú hlbšie rozoberať duchovné základy, postup, vzrast a prekážky ich vnútorného života.

Keď hľadáme odôvodnenie potreby duchovného vedenia, máme hneď naporúdzi úradnú náuku Cirkvi svätej a veľkých cirkevných učiteľov a napokon aj dôkazy rozumu, potvrdené skúsenosťou mnohých storočí.

Boh založil Cirkev ako spoločnosť hierarchickú a chcel, aby duše prijímali ovocie Kristovho života a Kristovej smrti prostredníctvom pápeža a biskupov vo vonkajšom a verejnom vedení a prostredníctvom kňazov-spovedníkov pri vnútornom, duchovnom vedení. Príklad tohto vedenia máme už v prvotnej Cirkvi. Pri zázračnom Šavlovom obrátení Boh nechcel zjavovať všetky svoje úmysly Šavlovi, lež poslal ho k Ananiášovi, aby sa od neho naučil, čo má konať.² A je zaujímavé, že na toto odvolávajú sa aj starší spisovatelia, ako: Kasián, svätý František Salezský; a zasa na ich autoritu

² Skut. ap. 9, 10 an.

odvoláva sa pápež Lev XIII., ktorý v istej encyklike píše: „Už v začiatkoch Cirkvi svätej stretávame sa s týmto zákonom. Hoci Šavol počul hlas Kristov a pýtal sa Krista: „Pane, čo chceš, aby som konal?“, jednako Pán ho poslal do Damašku k Ananiášovi: „Vstaň a id' do mesta, a tam sa ti povie, čo máš robiť!“ K týmto slovám pápež dodáva: Toto sa vždy konalo v Cirkvi; to je presvedčenie všetkých pokolení, všetkých ľudí, ktorí vynikali vedou a svätosťou. Hlava Cirkvi svätej tu zdôrazňuje, že aj k nadprirodzenému životu pravidelne vedie Boh ľudí prostredníctvom ľudí, ktorí zvyčajne bývajú nástrojmi v uskutočňovaní jeho večných plánov.

Staroveký predstaviteľ asketickej bohovedy Kasián mladým mníchom na západe nariaďuje toto: Starším, čo sú určení pre vaše vedenie, otvorte svoje srdcia, vyjavte im bez hanby svoje najtajnejšie myšlienky a podrobte sa ich rozsudku pri rozhodovaní, čo je dobré a čo zlé. Najlepším prostriedkom, ako premôcť nebezpečné pokušenie je odkryť pokušenia múdremu radcovi.

Svätý Ján Klimak to isté učí mníchov na východe: „Duša, ktorá sa chce vyslobodiť z otroctva vášní, potrebuje Mojžiša, ktorý by ju vyviedol z tohto poddanstva. A na ceste k slobode božích dietok nech sa pokorne podrobí zástupcovi božieho Majstra a nech ho poslúchne vo všetkom a nech nepozera na prípadné jeho chyby, ale nech sa vo všetkom podrobí jeho úsudku.“

Zo stredovekých duchovných učiteľov pripomeniem iba dvoch. Svätý Bernard nariaďuje, aby novici mali duchovného otca, ktorý ich bude viesť, poučovať, tešiť a povzbudzovať. Pokročilejším v duchovnom živote radi, aby si tiež zvolili duchovného vodcu, lebo „kto je učiteľom sám pre seba, je žiakom hlúpeho“. A svätec dodáva: „Z vlastnej skúsenosti viem,

že oveľa ľahšie je rozkazovať iným, ako viesť seba samého." V štrnástom storočí slávny dominikánsky kazateľ svätý Vincent Fererský napísal toto: „Človek, ktorý má duchovného vodcu, ktorého poslúcha vo všetkom, ľahšie a rýchlejšie bude sa zdokonaľovať, ako človek, ktorý to koná sám, hoci by bol rozumove veľmi bystrý a radil sa najmúdrejších duchovných kníh."

To, pravda, neplatí len o dušiach, čo žijú v kláštore. Vztahuje sa to aj na ľudí, čo žijú vo svete. Dobré to vidieť z listov, ktoré posielali veľkí svätci dušiam, žijúcim vo svete, ktoré viedli na ceste k dokonalosti. Preto aj svätý Alfonz Liguorský píše, že jedna z hlavných povinností kňaza je viesť nábožné duše.

Lež o potrebe vodcu v duchovnom živote môžeme sa aj sami presvedčiť. Duchovný život je cesta, na ktorej je veľa prekážok, veľa nebezpečenstiev. Pustiť sa na takúto cestu bez múdreho a skúseného vodcu by bolo neopatrné. Musíme si dobre uvedomiť, že sami jasne nevidíme všetky nebezpečenstvá, nevieme a ani nemôžeme svoje osobné veci posúdiť vždy správne, k sebe nevieme byť nestrannými sudcami. Preto potrebujeme duchovného lekára, ktorý posúdi skutočný stav duše nestranne a povie nám, čo máme konať a čoho sa chrániť. Svätý František Salezský k tomu dodáva: „Lekár, keď je chorý, či nevolá iného lekára, aby ho liečil”?

Potrebu duchovného vedenia poznáme najlepšie vtedy, keď si všimneme, koľkým nebezpečenstvám je vystavený človek nielen na začiatku duchovného života, lež aj neskoršie. Začiatočník sa bojí, aby neupadol do starých chýb, preto sa podrobuje dlhému pokániu, primeranému počtu a ťažkosti spáchaných hriechov. Niektorý však veľmi rýchle zabúda na minulosť, a hneď by chcel prísť na cestu dokonalých. A keď sa mu to nedarí, stráca vôľu,

v započatej práci ochabuje. Iný zasa preháňa vo vonkajšom umŕtvovaní, niekedy tak, že to ohrožuje aj jeho zdravie. V oboch prípadoch musí zakročiť skúsený vodca, aby začiatovníkovi ukázal správnu, strednú cestu, lebo začiatovník, keď po prvých úspechoch a duševných útechách je vystavený duševnému suchopáru, môže ľahko padnúť do starých chýb, keď to duchovný vodca neprekazí dobrou radou.

Pokračujúci na ceste osvecujúcej tiež potrebujú radcu, aby vedeli, v ktorých ctnostiach sa majú cvičiť, ako a kedy; ďalej preto, aby poznali, či naozaj pokračujú, či seba samých neklamú. Napokon pokračujúcich neraz navštevuje duševná opustenosť; začínajú si uvedomovať, že cesta k Bohu je ťažšia, je na nej oveľa viacej prekážok, ako si to mysleli. Aby v takejto skúške duša obstála, aby nestratila odvahy, potrebuje útechu a pomocnú ruku duchovného vodcu.

Pomoc duchovného vodcu najzrejmejšie vidieť na spájajúcej ceste dokonalých. Na nej duša musí už žiť z darov Ducha Svätého, musí veľkodušne prijímať a riadiť sa jeho vnuknutiami a milosťami, ktoré posiela v každej chvíľke. Nuž a tu je nesmierne dôležité, aby duša vedela dobre rozlišovať božie vnuknutia od tých, ktoré nám hádam vnuká naša prirodzenosť, naša povaha, ba aj zlý duch. V takýchto prípadoch musí zasiahnuť múdry duchovný vodca, aby duša bola naozaj vedená božím vnuknutím, a nie obrazotvornosťou alebo našuškávaním zlého ducha. V tomto období prichádzajú na dušu aj ťažké pokušenia, duša nevie rozjímať, zdá sa jej, že všetko na svete sa sprisahalo, aby ju zničilo. V takýchto skúškach všetci učitelia duchovného života odporúčajú jediný liek: Podrobiť sa úsudku kňaza, ktorého

Boh ustanovil, aby ukazoval ľuďom živé pramene nadprirodzeného života.³

Cesta k Bohu podobá sa rozvlnenému moru, na ktorej je potrebný vodca, ktorý prevedie cestujúcich cez všetky nebezpečné úskalia. Učiteľa-vodcu potrebujeme vo vede, v umení, v remesle a vôbec v každom odbore ľudskej činnosti, lebo všetko sa musíme naučiť od druhých. Keď toto pravidlo platí pre prirodzený život, tým väčšmi platí pre život, ktorý je prikrýť nepreskúmateľným tajomstvom božej lásky ku každému človekovi, pre život duchovný. Preto nenačím sa čudovať, že učitelia duchovného života vyhlásili, že bez duchovného vodcu alebo bez zázraku, morálne je nemožné dlhé roky slúžiť Bohu, priamo sa vyrovnávať so všetkými prekážkami a až do konca vytrvať v začiatočných predsavzatiach.

Preto v duchovnom živote za pravidelný prostriedok pokladáme aj duchovné vedenie. Môže byť spojené so svätou spoveďou, najmä u tých, čo sa týždenne spovedajú. Týmto duchovným vedením v poslednom čase chceme vychovať elitu katolíckej akcie. Na to sú duchovné usobrania, či už v kláštoroch alebo v táboroch. Cieľ všetkých je jeden: Pod vedením skúseného vodcu viesť dušu po správnych, Cirkvou vyskúšaných cestách k spojeniu s Bohom.

V Kristu Ježišovi.

Dr. Rom. Anton Šurjanský, prof. teol.

Skutočnosti kresťanského bytia.

II. My v Kristu Ježišovi.

10. Milosťou viery a krstu Boh prichádza k nám v jednorodenom svojom Synovi a ním

³ Porovnaj: Garrigou-Lagrange, OP: K Bohu, str. 87 a nasl. Túto stať odporúčam prečítať a dobre preštudovať najmä tým, čo chodia týždenne na svätú spoveď.

nás činí účastnými na svojej Božskej prirodzenosti, na svojom božskom živote. Začíname obdobie novej existencie: Kristus sám sa stáva hybnou silou, dušou nášho života. Ako duša oživuje telo, podobne Kristus oživuje a dvíha celé naše bytie.

No tým, že Kristus je v nás, aj my sami sme začlenení do Krista, takže náš život z Boha skrze Krista uskutočňuje sa a rozvíja v samom Kristovi. On vstupujúc do nášho vnútra, dvíha nás k sebe, prijíma v seba, včleňuje nás do seba. Stáva sa bytostnou sférou nášho nadprirodzeného žitia. V ňom odteraz žijeme, hýbeme sa a sme.³⁴ V ňom sa naše prirodzené bytie takrečeno stráca, aby sme ho našli v ňom mohutnejšie a plnšie,³⁵ lebo v ňom podstatne prebýva všetka plnosť božstva, a my sme v ňom tiež naplnení,³⁶ totiž účastní na jeho plnosti, na jeho životných silách a spasných milostiach.

Kristus je takto nadprirodzeným živlom nášho kresťanského života. Starí kresťania túto okolnosť radi znázorňovali symbolom ryby vo vode, vzatým z obradov krstu:³⁷ rodíme sa a žijeme vo vode Kristovej milosti, v ňom samom. Čo je rybe voda, to je nám Kristus. Len v ňom môžeme žiť a rásť, mimo neho bez pomoci hynieme, zadusíme sa.

11. Svätý Ján náš život z Krista a v Kristovi prirovnáva viniču a jeho ratolesťam.³⁸ Kristus je pravý vinič — Boh Otec

³⁴ Porov. Skut. 17, 27. — Svätý Pavol tieto slová používa o našom prirodzenom bytí v Bohu ako príčine všetkého, čo je; ale oveľa viacej platia o živote nadprirodzenom.

³⁵ Porov. Filip 3, 8—11.

³⁶ Kol. 2, 9.

³⁷ Tak napr. Tertulián, O krste 1: My ako rybyčky podľa Ryby, Ježiša Krista, vo vode sa rodíme! — Tu je pôvod pekného výroku: Nos pisciculi Christi sumus! Sme Kristovými rybyčkami!

³⁸ Ján 15, 1—8.

vinohradník — kresťania ratolesti: Ja som pravý vinič a môj Otec jeroľník, ... a vy ste ratolesti... Ako ratolešť nemôže prinášať ovocie, ak len neostáva na viniči, tak ani vy, ak len neostávate vo mne... Kto ostáva vo mne a ja v ňom, ten prináša veľa ovocia, lebo bezo mňa nič nemôžete činiť. Kto neostáva vo mne a ja v ňom, toho odhodia ako (neplodnú) ratolešť a uschne. A také (ratolesti) posbierajú, vrhnú na oheň a zhoria... Ostaňte (teda) vo mne a ja vo vás...

Vinič prináša ovocie na svojich ratolestiach. Ak tieto ostávajú spojené s vinným kmeňom, prijímajú z neho životnú miazgu a prinášajú ovocie. A vinohradník zdravé ratolesti opatruje a čistí, aby prinášaly ešte viacej ovocia. No ak ratolesti pre akúkoľvek príčinu nedostávajú dosť šťavy, stávajú sa neplodnými a schnú. Prichádza vinohradník, odrezáva ich a páli.

Aj my sme ratolesťami na vinnom kmeni Krista. Vyrástli sme z neho a z neho máme životnú silu. Kým ostávame v ňom a on v nás, prinášame veľa ovocia nadprirodzeného života. Vinohradník Boh Otec nás opatruje, aby sme prinášali ešte viacej ovocia, aby sme rástli a rozmáhali sa v božskom živote, na ktorom sme v Kristovi účastní. Ak by sa však prerušil náš životný súvis s Kristom, náš nadprirodzený život by hynul, vyschol by ako neduživá ratolešť. A napokon by prišiel božský vinohradník, večný náš Sudca, a vrhol by nás do ohňa večného zatratenia.

Život v Kristovi znamená teda pre kresťana aj veľkú zodpovednosť a povinnosť. Musí si dať zvlášť záležať, aby sa jeho spojenie s Kristom nikdy neprerušilo, aby sa nikdy neodtrhol od svojho bytostného podkladu.

Pierre de Bérulle veľmi pekne kreslí práve tento vzhľad nášho kresťanského bytia. Uvedieme preto aspoň niektoré jeho vety: Ježiš doplňuje naše bytie, ktoré má stálosti a dokonalosti len v ňom, a doplňuje ho ozajstnejšie, než telo má život a bytostný doplnok v duši a úd v tele a ratolesť vo viniči a čiastka v celku. My totiž máme na Ježišovi účasť a v ňom je naša celosť. Naším záujmom je, aby sme boli v ňom, aby sme mu patrili, aby sme boli, žili, konali v ňom, ako ratolesť má bytie a život a ovocie z viniča... Preto sa musíme na Ježiša pozerať ako na doplnok svojej vlastnej bytosti... Preto sa musíme s Ježišom spojiť, že svojím božstvom a svojím človečenstvom, ktorým nás podstatne spája s Bohom, je základom našej bytosti, duchom nášho ducha, životom nášho života, plnosťou našej očakávajúcej prázdnoty. Naším prvým poznatkom nech je, že sme len kusým a nedokončeným dielom, že náš prvý pohyb musí viesť ku Kristovi, ktorý naplňuje našu bytosť...³⁹

12. Účasť na Kristovom bytí nie je však iba osobným náboženským zážitkom jednotlivca, ale aj úzkym nadprirodzeným spoločenstvom a súručenstvom všetkých povolaných. Už Jánova alegorická parabola o viniči naznačovala túto prakresťanskú pospolitosť, ale svätý Pavol túto tému rozvinul ešte dôslednejšie vo veľkolepú náuku o mystickom tele Kristovom.⁴⁰

³⁹ Citujeme podľa H. Brémonda, *Histoire du sentiment religieux en France III*, Paris 1921, str. 84 n.

⁴⁰ K veci sa chceme vrátiť v niektorom z budúcich článkov, preto teraz podávame len základné body tejto náuky. — Literatúra o mystickom tele Kristovom je veľmi bohatá. Spomenieme: L. Prat, *Théologie de st. Paul I*, str. 359—369 (rozbor Listu Efezanom); E. Mersch, *Le corps mystique du Christ I—II*, Louvain 1933; E. Mura, *Le corps mystique du Christ, sa nature et*

Apoštol vychádza z predstavy organizmu ľudského tela: toto sa skladá z mnohých čias-tok, ktoré sú životnou silou usporiadané v je-den celok. Podobne aj spoločenstvo veriacich v Kristovi: ako v jednom tele máme veľa údov, ktoré, pravda, všetky nevykonávajú tú istú činnosť, ale predsa tvoria jedno úplné a zdravé telo, tak sme aj my údmí jedného tela, ktorým je Kristus, jednotlivo sme si však navzájom údmí.⁴¹ A Kristus sväzuje a spája celé telo kĺbami a žilami a všetkými spojivami vzájomných po-trieb a služieb a podľa miery čin-nosti jednotlivých čias-tok dáva telu rásť, aby sa stavalo (=vzmáhalo) v láske a veľa dilo sa božím vzras-tom.⁴² Kristus je hlavou tohto tela, z ktorej prúdi doň životná sila, je princípom organického usporiadania jednotlivých údov.

Všetci kresťania sú teda začlenení do Kri-sta, sú jeho duchovnými, mystickými údmí a on je ich hlavou.⁴³ Tým však aj medzi jednot-livými kresťanmi, údmí Kristovho tela, nastáva najväčšia súdržnosť a vzájomná závislosť. Nie všetky údy tela sú rovnaké, každý má plniť svoje vlastné úlohy podľa svojho bytostného zústrojnenia. Práve preto sú všetky údy nevyhnutné, aby telo bolo úplné a zdravé. Sú vzájomne závislé, navzájom sa potrebujú. Nemôžu sa teda a nesmú povyšovať jeden nad druhý, žiarliť na seba, závidieť si a hatiť sa v práci. Utrpelo by celé telo.⁴⁴

sa vie divine d'après S. Paul et la Théologie I—II, Paris 1934; A. Wikenhauser, Die Kirche als der mystische Leib Christi nach dem Apo-stel Paulus, Münster i. W. 1937; L. Deimel, Leib Christi, Freiburg im Breisg., 1940.

⁴¹ Rim. 12, 4—5; 1 Kor. 12, 12.

⁴² Ef. 4, 16; Kol. 2, 19. ⁴³ Ef. 4, 15; Kol. 2, 19.

⁴⁴ Viď krásne vývody svätého Pavla 1 Kor. 12, 14—31.

Božský život kresťanov sa teda nevybíja v ohraničenom kruhu „ja“ jednotlivca, ale v širokej pospolitosti všetkých kresťanského „my“, v mystickom tele Kristovom, v ktorom miznú všetky rozdiely krvi, národnosti a stavu.⁴⁵

13. Premena nášho ľudského bytia v božské takrečeno nanovo utvára náš život. Stávame sa novým stvorením v Kristovi: Čo bolo v nás staré, pominulo a prišlo nové.⁴⁶ Odovzdali sme Kristovu svoju doterajšiu existenciu, aby sme účasťou na jeho bytí dostali nový spôsob jestvovania. Náš život sa razom preniesol na novú, nadprirodzenú rovinu.

Táto skutočnosť má však aj mravné a asketické dôsledky. Nový život — nové mravy! S Kristom sme umreli hriechu a máme žiť Bohu v Kristu Ježišovi,⁴⁷ kráčať v novosti života,⁴⁸ ako hlása svätý Pavol. To znamená vyčistiť dušu od starého kvasu hriechnych návykov a rozkoší a žiť v nenakvase nosti (= neporušenosti) čistoty a pravdy.⁴⁹ Kto sa znovuzrozením z Boha v Kristu Ježišovi stal duchom, musí aj obcovať podľa ducha.⁵⁰

Milosťou krstu sme sa obliekli v Pána Ježiša,⁵¹ máme teda aj navonok prejavovať bytostnú skutočnosť, ktorá je v nás. Ako šaty dávajú človeku inú vonkajšiu tvárnosť, tak aj Kristus preinačuje náš spôsob videnia, myslenia a konania. Celé naše „ja“ má prijať podobu Kristovu a má vyjadrovať jeho živý obraz. Ako kedysi Mojžiš,

⁴⁵ Gal. 3, 27 n.

⁴⁶ 2 Kor. 5, 17; Gal. 6, 15.

⁴⁷ Rim. 6, 11.

⁴⁸ Rim. 6, 4.

⁴⁹ Porov. 1 Kor. 5, 7 n.

⁵⁰ Ján 3, 6; Gal. 5, 25.

⁵¹ Rim. 13, 14; Gal. 3, 27 n.

peniknutý večnou krásou a slávou Jahvovou, žiaril v tvári natoľko, že si na žiadosť súkmeňovcov musel zahaľovať tvár, aby ich jeho jas neoslňoval,⁵² tak na nezahalených tvárach nás všetkých má sa odrážať Kristov obraz a my sa premieňať mierou (pôsobenia) jeho Ducha slávy v slávu.⁵³

Nový život kladie na nás ťažké požiadavky, ale dáva nám aj sily, aby sme im mohli zadosť urobiť. Práve vplyvom mystického spojenia s Kristom nastáva medzi ním a nami najužšie *communio bonorum* — spoločenstvo všetkých dobier, všetkého duchovného imania: všetko, čo je jeho, je aj naše. Naše sú jeho zásluhy, všetky jeho sily. A preto všetko môžeme v Kristovi, ktorý nás posilňuje.⁵⁴ Záleží len na nás, akou mierou čerpáme z tohto nekonečného prameňa Kristovej plnosti.⁵⁵

14. Kresťanské bytie v Kristu Ježišovi je skutočnosťou nesmiernej zodpovednosti, nesie však na sebe pečať najväčšej a najúprimnejšej radosti. Radosť je naozaj základnou náladou ozajstného, zdravého kresťanského bytia.

Najväčšou radosťou je radosť lásky. Keď je milujúcemu blízko milovaná osoba, celá jeho bytosť sa chveje slasťou. A kresťanský život je vybudovaný na láske, lebo je vybudovaný na Bohu, ktorý je prvým počiatkom

⁵² Ex. 34, 29—35.

⁵³ 2 Kor. 3, 18.

⁵⁴ Filip. 4, 13.

⁵⁵ Úmyselne sa zdržujeme mravne-asketického podania témy kresťanského bytia v Kristu Ježišovi. Chceme podať obraz skutočnosti, ktorá nás musí sama zachytiť. — Pre mravne-asketické prehĺbenie týchto myšlienok odporúčame milú knižočku R. Plusa, *Dans le Christ Jésus*; český preklad M. Vávrovej: *V Kristu Ježíši*, Přerov 1936.

a posledným cieľom každej lásky, Láskou samou.⁵⁶

Boh — naša Láska je nám veľmi blízko, bližšie než my sami sebe! Je v nás a my v ňom. Preto sa máme radovať! Apoštol národov k tomu povzbudzuje svojich kresťanov: Radujte sa v Pánovi vždycky! Opakujem: Radujte sa! . . . Pán je blízko!⁵⁷ Ako by sme sa neradovali, keď máme v sebe toho, ktorý je najväčšou túžbou nášho srdca, ku ktorému sa naša duša ženie ako jeleň k prameňu čerstvej vody!⁵⁸

Matka Cirkev už pri svätom krste nám dáva do vena radosť. Keď kňaz vkladá ruky na hlavu dieťaťa, modlí sa, aby tento nový človek preniknutý znakom múdrosti božej, v lúbeznej vôni božích prikázaní veselý Bohu v jeho Cirkvi slúžil a prosperoval so dňa na deň. Kresťan má radostne, veselo slúžiť Bohu, nie so zachmúrenou tvárou a smutnou dušou!

Sama Matka Cirkev, mystické telo Kristovo, ktorého sme údmi, slúži Bohu v najväčšej radosi. Spieva o radosi! Celá jej liturgia je jediným hymnom radostného nadšenia lásky. Spieva, lebo miluje. Cantare amantis est, hovorí svätý Augustín.⁵⁹

Celý náš kresťanský život z Boha a v Bohu, z Krista a v Kristovi má byť povedomým chválospevom viery, nádeje a lásky. Neustále Chvály — Laudy.

* * *

15. Tieto myšlienky svätého Jána a svätého Pavla sú rozhodujúcimi tvrdeniami o skutočnosti kresťanského života v Kristu Je-

⁵⁶ 1 Ján 4, 16: Boh je láska a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh v ňom.

⁵⁷ Slová „Pán je blízko“ platia vlastne o druhom príchode Kristovom, ale plným právom ich prenášame na prítomnosť Krista v nás.

⁵⁸ Z. 41, 2.

⁵⁹ Reč 366, 1.

žišovi. Neslobodno na ne hľadiť iba ako na prejav nadchnutého spojenia s Kristom, ktoré je dožičené iba vyvoleným dušiam, ktoré prevyšujú priemer kresťanského povedomia. Naopak, ide o výraz tej istej živej viery, ktorú musí každý kresťan prežívať a ktorá nepripúšťa bytnostný, ale iba stupňový rozdiel náboženskej intenzity. A práve pri vysvetľovaní kresťanského bytia nesmieme vychádzať z nejasej priemernosti, ale z najvyššej jeho skutočnosti.⁶⁰

Musíme mať aj určitú mieru kresťanskej ambície. Nesmieme ostať v predsieni kresťanskej skutočnosti, ale musíme prejsť do chrámu jej plnej podstaty. Musíme s božou pomocou utvoriť v sebe akúsi schopnosť rezonancie pre to, čo je večné, nadprirodzené. Už tu na zemi musíme prísť ku kontemplácii tajomstiev viery,⁶¹ inak by sme ostali v šere hasnúcej sviece a nie v jase vychádzajúceho slnka.

Musíme kráčať „zo slávy v slávu“. K tomu sme povolaní.

S v ä t f.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

V knihe „Heilige Bildung“ píše M. Pflieger: „Kým na kresťana nepríde sväté, až do špiku idúce zdesenie, že krstom stal sa svätým, dotiaľ nepochopí svoje celkom iné bytie a svoju cel-

⁶⁰ Tak vecne poznamenáva R. Guardini, *Welt und Person*, Würzburg 1940, str. 117, 128.

⁶¹ Ako učí tomistická škola asketicko-mystická, kontemplácia tajomstiev viery v istom stupni je pravidelným zjavom na ceste ku kresťanskej dokonalosti. Asketiku nemožno oddeľovať od mystiky. Porov. R. Garrigou-Lagrange, *K Bohu*: prel. I. Müller, Trenčín 1941, str. 99—117. — Tento teoretický náhľad by dobre zodpovedal obrazu kresťanského života, ako nám ho kreslia svätý Pavol a svätý Ján.

kom novú úlohu." Svätosť a sväté a svätí vždy boli nejakým stredom záujmu duší. Dejiny náboženstva zreteľne ukazujú túto skutočnosť až po najnovšie časy, v ktorých R. Otto postavil celý náboženský život v jeho podstate práve na pojem „svätého". Protivné smery v teórii a praxi usilovali sa pojem svätosti a najmä samej bytosti kresťanských svätých vyradiť zo života a zrobiť z nich čudácke figúrky. A tiež nie je prehnané tvrdenie, že katolíci nechápu svätých, z ktorých si urobili špecialistov odstraňovania toho, čo tlačí človeka na zemi; nie sú vo väčšine katolíci, ktorí poznajú pravý význam svätosti a svätých a z toho významu ťažia. Pre neznalých platí slovo Pfliegerovo, lebo ich názor na svätých, postavený proti poznaniu ozajstného významu svätých v katolíckom živote, musí vyvolať zdesenie duše. Preto tu budeme hovoriť o svätých, čím sú katolíckemu duchovnému životu.

Aj keď Ottovu myšlienku zamietame so stanoviska náboženskej psychológie, jednako nie je bez pravdivého jadra. Pojem svätosti je pravý ústredný pojem a bod všetkého náboženského života vôbec. Preto tiež podľa rozmanitosti náboženských sústav rozlišuje sa pojem svätosti a svätého a svätých. Posledné výsledky nekatolíckej náboženskej vedy môžeme vyjadriť myšlienkou dvoch vedcov. R. Otto vraví, že pojem svätého obsahuje štyri veci: cítiť sa tvorom, zachvátenie úžasom a vábivosťou nadprirodzenej hodnoty, naplnenie nadprirodzenými hodnotami. Prof. Bermoulli hovorí: „Svätec je ľudský zjav, v ktorom sa najhustejšie nahromadila božská životná hodnota („numinöse Lebensessenz"). Potom sám bádateľ má zistiť, či vlastné pole svätosti je pôsobnosť živého svätca alebo pôsobnosť svätca po smrti." Rozhoduje sa pre názor, že „prvotný útvar je pôsobnosť ešte živého svätca; druhotný tvar zasa je pôsobnosť svätého po jeho smrti", to jest pôsob-

nosť v náboženskom uctievaní, ktorému preukazujú a ktorým pôsobí na ľudské duchovné žitie.

V katolíckom náboženskom živote pojem svätosti a svätých má svoj vývoj: „Svätí” bolo prvé hromadné a obecné stavovské meno všetkých kresťanov. Vychádzalo jednak z pojmu alebo skôr zo starozákonného mena, kde „sväté” značilo Bohu sa obetujúce a obetované. Kresťania, pravda, nemohli sa ubrániť vplyvu súčasného pojmu a mena svätosti u pohanského sveta. Tam pojem svätosti značil najvšeobecnejšie povznesenosť nad všednosť a spojenie s nejakým vyšším záujmom. Preto aj vládari mali názov „Svätý”. Dejiny dogiem zas nám ukazujú taký vývin mena a pojmu svätosti v kresťanstve: Znenáhla stráca sa pôvodný názov „svätí”, spoločný všetkým kresťanom bez výnimky, a začína sa ho používať len o vyšších v niektorom náboženskom odbore. „Svätí” volajú sa biskupi, kňazi a mnísi, blažení v nebi; potom tí, ktorých celkom iste pokladajú za blažených v nebi, lebo súčasníci boli svedkami ich odlúčenosti od zeme a výšky ich vznetu: mučeníci a vyznavači. Tu vývin ostal stáť. Keď potom neskoršie bol akosi úradne ustálený názov svätý, kryl sa tento pojem s posledným stupňom vývoja v kresťanskom cirkevnom živote. Len pojem „vyznavača” bol rozšírený, že značil nielen toho, kto vytrpel za vieru alebo ctnosť telesné muky bez smrti, ale každého, kto dokázal hrdinstvo kresťanského života ctnosť.

No kresťanskí myslitelia sa nezastavili v bádaníach. Kým ľudové nazeranie na svätosť sa stále viac omedzovalo len na vonkajšie a mimoriadne prejavy moci osobnosti svätých, bohovedecké bádanie hľadalo vnútornú podstatu svätosti. Napokon prišli na výmer svätosti, ktorý označuje to, čo hovorí vlastnú svätosť a vlastne svätcov: „Čistota bez každej

škvrny, celkom a dokonale nepoškvrnená", vraví jedinečný špecialista pápež B e n e d i k t XIV. Táto „čistota" je rýdži život božieho dieťaťa; je to, ako ktosi vraví, „dokonalé pre-siaknutie prirodzeného nadprirodzeným, takže by sa nie dosť cvičenému pozorovateľovi mohlo vidieť, že je to len nadprirodzené a že všetko prirodzené bolo zničené".

Keď potom videli, že celá životnosť takého spôsobu konania je založená na posväcujúcej milosti a že posväcujúcu milosť má každý spravodlivý kresťan, prišli na ďalšiu myšlienku, ktorá je najdôležitejšia v celom bádani o svätosti: že svätý nie je dajaká výnimka mimo obecných kresťanských zákonov, ale že je to ideál kresťanského náboženského zákona, ideál, o ktorý usilovať sa a ktorý do istej miery naplniť je náboženská povinnosť každého kresťana. Tak myslitelia ukázali, že svätosť nie je vec postavená mimo náboženského života ako mimoriadna pohnútka pre vykonanie aspoň najmenších povinností, ani že svätec nie je bytosť, stojaca mimo obecného a povinného náboženského života; ukázalo sa, že svätec stojí práve uprostred náboženského života ako príklad dokonalého náboženského života.

Dôsledok bol zrejmý. Že vlastne iba svätci sú praví a celí kresťania, že nestoja mimo, aby boli len obdivovaní, že nestoja mimo, aby zasahovali, keď jedného bolia zuby a druhý stratil peňaženku a tretí má chorú kravičku; ale že musia byť uznaní ako ústredné postavy náboženského života, ako ukazovatelia cesty všetkým a každému.

Postavenie svätých podľa slov francúzskeho mysliteľa presne zodpovedá postaveniu pravidelne pracujúcich umelcov v ľudskom prirodzenom živote. „Svätí a umelci sú bratia: jedni aj druhí žijú so srdcom a zrakom hore obráteným; jedni aj druhí sú zasiahnutí svätou clivosťou, ktorá im robí zem ťažkou; jedni aj dru-

hí živia svoju myseľ a svoje srdce myšlienkami na vyšší svet; prví aj druhí žijú z veľkej lásky a preto z veľkého zapierania a zabúdania na seba." A kto pozorne čítal Evanjeliá a vôbec Nový zákon, vidí, že koľko viet tu povedal francúzsky mysliteľ, toľko viet môžeme vedľa postaviť z Písma svätého, napísaných pre všetkých kresťanov ako pokyny pre povinnosť pod stratou božieho kráľovstva.

Svätých a svätosť treba postaviť doprostred kultúrneho života. Lebo z doterajších myšlienok je celkom jasný smysel slov Spasiteľa sveta: „Prišiel som, aby mali život a aby mali plnosť (života)." Svätí vypracovali plnosť života. A my len vtedy pochopíme význam svätých a božiu myšlienku o svätých, keď pochopíme, čo tvorí ich plnosť života a ktorá cesta k nej viedla a vedie.

Všetko bádanie náboženských moderných vied je tiež pri tejto myšlienke. A v tejto myšlienke je zatvorený kruh, ktorý začína vlastným významom slova „sväté" už v pohanskom svete, ako dneska svorne uznáva celá náboženská veda: Sväté je to, čo je pevne a dôsledne a neodvolateľne spojené s vyšším určením.

V tomto smysle pôjdu naše myšlienky v ďalších článkoch.

List študentovi.

Prof. Juraj K o h ú t.

Drahý priateľ,

v predošlých listoch som Ti vo všeobecnosti načrtnol krásy a dobrá nášho priateľského vzťahu k Bohu, aj kazy, ktoré sa v tomto pomere zjavujú, s ich odôvodnením. Priveľa lipneme na tom, čo nám poskytuje tento svet a primálo dbáme o naše podlžnosti voči Bohu; priveľa sme šebeckí a primálo sa staráme o to, aby sme sa stali spolubudovateľmi Stvoriteľovými.

A tieto kazy, ktorých vidíš okolo seba množstvo, možno vyliečiť zapojením sa do Katolíckej akcie. KA potrebuje apoštolov, ktorí Kristovo učenie prijímú nie slovami, ale srdcom, bezvýhradne, a uskutočnia ho do dôsledkov, a to najprv v sebe. Ako sa máš Ty začleniť do práce v KA? Ešte nie si súci usmerňovať národnú kultúru, ani ešte nestačíš zreorganizovať spoločnosť sociálne v duchu lásky. A jednak už teraz môžeš sa veľmi produktívne zapáť do obrodného procesu ľudstva apoštolátom, ktorý je zo všetkých apoštolátov najúčinnější — apoštolátom modlitby. Že je modlitba užitočná a že jej je v dneskajšom svete pomerne málo, myslím, netreba Ti dokazovať. Len začri do vlastných skúseností, keď si sa, skľúčený chorobou alebo duševnými ťažkosťami, utiekal k Bohu a skoro hmatateľne pocítil silu modlitby. A užitočnosť modlitby Ti potvrdzujú aj časté poďakovania božskému Srdcu, P. Márii na stĺpcoch náboženských časopisov alebo devotné tabuľky na kalváriách a pútnických miestach. Ony hlásajú, že najlepším prostriedkom na ľahké znášanie biedy a trápení a najlepším pomocníkom človeka je vrúcna modlitba. A že jej je dnes v pomere k urážkam Boha málo, vidíš z terajšieho dejstvovania sveta.

Modlitba sa najčastejšie vykladá ako prosba. Aj etymologia tohto slova v niektorých jazykoch dokazuje, že národy chápaly modlitbu hlavne ako prosbu. Ale kresťanská modlitba je omnoho viac ako prosba. Vzorná modlitba, Otčenáš, je stavaná tak, že jej prvú časť tvorí oslávenie, hold, vzdávaný vzývanej Bytosti, a až druhú časť prosba. Pán Boh a jeho nebeská suita nie sú márnomyseľní; no v tom holde, v tej pokornej poklone je obsiahnuté viac ako číre zadostučinenie nejakej márnomyseľnosti. Tu velebiš majestát boží, uznávaš Osloveného za svojho Pána a ochrancu, uznávaš jeho oprávnenosť pomáhať Ti, vinieš sa k nemu, oslavuješ

ho a klanias sa mu. Táto časť je hlavnou časťou modlitby. Ba možno sa modliť aj bez prosenia.

A sláva božia má byť aj hlavným predmetom modlitby, lebo ak sa rozšíri sláva božia, odstráni sa sláva Satanova: vo svete zavládne láska, svornosť, statočnosť, dobré mravy, duševný aj telesný blahobyť. A keď toto nastane, budeme môcť byť aj my spokojní a blažení. Keď bude oslávený Boh, dostane sa slávy a radosti — pravda, nie v pozemskom slova smysle — aj nám. Boh je náš najdrahší poklad, preto aj naše srdce musí sa najúprimnejšie usilovať zväčšiť a rozšíriť lesk tohto pokladu medzi ľuďmi. Sebecká zištnosť nie je vysoká pohnútka pre modlitbu, ale poddať sa rozhodnutiam božím pre jeho slávu je pre človeka najväčší a najšľachetnejší zisk.

Keďže žijeme v čase a priestore, potrebujeme sa modliť aj o časné dobro. Ty ako študent sa napríklad môžeš modliť za vytrvalosť v školskej práci, za dobrý prospech atď. Akákoľvek statočná túžba môže byť predmetom modlitby. O čokoľvek budete prosiť v mojom mene, učiním to, aby oslávený bol Otec v Synovi. No pri takejto modlitbe môže sa Ti stať, že Tvoje želanie sa skrižuje s vôľou božou. A vífazi, pravdaže, vôľa božia, lebo Boh vidí každú našu akciu hneď v následkoch. Preto nebuď prekvapený, ak niekedy Tvoja modlitba bude nevypočutá. Odovzdaj sa úplne do vôle božej. (Buď vôľa tvoja — nie ako ja chcem, ale ako ty.) Modlitbu činí modlitbou práve úplné spoľahnutie sa na dobrotu božiu a pokorná nedôvera voči sebe samému.

Hĺbka našej modlitby je podmienená hĺbkou nášho duchovného života, úprimnosťou, dôvernosťou a nezištnosťou nášho náboženského citu. Nebýva vždy rovnaká. Najúčinnnejšie sa modlíme v stave milosti, lebo aj naše srdce

je vtedy očistené od nekalých a sebeckých želaní. Ale prosebná modlitba nevyžaduje stav milosti. Sme hriešni, Boh o tom vie; ale on je nekonečne spravodlivý a aj nekonečne láskavý. Vo svojej láskavosti prijme na milosť aj marnotratného syna. Len mu detinsky vyznajme, čo je on, čo sme my; vzdajme pokorný hold jeho veľkosti, vyložme mu svoje potreby, volajme ho o pomoc a poďakujme mu za doterajšie dobrodenia. Nad božím milosrdenstvom zúfať je ťažký hriech. A Boh by nebol všemohúcou Láskou, keby nevedel odpustiť hriešnikovi, keď sa k nemu kajúčne obráti.

Keďže modlitba je najúčinnším prostriedkom kresťanského zdokonaľovania, musíme sa ustavične modliť. Ale na Teba doliehajú tisíce starosti, volá Ťa život, práca, zábava, a teda nemôžeš sa každú chvíľku modliť ústne. No neboj sa, Pán Boh nechce, aby si pre modlitbu zanedbával prácu, ba vo svätom Evanjeliu sa dokonca hovorí o nepotrebnosti mnohomravnej modlitby. Ide len o to, aby si si uvedomil, že všetko, čo máš, máš od neho, že svojím zrodom, životom aj náplňou života kotviš v Bohu a že teda i všetko, čo podnikáš, robíš z milosti božej. Preto aj svoje usilovania jemu obetuj; prácu začni s Duchom, rob s ním a skonči na jeho slávu. Už tento úmysel je modlitbou, ba je základom napredovania k Bohu. Vo Tvojom srdci sa ozýva skrytá túžba po výšinách, nuž daj jej možnosť uplatniť sa. Či po stojačky, či na kolenách, či v chráme alebo v triede, či si sám alebo v spoločnosti, povznes svoju dušu k Bohu aspoň na chvíľku a povedz mu, aké city prechovávaš voči nemu, čo si od neho žiadaš, a poďakuj sa mu za ten prostý fakt, že si, že môžeš používať jeho milosť, že aj Tebe patria krásy stvorenstva a že aj Teba čaká odmena za Golgotu. Nestačíš vysloviť modlitbu? Svätý Pavol hovorí o nevysloviteľných vzdychoch, ktoré sú rovnocenné s mod-

litbou a ktoré môžeš vyšeptať aj v najväčšom preťažení prácou. Aj takéto vzdychy posväti Tvoju prácu, dajú jej mocný základ, na ktorom sa dá stavať. Taká práca je ako modlitba.

Nevieš sa modliť? Verím, že mávaš chvíľky, kedy Ti je duša prázdna, bez vzletu, srdce pusté; no neverím, že by si sa aj vtedy nevládal modliť. Ak sa nevieš modliť naučenou modlitbou, skus sa porozprávať s Pánom Bohom svojimi myšlienkami, jednoduchými slovami, tvor si modlitbu, prezrad' mu svoje túžby, radosti, kríže, hoci len pár slovami, krátkym vzdychom. Veď inokedy, keď Ťa nadíde milostnejšia chvíľa, povieš mu viac a vrúcnejšie. Len chci sa modliť. Už Tvoja vôľa, aj keď je slabá, sa Pánu Bohu páči. Dokonca sa možno modliť aj o to, aby nám Boh dal milosť dobrej modlitby. Pane, nauč nás modliť!

Nuž, drahý priateľ, chceš pomáhať KA? Zapni sa do práce apoštolátom modlitby. Tento apoštolát môže robiť každý; učený aj neučený, mladý aj starý. A nemodli sa len za seba, zasväť aj svoje prostredie Bohu; modli sa za rodičov, bratov, kňazov, svojich učiteľov, vojakov na fronte, politikov, národ, ľudstvo, za duše v očistci, priateľov aj nepriateľov, za celý život. Modli sa i prostredníctvom svätých: Panny Márie, svätého Alojza, svätej Terézie Ježiškovej atď., lebo oni si životom zvlášť zaslúžili lásku božiu, ich orodovanie je u Boha zvlášť účinné a Tebe osožné. Čím viac budeme na Pána Boha naliehať modlitbami, tým väčšie bude jeho srdce, tým hojnejší dážď milosti, tým bližší „pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom“, tým bližšia jeho sláva.

Napokon Ti odcitujem, čo hovorí o modlitbe svätý Ján od Kríža: Niektorí vychvaľujú činnosť a zdá sa im, že svet obrátia svojimi kázňami a vonkajším účinkovaním... Preukázali by oveľa viac služby Cirkvi, a sami by sa stali milšími Bohu, keby polovicu času, veno-

vaného činnosti, posvätili modlitbe. V tom prípade by totiž vykonali viacej pri menšej práci, viacej jednou prácou ako tisícimi, zásluhou svojej modlitby a síl duchovných, z nej plyúcich.

Neverec a Boh.

Svätý Bernard z Clairvaux.

Hoci mnohé veci sú skryté pred nevercami, jednako Boh ľahko ich môže zahanbiť svojimi mnohými dobrodeniami, ktoré im dáva. Veď kto dáva pokrm žijúcemu, svetlo vidiacemu, vzduch dýchajúcemu? Nuž alebo bolo by zbytočné vypočítavať všetky tieto dobrodenia, lebo je ich veľa. Postačí to najdôležitejšie, čo som už pripomenul, totižto: chlieb, slnko a vzduch. Vravím, najdôležitejšie, nie že by boli najvznešenejšie, lež preto, že telu sú najpotrebnejšie. Vznešenejšie dobrá musí človeka hľadať vo svojej vznešenejšej časti, v duši. A to je vznešenosť, rozum, ctnosť.

Vznešenosťou v človekovi menujem slobodnú vôľu, ktorá mu dáva prednosť nielen pred ostatnými živočíchmi, lež aj vládu nad nimi. Rozum človeka uschopňuje poznať v sebe túto vznešenosť. Napokon ctnosť starostlivo hľadá toho, od ktorého je, a pevne sa ho drží, keď ho nájde. A tak môžeme pozorovať každú z týchto troch s dvojakého hľadiska.

Ľudská vznešenosť nespočíva iba v prvenstve človeka nad prírodou, ale aj v moci vládnuť, lebo strach pred človekom je u všetkých živočíchov na zemi. Múdrosť je dvojaká: ponajprv poznať túto vznešenosť alebo iné dobro, že je v nás a že nie je od nás alebo z nás. Napokon aj o ctnosti môžeme uvažovať s dvojakého hľadiska: Keď totiž hľadáme pôvodcu dober, a potom, keď ho nájdeme, nerozlučiteľne prilipneme k nemu.

Vznešenosť bez múdrosti neosoží; naopak, iba škodí, keď chýba ctnosť. To uvidíme z nasledujúceho: Povedz, akú slávu máš z toho, o čom nevieš, že to máš? Nuž a vedieť, že niečo máš, ale nevedieť, že to nemáš od seba, iste je sláva, ale nie pred Bohom. Tým, čo sa chvália sami pred sebou, vraví apoštol: Č o má š, č o b y si n e b o l d o s t a l? Ale keď si všetko dostal, prečo sa vychvaľuješ, ako keby si nebol všetko iba dostal? Pán chce ukázať, že si nezaslúži pokarhania ten, čo sa chvasce tým, čo má, lež ten, čo sa chvasce, že to nedostal. Preto pokarhanie si nezaslúži ten, čo sa chvasce tým, čo má, lež ten, čo sa chvasce, že to nedostal. Preto za márnú slávu pokladáme tú, ktorá nemá nijaký podklad pravdy. Pravú slávu od tejto takto rozlišujeme. Kto sa chvasce, nech sa chvasce v Pánovi, to jest v pravde. Lebo pravda je Pán.

Preto jedno aj druhé je nevyhnutné, aby si vedel, čo si a že nie si zo seba, aby si totižto celkom nezavrhol chvastanie, ale tiež, aby si sa nechválil bez dôvodov.

Napokon sa vraví: Keď nepoznáš seba samého, vyjdi za stádom svojich spoločníkov. A naozaj, keď človek, pozdvihnutý k takej vznešenosti, ju nechápe, právom môže sa porovnávať s dobytkom ako jeho spoločník, lebo teraz je porušiteľný a smrteľný. Preto tvor, nepoznajúc seba samého, zaraďuje sa medzi nerozumných tvorov. Nie si je vedomý svojej slávy, ktorá je vnútri, a svojou žiadostivosťou dáva sa viesť k veciam vonkajším a smyslovým. Preto sa stáva podobný ostatným, lebo nechápe, že dostal viacej ako ostatní.

Preto treba sa chrániť tejto nevedomosti, ktorá je príčinou, že hádam o sebe smýšľame veľmi nízko. A práve tak, ba hádam ešte viacej, načim sa báť tej nevedomosti, ktorou všetko pričítame sebe a neprávom si myslíme, že máme všetko dobro a to sami od seba. Lež

ešte väčšmi ako nevedomosť treba zavrhnúť a prekliat takú namyslenosť, ktorá zvädza, aby sme vedome a hádam aj s rozvahou odvážili sa hľadať svoju slávu v dobrách, ktoré nám nepatria; lebo keď sme istí, že nič nemáme zo seba, nehanbíme sa kradnúť česť iného. Prvá nevedomosť je bez slávy. Druhá má slávu, ale nie u Boha. Lež tretie zlo, ktoré sa vedome pácha, je kradnutie toho, čo patrí iba Bohu.

Napokon druhá vyzývavosť je tým ťažšia a nebezpečnejšia, že Bohom pohŕda, kým prvá nevie o Bohu. A o toľko je horšia a hodnejšia odsúdenia ako prvá nevedomosť, že ňou sa pridružujeme k dobytku a druhou k diablom. Je to teda pýcha a najväčší triech, keď používame dary, ako by nám boli prirodzené, a keď prijímame dobrodenia a uchvacujeme slávu dobrodincovu.

Preto okrem vznešenosti a rozumu potrebujeme aj ctnosť, ktorá je ovocím obidvoch a s ktorou hľadáme a držíme sa toho, ktorý je pôvodcom všetkého, a ako darca zaslúžene je oslavovaný vo všetkom. Lebo ináč, keď človek vie, čo má konať, a nekoná to, veľmi bude potrestaný. Prečo? Lebo nechce mať rozum, nechce konať dobro. Radšej myslí na nepravosť na svojej posteli, a čo aj vie pomocou daru rozumu, že nijaké dobrá nemá od seba, jednako usiluje sa ukradnúť a vytrhnúť pre seba slávu, ktorá patrí Pánovi.

Preto je jasné, že vznešenosť bez múdrosti je celkom neužitočná a rozum bez ctnosti záhubný. Ale ctnostný človek, ktorému rozum nie je na záhubu ani vznešenosť bez úžitku, volá k Bohu a úprimne vyznáva: Nie nám, Pane, nie nám, lež svojmu menu daj slávu. To znamená, nič si, Pane, neprivlastňujeme, z vedomosti, nič zo vznešenosti, ale všetko pričítame tvojmu menu, ktoré je prameňom všetkého.

Ale vidí sa mi, že až veľmi odchyľil som sa od predmetu, keď som chcel ukázať, že aj tí, čo nepoznajú Krista, majú dosť pohnútok z prirodzeného zákona pre prijaté telesné aj duchovné dobrodenia, aby milovali Boha pre neho samého. Shrňme teda nakrátko, čo sme povedali.

Ktorý pohan by nevedel, že od nikoho iného nie sú potreby pre telo v tomto smrteľnom živote, totižto životné prostriedky, svetlo, vzduch, ako od toho, čo živí každého tvora, ktorý dáva vychádzať slnku na dobrých aj na zlých, ktorý dáva dážď spravodlivým aj ne spravodlivým? Ktorý bezbožník by sa odvážil pokladať za pôvodcu vznešenosti, ktorou sa ligoce jeho duša, niekoho iného, ako toho, ktorý vraví v Geneze: Urobme človeka svoj obraz a podobu? A kto by hľadal iného darcu rozumu ako toho, čo učí človeka múdrosti? Napokon, ktože si myslí, že dostal alebo môže dostať ctnosť od inakiaľ, ako od Pána ctnosti? Preto je neospravedlniteľný každý pohan, keď nemiluje svojho Pána Boha z celého srdca, z celej duše a zo všetkých svojich síl. Z vnútra každého ozýva sa prirodzená spravodlivosť, ktorú dobre pozná rozum, že totižto celkom musí milovať toho, o ktorom dobre vie, že má mu ďakovať za všetko, čo má.

DO VÝŠAV.

Učme sa poníženosti! *

Svätý Bernard.

„A bol im poddaný.“ Kto a komu? Boh ľudom! Boh, ktorému sú poddaní anjeli, ktorého poslúchajú kniežatstvá a mocnosti, bol poddaný Márii, a nielen Márii, ale aj Jozefovi pre Máriu. Obdivuj preto jedno aj druhé a vyber si, ak môžeš, čo by si mal viacej obdivovať, či nesmierne dobrotivú blahosklonnosť Synovu a či úžasnú hodnosť Matkinu. I v jedno i v dru-

* Na 9. januára, na sviatok svätej Rodiny.

hom prípade — veci ohromujúce, veci zázračné. To, že Boh poslúcha ženu, je bezpríkladná poníženosť, a že žena má moc nad Bohom, je nevyrovnateľná vznešenosť. Vo chválach panensky nepoškvrnených ľudí sa zvlášť spieva, že idú za Baránkom, kdekoľvek ide. Čo myslíš, akých veľkých chvál je hodná tá, ktorá ide pred ním.

Človeče, uč sa poslúchať; zem, uč sa poddávať; prach, uč sa byť poníženým! Veď o tvojom Stvoriteľovi hovorí evanjelista: „A bol im poddaný“, a niet pochybnosti, že Márii a Jozefovi. Hanbi sa, prach! Boh sa poddáva ľuďom, a ty si žiadaš vládnúť nad ľuďmi, čím sa staviaš nad svojho Stvoriteľa? Ak niekedy budem na také niečo pomýšľať, kiežby mi Boh ráčil odpovedať, ako odpovedal svojmu apoštolovi, keď ho pokúšal: „Choď mi s očú, lebo nemáš smyslu pre to, čo je božie.“ A veru. Koľko ráz túžim vládnúť nad ľuďmi, toľko ráz pokúšam sa prevýšiť Boha. Naozaj, nechápem to, čo je božie. Veď o ňom evanjelista hovorí: „A bol im poddaný.“ Ó človeče, ak pokladáš za ťažké nasledovať príklad človeka, iste ti nebude nedôstojným nasledovať svojho Stvoriteľa. Ak azda nemôžeš ísť za ním, kdekoľvek ide, pokladaj za slušné nasledovať ho aspoň tou cestou, ktorou ťa láskavo sprevádza.

Ak nemôžeš kráčať vznešenou cestičkou panenstva, nasleduj ho aspoň najistejšou cestou pokory! Ak niektoré panenské duše vybočia s tejto cesty pokory, ani ony nebudú nasledovať Baránka, kdekoľvek pôjde. Nasleduje ho síce poškvrnený človek, ak je ponížený, nasleduje ho panický, čo je aj pyšný, ale už nie vo všetkom, lebo poškvrnený sa nemôže priblížiť k čistému Baránkovi, ktorý je bez škvrny; a zas ten, ktorý má panenstvo, ale je pyšný, nie je hodný prísť ku poníženému Baránkovi, ktorý onemel nie pred tým, ktorý ho strihal, ale ktorý ho zabíjal. Predsa však lepšiu čiastku pri nasledovaní si vyvolil hriešnik, ktorý je ponížený, ako panik, ktorý je pyšný. Prvý svojou pokorou zadosť učiní za to, že sa poškvrnil, druhý svojou pýchou aj čistotu poškvrní. Prel. Fr. P.

Miluj protivníkov svojich!

Svätý Hieronym.

Hovorím vám: Milujte svojich nepriateľov a dobre robte tým, ktorí vás nenávidia. Mnohí, ktorí posudzujú božie príkazy podľa svojej slabosti a nie podľa schopnosti svätcov, pokladajú ich za nesplniteľné a hovoria, že pre ctnosť stačí nemať nenávisť k nepriateľom a prikazovať, aby sme milovali ešte nadto, znamená prikazovať, čo naša prirodzenosť ne-

môže zniesť. Treba vedieť, že Kristus neprikazuje nemožné veci, ale dokonalé. Čo urobil Dávid Saulovi alebo Absolonovi; Štefan-mučeník modlil sa za svojich protivníkov, ktorí ho kameňovali; Pavol túžil byť preklinaný za svojich prenasledovateľov; a toto všetko Ježiš učil aj urobil hovoriac: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.

V ostatných dobrých skutkoch vždy môže dakto niečo namietat', no čo sa lásky týka, nikto sa nebude môcť vyhovoriť. Či môže voľakto povedať: Nemôžem sa postiť alebo nemôžem milovať? Či môže niekto povedať, nevládzem zachovať panenstvo, nemôžem všetko predať a dať chudobným; či môže voľakto povedať: Nemôžem milovať nepriateľov?

Veď tu sa nevysilujú nohy behom ani uši počúvaním ani ruky sa neunavujú prácou, aby sme sa touto výhovorkou mohli oslobodiť. Nikto nám nehovorí: Idte na východ a hľadajte lásku, plavte sa na západ a nájdete lásku. Vo vnútri nášho srdca je, tam sa musíme vnoriť, ako hovorí prorok: Márnostatníci, vráťte sa ku svojmu srdcu, lebo to, čo sa od vás žiada, nenachádza sa v ďalekých krajoch, ale vo vás samých.

Mučeníctvo je zázračnou stálosťou.

Umučenie svätého Polykarpa.

Blahoslavené utrpenia tým, ktorí ich znášajú, prinášajú nebeské kráľovstvo. Tým, čo opovrhnu všetkými svetskými vecami, bohatstvami, poctami, rodinou, je mučeníctvo korunou všetkého zriekania sa. Veď čo súceho môže dať poslušnosť služobníkov takému dôstojnému Pánovi, keď je známe, že Pán vykonal pre služobníkov väčšie veci ako oni pre neho? Preto je potrebné, aby sme sa stali múdrejšími, aby sme o všetkom rozprávali s bojzlosťou a aby sme o veľkých a mocných víťazstvách jednotlivých bojovníkov Kristových tak rozprávali, ako to zodpovedá skutočnosti: akú lásku mali voči Bohu a ako trpezlivo všetko pretrpeli. Kto by sa totiž nezačudoval veľmi nad tým, že mnohým rany strašných bičov boli sladkými, do tela vrážajúce rozpálené železá mučiacich nástrojov milými, že meč bol im láskavým, a lahodiacimi im boly muky syčiacich plameňov, keď prýštila krv z obidvoch bokov tela a keď odkmášané bolo živé telo, zjavilo sa všetko vnútro údov, že aj okolostojaci to vidiac plakali nad hrôzou toľkej ukrutnosti a nemohli sa dívať bez slz na to, čo sami chceli, aby sa stalo. No nebolo počuť nijaký vzdych trpiacich mučeníkov ani nijaké kvílenie, bolesťou vynútené. Aby radostne podstupovali jednotlivé mučenia, preto

tým udatnejšie sa správali voči mukám. Totiž prítomný Pán, prijímajúc takú vernú obeť svojich služobníkov, dal im nielen život večný a tie veci, ktoré sa dávajú nábožným, ale zmiernil aj horkosť ich bolesti, aby muky tela nezlomily trpezlivosť ducha. Rozprával sa totiž s nimi Pán, ktorý sa na nich díval a aj povzbudzoval ich vo vytrvalosti. Jeho prítomnosť zmiernovala ich muky a sľubovala im, ak vydržia, nebeské kráľovstvo. Preto ono opovrhovanie sudcami, preto ona slávna trpezlivosť. Lebo túžili zrieknuť sa svetla tohto sveta, aby na rozkaz Pánov prišli do jasných a večných príbytkov spásy. Dávali prednosť pravde pred ľadou, nebeským veciam pred pozemskými, večným pred pomíjateľnými. Trpeli chvíľku, ale tým získali radosť, ktorá nezostarne a nikdy nepominie.

Prel. H.

Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť.

Svätý Bernardín Sienský.

Troja činitelia tvoria mučeníka: utrpenie, príčina a vytrvalosť, čiže trest smrti, pohnútky a odmena. Prvý činiteľ je utrpenie čiže trest smrti, a o tom hovorí (Pán): Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie. Spravodlivý môže znášať trojaké prenasledovanie: prvé na majetku, druhé na cti, tretie na osobe. A o takých hovorí apoštol k Židom: Títo skúsili posmechy, bičovania, okrem toho aj okovy a väzenia; boli kameňovaní, prenasledovaní. Túľali sa v ovčích a kozích kožiach, trpeli núdzu, boli sužovaní a trýznení. Týchto svet nebol hodný.

Druhým činiteľom, ktorý tvorí mučeníka, je príčina alebo pohnútky, a o tom Pán hovorí: Pre spravodlivosť. Nepovedal len: „ktorí trpia“, ale pridal: „pre spravodlivosť“. Trojaká je spravodlivosť, pre ktorú spravodlivý trpí. Prvá je spravodlivosť vernosti, druhá mravnosti a tretia spravodlivosť lásky. Ale trpezlivosť korunuje dielo, lebo ňou sa skúša pravá láska k Bohu a bližnému. Jasno sa dá spoznať, či a v akej miere ju dakto má. Trpezlivosť ukazuje, s akou veľkou láskou sa máme s Kristom spojiť, aby sme sa v nešťastí neoddělili. Preto apoštol hovorí k Rimanom: Istý som, že ani život ani smrť ani kniežatá ani mocnosti ani prítomnosť ani budúcnosť ani odvaha ani vznešenosť ani nízkosť ani iné stvorenie neodlúči vás od lásky božej, ktorá je v Kristu Ježišovi Pánu našom.

Tretie, čo utvára mučeníka, je vytrvalosť čiže odmena alebo odmena vytrvalosti. Preto Pán pripomína: Lebo ich je kráľovstvo nebeské. Oprávnené je teda

sľúbené kráľovstvo nebeské prvému a poslednému blahoslavenstvu: ponajprv pre náklonnosť, potom pre súženie a za tretie pre vlastný obsah. Predovšetkým pre náklonnosť, lebo ako pre chudobu, cestou odriekania sa všetkého svetského, vychádza človek ako by z tohto sveta, aby sa umiestil vo vznešenejšom veku alebo kráľovstve, tak znášaním mučeníctva vychádza človek duchovne aj telesne z tohto sveta aj zo svojho telesného života, aby kráčal k vyššiemu veku alebo kráľovstvu. A to nech nám udelí ráči vzor všetkého znášania utrpení Pán Ježiš Kristus, ktorému s Otcom aj Duchom Svätým nech sa vzdáva dobrorečenia, chvála a sláva a vďaka, úcta a česť na veky vekov. Amen.

Prel. Profous.

Modlitba za správne smýšľanie.

John Henry Newman.

Bože, celý môj život bol refazou milostí a požehnaní, ktoré si mi preukázal, mne najnehodnejšiemu tvorovi. Rok čo rok si ma privádzal bližšie, odstraňoval si nebezpečenstvá s môjho chodníka, občerstvoval si ma, viedol, riadil a ochraňoval si ma. Ach, neopust ma, keď zmalátnejú moje sily! Viem, že ma nikdy neopustiš. Smelo sa môžem spoľahnúť na teba. Keď ti budem verný, budeš mi stále a až do konca preukazovať v prekypujúcej miere svoje dobrodenia. Môžem odpočívať vo tvojom náručí, môžem spať na твоjich prsiach. Len mi daj a rozmnož vo mne úplnú dôveru v teba, ktorá bude sväzkom smluvy medzi tebou a mnou a zárukou v mojom srdci a svedomí, že ty, najvyšší Boh, ma neopustiš.

Pane, vo tvojom náručí som v bezpečnosti; keď si so mnou, nemám sa čoho báť, keď ma opustiš, je po každej mojej nádeji. Nič neviem o budúcnosti, no dôverujem v teba. Modlím sa k tebe, aby si mi dal to, čo mi je na osoh; modlím sa, aby si odňal odo mňa to, čo by mohlo škodiť mojej spáse. Ponechávam všetko na tvoju ľubovôľu, lebo čo ty poznáš, ja nepoznám. Keď sošleš na mňa bolesti a starosti, daj mi milosti, aby som ich mužne znášal. Uchovaj ma pred vznetlivosťou a sebecktom. Keď mi dáš zdravie, silu a úspech v tomto svete, daj mi vždy aj ostražitosť, aby ma tieto veľké dary neoddiľovali od teba. Daj, aby som ťa poznal, aby som v teba veril, teba miloval, tebe slúžil, teba a pre teba žil. A dovol, aby som zomrel v ten čas a takým spôsobom, ktorý najviacej prispeje na rozšírenie tvojej slávy.

Viem, Pane, ty splníš svoju povinnosť voči mne tak, ako ja pomocou tvojej milosti splním svoju povinnosť voči tebe. Viem dobre, že ty nikdy neopustiš

tých, ktorí ťa hľadajú, a ktorí ešte blúdiac, v teba dôverujú. Viem však aj to, že čím viac prosím o tvoju ochranu, tým v istejšej a bohatšej miere budem ju požívať. A preto volám teraz k tebe a prosím ťa predovšetkým, aby si ma uchránil pred mnou samým a aby som sledoval výlučne len tvoju vôľu. Ďalej ťa vrúcne prosím, aby si pre svoju nekonečnú útrpnosť žiadal odo mňa veci, mojím silám primerané. Nenavštv ma, dobrotivý Pane, — ak nie je nesprávne takto sa modliť — nenavštv ma, Pane, takými skúškami, ktoré vedia znášať len svätí! Zmiluj sa nad mojou slabosťou a veď ma k nebu na istejšiu a pokojnejšiu cestu. Kladiem všetko do tvojich rúk; keď však dopustiš na mňa ešte ťažšie skúšky, daj mi viac milosti a zahrň ma plnosťou svojej sily a svojej útechy.

Bože môj, ty a len ty sám si najmúdrejší a vševediaci. Verím, že vieš, čo je pre mňa najlepšie. Verím, že viacej ma miluješ ako ja sám seba. Verím, že si najmúdrejší vo svojej prozreteľnosti a najmocnejší vo svojej ochrane. Ďakujem ti z celého srdca, že si ma vyrval zpod mojej vlastnej ochrany a rozkázal si mi odovzdať sa tvojim rukám. Nevieť si želať nič lepšieho, ako stať sa tvojou farchou a nie svojou vlastnou. Ó Pane, s tvojou milosťou budem ťa nasledovať, kdekoľvek len pôjdeš, a nebudem ťa predbiehať na tvojej ceste. Budem čakať na teba, na tvoje vedenie, a keď to dosiahnem, budem konať s úprimnou prostotou. A sľubujem, že keď ma niekedy necháš v temnote alebo vo zmätku, nebudem netrpelivý; nebudem ani nariekať, ani sa nebudem hnevať, aj keď sa dostanem do nešťastia alebo úzkosti. Prel. H.

ŽIVOT.

Vianočný plápol.

Dr. Max. Chladný - Hanoš.

Ticho modlím sa k tebe, Bože večný, za tichej polnoci, čo rozžiaril si ju leskom nevidaným nad svetom šíroširým.

Ticho modlím sa, lebo som bezmocný.

Nie preto bezmocný, že by som sa cítil červíkom nepatrným, zarytým do čiernej zeme, ani preto nie, že by som mor cítil na duši, mor a vzdor — a ruku tvoju, ťažkú ako milióny svetov, sebe nad hlavou; nie preto, Bože, nazývam sa bezmocným.

Ticho sa modlím pred tebou, Bože veľký, lebo sily nemám vravieť nahlas, sily nemám vysloviť aspoň trochu primerane to, čo v duši si mi vzkriesil.

Zavalil si ma, Bože môj a moje všetko, ukrutne si ma zavalil, ako len ty, čo vesmír sa ti máli pri pohľade, ako len ty zavalit vieš. Zdusil si vo mne, Bože, nekonečný výkrik, zdusil si vo mne výskot, jasot, výskot, čo by do večného nekonečna vesmírnym hromom letel

a v každom kútiku vyvolával echá vekovitě.

Zdusil si ho, Bože, vo mne, múdre zdusil, lebo keby som ho zvolal, len raz zvolal, ten výkrik tejto chvíle hodný, v tej chvíli samej pominul by som sa, zavraždil by som sa, zahynul by som, lebo chvíle tejto výkrik nesmel by znať miery — a to ja neznesiem... zatiaľ aspoň, tu, keď len cez rajský závoj hľadím na teba, tu neznesiem. Volanie moje závoj tvoj roztrhať by muselo — a ty to ešte nechceš, teraz ešte, pre mňa, teraz ešte nechceš.

Ticho modlím sa k tebe, Bože večný, lebo volať nemôžem. Zavalil si ma, môj Bože, tuho zavalil. Tedy aspoň v tichosti porozprávam ti teraz svoju radosť, vylejem ti svoje potešenie, vyrozprávam ti svoje nadšenie.

Vianoce si mi dal, Bože, Vianoce...

Plápol prenesmierny ma zožiera, plápol, čo zdusiť si ho musel, Pán môj!

Plápol, podpálený Vianocami.

Ja chcel by poznať svety nedozerné,

ja chcel by poznať všetko, všetko,

mňa túžby mystické tak kmášu, tak bičujú, ako Tatár krutý kindžalom by srdce súžil mi,

ja poznať by chcel všetko, všetko,

aj teba, Bože môj, teba, Nekonečno,

teba, čo tajný si viac než taje najtemnejších nocí,

teba, čo zastrel si sa svetlom kýmsi, hrozným, neprístupným, že smrťou hroziš každému, čo shliadol by Ťa tvárou v tvár —

ja predsa vidieť chcem Ťa, Bože,

vidieť chcem Ťa

v tej celej tvojej kráse bezmedznej a tajomnosti strašnej!

To ty si do mňa zasial plápol ten,

to ty si zažal vo mne ten nepokoj ukrutný,

to ty si ma hodil na Zem a údelom mi dal hľadať Ťa všade a po tebe sa chamtiť a nenachádzať pokoja.

Som Prometheus, môj Bože,

som Prometheus, čo chcel by divy robiť,

čo chcel by celé ľudstvo sviazať v boj proti božstvám kýmsi krutým — však skaly lámať nemôž',

však ruky pohnúť — nemôž',

však dať sa počuť ľudu — nemôž'!

To ja som, Boh môj,

to ja!

Nie pravda, vlastne, Bože! To nie ja!
To bol som len, to bol som včera do večera,
do včera večera.

Našiel som Boha v sebe. Boha v sebe!

Kristus je tu! Bože veľký!

Prometeus prikutý strhol si putá,

Prometeus prikutý vyzdravel cele,

Prometeus prikutý zamáchal pravicou,

Prometeus prikutý zahučal hromom,

svety sa shýkli.

Prometeus prikutý na útok zvolal,

Prometeus prikutý dobýva božstvá!

Prometeus prikutý — odkutý —

to som ja, Bože!

Dobývam Božstvo!

Dobývam teba, Pán môj a Boh.

Božstvo som objavil v sebe.

Kristus je tu.

Ticho len modlím sa k tebe, môj Bože,

ticho len, bo sily ku hlasu veľkému,

ku hlasu takému, čo duši by uľavil v tej chvíli,

v tej chvíli vianočnej,

v tej chvíli utierne,

v tej chvíli tajomstiev,

v tej chvíli, keď Božstvo strháva masku o pohľad

sa — priehlbeň lásky a dobroty — upiera na Zem,

v tej chvíli, keď svetlo nepreniknuteľné božstva

v úsmev sa dieťaťa Panenky mení;

pre taký úžas,

pre taký strašný jas a úžas hlasu ja nenájdem.

Len ticho modlím sa k tebe, Bože môj, v tej chvíli
vianočnej, bo tuho, mocne divom svojím si zavalil ma,
Bože môj a Pane.

V čom väzí duševná kríza nášho akademika.

Je to do určitej miery zarážajúce, keď sa dnes
hovori o takom probléme, ako je duševná bieda slo-
venského akademika.

„Akože“, opýtate sa hádam, „či je to s našimi
vysokoškólákmi na duchovnom poli naozaj tak zle?“

Nuž, nechcem veci zveličovať, ale musíme to žiaľ-
bohu konštatovať, že náš terajší akademik javí akús
dezorientovanosť, bezradnosť, sháňa sa po pravde
študuje ideologie, alebo vo väčšine prípadov ho nábo-
ženské a duchovné otázky vôbec nezaujímajú. Vini
nehľadáme nikde inde, ako vo smutnom dedičstve
minulosti, ktorá chcela z akademika vychovať vedca
odborníka, ale usilovala sa ho aj získať pre nepria-
teľský alebo aspoň ľahostajný postoj voči korune hie-
rarchie hodnôt: Bohu a náboženstvu.

Dneskajší akademik nesie na sebe ešte pečať minulých sústav; ale už je aj na čase, aby sa začalo s dôkladnou nápravou. Len treba začať, akademik už sám bude vedieť pokračovať. Treba podniknúť úsilie o úplnú a dôkladnú náboženskú, duchovnú obrodu. Akademikovi treba len podať ruku, ukázať smer, povedať slovo, a on pôjde; len mu treba pomôcť, sám na to nestačí. Len si pripomeňme, s akým záujmom chodia svoradovskí akademici na náboženský seminár, koľkí navštevujú schôdzky Mariánskej kongregácie! Uvážme obnos 18.000 Ks, ktorý svoradovskí akademici obrátili na zakúpenie náboženskej tlače! Stačilo maličké oznámenie, že o 6. hod. ráno budú roráty, a internátna kaplnka bola plná. Prosím a nielen to, ale temer všetci pristupujú denne k Sviatosti oltárnej!

Nuž, tu je niekoľko faktov ako dokument toho, že akademická mládež smädí po duchovných hodnotách, venuje sa nielen bystreniu umu, ale aj svojej duši, a to už mnoho znamená! Od úvah a pomoci duchovného radcu už nie je ďaleko k úplnému poznaniu; a naša akademická mláď chce dôjsť k žriedlu Pravdy, Dobra a Krásy. „Hic est Dominus“, napísané je vo svoradovskom kostolíku. Božia milosť už účinkuje, duše akademikov sa kypria, duchovná suchota sa zavlažuje, a dá Pán, že keď bude pomoc, duševná kríza zmení sa v plesajúcu jar.

R. J.

Pomer k bližnému.

S bližným zaobchádzaj ako s ohňom, nepostav sa k nemu ani veľmi blízko, ani veľmi ďaleko. Keď sa veľmi priblížiš, popáliš sa; keď sa vzdiališ, zmrzneš.

Svätý I g n á c.

Žijeme ťažké časy.

Prišli raz k svätému Augustínovi ľudia, ktorí nič nerobili, iba nadávali na to, že je zle, že nie je to tak, ako by malo byť. Pravda, okrem tých nádaviiek nevykonali nič. A tým svätec odpovedal takto: Ktože je čas? My ľudia sme čas. A aký je čas? Taký, akí sme my, a bude taký, akým ho urobíme. Ale tu si načím uvedomiť, že ten čas nebude taký, akým ho urobíme my sami, ale akým ho urobíme s božou milosťou. A na to dnes zabúdajú niektorí z tých, čo chcú reformovať zlé časy. Všetko chcú vykonať sami, všetko záleží na tom, čo oni povedia, čo oni napíšu, máme sa vraj iba na nich spoliehať, a na nič inšie. Nuž ale to je blud. I dnes nie sme ničím iným, ako nástrojmi v božích rukách, lebo keď chceme získať Kristu duše, tu si musíme predovšetkým uvedomiť, že ľudské

vnútro, ľudské srdce môže obrátiť iba Pán Boh, iba on ho môže k sebe pritiahnuť. To, pravda, neznamená, že si máme založiť ruky, a spokojne dívať sa na to, ako Pán Boh bude konať zázraky. Všetci sme viazaní starať sa o duševné dobro svojho spolubrata, ale iba ako nástroje v božích rukách, ktorými Boh vykoná svoje dielo.

Preto prvý predpoklad pre prácu v katolíckej akcii je vedomie, že sami nemôžeme nič, ale že je to božia moc, ktorá vedie bližného na lepšie cesty. Buďme preto ukazovateľmi smeru k Bohu príkladným životom, to je najkrajší a najpraktickejší apoštolát v katolíckej akcii, aby na našom živote každý videl, že Kristova pravda sa dá prežívať. To skôr pomôže, ako mnohé reči a písania. Nepíšme a neprednášajme preto, aby sa povedalo, že katolicizmus, ktorý je reprezentovaný toľkými a takými spisovateľmi a rečníkmi, nie je ešte celkom taký zlý, ale keď píšeme alebo vravíme o náboženských otázkach, buďme si vedomí, že sme iba nedokonalé nástroje, ktorými má prísť viera do srdc našich spolubratov. V ničom nehľadáme svoju chválu, ale božiu pravdu. Potom prídu dobré časy, lebo Kráľ všetkých časov ich zabezpečí naším prostredníctvom. Müller.

Sloboda v smýšľaní.

Poznanie rozumu bez osvietenia viery je veľmi nedokonalé a nebezpečné. Máme veľa ľudí, čo si myslia, že ich smýšľanie nesmie nikto opraviť, nikto im nesmie protirečiť, ani sám Boh, lebo keď stvoril rozum na rozmýšľanie, nuž ten rozum musí byť správny. Preto konám, čo chcem.

Nuž ale takéto filozofovanie má práve takú cenu, ako hvízdanie, keď si niekto hvízda, aby hvízdal, nič inšie. Mnohí mudrlanti sa pohoršili, keď sa na niektorých miestach zdôrazňovalo, že filozofia je slúžkou teologie. Nuž ale dívajte sa, ako to vyzerá v praktickom živote. Filozof filozofuje pre seba. Jeden z tých filozofov je telesný žobrák, preto je naplnený obdivom nad silou, zdravím a krásou iného, lebo to nemá. Iní zasa prekypujú životnou silou, preto vášnivo milujú všetky dary života. Tretí si vymýšľa filozofiu nadčloveka. Další si vymýšľa filozofiu pesimizmu, alebo nechuf k absolútnym hodnotám, preto si vymýšľa filozofiu úplnej skepsy. Ako vidieť, každý filozofuje pre seba, aby mohol žiť, aby prekonal strach, pocit neistoty, vedomie myšlienkového slabosti. Každý filozofuje pre pohodlie, aby ostal tým, čím je, aby nemusel hodinu skôr vstávať, aby sa nemusel v piatok postiť atď.

Koľko filozofov, toľko filozofií, toľko ciest. Kresťan však pozná len jednu cestu, jednu filozofiu, jeden smer, ktorý je určený večným cieľom. Boh určuje smýšľanie i konanie človeka, preto mu určuje aj cestu, po ktorej má kráčať k cieľu. Pravda, táto cesta nie je urobená pre pohodlie cestovateľov, turistov, trampov, ale pre tých, čo smelo pôjdu údolím, cez hory, i nebezpečným úskalím. Táto cesta je ťažká, a podľa filozofov, ktorí si zakladajú na svojej slobode, nie je súca pre človeka. Tí kráčajú po cestách rovných, ktoré zapáchajú asfaltom, ale neprídu ani zďaleka tam, kde príde človek po ťažkej ceste k cieľu života, k Bohu. Pre tých, čo milujú nesprávnú slobodu, sloboda je ísť po takej ceste, po akej sa mi páči. Pre kresťana sloboda je ísť po ceste, ktorá vedie k cieľu. Müller.

Nepoškvrnená Panna, vzor katolíckeho dievčaťa.

Nepoškvrnená Panna, ktorá je čistá, ba neporovnateľne čistejšia ako anjeli, ktorým je Kráľovnou, je spolu i pevnou ženou, pracovitou a vernou vo všetkých svojich povinnostiach. Hotová je v každej okolnosti vyplniť svoju povinnosť, i keby na ňu zaľahla tvrdo a desivo. Len čo jej anjel Gabriel doniesol božie posolstvo, vidíte ju ako dievku Pánovu hľadiet na vysokú hodnosť a vysoký úrad, ku ktorému je povolaná. A je povolaná za slávnú Matku Kristovu a bolestnú Matku Spasiteľovu pod krížom, za Matku trpiaceho a biedneho ľudstva, Pomocnicu kresťanov, Útočisko hriešnika a potešenie zarmútených. Svätá Panna v plnom povedomí toľkej veľkosti a významu privoľuje na slová anjelove. Dovtedy bola zatvorená v ústraní chrámu, v samote malého nazaretského domčeka. Teraz však ju vidíme, ako sa ponáhľa cez horské chodníky navštíviť svoju príbuznú Alžbetu a pomôcť jej. Keď Pán Ježiš začal svoj verejný život na svadbe v Káne Galilejskej, ona dáva pozor, aby nič nechýbalo pre potešenie manželov a hostí. Sama je medzi zástupom a trepezlivo čaká na chvíľku, kedy by mohla hovoriť s Ježišom. Rovno stojí pod krížom svojho božského Syna so srdcom prebodnutým mečom. Modlí sa s apoštolmi a pripravuje ich, aby mohli dobre prijať silu shora a potom rozširovať dobrú zvesť.

Drahé dcéry, nezabúdajte, že čistota a jas majú vás pripraviť ku povinnostiam zajtrajška, majú vás podopierať už teraz vo veľkých povinnostiach dneška. Mária neocitla sa razom pripravená na svoje „staň sa“, pripravila sa na to svojou pevnosťou a čistotou. Mladé

ženy a dievčatá našich čias, i vy musíte hľadiť do budúcnosti. Čistotou a pevnosťou máte sa oslobodiť a uspôbiť ochotne prejsť z tichosti rodiny a vášho nábožného spolku ku svätému a radostnému, no predsa tvrdému životu kresťanských manželiek a matiek. Už odteraz privykajte po radostných, tichých hodinách vašich schôdzok venovať sa vonkajšej činnosti, ktorá od vás vyžaduje odhodlané a veselé samodarovanie v zabudnutí seba, v plnení povinností stavu, v plodných podujatiach dobročinnosti.

Ako nepoškvrnená Panna, i vy máte kráčať, keď i nie cez vrchy, no po verejných uliciach a námestiach. Pritom musíte byť bystré, obrátne, i obozretné ako v hornatom teréne. Takto máte ísť tam, kde vás volajú vaše zamestnania. Do spoločného života, do rodiny, medzi priateľov a známych máte prinášať nenútenú veselosť, nevťieravú milotu a jemnú a pozornú zdvorilosť. Nenápadne a múdro sa máte zamiešať medzi zástup tak rôznorodý, tak ustaraný, inokedy samopašný, ľahostajný i nenávistný. I vy máte vedieť stáť priamo pod krížom, máte vedieť panovať nad svojimi trápnyimi a znechucujúcimi dojmami. Máte sa vedieť udržať pevne v životných skúškach, aby ste mohli spolucítiť s cudzím nešťastím, aby ste mohli povzbudzovať a posilňovať druhých. Či nevidíte, akú veľkú čistotu a silu to všetko vyžaduje od vás, ak chcete mať smelosť plniť si každý deň povinnosť, ak chcete uprostred blata zachovať si neporušenú belosť rúcha a nebeskú belosť stuhy.

P i u s X I I .

LITERATÚRA.

Dr. PAVOL BEŇOVSKÝ: Poznámky k národnostnému princípu. Vydal Spolok sv. Vojtecha, Trnava 1942, str. 186, cena neudaná. Po výbornej štúdii Dr. Chladného prichádza zas kniha Dr. Beňovského naozaj v pravý čas. Národnostné, štátovedecké a sociologické otázky sú u nás na dennom pretrase. Širšia pospolitosť aj hlbavejší myslitelia súčasnými pomermi sú donútení dať si odpoveď na otázku, čo je národ, čo je štát, kto vlastne má právo na samostatný štát a aké dôsledky plynú z faktu, že my Slováci máme samostatný štát. Dr. Beňovský predstavuje sa touto knihou ako odborník, ktorý na podklade prirodzeného práva a z dosiaľ naiznámejších odborných štúdií dáva našej inteligencii spoľahlivé pravidlá riešenia nacionálnych otázok vo svetle katolíckych zásad. Načim zdôrazniť, že autor

celkove pozná odbornú svetovú spisbu o predmete, o ktorom píše. Preto dáva také riešenie, ktoré v zásade prijímajú všetky svetové kapacity. Knihu odporúčam našim verejným činiteľom. — im.

DEJINY SV. ANGELY Z MERICI. Vydal kláštor Uršulínok v Trnave 1942, str. 480, broš. 38 Ks, viaz. 56 Ks. Na Slovensku máme veľa učiteliek, ktoré vychovávajú dcéry svätej Uršule. Ale málo sme vedeli o duchovnej matke týchto dcier, o svätej Angele, ktorá je vlastne zakladateľkou rehole uršulínok. V knihe je dôkladne opísaný vnútorný život svätej Angely, z ktorého vyrástla apoštolská činnosť celej rehole. Trnavským uršulínkam sme zo srdca povďační za túto knihu, lebo ňou pomohly slovenským dušiam nazrieť do života tých, čo žili podľa vôle nebeského Otca. Viem, že k prekladaniu ich viedla láska k dušiam, ktoré chcú získať Kristu. Ale prečo voľný preklad? Veď nemeckú mentalitu môžeme slovensky vysvetliť doslovne a slovenskému duchu primerane. Tento životopis odporúčam devám a ženám smeristickej rodiny a som presvedčený, že našim smeristkám dá to, čo zbytočne hľadajú v knihách pochybnnej hodnoty. — im.

P. LIBOR MATTOŠKA, OFM: *L'alia med zi tñím*. Nákladom Serafínskeho sveta v Kremnici 1942, str. 332, 28 Ks. Naše dievčatá dostávajú najkrajší dar na Ježiška, dar od „otecka“, od autora tejto knižky. Máme veru málo ľudí na Slovensku, ktorí by sa vedeli tak svojsky a tak otvorene prihovoriť k dievčenskej duši, ako P. Mattoška. Všetko, čo píše, píše zo života a o živote, a to tak, že dievča dobrej vôle musí uznať, že nie je to lichotenie, ani vyhrážanie, ale životné napomenutie, ktoré dáva skúsený vodca duší. Prosím rodičov, aby túto knižku dali svojim dcéram ako bezpečného sprievodcu životom. — im.

JOSEF STAUDINGER: *Das Jenseits*. Verlag Benzinger, Einsiedeln 1941, str. 400, broš. RM 10, viaz. RM 12. Pre človeka je veľmi dôležité, aby vedel, čo konať a ako konať teraz, v tejto chvíli, aby jeho čin bol dobrý. Lež človek chce vedieť, čo má konať nielen pri jednotlivých činoch, lež aj vo všeobecnosti. Konkrétne by sme to povedali takto: Aké stanovisko mám zaujať k súčasným pomerom. Na túto otázku dáva odpoveď táto knižka. Neraz si myslím, že spleť otázky spoločenského života potrebujú nového lekára, človeka, ktorý by všetko riešil tak, ako to dosiaľ nikto nerozriešil. Ale to je omyl. Aj prítomnú situáciu môžeme a musíme riešiť vo svetle Kristových práv, lebo tie aj dneska sú najbezpečnejším

ukazovateľom cesty z labyrintu mienok, v ktorých človek nikdy nemôže nájsť istotu. Kniha je naozaj aktuálna, preto ju odporúčam tým, čo hľadajú odpovede na otázky, ktoré nastoluje terajšia doba. — im.

E. RAITZ VON FRENTZ: Selbstverleugnung. 2. vydanie. Verlag Benziger, Einsiedeln-Köln 1938, str. 336, broš. RM 2.90, viaz. RM 3.90. Celý obsah knihy je vlastne vysvetlením týchto slov Krista Pána: Kto mňa chce nasledovať, nech zaprie sám seba a vezme svoj kríž, a nasleduje mňa. Pre duchovný život je iste dôležité poznať, kedy a v akej miere človek má sa zaprieť, zriecť niečoho, aby dosiahol vyššie dobro. Autor rieši tento problém po stránke psychologickej a teologickej. Je naozaj málo kníh, v ktorých by bola spracovaná otázka katolíckej askézy tak podrobne a dôkladne, ako v tejto knihe. Nezriekame sa, nezapierame sa preto, aby sme len niečo stratili a nič nezískali. Sebazapretie má hlbšie korene, je len vnútornou prípravou na prijatie väčších darov, najmä keď ide o život nadprirodzený. Knihu odporúčam na rozjímanie kňazom a bohoslovcem. — im.

I. F. GÖRRES: Die siebenfache Flucht der Radegundis. Verlag Herder im Br., 1942, str. 258, broš. RM 3, viaz. RM 4.50. Krásny životopis veľkej nemeckej svätice z prvých čias kresťanstva v Nemecku. Životopisy najstarších kresťanských svätcov bývajú neraz opradené nábožnou mienkou ich obdivovateľov, ktorá v mnohých prípadoch zatlačuje do pozadia dejinnú skutočnosť. Autorka tejto knihy má tú prednosť, že čitateľovi vie predstaviť sväticu v prísnych hraniciach dejín, a pritom podáva každý fakt v takom svetle, že vzbudí obdiv u každého. Životopis je písaný pútavo, na základe dejinných údajov a takým slohom, ako si to želá dnešný človek. Vrele odporúčam. — im.

KARS ROLFUS: Gethsemane und Golgota. Verlag Benziger, Einsiedeln 1942, str. 512, broš. RM 3, viaz. RM 3.25. Krásne rozjímania, napísané podľa zjavení blahoslavenej Kataríny Emmerichovej. Živo prežívané utrpenia Spasiteľove vždy povznášajú dušu k väčšej láske a k milovaniu Krista. Knižku odporúčam na rozjímanie v kláštoroch. — im.

Dr. Fra BERNARDIN POLONIJO: Bl. Nikola Tavilič, ujegovo doba životopis. Vydalo Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, str. 172. Medzi piatimi blahoslavenými z Chorvátskeho národa v poradí na druhom mieste skveje sa s mučeníckou palmou blahoslavený N. T. Chorváti

pochopti, čo znamenajú svätci pre národ, z ktorého vyšli, preto všemožne sa usilujú o jeho svätorečenie. Uplynulo už vyše päť storočí, čo povedal pamätné slová ako apoštol Bosny chorvátskemu kráľovi Stjepanovi Tvrtkovi, ktoré majú aj teraz práve tú istú hodnotu ako pred poltisícročím: „Možno že práve tí budú hrobármi tvojho štátu, ktorých teraz z politických dôvodov prepúšťaš.“ Nesklamal sa. Jeho slová boli prorocké. V duchu videl osud svojho národa, ktorý miloval vrelou láskou syna svätého Františka z Asisi. Dobre vedel, čo znamená duchovná jednota v národe. Za svoje úsilie o náboženskú jednotu volá sa „Apoštol Chorvátska“. — pk.

Fr. JOSIP ANDRIČ: Apostol Hrvatska. Malý životopis blat. Nikole Taviliča. Tamtiež. Str. 32. 3. kune.

KARRER OTTO: Frauen und Männer; 8° str. 40, cena: 1.10 RM. Mütter und Töchter, 8° str. 32, cena: 1.10 RM. Seele der Frau. — Ideale und Probleme der Frauenwelt. Vydal Ars sacra, J. Müller, München.

Poznať ženské psyché nie je bezvýznamná otázka pre vychovávateľa. Veď výchova žien je pomerne ťažšia ako chlapcov; no nie je to ľahká otázka; a tento problém rieši autor vo svojich dielkach. Nakoľko je autor teológom, celú ženskú otázku rieši s náboženského stanoviska, a preto záujemci sa ku knihe radi vrátia častejšie. Autor rieši otázku bez prehánania; ženám, ženskej otázke pri výchove, v rodine, spoločnosti, domácnosti a povolani dáva také miesto, takú dôležitosť, aká jej patrí. Ženu stavia na úroveň človeka, rovnocenného s mužom. Autorovi záleží na tom, aby sa ženám dostalo to uznanie, ktoré im patrí.

Nenechá ujsť nijakej otázke od detstva až po dospelý vek. Každú otázku rieši s pozitívnym poukazom na správny pochop života. Ani zďaleka nie sú to moralizujúce úvahy, ale kladné výchovné dielka. Výlučne ženskej otázky si všíma autor v dielku „Seele der Frau.“ — Zvlášť si všíma otázky manželskej, lásky, erosu a sexu. Šťastne poukazuje na fakt, že v manželstve sa muž a žena ako biologicky tak aj psychologicky dopĺňujú. Prakticky poukazuje, ako sa dá prejsť kritickými rokmi bez väčších otrasov. V knižkách nie je nič, čo by unavovalo, nie sú teóriou, ale praktickými výchovnými príručkami, tak pre vychovávateľov, ako aj pre dievčatá. Nejednu peknú radu dá vychovávateľovi. Knihy sú spestrené peknými a vhodnými otázkami. Knižky možno len odporúčať. — pm.

Imien

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVOT.

Ročník III.

1943.

Číslo 2.

OBSAH:

Cesty. Búda: Očisťovanie 49. Müller: Pravidl
pre duchovné vedenie 53. Soukup: Obrátení
svätých 60. Friethoff: Máriina svätosť 64. My
slavský: Apoštol — sluha boží 71. Do výšav 7
Život 78. Literatúra 89.

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Haňoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýľak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Predplatné na nový ročník zaplaťte priloženými složenkami. Tým, čo si už vyrovnali predplatné aj na tretí ročník, srdečne ďakujeme. Predplatné sme nezvýšili, lebo veríme, že tak, ako doteraz, svojimi milodarmi pomôžete nám vybudovať študentský tlačový fond, aby sme mohli čím väčšiemu počtu chudobných študentov dávať Smer zadarmo. Preto pri platení pamätajte na študentov.

Bohoslovcom SJ v Alojziane, Gallarate. Za list ďakujeme. Pripravujte sa na smeristický apoštolát na Slovensku.

M. Lacko, Záhreb. Sbierajte perličky chorvátskeho duchovného a intelektuálneho života a vždy mi ich pošlite. Duchovná spojka Trenčín—Záhreb je naozaj úprimná a bratská. Knihy P. Sertillangea v slovenčine by sme potrebovali ako soľ. Pokúste sa preložiť aspoň niečo. Buďme krajanmi aj na tomto poli.

Dary na študentský tlačový fond: Václav Vaško, Banská Bystrica, 163.50 Ks; prof. Dr. Andrej Paldan, škôldozorca, Kys. Nové Mesto, 100 Ks; Aranka Öryová, Trenčín, 63.50 Ks; Emanuel Schubert, dekan, Prievidza, 63.50 Ks; Gitta Gregušová, Ružomberok, 63.50 Ks; Štefan Pecár, riaditeľ, Trenčín, 63.50 Ks; Ján Oppelt, Trenčín, 63.50 Ks; Jozef Dačo, farár, Likavka, 50 Ks; Školské sestry de Notre Dame, Trenčín, 30 Ks; Rehor Smieško, dekan, Trenč. Teplá, 13.50 Ks; Stella Ondrušová, Bratislava, 13.50 Ks; Ladislav Gáfa, Trenčín, 38.50 Ks; Ján Brišák, profesor, Sp. Nová Ves, 3.50 Ks; K. Mičková, Trenčín, 3.50 Ks; A. Košinary, Gýmeš, 3.50 Ks; Juraj Miko, kanonik, Kláštor pod Znievom, 3.50 Ks; Štefan Chmela, špirituál, Nitra, 13.50 Ks; Štefan Munarko, Bratislava, 3.50 Ks; Dr. Jozef Búda, profesor, Bratislava, 13.50 Ks; Ladislav Hagovský, kaplán, Spišská Belá, 13.50 Ks; Mária Matejčíková, Trenčín, 13.50 Ks; Dr. Ferdinand Biermann, Trenčín, 13.50 Ks; Rím. kat. farský úrad, Hruštín, 3.50 Ks; Dr. Vojtech Marko, Sabinov, 20 Ks; Andrej Stempel, Bratislava, 13.50 Ks; Dr. Eduard Nécsey, gen. vikár, Nitra, 13.50 Ks; Ladislav Molčan, riaditeľ, Trenčín, 13.50 Ks; Krista Somogyiová, Trenčín, 23.50 Ks; Filoména Tibenská, Trnava, 13.50 Ks; MUDr. I. Glaser, Bratislava, 13.50 Ks; Štefan Kospér, Veľké Rovné, 3.— Ks; Ján Vojtaššák, biskup, Spišské Podhradie, 3.50 Ks; J. Boček, Trenčín, 3.50 Ks; Dr. Daniel Belluš, Trnava, 3.— Ks; Herman Kvassay, Trnava, 3.50 Ks; Dcéry Božskej Lásky, Dolná Krupa, 1.50 Ks; Matej Lisý, riaditeľ, Bratislava, 13.50 Ks; Vilma Smidová, Banská Bystrica, 13.50 Ks; Bronislav Stuglík, Bobrovec, 3.50 Ks; Anton Turaz, Čajkov, 3.50 Ks; Alžbeta Sokolíková, Trenčín, 3.— Ks; Jozef Bardiovský, Topoľčany, 13.50 Ks; Farský úrad Horné Srnie, 3.— Ks; Juraj Dalloš, Pružina, 8.50 Ks; Viktor Števek, Valča, 13.50 Ks; Frant. Garanský, Levoča, 10.50 Ks; Alojz Fiebig, Skačany, 6.50 Ks; Irma Pokorná, Žilina, 13.50 Ks; Farský úrad, Kokava, —.50 Ks; Lud. Horanský, Veľká Bytča, 13.50 Ks; Viliam Hofka, farár, Dubová, 3.50 Ks; Ján Kubičiar, kaplán, Ružomberok, 13.50 Ks; Karolina Mrafková, Bratislava, 1.— Ks; Farský úrad, Fričovce, 3.50 Ks; Jozef Gáplovský, Predmier, 13.50 Ks; Ida Hollá, Urmince, 13.50 Ks; Jozef Gič, Veľ. Šariš, 13.50 Ks; Eduard Bugár, farár, Lisková, 3.50 Ks; Ladislav Harangozó, Merašice, 3.50 Ks; Jozef Dalloš, Topoľčany, 13.50 Ks; Rudolf Bošňák, kaplán, Dubnica n/V., 3.50 Ks; Ing. Ladislav Krémery, Bratislava, 3.50 Ks; Dr. Gejza Medrický, minister, Bratislava, 13.50 Ks.

Štedrým darcom srdečné Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelka, Trenčín.

Očisťovanie.

Univ. prof. Dr. Jozef Búda.

Vždy ma dojalo, keď matky po pôrode prvý raz prichádzaly do kostola. Cirkve svätá ich vtedy osobitným obradom uvádza do chrámu. A hoci obrad nepredpisuje, že matka má tam prísť aj s novonarodeniatkom, zriedkakedy príde matka bez neho. Málokedy sa vie matka tak vrúcne modliť pred oltárom, ako vtedy. Predtým už dávnejšie nebola v kostole, teraz ďakuje Pánovi, že zase môže kľačať pred jeho oltárom. Ďakuje, že jej pomohol zniesť ťažké pôrodné bolesti, že ju vytrhol z nebezpečenstva, že sa všetko tak dobre skončilo. A prosí. Najmä za novonarodeniatko prosí. Matka už vtedy myslí na celú, takú neistú budúcnosť dieťaťa. Čo z neho bude? Čo z neho spraví svet? Nuž je pochopiteľné, že sa matka vtedy vie naozaj pobožne modliť.

Už prvý príchod starozákonných matiek po pôrode do chrámu mal akýsi slávnostný ráz.

Starozákonné predpisy hľadajú na pohlavný život veľmi prísne. Hádám pre neobyčajnú náruživosť národa, ktorého činy mali usmerňovať. I také pohlavné zjavy, ktoré nezanechávaly mravnú škvrnu, ktoré teda neboli hriechy, zanechávaly podľa spomenutých predpisov určitú škvrnu rituálnu: znečisťovali človeka. Tak nesmel až po nasledujúci večer vkročiť do chrámu muž, ktorý obcoval so svojou manželkou, nesmela do chrámu vstúpiť žena, ktorá mala svoju obvyklú chorobu. A nakoľko telesný stav matky po pôrode bol podobný, ani ona nesmela za určitý čas ísť do chrámu. Zaujímavé je, že panoval zvláštny názor, podľa ktorého sa telesné očisťovanie (aj hojenie) matky po pôrode dievčaťa dialo oveľa pomalšie

než po pôrode chlapca. Podobným starovekým názorom sa niet čo čudovať, veď ešte v stredoveku sa domnievali napríklad, že plod v živote matky začne žiť až štyridsiateho dňa po počatí, ak je to chlapec; ak je to dievča až osemdesiateho dňa. Domnieke, že matky sú po pôrode dievčat dlhšie nečisté, prispôsobil sa aj starozákonný predpis, ktorý nariaďoval, že matka, keď porodila chlapčeka, smela do chrámu prísť na štyridsiaty deň po pôrode; keď porodila dievčatko, smela prísť až na osemdesiaty deň. Zákon predpisoval tiež, že matka pri prvej návšteve chrámu má priniesť ako obeť dve zvieratká: baránka ako celopal (obeta, keď sa spálilo celé obetné zviera) a holúbä alebo hrdličku ako obeť za hriech. Ak matka bola chudobná, smela miesto baránka obetovať ešte jedného holuba alebo hrdličku.

Toto je prvý predpis zákona, ktorému chcela zadosť urobiť preblahoslavená Panna. Porodila chlapčeka, preto išla do chrámu na štyridsiaty deň. Bola chudobná, preto neobetovala baránka, ale len dve hrdličky alebo dve holúbätá. Obetovanie zemských baránkov pomaly aj tak muselo prestať, veď do chrámu prvý raz vkročil Baránok Boží.

Je jasné, že Panna Mária splnila tento predpis len z dojímavej poslušnosti a preto, aby mohla obetovať Pánovi svoje dieťaťko. Veď o nejakom skutočnom „očisťovaní“ u nej nemôže byť reč. Starý zákon ho predpisoval, lebo počatie dieťaťka, aj keď nebolo spojené s hriechom, bolo spojené s náruživosťou, žiadostivosťou, a táto je následkom hriechu. No preblahoslavená Panna počala panensky a panensky aj porodila.

Ale Panna Mária ešte jednému predpisu chcela vyhovieť, keď s Ježiškom išla do chrámu. Netýkal sa už matky, ale dieťaťka. Svätý

Lukáš to opisuje takto: „Keď sa naplnili dni jeho očisťovania (alebo podľa niektorých gréckych kódexov: „dni ich očisťovania“), priniesli ho do Jeruzalema, aby ho obetovali Pánovi, ako je napísané v Pánovom zákone: Všetko mužské, ktoré otvorí život, má sa pokladať za zasvätené Pánovi.” Evanjelista teda nesporne hovorí o očisťovaní dieťaťa alebo aspoň aj o jeho očisťovaní, a nielen o očisťovaní Panny Márie.

Prvorodení boli Pánovi zasvätení z viacerých príčin:

1. Všetky prvotiny patrily Pánovi. Tým človek uznával, že všetko, čo požíva, požíva z dobrotivosti Pánovej. Preto Pánovi obetovali aj prvotiny z plodín zeme. Napríklad na Veľkú noc v chráme obetovali obilné snopy. Boly to prvé snopy ročnej žatvy, pred ich obetovaním sa žatva nesmela začať.

2. Z osobitnej príčiny boly Bohu zasvätené prvotiny živých tvorov: zvierat a ľudí. Pred východom z Egypta usmrtil Boh všetko, čo bolo v Egypte prvorodené aj z ľudí aj zo zvierat. No vo svojom národe zachránil prvorodených a to pre krv veľkonočného baránka, ktorý bol obrazom Vykupiteľovým.¹ Týmto si však Boh prisvojil prvorodených. Prvorodené zviera, ktoré smelo prísť na oltár (domáci rožný dobytok ovce a kozy), museli obetovať; nebolo možné ich vymeniť. Ktoré nemohli dostať na oltár museli vymeniť iným, obetným zvieraťom a museli ho priniesť ako obeť. Ľudské obeť Písmo čo najprísnejšie zakazuje. Preto prvorodených chlapčiek museli vymeniť peňažitou obetou: museli za nich v chráme zaplatiť strieborných šeklov. Šekel mal v rozličných časoch rozličnú hodnotu. Len po zaplatení tohto výkupného patrila prvorodený syn svojmu otcu. Toto očistenie od dlhu volá grécke Písmo

¹ Porov. Smer I, 111.

sväté niekedy očisťovaním (katharsis). A preto hovorí aj svätý Lukáš o „očisťovaní“ Ježišom.²

3. Pre prvorodených chlapcov bola ešte osobitná príčina, preto ich bolo treba vymeniť. V časoch patriarchálnych prvorodený syn dedil po otcovi hodnosť patriarchu, a s ňou bola spojená aj hodnosť kňazská. Až po sinajské zákonodarstvo národ nemal osobitných kňazov, boli nimi prvorodení. Keď Boh k svojej službe určil osobitný kmeň, kmeň Leviho, museli prvorodených vymeniť. Národ dal za každého prvorodeného jedného Levitu. Nakoľko však prvorodených bolo o 273 viacej než Levitov, za prebytočných bolo treba ako výkupné zaplatiť po 5 strieborných šeklov.

Nuž Panna Mária aj tomuto chcela zadosť urobiť. Chcela za svojho prvorodeného zaplatiť výkupné. Ale zasa len z poníženosti, lebo Pána Ježiša nebolo treba vykupovať. Veď:

1. Po zaplatení výkupného chlapec patril svojmu otcovi. Otcom Ježiškovým však bol len Otec nebeský; po zaplatení výkupného patril teda zasa len jemu ako aj pred zaplatením (myšlienka Willamova).

2. Za Pána Ježiša nebolo treba zaplatiť výkupné, lebo sa neskoršie Otcu nebeskému obetoval na oltári kríža. Vykonal teda to, z čoho bolo treba ostatných prvorodených vymieňať. Toto bola jediná ľudská obeta, ktorú Boh schválil a prijal.

3. Od kňazského úradu Pána Ježiša tiež nebolo treba vykupovať, veď ostal kňazom naveky: „Ty si kňaz naveky podľa obradu Melchisedechovho.“

4. Kedysi, pred východom z Egypta si Boh prisvojil prvorodených krvou veľkonočného ba-

² Cirkevná liturgia tiež nepokladá Hromnice len za sviatok mariánsky. Pri svätej omši napríklad nečíta sa prefácia mariánska, ale vianočná.

ránka. Pán Ježiš je sám Veľkonočným baránkom, ktorý vykúpil nielen prvorodených jedného národa, ale všetkých ľudí.

Chcel som podať len historické pozadie hlavného sviatku mesiaca februára. A tiež niekoľko myšlienok na rozjímanie o ňom. Smeristi si už sami budú vedieť tieto body trochu rozvinúť.

Pravidlá pre duchovné vedenie¹.

Dr. Inocent Müller, OP.

Aby duchovné vedenie bolo korunované úspechom, musíme ponajprv vedieť, v čom spočíva čiže ustáliť jeho predmet, a napokon načim určiť hranice a pravidlá spolupráce medzi duchovným vodcom a dušou, ktorú on vedie.

1. Pri duchovnom vedení musí byť reč o všetkom, čo sa týka výchovy duše. Kým pri svätej spovedi obmedzujeme rozhovor na vyznanie sa z hriechov, pri duchovnom vedení musíme ísť oveľa ďalej. Tu načim poznať príčiny hriechov, náklonnosti duše, jej povahu, charakter, staré zvyky, načim poznať aj pokúšenia a nedbalosti, ktorých sa dopúšťa, lebo len

¹ Literatúra o tomto predmete je obširna, tu uvádzam iba niektoré známejšie diela: Svätý Tomáš Akvinský: Suma teol. I, ot. 117; Dr. Denis Gorce: A l'école de Dom Columba Marmion; Kardinál Bertram: Charismen priesterlicher Gesinnung; M. S. Gillet, OP: L'éducation de la conscience; Dr. Johannes Hessen: Die Werte des Heiligen; Dr. Karl Rudolf: Neue Einsicht; Dr. Karl Rudolf: Die Pfarrgemeinde wächst; prof. Dr. Josef Beeking: Das Geheimnis der christlichen Erziehung; Ad. Tanqueray: Précis de théologie ascétique et mystique; S. Alfonse Maria de Liguori: Grandezza e doveri del sacerdote; P. Fr. Bouchage: Retraite sacerdotale, religieuse et apostolique; E. Raitz von Frentz Selbstverleugnung.

tak nájdeme pravé lieky, ktoré zlo vykorenia. Proti zlým zvykom postavíme ctnosti a nájdeme aj iné prostriedky, ako: modlitbu, spytovanie svedomia, úctu k Panne Márii atď., lebo to sú zbrane, ktorými premáhame každé zlo a postupujeme v dobrom. Predmet duchovného vedenia je aj povolanie osoby, aby si nezvolila stav, ku ktorému ju Boh nevolá a ku ktorému nemá vlohy a sklony.

Preto duchovný otec musí poznať aj minulosť duše, ktorú vedie, jej zastaralé zvyky a úsilia, ktorými tieto zvyky premáhala a tiež aj dosiahnuté výsledky, aby vedel, čo načim ďalej robiť. Musí poznať aj terajší stav duše, jej sklony, pokušenia, s ktorými zápasí, prostriedky, ktoré používa, aby ich premohla, ctnosti, v ktorých sa cvičí, lebo len tak bude môcť dať dobrú radu a ustáli akýsi program duchovného vedenia, ktorý bude prispôsobený terajšiemu stavu duše. Nemožno totiž viesť všetky duše rovnako; treba sa ich ujať na takom stupni, k akému prišli, aby sme prípadne nepokazili doterajšiu prácu, a potom s kroka na krok viesť ich k dokonalosti. Veď vieme, že niektoré duše sú veľkodušné, horlivé, iné zasa akési pomalé, chladné, a nie všetky sú povolané k tomu istému stupňu dokonalosti.

Hoci každá duša vyžaduje zvláštne vedenie, jednako treba zachovať určitú jednotu vo vedení, ktorá umožní rýchlejší postup v zdokonaľovaní. Tak napríklad svätý Ján od Kríža radí začiatočníkom, aby sa naučili zasväcovať všetky svoje činy Pánu Bohu a aby ich konali v spojení s Kristom. Takto si osvoja ducha viery, ktorý je potrebný v celom duchovnom živote. Očisťovanie duše pokáním a umŕtvovaním nesmie prestať nikdy, pravda, v každom období duchovného života v inom smere. Dušiam stále načim zdôrazňovať ctnosť pokory, lásku k bližnému, stále stotožňovanie sa s Kristom Pánom, s najdokonalejším vzorom kre-

stanského života. V našich časoch musíme upozorňovať duše na apoštolát, lebo cieľ duchovného vedenia je vlastne výchova ľudí, ktorí zvestujú evanjelium, blúdiacim vo tme ľahostajnosti.

Z povedaného vidieť, že predmet duchovného vedenia je veľmi obsiahly, práve preto duchovné vedenie nie je ľahké. Ak chceme dosiahnuť žiadúce výsledky, musíme si uvedomiť, že tu je nevyhnutná spolupráca duchovného otca s vedenou dušou. Lebo ak by úsilie po dokonalosti bolo len na jednej strane, a na druhej strane nebolo by pochopenia, bolo by to iba zbytočné mrhanie času a nič inšie. Má tu svoje povinnosti kňaz ako duchovný otec, aj duše ním vedené. Kňaz o svojich povinnostiach je dôkladne poučený už v seminári, ale aby spolupráca medzi obidvoma bola postavená do jasnejšieho svetla, poviem niekoľko slov o povinnostiach obidvoch.

Svätý František Salezský napísal, že duchovný vodca musí mať tri vlastnosti: lásku, vedomosti a opatrnosť; keď jedna vlastnosť mu chýba, nemôže byť užitočný.

2. Kňaz musí byť naplnený nadprirodzenou otcovskou láskou, ktorá mu umožní vidieť vo sverených dušiach duchovné deti, ktoré mu posielajú Boh, aby im pomáhal pripodobniť sa životu Ježiša Krista. Krásne to napísal svätý Pavol: „Synáčkovia moji, s ktorými zas pracujem k pôrodu, kým Kristus nevyobrazí sa vo vás.”² Ako duchovný otec s rovnakou láskou musí sa starať o všetky sverené duše, nech je všetkým pre všetkých, aby ich v Kristu posvätil. Môže sa, pravda, stať, že k niektorej duši pocíti väčšiu náklonnosť, ale v takom prípade silnou vôľou nech odstráni zo srdca všetky sympatie a antipatie, ktoré nikdy nie sú osočné. Kňaz musí získať duše pre Kristovo

² Gal. 4, 19.

kráľovstvo, v ich srdciach musí vybudovať trón Kristu, aby on bol ich výlučným vlastníkom.

Ale jeho otcovská láska nesmie byť slabosťou. Vo svojich nariadeniach musí byť stály a pritom slobodný, nesmie sa báť duchovného dieťa otcovsky, ale prísne napomenúť a ukázať mu chyby, ktorých sa dopúšťa, a najmä nesmie sa dať ním viesť a riadiť. Veď zo skúsenosti vieme, že sú aj také duše, ktoré si vyhľadávajú duchovného vodcu preto, aby sa on prispôbil ich chůfkam, ich obrazotvornosti; ony nehľadajú duchovné vedenie, lež schvaľovanie svojho spôsobu života. Preto kňaz nikdy nesmie podľahnúť mienkam a názorom tých alebo iných kajúcnikov, ale musí si uvedomiť, že je zástupcom Ježiša Krista a ako taký nech dáva nariadenie, ktoré súhlasia s pravidlami kresťanskej dokonalosti a nie s chůfkami ľudí. Keď z tejto prísnosti kňaz popustí, duchovné vedenie prejde celkom na bočnú koľaj a stratí svoj nadprirodzený duchovný význam.

K otcovskej láske patrí znalosť asketicko-mystickkej bohovedy. Pri vedení duší k vyšším métam nadprirodzeného života nepostačí príručka mravouky alebo pastierskeho bohoslovía. Kňaz musí poznať spisy najznámejších duchovných spisovateľov, lebo len tak pozná cesty, po ktorých božia milosť vedie vyvolené duše. Málo je tých, čo by všetko vedeli z vlastnej skúsenosti, preto načím sa opieram o skúsenosť veľkých cirkevných učiteľov.

No a nadovšetko musí byť opatrný a pozorný, aby viedol duše nie podľa svojich názorov, lež podľa božej vôle, podľa ich vloh a charakteru a najmä v súhlase s milosťou, ktorá v duši pracuje. Veď kňaz je tuná iba nástrojom Ducha Svätého, preto múdrymi otázkami musí najprv poznať, ako Duch Svätý v duši pracuje. Nesmie byť prekážkou činnosti milosti, tú musí nechať celkom slobodnú; jeho

úlohou potom je, viesť dušu tak, aby ostala milosti verná. Potom nesmie duši nanucovať svoje názory, lebo by ju iba pomiatol a prípadne aj znemožnil činnosť Ducha Svätého. To platí pre duše veľkodušné, ktoré priamo kráčajú k dokonalosti. Slabšie duše musí sám povzbudzovať, musí sa poušilovať, aby primeraným napomenutím ich prebudil z duševnej ospalosti, lebo takto pripraví cestu účinnej milosti. Preto opatrnosť, o ktorej je tuhá reč, je nadprirodzená, posilňovaná darom rady, ktorý kňaz musí prosiť pri každom dôležitom rozhodovaní, aby vo vedení duší bol ozajstným nástrojom Ducha Svätého. I o duchovnom vodcovi mali by platiť slová: „Ako počujem, súdim, a môj súd je spravodlivý.”³

Tým, pravda, nevylučujeme ľudskú opatrnosť a múdrosť pri vedení duší. Aj tú musíme použiť. Preto netreba sa uspokojiť iba s tvrdeniami, netreba hneď podpísať každý úsudok nábožnej duše, ale načim sa presvedčiť, či tomu zodpovedá jej správanie.

Duchovný vodca musí si preto múdro zadeľiť aj čas pre vedenie duší. Dlhé reči nemaj v svedelnicu miesta; nech prikročí hneď k tomu, čo je podstatné a dôležité, potom dá krátku a múdru radu, takže podľa učiteľov duchovného života postačí, keď sa jednej duši venuje raz mesačne alebo raz v dvoch týždňoch. Je snahou má byť viesť duše tak, aby sa po určitom čase viedly, keď nie celkom samy, aspoň aby im postačily celkom krátke rady, a v ostatných prípadoch aby vedely rozriešiť všetko podľa obecných pravidiel, ktoré ich naučil.

3. Keď takéto poslanie má kňaz pri vede duší, je celkom jasné, aký pomer má byť medzi nimi. V osobe duchovného otca musia vidieť Krista samého, ktorý im otvára bránu do neba. A veru niečo vznešenejšieho poslania na zemi

³ Ján 5. 30.

ktoré môže konať iba ten, čo je naozaj vyslancom Kristovým: „My namiesto Krista konáme posolstvo, ako by Boh napomínal skrze nás.“¹ Preto duchovné deti musia v kňazovi uctievať to, čo je v ňom najdôstojnejšie: božiu autoritu. Ak má nejaké chyby, nech ich nevidia, nech sa nad nimi nezastavujú, nech vidia len jeho božskú moc a nadprirodzené poslanie. S najväčšou starostlivosťou vyhnú všetkým kritikám, ktoré ničia alebo aspoň oslabujú v nich synovskú úctu k nemu. Musia mať k nemu srdečnú, úprimnú úctu ako deti k otcovi. Táto úcta vylučuje možnosť akejsi túžby po zvláštnej láske, musí byť svätá, božská, celkom duchovná.

Duchovné vedenie len vtedy bude užitočné, keď pôjdeme ku kňazovi s dôverou a s otvoreným srdcom. Musíme sa mu sveriť s pokúšaniami a slabosťami, aby nám pomohol ich premôcť a vyliečiť. Načim mu povedať, aké máme plány, čo chceme vykonať a prosiť o jeho súhlas a pomoc na ich uskutočnenie. Slovom, sveríme sa mu so všetkým, čo sa týka spásy našej duše. Čím lepšie nás pozná, tým múdrejšie rady nám dá, bude nás vedieť povzbudiť, potešiť, posilniť, po istejších cestách povedie nás k Bohu.

K dôvere musí sa pridružiť poslušnosť uskutočniť rady duchovného otca. Nič nemôže byť užitočnejšie ako ich praktické uskutočňovanie, a nič nemôže byť škodlivejšie ako zanedbávanie týchto rád. Lebo v takomto prípade nekonáme božiu vôľu, lež vôľu svoju, a toto veru nie je obľahčujúca okolnosť pre náš mravný život. Usilujme sa poznať božiu vôľu prostredníctvom svojho duchovného vodcu a nevynucujme od neho schvaľovanie našich osobných názorov, ktoré nemusia byť smerodajné. Môžeme oklamať svojho duchovného otca, ale

¹ 2 Kor. 5, 20.

nikdy neoklameme toho, ktorého on zastupuje. Pravda, i duchovný otec môže sa myliť, lež my sa nemýlime, keď ho poslúchneme, iba v prípadoch, ak by nám niečo kázal konať proti viere a mravom; vtedy načim hľadať iného duchovného vodcu.

Lež meniť duchovného vodcu nemôžeme podľa ľubovôle, musíme mať na to vážne dôvody, lebo v každom prípade ide o náš duchovný pokrok. Sú totiž ľudia, ktorí menia spovedníka zo zvedavosti, lebo zunovali počúvať tie isté rady, najmä keď to boli rady, ktoré im išly proti srsti, ktoré neboly im celkom príjemné. Iní zasa neboli vytrvalí, nevedeli žiť stále podľa určených pravidiel. Niektorým pýcha našuškala ísť k tomu, ktorý si ich viac váži. Ale sú aj takí ľudia, čo túžia po viacerých spovedníkoch. Majú zvláštneho spovedníka pre ťažšie hriechy, a zvláštneho pre hriechy ľahšie, ktorému sa hanbia vyznať a prezradiť skutočný stav svojej duše, aby si u neho nepokazily dobré meno. Pravda, to nie sú vôbec dostatočné dôvody meniť duchovného vodcu alebo spovedníka, lebo takáto taktika nikdy neosoží duchovnému životu.

Ale Cirkev svätá vždy zdôrazňovala slobodu vo voľbe vodcu svedomia; preto ak k duchovnému otcovi nemáme dôveru, ak mu nevieme celkom otvoriť svoje srdce, zvolme si iného. Môžeme to vykonať najmä vtedy, keď vidíme, že nás nevedie k dokonalosti, že náš pomer k nemu je celkom prirodzený, alebo že sám nemá k duchovnému vedeniu nevyhnutné predpoklady, o ktorých bola na začiatku reč. Pravda, to sú len zriedkavé prípady, ale nikdy nesmieme zabúdať na to, že duchovné vedenie len vtedy prináša úžitok, keď medzi duchovným otcom a vedenou dušou je otcovské porozumenie a spolupráca.

Obrátenie svätých.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

Dvojaký omyl zaviniť, že osobnosti svätých boli vyradené z prúdenia kresťanského života. Prvý omyl je názor, že svätí boli, aspoň najčastejšie, takí, ako sa písavalo: „Narodil sa zo vznešených rodičov a už od kolisky prejavoval znamenia budúcej svätosti.“ Druhý omyl je názor o obrátení svätých, totižto názor modernej náboženskej teórie. V prvom názore javí sa svätosť ako čosi daného už človeku hotové do kolisky; teda komu to nie je dané, márne by o to usiloval, a komu je to dané, má už svoju cestu a nepotrebuje iných svätých pre vývoj svojho náboženského života, iba, vari, aby zázračne pomáhali odstraňovať trápne náhody. Taký dôsledok bol zrejmý z názoru, a preto svätí boli ticho zbavení svojho miesta v prúdení životných náboženských síl.

Druhý názor obrátenie poníma ako východisko svätosti; ale obrátenie ako náhle vzbĺknutie, zachvátenie pocitom božstva, ktoré nastalo bez predchádzajúcej prípravy, pri príležitosti zvláštneho duševného dojmu z nejakej udalosti. No také silné zážitky sú zriedkavé výnimky na okraji životnej cesty, kým náboženský život je povinné pravidlo a povinná cesta sama. Preto aj tieto „obrátenia“ a z nich vyplývajúca svätosť sú pre každého jednotlivca svojrázne, nenapodobniteľné a neopakovateľné, nehodia sa pre druhého. A zase takí „svätí“ musia stáť len vedľa cesty ostatných napríklad ako sochy, ale len ako mŕtve sochy.

Prvý názor o hotovosti osobností svätých je omyl preto, že nikto z našich svätých neocitol sa na svete ako hotová osobnosť; veď o samom najsvätejšom vtelenom Božom Synovi je napísané v Evanjeliu, že prospieval múdrosťou a milosťou, to jest svätosťou, u Boha aj u ľudí.

Osobnosť svätých nebola hneď od počiatku taká hotová, žeby viacej podstatne nerástla, ale len asi tak, ako rastie telo narodeného človeka. Naši svätí sú podstatne iné osobnosti a idú podstatne inakšie do náboženského života, ako „svätí“ ktoréhokoľvek náboženstva. Svätí všade inde idú bezpodmienečne za svojimi osobnými dojmami a svojimi vlastnými náboženskými cestami; preto tiež sa už zreteľne ukázalo, že títo nekatolícki svätí vždy mali svoje vlastné náboženstvo, odchodné od doterajšieho náboženstva, hoci v ňom ďalej žili: utvorili nielen novú cestu, ale nové náboženstvo.

Lež naši svätí nemajú pred sebou duchovné pole bez ciest, aby svojou hotovou osobnosťou v ňom razili svoju novú cestu k Bohu. Majú presne popredku vyznačenú cestu, a to cestu, ktorá nestrpí predpoklad hotovej osobnosti, ale stojí na predpoklade pokroku, vývinu. Majú cestu, vyznačenú evanjelióvymi slovami, ktoré Kristus vyhlásil: „Ja som cesta.“ Pre našich svätých možná je len jedna cesta a jediná, totižto cesta nasledovania Krista; mimo nej u nás nielen niet svätosti, ale ani náboženského kresťanského života. Nasledovanie Krista je ďalej ešte vymedzené zásadami viery a cirkevnej autority podľa Pánových slov: „Kto vás počúva, mňa počúva.“

Úplná náuka o tom je v Liste Efezanom: „On (Ježiš Kristus) dal niektorých síce za apoštolov, niektorých za prorokov, iných zasa za evanjelistov, iných zase za pastierov a učiteľov z dokonaťovať svätých, vykonávať služby, budovať telo Kristovo, až by sme všetci dospeli na jednotu viery a poznania Syna Božieho, na muža dokonalého, na mieru veku plnosti Kristovej.“¹ To je obecný zákon, platný bez výnimky pre každého, kto je súčiastkou tajomného Kristovho

¹ 4, 11.

tela, pre svätého aj pre posledného najnedokonaliejšieho, priam tak, ako zákon o nasledovaní Krista.

Preto naši svätí rásť. A práve toto ich rastenie musí stáť uprostred živého prúdenia náboženských snažení; nielen ako počúvajúci naše prosby, ale najsamprv a najviacej ako učitelia nasledovania Krista. Náboženský život, to jest nasledovanie Krista, je úloha vo svojom celku závratnej výše a až desivej vážnosti. Má svoj vysoký cieľ a preto aj svoj pozvoľný postup, postup osebe vyžadujúci určité trvanie, nie krátke. Lebo cieľom trvalého úsilia náboženského snaženia je vznešená osoba vteleného Božieho Syna v celej svojej dokonalosti spojenia Božstva s človečenstvom. Vtelený Syn Boží je vzor, obraz kresťanstva, prvorodený, najlepší z bratov; podľa jeho obrazu má byť kresťan, ako učí svätý apoštol Pavol. Vtelený Boží Syn je vzor uskutočnenia ideálu božej vôle o svätosti ľudského života. Pravda, také uskutočnenie, aké nikto nikdy nedosiahne a veru ani dosiahnuť nemôže, kto je číry človek. No práve z toho sa kresťanský život javí vo svojom pojme nasledovania Krista ako povinnosť, ktorá v pozemskom živote nikdy nie je pri konci, lebo označujú ju Kristove slová: „Buďte dokonalí, ako váš nebeský Otec je dokonalý“, a slová svätého apoštola Pavla: „Buďte mojimi nasledovníkmi, ako ja som Kristovým.“

Pri nasledovaní Krista u svätých teda nezáleží na tom a nie je výraznosťou života svätých a ich významu to, čo bolo ich čiste osobným rázom, čo aj „znamenia budúcej svätosti od kolísky“. Rozhodujúci a vlastný význam je v e c nasledovania Krista. Nezáleží na ich svojráznom spôsobe konania v nasledovaní Krista, lež na tom, čo vo svojej osobnosti utvorili zo vzoru — Krista. Toto tvorenie je vlastný povinný náboženský život všetkých. Preto kre-

stanský náboženský život nijako nemôže byť náboženským životom, bez svätých, ktorí ukazujú veľké kroky k cieľu a veľké úspechy, dosiahnuteľné. Bez pozorovania a sledovania týchto nad prostrednosť vynikajúcich postáv by ostávaly len zákrpky a ešte zákrpky ustavične zakrpatenejšie.

Svätý apoštol Pavol má dve formulky, častejšie opakované, pre kresťanský život v nasledovaní Krista: „V Kristu Ježišovi“ a „Oblečte Krista“. Obe formulky boli už predmetom nemalých bohovedeckých kníh, a ukázalo sa, že v nich môžeme vidieť oboje, aj smysel nasledovania Krista aj nevyhnutnú složku tohto nasledovania, totižto obrátenie. Bo obrátenie je nevyhnutný predpoklad nasledovania Krista, a svätí by nemohli stáť uprostred náboženského života ako Kristovi nasledovníci, keby tam nestáli už svojim obrátením.

Katolícka náuka v náboženskom živote rozlišuje trojaké obrátenie. Obrátenie prijatím pravej viery; obrátenie kajúceho návratu z hriechu k posväcujúcej milosti; obrátenie k sústavnému a dokonalému nasledovaniu Krista. Z tohto rozdelenia musíme najprv zdôrazniť, že pre nás a pre našich svätých niet onoho obrátenia, o ktorom vravia moderní náboženský teoretici pod vplyvom príhod v amerických sektách. Obrátenie v smysle prijatia viery nijako sa neprejavuje zvláštnym vplyvom, rozhodujúcim ráz osobnosti svätých, lebo to je len podmienka, bez ktorej nemožno žiť duchom. Odborníci hovoria, že medzi našimi uznanými svätými je pomerne málo tých, ktorí prežili druhé obrátenie, z hriešnosti do života milosti. Ani to nie je rozhodujúce.

Rozhodujúce je tretie obrátenie a to u všetkých našich svätých. To bol počiatok ich vlastnej svätosti, obrátenie k dokonalému nasledovaniu Krista. Nastáva vtedy, keď si duša uvedomí dosah náboženského života ako nasledo-

vania Krista, cenu cieľa a cenu prekážok, povahu cieľa a povahu prekážok. Z toho uvedomenia vzniká v duši nesmierne napätie, ktoré vyburcuje najlepšie a najväčšie sily ducha, pripraví pod vplyvom milosti na najlepšie a najväčšie milosti, a nastáva najväčšie úsilie všetko podriaďiť ideálom nasledovania Krista, všetko zaradiť do tejto cesty. U rozličných osobností sprevádzajúce javy tohto obrátenia majú rozličný osobitný ráz, či náhlych, úžasných skutkov sebazapierania, odlúčenosti od ľudí a vecí, alebo aj strašných duševných trýzní. Ale to všetko zasa je len na okraji cesty, aj na okraji významu svätých. Podstata je ozajstné obrátenie k dokonalému nasledovaniu Krista.

Aj v tomto smysle svätí musia stáť uprostred živého prúdenia náboženského života každého kresťana. Lebo z rozvedeného pojmu nasledovania Krista vyplýva, že toto obrátenie v treťom smysle je povinné a musí nastať, ak má nastať ozajstné nasledovanie Krista, ktoré je pre každého povinné. Ak platí Kristovo slovo o neslučiteľnosti svetla a temnoty, ak platí slovo o nemožnosti spolčenia Krista s Belialom, vidí sa, že musí tu nastať obrátenie, vedomé odvrátenie, bolestné odvrátenie a také silné primknutie k nasledovaniu Krista, že sa na ne nezabúda.

Vari teraz vidno, akou potrebnou náboženskou složkou sú svätí svojimi osobnosťami a ako každý svätý je pre každého zaujímavým predmetom náboženských myšlienok o presakovaní prirodzeného nadprirodzeným, aby bola rýdzosť božieho detstva.

Máriina svätosť.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Posvätenie materstva.

Uvažujúcemu je zrejmé, že meno svätý nepoužíva sa v jednom smysle, bo svätými ne-

volajú sa len osoby, ale aj veci. Ľudia a anjeli nazývajú sa svätí, lež aj nádoby a rúcha. Základ toho musíme hľadať v samom poriadku, podľa ktorého tieto veci volajú sa svätými (bytostný poriadok alebo mravný poriadok).

Čo sa týka bytostného poriadku, všetko sa volá sväté, čo zvláštnym spôsobom je zasvätené Bohu a božím veciam a tak, nakoľko možno, vyňaté je zo všedného používania. Tak vracievame o posvätných nádobách, ktoré sú výlučne určené pre svätú službu. Hovoríme aj o Svätosti nášho pápeža, ktorý je zvláštnym spôsobom zasvätený samému Kristu. Aj o svätých kňazských rukách, ktoré sú posvätené svätým olejom, aby sa mohli dotýkať samého Pánovho tela atď.

V mravnom poriadku zasa prísudok svätý dávame iba vo vzťahu na samú ctnosť svätosti, ktorá vecne je totožná s ctnosťou nábožnosti, nakoľko totižto rozumné stvorenie ňou seba a všetky svoje úkony vzťahuje na Boha. No jednako prísudok svätý takto nie je vyhradený len osobám, lebo aj tu je analogia. Veď sviatosti alebo rehoľná regula volajú sa svätými, lebo spôsobujú túto mravnú svätosť. Preto aj niektoré úkony tak isto nazývajú sa svätými, lebo sú znameniami takejto mravnej svätosti. A tak ak nejde o osoby, lež o veci, nie je vždy jasné, v akom smysle je použitý prísudok svätý: vo vzťahu na bytostný poriadok a či na mravný poriadok. Ba naraz môžu byť oba smysly, čoho príklad nachádzam v tomto názvosloví: svätá (alebo presvätá) omša. Obetný úkon totižto je v najsvrchovnejšej miere svätý pre zasvätenie, ale aj preto je svätý, že obetujúcich posväcuje.

V terajšom spasnom poriadku niekto môže mať osobnú mravnú svätosť iba skrze božiu milosť, ktorá je jej základom. Preto treba uvážiť, že aj slovo milosť dvojako sa používa, totižto vo smysle zadarmo daného daru a vo

smysle zapáčenía, čo hneď osvetlia tieto príklady: mať niečiu milosť alebo v biblickom hebraizme milosť nájsť v očiach niekoho; jesť chlieb milosti, niekomu milosť urobiť. No nie sú veľmi odchodné, bo preto niekomu zadarmo dávame svoje dary, lebo sa nám viacej alebo menej páči. A čím viacej sa nám páči, tým viacej môžu naše dary rásť až po darovanie seba alebo života.

Vzhľadom na Boha obidva významy sa uplatňujú a zasa súvzťažne, ale inakšie ako v ľudských rozmeroch. Veď božskú lásku nevzbudzuje už naozaj nájdené dobro ako našu lásku, lež naopak božia láska vzbudzuje dobrotu: totižto nemiluje nás preto, že sa mu páčime, ale páčime sa mu, lebo nás miluje. Teda mocou božej milosti (rozumej darom božím) prichádzame k milosti (rozumej zapáčeniu) v jeho očiach. A čím jeho dar bude väčší, tým viacej sa mu budeme páčiť.

No Boh svoj najväčší dar — seba samého — dáva ľuďom skrze milosť, ktorú právom a zaslúžene voláme milosťou posväcujúcou; bo tento dar v našich srdciach rozpaľuje žiar božskej lásky, ktorá nás tak spája s Bohom, že kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh v ňom.¹ Teda týmto darom Boh si u človeka robí príbytok;² stávame sa domácimi božími,³ priateľmi Boha, ktorí robia, čo on prikázal,⁴ ba stávame sa božími synmi a dedičmi.⁵

Teda osobná čiže mravná svätosť, založená v božej milosti, obsahuje štyri veci: po prvé sjednotenie s Bohom (Boh ostáva v nás a my v Bohu); po druhé milosť v božích očiach (sme božími priateľmi a synmi); po tretie právo na nebeskú slávu (lebo boží dediči); po štvrté vymenenie zpod hriechov (lebo robíme, čo prikázal).

¹ 1 Ján 4, 16.

² Ján 14, 23.

³ Ef. 2, 19.

⁴ Ján 15, 14.

⁵ Rim. 8, 17.

Nech je medzi dvoma osobami neviem aké spojenie citom, nech sa akokoľvek utužuje, takže naozaj je dôverné a hlboké, a preto aj jedna z nich je „druhé ja“ druhej, jednako jednota bude väčšia, keď už bude iba jedna osoba. Keďže teda Boh a človek v Kristovi nespájajú sa len citom lásky, ale sú iba jedna osoba, hypostatické spojenie, keď naň osve hľadíme a abstrahujeme od samej posväcujúcej milosti, musí Bohu zasvätiť Kristovo človečenstvo. Preto, ako všetci uznávajú, o človekovi Kristovi musíme povedať, že je svätý **v bytostnom poriadku tvarovo** (formálne) už pre samo spojenie vtelenia. A táto jeho svätosť nie je prípadková ako svätosť posvätných nádob, lež ozaj podstatná, keďže Kristus nie je prípadkovo, ale podstatne prirodzený Boží Syn.

No nakoľko ide o mravný poriadok, či totižto človeka Krista máme nazvať svätým už pre samo hypostatické spojenie, — teda po abstrahovaní od milosti, ktorú voláme posväcujúcou — poniektorí prišli do pomykova. Chceli, aby sa vravelo skôr o akejsi požiadavke takejto svätosti. Teda Kristus vteleníím nie je svätý „tvarovo“, ale „od základu, od koreňa“.

Mnohí iní však myslia, že hypostatickým spojením — teda prirodzeným synovstvom, ktorým onen človek je Boží Syn — človek Kristus je tvarovo posvätený nielen v bytostnom poriadku, ale aj v mravnom poriadku. Ním onen človek je naozaj svätý, a tak má všetky štyri známky svätosti, ktorú pôsobí posväcujúca milosť, a to vo vyššom, neporovnateľnom stupni.

Spojenie s Bohom citom lásky je veľmi prevýšené totožnosťou, ktorá vyplýva z hypostatického spojenia: človek Kristus je nielen dôverne spojený s Bohom, lež sám je Boh.

Milosť v božích očiach prezrádza hlas z neba: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.⁶ A keď sa svätý Pavol v Liste Efezanom⁷ pýta, či dakto má v nenávisti svoje telo, priam tak môžeme sa pýtať, či Boh mohol mať v nenávisti telo Boha?

Dedičmi božími sme skrze posväcujúcu milosť, ale v tom smysle, že sme Kristovými dedičmi. No on je pre hypostatické spojenie prirodzený Boží Syn a to tak, že ani milosťou nemôže sa stať adoptívnym synom. Preto už ozaj od prvej chvíle v lone svojej najmilšej matky je dedič otcovskej slávy a bohatstiev bez toho, žeby dajako potreboval milosť.

Človek z lásky robí, čo Boh prikázal; preto aj usiluje vyhýbať všetkým hriechom. Ale láska nezničiteľne môže byť v ľudskom srdci iba v blaženom videní, ktoré totižto odstraňuje všetok blud, všetku nevedomosť a nerozvažitosť, a tým aj možnosť hrešiť, človeku prirodzená, keďže nemá vecný základ, je navždy spútaná, aby sa nikdy nemohla uskutočniť. No človek Kristus — aj keď čo najdokonalejšie abstrahujeme od dokonalej milosti blaženého videnia — už pre samo prirodzené synovstvo má, že nemôže hrešiť; metafyzicky je nemožné, aby Boží Syn hrešil.

Veru viacerí, aj veľmi slávni bohovedci inakšie smýšľajú. Pripúšťajú, že možnosť hrešiť u človeka Krista bola spútaná buď účinnou milosťou alebo aspoň blaženým videním, ktoré mal od počiatku vtelenia; predsa pripúšťajú u Krista samu možnosť hrešiť, bo ináč nemôžu nájsť rozriešenie ťažkosti, ktorá vzniká zo zdanlivej protivity medzi dokonalou Kristovou slobodou a Otcovým rozkazom. Predsa väčšina bohovedcov jednoducho háji metafyzickú, absolútnu nemožnosť hriechu u človeka Krista. Veď onen človek je Boh. Ako teda je proti-

⁶ Mat. 3, 17.

⁷ 5, 29.

rečenie vo výrazoch, keď povieme: Boh hreší alebo Boh môže hrešiť, tak také isté protirečenie je tvrdiť, že človek Kristus — keď pri tom hypostatické spojenie je nenarušené — môže hrešiť.

Preto hypostatické spojenie čiže prirodzené synovstvo nielen v bytostnom poriadku, ale aj v poriadku činnom čiže mravnom posväcuje človeka Krista, takže ním je svätý nielen podľa požiadavky, lež tvarovo. — Predsa posväčujúca milosť preto nebola v ňom zbytočná; veď ľudské skutky človeka, ktorý sa volá Kristus, nemajú byť len bez hriechu, to jest nielen nemajú sa protiviť nadprirodzenému poriadku, lež nadto majú zodpovedať nadprirodzenému poriadku, aby totižto nimi Kristus nám mohol získať nadprirodzenú odmenu. Tak teda hypostatické spojenie nevyžaduje svätosť, ale posväcuje; no vyžaduje posväčujúcu milosť ako zdroj nadprirodzených ľudských skutkov.

*

Keď toto máme, ľahko pochopíme, prečo podobná otázka prichádza o Máriinom posvätení božským materstvom s abstrahovaním oď posväčujúcej milosti.

Božské synovstvo posväcuje človeka Krista tvarovo aj v bytostnom poriadku aj v mravnom poriadku. Či teda božské materstvo posväcuje človeka Máriu tvarovo v bytostnom poriadku aj v mravnom poriadku?

Niektorí bohovedci myslia, že božské materstvo Máriu tvarovo posväcuje, kým iní vravia, že toto božské materstvo len pýta tvarovú svätosť.

Je však celkom zrejmé, že ide skôr o slová ako o veci, keďže v skutočnosti obidvoje sa uplatňuje: vlastné materstvo Máriu posväcuje formálne a neformálne, totižto podľa toho, či vravíme o bytostnom poriadku alebo o mravnom poriadku.

Bo v bytostnom poriadku nemôžeme pochybovať o tvarovej (formálnej) Máriinej svätosti pre jej materstvo; veď ako v bytostnom poriadku milosť synovstva zasväčuje človeka Krista Bohu, tak aj milosť božského materstva zasväčuje túto ženu Bohu, a oveľa viacej, ako hocaké iné zasvätenie môže osoby alebo veci posvätiť Bohu. Čo sa týka mravného poriadku, musíme uvážiť tie isté štyri známky ako vyššie.

Nikto nemôže pochybovať, že božské materstvo pôsobí spojenie s Bohom a to oveľa dôvernejšie, ako posväcujúca milosť môže spôsobiť. Veď predsa už predtým sme mohli pozorovať Máriinu príbuznosť s jednotlivými božskými osobami, ktorá spočíva v ozajstných a dôverných vzťahoch, čo vyplývajú z božského materstva.

Uvažujúcemu je zrejmé z a ľ ú b e n i e v Márii, ktorým si ju Boh zaľúbil, ktorá miluje podľa vlastného zákona úcty k rodičom.

P r á v o n a n e b e s k ú s l á v u doista patrí aj matke. No jednako aj keď Boh už nemôže Krista ako prirodzeného Syna Božieho prijať za syna skrze posväcujúcu milosť, predsa Mária, čo aj je prirodzenou Božou matkou, ešte sa stáva a musí sa stať dcérou Božou prijatím milosti. Teda Mária má nárok na nebeskú slávu ako Otcova prvorodená adoptáciou, kým Syn onen nárok nemá adoptáciou, ale prirodzenosťou. — Priam tak nesmieme zabúdať, že dedičstvo neprináleží len prirodzenému Synovi, lež akosi aj jeho matke. Ale predsa dedičské právo ináč vzťahuje sa na Syna a na matku: Lebo Mária je pred Bohom len stvorenie, preto dedičské právo môže mať len zčiasťky, kým Synovo právo je dokonalé a absolútne právo (totižto bez akéhokoľvek predpokladaného slobodného zamierenia). Preto v tejto tretej známke svätosti je už veľký rozdiel.

No väčší rozdiel je vo štvrtej známke. Máriino materstvo je vzťah, ktorý, keďže je prípadok, predpokladá svoj podklad, v ktorom spočíva. Človek Kristus synovstvom je Boh materstvo Máriu nevyvyšuje toľme, aby ne bola stvorením. A tak záver je zrejmý: Mária ktorú slobodná božia vôľa z ničoho do výšky pozdvihla, sama od seba má tú vlastnosť že môže hrešiť. Protirečenie vo výrazoch je keď povieme, že Boh (a podobne Kristus) môže hrešiť; to isté protirečenie je, keď povieme že Mária nemôže hrešiť. Preto štvrtá známka svätosti so stanoviska samého božského materstva — teda po abstrahovaní od milosti — celkom chýba. A tak v mravnom poriadku božské materstvo neposväcuje Máriu tvarom ale keďže nijaká shoda nemôže byť medzi Kristom a Belialom,⁸ božské materstvo posväcuje Máriu v tomto poriadku od základu, to je vyžaduje svätosť, ktorú dáva posväcujúca milosť.

Apoštol - sluha boží.

Dr. Michal Myslavský.

Každé povolanie, každé zamestnanie, vyznačuje sa zvláštnou duševnou charakteristikou ktorú nemôžeme privlastniť nikomu inému. Duševná charakteristika vojaka je odchod od charakteristiky obchodníka. V našich časoch veľa sa vraví o apoštoloch, — kňazoch aj laikoch — ktorí majú šíriť slávu božieho me a Cirkvi svätej vo všetkých odvetviach spoločnosti. Čo je teda apoštol? Ako by sme charakterizovali moderného apoštola? Na túto otázku dá nám odpoveď najvznešenejší apoštol Kristus, ktorý svojou osobou, svojím účinkovaním ostane na veky najdokonalejší vzor apoštola.

Zjavenie predstavuje nám apoštola Krista ako služobníka. On bol Spasiteľ, Kňaz, Kr

⁸ 2 Kor. 6. 15.

Učiteľ atď., ale to sú iba takrečeno titulky, pod ktorými plnil úlohu služobníka. Jeho poslaním bolo slúžiť. Prichádza na svet preto, aby plnil vôľu Otcovu.¹ A keď opúšťal svet, povedal slová, v ktorých vyjadril splnenie programu služobníka: „Otče, dokonaj som dielo, ktoré si mi dal, aby som konal.“²

Prorok Izaiáš tiež oznamuje, že Mesiáš bude vyvoleným služobníkom, v ktorom Boh má zaľúbenie. Mesiáš od večnosti bol vyvolený preto, aby plnil vôľu Otcovu, aby slúžil ľuďom. A prečo žil na svete? Aby slúžil ľuďom. Zo sveta odchádza, lúči sa s ľuďmi, ale s tým vedomím, že bude im osožnejší, že im viac pomôže. Odchádza do neba, aby odtiaľ slúžil ľuďom. Preto môžeme povedať, že vtelenie Božieho Syna je najmakateľnejším dôkazom tvrdenia, že prišiel slúžiť. Krásne to vyjadril svätý Pavol slovami: „Ježiš Kristus, hoci bol v spôsobe Boha, nepokladal to za lúpež, že je rovný Bohu, ale zmaril seba samého, keď si vzal podobu sluhovskú a stal sa podobný ľuďom, ... uponížil seba samého a bol poslušným až na smrť, a to na smrť na križi.“³ Nieto krajších slov, ktorými by sme vyjadrili Kristovo poslanie na zemi. Hľadal cesty, hľadal všetky spôsoby a možnosti, aby ľudským dušiam dokázal, že im chce slúžiť. A tým, čo by hádam pochybovali o tomto poslaní, Kristus verejne vyhlásil svoj životný program: „Syn človeka neprišiel dať si posluhovať, ale posluhovať a dať svoju dušu na vykúpenie za mnohých.“⁴ A za tento program Kristus aj zomrel.

Môžeme povedať, že všetka činnosť Kristova medzi ľuďmi bola iba sústavným uskutočňovaním programu, ktorý je vyjadrený v jednom slove: slúžiť! Keď vidíme Krista kázať, uzdravovať, povzbudzovať, napomínať, trpieť, umierať, to sú vždy úkony, ktorými nám doka-

¹ Zid. 10, 7.

² Ján 17, 4.

³ Filip. 2, 5—7.

⁴ Mat. 20, 28.

zuje, že prišiel, aby nám slúžil. Duša Kristova, ktorú môžeme poznať v jeho činoch, nebola pannačná, netúžil po podrobení krajín a národov pre svoje osobné dobro, ale bola to duša, ktorá sa zasvätila a obetovala službe. To, čo Kristus Pán vykonal večer v Zelený štvrtok, keď umyl svojim učeníkom nohy, bolo iba jedným z tisícich potvrdení pravdy, že dušou jeho života bola myšlienka slúžiť.

Služba Krista Pána voči Bohu prejavovala sa v dokonalej poslušnosti: Žil pre Otca. Voči ľuďom v dokonalej ochote pomôcť im vždy a všade. Od toho neodradila ho nevďačnosť Židov, ani ich tvrdosť. Mal vždy pevnú vôľu odstraňovať biedu u všetkých, čo boli postihnutí. Kristus rýchle zabúdal na všetky pokorenia, na všetky urážky, lebo jeho duša až na dno bola presiaknutá apoštolskou myšlienkou dokonale slúžiť všetkým. Toto svoje mesiášske presvedčenie potvrdil tak, že dal sa zabiť za tých, ktorým prišiel slúžiť. A veru tí, čo ho ukrižovali, zaobchádzali s ním tak, ako s obvyčajným sluhom, ani im na um nesišlo myslieť si o ňom niečo viacej, alebo súcítiť s ním. A Kristus im neodporoval; nám slúžil aj pri ukrižovaní.

Áno, Kristus pokladal svoj apoštolát za službu bližnému, prišiel preto, aby bol iným užitočný. Zabudol na seba, aby službou našiel iných. A v tom ľudia tohto sveta videli hlúposť a nedôstojnosť, kým Boh v tejto službe svojho Syna videl jeho božskú veľkosť, zásluhy a slávu.

Na tento najdokonalejší vzor apoštola hľadel tiež apoštol národov svätý Pavol, dokonale ho pochopil a veru aj uskutočnil. „Pavol, apoštol a sluha Ježiša Krista...“, Pavol „pre všetkých stal sa všetkým, aby všetkých spasil“.⁶ Tieto slová opakuje svätý Pavol vo všetkých

⁶ 1 Kor. 9, 22.

svojich listoch. Apoštol a služobník, to sú dve slová, ktoré v reči apoštolovej sú nerozlučiteľné. Je apoštolom, lebo je služobníkom, v tom smysle, že služba je zárukou správneho apoštolátu. Je služobníkom preto, že je apoštolom, lebo apoštolát nevyhnutne vyžaduje službu. Nie je to slovná hračka, ale dôrazné vyzdvihovanie veľkej pravdy, že kto nevie slúžiť, nemôže byť apoštolom, a že apoštolát nie je ničím iným ako službou bližnému. A svätý Pavol, plný apoštolským duchom Kristovým, nemohol ináč vravieť, preto nepokladal sa za nič inšie ako za služobníka bratov v Kristovi.

Tohto ducha služobníctva Kristus žiada od nás všetkých. Raz povedal: „Kto bude chcieť byť väčším, buď vaším sluhom; a kto bude chcieť byť medzi vami prvým, buď všetkým za sluhu.”⁶ On, ktorý prišiel slúžiť, tých, ktorých vyvolil, vyvolil preto, aby slúžili. V nich sa chce vidieť, v nich chce poznať skutočné predĺženie svojho poslania. Prestanú byť apoštolmi, keď prestanú byť služobníkmi. Toto tak často potvrdily dejiny. Koľkí boli apoštolmi podľa mena, a to preto, aby ich obdivovali, aby z tohto titulu ťažili. Judáš, ten je vari prvým príkladom tohto tvrdenia. Aj on bol úradne apoštolom, ale chcel, aby mu slúžili, preto zradil Majstra.

Keď si chceme zaslúžiť názov apoštola Kristovho, naučme sa slúžiť, naučme sa zabúdať na seba a nevyhľadávať sa v činnosti. Musíme byť cestou, po ktorej všetci pôjdu, a nie cestujúci, ktorých iní nesú alebo vezú. Dávajme, a neprijímajme, osvojme si pokoru otroka, ktorý umýva nohy pána, a nebuďme páni, čo sa hanbia za otrokov. Buďme hrdí na to, že nás Boh vyvolil za šíriteľov svojej slávy na zemi, za svoje nástroje; ale to nesmie byť pre nás príčinou povýšenosti, ktorá by nás oddeľovala

⁶ Marek 10, 43—44.

od tých, medzi ktorými máme pracovať. Najmä dneskajšie časy nám pripomínajú, že nesmieme ostať za svojim Učiteľom a Majstrom, ktorý prišiel ľudom slúžiť. Buďme služobníkmi tých, ktorých chceme priviesť k službe Bohu.

DO VÝŠAV.

Panna Mária, sprostredkovateľka milostí.

Svätý Bernard.

Slovo teľom sa stalo a prebýva už medzi nami. Prebýva v našej pamäti, v našich myšlienkach, v našich predstavách. Pýtaš sa azda, ako to? Veď leží v jasičkách, odpočívá v lone panenskej matky, káže na hore, modlí sa v noci, visí na kríži, bledne pri skonávaní, dobrovoľne umiera, zostupuje do predpeklia, tretieho dňa vstáva z mŕtvych, apoštolom ukazuje miesta rán, — znaky to víťazstva, konečne pred nimi vystupuje na nebesá. O ktorej z týchto udalostí by sme neuvažovali správne, nábožne, sväte? Veď o ktorejkoľvek rozjímam, rozjímam o Bohu, lebo všetko sa týka môjho Boha. Povedal som, že je múdre rozjímať o tom, že je rozumné pripomínať si chvíle zo života Spasiteľovho, pretože onen kňazský prút doniesol mnoho takých mandlí, ten prút, ktorý Mária dostala z neba a ktorého plody nám hojne rozdáva, Mária, ktorá prijala z nebies priamo a nad anjelov Slovo zo srdca Otcovho.

Prel. Fr. P.

Znášajme kríže!

Svätý Lev Veľký.

Kto prijíma kríž, ten zabíja v sebe žiadostivosť, usmrčuje v sebe neresti, ľahko vyhne márnivosti a vzdá sa všetkého bludu.

Prel. Fr. P.

O jednote katolíckej Cirkvi.

Svätý Cyprián.

Jediná je Cirkev, ale ona sa rozrastá do veľkého množstva, lebo je plodná, podobne ako mnoho je lúčov slnečných, ale svetlo je jediné, alebo ako strom má mnoho konárov, ale predsa je jeden kmeň, pevne zakorenený silným koreňom, a i keď mnoho potôčikov vyviera z jedného prameňa a bohatá štedrosť prameňa sa tak zdá veľmi roztrieštená, predsa je zachovaná jednota v pôvode. Oddel' lúč od slnka, jednota svetla

neutrpi rozdelením; odlom konár so stromu, nebude môcť prinášať ovocie, oddel potôčik od prameňa, oddelený vyschne. Tak aj Cirkev, zaliata svetlom Pánovým, osvetľuje svojimi lúčmi celý svet; no predsa jedno je svetlo, ktoré všade preniká, a jednota tela sa neľáme. Pre svoju veľkú plodnosť po celej zemi rozkladá svoje konáre; do celého sveta rozvádza plno tečúce potoky; predsa však jedna je hlava, jeden pôvod a jedna matka, matka veľmi plodná: my sme jej deti, jej mlieko nás živí, jej duch nás oživuje.

Prel. Fr. P.

Chválospev na trpezlivosť.

Svätý Cyprián.

Trpezlivosť nás robí Bohu milými a zachováva nás pre Boha. Ona mierni hnev, krotí jazyk, riadi vôľu, zaisťuje pokoj, spravuje mravy, premáha nával žiadostivosti, potláča prudkosť pýchy, hasí oheň nedorozumenia, krotí moc bohatých, zľahčuje núdzu chudobných, chráni vznešenú neporušenosť panien, ťažko vykupovanú čistotu vdov a vzájomnú lásku manželov. V šťastí robí nás poníženými, v protivenstvách posilňuje, v krivdách a potupách uspokojuje. Učí chytro odpúšťať previnilcom, a ak sa sám dopustí chyby, dlho a mnoho prosíť. Premáha pokušenia, prijíma prenasledovania, znáša trápenia a muky. Ona je to, čo mocne chráni základy našej viery, ona je to, čo dáva toľký vzrast našej nádeji. Ona riadi smer, aby sme mohli kráčať cestou Kristovou, tým, že kráčame trpezlivo podľa jeho príkladu, spôsobuje, že zotrávame v synovstve božom tým, že nasledujeme trpezlivosť Otcovu.

Prel. Fr. P.

Zapri sám seba a nasleduj ma!

Svätý Augustín.

Tažkým a tvrdým sa zdá Pánov rozkaz, aby ten, kto ho chce nasledovať, zaprel seba samého; ale nie je ťažké a tvrdé konať, čo rozkazuje ten, ktorý sám pomáha. Lebo je pravda, čo mu hovorí Žalm: „Pre slová úst tvojich strážil som tvrdé cesty.“ Čokoľvek je teda ťažké v prikázaniach, účinkom lásky stáva sa ľahké. Čo však znamená: Nech sa zaprie! Aby si nenamýšľal, aby vedel, že je človekom, a aby pamätal na prorocké slová: Nech je prekliaty každý, kto svoju nádej skladá na človeka; nech teda prestane jestvovať pre seba, lež nie preto, aby klesol, ale aby žil v Bohu.

Kde máme nasledovať Pána? Vieme, kde išiel. Vstal z mŕtvych a vstúpil na nebesá. Ta ho máme

nasledovať. Rozhodne nesmieme zúfať, lebo sám (Pán) prisľúbil, čo nik nemôže urobiť. Prečo by sme zúfali, keď sme údmi toho tela, ktorého hlavou je on. Prospešné je nasledovať ho, ale treba pozor dávať ako; lebo tie slová Pán Ježiš nepovedal po vzkriesení; netrpel ešte, ale pripravoval sa pristúpiť ku krížu, chystal sa na poníženie, na potupy, bičovanie, trne, rany, nádavky, pohany, na smrť. Cesta sa zdá byť drsná. Váhaš, nechceš nasledovať! Kto by však nechcel ísť k osláveniu? Každého teší povýšenie, ale pokora je stupňom k nemu.

Vezmi svoj kríž a nasleduj Pána! Veď čo iné označuje náš kríž, ktorý nám Pán prikazuje niesť, aby sme ho čo najochotnejšie nasledovali, ako nie naše smrteľné telo. On nás trápi, kým nás smrť nevezme do slávy. Teda tento kríž má byť ukrižovaný a prerazený klincami bojzlivosti pred Bohom, aby sa ti nestal neznesiteľným, keby sa sprotivil, majúť uvoľnené údy. Vôbec nemôžeš nasledovať Pána bez toho, že by si ho neniesol. Veď ako ho budeš nasledovať, keď nie si jeho? Apoštol hovorí: „Kto patrí Ježišovi Kristovi, teľo svoje ukrižoval s jeho náruživosťami a žiadosťami.“

Prel. P.

Boh sa pyšným protiví.

Svätý Gregor.

Nech počujú všetci: Boh sa pyšným protiví, no pokorným dáva milosť. Nech počujú všetci: U Boha je každý nečistý, čo povyšuje svoje srdce. Nech počujú všetci: Čo sa pýšiš, zem a popol? Proti morovej rane tejto slabosti počujme všetci, čo Učiteľ-Pravda učí, hovoriac: Učte sa odo mňa, lebo som tichý a poníženého srdca. Veď preto jednorodený Syn Boží prijal na seba podobu našej slabosti; pre toto neviditeľný nielen ako viditeľný, ale aj opovrhovaný sa zjavil, pre toto pretrpel potupy urážok, hany posmechov a muky, aby pokorný Boh poučil človeka, že nemá byť pyšný.

Aby nás ozaj naučil, aká veľká je ctnosť pokory, ten, ktorý je naozaj veľký, stal sa malým až k mukám. Keďže pýcha diabla stala sa prameňom našej skazy, pokora božia sa stala nástrojom našej spásy. Naš nepriateľ, postavený do vesmíra, chcel sa povzniesť nad všetko. Lež náš Vykupiteľ, prevyšujúci všetko, ráčil sa stať malým medzi všetkými. Preto teda náš Vykupiteľ kráľuje nad srdcami ponížených, a onen Leviatan sa volá kráľom pyšných; a tak zrejme poznávame, že najzjavnejším znakom zavrnutých je pýcha, naproti tomu pokora je známkou vyvolených.

ŽIVOT.

Katolíci, dajte nám svätých!

Podvečerný vlak odváža nás z hluku hlavného mesta. Najprv pomedzi vily, potom po úbočí medzi zrelými strapcami hrozna a napokon ako by po medzi, oddeľujúcej vínorodé vŕšky od rovinatých lúk a polí. Hory s červenou gloriolou zapadnutého slnka zblízka sú tmavopopulavé, zďaleka modré. Ľudia sedia v akej-si unavenej spokojnosti, že konečne prerušili vysilujúce napätie. A je ich vyše tridsať vozňov.

— Cieže je to krásne hrozno pod tými červenkamiými listami — nadpriada rozhovor mladý muž, štíhlejšej postavy, otvorenej tváre, so zvláštnym sviatom očí.

Po niekoľkých vetách v úplnej srdečnosti a spoločenskej jemnosti odvedie tento muž tok reči do oblasti náboženskej. A keď si už zaistil úprimnú nezaujatosť, prijatie svojich slov, začal vyčítovať, vyčítovať. Ticho, pravda, ale vyčítovať:

— Vy katolíci, vy katolíci! Ja medzi vás nepatrím... Viem, že aj vy ste ľudia, aj že ste krehkí. Takí sme aj my. I to viem, že dobrí sú medzi nami. Ale aj medzi nami... Len to si neviem predstaviť, že toľko rozprávate o svätosti svojej náuky, hej, dôraz kladiete na svätosť,... — a svätých nemáte!...

— To nie pravda! — Tak sa ozve vaša rímska hrdosť! A už mi stfňate kalendár a ukazujete. Už listujete nervózne v časopisoch, hľadáte mi zázraky, divy, neslýchané fakty. A aby ste ma načisto dorúbali, chytáte veľké životopisy svätých: Hľa, tu celé stovky, vravíte víťazne celí uveličení. Hej, dobre. Ale dovoľm si podotknúť maličkosť: Keď tak rozhodíme po zemeguli všetky tieto stovky svätých podľa miesta a času, koľko svätých mi ukážete za jedenásť storočí (833—1933) na Slovensku? Koľko za posledných 400 rokov?...

Líca neznámeho zahorely, husté obočie má tuho stisnuté ponad oči. Slová mu vychodia z úst ako výčitky niekoho, komu sa ukrivdilo. Taký dojem aspoň robilo to silné zaostrenie jeho hlbokých očí!

— A že svätých nemáte, vy slovenskí katolíci, že ich nemáte dnes, a že ste ich nemali ani včera, to som si preštudoval. Staviate svätcom sochy, ale životom ste ďaleko od nich — ako tie sochy samé. Nábožnosť u mnohých z vás, a je ich veľa, veľa, čo sa ňou aj na desať kilometrov oháňate za dvermi každej kancelárie, nábožnosť, o ktorej rozprávate najsilnejšími citátmi svätých, značí bledný kepeň pretvácky na získanie kariéry, na zakrytie klamstiev a krádeží. Ideme z hlavného mesta, ja poznám ten život!...

Z prízvuku týchto slov začal som tušiť ranu: otvorenosť tváre osmutnela.

— Či to vari nie je vrcholne dôležité, aby všetko lopotenie a životná cesta desaťročí, bola správna, bez kľčov pochybností, bez hmlistej neistoty? Keď niešť bremeno životných búrok a útrap je samo v sebe také ťažké, o čo ťažšie tomu, čo nevie, kde ho niesť, prečo ho niesť a ako?...

Na vysokom čele vráska, druhá, tretia. A z vnútra nový prival slov.

— Ak je vaša pravda naozaj svätá, vtedy vám beda! Zohyzdili ste ju, skorumpovali, pošliapali ste si prospechársky pod nohy, čo malo stáť najvyššie! A to preto, lebo nemáte svätých! Nasycujete slovami, konkrétne živá náuka chýba.

Už nie neznámy, ale priateľ, zjavne s veľkou rannou na duši, horko a nahlas — cestujúcich takmer už niet — rúbe novými invektívami:

— Sledujem vás. Vaši predáci šípia vážnosť čias. Áno, spodné vlny, základy života, sa rozovrely. Slnčníky ľudských túžob po šťastí ovisujú a v neslýchanom tempe zvodov a pokušenia odvracajú sa od svojho slnka. Pôjdu hľadať nové planéty pre svoje životné šťastie.

A nové prívaly výčítiek...

— Toľko kričíte, že časy sú strašné, časy rozhodné, prelom a triedenie duchov! Myslíte si, že slnčníky obrátia poslušne svoje hlavy k slnku rímskej pravdy? Ale akože to možno myslieť bez praxi tejto pravdy, bez jej vyobrazenia v terajšom dennom živote; ba čo viac, keď je vo veľa prípadoch skarikovaná od vás samých? Tento dôkaz je najnázornejší. A predsa...!

Lúčime sa dlhým stisnutím rúk... Tá osľňujúca túžba duše, vyžiarovaná hlbokými očami!... Za slovami: A predsa...! vytušíť všetky nádeje a sklamania, všetku trpkosť cesty u tohto vášnivého smädoša pravdy, postaveného pred dilemu: Katolicizmus — priepasť alebo život?... Ústa ešte pootvorené, ako by čakajúce rosu, ktorú srdce tuší a ako vidí zakalenú trudom. Ruka vlhká a vreľá...

Sbohom!

Len jedna skutočnosť vibruje v mozgu ako páliaca kométa v celej svojej oslepujúcej svetlosti, ohromnej vážnosti a hroznej naliehavosti. Jediný výkrik opakovali všetky výčitky tohto dezorientovaného smädného brata: Katolíci, dajte nám svätých! V kanceláriách, v továrňach, v živote!... a utíšite môj tantalovský smäd... Lebo len čo sa zblížia čisté vody Petrovej pravdy k suchým perám, hneď sa vynorí aj zbrýzganý život mnohých jej nositeľov. Hlava sa sklamanie odvracia — nanovo čakať a hľadať.

A keďže každý človek má v sebe neodolateľný smäd po pravde a šťastí, je táto duša, vysoko túžiaci, cítiaca, výkrikom v chaose a vo vysokej horúčke blúzniacich miliónov. No je aj tvrdou výčitkou vlažným a tuctovitým katolíkom, ktorí sú hanbou Cirkvi a kameňom úrazu tým, čo sú mimo Cirkvi. Je to, žiaľ, trpký pocit, ktorý nám nevdojak pripomína slová božského Hospodára: „Posbierajte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopkov, aby sa spálil“ (Mat. 13, 30).

E. Macák, SS.

Kallokagathia.

Keď malé dieťa prvý raz preslabikovalo nápis nad nemocnicou „Pre nervové a duševne chorých“, zvolalo: „Čo to má byť? Duševná choroba — to je hriech.“ Deti a blázni hovoria pravdu. Môžeme síce s akýmsi oprávnením hovoriť o duševných chorobách pri telesných (hlavne nervových) chorobách, pri ktorých sa ukazujú tiež úchylky v duševnom živote, ale len metonymicky. Prastaré frázy o „zdravom duchu v zdravom tele“ nie sú pravdivé. Vo veľmi chorom tele často sídli duša mimoriadne vynikajúca, a naopak v najzdravšom tele duch úbohý, až biedny. Biskup Nemesius z Emesy už napísal (okolo r. 400), že sa často hovorí o telesnom zdraví ako o duševnej patričnosti, ba že telesné zdravie je životom duše. Keď Juvenalis vylíčil telo gladiátorov — ako je známe, súcich na každú neresť a duševnú nízkosť — ako len kypí zdravím, povzdychol si: „Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.“ Ľudia používajú teraz a už používali dávno tieto také známe slová v celkom opačnom smysle, v akom boli napísané v X. satire: Gladiátori sršia zdravím, ale treba sa modliť, aby v takom zdravom tele bola tiež zdravá duša. Pravda, musíme sa usilovať, aby v nás, v našich deťoch a sverencoch a vôbec v človekovi spojovalo sa telesné zdravie s duševnou zdatnosťou. Gréci mali pre to výborné slovo kallokagathia: Zdravé (krásne) telo má byť spojené s mravným dobrom v príslušnej duši. Tedy musíme usilovať o telesné zdravie spolu s duševným „zdravím“. Katolícka Cirkev od počiatku prísne prikazuje, aby sa manželstvo uzavieralo len medzi zdravými a duševne bezchybnými snúbencami. Ťažké podmienky kladie pre dovoľenie pokrvenských manželstiev, všemožne bráni rozširovať choroby cestou manželstva; mimomanželský telesný styk muža so ženou bez výhrady zakazuje. Už Starý zákon odsudzoval zaviniť nezdravosť potomstva. Ale k tomu vedie len jedna cesta: prostriedkami mravnými. Ľudia sa musia tak vychovávať, aby chápali zodpovednosť manželstva a nebrali si na svedo-

mie zbytočný vznik nezdravých alebo duševne menejcenných potomkov. To sa dosiahne zákazom (morálnym) sobášov medzi trvale chorými a lekárske ošetrovaním úchylných ľudí, keď už na svet prišli. V Nemecku stoja teraz vedecké náuky o lekárskej dedičnosti a čo s tým súvisí na najvyššom stupni, a tu je na mieste pripomenúť si, čo v tej príčine predniesol profesor patologickej anatomie v Berlíne Rössle vo svojej prednáške na IV. medzinárodnom sjazde porovnávačej patológie v Ríme 1939: Musíme usilovať o zdravé potomstvo, ale musíme liečiť nie celkom zdravé potomstvo; na to sme lekármi. O zdravie potomstva sa postaráme zdravými rodičmi po stránke dedičnosti, ale aj náležitým opatrovaním plodu v živote matky a, pravda, aj potom. Naše heslo zneje: Eugenika a euténika.

Univ. prof. MUDr. J. F. Baboř.

Proti zneužívaniu mena Ježiš.

Meno Ježiš, božím večným rozhodnutím určené Spasiteľovi sveta, už samo označuje nesmierne veľký účel vteľenia Syna Božieho. Znamená totiž: Boh — Pomoc, Boh — Spása, alebo tiež: Bože, pomôž! A to vo smysle: Boh je jediná Pomoc a Spása, Bože, ty jediný môžeš pomôcť, preto pomôž! — Preto svätý Peter hneď pri prvej srážke s veľradou židovskou celkom správne aj vo smysle filologickom presne vyhlásil: „Niet v nikom inom spásy; lebo niet iného mena pod nebom, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení.“

A smelo môžeme povedať: Celý svet nech priamo a radostne, prinútený najtrpkšími sklamaniami, dnes potvrdzuje: Niet v nikom inom spásy! Ponúkali sa síce národom — aj nám — iní „spasitelia“; ich diela stroskotaly.

Nie sú to len pekné slová duše, horiacej láskou k Ježišovi, ako napísal svätý Bernard, jeden z najslávnejších veľikášov a najpokornejších služobníkov Ježišových. „Tvoje meno, Ježiš, ako olej osviežujúci, živiaci, liečiaci... Či nepocituješ, kresťan, novú silu v sebe, kedykoľvek ho spomenieš? Suchý je všetok pokrm duše, ak ho tento olej neupravuje, nechutný, ak nie je touto soľou posolený. Ak píšeš mi niečo, nepáči sa mi to, keď v tom nečítam meno Ježišovo. Meno Ježiš, hľa, med v ústach, ťubozvuk môjmu sluchu, jasot v srdci. A je liekom. Ak je kto z nás zarmútený, stačí, aby vniklo meno Ježiš do jeho srdca a zaznelo z jeho úst, a hľa, žiaru toho mena ustupujú hmly a vyjasňuje sa v nás. Ak niekto padol do hriechu, ak pokúša sa oň smrteľné zúfalstvo, či nepre-

citne hned k životu novému, len čo začne vzývať toto meno, znamenajúce život?"

Tak písali a hlásali tí, čo už mali najviac skúseností s ľudským srdcom a s osudmi ľudskými. Už dávno pred príchodom Ježiša Krista, dávali mu najvznešenejšie mená: „Po ktorom národy túžia — Pánovník, nosiaci korunu najskvelejšiu a držiaci berlu najmocnejšiu — Radca najmúdrejší — Spravodlivý — Knieža mieru — Kňaz na veky — Otec budúcich vekov!" Mená vznešené, plné svätých tajomstiev, ale predsa len ako predohra nebeského súladu, rozlievajúceho sa na ľudstvo z najsvätejšieho mena Ježiš, vyslovujúceho všetko, čo večná láska od začiatku učinila a do konca sveta ustanovila činiť na vyliedenie, spasenie, povznesenie človečenstva. Preto meno Ježiš je hodné, „aby v ňom pokľaklo každé koleno, nebesťanov, pozemšťanov aj tých, ktorí sú v podsvetí, aby každý jazyk vyznal, že Pánom je Ježiš Kristus na slávu Boha Otca".

J. Re kem

Na svetovú oktavu modlitieb za sjednotenie kresťanov 18.-15. januára. *)

Už druhý raz upozorňujeme rodinu smeristov na krížové faženie modlitieb proti rozdrobenosti kresťanského sveta.¹ U tých, čo uvedomene smerujú k tomu, ktorý je Alfa a Omega, môžeme právom očakávať, že nekráčajú po svojej ceste so zatvorenými očami, že poznajú vznešenosť a dôležitosť cieľa pre seba aj pre druhých, že vedia oceniť istotu a nebezpečenstvá, výhody aj prekážky rozličných ciest a že si podľa svojho poznania počinajú.

Svetová oktava modlitieb je cestou ku kresťanskej jednote, k plnému rozvoju Kristovho kráľovstva na tomto svete, hoci nie z tohto sveta.

„V prítomných bolestiach, do ktorých je svet uvrhnutý strašným zápasom, je vždy zrejmejšie, že príkaz kresťanskej lásky a jednoty sa shoduje tiež s najvznešenejšími a najhlbšími túžbami ľudského srdca." Tieto slová prehovoril vo vatikánskom rozhlase kardinál Tisserant, sekretár Posvätnéj kongregácie pre východnú Cirkev, na sviatok svätého Jozafata, mučeníka za jednotu katolíckej Cirkvi, vyzývajúc už vopred k horlivej účasti na nastávajúcej oktáve modlitieb.² Minulé roky rozosielať písomné okružníky svojim podriadeným cirkevným hodnostárom. Sám te

*) Článok mal byť v januárovom čísle. Redakcia ho neskoro dostala z cudziny.

¹ Porov. Smer II, 22—28.

² Prejav bol uverejnený aj v L'Osservatore Romano 14. novembra 1942.

rajsí svätý Otec činne zúčastňuje sa na oktáve modlitieb a slúžieva jednu svätú omšu na úmysly oktávy. „Boli by sme naozaj zo všetkých ľudí najnesmyslnejšími, — písal už svätý Bazil — keby sme sa nedovali z roztržiek a rozdelení cirkví a spojenie člen Kristovho tela nepokladali za najväčšie dobro.“³

Keď nás všetko nekľame, dnes ožívajú nádeje skoré sjednotenie kresťanov.

Únijné nadšenie a nádeje majú svoj príliv a odliv. Pápežovia nikdy síce neustávali v dejinách vyzývať odlúčené kresťanstvo k jednote a poslušnosti, ale často, ako písal Dom Guépin,⁴ sa mohlo myslieť, že ich výzvy sú skôr prostriedkom na uľahčenie sdomia nad zodpovednosťou najvyššieho úradu, a výrazom nádeje na skoré ich uskutočnenie. Bo pravda, aj chvíle, kedy sjednotenie odlúčených bratov viedlo sa blízky naplnením veľkých očakávaní ako v polovici 90. rokov minulého storočia za pontifikátu Leva XIII.⁵ alebo v prvej polovici pontifikátu Pia XI. No vzbĺknutie plameňa ochablo bez toho, žeby bolo zapálilo celý svet. A nie div! So sjednotením rozdeleného kresťanstva je to ako s paruzií s druhým Pánovým príchodom: Nevieme dňa ani hodiny. Len Pán sám môže určovať čas. My máme byť pripravení, bedliť a modliť sa a úfať. Sjednotia

³ List 156. K Evagriovi, PG 32, 613.

⁴ Un apôtre de l'union des Églises au XVIIIe siècle, Saint Josaphat, sv. I., vyd. 2., Paríž-Poitiers 1897, Avant-propos, str. V.

⁵ Nemožno nemyslieť pritom na styk s ideou Vladimíra Solovjeva; o jeho brošúre „L'Église russe“ (Paríž 1888) sa vraj Lev XIII. na konci osemdesiatych rokov vyslovil: „Bella idea, ma fuori d'un miracolo è cosa impossibile“ (Pisni VI. Solovjeva, vyd. E. Radlov, sväzok dopisov IV., Petrohrad 1923, str. 119). Roku 1896 Ľadakovský biskup Juraj Strossmayer poslal do Vatikánu práve vyšlú jeho knihu „La Russie et l'Eglise universelle“ (Paríž) a odporúčal ju listom kardinálovi, štátnemu sekretárovi M. Rianovi Rampollovi: „Opus hocce praecuriosissimum, summo ingenio et pietate scriptum, uverejnené v knihe D. Strémoukhoff, Vladimir Soloviev et son oeuvre messianique, Paríž 1938, str. 322. Začiatkom roku 1896 sjednotil kňaz Alexej Tolstoj, ktorý prijal 18. februára 1. marca od Solovjeva kanonické vyznanie pravoslávnej viery, doniesol do Vatikánu radostnú zprávu o Solovjevovi (porov. J. Mastýš, ČSSR, Fuitne Vladimirus Soloviev catholicus Rím 1942, str. 34).

odlúčení a odpadli kresťania s katolíckou Cirkvou až za predelmi dejín, bezprostredne pred druhým príchodom Pánovým, ako úchvatne vylíčil vo svojom poslednom diele na konci života zgniatený ruský prorok svätého sjednotenia Vladimír Solovjev?⁶ Či sa to stane uprostred dejín, skoro, skoro? — Sjednotenie kresťanov je predmetom modlitby a teologickej nádeje.⁷

Dnes, opakujem, sa zdá, že ožívajú nádeje na skoré sjednotenie kresťanov.

S jednej strany môžeme pozorovať všeobecný pohyb a „dozrievanie duchov“, najmä medzi protestantmi a anglikánmi,⁸ a s druhej strany nedávno bolo uverejnené malé, alebo ak chcete, ohromné prisľúbenie, týkajúce sa aj kresťanského východu.

Za poslednej svetovej vojny r. 1917 bolo Portugalsko navštívené zjavením najsvätejšej Panny Márie vo Fátime, Lurde nášho storočia. Posledné zjavenie bolo 13. októbra. Zjavením boli omilostené tri deti, z ktorých najstaršia bola Lucia, vtedy desaťročná, dnes 35-ročná rehoľnica, žijúca vo španielskom kláštore Pontevedra v Galícii. V predvečer 25-ročného jubilea zjavenia, ktoré mal oslavovať celý portugalský náboženský obnovený národ a štát, Lucia v liste z 31. augusta 1941 na rozkaz p. biskupa z Leiry, odhalila dve tretiny veľkého tajomstva, ktoré jej bola sverila Kráľovná nebies.⁹

„Tajomstvo sa skladá z troch častí, z ktorých dve prezradzujem... Prvá je videnie pekla... Videli ste peko, kde idú duše úbohých hriešnikov, na záchranu ktorých Boh chce upevniť vo svete pobožnosť k môjmu nepoškvrnenému Srdcu. Mnohé duše sa spasia a dosiahnu pokoj, keď urobia, čo vám poviem. Vojna sa síce blíži ku koncu, ale keď ľudia neprestanú urážať Boha, za vlády budúceho pápeža začne druhá,

⁶ Na konci spisu „Tri razgovora“ (1900) v „Krátkom vypravovaní o Antikristovi“; *Sobranie sočinienij*, vyd. 2., Petrohrad 1911—1914, sv. X., str. 193—221.

⁷ M.-J. Congar, OP, *Chrétiens désunis. Principes d'un „Oecuménisme“ catholique*. Paríž 1937, str. 344.

⁸ Porov. Couturier, *Universelle prière des chrétiens pour l'unité chrétienne*, Lyon 1940; Maurice Villain, SM, *Émulation spirituelle*, tamtiež 1941.

⁹ Podávame podľa talianskeho prekladu z knihy talianskeho špecialistu o Fátime: Luigi Moresco, *La Madonna di Fátima*, Miláno 1942, str. 172—174; úvod do knihy napísal milánsky arcibiskup kardinál Ildefonz Schuster.

horšia vojna. Až uvidíte noc, ožiarenú tajomným svetlom,¹⁰ vedzte, že je to veľké znamenie, ktoré vám posela Boh skôr, kým bude trestať svet vojnou, hladom a vopred prenasledovaním Cirkvi a svätého Otca. Aby sa to zamedzilo, žiadala by som zasvätenie sveta môjmu nepoškvrnenému Srdcu a smierne sväté prijímanie na prvé soboty v mesiaci. Keď vyplnia moju žiadosť, Rusko sa obráti, a budú mať pokoj; inakšie vo svete budú sa šíriť veľké bludy, ktoré vyvolajú vojny a prenasledovanie Cirkvi; dobrí budú mučení a svätý Otec bude musieť mnoho trpieť, rozličné národy budú znivočené a nakoniec moje nepoškvrnené Srdce bude triumfovať, ... a ľudstvu bude dopriať obdobie pokoja."

Nebudeme sa púšťať do rozboru a výkladu predpovedí. Predpokladajúc, že tajomstvo je verne podané podľa zjavenia¹¹ a správne preložené, mne samému ostáva dosť nejasné nasledovanie udalostí a ich podmienečný alebo absolútny ráz. Ale jedno sa mi zdá jasným, že svätý Otec vo svojom rozhlasovom poslaní na zakončenie fátimských slávností dňa 13. októbra 1942 naväzuje na toto zjavenie. Svätý Otec zakončil svoje poslanie modlitbou ku Kráľovnej svätého ruženca, Pomocnici kresťanov, Útočištu ľudského pokolenia, a svet zasvätil nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie, podobne ako pápež Lev XIII. bol zasvätil svet najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. V tejto modlitbe najvyšší Pastier kresťanského sveta obracia sa k materinskému Srdcu Kráľovnej nebies s prosbou aj za zblúdilé ovce z podobenstva Kristovho: „Národom odlúčeným pre bludy alebo pre nesvornosť, najmä tým, ktorí majú k tebe zvláštnu úctu a u ktorých nebolo domu, kde by nebola v úcte tvoja ctihodná ikona, dnes azda ukrývaná a uložená pre lepšie dni, daj pokoj a priveď ich do jednej ovčiarne Kristovej, pod jedného a pravého Pastiera!"

To nech bude útechou tým, ktorí sa neprestali s dôverou modliť a s láskou pracovať za sjednotenie všetkých v pravej Cirkvi Kristovej; oporou tým, ktorí kolísali, výzvou a povzbudením všetkým!

¹⁰ V noci 24.—25. januára 1938 bolo vidieť v Európe mimoriadne svetlo, ktoré meteorológovia označili za zvláštnu „severnú žiaru". Lucia vtedy poznamenala, že to je znamenie božie.

¹¹ Pravidlá pre rozlišovanie prvkov objektívnych od subjektívnych pri súkromných zjaveniach podáva napr. Ad. Tanqueray, *Précis de théol. asc. et. mystique*, č. 1506—1508; 7. vyd., str. 942—944; porov. tiež Max Huber, SJ, *Die Nachahmung der Heiligen in Theorie und Praxis*, Herder 1926, str. 133—142.

M o d l i t b a

svetovej oktávy za sjednotenie kresťanov 18.-25. jan.

Antifóna: Aby všetci jedno boli, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli. aby svet uveril, že ty si ma poslal.

V.: Ja vravím tebe: Ty si Peter.

R.: A na tej skale vystavím Cirkev svoju.

Modlime sa: Pane Ježišu Kriste, ktorý si povedal svojim apoštolom: Pokoj zanechávam vám, pokoj svoj dávam vám, nehľadaj na moje hriechy, ale na vieru svojej Cirkvi a ráč jej podľa svojej vôle udeliť pokoj a jednotu. Ktorý žiješ a kráľuješ Boh po všetky veky vekov. Amen.

Ú m y s l y :

18. Za návrat všetkých zblúdilých do jednej ovčiarne k jednému Pastierovi.
19. Za sjednotenie východných kresťanov.
20. Za sjednotenie anglikánov.
21. Za sjednotenie protestantov v Európe.
22. Za sjednotenie kresťanov v Amerike.
23. Za odpadnutých a nehodných katolíkov.
24. Za obrátenie židov.
25. Za získanie pohanov a celého sveta pre Krista a Cirkev svätú.

Dr. Ivan Mastylák, CSSR.

Záhľadné príznaky strachu.

My sa bojíme!

Nehovorme už o strachu z visiacej pohromy, vyštierajúcej smrtonosné chápadlá na ľudstvo ako celok, najmä na obyvateľstvo Európy. Sú tu ešte iné príznaky strachu, ale také zvláštne, že ich možno pomenovať záhadnými. Nie azda preto, že ich nevidno. Veď z nás časom až kričia. Ani nie preto, že ich nemožno preskúmať, ale skôr pre úžas, že existujú v nás katolíkoch a to aj vtedy, keď si v celom rozsahu uvedomujeme, že ich následky sú pre náš náboženský život priamo katastrofálne.

Áno, bojíme sa!

My, ktorí sa v kútiku vlastnej samolúbosti, kde to nik nevidí, radi korunujeme vencami vyhratých duševných bojov! A skutočnosť?... Nože si z nej všimnime aspoň svoju hrubozrnú zbabelosť! Bojíme sa so svojim náboženským založením von, na vzduch, hoci vlastnosťou dobra je, že sa chce rozšíriť. Bonum est diffusivum sui. Bojíme sa už čirej možnosti, že by sa mohlo naše spravovanie v tomto ohľade niekomu znepláčiť. Ach, zbabelci, ako sa poobzeráme po svojom vonkajšku, keď nám prídu takéto myšlienky, či varí

—
už nepraktizujeme niečo z tých božích „nevkusností“, povedané ústami nábožensky odfarbenej spoločnosti.

Ale tieto záhadné putá hanebného strachu nás neraz sväzujú ešte ukrutnejšie.

Tisíc ráz si omáľame v mysli, či sa zachovať podľa náboženského presvedčenia — nevravím podľa zásad vyššieho duchovného života — aj v takej situácii, keď iní majú zvedieť, ako to u nás doma vyzerá, či sa kryje náš praktický život aspoň s magnachartou obyčajného kresťana v pravom smysle. Tu už utekáme ku všakovým vytáckam, lebo má udrieť akási veľmi vzácna kosa priamo o skalú: ide o praktické vyznanie Krista pred zainteresovaným okolím nadriadených, seberovných aj poddaných. A keď dakedy ani to nemožno, aký to prelom zrazu v nás! Sfa by nás čosi veľmi chytró oberať o duševnú silu nie už na výboj, ale na obranu, na vyznanie toho svätého, najvznešenejšieho, čo nám chce v duši rásť a dužieť. Aspoň tak túžime niekedy po tom vzraste. Naposledy ako bezkrvní, premožení, hádzeme sa do toku zlaici-zovanej konvenčnej mravouky, ktorej je slovo hriech také exotické, ba smiešne. A robíme to, bohužiaľ, aj vtedy, keď sa celé naše vnútro búri proti takýmto mravným dobrodružstvám, pri ktorých je „salto mortale“ vo veciach spásy veľmi obyčajným bodom denného programu.

A toto je jedna z veľmi boľavých stránok v tragike katolíkov XX. stor. na ceste za Ježišom, ktorý je Pravda a Život. Ideme za ním, obrom vyslovenej a hrdinským životom stelesnenej pravdy, ako tiene s koľenami podľomenými a potajomky sa trasúcimi pre úškľabky tých, čo si z Krista spravili veľmi pohodlné „bláznovstvo pre pohanov“ (1 Kor. 1, 23).

A príčiny? Sú veľmi prístupne viditeľné, hlboko vrastené do väziv. Naša úzkoprsá; krátkozraká a sľepá pýcha, lebo len seba hľadá a vidí. Naše Ego v strachu o prašivé kadidlo sveta, Ježišom odsúdeného, zapredá všetko, bojí sa von s náboženskými túžbami a citmi. To hádam stačí. Ostatné dopovie krátka úvaha nad sebou samými. Tu sme na križovatkách sebeckta a viery. Život nás na ne stavia čo raz častejšie, aj bude stavať.

Sebeckta nám udúša faku viery. Preto je taká vlažná a my sme preto v jej praktickom vyznávaní takí zastrešní a zbabeli.

Pane Ježšu!

Prosíme ňa, prv ako by si nás celkom vyplul zo svojich úst (Zjav. 3, 16), — lebo to robievaš s vlažnými — prosíme ňa na koľenách:

Udri ešte raz do pyramídy našej pýchy bleskom svojej milosti, ako to najlepšie ty vieš! Preukáž nám

ešte toto posledné milosrdenstvo, lebo je nádej, že niektorí aspoň potom prekročia Rubicon svojej zbabelosti a strachu, ktorý má korene v surovom aj navoňavkovanom sebecke.

E. Macák, SS.

Zobuďme sa.

Ak pozorujeme akýkoľvek filozofický smer v dejinách, zbadáme, že nie na poslednom mieste rieši problémy mravnosti. Svoje zásady a doktríny vnáša do praktického života a tak vplýva na svetonázor a sociálny život ľudstva. Medzi problémy praktickej filozofie, t. j. etiky, patrí aj riešenie vzťahu „ja a môj bližný“. Stretly sa s ním staršie aj moderné filozofické prúdy. Ich riešenia často pohybujú sa iba v medziach laickej etiky, ktorá sa opiera mierne povedané o pochybné princípy mravnosti, zamietajúc jestvovanie Boha a svoj mravný postoj stavia len na ľudských predpokladoch. Pojmy príroda a nadprirodzenosť pokladá za nespojiteľné. Stačí jej, aby človek bol „prirodzený“, aby ani najmenej nedbal na nadprirodzené. Výsledok takéhoto postoja je smutný a prináša mnoho nepokoja do spoločenského života.

Človek je od prírody tvor spoločenský. Žije medzi inými. A či chce, či nechce, musí prísť do styku s ľuďmi. Ale aké je jeho obcovanie s nimi, keď je ovplyvnené nesprávnymi zásadami? Je to čisté sebecko, ktoré sa skrýva pod kepienkou sympatie a antipatie. Koľko ráz sme svedkami takéhoto počínania. Má rád, miluje svojho bližného, ale len preto, že je mu sympatický, ale zatiaľ, zatiaľ mu slúži, zatiaľ môže ho využiť pre svoje „ja“. Nepomáha mu tan, kde je to žiadúce. Vidí okolo seba aj iných, ktorým by mohol pomôcť, ba ktorí sú utisnutí na neho, či už hmotne alebo duchovne. Vôbec si to nevšimá, lebo ochladol a zamrzol vo svojom sebecke. Alebo keď už aj pomáha, je to pomoc taká trpká a povrchná, že vyvolá len nové rany v duši bližného. Nie je pravidlom takého postoja a počínania hádam subjektívnejší ani málny pud a úplný egoizmus? A buďme istí, že také riešenie lásky k bližnému nikdy neprinesie súlad do ľudskej spoločnosti. Narobí viacej duševnej a hmotnej biedy.

Na svet musel prísť Mesiaš, Ježiš Kristus, aby ukázal, že je spojivo medzi prírodou a nadprirodzeným a že len pod týmto zorným uhlom správne usmerníme svoj pomer k bližnému. Svetská história zmieňuje sa o Kristovi ako o veľkom a podivnom človekovi. Ale zo zjavenia božieho, svätého Písma, ústneho podania a viery vieme, že je Bohočlovek, druhá božská osoba, teda Boh. Božská prirodzenosť sa spojila s ľudskou. Ježiš Kristus sa nekonečne po-

nižil, aby nás zachránil od večnej smrti. Stal sa nám podobným, aby sprístupnil seba ľudským dušiam a vliel do nich ozajstnú lásku. On jedine nám ukazuje správny smer ako milovať bližného. Od svojho príchodu na svet až po smrť na kríži ustavične sa obetuje za nás, nehľadá seba, ale našu záchranu a naše dobro, lebo je to vôľa jeho Otca nebeského. Ale vari povieš: Kristus je Boh a preto ľahko mohol takto vyplniť zákon lásky. Bol stelesneným ideálom lásky k Bohu a bližnému. Áno, ale práve preto, že sme ľudia, často až priveľmi ponorení do hmoty, potrebujeme ideál. Kristus nás učí tomuto ideálu. On, ktorý je absolútna Pravda, dáva nám jedine uspokojivú odpoveď na pálčivé ťažkosti a tlačenia ľudskej duše. O jeho slovách nemožno pochybovať. Zaiste nemohol sa myliť ani nás klamať, keď kázal: Milujte sa vo spoločok. Vaša láska nech je nielen v slovách, ale aj v skutkoch. Áno, iba ten, kto vyplní zákon lásky k Bohu a bližnému, splní dobre svoje ľudské poslanie na zemi, pocíti ozajstnú radosť, vzrastie jeho hodnota, jeho okolie sa v ňom nesklame a raz Boh prijme jeho dušu do večných stánkov.

Kristus obetovaním seba a vyliatím svojej predrahej krvi za nás všetkých, ba i za svojich nepriateľov, vyzýva nás, aby sme vytrhli zo svojej duše každú nenávisť a závisť voči svojim bližným. Úprimne teda vstúpme do seba a spytujme sa, aby iskierka božej lásky naša našu dušu pripravenú a tak zapálila v nej pravdu a plodnú lásku, ktorá spojí ľudí v jednotný celok a na ktorú čakajú nespočítateľné zástupy.

A. Varga, SJ.

LITERATÚRA.

Svätý Augustín a jeho Vyznania.

Vyznania svätého Augustína ako aj jeho životopis „Svätý Augustín“ vyšly v prekladovej edícii „Svet“ pri SSV v Trnave 1942. Cena Vyznaní 60 Ks.

„Nespokojné je naše srdce,
kým nespočinie v tebe, Pane.“

Akási nespokojnosť ducha ostane navždy tajomnou otázkou ľudského života. Ľudský duch zavše bude hľadať pravý smysel života. Dneska prežívame krízu ducha skoro tak, ako doba veľkého Augustína. Dnešná inteligencia nachádza sa v istej nevyrovnanosti vnútorného života. My mladí, pravda, začíname šípiť, že myslenie a skúmanie, ktorého podkladom je Kristus so svojou náukou, je dosť silné na to, aby si utvorilo svoj vlastný duchovný svet. Žiaľ, nie každý inteligent z našich kruhov zakotvil v pevnom bode

prístavu večnej pravdy, absolútnej istoty. Na mnohých dnešných inteligentov môžeme aplikovať Augustinove slová: „Nešťastný je, o Bože, kto mnoho vie, ale teba nepozná. Tisíc ráz je šťastnejší ten, kto teba pozná, aj keď všetky ostatné veci nepozná a o nich nevie.“

Svedkom toho, že jedine v Bohu človek nájde pravý smysel života, je veľký konvertita a učenec starej doby kresťanskej svätý Augustín.

Veľký Augustín, ktorý svojou nadľudskou osobnosťou spojil dovtedajší kultúrny svet pohanský s kultúrou kresťanskou, nakoľko len bolo možné, pozdvihol kresťanskú vedu na najvyšší stupeň. Bohatstvo jeho geniálneho ducha vystačilo, aby bolo uholným kameňom všetkej budúcej kultúry.

A tak, keď v našej literatúre zjavyli sa náhle jeho Vyznania, najlepšie to dielo svetovej literatúry, bude veľmi užitočné povedať niečo o hlavnej osobe tohto diela. Kto je tou osobou? Sám autor.

Vyznaniami svätého Augustína dostáva sa do rúk našej dospeléj inteligencii prvá autobiografia, v ktorej sa ukazuje najosobnejší poryv duše človeka učenca, kňaza a svätca. Dielo pochádza síce asi z roku 400, ale rovnako nesie ráz najmodernejšej autobiografie, jedinečného rázu. V čom sú Augustinove vyznania osobné výlevy srdca, v tom sú osudové všetkým ľuďom všetkých čias, lebo všetci sme bití mocnosťami tela aj ducha, zákona aj slobody, človeka nižšieho aj vyššieho, človeka hľadajúceho istotu a pokoj.

A preto v náboženskej a svetovej literatúre vôbec niet inej knihy, ktorú by sme mohli čítať s väčším duchovným úžitkom ako Augustinove Vyznania. Autor sám v knihe O zotrvaní v dobrom (hl. 20.) hovorí, že jeho vrstovníci nijaké jeho dielo nečítali viacej ako práve toto. V ostatných dielach hipponského veľducha nájdeme hlbokú filozofiu, horúcu lásku k pravde, neodolateľnú výrečnosť, smelé básnické obrazy, spoľahlivú náuku; to všetko nájdeš aj vo Vyznaniach. No tieto predsa majú aj niečo viac, čo chýba ostatným, keďže v nich nakreslil svoj duchovný profil a dovolil ľuďom každej doby nazrieť do najtajnejších hlbok duchovného obra.

Augustín vo Vyznaniach sa ukazuje ako pachtiaci borca po pravde, podobný smädnému jeleňovi, túžiacemu po horskom pramienku vody. Že človek má usilovne hľadať pravdu, bolo jeho mementom, ale cesta, ktorou išiel za pravdou, bola pomýlená. Súc dieťaťom svojej doby nechal sa ovplyvniť pohariským smýšľajúcim svetom, ktorý zakalil jeho oči, zavše uprené na pravdu, osudným závojom smyselnosti. A preto sa

nedivíme, že pochodil vo svojej mladosti tak, ako mnohí mladíci dneska, keď vzbĺknu túžbou nasýtiť sa radosťami peka. A prizná sa mužne vo Vyznaniach, kde zašiel na bludných cestách márnej náruživosti. „Čo inšie ma vtedy tešilo ako milovať a byť milovaný? Lenže nezachoval som cestu priateľstva, ktorá vedie od duše k duši, ale výpary vystupovali z bahna mojej telesnej žiadostivosti..." (II, 1).

Mladý filozof dal sa zvieť priateľmi na klamné cesty ľudského šťastia. Takto prišiel až na dno svetských márností, a keďže v rozkoši hľadal šťastie, našiel nepokoj. Už ani grécka filozofia a rozličné he-lenistické náboženské sústavy ho neuspokojily. Cez hrúchy svojej mladosti prišiel konečne k colnému kameňu, kde grécky mudrc mu povedal, že cesta, ktorou kráča, je nepravá. Ako kedysi Šavol bol opravený na pomýlenej ceste života, tak aj Augustín počul akýsi hlas, ktorý mu radil, aby zanechal doterajší život, lebo nevedie k pravde. Ale kým svätý Pavol dostal vodcu, ktorý mu ukázal pravú cestu života, Augustín nevedel, kde sa má obrátiť. Otec pohan až po chvíľu smrteľnej úzkosti, nijako nevplýval na polepšenie jeho života. Ale čo nenašiel v otcovi, vo väčšej miere mohla mu poskytnúť matka, ktorá zavše mu dala poučenie, zpočiatku mu odporné; ale keď poznal, že sa mýlil, keď neposlušal rady svojej svätej matky, horko oplakával svoju neposlušnosť. Keď sa Augustín stal svätým, o svojej milej matke takto písal vo Vyznaniach: „Ale v matkinej hruďi začal si už vtedy stavať svoj chrám, základy svojho svätého príbytku... Preto sa matka nábožným strachom a bojzlivosťou zatriasla, keď som ešte nebol veriacim, lebo sa bála krivolakých ciest, po ktorých kráčajú tí, čo sa k tebe obracajú chrptom a nie tvárou" (II, 3). Modlitby jeho svätej matky otvorily mu konečne oči.

Augustín stál nad zrúcaninami svojej pyšnej mladosti, a keď videl, ako upádal z jedného sklamania do druhého, dokiaľ sa nesklonil pred večnou Pravdou, hovoril svojej duši: „Nebuď smiešna, duša moja, hrmotom márnosti nehluš ucho svojho srdca. Počuj! Slovo samo ťa volá, vráť sa! Pri ňom je miesto neporušiteľného pokoja, pri ňom sa nezabúda na lásku, ak ho len sama prv nezanechala" (XII, 8). Takto volal Augustín, keď videl márnosť svojho doterajšieho života. Stena temnosti rúcala sa pred jeho očima, dážď milosti zavlažil jeho dušu, a naposledy v zúfalom zápase svojho vnútorného boja, obrátený k priateľovi Alypiovi, povedal: „Čo trpíme? Čo si počul? Prichádzajú neucení a uchvacujú kráľovstvo božie, a my so svojou vedou bez srdca sa váfame v tele

a krvi." A tak jas večnej pravdy zasvitol v duši veľkého učenca, ktorý sa predsa cítil taký malý a ničomný, lebo blúdil životnou púťou mimo Pravdy. Svet ho sklamal, a sklame ešte mnoho iných, ktorí vojdú do jeho osídel.

Zriekol sa všetkej svetskej slávy, nechal profesorskú katedru, túžil po samote. V záhrade pod figovým stromom začal žalostne nariekať nad prežitými márnosťami. „Neviem ako, a dal som slobodne tiecť svojim slzám, ktoré vyrazily z mojich očí ako pramene riečne" (VIII, 12). Augustín plakal asi tak, ako pred štyrmi storočiami plakal svätý Peter, keď zaprel Krista. Ako by s neba počul hlas: „Vezmi, čítaj. Tolle, lege! „Nevedel, čo to má znamenať. On, učený pohan, nikdy nepočul taký tajný hlas. Vrátil sa k priateľovi Alýpiovi a vykonal rozkaz tajného hlasu. Vzal knihu apoštola a na strane, ktorá sa mu najskôr otvorila, začal čítať: „Nie v hodovaníach a v opilstvách, nie v smilstvách a nehanebnostiach, nie v rozbroji a nenávisťi, ale oblečte si Pána Ježiša Krista a o telo nemajte starosti, aby nezbujnelo" (Rim. 13, 13—14). Tieto slová stačili, aby zmenily doterajší Augustínov svetonáhľad.

Odvtedy, ako nám svedčia jeho Vyznania, jeho utrpené srdce spievalo večnú pieseň chvály božej, vždy mocnejšie a ohnivejšie, až sa zmenilo v konečnú veľpieseň vrelej, ale tichej lásky srdca Augustínovho, ktoré už spočinulo v Bohu. Z onej lásky napísal aj túto knihu, ako sám hovorí: „Z lásky k tvojej láske píšem túto knihu" (XI, 1).

„Aby som rozpálil svoju lásku a lásku svojich čitateľov k tebe, aby sme všetci vyznali: Veľký je Pán a všetkej chvály najhodnejší." Preto odhaľuje Augustín najtajnejšie záhyby svojej duše vo svojich Vyznaniach. Vie, že milosrdenstvo a milosť božia z neho hriešneho urobily skrušeného kresťana. Z priepasti vášni a zla povzniesol ho Boh k výšinám tajomstiev a blaženosti skrze svoju milosť.

Keď hľadáme na Augustínov život ako na celok môžeme povedať, že bol jedinou borbou, bojom duše. Jeho vlastná sudba takmer splýva s osudom hynúceho pohanstva a jeho impéria; borba každej chvíle, ktorú dramatizovali básnici v minulosti a ktorá je históriou každého kresťana. Cena toho boja je duša. Rozuzlenie je konečný triumf, najdenie večnej pravdy. A prerod Augustínovho života nastal v predvečer veľkej kataklizmy, ktorá mala zničiť celú civilizáciu, lebo pohanstvo vo svojej agónii chcelo ešte raz zaplaviť svet. Ale keďže stratilo Augustína a v novom Augustínovi dostalo svojho najväčšieho soka, podľahlo. Augustín sa stal učiteľom Cirkvi a porazil

všetkých, ktorí pod kepienkou filozofie rozličných náboženstiev a taumaturgie nárokovali si právo mať vplyv na vývoj duchov.

Ponižene uznáva, že prevrat v jeho duši nenastal sám od seba, ale vplyvom toho, ktorý dáva „esse et perficere“. Hovorí a na seba vzťahuje slová svätého Pavla: „Pohľtená je smrť vo víťazstve“; vtedy, keď milosťou krstu zrodil sa pre nový život (1 Kor. 15, 54). Teraz sa rozpomenul na svoju dobrú matku, ktorá mu vyprosila taký veľký dar milosti. A keď mu zomrela, len jedno si prial; aby tí, ktorí ju poznajú z jeho Vyznanií, ju aj nasledovali.

A svätý Augustín od obrátenia ešte 40 rokov verne slúži tomu, ktorý je Život, Cesta a Pravda. Od svojho obrátenia po celý život chválil a dobrorečil toho, ktorý ho stvoril, ktorý je všemohúci a nekonečne dobrý. Sám hovorí, že pre tento cieľ napísal trinásť kníh Vyznanií, v ktorých ďakuje Pánu Bohu za všetko dobré, čo mu preukázal, a že mu dovolil, aby sa mohol ukázať celému svetu, akým bol a akým je teraz. Akými sme boli, akými sme teraz a akými budeme v budúcnosti my, ktorí budeme čítať Vyznania svätého Augustína?

Alojz Martinec, bohoslovec.

Psychoanalýza a katolicizmus.

J. J. BACHOFEN: O materskom práve. Preložil Daniel Husár. Vyšlo ako 2. sv. Urbánkovej vedeckej knižnice v Trnave 1942, za redakcie Karola Terebessyho. Str. 67, po 30 Ks.

Urbánkova vedecká knižnica predstavuje sa druhým dielom svojej vydávanej série. Po I. sv. Hrušovského Vývinu vedeckého myslenia, vyšlo celkom pred Vianocami druhé číslo O materskom práve od J. J. Bachofena. Pretože preklad z tejto vydávateľskej série je opatrený úvodom p. Karola Terebessyho, v ktorom nám predstavuje J. J. Bachofena ako predchodcu freudistickej psychoanalýzy (niečo iného je už dnes hĺbková psychológia!) a preto, že sú nám známe svetonáhľadové tendencie autorov tejto vedeckej knižnice ako aj ich psychologické a vedecké vzdelanie, poznamenávame iba, že katolík inteligent takého výplody zásadne zamietá, lebo sa protivia jeho vedeckému a svetonázorovému presvedčeniu. O obsahu publikácie preto ani širšie nerecenzujeme (pokladáme ju za prekonaný a hodne oneskorený pokus o zavedenie freudizmu do našej spisby) a chceme poukázať iba na záškodnosť takýchto vedeckých prekladateľských snáh u nás. Pýtame sa len, prečo páni autori, ktorí každým slovom horlia za vedeckosť, prekladajú práve také diela, ktoré duchu našej kultúry nezodpovedajú,

pripadne preto sa sami vedecky nepoucia, aby si potom neplietli pojmy a zbytočne, nezodpovedne, bez vedeckej legitimácie nehovorili v mene vedy (psychologie), ku ktorej majú veľmi ďaleko. Je to skoro až trestuhodná ľahkomyselnosť, ak niekto v mene vedy vyhlasuje a tým mylí ostatných, že niečo je tak a tak, keď to tak nie je. Ostatne dneska už nemusí byť ani odborník, aby vedel posúdiť, čo priniesla psychoanalýza do psychologie alebo psychoterapie dobrého a čo nie. Sú to veci otrepané, a popliesť si ich môže len ten, kto nikdy hlbšie nezačrel do jej základov. Oduševňovať sa dnes za psychoanalýzu v takom podaní, ako to robia pp. autori spomenutého prekladu je vrchol nesvedomitosti a vedeckej nevedomosti oboch odvetví vied, na ktoré sa odvolávajú.

Pokým ide o samého Bachofena a jeho „Mutter-recht“, namietame, že hoci by si jeho dielo vážili, ako chceli inde, u nás na Slovensku, kde vládne kresťanský svetonázor, — okrem niekoľkých poblúdených čitateľov veľkého nič — máme svoje zásadné výhrady práve voči jeho metafyzickému a filozofickému začleneniu, nehľadiac na jeho vedeckú nosnosť, ktorá nám je doteraz podaná práve spomenutými autormi v neprijateľnom duchu. Pre kresťana, no tým viac pre odborne vzdelaného, psychoanalýza vo svojom metafyzickom zamierení je iba z zamietnutia hodná. Po stránke vedeckej prevzali sme z nej iba to, čo je naozaj objektívne platné. To je, pravda, celkom iný postoj k psychoanalýze, ako majú páni okolo „vedeckej knižnice Urbánkovej“. Svojim čitateľom na bližšiu informáciu odporúčame napr. v slovenčine známe dielo od univ. prof. Dr. A. Spesza: Psychoanalýza, alebo od českého autora Dr. J. Beneša: Psychoanalýza a kresťanství. Upozorňujeme na túto kultúrnu(!) udalosť u nás v našom časopise, len aby sme paralyzovali tieto smutné zjavy v mene pravdy a v záujme svojich čitateľov.

Dr. Jozef Dieška.

LUDOVÍT BERTRAND: Svätý Augustín. Vydal SSV Trnava 1942, str. 422, cena 50 Ks. Život a veľkosť katolíckych kultúrnych podujatí u nás dokazuje aj táto kniha. To, čo u iných katolíckych národov je už tradíciou, u nás sa ešte len rodí. Ale je to znamenie írečitého slovenského ducha, ktorý chce rásť augustínsky a tomášovsky, to znamená katolícky. Veľký svätý Augustín ostane navždy ideálom hlbavého a všestranného vedca, ktorý sa nestratí v bludisku mienok a bludov, lež pride k Pravde, ktorá ho spasí. Je isté, že L. Bertrand patrí k tým spisovateľom, ktorí najlepšie pochopili Augustína ako mysliteľa a svätca. Preto sa naozaj tešíme, že naša inteligencia

dostáva do rúk životopis, aký sme dosiaľ v slovenčine nemali. Želáme si, aby katolícky duch svätého Augustína pomohol sjednotiť mysle aj srdcia našej katolíckej inteligencie. — im.

P. ALBERTI-JUR KOZA MATEJOV: Don Bosco. Vydala Správa saleziánskych spolupracovníkov v Bratislave 1942, str. 446, broš. 30 Ks, viaz. 45 Ks. Bol som so slovenskými saleziánmi na kanonizácii Don Bosca vo Vatikáne, a vtedy som si pomyslel: Kiežby náš národ dokonale poznal život tohto moderného svätca a vychovávateľa, lebo potom shodnotil by aj prácu jeho veľkých synov. A dnes vidím, že tento životopis dáva najväčšiu možnosť každému Slovákov nazrieť do duše Don Bosca, v ktorej pracovala božia milosť a ktorú boží duch takrečeno rozlial do miliónov mladých sŕdc. Veď ako by aj nie, keď vidíme, že apoštolské poslanie Don Bosca zachránilo a zachraňuje budúcnosť všetkým národom, lebo zachraňuje mládež. Knihu netreba chváliť, lebo je to životopis svätca, a ten načím iba nasledovať. Slovenským saleziánom budeme navždy vďační, že umožnili nášmu národu poznať cesty božej Prozreteľnosti, po ktorých kráčal ich duchovný otec a po ktorých oni, jeho synovia, vedú aj našu mláď k šťastlivej budúcnosti. Kniha nesmie chýbať ani v jednej katolíckej rodine. — im.

E. SOUKUP-Dr. PAVELKA: Úvod do Summy Theologickej sv. Tomáše Akvinského. Dominikánska edícia Krystal, Olomouc 1941, str. 182, broš. 24 Ks. Dostať v Misijnom kníhkupectve v Nitre. Kniha približuje modernému čitateľovi Tomášovu dobu v jej vedeckom snažení a vo výsledkoch tohto snaženia. Na základe najnovších výskumov stavia do pravého svetla osobnosť Tomášovu, „kniežata škôl”. Líči jeho spisovateľské dielo. Ukazuje najvýraznejšie svedectvá autorit cirkevných aj vedeckých o význame Tomášovej nauky práve pre dosvedčenú bezradnosť v odboroch duchovných vied. Pravda, modernému čitateľovi, ktorý nepozná spôsob Tomášovho myslenia, všetko toto by bolo ťažko pochopiteľné, keby mu jeho náuka nebola podaná v reči moderných vied, najmä prírodných. A v tejto knihe základné pojmy Tomášovej filozofie sú preložené do reči modernej fyziky, autori ukazujú nielen ich vhodnosť, lež aj nevyhnutnosť pre skutočné filozofické myslenie moderného človeka, ak chceme, aby bola v súlade prírodná skutočnosť a filozofická metafyzika. — im.

Dr. FRANJO ŠANC, DJ: Povijest Filozofije I, dio, Filozofija starih Grka i Rimljana. Knjižnica Život, Zagreb, 1942, str. 336; cena neudaná. Kto vezme do ruky toto dielo, na prvý po-

hľad vidí, že ho písal odborník. Dr. Šanc naozaj majstrovsky spracoval obsiahlu látku. Jeho krásny, jasný, ľahký a stručný sloh každému sprístupní všetky filozofické systémy, z ktorých čitateľ si môže ľahko utvoriť pravý obraz náuky každého filozofa. Obraz náuky je tým vernejší, že autor čerpal priamo z prameňov. Pri žriedle je voda najčistejšia. Každému filozofovi pripisuje to, čo mu právom patrí. Objektívnosť knihy svedčí priam o úzkostlivej svedomitosti jeho vedeckej práce, s ktorou knihu písal.

Autor má vzácny dar vyjadrovania hlbokých myšlienok prostým slovom.

Kníha je rozdelená na tri diely: Filozofia pred Sokratom, Zlatá doba gréckej filozofie, Filozofia po Aristoteľovi. Zo zlatej doby gréckej filozofie najväčšiu časť venuje Aristoteľovi (70 strán) pre jeho dôležitosť. Právom ho nazýva najväčším filozofom všetkých čias pre jeho „prvý vedecký deizmus; bez zjavenia, čírou vedeckou cestou prišiel k presvedčeniu, že Boh je a že Boh môže byť len jeden podľa počtu a podľa pojmu. Teda podľa pojmu a počtu je Prvý Nehýbateľný Hýbateľ. Tak isto poznal, že Boh musí byť živý, osobný, číro duchovný bytie, príčina všetkého, čo sa deje čiže mení, a sám je nepremenniteľný, že od neho závisí celý svet ako rodina od svojho otca alebo ako vojsko od svojho vodcu. Poznal, že Boh je cieľ celého sveta". Hľa, súhrn myšlienok, v diele uvedených z teodicey Aristotelovej.

Knihu ešte robí vzácnou aj soznam problémov, k dieľu pripojených. Bratský chorvátsky národ môže byť hrdý na svojho syna. Túžobne očakávame ďalšie diela. Naším skrytým želaním je, aby sme mali toto dielo v slovenčine.

P. Pius M. Krivý, OP.

JOHANNES KIRSCHWENG: *Kleine Köstlichkeiten*. Verlag Herder im B. 1942, str. 16 a 30 hlbokotlačových obrazov, viaz. RM 1.25. Umelci v malých veciach vedeli nájsť krásu a pôvab, ktorý vyjadrovali v básňach a v umení. V tejto krásnej zbierke poukazuje autor na to, že mávame oči dosť často zatvorené, preto si nevšímame krásu, ktorá býva v malučkých veciach. Krásnymi obrazmi starších aj najnovších umelcov dokazuje svoje tvrdenie. — im.

ECKART PETERICH: *Vom Glauben der Griechen*. Verlag Herder im B. 1942, str. 16 a 29 hlbokotlačových obrazov, viaz. RM 1.25. Hĺbku gréckej duše a helénske smýšľanie nájdeme v gréckom sochárstve, v plastike, vo freskách atď. Tam ukázal Grék, ako si predstavuje Boha, ako chce vyjadriť svoj pomer k nemu, môžeme povedať, že do mŕtvej hmoty vložil svoju vieru. Preto grécke umenie obdivujeme aj dneska. Knižička pre milovníkov krásneho umenia.

— im.

Imen

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVOT.

Ročník III.

1943.

Číslo 3.

OBSAH:

Cesty. Svätý Tomáš Akvinský: Účinky Kristovho utrpenia 97. Habán: Život z Kristovho kňazstva 98. Müller: Usporiadanosť života 102. Friehtoff: Máriina svätosť 108. Soukup: Iní ako my 117. Sertillanges: Večná Cirkev 121. Myslavský: Príčina nevery 125. Do výšav 129. Život 132

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habán, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýľak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Naša nová kniha. V apríli dostanú naši čitatelia klasický Výklad Pánovej modlitby od

A. M. Bratislava. V článku je nadhodený iba plán, ktorý by bolo treba spracovať. Je tam reč o pojmoch, príčinách a účinkoch, ale chýba logická súvislosť. Nevolíť témy, ktoré v krátkom článku nemožno vysvetliť. Zhustené citovanie výrokov alebo výmerov predmet nevyjasňuje.

Dary na študentský tlačový fond: J. E. Dr. K. Kmeľko, biskup, Nitra, 113.50 Ks; Štefan Gabura, Nové Mesto n/V., 163.50 Ks. Po 63.50 Ks: M. Jurišič, bisk. ceremoniár, Trnava; A. Dužeková, Tr. Biskupice; J. Sivák, minister, Bratislava; univ. prof. Dr. A. Čhura, Bratislava; A. Janáč, Tr. Biskupice; J. Deitelbaum, Trenčín; Dr. P. Jantáusch, biskup, Trnava; Fr. Laufik, uč., Hnilec; Dr. E. Filkorn, prelát-kanonik, Nitra; V. Trstenský, farár, D. Kubín; Kollárová, Ružomberok, 20 Ks; J. Čermák, farár, Bohunice, 36.50 Ks; M. Adamovská, Trenčín, 24.50 Ks; M. Pálinkášová, Trenčín, 23.50 Ks; J. Frivaldský, farár, Žakyl, 9.50 Ks; A. Drgoň, kaplán, St. Bystrica, 8.50 Ks. Po 13.50 Ks: Dr. V. Bucko, Bratislava; rím. kat. farský úrad, Lamac; rím. kat. farský úrad, Badín; prof. J. Vávrovič, Trnava; F. Szomolányi, st., Topoľčany; Dr. P. Strauss, Polúdzka; univ. prof. Dr. M. Višňovský, Bratislava; Š. Šimko, okr. náčelník, Topoľčany; M. Burlas, dekan, Krásno n/K.; Dr. P. Eichler, V. Hág; J. Müller, Sp. Nová Ves; J. Chlebovec, Bratislava; Š. Šmálik, farár, Hybe; P. Maxoň, Bratislava; V. Kmec, kaplán, Drienov; J. Šimko, redaktor, L. Trnovec; J. Révay, Čataj; E. Hollý, úradník, V. Leváre; J. Podoba, statkár, V. Ostratice; Dr. A. Balažovjeh, Bratislava; Sestry Nepoškvr. Počatia, Levoča; A. Hrabovec, dekan, V. Bytča; Sestry Dominikánky, Humenné; P. Korbeľ, farár, Lipt. Teplička; J. Drobný, poslanec, Bratislava; Dr. A. Kočiš, gen. tajomník HSEŠ, Bratislava; V. Laudon, direktor, Topoľčany; P. Novický, Bratislava; J. Husár, dekan, Podolie; A. Džavík, Oslany; J. Vojtech, M. Leváre; E. Bocková, Trnava; Š. Schimpl, Ružomberok; Dr. T. Štubňa, Levoča; J. Krébes, kaplán, B. Bystrica; M. Minárik, farár, Valaská; P. Spitzer, Ilava; P. Gašparovič, kaplán, Kys. N. Mesto; M. Hojčuš, Bratislava; rím. kat.

farský úrad, Lúky p/M.; prof. M. Pecíková, Bratislava; Dr. M. Mičura, Bratislava; E. Ballková, úč., Tvrdošín; npr. D. Chladný-Hanoš; R. Hečko, D. Súča; A. Dokupil, kanonik, B. Bystrica; Dr. B. Rajcová, Bánovce n/B.; J. Pietrik, farár, Opatová; Dr. J. Csilagi, advokát, Trenčín; A. Prekan, vel. HG, Topoľčany; Dr. P. Bakovský, B. Bystrica; V. Navarová, študentka, Bratislava, 5 Ks; J. Kolominský, študent, Žilina, 5 Ks; M. Klčo, študent, Nitra, 5 Ks. Po 3.50 Ks: J. Havran, kaplán, Mestečko pri Leopoldove; J. Fabián, kaplán, Poprad; A. Remenárová, Dlhé Pole; Dr. J. Pěšek, Levoča; L. Šimek, farár, M. Hradná; J. Tarasovič, biskup. notár, Prešov; M. Willingerová, riaditeľka, Pruské; J. Jánoš, farár, Brestovany; P. Petrašovský, Bratislava; O. Šupejová, Bratislava; M. Lipovská, študentka, Horelica; L. Ritter, obv. notár, Lokca; M. Kocák, farár, Vieska; A. Jakubík, Krásno; rím. kat. farský úrad, Sklenné Pole; K. Farkaš, stolár, Trenčín; J. Kočíš, inšpektor, Bratislava; rím. kat. farský úrad, Rychvald; V. Praženec, kaplán, Dubnica n/V.; J. Hreško, farár, Uh. Žipov; M. Sekeráková, Sp. Belá; J. Rajecová, Bratislava; A. Ryšavá, úradníčka, Trnava; A. Janíková, úradníčka, Topoľčany; asp. Š. Dragúň, Turč. sv. Martin; J. Čepček, kaplán, Urmín; A. Rúsínová, Bratislava; J. Bandík, vedúci notár, Prievidza; prof. F. Ňukovič, B. Štiavnica; A. Daničková, Trenčín; B. Trangošová, Lokca; A. Rehák, Tr. Biskupice; R. Varhoj, kaplán, Sliače; L. Hanagozó; A. Dávideková, Sered; V. Šapčková, Tr. Teplice; J. Bábik, kaplán, Pobeďím; J. Dalloš, farár, Pružiná; Saleziánsky ústav, Trnava; V. Balažovjehy, farár, Sv. Jur; H. Orthofer, Bratislava; A. Reppová, Bratislava; J. Žatko, špirituál, Nitra.

• Štedrým darcom srdečné Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín — Tlač v Čelko Trenčín.

Účinky Kristovho utrpenia.

Svätý Tomáš Akvinský, OP.

Kristovo utrpenie je predovšetkým vlastná príčina odpustenia hriechov. A to najprv ako povzbudenie k láske. Lebo, ako vraví apoštol, „Boh svoju lásku dokazuje k nám, že kým sme boli ešte hriešnikmi, v tom čase Kristus umrel za nás“. A odpustenie hriechov dosahujeme skrze lásku, podľa onoho Luk. 7: „Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo mnoho milovala.“

Po druhé, Kristovo utrpenie pôsobí odpustenie hriechov ako vykúpenie. Keďže on je našou hlavou, svojím utrpením, ktoré znášal z lásky a z poslušnosti, nás ako svoje údy oslobodil od hriechu, ako cenou svojho utrpenia; ako keby človek nejakým záslužným dielom, ktoré vykoná ruka, seba vykúpil z hriechu, ktorý spáchal nohami. Lebo ako prirodzené telo je jednotka, složená z rozličných údov, tak aj celá Cirkev, ktorá je mystickým telom Kristovým, počíta sa ako jedna osoba so svojou hlavou, ktorou je Kristus.

Po tretie ako účinnosť: pokiaľ telo, ktorým Kristus znášal utrpenie, je „nástrojom Božstva“, preto jeho utrpenie a činy pôsobia z božskej sily na odstránenie hriechu.

Dalej utrpením Kristovým boli sme oslobodení od viny trestu. Najprv priamo, pokiaľ utrpenie Kristovo bolo dostatočným a nadbytočným zadosťučinením za hriechy celého ľudského pokolenia. No a podaním dostatočného zadosťučinenia mizne vina trestu. Potom nepriamo, pokiaľ Kristovo utrpenie je príčinou odpustenia hriechu, na ktorom sa zakladá vina trestu.

Napokon Kristovo utrpenie je príčinou nášho smierenia s Bohom. Najprv preto, že od-

straňuje hriech, ktorým ľudia sa stávajú nepriateľmi Boha, podľa onoho Múdr. 14, 9: „Lebo rovnako v nenávisti sú u Boha bezbožník aj jeho bezbožnosť“; a v Žalme 5., 7: „Nenávidíš všetkých páchatelov nepravosti.“ Ďalej nakoľko je Bohu najmilšia obeta. Lebo vlastný účinok obety je, že smieruje Boha; ako keď človek odpúšťa urážku, ktorú mu spôsobili, pre nejakú milú službu, ktorú mu preukázu. Preto sa vrayí 1 Kráľ. 26, 19: „Ak ťa Pán vzbudil proti mne, nech zavonia obeť.“ A práve také dobro bolo, že Kristus dobrovoľne trpel, že pre toto dobro, najdené v ľudskej prirodzenosti, bol Boh usmierený za všetky urážky ľudského pokolenia u tých, čo sú spomínaným spôsobom spojení s Kristovým utrpením.

Život z Kristovho kňazstva.

P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP.

Kristus sa stal kňazom Nového zákona. Táto pravda jasne žiari z viery, najmä z Listu svätého Pavla.¹ Všetko, čo sa týka spasenia a vykúpenia človeka, všetko pochádza z Kristovho kňazstva. Stvorené veci v celej svojej prirodzenej aj nadprirodzenej kráse, všetky túžby Starého zákona a všetky duchovné bohatstvá Nového zákona, všetko časné aj večné, všetko sa obracia k jednému strediu, to jest k večnému Veľkňazovi Kristu. Veľkňaz Kristus prenikol do nebies, a z jeho najsvätejšej duše vychádza najväčšia úcta a česť človeka k Najvyššiemu. On sústredil všetko do svojej duše, a z nej vyteká pre človeka prameň obnovujúcej a výkupnej sily.

Túžby Starého zákona sa upieraly na Veľkňaza Krista, lebo nijaký starozákonný obrad nebol svätý bez pomeru ku Kristu Vykupite-

¹ Žid. 10, 5—7.

lovi, nijaké očisťovanie nezbavovalo hriechu bez budúceho Vykupiteľa. Preto proroci, patriarchovia a žalmista vyjadrujú nesmierne túžby po Kristu Veľkňazovi, lebo jeho posvätným obradom vykúpenia a posvätenia všetko malo byť obnovené, posvätené a naplnené novým životom.

Starý zákon podľa svätého Pavla bol iba „tieňom budúcich dobrôt”,² preto nemohol pristupujúcich k obetiam zdokonaľiť; každoročne (obetujúcim) pripomínaly sa hriechy. Ale je nemožné, aby krv býkov a kozlov odňala hriechy. Preto Kristus vstupujúc na svet vraví: „Obety a dary nechcel si, ale telo prispôbil si mi. V obetách za hriech nemáš zaľúbenie. Vtedy som povedal: Hľa, prichádzam; na začiatku knihy je o mne napísané, aby som plnil, Bože, tvoju vôľu.” Touto vôľou prejavuje Kristus svoje úmysly posvätiť človeka novou obetou, novým spôsobom a novým kňazstvom.

Posvätenie Krista na veľkňaza uskutočňuje sa teda vtelením. Tým odstraňuje Kristus obety Starého zákona, lebo sú bezmocné, a ustanovuje nové kňazstvo s novou obetou, ktorú vtelením prichádza vyplniť. Hodnosť jeho kňazstva je teda hodnosťou Bohočloveka; preto jeho kňazstvo stojí nad každým iným kňazstvom. Svätý Pavol kňazstvo určuje: „Každý z ľudí vybraný veľkňaz býva postavený v ich veciach u Boha, aby prednášal dary a obety za hriechy.”³ Toto kňazstvo náleží Kristu a nalogicky, lebo nijaká forma starozákonného kňazstva nevyrovná sa pravde Nového zákona, každá je iba tieňom tejto najvyššej skutočnosti Kristovho kňazstva. Jednako tento výmer obsahuje svojské znaky, preto nám môže objasniť bohatstvo dokonalosti Kristovho kňazstva.

Zástupca ľudu v pomere k Bohu značí, že kňaz je prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi.

² Žid. 10, 1—18.

³ Žid. 5, 1.

Kristus sa stal najdokonalejším prostredníkom, lebo má v sebe najvyššie Božstvo a chce ho dať a priblížiť ľuďom. Má v sebe ľudskú prirodzenosť, aby ju pozdvihol k Bohu. Vtelenie veľmi dobre uskutočňuje podmienky, že Kristus je prostredníkom medzi Bohom a človekom. Večné Slovo obsahuje najvyššiu plnosť všetkých dokonalostí nad všetko stvorené, ponizuje sa, berie na seba ľudskú prirodzenosť a stáva sa bratom človeka. Kristus je teda zástupca ľudstva, preto berie na seba ľudskú prirodzenosť. Ako zástupca človeka musí byť človekom. Ako prirodzeným rodením z Adama dedí sa jeho hriech, — lebo ľudská prirodzenosť bola porušená — tak aj pre jednotu prirodzenosti, ktorú máme s Kristom, Kristova spravodlivosť bude a je našou spravodlivosťou. Kristus sa teda spája s ľuďmi, ktorých chce spasíť a vykúpiť. Kristus v sebe zosobňuje všetky duchovné potreby celého ľudstva, a ako najvyšší výraz kultu ľudstva obetuje Bohu svoje telo a svoju krv. Telo je to isté, aj krv je tá istá, ako majú iní ľudia, preto všetci sme uzavretí v Kristovej obete, celé ľudstvo, a to pre jednotu ľudskej prirodzenosti. Preto aj ten, čo obetuje a posväcuje, to jest Kristus, aj tí, čo sú posväcovaní, pochádzajú od toho istého otca Adama. Preto Kristus menuje nás svojimi bratmi. Kristus svojou smrťou zničil diablovu vládu a všetkých vyslobodil z otroctva hriechu a zo strachu smrti. Preto sa to tak shodovalo s božou múdrosťou a s jej úmyslami, že Boží Syn vzal na seba ľudskú prirodzenosť, v ktorej mal spôsobiť obnovu, ktorou mal znovuzrodiť z Ducha Svätého. Preto Kristus mal sa stať vo všetkom podobným svojim bratom okrem hriechu, aby mohol byť zástupcom mnohých ľudských bratov pred Bohom. **V z ť a h č l o v e k a k B o h u** prevzal teda Kristus Veľkňaz. Kristovo kňazstvo je najvyššie, najsvätejšie, plné milosrdenstva a hodné dôvery, aby mohlo zadosť urobiť

za hriechy ľudstva. Pretože sám vzal na seba slabosti ľudskej prirodzenosti, to jest utrpenie a smrť, a sám v najvyššej miere trpel a potupne umrel na kríži ako obeta, môže najlepšie pomôcť všetkým, čo sú v súžení.

Teda Boh vo svojom slobodnom rozhodnutí určil spásu ľudstva týmto vznešeným, veľkolepým spôsobom skrze Krista Veľknáza. Tým z rozhodnutia večného božieho plánu Kristovo vtelenie bolo nevyhnutné pre najvyšší úkon kňazský, ktorý vyžadovala božia spravodlivosť. Lež takto aj poznávame, ako sme celkom pripútaní ku Kristovmu kňazstvu a vonkoncom závislí od neho. Každé posvätenie ľudskej prirodzenosti, všetka svätosť a sila človeka pochádza z účinkov Kristovho kňazstva.

Kristus sa stal spoločníkom našej ľudskej prirodzenosti, teda spoločníkom nášho pozemského života, ktorý je vyhnanstvom, ktorý je naplnený utrpením a napokon končí smrťou. Kristus sa druží k nám aj v tomto vyhnanstve a v jeho utrpení, stáva sa naším spoločníkom aj v smrti. A práve tým Kristus vyslobodzuje človeka z tyranstva a nadvlády diablovej, zo strachu pred smrťou a zo slabosti pred utrpením. Slabosťami ľudskej prirodzenosti s nami prežíva ľudské nedostatky a aj ľudské pokušenia, preto v najvyššej miere môže s človekom súcítiť. Kristus prevzal celé ľudstvo; preto sblíženie je dokonalé. Kristovo porozumenie pre človeka je väčšie, ako môže mať iný človek pre svojho priateľa, a to pre nemiernu Kristovu dokonalosť, pre jemný ľudský cit a porozumenie, pre hlboké poznanie, ktoré mal Kristus o človekovi.

Pravda, pripodobnenie človeka nejde až tak ďaleko, žeby sa Kristus mohol dopustiť aj hriechu. Práve preto, že prišiel zhladiť hriech, zbaviť človeka hriechu, priblížiť hriešnika Bohu, preto ako najdokonalejší prostredník je svätý, má v sebe plnosť milosti a pravdy, plnosť

svätosti. Z hriechu Kristus musel byť vyňatý, lebo potom sám by nemohol zadosť urobiť za hriech, a napokon hriech odporuje svätosti Bohočloveka. Preto Kristus pri svojom vteleení ako človek je posvätený spojením s Božstvom a spolu je naplnený vo svojej ľudskej duši a vo svojich schopnostiach posväcujúcou milosťou a nemôže zhrešiť; preto Kristus je Veľkňaz svätý, nepoškvrnený, bez hriechu, oddelený od hriešnikov a vznešenejší od nebies.⁴ Pred hriechom sa zastavilo poníženie Božieho Syna, takže sa pripodobnil človeku vo všetkom okrem hriechu. Hriech nemohol prospieť úmyslom vykúpenia.

V Kristovom kňazstve sme všetci zahrnutí, preto Kristus je všeobecný Veľkňaz a koná v mene všetkých svojimi úkonmi, plnými milosrdenstva u Boha, aby pre nás získal plnosť jeho posvätenia. Kresťanský život vyteká z Kristovho kňazstva; preto kresťan podobá sa stromu, ktorý je zasadený pri prameni vody, takže jeho lístie neopadá od suchoty, jeho plody sú plné a dokonalé. Vnútoraná sila milosti z Kristovho kňazstva udržiava život a pohyb ľudskeho srdca, z ktorého potom vychádzajú dobré náklonnosti ako ovocie posvätenej ľudskej prirodzenosti.

Usporiadanosť života.

Dr. Inocent Müller, OP.

Po duchovnom vedení k vonkajším prostriedkom na dosiahnutie dokonalosti patrí usporiadanosť života. Je to vlastne praktické predĺženie činnosti duchovného vodcu. Ten nám dá zásady a pravidlá duchovného života, a teraz záleží na nás, či sa im podrobíme, či ich budeme vedieť múdro v živote použiť. Na to našim zariadiť si čas, stavovské aj duchovné

⁴ Žid. 7, 26.

povinnosti tak, aby jedna povinnosť nebola prekážkou druhej. Poriadok je potrebný už v obyčajnom živote; kde nie je poriadku, usporiadania, tam nevidieť výsledky práce. Poradíme sa preto s duchovným vodcom, čo máme konať, ako a kedy, lebo tým veľa získame pre duchovný pokrok.¹

Ponajprv účelnejšie využijeme čas. To najlepšie vdiel pri porovnávaní života človeka, ktorý sa riadi určitými pravidlami, so životom človeka bez pravidelného zadelenia času. Ten, čo si nevie zadeliť primeraný čas každej povinnosti, často váha, čo by bolo lepšie teraz vykonať. Dlhو uvažuje a váži dôvody pre a proti. a nakoľko v mnohých prípadoch nevidí, čo je vážnejšie, ostáva v rozhodnutiach neistý. Potom sa stáva, že koná to, čo je akosi zaujímavejšie, čo sa mu viacej páči, a pritom zanedbáva veľa iných povinností, lebo nepredvídal a neurčil si, že by ich mal vykonať; a nevykoná ich len preto, že nemá čas, ktorý stratil pre vlastnú nedbalosť. Nedbalosť potom vedie k nestálosti, pri nijakej práci nevie vytrvať, povoľuje prirodzenej lenivosti, lebo nepozná pravidlo, ktorým by sa vrtkavosť odstránila.

A zasa naopak, človek s určitým denným programovým poriadkom získa veľa času. Neváha, čo by mal konať, lebo má vždy presne určené, čo má konať. Pravda, nemusí to byť nejaké matematické zadelenie času, postačí akési všeobecné rozvrhnutie hodín na úkony nábožnosti, práce, zotavenie atď. Pri pravidelnom zadelení času nič nás nemôže prekvapiť tak, že by sme si nevedeli poradiť, že by sme museli váhať. Lebo keď sa naskytne nejaká mimoriadna príležitosť, tu už pravidlo určuje, čo môžeme skrátiť, čo vynechať a kedy to doplniť. Takto vyhneme aj nestálosti a lenivosti,

¹ V rehoľných spoločnostiach a v kňazských seminároch tento poriadok určujú stanovy, regula alebo seminárske predpisy.

lebo určený poriadok nás ustavične núti konať to, čo je predpísané na každú hodinu cez deň. Zachovávaním tohto poriadku osvojujeme si dobré zvyky, ktoré zaisťujú duši stály cvik v ctnostiach, takže usporiadane prežitý deň je refazou dobrých skutkov a zásluh.

Zachovávanie tohto poriadku je úkon poslušnosti, a ako učí svätý Tomáš, táto ctnosť pridáva zvláštnu zásluhu k zásluhám úkonov iných ctností. Preto sa vraví, že kto žije podľa pravidiel, žije Bohu, lebo stále plní jeho vôľu, a takto všetky jeho činy dostávajú nadprirodzený ráz. V duši takého človeka nastáva nadprirodzený poriadok a súlad, lebo vôľa je podrobená Bohu, nižšie schopnosti vôli; je to teda akýsi postupný návrat do stavu, v ktorom bol človek na začiatku stvorenia. Poslušnosťou odstraňuje sa neporiadok a v duši nastáva vláda božieho kráľovstva. A tak sa stáva, že i všetky úmysly našich činov sú nadprirodzené. Premáhame vlastné náklonnosti, akési vlastné ciele, a podrobujúc sa predpísanému poriadku, všetko usmerňujeme k Bohu. Každý náš čin stáva sa svätý, je to úkon lásky k Bohu. Nuž koľko zásluh môže získať takýto človek za deň? Život podľa pravidiel je teda život podľa božej vôle, je to denné stotožňovanie sa s božou vôľou, ktoré je najistejšou cestou k dokonalosti.

Táto pravidelnosť v živote nemôže byť prekážkou apoštolátu, ba naopak. Napríklad takýto kňazský životný poriadok má určený čas na farské práce, na svätú spoveď, na vysluhovanie sviatostí, a veriaci dobre vycítia, ktorá chvíľa je im venovaná, preto prídu kňaza vyhľadať vtedy, keď im môže poslúžiť. A takáto presnosť kňaza v zachovávaní poriadku je aj pre veriacich poučným príkladom. Vraví o ňom, že je to muž povinností, vždy verný zákonom, ktoré predpisuje cirkevná vrchnosť. Preto keď ho počujú na kazateľnici alebo v spovednici zdôrazňovať poslušnosť zákonom božím a cirkev-

ným, budú ich zachovávať nie tak preto, že to on prikazuje, lež skôr akosi priťahovaní jeho príkladom. Nebudú mu môcť nič namietiť, nebudú mu vytýkať, že nikdy nie je doma, lebo vedia, kedy je doma a kedy ho smú vyrušovať. Presnosť kňazská stane sa apoštolským príkladom. Jeho usporiadaný život nepriamo bude posväcovať sverené duše.

To isté platí aj o laických apoštoloch. Tí si nesmú nabráť toľko povinností, že potom nestacia ani jednu dobre vykonať. Načim si pýtať radu od kňaza, lebo keď laik-apoštol nemá presne vyhranený čas na všetky povinnosti, neosoží ani sebe, ani tým, medzi ktorými chce apoštolovať. Preto s kňazom nech sa dohovori o tom, čo môže a čo má konať.

Pravda, nemôžeme si tento denný poriadok zostaviť podľa ľubovôle. Tu načim pokračovať veľmi opatrne, aby sme si život nezamotali do takých pravidiel, ktoré by nám iba škodily. Nakoľko ide o poriadok, musíme pokračovať opatrne a vždy o všetkom dohodnúť sa s duchovným vodcom alebo s kňazom. Lebo určitý poriadok pre život predpokladá u človeka rozvážnosť a skúsenosť. Treba poznať nielen to, čo je dobré samo v sebe, lež čo je dobré konkrétne pre túto osobu; načim vedieť, na čo je súca a čo prevyšuje jej sily, čo je pre ňu užitočné v takom životnom prostredí a čo nie. No a takých ľudí je málo, čo by nezabudli ani na jednu okolnosť. Napokon výhoda usporiadaného života spočíva aj v tom, že sa duši naskytá príležitosť cvičiť sa v poslušnosti. To by, pravda, odpadlo, keby sa nepodrobila zákonitej vrchnosti aj v takej veci, ako je zostavenie denného programu. Kňaz aj v tomto prípade použije skúsenosť Cirkvi svätej a jej svätých, aby duši poradil, čo bude pre ňu užitočné.

Dalej aby poriadok v duchovnom živote priniesol ovocie, musí byť pevný, taký, aby aspoň v zásadách shrňoval pravidlá, určujúce

čas a spôsob konania nábožných cvičení súčasne pri plnení stavovských povinností, ako aj spôsob a mieru cviku v ctnostiach, ktoré zodpovedajú životu duše. Lež aj pri tejto pevnosti poriadok nesmie byť mŕtvou hradbou, cez ktorú neslobodno prekročiť. Musí byť ohybný, dosť široký, aby pripustil určité zmeny pri zmene alebo skracovaní niektorých pobožností, ktoré nie sú podstatné, aby podľa okolnosti boli nahradené takými cvičeniami a v takom čase, ktoré duši lepšie vyhovujú. Nesmieme nikdy prilipnúť k určitým pobožnostiam, k určitým cvičeniam tak, že sa nevieme bez nich obísť, lebo sa pre nás staly zvykom. Poznám ľudí, ktorí denne musia sa pomodliť viaceré litánie, ruženec, všelijaké spolkové modlitby, mnohé odpustkové modlitby, ktorí majú všetky modlitebné knižky, ale nevidia na nich, že by sa boli v niečom polepšili, že by vari pokračovali v duchovnom živote. Takýto rámcový poriadok je iba prekážkou dokonalosti a nie pomôckou. Všetky nábožné cvičenia majú nás iba prispôbiť činnosti Ducha Svätého v duši, majú nás naplniť pokorou a pritom odtrhnúť od všetkého pozemského, preto aj od nás samých a od našich pobožností, aby Duch Svätý mohol v duši voľnejšie a slobodnejšie účinkovať. Preto nenačím ani v rehoľnom živote nútiť niekoho k nejakým modlitbám alebo pobožnostiam, v ktorých sa duša iba roztržite moce a nepokračuje v duchovnom živote preto, že mŕtvý rámec predpísaného poriadku to nedovoľuje. Poriadkom určené nábožné cvičenia musia slúžiť na to, aby rýchlejšie v duši uvoľnili cestu božej milosti.

Keď sa budeme držať predpísaného poriadku, venujeme každej povinnosti len primeraný čas. Veď aj medzi povinnosťami je určitá hierarchia. Na prvom mieste stoja povinnosti k Bohu, potom starostlivosť o spásu našej duše a napokon spása bližného. Je isté, že nieto

vecného sporu medzi týmito povinnosťami; ba naopak, medzi nimi musí byť súlad, záleží, pravda, na nás, či ho vykonáme. Veď kto uctieva Pána Boha, ten ho poznáva a miluje čiže posväcuje seba samého. A preto, že sám miluje Pána Boha, chce, aby ho poznal a miloval aj bližný; to celkom logicky vyplýva z pojmu lásky k Bohu. Lež bez poriadku ani to by neišlo. Lebo keby sme venovali všetok svoj čas výlučne spásu bližného a pritom zanedbali modlitbu, je jasné, že by sme zanedbali najúčinnejší prostriedok apoštolskej horlivosti. A keby sme zanedbávali vlastné posväcovanie, zavčasu by nás opustila aj horlivosť o spásu bližných. Načim preto dať Pánu Bohu to, čo najprv jemu patrí, potom príde posväcovanie vlastnej duše, a budme istí, že tretie príde samočinne. Náš deň bude potom rozdelený medzi modlitbou a apoštolátom, a každá z týchto povinností bude mať vymedzený primeraný čas.

V niektorých okolnostiach musíme opustiť túto zásadu a vykonať to, čo je nevyhnutnejšie a potrebnéjšie. Môže sa to prihodiť kňazovi, keď ho volajú k umierajúcemu. Kňaz musí zanechať modlitbu, rozjímanie, aby sa postaral o dušu umierajúceho. Na ceste k nemu môže rozjímať, a to mu iste nahradí duchovnú povinnosť, ktorú mal konať v tom čase.

Aby takýto poriadok v duchovnom živote mal na našu dušu posväcujúci účinok, musíme ho zachovávať doslovne celý. Lebo keby sme sa podrobili len tomu, čo je ľahšie a pritom obišli prísnejšie nariadenie, iste by sme sa zbavili duchovného prínosu, vyplývajúceho zo zachovania poriadku. Načim preto zachovávať každú literu, ak je to možné; keď to z vážnych dôvodov nemôžeme, osvojme si potom aspoň ducha poriadku a vykonajme to, čo môžeme.

Treba však vyhnúť dvom chybám: úzkostlivosť a akémusi popúšťaniu z prvotných úmyslov. Keď z vážnych príčin musíme nejaké

nábožné cvičenie vynechať alebo zameniť ho s iným, nikdy sa preto neznepokojujme. Matka napríklad nemôže pristúpiť k svätému prijímaniu, lebo doma musí sa starať o dieťa. Nech sa uspokojí duchovným svätým prijímaním a nech sa nebojí, že hádam hreší z nedbalosti. Na druhej strane nesmieme byť v konaní niektorých duchovných povinností povrchní. Tak napríklad keď pre chorobu nemôžeme ísť na svätú omšu, to ešte neznamená, že sme oslobodení od nejakej inej modlitby alebo pobožnosti. Keď je nejaká povinnosť dlhšia, nesmieme ju bez príčiny skrátiť alebo čiastku si preložiť na iný čas. Umŕtvime lenivosť, zvedavosť a využime každú chvíľu tak, ako poriadok žiada.

Ale dušou tohto poriadku v náboženskom živote je úmysel, s akým všetko konáme. Úmysel dáva našim činom pravú hodnotu, preto konajme všetko preto, aby sme splnili božiu vôľu, potom každý náš skutok sa premení na čin poslušnosti a lásky k Bohu. V tomto duchu podrobme sa všetkým pravidlám denného poriadku, a náš život stane sa chválospevom na Pôvodcu každého poriadku.

Máriina svätosť.

2. Plnosť milosti.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Viera nás učí, že Mária mala posväcujúcu milosť. Je to výslovná náuka Písma svätého a vyplýva to aj zo samého pojmu nepoškvrneného počatia, ktoré Boh zjavil, ako sme vyššie videli. Preto nepýtame sa, či Mária mala posväcujúcu milosť, ale v akej miere ju mala? Pýtame sa, či môžeme ustáliť, v akej miere bola posväcujúca milosť daná Márii, aspoň tak, aby posledné (nie viacej, nie menej) bolo zrejmé?

Teda začíname od Evanjelia podľa svätého Lukáša. Tam¹ čítame, že anjel Pánov pozdravil Máriu dotiaľ nepočutým spôsobom. Anjel nevyslovil Máriino meno, ale povedal: „Zdravas, milosti plná.“ Tak aspoň vydanie Vulgáty uvádza grécke pričastie „kecharitooménē“, čo vlastne znamená „omilostená, (graciózna)“. A jednako preklad Vulgáty s inými staršími prekladmi správne vyložil smysel gréckeho slova. Bo keď onen prívlastok dáme miesto vlastného mena (miesto „Mária“ dáva sa „Milosti plná“), jeho význam sa zmení, takže stane sa ako by mimoriadnou výhradou: Mnohé ľudské dcéry sú omilostené, ale nijaká tak, ako Mária! Preto ona je označená ako omilostená v prednostnom smysle, čo, pravda, dobre vystihuje výraz „Milosti plná“.

A tak skrsá otázka: Mária bola obdarená takou hojnou milosťou, že si zaslúžila nové meno: „Milosti plná“, a predsa nebola taká plná, žeby sa milosť v nej nemohla rozmnožovať...

Aspoň v dvojakom smysle môžeme vravieť o plnosti, totižto nakoľko hľadáme na mieru schopnosti toho, kto má, alebo na mieru s dieľania tej veci, ktorú niekto má. Ak teda dakto má takú veľkú milosť, že jeho schopnosť nemôže zniesť väčšiu milosť, je plný. A to či je už reč o absolútnej schopnosti podľa miery Kristovho podarovania² — a tú mieru môžeme mať len v nebesách — a či o prechodnej schopnosti, to jest podľa prítomného stavu a terajších podmienok. V oboch prípadoch hovoríme, že človek je plný, a jednako táto plnosť „podľa schopnosti majúceho“ nevylučuje, aby sama milosť, osve uvažovaná, nemohla byť väčšia. Tak samo Písmo sväté chváli diakona Štefana ako plného milosti,³ a predsa vtedy ešte nedošiel na hranice vlastnej schopnosti,

¹ 1, 28.

² Ef. 4, 7.

³ Skut. 6, 8.

ako vidno z jeho mučeníctva, ktorým plnosť milosti v ňom veľkolepo vzrástla.

Kristus Pán bol plný milosti. A to ponajprv podľa vlastnej absolútnej schopnosti: Od začiatku svojho počatia tešil sa z blaženého videnia, a preto táto počiatočná milosť za celý jeho život nikdy nevzrástla, aj keď konal veľmi hrdinské skutky. No Kristus bol podobne plný podľa možnosti sdieľania samej milosti. Veď Boh v tomto spasnom poriadku nedal väčšiu milosť, ako je Kristova milosť. Ba mnohí bohodvedci, odvolávajúc sa na samu božskú všemohúcnosť, tvrdia, že väčšia milosť nemôže byť daná. Lebo nepripúšťa väčšiu mieru (vyšší stupeň), ako je táto. Veď posväcujúca milosť je fyzická účasť na božskej prirodzenosti, skrze ktorú voláme sa a sme božími synmi; preto ako účasť pýta zúčastňujúci sa podmet. No ani Boh nemôže stvoriť podmet s väčšou schopnosťou, ako je Kristova duša.

A táto neobmedzená a každý vzrast vylučujúca Kristova plnosť týka sa nielen sily milosti, ale aj jej účinkov alebo pôsobenia. A tak Kristus bol plný milosti, lebo ju mal v najvyššom stupni, v akom ju dakto môže mať, a to pokiaľ ide aj o silu aj o rozsah účinkov.

Istá a obecná je mienka, že Mária nedosiahla túto Kristovu plnosť. Preto Máriinu plnosť treba chápať podľa vlastnej Máriinej schopnosti, aby bola súca za Božiu Matku.

Rozdiel medzi plnosťou milosti v Kristovi a v Márii je zrejmý, keď hľadáme na cieľ oboch milostí. Všetky Márii dané milosti cielia na božské materstvo ako na posledný cieľ.⁴ Ako teda dôstojnosť božského materstva nekonečne ostáva pod dôstojnosťou božského synovstva, tak aj požiadavky duše Božej Matky nekonečne ostávajú pod požiadavkami duše Božieho Syna.

⁴ Porovnaj predtým danú schému.

Veď cieľ vecí je ich mierou. Teda plnosti Krista a Márie musia byť veľmi odchodné, bo miera ich vlastný cieľ.

No ten istý záver máme naporúdzi, keď použijeme filozofickú zásadu: Čím bližšie je prijímateľ pri vplyvajúcej príčine, tým viac ho ona ovplyvňuje. (Kto pristúpi bližšie k ohňu, viac sa musí zahriať. Kto pristúpi bližšie k učiteľovi, to jest kto je jeho bezprostrednejším žiakom, viac pocíti jeho vplyv.) Kristova duša však je najbližšie pri žriedle všetkej milosti (veď je dušou pôvodcu milosti), preto najviac sa v ňom zúčastňuje. Máriina duša zase je bližšie pri pôvodcovi milosti ako iní (veď je jeho matkou), preto viac prijíma ako iní. Teda Kristus má väčšiu milosť absolútne, no Mária vzhľadom na iných. Preto takáto je Máriina plnosť: Má menej ako Kristus, no viac ako iní.

Z toho, že Mária má menej ako Kristus, vyplýva, že hoci v Kristovi milosť nikdy nemohla rásť, — bol totižto na zenite — predsa v Márii rástla.

Takýto vzrast milosti v Márii istotne pôsobí vlastná Máriina činnosť: Mária všetkými úkonmi ctností, všetkými dobrými skutkami zaslúžila si rozmnoženie milosti, ako aj my si môžeme zaslúžiť také rozmnoženie, ako svätá Cirkev božia výslovne učí na tridentskom sneme.⁵ — Ale jej milosť vzrástla aj sviatostne, teda *ex opere operato* (činnosťou sviatostného úkonu). Mária veru neprijala všetky sviatosti a najmä nie tie, ktoré v prijímajúcom predpokladajú nedokonalosť hriechu alebo rozkoše, ako sú sviatosti pokánia, posledného pomazania a manželstva. Je tiež isté, že neprijala sviatosť kňazstva, keďže túto sviatosť božské právo vyhradzuje mužom a keďže ona mala čosi väčšie; veď nebola služobnicou najvyššieho

⁵ Denz. 842.

kňaza, ale jeho spoločnicou! Nepravdepodobné je, že Mária prijala sviatosť birmovania, a nie je isté, či bola pokrstená, ako hneď uvidíme. Preto istotne môžeme povedať len to, že prijala Sviatosť sviatostí, totižto najsvätejšiu Eucharistiu; z nej mala čo najväčší duchovný úžitok, lebo táto sviatosť bola priam na to ustanovená, aby v nás rozmnožovala lásku!

Nadto Mária prijala rozmnoženú milosť ako by sviatosťne. A to najsamprv skrze tajomstvo vtelenia, nakoľko Syn Boží neprijal od nej len telo, lež aj sa utajoval po deväť mesiacov pod jej srdcom, a keď sa naplnil čas, narodil sa z nej bez narušenia jej panenstva. Bo keď Mária vtelením svetú dala sám zdroj milostí, nijako nemôžeme pochybovať, žeby jej to nebolo čo najviacej na osoh. To vtelenie Máriu povýšilo aj za matku Hlavy duchovného tela a tým za duchovnú matku celého tela Cirkvi; preto tá, čo už nepotrebovala krst na zbavenie sa dedičného hriechu, od ktorého bola ochránená, ani, ako sa zdá, nepotrebovala krst, aby bola údom Cirkvi, keďže bola jej matkou.

Nadto spolu s inými učeníkmi na Turíce viacej zúčastnila sa na všetkých daroch Ducha Svätého ako my, ktorí prijímame sviatosť birmovania.

Podobne vidí sa, že plnosť milosti zvýšila sa v Márii ako by sviatosťne jej prebolestným spolutrpením pod Pánovým krížom, ktorým — ako naozaj právom vravíme — s Kristom vykúpila ľudské pokolenie, ktorým aj sama viacej sa zúčastnila a vynikajúcejším spôsobom vo všetkom, čo kňazi Nového zákona prijímajú pri vysviacke.

No nech už akokoľvek rástla Máriina milosť, či už vlastnou zásluhou či sviatosťne alebo ako by sviatosťne, nikdy nemohla dosiahnuť mieru milosti, Kristu vlastnú; ten, pravda, mal milosť v najvyššom stupni, v akom dakto milosť mohol mať podľa vlastnej absolútnej

schopnosti a sdielania samej milosti. Mária však vždy rastením prijala milosť až po svoje slávne nanebevzatie, pri ktorom došla po hranice vlastnej schopnosti, no nie po hranice možnosti sdielania samej milosti. Vtedy, keď bola pri cieľi, mala milosť v najvyššom stupni, v ktorom milosť mať mohla, nie však v najvyššom stupni, v akom daktó milosť môže mať, čo je vlastné Kristu. A tak Máriina plnosť ďaleko, ba nekonečne ostáva pod Kristovou plnosťou.

No čo aj ďaleko ostáva pod Kristovou plnosťou, jednako preto nie je ako by v medziach iných stvorení, ale aj ich veľmi prevyšuje, takže Máriina plnosť milosti je naozaj mimoriadna. Cieľ je mierou vecí; a tak miera milosti je jej cieľom. Preto ten istý dôkaz, ktorým sme vyššie dokázali, že Máriina plnosť nevyhnutne ostáva pod Kristovou plnosťou, — keďže totižto samo hypostatické spojenie je cieľ Kristovej milosti, božské materstvo zasa cieľ Máriinej milosti — znamenite dokazuje, že Márii daná milosť nevýslovne prevyšuje hocakú hojnosť, ktorú iné stvorenia dostali. Veď najvyšší cieľ všetkých vyvolených, na ktorý preto cieľia všetky milosti, je spojenie s Bohom v blaženom videní, pre ktoré sú predurčení. Mária však je predurčená ešte pre čosi vyššie: aby bola súcou matkou jednorodeného Syna večného Otca! A predtým sme ukázali, že toto najvyššie predurčenie je príčina a dôvod, prečo aj jej je určený najvyšší stupeň nebeskej dokonalosti. Aby totižto najdôstojnejšie bola povýšená na toľkú dôstojnosť, aby stvorenie zrodilo Stvoriteľa (zrodila si toho, ktorý ňa stvoril!), vyžadovala sa najvyššia ľudská dokonalosť, ktorá predsa môže byť iba v nebeskej dokonalosti. Inými slovami posledný cieľ všetkých svätých, totižto najvyššia ľudská dokonalosť, — dosiahnuteľná len v konečnej ľudskej nadprirodzenej blaženosti, ku ktorej majú sme-

rovať všetky im dané milosti — pre Pannu Máriu nie je posledným cieľom, keďže totižto v nej je zamierená na čosi vyššie, na čosi väčšie, čo teda je posledným cieľom: samo blažené videnie v Márii sa vyžaduje ako posledné rozvrhnutie (dispozícia) pre jej najvyššie materstvo! Preto aj plnosť milosti, meraná týmto najvyšším cieľom, ne v ý s l o v n e prevyšuje hociakú inú plnosť ktoréhokoľvek iného svätého.

Nadto božia láska nie je len v cítení (afektívna), ale je aj účinná (efektívna); veď ako bolo povedané, nevzbudzuje ju už nájdené dobro, ale ona vzbudzuje každé dobro. V tomto smysle vravíme, že Boh viacej miluje lepších; ich totižto práve robí lepšími, lebo ich viacej miluje. Tak teda ak presvätá Mária bola už naozaj vyvolená za Božiu Matku od prvej chvíle svojho jestvovania, a tak Boh s ňou ako s takou zaobchodil, — veď o tom svedčí samo jej nepoškvrnené počatie — ľahko pochopíme, že istá a obecná je náuka, ktorá učí, že blahoslavená Panna prišla na svet s počiatočnou plnosťou, ktorá veľmi prevýšila počiatočnú plnosť nielen ostatných ľudí, ale aj anjelov. Preto dneska pripúšťame ako veľmi pravdepodobné, že táto Máriina počiatočná plnosť prevýšila aj konečnú plnosť, ktorú niekedy dostáva hocktorý anjel alebo človek, no s výhradou, ktorá z Máriinej plnosti vylučuje blažené videnie; bo ináč bol by znemožnený akýkoľvek vzrast, ako to bolo u Krista.

No daktorí súčasníci radi ešte pridávajú. Tvrdia ako „veľmi hodnoverné a pravdepodobné“ alebo aj ako „čo najviacej súhlasiace so zdravou filozofiou“, že Máriina počiatočná plnosť nielen prevýšila konečnú plnosť hocktorého anjela alebo svätca, ale ešte aj konečnú plnosť všetkých svätých anjelov a ľudí. Inými slovami: Ak si predstavíme všetky milosti, dané všetkým a jednotlivým svätým an-

jelom a ľudom, sľadte do jedného veľkého mora milostí, ešte aj vtedy plnosť milostí, daná samej Márii, prevýši onen veličizný celkový súhrn všetkých iných vovedno.

Predsa však ak to tvrdenie chápeme tak, ako je vo svojej všeobecnosti, — teda bez ďalšieho rozlíšenia — neváham vyhlásiť o tvrdiacich: Sami nevedia, čo vravia!

Veď milosť je duchovná vec, a ako už svätý Augustín upozornil, „v tých veciach, čo nie sú hmotne veľké, to isté je byť väčším a byť lepším“. Väčší rozum je lepší rozum. Väčšia milosť je lepšia milosť. Ak teda hľadáme na silu a dokonalosť milosti, nemôžeme hovoriť o dajakom súhrne alebo o dajakej celosti. Väčšia milosť je lepšia milosť, teda zahŕňa všetko, čo obsahuje menšia milosť; preto posledné nemôžeme spojiť s prvým. Ak prvý chorý má teplotu 39° a druhý 40°, nikto sa nemôže opovážiť vážne tvrdiť, že naraz majú 79°, keďže 39° už je v 40°. Podobne ak dakto v roku 1943 má 90 rokov a jeho žena 85 rokov, naraz nemajú 175 rokov, bo zasa 85 rokov je už v 90. Ako teda súčet dvoch teplôt a dvoch vekov (dvoch ľudí, ktorí žijú v tom istom čase) nemôže vystúpiť nad vyššie z oboch, tak ani rozličné milosti nemôžeme sčítať, lebo menší stupeň je už vo väčšom.

Keď teda povieme, že Máriina plnosť milostí prevyšuje plnosť najvyššieho z iných svätých, už nič iné nemôžeme povedať; lebo všetko, čo bolo dané iným svätým, je už obsiahnuté v tom, čo má najvyšší. Preto mienka tých, čo vravia, že Máriina plnosť prevyšuje súčet milostí všetkých svätých, nič nepridáva k názoru iných, ktorí učia, že Máriina plnosť prevyšuje plnosť ktoréhokoľvek z iných svätých! Teda jasnejšie a správnejšie máme hovoriť, že Máriina počiatočná plnosť prevyšuje konečnú plnosť najvyššieho z iných svätých. Teda prevyšuje iných jednotlivcov.

Okrem sily milosti a jej dokonalosti a vznešenosti rozlišujeme jej rozsah čiže pôsobenie. Mária prevyšuje iných svätých nielen v účasti na božskej prirodzenosti, ale aj v účasti božského života a činnosti. Veď blahoslavená Panna mala nielen posväcujúcu milosť, lež aj pohotovú dary, z nej vyplývajúce, ako sú: božské a mravné ctnosti a dary Ducha Svätého; hoci niektoré z nich sa neuplatňovali v činnosti pre vynikajúcu dôstojnosť Božej Matky. Podľa obecnej mienky Mária mala tiež charizmy, ako: dar prorocstva, rozlišovanie duchov, hlboké chápanie Písma svätého atď., ktoré, pravda, používala len podľa svojho postavenia ako Matka Boha a Cirkvi, učiteľka apoštolov. Nadto bývala veľmi bohato obdarúvaná pomocnými milosťami, pomocou ktorých uplatňovala celú svoju nadprirodzenú silu vo všetkých svojich skutkoch, takže každým svojím skutkom vždy rástla v božej láske. Okrem toho konala znamenitejšie úkony ctností, ktoré dakto môže mať len zo zvláštneho vnuknutia a prispenia božského Ducha. Uskutočňovala aj diela blahoslavenstiev a radovala sa z ovocia Ducha Svätého. Je veľmi ťažké povedať a pochopiť, ako veľmi týmto všetkým vzrástly jej zásluhy.

Pri takej veľkej rozmanitosti činnosti a účinkov milosti, ktoré sa navzájom nelišia len stupňom, srátanie nie je nemožné. Veď väčší svätý nemusí nevyhnutne mať všetko, čo má nižší. Preto tu môžeme povedať, že Máriina plnosť predstihla činnosti milostí v jednotlivých a všetkých iných svätých, vovedno vzatých. A tak sa vidí, že to súhlasí s výrokom pápeža Pia IX., keď v bule *Ineffabilis Deus* velebí Máriu: „Nevýslovný Boh... od počiatku a pred vekmi vyvolil a určil Matku svojmu jednorodenému Synovi a pred všetkými ostatnými stvoreniami zahrnul ju takou veľkou láskou, že v nej jedinej mal veľmi mocné zaľúbenie. Preto ju tak podivne obohatil hojno-

stou všetkých nebeských darov z pokladnice božstva, a to veľmi nad všetkých anjelských duchov a všetkých svätých, aby ona, súc vždy vonkoncom bez akejkolvek škvrny hriechu a celá krásna a dokonalá, vyžarovala plnosť nevinnosti a svätosti, nad ktorú väčšiu pod Bohom nijako si nemôžeme predstaviť a ktorú okrem Boha nikto nemôže poňať."

Iní ako my.

Prof. P. Emilián Soukup, OP

Svätí sú celkom iní ako my priemerní kresťania. Z toho by mohlo vyplývať krásne ospravedlnenie, keď nie sme takí, akí boli oni. A bol by nový dôvod nechať svätých vedľa. Svätí sú celkom iní ako my priemerní kresťania; ale dôsledok toho je celkom iný. Že totižto je našou povinnosťou byť „inými" v najplnšom smysle toho slova. Takí, ako svätí, a celkom iní ako ostatní, ktorí nie sú katolími.

Dôkazy, že svätí boli celkom iní ako my, nesmieme hľadať v ich odľahlých skrýšach ani v ich zázrakoch alebo divných výrokoch a skutkoch. Dôkazy sú v ich duši. Najlepším obrazom tej inakosti je svätý Ján od Kríža v prosbe, tak dlho opakovanej, až bola vypočutá. Prosil o odňatie všetkého, čomu po španielsky vravieval contentos, uspokojenie, pokojne radostný pocit spokojnosti. Dôvodom prosby bola potreba istoty, že jeho srdce neutonie v spokojnosti s niečím iným ako jediný Boh. Čo tu mystik ujasnených pojmov vyslovil presne, je obsah a duch celej inakosti svätých. My totižto myslíme, že spokojnosť je podstatnou složkou šťastného života; pravda, spokojnosť, ktorú hlási cit, teda smysel, a preto spokojnosť, vyplývajúca z držania blaživých vecí tohto života. Taký život, o aký prosil svätý Ján od Kríža a ktorého zásady vyznačujú ráz života svätých,

by nám bol najväčším nešťastím. A jednako v tejto veci nesmie byť zásadný rozdiel medzi svätými a nami.

Obrátenie svätých bolo nevyhnutné, aby mohlo nastať nasledovanie Krista. Nasledovanie Krista, dôsledné a statočné nasledovanie vyžadovalo u svätých, aby sa stali „inými“. Ježiš Kristus povedal takú logickú vec o nasledovaní: Účinkom nasledovania Krista je, „aby boli tam, kde som ja“, aby boli plne členmi božieho kráľovstva. Príčina, ktorá pôsobí tento účinok, je v slovách: „Ak sa neobráтите a nebudete ako maličkí, nevojdete do nebeského kráľovstva.“ A aby sme dobre rozumeli toto obrátenie a tento pojem maličkosti, Spasiteľ ešte pridáva: „Ak sa niekto nenarodí znova z vody a Ducha Svätého, nemôže vojsť do kráľovstva božieho.“ Tu sa ukazujú divné súvislosti. Vidí sa totižto, že z nich vyplýva pre každého kresťana povinnosť, aby sa znova narodil; teda aby sa stal celkom iným, ako bol pred krstom a ako sú nepokrstení.

Nový zákon musel podrobnejšie rozviesť túto základnú myšlienku kresťanského života a jeho podstatného cieľa, aj dosiahnutie tohto cieľa. Tu prideme na zvláštne veci, že nám ako by sama prichádza na jazyk Nikodémova otázka: „Ako môže...?“ Hneď na prvej strane štvrtého Evanjelia ustaľuje sa pojem tohto „narodenia“ ako podmienky, aby človek, každý kresťan dosiahol práva božích dietok; stavia sa vedľa seba „narodenie z vôle muža“ a „narodenie z Boha“; len narodeným z Boha sľubuje sa „moc stať sa dietkami božími“ čiže prebývanie a život v božom kráľovstve. Počujeme veľmi dobre: iní!

Pre ducha ako svätý Pavol, apoštol, táto myšlienka musela byť veľmi lákavá. A aj ju rozviedol. Podľa neho znovuzrodenie nedáva síce človeku novú, inú podstatu, ale predsa iný spôsob bytia, nový, iný, božský život. Pravda.

je to dielo božej moci, ale obrátením človek má túto „inakosť“ prehľbovať, uskutočniť do všetkých dôsledkov, aby inakosť sa javila aj vo všetkých prejavoch prírodnej stránky ľudského života. Sama príde myšlienka, ktorú nakoľko tiež vyslovil Nikodém, že by tu bolo treba, aby človek „vrátil sa do lona svojej matky“, aby sa mohol znova narodiť. Apoštol Pavol neváhal povedať, že krst, ktorý podľa vyhlásenia božského Spasiteľa pôsobí toto znovuzrodenie, je ozajstné zažitie smrti a pochovania, aby z toho mohlo nastať vzkriesenie, narodenie pre nový život, aby z takej smrti a z takého hrobu skrslo „nové stvorenie“.¹ To nie je len zdokonalenie niečoho, čo tu už bolo, ale postavenie na vonkoncom nový základ, ktorý od doterajšieho je taký odchodný, ako je iné temnota a svetlo, telo a duch, smrť a život. Krst podľa božích zámerov a čo sa božieho diela týka je zažitie Kristovej smrti, Kristovho pochovania, Kristovho vzkriesenia.

Zrejmý dôsledok z tejto náuky Písma je náuka kresťanskej viery od prvých storočí, že krst vtlača do duše alebo lepšie na dušu kresťana nezničiteľné znamenie. A toto znamenie krstného úkonu je vlastné odôvodnenie inakosti, ktorú vidíme u svätých, je dôvodom, prečo práve pre svoju inakosť ako my sú svätí „naši“. Kresťanská náuka vraví, že krstné znamenie je „Kristovo znamenie“, to jest naznačenie Krista v duši pokrsteného kresťana. Už to je inakosť. Ale malá. Musíme sa pýtať, čo z Krista znamená toto znamenie, ktoré je duši nezmazateľne vtlačené. V bohovede hovorievalo sa to aj ono. Aj keď je to označenie kresťana ako Kristovho majetku, ako jeho ovečky, ako jeho obrazu. Posledný výsledok bohovedného bádania vraví, že toto znamenie je podobnosť pokrsteného s Kristom, kňazom a krá-

¹ 2 Kor. 5, 17.

lom. Z toho by sme najlepšie videli význam inakosti svätých.

Z Listu apoštola Pavla Židom² nasleduje, že Kristus je kňazom preto, že bol ustanovený vzdaf nebeskému Otcovi úctu, akú musí žiadať, jediná, ktorá mu môže byť milá, jedine zodpovedajúca jeho božskej velebnosti, úctu synovskú „v duchu a pravde“. Kristus v gréčtine znamená „Pomazaného“ svätým olejom, ako boli králi a kňazi uvádzaní do svojej moci; králi a kňazi, ktorí mali byť strážcami iného života, než ako by ho chcelo utkvénie na sebeckých záujmoch pozemskosti; kňazi a králi, ktorí ovládali vonkajšok alebo vnútro ľudí. Kristus svoje zasvätenie priviedol po najvyšší výkon na Kalvárii, bo tam je najviacej prostredníkom, najväčším obetujúcim v uznaní najvyššieho panstva božieho, najvýrečnejšie hlása práva božej múdrosti, spravodlivosti a svätosti, najlepšie zmazal hriech, najdokonalejšie obnovil spravodlivosť a náboženstvo.

Dajme k tomu najprv skutočnosť, že krstné obrady obsahujú tiež dotyk svätým olejom. Nadto náuku Písma a viery, že životnou kresťanskou povinnosťou pokrsteného je zasvätenie Bohu, umrieť hriechu a „svetu“ pre slávu nebeského Otca ako prejav úcty k nemu. A ľahko vidíme, že svätý Augustín nemohol inšie, ako vyhlásiť: „Každý kresťan je Kristus, Pomazaný, aby pochopil, že má podiel kňazskej a kráľovskej hodnoty“ Kristovej. Najmä keď už predtým apoštol Peter napísal v prvom Liste: „Ste rod kráľovský a kňazský“; no „rod“ nevystihuje celý význam pôvodného slova, ktoré by sme najradšej a najlepšie moderne preložili „rasa“. A to je v spojení s narodením: čiže: iné narodenie a preto iní ľudia.

Tak už od chvíle krstu všetci sme „iní“ ako nekrstení. A Pán čaká, že si toho budeme po-

² 5.

vedomí. Pán postavil na naše životné cesty svätých, celkom iných, ako sme my. Ale nie preto iných, že sú iní, ale preto iných, že my sme zahalili znamenie Kristovo a nedbáme o kráľovské a kňazské vystupovanie, konanie, ovládanie, posväcovanie.

Večná Cirkev.

A. D. Sertillanges, OP.

Keď vravíme o večnosti nejakej náboženskej spoločnosti, nejde o dajakú večnosť čisto politickú alebo administratívnu; tá by znamenala iba udržanie vonkajšieho rámca. Aby Cirkev bola naozaj večná, je nevyhnutné, aby sa udržala aj jej životné složky bez podstatného preinačenia. To znamená jej vieroučné články, jej praktika čiže mravouka a liturgia, jej organizácia, to jest jej kňazstvo a predstavení tohto kňazstva: biskupi, zástupcovia dvanástich, pápež, nástupca Petrov a zástupca Kristov. Všetko toto nesmie zahynúť.

A koľkože bolo tých príležitostí, v ktorých toto všetko mohlo zahynúť! Môžeme povedať, že v dejinách všetko bolo príležitosťou. A je to naozaj zaujímavé, že v dejinách sa všetko vždy ináč skončí, ako sa predvída. Preto, keby v Cirkvi nebol vnútorný zdroj nezničiteľnosti, stáleho pokračovania, všetko by sa v nej bolo nezadržateľne rozplynulo v nič. Dogmy by sa premenily na mienky jednotlivcov alebo skupín (ako je to v protestantizme), a ten istý osud bol by očakával mravouku, sviatosti, autoritu aj všetky ostatné najpodstatnejšie nauky. Nič by netvorilo úžasnú sústavu, ktorú naopak vždy vidíme totožnú s Cirkvou cez všetky storočia a vo všetkých okolnostiach.

Všetky náboženstvá prežili hlboké zmeny a rozdrobily sa na sekty: Cirkev Ježiša Krista ostáva verná svojej jednoliatej tradícii, je si

vedomá, že je pre všetkých, bez akejkolvek ujmy v prispôsobovaní, ktoré je znamením života a ktoré vyžaduje služba, dáva Boha a jeho milosti ľudstvu. Čas nielenže nepoškodil Cirkev, ale stále jej prináša nové stavivo, jej orgány sa rozrastajú a diferencujú, pričom nerobí sa násilie životnej ideí. Kto si dnes prečíta svätého Pavla, pozná v ňom svoju vieru, pravidlá svojho života, svoju obradnú prax, svoje kňazstvo, celú podstatnú organizáciu. Lež aké bohatstvo prirástlo! Aké prispôsobenie, denne dokonalejšie všetkým novým otázkam! Aký je to prejav toho, čo obsahovalo zrnko! Veru, nie je to už „horčičné zrnko“, ale naozaj veľký „strom“.

Keď aj je nejaký obrat, zmeškanie alebo nedostatok vo výkonnej činnosti, to nás nesmie prekvapiť: to je práca človeka. Ježiš Kristus prisľúbil svojej Cirkvi nezničiteľné trvanie, ale neprisľúbil jej nezničiteľné zdravie; aj ona má svoje choroby, „ktoré nesmerujú k smrti“. Na nás záleží, aby bola lepšia, lebo je to naše zdravie v nás, vo veriacich a predstavených, ktoré sa stáva jej zdravím. Ale ona nás nepotrebuje, aby žila; a keď už jej život v určitom smysle závisí od nás, Majster srdca je tam, aby jej nikdy nechýbala „tá troška“, z ktorej bude žiť Izrael, ako záloha lepších čias a záruka večného víťazstva.

Pozoroval som, že životnosť Cirkvi, podmienka jej večnosti, dneska je viditeľnejšia ako inokedy. A to preto, že jej vnútorný vývoj sa zrýchlil, jej všestranná činnosť vzrastá súčasne s utužovaním jej jednoty (dve charakteristické známky vývoja) a jej nadšenie dobíjať srdcia národov ukázalo sa v novej sile. Práve z tohto dôvodu a pre dejinné prozreteľné okolnosti katolícky princíp ukazuje sa tým väčšmi nezávislý od všetkého, čo nie je on.

Nejakú podstatu lepšie poznáme, keď je oddelená. Dorozumenia v Konštantínovej ríši.

útočná rovnováha medzi kňazstvom a rišou a iné politické prvky vari dokazovali, že svet-ská moc udržuje Cirkev; a toto všetko zhynulo. Cirkev je čistá, môžeme vidieť, čo je. A čo je? Vždy tým, čím bola: Duchovná nezávislá moc, ktorá aj v povrchných spomínaných okolnostiach bola tým, čím je. Myslíte, že je to nič? August Comte videl v tom prvok jedinečnej veľkosti a uznal v ňom podmienku budúcnosti ľudskej spoločnosti. Cirkev je jediná náboženská spoločnosť takto nezávislá, aká sa vôbec v ľudstve ukázala. Nie je to zázrak? Je jediná, lebo duchovne nezávislá spoločnosť musí mať v sebe všetko, čo vyžaduje autarchia tohto druhu, aby všetko prežila, aby sa nespojila s ničím rozpadajúcim sa, aby sa nedala pohltiť ničím, čo ju obklopuje alebo jej lichotí, aby takto udržala vo svete silu, svetu cudziu. Keďže Cirkev je dokonalá duchovná autarchia, má v sebe nezávisle a od každého preinačovania zabezpečené všetko, čo prináša večný a všeobecný život náboženský. Môže ísť všade, a s ničím sa nepomieša; všetkým sa môže zaoberať, môže vplývať na všetko, a nič ju nepoškvrní; ustavične bude trvať a nebudú jej chýbať časné podmienky, — myslím na tie, ktoré sú cudzie jej vlastnému životu — pre ktoré by padla. Zvážte takéto požiadavky.

Boly časy, v ktorých táto vznešená nezávislosť bola podrobená skúške, v ktorej mala byť zničená. Lež Cirkev ukázala sa vždy vyššia. Mocnári podnikli všetko, aby si získali tú moc a aby ju využili; hrdinské boje Cirkvi proti nim sú dobre známe: Cirkev vyšla z nich vždy víťazná. Dneska celý svet s ňou vyjednáva, a ona je k službám. Lebo keď je vo svojom živote nezávislá od všetkých, nechce byť nezávislá od nikoho v práci, teda je pripravená na všeobecnú spoluprácu. A keď si niektorí myslia, že môžu s ňou nakladať ako so starým tovarom, Cirkev prekazí hru všetkým svet-

ským chytrákom. Lúpežníkom môže zanechať niekoľko pier zo svojich krídel, ale nikdy nepreruší svoj let. Ako dlho budú žiť tí chytráci? Neviem. Ale pápež bol dávno pred nimi, a sme-lo môžeme povedať, že bude aj po nich, aj po tých, čo čakajú na ich dedičstvo. Všetky mocnosti pominuly, čo vzťahovali ruky na Petra, aby ho chvatly, aby ho využili; ony zmizly, ale Peter ostáva. Nepochybne je tu zvláštna životná sila; preto načim vedieť, aká je to sila.

Nezávislosť, jedna zo známkov sily a v podmienkach, v ktorých ju Cirkev prejavuje, mohla by jestvovať bez dobyvačnej činnosti? Nie, veď už v jej začiatkoch bola zdrvivúca! A dneska je ešte zrejmejšia; vidíme a aj vieme prečo. Misionárska obnova v terajších časoch má prekvapujúci ráz a veľký význam pre budúcnosť, a vnútorné katolíctvo, keď tak smiem povedať, vidím v pristupovaní ľudí všetkých rás ku katolíckemu biskupstvu a kňazstvu, ktoré doteraz nie podľa práva, ale v skutočnosti bolo vyhradené bielej rase.

A vo vnútornom živote kresťanov množstvo katolíckych podnikov by nás iste prekvapilo, keby sme sa vedeli na ne dívať. Mohli by sme predpokladať aj ten najmenší počiatok bez Cirkvi? Tým netvrdím, že by Cirkev konala všetko, veď neraz iní konajú lepšie. Ale ona uviedla všetko do pohybu, a aj keď všetko nekoná, tá činnosť má v nej svoj prvopočiatok a vie na všetko vplývať: zápolením, spoluprácou, príkladom. V Cirkvi je svetlo, od nej prichádzajú všetky vnuknutia pre duševné aj hmotné potreby ľudského života.

Pravda, ešte veľa treba vykonať, čo Cirkev nekoná. Sme netrpezliví, a hádam viacej by sme mohli byť prekvapení dlhoročnou pomalosťou Cirkvi, ako jej činnosťou. Ale keď mimo slobody tu zasahujú aj iní činitelia a nepriaznivé prostredia, či nenačim dávať pozor na zmätok v meraní stupníc hodnôt? Preto netre-

ba absolútne súdiť, ale až po náležitých porovnaníach, keď pýtame od skúsenosti odpoveď na otázku: Cirkev má tú istú povahu, ako iné mocnosti tohto sveta, alebo je vyššia? V absolútne všetko je pomalé z toho, čo sa pohybuje cez ľudské. Boh sám sa musí chrániť „katastrofálnych“ metód, nepriateľov svojej múdrosti. Cirkev, nástroj v rukách Prozreteľnosti, je s ňou stále spojená, aby ju nepredbehala, ide krok za krokom v božích šľapajach, a len tak napreduje. Netrzepliví ľudia jej to vyčítajú, ale tí skôr stratia čas ako ľudia, ktorí ho spokojne využívajú. Cirkev koná zázračnú činnosť práve preto, že sa neponáhľa, že sa nikomu nepoddáva, že sa neviaže k útoku, trpezlivo pozerá na budúcnosť: slovom preto, že koná časnú činnosť vyšším, nadčasovým duchom. Cirkev má čas, lebo je nad časom, čas je v nej, preto všetko, čo je v čase, je jej imaním.

Príčiny nevery.

Dr. Michal Myslavský.

Nevera je taká stará, ako viera, a do určitej miery nevera pôjde vždy po boku viery, ako to potvrdzuje výkrik istej osoby v Evanjeliu svätého Marka: „Verím, Pane, spomôž mojej nevere!“ A niet hádam kresťana, ktorý by nevolal tak isto k Bohu vo chvíľach, keď sa mu do duše vtiera pochybovačnosť, neistota o viere. Nevera bola rakovinou všetkých čias, ale v 16. a v 18. storočí, ba v niektorých zemiach aj tohto storočia vystúpila na vrchol. Má naporúdzi všetky prostriedky, aby sa šíri-la, niekde má veľmi bohatú žatvu, inde iba zakolíše pevnosťou a istotou veriaceho, ktorý potom aspoň navonok verí, ale viera nie je jeho životom. Takýchto ľudí je dosť aj u nás. Nie sú nevercami, veria, lebo je to rodinný zvyk, od ktorého nechcú sa odkloniť, ale skut-

ky ich života nevyrastajú z viery: myslia si, že žiť z viery a podľa viery nie je potrebné. Táto polonevera znepokojuje ponajprv veriacich. Začínajú sa báť, že ich počet sa takto zmenšuje, preto hľadajú príčiny nevery a polonevery.

Jedni tvrdia, že príčina nevery je v nevercoch samých. Nevidia pravdu, lebo ju nechcú vidieť; dobrovoľne tápu vo tme, lebo nechcú vidieť svetlo.

Povedzme, že toto vysvetlenie je pravdivé v mnohých prípadoch, ale súd o tom, prečo niektorí vieru neprijímajú, ponechajme večnému Sudcovi. Načim si totiž uvedomiť, že viera ako nadprirodzený dar, nie je primeraná našej schopnosti a spolu prevyšuje všetky túžby ľudskej duše. Len Boh môže dať vieru, len on môže uschopniť rozum a vôľu na prijatie viery. Keď Boh nám vieru nedá, tak ju mať nebudeme. Preto u nevercov nepripisujeme blud ich ľudskej nedbalosti alebo hriešnosti tam, kde nie je to celkom zrejmé. Buďme k nim radšej láskaví a pripuštme „dobrú vieru“ všade tam, kde sa nemôžeme presvedčiť o zatvrdlosti a o hriešnom odpore. Lebo my, „rodení katolíci“, neraz si myslíme, že viera je také niečo, čo závisí celkom od nás. Ale prečítajte si napríklad Vyznania svätého Augustína alebo Apologiu kardinála Newmana, a tam počujete bolestné volanie dvoch hľadačov, ktorí smädili po pravde. Koľko prekážok, koľko nejasností mali na ceste hľadania celej pravdy, koľko mučivých bolestí zažili, kým začali pevne veriť. Preto neodsudzujme všetkých nevercov, nepodozrievajme ich správny úmysel pri hľadaní pravdy, lebo záhyby ich duše nevidíme a nevieme, akými cestami chce k nim prísť božia milosť s pravým svetlom viery.

Môžeme sa na to pozrieť čisto s psychologického stanoviska. Hádám ste sa už presvedčili o tom, že vo vašej duši bola vykryštalizo-

vaná nejaká myšlienka, nejaký plán dávno predtým, ako ste ho vo svojom vnútri odkryli. Poznávame dobrého priateľa, a máme dojem, že nielen teraz, ale už oddávna sme ho milovali. A tak je to aj s neverou. Koľkí veľduchovia sa takrečeno prebudia v nevere alebo v polonevere, hoci nikdy o tom neuvažovali, nikdy nepomýšľali stať sa nevercami. Teraz sú postavení pred svetlo, vidia ho, a čo potrebujú, aby videli v tom svetle všetko, čo majú vidieť? Prišli z tmy do svetla, ich schopnosti sú príliš slabé, aby bez výhrady prijali všetko, čo sa im tam predkladá. Musí prísť na pomoc vyššia moc, aby stratili neistotu, aby neostali stáť na rozhraní nevery a viery. Musí prísť na pomoc Boh, aby spomohol ich nevere, aby odstránil nezavinенú slepotu a pritiahol ich k sebe.

Iní zasa vravia: Príčina obecnej náboženskej ľahostajnosti je v kresťanoch samých. Na tých statočné a úprimné duše poukazujú, že poklad viery nosia v krehkých nádobách; nuž ako sa majú od nich poučiť, keď sami nijak nábožensky ako veriaci nevynikajú?

Treba uznať, že nebolo by toľko náboženskej nevedomosti a opovrhovania, keby niektorí katolíci mali viacej sympatií k zákonitým požiadavkám modernej duše a neobratne všetko neodsudzovali a neboli prepjate istí o svojom vysokom postavení. V posledných storočiach napríklad niektorí neverci boli akosi vyprovokovaní k opovrhovaniu vierou preto, že sa poukazovalo len na vypuklo nebezpečné úskalí ich náuk, a pritom sa zabudlo, že aj oni mali niektoré klady, súce obrodiť ľudského ducha a prispieť na výstavbu kultúry. Veď kresťanstvo nikdy nezavrhovalo rozum ani prirodzenosť ani ľudskosť; preto neraz prekvapuje, že nevieme ísť s neveriacimi súčasníkmi práve na toto ľudské pole, na ktorom by sme sa duševne ako-tak spojili. Rivalita a opozícia medzi duchom katolíckym a duchom moderným je

stálou zámkienkou nedorozumení a bojov, len dajme pozor, aby sme ju nevyvolávali bez dôvodov. Ľudské dorozumenie na tomto poli môže byť čo len nepatrnou štrbinou, ktorou prenikne vyššie svetlo do duše hľadajúceho pevnú pravdu.

Na druhej strane načim priklincovať veľké zlo pre vieru, ktoré zaviňujú tí, ktorých život nie je v súhlase so zásadami viery; a podľa tých potom súdia, že náboženstvo je parádny protekčný kepienok, ktorý sa nosí preto, aby si jednotliviec zabezpečil úctu a blahosklonnosť ľudí na zemi a pritom aby mal aj istotu o budúcej účasti vo večnej blaženosti. Moderný pozorovateľ ľahostajnosti vo viere napísal: Keby bolo viac arských farárov medzi kňazstvom, viac Levov Harmelov medzi buržoáziou, viac Ozanamov na univerzitách, nevera by isto tne jestvovala, ale mala by toľko príčin, z ktorých sa dnes živí? Hej, nekresťanský život katolíkov môže hatiť primknúť sa k pravde tomu, ktorý pozoruje účinky vyznávanej a prežívanej viery.

Jednako myslím, že veľmi by sme sa mýlili, keby sme v týchto nedostatkoch a chybách videli jediná príčinu náboženskej ľahostajnosti. Ľahko je povedať, čo sa malo vykonať, aby sa nestalo to, čo sa už stalo; oveľa ťažšie je rozhodnúť sa v prítomnosti pre budúcnosť, keď chceme vyhnúť všetkým pomýleným príležitosťami. Veď tí páni, čo poukazujú na chyby katolíkov, boli vždy takí zadbenní, že nikdy nemohli rozoznať pravdu od nepravdy, vieru od jej sfalšovania? Myslíte, že keby pápež Lev XIII. bol definoval sociálnu náuku päťdesiat rokov skôr, keby medzi inteligentmi — laikmi aj kňazmi — bolo viac svätcov, že by už moderná nevera bola definitívne zničená? Ťažko to uveriť. Duševné choroby a všelijaké výstreľky vždy budú medzi nami, a tie budú pohoršením pre svetského človeka. Ale toto všetko je

skôr skrytou neverou, ako jej ozajstnou príčinou. Pohoršenia budú vždy dobrým pokrmom pre neveru, budú ju hádam aj okrašľovať a neverca presvedčovať, že on má pravdu. Ale neveru v najužšom slova smysle nikdy nestvorila.

A keď neverci drobnohľadom rozoznávajú chyby veriacich, prečo si nevšimnú aspoň niektoré vonkajšie prejavy ich viery vo veľkých skutkoch milosrdenstva a lásky? Poznajú svätosť Cirkvi? Ľudsky povedané, kto môže s Cirkvou konkurovať vo výchove svätcov zo všetkých stavov a rás? Potom ako vysvetlíme neveru tých, na ktorých padajú toľké lúče živej viery svetovej Cirkvi?

Preto ani jedno z týchto vysvetlení nie je dostatočné. Človek je slobodný, Boh volá, koho chce; Cirkev svätá je zázračným žijúcim príkladom nadprirodzenej viery, nuž pod týmto zorným uhlom pozerajme na neveru a na jej príčiny. Potom z obidvoch vysvetlení zostavíme diagnózu náboženskej ľahostajnosti.

DO VÝŠAV.

Petrarkov kajúci žalm.

Zmiluj sa, Pane, nad mojimi bolesťami! Dost, ba viac než dost, natrápil som sa a zvädol som, ja úbohý pri hodoch svojich hriechov.

Čo mám teraz robiť, ja zarmútený? Bez osohu uplynul môj čas, a život som premárnil v márných starostiach a myšlienkach.

Pred očima mi stojí smrť a môj posledný domov: hrob, škripanie zubov a zavýjanie pekla. Ako si len dlho dnešný deň robil zo mňa blázna, dávajúc mi nádej na zajtrajšok!

Kedyže sa, Bože, začnem k tebe vracáť? Upokoj búrky a vlnobitá v mojej duši! Daj jasnú radu môjmu srdcu a urob koniec mojim námahám! Prived ma zpiatky na svoje cesty ešte pred západom slnka, lebo sa už zvečeriло a noc je priateľkou zlodēja. Prinúť ma ísť, keď mi tvoje volanie nepomáha.

Urob však, ako sa tebe páči! Len mi nedaj zahynúť!

Rozpomeň sa, Pane, že sa máš nado mnou zmiľovať! Príď mi na pomoc, lebo ty jediný poznáš našu biedu!

Prel. J. H.

Michelangelova modlitba k Ukrižovanému.

Ó dovoľ, aby som sa mohol dívať na teba na každom mieste! Keď zbadám, že som sa rozohnil pozemskou, smrteľnou krásou, zahas môj zápal na svojej žiari, a ja ňou tak vzbĺknem, ako som vzbĺkol prvou. Drahý Pane, len teba volám na pomoc proti svojmu prázdnuému a neužitočnému sužovaniu; lebo ty jediný môžeš obnoviť navonok aj vo vnútri moje smýšľanie, moju vôľu a silu, ktorá je slabá a lenivá. Ty si na čas poslal na svet božsky dôstojnú dušu a uväznil si ju v tejto tlejúcej, ospanlivej schránke a vydal si ju búrliavému osudu. Zmeniť svoj život — akože to môžem?! Keď nemám teba, Pane, nemôžem vykonať nič dobrehého; lebo iba Boh môže konať, ponechaný sám na seba.

Prel. J. H.

Krása pôstu.

Svätý Ambróz.

Veľká je sila pôstu. Bojovať pôstom je čosi také krásne, že aj Krista tešilo postiť sa, je čosi také účinné, že povznáša ľudí až k nebu. Veď čože je pôst, ak nie čosi nebeského alebo aspoň obraz čohosi nebeského? Kto sa postí, osviežuje dušu, nasycuje myseľ, žije životom anjelov, zabíja viny, nivočí priestupky, nachádza prostriedok spásy, prameň milostí, základ čistoty, naučí sa žiť zdržanlivo a hanblivo. Kto sa postí, vie byť poníženým, vie na úzde držať telo, vie sa mierniť, osvojuje si ctnosti, očisťuje dušu, ušetrí pre skutky milosrdenstva, stane sa miernym v konaní, obcovaní, ba láskou preplní sa jeho bytosť. Pôst znamená milosť tichej staroby, ochranu za mladi, úľavu v chorobe a pokrm spásy.

Prel. Fr. P.

Hlava slávnej rodiny.*

Svätý Bernard.

Niet pochybnosti, že Jozef bol človek dobrý a statočný, ktorému bola zasnúbená Matka Spasiteľova. Niet pochybnosti, že bol služobník verný a múdry, ktorého Pán ustanovil, aby tešil jeho Matku, živil jeho telo a len jeho jediného vyvolil, aby mu pomáhal pri jeho veľkom diele. Tu načím pripomenúť, že bol z domu Dávidovho. A naozaj. Jozef, muž vznešený rodom, vznešenejší smýšľaním, naozaj bol z domu Dávidovho, naozaj pochádzal z rodu kráľovského. Bol

* Na 19. marca.

skutočným synom Dávidovým, ktorý sa neodrodil svojmu otcovi. Bol synom Dávidovým nielen podľa tela, ale aj podľa nábožnosti, viery a svätosti, ktorého Pán našiel podľa srdca svojho ako druhého Dávída, ktorému bezpečne mohol odhaliť najtajnejšie a najskrytejšie záhyby svojho srdca. Jemu ako druhému Dávidovi vyjaval tajnosti a skryté veci svojej múdrosti. Dal mu poznať tajomstvá, ktoré ani jeden z vtedajších vladárov nepoznal. Jemu bolo dané vidieť a počuť to, čo mnohí králi a proroci, hoci chceli vidieť a počuť, nevideli a nepočuli; a nielen vidieť a počuť, ale aj nosiť, vodiť, objímať, bozkávať, živiť a chrániť.

Prel. Fr. P.

Z anjelského zvestovania.

Svätý Bernard.

Ktorá je to panna, taká ctihodná, že ju pozdravuje anjel, taká pokorná, že je zasnúbená s tesárom? Krásny svázok panenstva a pokory! Bohu sa veľmi páči duša, v ktorej pokora zošľachťuje panenstvo a panenstvo dáva krásu pokore. Čo myslíš, akej veľkej cti je hodná tá duša, v ktorej plodnosť povyšuje pokoru a pôrod posväcuje panenstvo. Počuješ o panenstve, počuješ o pokore? Panenstvo je chvályhodná ctnosť, ale pokora je nevyhnutne potrebná. Panenstvo sa radí, ale pokora prikazuje.

Prel. Fr. P.

Prečo netúžime po nebi?

Svätý Cyprián.

Bratia najmilší, to (že netúžime po nebi) sa stáva preto, že nám chýba viera, že niekto neverí, že je pravdivé to, čo Boh sľubuje, ktorý je Pravda, ktorého reč pre veriacich je večnou a spoľahlivou. Keby ti muž vážny a chvályhodný niečo sľúbil, dôveroval by si mu, veril by si, že ťa neklame a nepodvádza, lebo vieš, že stojí pevne vo svojich slovách a skutkoch. Teraz však hovorí s tebou Boh. A ty vierolomne s neveriacim srdcom váhaš? Boh ti sľubuje nesmrteľnosť, keď odídeš z tohto sveta, a ty pochybuješ? Príčina toho je, že vôbec nepoznáš Boha; že hriechom nevery urážaš Krista, Pána a Učiteľa veriacich; že si síce v Cirkvi, v dome viery, ale viery nemáš.

Prel. Fr. P.

Duchovné čítanie.

Svätý Izidor Španielsky.

Keď sa modlíme, očisťujeme sa, keď čítame, počujeme sa; jedno aj druhé je dobré (užitočné), ak je to možné. Ak nie, lepšie je modliť sa ako čítať. Kto

však chce byť stále s Bohom, musí sa mnoho modliť, mnoho aj čítať. Lebo keď sa modlíme, my rozprávame sa s Bohom; keď však čítame, Boh sa shovára s nami. Kto chce pokročiť musí sa modliť, musí aj rozjímať. Čo totiž nevieme, čítaním sa naučíme, čo sme sa však naučili, rozjímaním si zachováme.

Prel. Fr. P.

ŽIVOT.

Priateľstvo.

Sedel som v rýchlíku tretej triedy. Spolucestujúci zo začiatku mlčali, pokúšali sa spať, čítať, oknom pozorovať okolie, ale dlho to netrvalo. Dlhá cesta ich akosi prinútila vyznať, že cestovať je naozaj nepríjemná vec. Začali rozprávať. Hneď som spozoroval, že nemajú o čom rozprávať, a to im bolo dosť nepríjemné. Tu jeden z cestujúcich našiel liek na mlčanie, vytiahol z kufra slovenský nektár, počastovali sa, a už to išlo. Z troch neznámych ľudí stali sa dôverní priatelia, ktorí okrem politiky predebatovali všetky súkromné dôverné rodinné veci. Nevedeli sa rozísť, hneď boli priateľmi, preto čakal som len na to, kedy si budú prisaháť priateľskú vernosť až po smrť. Rozišli sa. Či si píšu, neviem; len v ich rozhovoroch videl som povrchnú dušu, takrečeno smiešne ponímanie priateľstva. Nemôžeme otvoriť svoju dušu, svoje srdce, komukoľvek. Priateľstvo je sväzok duchovný. Priateľíme sa s tým, čo má s nami spoločné záujmy a spoločné ciele. Priateľíme sa s človekom, o ktorom môžeme povedať, že je našim druhým „ja“. A tento základ môže nám dať iba vedomie, že sme dieťkami Otca nebeského. Každý iný základ je vrtkavý; preto všetky priateľstvá, ktoré nevyrastajú z tohto koreňa, bývajú zárukou strašných sklamaní. Priateľa, s ktorým tvoríme duchovnú jednotku, s ktorým túžime po božej dokonalosti, takého priateľa neopustíme ani vo chvíľach nedorozumenia, lebo nedorozumenie bude len začiatkom dôvernejšieho splynutia duší obidvoch. Priateľa poznáme podľa toho, či chce alebo nechce nám pomôcť dostať sa bližšie k Bohu. Takéto priateľstvo bolo medzi svätými, ktorí sa bratsky napomínali, ľudsky povedané sa kritizovali; lež toto nebolo pre nich príčinou rozbitia priateľstva, lebo vedeli, že jeden druhému chce len dobre. Uvedomme si, že nie sme len priateľmi, ale bratmi v Kristu a v jeho svätej Cirkvi, preto spriateľme sa v duchu katólickej lásky do jednej rodiny božích dieťok a spoločnými silami pracujme pre dobro nás všetkých.

Müller.

Modliace sa automaty.

Spolok, v ktorom vylučujú modlitbu ako charakteristiku spoločnosti starých panien, v náboženskom smysle je odsúdený na smrť. Veď kde sa človek najlepšie vyplače, kde povie to, čo mu leží sťa mlynský kameň na srdci? V dôvernom styku s Bohom v modlitbe. Najlepšie je modliť sa a plakať s Dávidom v žalmoch; človek najlepšie vyjadrí to, čo chce, keď sa modlí s Cirkvou svätou. Pravda, to vyžaduje jemný cvik, aby to človek pochopil. Kto chce poznať hĺbku žalmov a cirkevných modlitieb, ten musí povoliť hradbu roztržitosti, musí sa podrobiť cirkevnej disciplíne, musí vidieť v cirkevných hodinkách najirečitejšie vyjadrenie túžob ľudskej duše k Bohu. To platí ponajprv pre nás kňazov. Keď chceme, aby breviár bol pre nás obsequium rationabile, musíme ponajprv v hĺbinách duše prežívať obsah slov Te Deum: Te per orbem terrarum, sancta confitetur ecclesia! Okrem sviatostí nikde nenachádzam taký impulz pre prácu za svätú vec katolícku, ako v týchto vznešených slovách Cirkvi svätej: Na celej zemeguli, Bože môj, oslavuje ťa tvoja svätá spoločnosť! Vedomie, že som sluhom božej spoločnosti, ma takrečeno tlačí prispôbiť sa svätému životu tejto božou krvou vykúpenej spoločnosti a spolu núti ma k práci, aby celý okruh zemský s rímskou Cirkvou spieval chválospev poďakovania: Teba, Pán dejín, na celom svete ospevuje svätá Cirkev Kristova. A teraz predstavte si. Síde sa nejaký náboženský spolok. Odmrmlajú mariánske hodinky, v pripravenej sále vypočujú primeranú prednášku a potom idú domov. Z tých hodíniek väčšina nemá nijaký zisk, pri prednáške čakajú oslobodzujúci koniec, nuž ako pozeráť na členov tohto spolku? Ich životom spieva Cirkev svätá chválu na božiu slávu? Nech to Pán Boh rozsúdi, a my sa posilujeme, aby náš život nebol spolkársnym remeslom, aby sme neboli papagáje, ktoré kričia neučené veci, ale životom budme chválou na prácu Cirkvi

Müller.

Katolícka jednota.

Z posledných túžob božského Majstra bol prejav, v ktorom vyjadril božské city svojej duše. Chcel, aby všetci boli jedno. Radi o tom rozjímame v pôstnych úvahách; a keď sa bližšie prikloníme k našej slovenskej skutočnosti, nevďojak precítíme v celej svojej bytosti rozcapartenosť, nesúdržnosť katolícku. A katolícka nesúdržnosť u nás v mnohých prípadoch je veľmi okatá. Chceme mať ľudí v spolkoch, a nie v Cirkvi. Aké preteky aby sme získali do svojho spolku čím väčší počet ľudí, a svoju silu meráme

počtom členov, nie ich duchovným výkonom. Liek na túto ranu máme v katolíckej akcii. Tam patria všetci katolíci bez rozdielu stavu a povolania. Ale zdá sa, že u nás nieto úprimnej vôle pripojiť sa k tomu jednoliatemu katolíctvu. Ťažko sa zriekame svojho, náš spolček je nám milší ako apoštolská rodina katolíkov rímskeho razenia. Nekritizujme, ale povedzme si úprimne: Prečo u nás neprerazila myšlienka KA? Myslím preto, že pre mnohých hlas pápežov nie je božím hlasom! Spytujeme si svedomie, či sme dobre vykonali svoju národnú povinnosť. Hej, to je na mieste. Kto túto povinnosť nekoná, nedáva cisárovi, čo jemu patrí. Ale kto si spytuje svedomie, či koná svoju apoštolskú rímskokatolícku povinnosť? Keď uznávame stupnicu hodnôt, myslím, že toto by mal byť prvý predmet nášho spytovania svedomia! To sa vzťahuje tak na kňazov, ako na laikov. Nedajme sa poučovať príkladmi nám nepriateľských ľudí, nepriateľských nábožensky aj národne. Tí sa dali do kopy. Cirkve svätá vo všetkých časoch kázala konať to, čo bolo najaktuálnejšie. Dneska nás všetkých, kňazov aj laikov volá do spoločnej roboty v katolíckej akcii; tam prinesme osobne obete pre spoločné dobro nás všetkých. Bez osobných obetí nepostavíme jednoliaty káder bojovníkov KA. A skúsenosť nás poučuje, že len jednota je záchranou našej budúcnosti. Nestačí denne pristupovať ku svätému prijímaniu, lebo terajšia situácia žiada, aby práve tí, čo denne sa posilňujú Kristovým telom, účinne zasiahli do práce na výstavbe Kristovho kráľovstva v dušiach bratov. V tom by sme mali byť jednotní, aby nás budúcnosť neprekvapila. Konajme to, čo je podľa úsudku viery najdôležitejšie, lebo len vtedy zapojíme národ do chválospevu obecnej Cirkvi, ktorá po celom svete ospevuje dobrotu Stvoriteľovu a svoláva na jednotlivcov požehnanie Všemohúceho. Müller.

S K M.

Sú ľudia, čo pozerajú na túto složku KA ako na konkurečný článok pri výstavbe našej krajšej budúcnosti. To sú iba jednotlivci, lebo naši vodcovia vedia, že SKM je také staré, ako sám slovenský národ. Stačí povrchno prelistovať dejiny našej vlasti, aby sme sa presvedčili, že katolícka mládež bola vždy chrbtovou kosťou každého národného hnutia. Aj dneska táto historická zodpovednosť leží na pleciah rímskokatolíckej mládeže. Nepodceňujeme prácu iných složiek, ale sme si vedomí toho, že my, slovenskí SKM-isti, konáme sväté služby národu. Stojíme na rozhraní dejín. Naša budúcnosť je v rukách božích; preto chceme, aby rozhodujúce slovo aj v týchto ča-

soch mal Boh! SKM je vykonávateľom božej vôle a v tomto vedomí slúži národu ako kvas, ktorý musí spracovať a pretvoriť ideové zamierenie mládeže cyrilometodejskej rodiny. Müller.

Moc veľkej viery.

Pomazanie za dedičov kráľovstva nebeského by sme si mali jasnejšie uvedomovať, ceniť, plniť jeho záväzky a tak kráčať životom. Ak to v skutočnosti nerobíme, bude to akiste preto, že povedomie tohto pomazania — pravdaže rukou nenahmatateľného a okom neviditeľného — nie je našim najdrahším vlastníctvom. Nevieme si ho ceniť. Plné uvedomenie nielen tohto kráľovského faktu, ale vôbec všetkých tajomstiev viery, ktoré nám Cirkev ako neomylná a skoro dvatisícročná strážkyňa predkladá verif, je výslednicou veľkej, hlbokéj viery.

K tejto viere patrí predovšetkým istota, ktorú treba mať o zjavených tajomstvách. Stupeň istoty, pri ktorom by nám viera mohla prinášať svoje požehnané účinky, musí byť približne aspoň taký, akom stojí istota vecí, spadajúcich pod smysly. A to nie neprávom! Veď skôr by bolo vari možné istotu kresťanských zjavených pravd posunúť o niekoľko stupňov vyššie, keďže ju zaručuje neomylná autorita, kompetentne učiaca v mene absolútnej Pravdy.

Ale vieru — ak ju, pravda, chápeme ako veľmi dôležitú funkciu v živote človeka, veď ináč by nám Boh nebol zjavil, čo nám nedal od prírody — neslobodno pokladať len za teoretickú doktrínu a nič viac. Vieru, ktorej zrejmosť je aspoň taká, ako naša istota o jestvovaní svetla, načim prežívam. Veď je to základný prejav nášho duchovného života. A tu sme pri druhej požiadavke viery, ktorá už predpokladá vieru hlbokú a nadovšetko jasnosť jej poznávania. Poznať teda nielen skutočnosť tajomstva, ale aj prebiť sa k videniu jeho zákratnej veľkosti, nakoľko to, pravda, človek môže. Toto dosť prenikavé videnie pravdy si potom vyhradzuje aj proti všetkým prekážkam úplné plnenie záväzkov, ktoré vyplývajú z viery. Tu každý, čo len trochu vidí tento jas, chápe aj záväzky viery ako bremeno, ktoré si dá klásť na plecía bez reptania, ba vari aj rád. A tu už prichádzame na taký stupeň praktickej viery, že ideme splniť Kristovo vyhlásenie v tejto veci:

„Moje jarmo je príjemné a bremeno moje je ľahké“ (Mat. 11, 30).

Všimnime si na skutočnej prítomnosti Pána Ježiša v Eucharistii, ako sa treba prebíjať k uvedomenej, praktickej viere. Začiatkové postavenie mojej viery je takéto:

Ježiš je tam, To je moja istota. Telesné oči vidia sice len chlieb, ale Ježiš učí v Evanjeliu, — a Cirkev to po ňom opakuje — že je to jeho telo. Moja istota je teda nepodvratiteľná. Na pochybnosť, ktorá azda príde, pozerám sa odteraz ako na smiešny pokus nechápavého žiacka, ktorý by rád opravovať Ježišovo slovo o záruke jeho lásky. Aby som sa dostal na toto stanovisko istoty, ak nie som na ňom, stačí trochu elementárnej poníženosti a podrobenosti Kristu, ktorý učí v Cirkvi.

Kráčam ďalej. Stále sa ešte usilujem rásť v tejto istote. Prosim modlitbou o dar viery: „Pane, rozmnož mi vieru! Verím, Pane, spomôž mojej nevere! Pane, daj, nech vidím!“ Milosťou božou, ktorú mi pri úprimnej snahe Boh neodoprie, rastiem v istote o tejto pravde, stávam sa jej šťastným majiteľom: viem vierou.

Viem teda vierou, že niečo chleba vo svätostánku, iba jeho vonkajšie spôsoby. Vierou viem aj to, že je pod nimi skrytý Ježiš. Chýba mi ešte vedieť, kto je Ježiš a kto som ja, a to v takej miere, ako mi to na zemi možno.

Kto je Ježiš? Čítavam postupne pred svätostánkom, čo o ňom píšu sväté knihy, úryvok z Evanjelií o jeho živote na zemi. Rozmýšľam, čo som čítal, a všetko to potom myšlienkami viery vkladám do malej Hostie, ktorá je vo svätostánku, alebo ktorú idem práve prijať ako duchovný pokrm. Vkladám do nej Ježiša-divotvorcu, Ježiša, nekonečnú lásku a milosrdenstvo, mravokárcu pokrytectva, hriechu a mamony, Učiteľa najaktuálnejšej vedy: ako spraví človeka šťastným. Všetko, čo o ňom čítam, vkladám do Hostie. Ba vlastne nie do Hostie, veď tam je Ježiš so všetkým tým už od premenenia. Len si uvedomujem, že je to tam v nej s Ježišom. Vkladám to teda do svojej duše ako nové a nové skutočnosti a tak opätujem úkony svojej viery. V tom kúsku chleba, ako mi ešte stále niekedy môžu pripomenúť oči, vidí moja zosilnená viera Krista s celou jeho láskou v horkom utrpení, smrti aj vo víťazoslávnom zmŕtvychvstaní. I táto láska, ktorá svieti vlastne z každého úryvku Pisma, bude jednou z mojich poznaných skutočností. A napokon ako vrcholne žiarivý súbor všetkého, čo mi záznamy Evanjelií vravia, vidím v Hostii Ježiša — Syna Božieho, druhú osobu Najsvätejšej Trojice, s maximom všetkých dokonalostí, veľkostí, moci a majestátu. Nezabúdam ani lásku voči nám, pre ktorú býva v našich svätostánkoch. Toto sú teda skutočnosti malej bielej Hostie. Nie som ani zďaleka v zajať fantázie. Vyjadril by som to, pravda, nedokonale, asi takto: zaostreným okom viery hmlisto, veľmi

hmľisto zazrel som predmet nášho večného pozerania a poznávania s tváre na tvár Boha-Spasiteľa za pripadkami chleba.

V tomto poznaní, ktoré z daru nebies môže prechádzať do rozličných fáz akéhosi nikdy nevidaného žiarenia Darcu-Krista, — tak to môže vidieť môj rozum — začne sa obdarovaný postupne vyzliekať zo samolúbosti a javíť sa sebe samému ako úbožiak. Od čistoty výrazne sa odráža moja hriešnosť. V jase božského pokoja nemôžem nezbadáť búрку a lomcovanie svojich vášní. Po takomto videní vierou akosi samočinne, ale nie bez násilia, cítim potrebu utápať v postupných bojoch diktátorský zákonník svojho Ja. Videnie protichodností medzi veľkosťou a mocou, láskou, a úbohosťou, slabosťou a ničotou môže byť z priazne Kristovej také silné, že ako by na chvíľku zastavila celý prirodzený poznávací aparát v úžase nad žiariacimi pravdami nadprirodzeného poriadku. A človek sa nevráti z ich videnia bez živej reakcie do denného života. Tento jas Pravdy zasiahne aj vrodenný smysel robíť všetko pre dajaký cieľ. Praktický výsledok tohto zásahu je úplné poddanie sa vóli božej. Potom začína nám byť Kristovo jarmo ľahké a ľahko chápeme, že prví kresťania po prečítaní svojho výroku smrti vedeli zvoláť: Deo gratias! Vďaka Bohu!

Takáto je skutočnosť a moc veľkej viery. Ale k nej sa musíme pretĺkať, hatení storakými prekážkami pochybovačnosti a ľahostajnosti, lebo sme vyrástli vo veku, v ktorom viera, na nulu vlašná, je takým častým zjavom a niekde — bez prepínania povedané — oficiálna.

Pravda, tento proces prevychovania a vtesnenia sa cele do kráľov a do objatia hľbokej viery, netrvá krátko. Všetky psychické deje takéhoto zamierenia pýtajú čas a vytrvanlivosť, najmä v krížach. Postupne treba rásť v poníženosti. To je najnevyhnutnejšia minca, za ktorú môžeme kúpiť shora silnú a víťaznú vieru. Okrem toho nikdy sa neprestávajme modliť o túto veľkú milosť: vidieť všetko v nových perspektívach viery.

Keď po mesiacoch alebo rokoch (záleží od prekážok, snahy a milosti božej) ako našej viery bude intenzívne a správne zaostrené, nájdeme formy pokoja a blaha, ktoré tu na svete, tak sa zdá okrem tejto výnimky, kolujú len ako pojmy niečoho, po čom túžime. Potom sa budeme aspoň v jednom približovať ku svätým, ktorí buď po celý život alebo aspoň v určitom jeho úseku pripínali svoje bytie a konanie iba k Bohu, lebo ho videli pri silnom reflektore svojej veľkej viery.

E. M a c á k, SS.

Inteligent.

To je titul vzácneho diela P. Sertillangesa, OP: „La vie intellectuelle”,¹ ktoré vo Francúzsku vyšlo dosiaľ v mnohých vydaniach a vlni bolo vydané v chorvátskom preklade.² Chceme to dielo, ktoré hoci vyšlo pred 23. rokmi a predsa nestráca na svojej hodnote, priblížiť slovenskej katolíckej inteligencii, práve z príležitosti vydania chorvátskeho prekladu, ktorý umožní našej inteligencii čítať ho v jazyku celkom blízkom, ak ho niekto nemôže čítať v prekrásnej francúzskej pôvodine.

*

Možno sa niekto pozastaví nad tým, že v „Smere”, ktorý je venovaný duchovnému životu, dotýkame sa tejto knihy. Isteže ona sa viacej venuje rozumovej čiastke človeka než vôľnej; ale autor nemohol tie dve čiastky celkom rozlúčiť, ako aj v konkrétnom živote nie sú rozlúčené, lež ten istý človek, ktorý je vedec, je spolu aj morálna osobnosť. Ba naopak P. Sertillanges poukázal na to, že tie dve dokonalosti človeka priamo sa vyžadujú; to jest nemôže byť niekto pravý inteligent, ak spolu nie je na mravnej výške, a pokrok vo vedomostiach robí človeka aj mravne dobrým (logicky tak vyplýva). Autor to vyvádza z metafyzického princípu: „Omne verum bonum — Všetko, čo je pravdivé, je aj dobré”; a preto čím je niekto ďalej od dobra, tým je ďalej aj od pravdy. Táto požiadavka je krásne spracovaná v druhej kapitole: „Ctnosti kresťanského inteligenta”. Všeobecne autor žiada, aby inteligent vždy išiel za pravdou, — čo je cieľom jeho pokroku — a tak príde aj k dobru, lebo „pravda vyrástla z tej istej zeme, ako aj dobrota”. S druhej strany zasa mravná slabosť je najväčším nepriateľom rozumového pokroku. Človek bezuzdný nikdy nič veľkého nevynašiel. Od inteligenta autor žiada naďalej usilovnosť v práci (génia si nepredstavujeme za plným stolom), tichosť, sobranosť ducha, disciplínu tela a ducha modlitby, lebo Boh je Veritas — Pravda. ku ktorej má inteligent dospieť.

¹ A. D. Sertillanges, de l'académie des sciences morales et politiques: LA VIE INTELECTUELLE (son esprit, ses conditions, ses methodes). Editions de la revue des jeunes, Desclée, Paris.

² A. D. Sertillanges, O. P., član akademije moralnih i političkih znalosti: INTELEKTUALAC. (duh, uvjeti metode). Preveo filozofsko-teološki zbor dominikanske mladeži "Akvinac" u Dubrovniku. Izdanje dominik. naklade „Istina”. Zagreb, 1942. Strán XII+160, cena broš. 80 Kún (asi 40 Ks).

V ďalších kapitolách podáva P. Sertillanges rozbor práce, organizáciu života inteligenta, čas práce, pole práce, prípravu na prácu a opäť sa vracia k osobnosti inteligenta. Dokonalosť rozumu je len jedna časť človeka a to tiež nie najväčšia. Takto autor píše: „Nie je najcennejšia v živote vedomosť, ale charakter, a práve ten by najviac strádal, keby človek bol takrečeno pritísnutý svojou prácou ako Sisyfovou skalou. Mimo znalosti, ktorú prechováame v pamäti, je aj iná znalosť: vedieť žiť. Všetko, čo je vo vedomosti, sú len náčrty, a pravé, dokonalé dielo, to je človek.”³ Kniha vznikla z bohatej životnej skúsenosti ozajstného inteligenta, ktorý tak harmonicky v sebe spojil dokonalosť rozumu a vôle. To je P. Sertillanges, ktorý ani v najhlbších rozumových úvahách nemôže striasť so seba, že je človek naskrze preniknutý Bohom — Pravdou. Pravý inteligent!

Hneď v úvode spomína autor, že táto kniha je vlastne výklad ku klasickému Listu svätého Tomáša „Epistola ad quendam Ioannem scholasticum”,⁴ v ktorom svätý Tomáš poučuje nejakého klerika, ako má postupovať v učení. P. Sertillanges krásne vysvetlil vzácné zásady svätého Tomáša psychologickými úvahami a svojou skúsenosťou. Tak sa nám ukazuje opäť v novom svetle veľkosť postrehu svätého Tomáša, keď moderná psychológia potvrdzuje jeho zásady. Nájdeme v knihe okrem zásadných princípov mnoho praktických poučení, preto by mal každý inteligent preštudovať to dielo, buď v pôvodine alebo — ako sme spomenuli — v novom chorvátskom preklade, kým ho nebudeme mať v slovenčine. L a c k o, SJ.

Čo očakávame od študujúcej mládeže?

Každý má rád mládež a teší sa z nej. Ona bude novou, budúcou generáciou, ktorá prevezme do svojich rúk vedenie a bude udávať smer ďalšiemu vývinu ľudských dejín. Ak by mladí ľudia dostatočne pochopili zodpovednosť úlohy, ktorá na nich čaká v živote, museli by svedomitejšie študovať a odstrániť určité nezdravé zjavy.

Mladý priateľ! Hádam si už oktávamom na strednej škole, alebo chodíš do vyšších tried. Za pár rokov má sa stať z Teba inteligent, duchovný vodca nášho slovenského ľudu, šíriteľ kultúry a ozajstne pravého kresťanského svetonáhľadu. Preto už teraz musíš formovať, stvárňovať svoj charakter, aby si mohol čestne obstáť v živote. Nepoznám Ťa. Nechcem ani nebu-

³ IX. kap.

⁴ V zbierke: *Opuscula Sti. Thomae Aquin.*

dem Ti vyčítavať, že zanedbávaš štúdium, že chodieváš na nemravné kiná, že si neúprimný, ľahkomyselný atď. Tieto smutné fakty sú len účinkom Tvojho rozháraného života. Hľaď odstrániť príčinu zla, a prejavy zla samy od seba prestanú. Prežívaš najkrajší vek svojho života. A vieš si uvedomiť, že v kvete mladosti strežie na Tvoju dušu tisíc nepriateľov? Spomeniem Ti len jedného. Iste sa začuduješ, lebo to si Ty sám. Ak si niekedy uvažoval o sebe, musel si zbadáť, že sú v Tebe dve akési tajné protikladné sily. Jedna pôsobí smerom napravo, druhá naľavo. Chceš poznať ich povahu? Je to milosť božia na jednej a Tvoja skazená prirodzenosť na druhej strane. Čaká teraz na Teba práca, aby si vedel slúčiť týchto dvoch činiteľov tak, žeby jeden druhého napomáhal. Milosť má dvíhať Tvoju skazenú prirodzenosť a tá zase má byť vždy pripravená prijať milosť a s ňou spolupracovať.

Toto sa Ti objasní iba vtedy, ak si nadobudneš čistotu srdca, ak Tvoja duša bude nepoškvrnená. Viera sa stráca pri strate čistoty. Svätý Augustín dobre vystihuje túto pravdu známym výrokom: „Nemo incredulus, nisi impurus.” Nečistý je neveriaci. Áno, ale je aj nešťastný. Jeho duch a telo chradne. Mízne mu jasný a priamy pohľad. A ak čím prv nevstane z biedneho stavu, jeho život sa smutne skončí. Na mladého človeka s dvojnásobnou silou útočí pokušenie. Preto treba sa ti postaviť proti nemu s dvojnásobnou reakciou. V tomto boji sa má osvedčiť Tvoj charakter a Tvoja sila. Musíš vedieť panovať nad sebou, nad svojím „ja”, ak chceš byť víťazom a to víťazom celým a hrdinským. Ak obstojíš v boji, v pokušeniach proti svätej čistote, vedz, že si udatným rytierom. Bojuj hneď na začiatku. Ani na chvíľku nepovoľ. Z iskierky môže skrsnúť oheň, a ten už ťažko stlmíš. — A keď toto kladiem Ti pred oči, nemôžem Ti nepripomenúť neželateľný zjav u našich mladíkov, študentov. Koľkí sú takí, ktorým, žiaľbohu, nič iné nepočuť z úst ako nepekne a mrzké slová. A to prezradzuje stav ich vnútra. „Ex abundantia cordis os loquitur.” Z plnosti srdca hovoria ústa. Ich srdce je plné nízkych myšlienok a túžob. Hľa, títo sú nástrojom diavla, a beda tomu, kto sa s nimi kamaráti. Ich problémom je, ako aj toho infikovať, nakaziť. Myslia si, že pojedli vedu celého sveta, a nik im nič nemôže dokázať. Či nie je to obmedzenosť? Veď obyčajne ani primitívne vzorčeky a úlohu sa nenaučia. Ale zato sa honosia „vedou”, ktorú nasháňali v nemravných časopisoch a knihách. Sú ozaj na poľutovanie. Rútia sa do záhuby a strácajú význam pre seba aj pre ľudskú spoločnosť.

Drahý priateľ! Ty si hádam ešte nestratil nevinnosť. Z tváre Ti žiari jasnosť, veselosť a úprimnosť. Srdce a duša Ti prekypuje nádejou. Máš šlachetné a vznešené ideály. Ale pamätaj, že nosíš v krehkej nádobe poklad nevinnosti. Preto buď stále na stráži! Ak si nešťastne upadol, nezúfaj a netrať odvahy. No neodkladaj s nápravou. Nikdy si nepovedz, že potom, neskôr už sa dáš na pravú cestu. Začni hneď teraz, aby nebolo neskoro. Tu ukáž a uplatni svoju silu ducha a premôž skrytú pýchu. Id' a ponížené vyznaj pri svätej spovedi svoj hriechy krok. Skúsiš, že to bude najúčinnější prostriedok na ranu Tvojej duše. A vieš, kde máš čerpať posilu, aby si vytrval v predsavzatí? U božského Spasiteľa. Neboj sa ho! On sám vyhlásil: „Chorí potrebujú lekára, a nie zdraví.“ Hľa, Pán Ježiš je Tvojím najlepším lekárom a priateľom. Choď k nemu s vierou a poníženým srdcom. Rozpovedz mu všetko. On ťa vypočuje, poteší a požehná. Neboj sa, že to bude „sväťuškárstvo“, pozostávajúce v pobožnom složení rúk, v nosení hlavy na bok a dosť. Nie. Budeš aj ďalej veselý, živý, ozajstne charakterný. Spájaj sa čím častejšie, ak Ti možno denne, s eucharistickým Kristom pri svätom prijímaní. Nerob to zo zvyku, ale z presvedčenia a viery. Takto si zachrániš neoceniteľný poklad, milosť posväcujúcu, zachováš si telesnú a duševnú čistotu a vypestuješ zo seba pevnú osobnosť, ktorá mnoho môže dokázať v živote a na ktorú každý sa dôverčivo spolieha.

Ako vidíš, nechýbajú Ti prostriedky na utvorenie neklátivého charakteru. Od Teba sa očakáva, aby si ich účinne upotrebil. Ak to vykonáš, bude spokojný s Tebou Boh, Cirkev a národ.

A. V., SJ.

LITERATÚRA.

Dr. KAROL KMEŤKO: Svetové misie, sväzok II. (Katolícka misiologia) Nákladom Misijsného domu Matky Božej v Nitre 1942, str. 444, XXXI, cena 50 Ks. V krátkom čase dostávame do rúk druhý sväzok životnej literárnej práce nášho arcipastiera. Keď vyšiel prvý sväzok „Svetových misií“, v dennej tlači aj v časopisoch čítali sme všelijaké kritiky a recenzie tohto diela. Kniha bola prijatá ako niečo nové, a čo je na Slovensku nové, prijíma sa s určitou výhradou. S tým súhlasíme potiaľ, pokiaľ o veciach „slovensky nových“ súdia ľudia všestranne podkutí, slovom odborníci. Nás nemôžu získať chváloreči, nás nezastrašia pochmúrne a pochybovačné kritiky, lebo nám ide o pravdu, a túto radi počujeme z úst všetkých, čo sú

povolani a súci pravdu povedaf. Dívajúc sa na slovenskú teologickú literatúru, musíme uznať, že také striktné teologické dielo (v misijnom odbore), ako je práca J. E. p. biskupa nitrianskeho, nemôže byť len priekopníckym dielom, ako to niektorí podčiarkli, lež takým teologickým prínosom v „slovenskej teologii“, ktorý bude doplnený len poznámkami. O iných teologických štúdiách ťažko takto súdiť. Autor chcel, aby bola dokonale pochopená túžba Spasiteľova spasíť všetky národy zeme. A tu sa ukázal nielen ako odborník, lež ako biskup, vykladač najvrúcnejších túžob Cirkvi svätej, muž apoštolského srdca, muž rýdzich záujmov rímskokatolíckych, ktorými dvíha našu katolícku slovenskú malučkú. Budúcnosť dosvedčí, že v práci na katolíckych úhoroch slovenskej zeme neceniteľnú prácu vykonal „slovenský misionársky biskup“. Preto k druhému dielu „Svetových misií“ nepodávame kritiku, ale si želáme, aby vedúca myšlienka tejto knihy stala sa imaním každého katolíka Slováka. — im.

Dr. BERNHARDIN KREMPEL, CP: Die Zweckfrage der Ehe in neuer Beleuchtung. Verlag Benzinger, Einsiedeln 1941, str. 304, broš. RM 7.60, viaz. RM 9. Manželstvo ostane navždy aktuálnym problémom ľudskej spoločnosti. Nikto nebude o tom pochybovať, keď sa díva na manželstvo ako na bunku života spoločnosti. O manželstve písaly horúce rozumenia, písali kazuisti, právnici, ale ako vidieť z rečí svätého Otca Pia XII. k novomanželom, veľmi málo bolo tých, ktorým by sa bolo podarilo rozriešiť praktickú stránku manželského spolužitia. Človek si myslí, že o manželstve nedá sa už nič nové povedať. A je to pravda, lebo o manželstve ako sviatosti nepovieme nič nové, lebo všetko podstatné už povedal Pán Ježiš. Moralisti tiež už povedali svoje; ale nezabúdajme, že myseľ mladého človeka v manželských otázkach načím prežiaríť lúčmi večného riešenia, ktoré mu objasní zásadné otázky manželského šťastia. A prednostné výsady tejto knihy vidím v tom, že manželskú otázku rieši na metafyzických princípoch aristoteliskotomistických. A ako badať z rečí Pia XII., problém manželského súžitia nikde nenájde prakticky tak rozriešený, ako v Sume Anjelského učiteľa. Záleží na nás, či vieme jeho zásady konkrétne používať. Na týchto princípoch je písaná aj táto kniha. Každú otázku rieši vo svetle prirodzeného zákona a zjavenia a to formou, modernému človeku prijateľnou. Svoje vývody podpiera autor najnovšími poznatkami psychologie a fyziologie, lebo aj tieto prvky vo veľkej miere vplývajú na šťastie v manželskom živote. V poslednom čase je to najpodarenejšia filozofia manžel-

stva, najlepší pokus vysvetliť modernému človeku boží rozkaz: Plodením množte sa! Kniha pre kňazov aj laikov; najmä posledným ju odporúčam ako dobrého životného radcu. — im.

HENDRIK PIETER MARCHANT: *Überwundene Vorurteile. Ein Laie erblickt die Kirche.* Verlag Benzinger, Einsiedeln, str. 148, broš. Fr. 4.60, viaz Fr. 5.90. Túto knihu napísal bývalý holandský minister školstva po konverzii z protestantizmu. Je celkom prirodzené, že keď niečo v katolicizme musel obdivovať, tak to bola najprv sama Cirkev. Cirkev je také niečo, čo ťažko pochopiť, Cirkev musíme veriť. Preto každého hlbavého katolíka zaujíma na tejto nadprirodzenej ustanovizni niečo iné, Protestant díva sa na Cirkev s určitou výhradou, niekedy pochybovačne, preto mimo božej milosti musí jestvovať niečo zvláštne, čo ho k Cirkvi pritiahne, čo mu akosi otvorí oči. Tento dojem mám pri čítaní tejto knihy, v ktorej M. píše o Cirkvi tak, ako on, laik a konvertita, ju chápe. Neodsudzuje protestantov, ale katolíku pravdou jemne vyvracia protestantské tvrdenia a dokazuje, že len v katolíckej Cirkvi človek je ozajstným kresťanom, lebo najčistejšou formou kresťanstva je katolicizmus. Kniha naozaj pozoruhodná, lebo v nej laik bráni Cirkev. Písaná je tiež pre laikov, a veru mal by si ju prečítať každý katolíik inteligent, aby v Cirkvi videl svoju skutočnú matku. Myšlienkovite bohatú knihu odporúčam aj kňazom pre kázne a prednášky. — im.

PHILIPP WITKOP: *Goethe in Strassburg.* Verlag Herder und Com., Freiburg im B., 1943, str. 30, broš. RM —.75. Veľký znalec nemeckého básnika Goetheho prof. Witkop pripravoval o ňom veľkú štúdiu, ktorá mala vyjsť pod názvom: Goethe. Choroba a napokon smrť znemožnily dokončenie tohto diela; preto nakl. Herder vydáva knihu, v ktorej je opísaný vplyv strasburgského okolia na básnickú umeleckú činnosť Goetheho. Mnohé cudzie vplyvy motivovaly básnickú tvorbu tohto nemeckého veľducha, ale strasburgské okolie malo naň rozhodujúci vplyv. Štúdia pre básnikov. — im.

„TATRE I VELEBIT“, časopis chorvátsko-slovenskej spoločnosti. Vydáva Hrvatsko-Slovačko družstvo v Zagrebe. Vychádza štyri razy do roka. Predplatné 60 Ks. Časopis prináša kultúrno-politické štúdie chorvátskych aj slovenských odborníkov.

ŠTEVO BLAVAN: *Múdrost vladárov*, básne, JÁS v Trnave. Nakl. Urbánek a spol. Vo svätých

pramení životodarná múdrosť života, v dôstojnom a velebnom zamierení na stredisko Lásky a Krásy ako najvyššej inštancie, kde smeruje bolesť aj radosť, obeta a odovzdanie, láska a krása. Len táto studnica pretvára ľudí na svätcov, na takých, ktorých chvála a práca je zamierená na Neho.

A nie je paradoxné, že Blavan v najvýraznejších dokumentoch božej lásky našiel prameň inšpirácie. V živote 12. jezuitských svätých (Ignác, František, Alojz, Stanislav, František Régis, Ján Berchmans, Alfonz, Peter Canisius, Róbert, Andrej Bobola, bl. Claudius de la Colombière, Traja košickí mučeníci) namočil svoje pero, aby ospieval ich životnú múdrosť. Lebo iba to je pravá múdrosť života: nechať všetko a byť chudobným a pokorným služobníkom Boha. Len takí majú „milosť bohatú v Slove večnom“.

Harmonicky k prvej časti sa druží druhá časť zbierky „Hymnus tvorstva“. Nič krajšie nemôže dopĺňovať život svätých — charakteristickú oslavu Boha — ako hymnus tvorstva: kvetov a živočíchov tomu, ktorý povedal: „Ja som cesta a pravda a život“.

Blavanove myšlienky sú plné, hlboké a sväté, bohužiaľ poeticky nie dost výrazné. Formove a rytmicky táto zbierka nie je prínosom. Slovo u Blavana nemá žiadúcej zvučnosti a svojou neprecizelovanosťou kalí čistý prúd myšlienok. Zdá sa, že Blavan formove od debutu nevyrástol. Nám, najmä dnes, sú cennejšie myšlienky, a ak vyčítame, iba preto, že naši svätí si zaslúžia už raz aj dokonalú poetickú oslavu. Blavan začal, kto bude pokračovať?

Marián Limbora.

GUARDINI R.: Der Herr. — Betrachtungen über das Leben und die Person Jesu Christi. Vydal Werkbund-Verlag, Würzburg, Abtlg. Die Burg.

Nie je zbytočné písať ešte životopisy Krista Pána, keď aj tak každý sa opiera o sväté Písmo? Nestačí azda dať priamo sväté Písmo do rúk čitateľom? To by bolo najideálnejšie, keby boli čitatelia natoľko vyspelí.

Autor nám podáva obraz Krista Pána triezvo a pritom tak živo, ako by bol postavou súčasného veku. Svojimi úvahami čitateľa priamo núti uvažovať a premýšľať. Novými a novými obdobami, prirovnaniami a obrazmi približuje čitateľovi nadprirodzenosť; nie že ju chce zrationalizovať, ale aby ukázal, že svet Pánov je vždy iný a iný. Život je reálnym pohľadom na osobnosť Krista Pána. Prehľadnosťou, jasnosťou a dogmatickou hĺbkou sa blíži myšlienkam Newmanovým. Aj ponad najťažšie miesta autor vie prejsť veľmi ľahko bez toho, aby ich obišiel. — pm.

Mes

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Ročník III.

1943.

Číslo 4.

OBSAH:

Cesty. Buda: Trpiaci Mesiáš 145. Dubravec: kúpenie 150. Müller: Duchovné čítanie a p nášky 157. Soukup: Svedomití 163. Z k blahoslavenej Angely z Foligno 168. Zvoní Svätý Tomáš Akvinský 174. Friethoff: Má svätosť 175. Horniak: Radosná katolícka vý va 179. Do vŕšav 182. Život 184. Literatúra

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýľak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Casopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25. Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Do modlitieb smeristickej rodiny porúčame pi. Mahulienu K r č m é r y, ktorá s nezvyčajnou obetavosťou a pritom s tichou skromnosťou kládla základy smeristickému hnutiu v Bratislave. Po veľmi bolestnej chorobe vrátila Stvoriteľovi svoju anjelskú dušu dňa 21. marca. Želáme si, aby jej pamiatka nikdy nevymizla zo smeristických sŕdc.

Výklad Pánovej modlitby od svätého Tomáša Akvinského pošleme svojim čitateľom v najkratšom čase. Túto knihu sme vydali v bibliofilskom vydaní na chamois kriedovom papieri pre tých smeristov, čo nám získali aspoň jedného predplatiteľa. Knihu im pošleme zadarmo ako odmenu.

Složenky použite na zaplatenie predplatného alebo pošlite nám dar pre chudobných študentov.

Smeristi na fronte. Aj tam žijú členovia našej rodiny, s ktorými ostávame spojení v denných modlitbách. Prosím našich čitateľov, aby sa za nich tiež pomodlili.

Svätú omšu za spolupracovníkov a čitateľov Smeru odslúžim 2. apríla.

K. S. Mýlite sa, že ma obťažujete svojimi listmi; to som nemyslel, keď som Vám písal. Kedykoľvek potrebujete radu alebo vysvetlenie, len napíšte. Moje súkromné listy nikto neotvára, a keď miesto mňa odpovedá iná osoba, tak vedzte, že vám odpovie tak, ako ja si to myslím. V liste som chcel zdôrazniť iba to, aby ste nepísali dlhé listy, lebo ja, veru, nemám čas čítať histórie, ktoré s duchovným vedením nesúvisia. Nikto nemôže odo mňa žiadať, aby som denne vysedel celé hodiny pri čítaní listov. Napíšte stručne a jasne, čo chcete, a ja dám odpoveď.

J. V. Nie som papagáj, aby som opakoval staré pesničky, na ktoré si starí páni navykli. Stará vec dá sa povedať moderne. Keď to niekomu nevyhovuje, nuž nech číta staré kalendáre alebo staré kázne, veď konečne nie je to zlé. K duši dnešného človeka musíme sa priblížiť dnešným spôsobom. Keď ho začneme strašiť, nuž utečie nám skôr, kým mu niečo povieme. Nebojte sa, aj viem dupnúť a energicky zakročiť tam, kde to okolnosti vyžadujú. Ale späť cesta nemožná, musíme ísť s časom.

T. K. Organizovať zábavy a tance pre nezamestnaných (sú ešte v našom štáte takí?) a chudobných je nesmysel. Keď im chcete pomôcť, tak im dajte chleba a šaty, a to bude pre nich najlepšia zábava. Na takýchto zábavách zabávajú sa obyčajne organizátori, a nie chudobní.

D. G. Čo vy píšete, je obecná námietka tých, čo nevedia, že pravých kresťanov podľa Krista samého je len hŕstka, „pusillus grex“. Kristova kultúra pracuje na svete skoro dvatisíc rokov, a jednako ľudia sú hrubí, krvilační. Ale tomu nie je na vine kresťanstvo. Lebo málo je tých, čo skutočne veria a podľa viery aj žijú, málo je tých, čo vedia, že kresťanstvo nie je dvíhanie očí k nebesám, ale že je to život z Krista, z jeho sviatostí, z jeho učenia. A hoci pravých kresťanov je málo, jednako ich život udržuje rovnováhu na svete; lebo keby aj tí zmizli, prišiel by hádam koniec sveta. Svätci obšťastňujú ľudstvo, svätci tvoria hodnotnú kultúru, svätci šíria bratskú lásku, ktorá spojí všetky národy zeme do spoločného Kristovho ovčínca. Preto netreba sa báť, ale priložiť ruky k pluhu a denne sa naplňať duchom Kristovým.

Sestry dominikánky na Slovensku založili vlastnú kongregáciu pod ochranou blahoslavenej Imeldy. Do noviciátu prijímajú dievčatá, ktoré majú čistý úmysel slúžiť Bohu v kláštore a v dominikánskom duchu apoštolovať. Prijímajú sa dievčatá od 15. roku. Prihlášky prijíma: Generálna predstavená ss. dominikánok, Petrovič.

U. A. Práve v tomto čísle píšem, že pri výbere kníh na duchovné čítanie vždy sa treba poradiť s duchovným vodcom. Nie je každá kniha pre každého. Sú ľudia, ktorí čítajú len preto, aby čítali, aby mali prečítané všetky knihy, ktoré sa objavili na knižnom trhu, ale duchovný úžitok z toho nemajú. Akákoľvek kniha musí vás duchovne dvíhať, pravda, to sa nevzťahuje na zlé knihy. Ale keď je reč o dobrých knihách, potom čítajte také, ktoré sú primerané vášmu vzdelaniu a vašej duši.

I. C. Ľudia všetko pohovoria, ale keby sme sa riadili rečami ľudí, potom by sme museli opustiť svet; lebo ľudské reči nebývajú vždy úprimné. Ináč do očí, ináč za chrbátom. Dajte na reči tých ľudí, ktorí vám chcú dobro. O ostatných rečiach si pomyslíte, že ste ich nepočuli.

Dary na študentský tlačový fond: MUDr. Jozef Pešek, primár, Levoča, 100 Ks; Ján Mora, poslanec, Bratislava, 63.50 Ks. Po 13.50 Ks; J. Psársky, farár, Ujľak pri Nitre; A. Vlčko, Topoľčany; Rím. katol. far. úrad, Nádošany; M. Palušová, učiteľka, Degeš; Dr. A. Csálády, kaplán, Trenčín; L. Fukas, kaplán, Hrabušice; M. Frič, Bratislava; A. Bošňáková, Bratislava; K. Murín, Trenčín; J. Hulla, administrátor, Bačovany; J. Štefánek, farár, Divina; E. Bobocký, kaplán, Piešťany; C. Schimplová, Bratislava; J. Vršánsky, farár, H. Súča; K. Brtko, kaplán, Tvrdošín; Msgr. A. Richter, dekan, Topoľčany; Msgr. Dr. J. Ferencín, posl., Ružomberok; Kláštor ursulínok, Modra, 7 Ks; Rím. katol. far. úrad, Zvolen, 7 Ks; Dr. L. Cársky, Bratislava, 10 Ks; J. Venger, kaplán, Jacovce, 8.50 Ks. Po 3.50 Ks; J. Šuslík, úradník, Topoľčany; Z. Malá, Bratislava; Dr. Z. Rényi, Vrbové; I. Árvay-Majerová, Zamarovce; E. Domčeková, učiteľka, Dubodiel; J. Janiš, farár, D. Motešice; F. Nuková, profesor, B. Stiavnica; J. Kýša, učiteľ, Chlumec; A. Ruzbašan, Toporec; J. Kristofík, Trnava; A. Selecká, Bratislava; J. Árvay, kaplán, Dobšiná; A. Šatura, Hlohovec; P. Vilímková, učiteľka, Prachov; V. Uhlárik, Trenčín.

Štedrým darcom úprimné Pán Boh zaplať.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Celko, Trenčín.

Trpiaci Mesiáš

podľa Izaiáša.¹

Univ. prof. Dr. Jozef Buda.

V druhej časti Izaiášových prorociev sú štyri piesne, ktoré hovoria o akomsi zvláštnom „Sluhovi Pánovom“ (hebr. Ebed Jahve. Uvádžam tento hebrejský názov, lebo čitatelia Smeru sa akiste stretnú s ním aj inde). Tento Sluha Pánov je Mesiáš, Ježiš Kristus. Na ňom a len na ňom sa splnilo všetko, čo sa v týchto piesňach píše. Už prvé piesne pripravujú čitateľa na jeho utrpenie. Tretia predstavuje Sluhu Pánovho, ako trpezlivo znáša najhrubšie telesné urážky a muky. No všetko vyvrcholí v poslednej, najdlhšej, najkrajšej a najdôležitejšej piesni, ktorá čo najživšími farbami načrtáva obraz trpiaceho Spasiteľa. Táto pieseň tvorí posledné verše hlavy 52. a celú hlavu 53. Izaiášových prorociev. Preto myslím, že sa čitatelia Smeru nebudú hnevať, keď si v čase Pánovho umučenia budú môcť túto pieseň prečítať v preklade, ktorý je, pravda, nie taký dokonalý a nie taký krásny, ako by mohol byť, za to tým viacej usiluje verne podať pôvodný text. Rozdelím ju na niekoľko statí, ktoré značím nadpismi, aby bol zrejmejší jej myšlienkový postup. Nadpisy jednotlivých statí teda nie sú od proroka. Pieseň zneje:

I. Záblesk slávy.

HLAVA 52.,

Hovori Boh.

13. Hľa, úspech bude mať Sluha môj,
pozdvihne, vyvýši, zvelebí sa veľmi.
14. Ako sa zhrozili nad ním mnohí,
— veď nefudsky je znetvorený jeho výzor
a jeho obraz je pod človeka —

¹ Hl. 52—53.

15. tak ho budú obdivovať národy mnohé,
králi zatvoria si pred ním ústa.
Veď uvidia to, o čom sa im nevravelo,
a čo neslýchali, spoznajú.

II. Muž bolesti trpí neuveriteľne.

HLAVA 53.,

Hovorí hriešny ľud

1. Kto by uveril, čo sme počuli,
a rameno Pána komu sa zjavilo?
2. Veď vzišiel pred ním sfa ratoliestka
a sfa koreň zo zeme vyschnutej.
Nemá podoby, 'ni krásy, by sme hľadeli naň,
a nemá výzoru, by sme túžili po ňom.
3. Opovrhnutý a posledný z ľudí,
muž bolesti a útrap znalý,
pred akým si zakrývajú tvár;
opovrhnutý, ani sme si ho nevážili.

III. Trpí za nás.

4. Vskutku choroby naše on niesol
a bôľmi našimi on sa obťažil,
no my sme ho pokladali za pobitého,
strestaného Bohom a pokoreného.
5. On však bol prebodnutý pre naše hriechy,
strýznený pre naše nepravosti,
trest k nášmu blahu je na ňom,
a ranami jeho sme uzdravení.

Ovečka stratená — ovečka tichá.

6. Všetci sme blúdili jak ovce,
išli sme, každý vlastnou cestou,
a Pán na neho uvalil
nepravosť všetkých nás.
7. Bol trýznený, on sa však podrobil
a ústa si neotvoril,
jak baránka ho viedli k zabitiu
a jak ovcu, čo pred svojím onemie strihačom,
a ústa si neotvoril.

Smrťou sa začína sláva.

Hovorí prorok.

8. Z úzkosti a súdu ho vyrvali,
a na jeho pokolenie ktože pomyslí?
Veď vyľatý bol zo zeme živých,
pre hriech svojho ľudu dostal úder smrteľný.
9. So zločincami mu dali hrob;
jednako s boháčom bol v smrti,
lebo nerobil násilie,
ani podvod v ústach nemal.
10. Pánovi sa však páčilo zdrviť ho utrpením...
Ak dá svoj život na obeť za hriech,
uvidí potomstvo dlhoveké
a vôľa Pánova skrz neho sa zdari.

* * *

Hovorí Boh.

11. Po útrapách jeho duša nahľadá sa dosýta.
Svojou vedomosťou spravodlivý môj sluha
ospravedlní mnohých
a ich hriechy on ponesie.
12. Preto za údel dám mu mnohých
a početných dostane za korisť,
pretože vylial na smrť svoju dušu
a ku hriešnikom bol pripočítaný.
On však niesol hriechy mnohých
a za zločincov sa prihováral.

Pripojím niekoľko poznámok k jednotlivým častiam piesne. Budú to viac asketické, než exegetické poznámky. Kto by sa o podrobný výklad zaujímal, nájde ho napr. v druhom sväzku knihy „Evanjelium Starého zákona“, ktorý nedávno vydala Slov. katol. akadémia pri SSV.

I. Na začiatok piesne hľadím ako na horu Tábor, na ktorej sa Pán premenil pred niekoľkými apoštolmi. Bolo to krátko pred utrpením. Ukázal im svoju slávu, aby neprestali v neho veriť, keď ho budú vidieť umučeného. I prorok hneď v prvých riadkoch — ako v nejakej predohre — ukazuje Mesiášovu slávu, aby či-

tateľ, keď bude sprevádzať krvavý obraz trpiaceho Sluhu Pánovho, nestratil s očí, že muž bolesti je Kráľ slávy. Jeho sláva zatemní slávu všetkých kráľov.

II. Po bičovaní a korunovaní vyzeral Spasiteľ tak, ako ho opisuje prorok. Nik ešte nenaľoval Krista Pána tak, akým naozaj bol po bičovaní. Ani by to hádam nebolo dobre. Nedávno mi hovoril oltárny brat, ktorý veľmi dobre vie, čo bolo rímske bičovanie, že je nerád, keď niekto realisticky opisuje utrpenie Pánovo. Že to naplní hrôzou a nepovzbudí. Nuž naozaj Pán bol taký, že si pred ním zakrývame tvár. I Pilát ho ukázal ľudu oblečeného do posmešného rúcha, keď povedal: Ajhľa, človek. Netrúfal si ukázať jeho dobičované telo.

III. Názor starozákonného človeka bol, že utrpenie je vždy trest za osobný hriech. Prirodzene aj Sluhu Pánovho bol náklonný pokladať „za pobitého a strestaného Bohom“. Ale prorok nič toľko nezdôrazňuje ako nevinnosť muža bolesti. Netrpí za seba, trpí za nás. K tejto myšlienke zastupujúceho utrpenia prorok sa opäť a opäť vracia. Starý zákon vedel, že neraz trpia ľudia za hriechy iných. Veď sa prirodzené následky hriechu často ukazujú na deťoch, ktoré trpia za vinu rodičov. Inokedy, pri celonárodných nešťastiach, aj nevinní trpia za hriešnikov. Ale v Starom zákone nebolo známe, žeby niekto vzal na seba hriechy iných a chcel za ne Bohu zadosť urobiť. Nuž aj s tohto stanoviska je zjavenie, čo tu dáva Boh, naozaj nové, neslýchané.

IV. Hojne bude vedieť rozjímať o tejto stati, kto ju porovná s podobenstvom o stratenej ovečke. Aj svätý Ján Krstiteľ odtiaľto berie názov Spasiteľov: Baránok boží, ktorý sníma hriech sveta. — Pastier sám sa stáva ovečkou, aby lepšie porozumel sverenému stádu. Je ovečkou tichou, ktorá sa i na križovej

ceste, ba i na kríži stará o ostatné: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale samy nad sebou plačte a nad svojimi deťmi. — Otče, odpusť im, nevedia, čo činia. — Ešte dnes budeš so mnou v raji. — Ajhľa, matka tvoja.”

V. Koniec utrpenia bude smrť. Taká smrť, akou trescú zločincov. Ale smrť bude aj začiatkom jeho oslávenia. Sláva začne sa pri hrobe a potrvá, kým len bude trvať jeho pokolenie, ľud, ktorý z vôle božej vykúpi. Zomrie za hriešnikov; za nich vylial svoju krv, ktorú pokladali za sídlo duše (keď krv opustila telo, opustila ho aj duša). Jeho smrť je teda skutočnou obetou. Jemu budú patriť — nie nútene, ale dobrovoľne — tí, za ktorých sa obetoval.

* * *

A je osoba, ktorú tu prorok opisuje, naozaj Mesiáš? Nuž kto číta Evanjeliá a iné spisy Nového zákona, tomu to netreba dokazovať. Zarážajúcu podobnosť medzi Sluhom Pánovým a Ježišom Nazaretským nemožno zapierať. Prirodzeným spôsobom by sa táto podobnosť iba tak dala vysvetliť, že Ježiš, ktorý túto pieseň poznal, náročky sa jej prispôboval a konal tak, aby sa všetko na ňom splnilo. Lenže Ježiš nekonal tak. Veď mnohé podrobnosti, ako: odsúdenie na smrť, znetvorenie bičovaním, nezávisely od neho. Bol by si to, pravda, mohol od Rimanov vynútiť, ale to by bol musel búriť proti Rímu. Je však dobre známe, že Ježiš nebúril, a aj keď ho sudca Pilát odsúdil, dosvedčil jeho nevinnosť.

A po osemnástom storočí sotva bolo kresťanského exegetu, ktorý by tieto proroctvá nebol vysvetľoval o Ježišovi Nazaretskom. Ešte v 18. storočí Doderlein, ktorého pokladajú za jedného z otcov racionalizmu, píše: „Kresťanskí vysvetľovatelia, aj tí, ktorých ináč poznáme ako dosť liberálnych, pri skúmaní proroctiev o osobe a živote Mesiáša Ježiša Krista

veľmi súhlasne uznávajú, že v tejto stati² sú tak hlboko a tak jasne vtlačené Mesiášove stopy, že ich neuznať a neobdivovať mohlo by sa zdať nielen bezbožnosťou, ale — čoho sa ja väčšmi bojím — odporovalo by to zákonom vykladania, ba aj zdravému rozumu... Ja sám nemôžem sa nekloniť na tú stranu. Sotva sa nájde medzi smrteľníkmi niekto okrem Ježiša, kto by osobu, týmito črtami opísanú, vhodnejšie a ľahšie stelesňoval."

Dneska neveriacim kritikom výklad piesni o Sluhovi Pánovom pôsobí veľkú starosť. Ale radšej sa zapletú do rozličných, až nemožných protirečení, aby nemuseli veriť nadprirodzeno.

Iní by chceli ostať aspoň navonok kresťanmi, no boja sa, žeby ich svet pokladal za „katolíkov" a za „nemoderných", keby pripustili prorockto. Keďže však nemôžu zapierať podobnosť medzi Ježišom a Sluhom Pánovým, hovoria, že čo tu prorok popísal, to boli iba jeho nábožné želania a jeho očakávania, že sa Bohu páčilo tieto jeho očakávania uskutočniť skrze život, smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista. Nuž prorok by sotva bol mal sám od seba také želania a očakávania, ktoré, ako som podotkol, boli proti duchu Starého zákona.

A potom, keď uveríme, že Boh mohol uskutočniť, čo si akýsi starozákonný prorok pomysľal, prečo nám podnes ťažko uveriť, že Boh to bol, ktorý prorokovi dal nakresliť hlavné črty budúceho Vykupiteľa, aby židovskému národu a celému ľudskému pokoleniu, teda aj nám, mohol ukázať, že Vykupiteľom je, na kom sa všetky tieto predpovede splnily: Ježiš Kristus.

Vykúpenie.

Dr. Štefan Dubravec.

Učenie o vykúpení človečenstva skrze Ježiša Krista patrí medzi základné pravdy nábo-

² Iz. 52, 13 an.

ženstva katolíckeho. Najkrajšie obrady cirkev-
né, dojmavý Veľký piatok, prekrásna liturgia
Pánovho vzkriesenia ako najväčšieho sviatku
celého cirkevného roku vôbec, sú venované
tejto základnej pravde.

I. Povahu tohto vykúpenia skrze Ježiša
Krista najvšeobecnejšie môžeme vyjadriť asi
takto: Konkrétne prevedenie toho milosrdného
rozhodnutia božieho, že do hriechu upadnuv-
šiemu človečenstvu znova chce dať možnosť
nadprirodzeného stavu. Pojem vykúpenia teda
zahrnuje v sebe mnoho dôležitých katolíckych
právd, napr.: 1. Ľudské pokolenie bolo hneď
na začiatku pozdvihnuté do nadprirodzeného
stavu. Boh totiž určil ľuďom za cieľ nadpriro-
dzenú blaženosť, účasť v samej božskej blaže-
nosti, pozostávajúcu v priamom videní Boha.
Preto dal prvému človeku nadprirodzený život,
milosť posväcujúcu, ktorú mal aj svojim po-
tomkom odovzdať, aby pomocou nej každý člo-
vek, ktorý si ju v skúškach zachová, dosiahol
vyznačený nadprirodzený cieľ božskej blaže-
nosti. — 2. Sama prvá skúška, uložená prvému
človeku, bola zvlášť dôležitá ešte preto, že od
jej zachovania záviselo udržanie nadprirodze-
ného života nielen pre samého prvého človeka,
ale aj pre jeho potomkov. V skúške neobstál,
a tak nadprirodzený život bol pre celé člove-
čenstvo stratený. — 3. Tento život a cieľ Boh
nemusel človečenstvu vrátiť; veď hneď pôvod-
ne by bol mohol ľudí ponechať určených len
pre prirodzenú ľudskú blaženosť, tým viacej
to mohol teraz, po spáchanom hriechu. Vo svo-
jom veľkom milosrdenstve však sa rozhodol
znova dať tomuto človečenstvu možnosť nad-
prirodzeného života a božskej blaženosti. — 4.
Toto rozhodnutie mohol previesť Boh rozlič-
ným spôsobom; no previedol ho tým, že posta-
vil velebný protiklad rajskej drámy: ustanovil
človečenstvu za hlavu nadprirodzeného života
nového človeka, ktorý síce podľa tela pochádza

z toho samého padlého pokolenia ľudského, pochádza však aj čo do ľudskej svojej prirodzenosti zázračným spôsobom; kým osobou svojou je Boh, druhá božská osoba večného Slova. Tento Bohočlovek, ktorého sa ani tiež nijakého hriechu nemohol dotknúť, nepodliehal ani zákonu smrti; lebo čo aj by smrť sama v sebe vyplývala z ľudskej prirodzenosti, složenej zo súčastok, predsa podľa božieho plánu človek v pôvodnom rajscom stave by bol býval od nej uchránený, takže v terajšom stave človečenstva smrť je pokutou za hriech prvého človeka a podliehajú jej všetci, ktorí od prvého človeka prirodzeným spôsobom pochádzajú.

Kristus teda nepodlieha smrti, ktorú prvotný hriech uvalil na človečenstvo. Ale Boh toľto nevinnému, nekonečne svätému Bohočloveku, svojmu vlastnému Synovi, dáva rozkaz,¹ aby ako nová hlava človečenstva, — v nadprirodzenom poriadku milosti — teda ako druhý Adam, podstúpil práve smrť, zavinenú hriechom prvého človeka, a takto dobrovoľnou pokornou poslušnosťou až na smrť na kríži² napravil to, čo prvý Adam svojou pyšnou neposlušnosťou zavinil, keď na ľudstvo uvalil smrť a to nielen telesnú, ale aj duševnú, pozostávajúcu v hriechu a vo vytvorení z videnia Boha.

II. Toto výkupné dielo označuje sa rozličnými menami podľa toho, s akého hľadiska ho ponímame. „Vykúpením“ sa preto nazýva, že človečenstvo bolo zo zajatia hriechu a diabla vymanené tým, že Kristus svoju krv, svoj život dal Bohu za ľudí ako výkupnú cenu,³ ktorou ako by kúpil nadprirodzenú slobodu a blaženosť pre ľudí. Iné meno je „zadosťučinenie“, totižto napravenie urážky, ktorej sa Bohu dostalo hriechmi. Hriechom totiž človek odoprie

¹ Ján 10, 18.

² Filp. 2, 8.

³ Mat. 20, 28: 1 Pet. 1, 18—19.

uznať Boha za svojho Pána, ako by zapiera svoju bytostnú závislosť od Boha, hoci človek aj jestvovať môže len tak, že je závislý od Boha, že mu udelil bytie. No Kristus-Bohočlovek svojou dobrovoľnou poslušnou smrťou najdokonalejším spôsobom uznáva nesmiernu zlosť hriechu ako urážky Boha a uznáva absolútne panstvo Boha, ktorému všetko podlieha, takže má právo žiadať, aby aj sám Boh dal svoj ľudský život na smrť a tak uznal, že pred Bohom všetko je ako by nič a jedine Boh podľa svojej božskej prirodzenosti má plné vlastné právo jestvovať. Ďalšie pomenovanie je „smierenie“, keďže Boh obetou Kristovou bol smierený s ľudským pokolením. Vyzdvihuje sa tiež meno „zaslúženie“ milostí a večnej slávy, keďže Kristus získal svojím utrpením pre všetkých ľudí dostatočné milosti na spasenie, takže každý človek na tomto základe aj naozaj dostal milosti, aby mohol byť spasený.

III. Svätý Tomáš Akvinský obšírne hovorí o vykúpení; každej, aj zdanlivo nepatrnej okolnosti utrpenia Kristovho venuje zvláštnu pozornosť a poukazuje na jej význam; pritom však vyzdvihuje aj zástoj vzkriesenia a nanebevstúpenia Kristovho vo výkupnom diele.⁴ Zásadná myšlienka Anjelského učiteľa v tejto veci je asi táto: Prvotná, hlavná príčina výkupného diela je sám trojjediný Boh, lebo len on môže svojou mocou rozhodnúť, že človečenstvu chce znova dať nadprirodzený život. Druhotnou výkonnou príčinou vykúpenia je Kristus-človek celý svojím životom na zemi, od počatia až po nanebevstúpenie. Pritom však, že celý tento Kristov život má povahu ako by druhotnej účinnej príčiny v rukách božích, jednotlivé úseky tohto života majú aj svoju zvláštnu príčinnosť. Totižto: od počatia až po smrť je tu aj príčinnosť záslužná, keďže v tom-

⁴ III. q. 46—57.

to čase Kristus každým svojím skutkom aj zaslúhoval ľuďom odpustenie a milosť, ale tak, že až samou smrťou boli tieto zásluhy Bohom ako by prijaté a uznané. Po smrti Kristus už nezískaval zásluhy, ale vzkriesenie tu vyniká zase ako vzor, ako uskutočnenie toho, čo bolo utrpením a smrťou získané, zaslúžené a vydobyté. Nanebevstúpenie však je zaklúčením a svoju príčinnosť uplatňuje tým, že Kristus našu myseľ k nebu pozdvihuje a nám z neba dáva svoje dary.

Preto hlavným sviatkom svätej Cirkvi na zemi, totiž sviatkom vykúpenia je Vzkriesenie Pánovo (a nie Veľký piatok). Lebo hoci zadosťučinenie za hriechy a zaslúženie milosti bolo dokončené smrťou Kristovou, predsa až jeho zmŕtvychvstaním bolo navonok — na jeho oslávenom tele — prejavené, že Boh zadosťučinenie prijal a na jeho základe dá ľuďom nadprirodzený život, ktorého obrazom je nový život osláveného Kristovho tela. Toto oslávenie dosvedčilo, že keď Boh žiadal od Krista uponíženie až na smrť, — na uznanie oškľivosti hriechu a božskej velebnosti — odmenil ho za poslušné uponíženie nevýslovným povýšením. Zmŕtvychvstanie Kristovo je potvrdením celej jeho náuky. Ako Kristova smrť je nám vzorom, aby sme umreli hriechu, jeho oslávenie zase je nám vzorom, aby sme „nový život viedli“, ⁵ takže podľa svätého Písma Kristus „bol vydaný (na smrť) pre naše viny a z mŕtvych vstal pre naše ospravedlnenie“. ⁶ Teda Kristov život až po smrť by sme mohli porovnať boju, kým jeho zmŕtvychvstanie je ako by presvedčujúcim dôkazom dosiahnutého víťazstva. A je všeobecným zvykom, že oslavujeme deň víťazstva pravdy, dosiahnutej po prípadnom dlhom namáhavom a spravodlivom boji.

⁵ Rim. 6, 4.

⁶ Rim. 4, 25.

Týmto však nijako nechceme zatieniť význam Kristovej smrti; veď oslávenie vyrastá z jeho smrti, ako z koreňa vyrastá strom so svojím ovocím; toto oslávenie bolo zaslužené čiže vydobyté smrťou, takže z nej už zrejme nasledovalo oslávenie, ako plným právom zaslužené. Preto aj celé učenie svätej Cirkvi poukazuje vždy na Kristovu smrť ako na záslužný prameň všetkých milostí. Všetky sviatosti sú znakmi, ktoré pripomínajú Kristovo utrpenie a udeľujú milosť, týmto utrpením získanú; celý duchovný život je tým podmienený a zdokonalený, že vždy čím vernejšie nasledujeme pokorný život Kristov v láske a poslušnosti voči Bohu až na smrť, tým sme podobnejší „obrazu jeho Syna”.⁷

IV. Veľa rozličných otázok by sa tu dalo ešte rozoberať, keďže je to téma ozaj nevyčerpatelná.⁸ Chcem však poukázať už len na nesmierne dôležitú praktickú pravdu, že vykúpenie pre jednotlivcov subjektívne len tak sa stane účinným, keď sa im tento Kristom zaslužený nadprirodzený život prisvojí čiže udelí prostredníctvom Cirkvi, pritom — ak ide o dospelých — aj sami musia spolupôsobiť. Katolícka pravda — ako vždy — aj tu je vprostriedku medzi dvoma krajnosťami: odmieta pyšnú mienku sebavykúpenia, keď učí, že bez božieho zmilovania, bez zásluh Kristových nik by nijakou ľudskou námahou nikdy nebol mohol vstať z prvotného pádu a dosiahnuť nad-

⁷ Rim. 8, 29.

⁸ Tak napr.: prečo Boh rozhodol dať ľuďom po páde možnosť naprirodzeného života; o spôsobe Kristovho boja s diablom pri vykúpení; o úlohe Panny Márie ako prostredníčky pri diele vykúpenia — v protiklade k Eve ako prostredníčky pádu prvého Adama a jeho potomstva; analogia sviatosti krstu so smrťou a vzkriesením Kristovým; o súlade božieho milosrdenstva a spravodlivosti v diele vykúpenia; o rozličných námietkach, ktoré sa v súvisi s náukou vykúpenia môžu vyskytnúť atď.

prirôdzený život a blaženosť; aj keby niekto bol celkom nevinne žil, bol by dosiahol len primeranú prirôdzenú ľudskú blaženosť. S druhej strany však človek vykúpením nie je oslobodený od všetkej osobnej námahy, ale je povinný svedomite spolupracovať s milosťami, ktorých sa mu na základe Kristovho vykúpenia dostane, aby mohol nadprirôdzený život prijať a aby si už prijatý život stále udržal a zveľačoval.

Azda nijakú inú pravdu Kristus Pán nezôrazňuje natoľko vo svätom Pisme ako tú, že vykúpenie nám musí byť privlastnené, a to u dospelých aj vlastnou súčinnosťou každého jednotlivca. Sviatosť krstu je prvý, obecné potrebný prostriedok, ktorým sa nadprirôdzený život základným spôsobom udeľuje. „Ak kto znovu sa nenarodí z vody a z Ducha Svätého“, — hovorí Spasiteľ — „nemôže vojsť do kráľovstva božieho.“⁹ Nadto však na udržanie tohto života nariaďuje jesť a piť svoje telo a svoju krv,¹⁰ káže bedliť a modliť sa,¹¹ zachovávať prikázania,¹² činiť pokánie,¹³ apoštolom dáva moc, aby kajúcnikom odpúšťali hriechy¹⁴ a poveruje ich, aby učili všetky národy zachovávať všetko čokoľvek prikázal, takže každý človek je povinný pod správou Kristom ustanovených zákonitých predstavených zachovávať celú náuku Kristovu¹⁵ a to z nadprirôdzených pohnútok, čerpaných práve z tej istej náuky. No vo všeobecnosti Kristus Pán každého vyzýva: „Kto chce za mnou ísť, nech zaprie sám seba a každý deň vezme svoj kríž a nech ma nasleduje. Lebo kto si bude chcieť zachovať život, stratí ho; no kto stratí svoj život pre mňa, zachová si ho.“¹⁶

Z toho vysvitá, že Kristovo vykúpenie nám má byť tak privlastnené, že každý človek stane

⁹ Ján 3, 5. ¹⁰ Ján 6, 54. ¹¹ Marek 13, 33.

¹² Mat. 19, 17. ¹³ Mat. 4, 17. ¹⁴ Ján 20, 23.

¹⁵ Mat. 28, 20. ¹⁶ Luk. 9, 23—24.

sa ako by Kristom: svojím životom zopakuje Kristov život; svätým krstom sa pre nadprirodzený život narodí z vody a z Ducha Svätého tak, ako aj Kristus sa počal z Ducha Svätého; a potom cez celý život nasleduje Krista až po stratu života pre Krista, totiž až potiaľ, že poslušne a z lásky k Bohu prijme z božích rúk aj smrť ako odplatu za hriech. Tým bude uplatnenie vykúpenia na človekovi skončené, takže takto na základe Kristových zásluh aj sám človek si zaslúži oslávenie duše a tela, ktorého vzorom je oslávený Kristus.

Duchovné čítanie a prednášky.

Dr. Inocent Müller, OP.

Duchovné čítanie mohli by sme pomenovať napísaným duchovným vedením; náboženská prednáška je zasa ústnym vedením viacerých duší naraz. V obidvoch prípadoch ide o veľmi dôležité prostriedky duchovného života, preto si povieme, ako ich načim použiť.

1. Medzi knihami na duchovné čítanie na prvom mieste stojí Písmo sväté. Keby sme chceli vedieť, čo znamená sväté Písmo pre náš duchovný život, museli by sme pýtať odpoveď od veľkých cirkevných Otcov, najmä od svätého Hieronyma, lebo tí svoju duchovnú budovu, aj svoje veľké vedecké diela postavili z učenia Písom. My musíme Boha poznať, keď chceme k nemu prísť. Lež ako ho poznať, keď býva v neprístupnom svetle? Poznáme ho z jeho slov. Boh sám sa vyslovuje v Slove spôsobom nekonečným, tak dokonale a plne, že toto Slovo je jediné.

Toto Slovo, prikryjúc svoju božiu velebu našou prirodzenosťou, zjavuje sa nám vtelením: „Zasvietil v našich srdciach, aby svietilo poznanie slávy božej v tvári Krista Ježiša.”¹

¹ 2 Kor. 4, 6.

Keď Kristus prišiel na svet, porozprával nám slová, „ktoré dostal od svojho Otca”,² preto jeho slová sú slová samého Boha: „Lebo ten, ko-ho Boh poslal, hovorí slová božie.”³ Sú to na-ozaj mnohé slová jediného Slova tak, ako sú mnohé ľudské slová, ktorými ich vyjadrujeme, a ako sú mnohí ľudia, ktorí ich majú počúvať, aby žili.

Slová vteleného Slova nám zjavujú Boha, jeho prirodzenosť, jeho bytie, jeho dokonalosti, jeho lásku, jeho práva, jeho vôľu. Keďže sú to slová večnej Múdrosti, pomáhajú duši prenik-kať do vyššieho svetla, prenášajú dušu do svä-tej slávy, v ktorej žije Boh. Keď hlboko ve-riaca duša pozorne a stále počúva tieto slová, má viac osvetlené božie tajomstvá a vnára sa do nich. Nuž a tieto slová Ježiša Krista nájde-me predovšetkým v Evanjeliu. Tam vraví sa-mo vtelené Slovo. Ľudskými slovami zjavuje veci nevysloviteľné a nášmu duchu primeraný-mi a pochopiteľnými úkonmi ukazuje nevidi-teľné. Načim iba oči otvoriť a pripraviť srdce, aby sme vedeli všetko poznať a radovať sa z toho.

K Evanjeliu sa pripojujú apoštolské Listy, najmä Listy svätého Jána a Pavla. Obidvaja rozprávajú o tajomstvách, ktoré videli. Prvý keď odpočíval na Majstrovom srdci, druhý vo videniach, pri ktorých od samého Krista počul „slová tajnostné”.⁴

Teda v Písmach zjavil sa nám Kristus, kaž-dá stránka vraví o ňom, na každej stránke je napísané jeho meno. Každá stránka oslavuje jeho dokonalosti, jeho skutky. Každá stránka ospevuje jeho nevysloviteľnú lásku, jeho ne-obmedzenú dobrotu, jeho nevyčerpatelné milo-srdenstvo a nekonečnú múdrosť. V Písme od-krýva Kristus nevyspytateľné bohatstvá tajom-stva svojho života, svojich bolestí, tam roz-práva o svojej nebeskej sláve.

² Ján 17, 8.

³ Ján 3, 34.

⁴ 2 Kor. 12, 4.

Preto sa nečudujeme svätému Hieronymovi, ktorý tak energicky napísal: „Kto nepozná Písma, nepozná Krista.” Túto výčitku iste si nezaslúžia prví kresťania, ktorí žili z Písem, úctievali si ich, a táto ich úcta prešla aj do liturgie. Čítali sväté Písmo stále, lebo prežívali nanomenutie svätého Pavla: „Slovo Kristovo nech prebýva vo vás hojne, vo všetkej múdrosti.”⁵

Ale keď chceme, aby reč božia živo sa dotkla aj nás, aby bola pre nás žriedlom kontemplácie a života, musíme ju prijať s vierou a pokorne, s úprimnou túžbou poznať Krista, spojiť sa s ním a kráčať v jeho šľapajach. Veď hlboké nadprirodzené poznanie a preniknutie svätého Písma je dar Ducha Svätého, dar veľmi vzácny, ktorý Pán Ježiš dal svojim apoštolom pri jednom zo svojich posledných zjavení: „Vtedy otvoril im smysel, aby rozumeli Písmam.”⁶ Duše, ktoré boli obdarené týmto darom pre svoju veľkú pokoru a vytrvalé modlitby, odkrývaly v Písme hĺbky, o ktorých nemáme tušenia. „Ony sa tešia z božích výrokov, ako ten, čo našiel hojnú korisť.”⁷ V Písme nachádzajú „skrytú mannu”,⁸ ktorá má mnohorakú chuť a stáva sa ich denným pokrmom.

Nuž a kde je príčina tohto požehnaného vplyvu božieho slova na dušu? Príčinou je Kristus, ktorý stále žije, ktorý je Boh, ktorý zachraňuje a oživuje. Keď chodieval po zemi, vravelo sa o ňom, že „moc vychádzala z neho a uzdravovala všetkých”.⁹ A čo sa vravelo o samej osobe Pána Ježiša, s patričnou primeranosťou môžeme povedať aj o jeho slovách. Čo platilo o ňom predtým, platí aj dneska. Kristus žije v duši spravodlivého. Pod neomylným vedením tohto vnútorného Majstra duša tak, ako kedysi pokorná Magdalena, počúva jeho slová a preniká božiu jasnosť. Kristus jej

⁵ Kol. 3, 16. ⁶ Luk. 24, 45. ⁷ Zalm 118, 162.

⁸ Zjav. 2, 17. ⁹ Luk. 6, 19.

dáva svojho Ducha, prvého pôvodcu svätých Písem, aby „skúmala všetko, aj hĺbokosti božské”.¹⁰ Kontempluje božiu lásku k ľuďom. Vierou poznáva veľké tajomstvá Ježiša Krista, a toto podivné poznanie ju priťahuje, dvíha, pretvoruje. Prežíva asi to, čo emauzskí učeníci, keď sám Kristus Pán im vysvetľoval smysel svätého Písma: „Či naše srdce nehořelo v nás, keď hovoril na ceste a otváraľ nám Písma?”¹¹

Takto v duši rastie túžba, aby žila len pre Boha, jej láska rastie zo stáleho spojenia s Bohom, preto chce vždy a vo všetkom plniť vôľu nebeského Otca.

A ešte niekoľko slov o Starom zákone. Medzi starozákonnými knihami sú niektoré, ako napríklad Žalmy, v ktorých načíť zvlášť hľbať. „Žalmy, píše P. Lacordaire, to bola príručka pobožnosti našich otcov; našli sme ju na stole chudobných aj kráľov. V rukách kňaza ostáva až podnes pokladom, z ktorého čerpá vnuknutia, keď ide k oltáru, keď ide medzi ľud, keď rozjíma.” Žalmy živou rečou vyjadrujú najkrajšie city obdivu, klaňania, synovskej bojzlivosti, uznania a lásky. Prekypujú vrúcnyimi prosbami v najťažších životných skúškach, v ktorých trpiaci volá spravodlivého Boha, aby trestal zlých. Sú tam vzdychy kajúceho hriešnika, dúfajúceho v božie milosrdenstvo a sľubujúceho polepšenie. Preto čítať, rozjímať Žalmy a prispôsobiť im svoje smýšľanie je isté posväcujúce.

Múdroslovné knihy tiež sú určené pre nábožné duše. V nich nestvorená Múdrost volá ich k lepšiemu životu a popisuje hlavné ctnosti, v ktorých sa majú cvičiť vo svojom vzťahu k Bohu a k bližnému.

Keď chceme duchovne ťažiť z historických a z prorockých kníh, musíme vedieť, že božia Prozreteľnosť mimoriadne sa starala o vyvo-

¹⁰ 1 Kor. 2, 10.

¹¹ Luk. 24, 32.

lený národ, aby ho chránila od modlárstva a priviedla k uctievanu pravého Boha. V týchto knihách načim vidieť veľkú túžbu po Vykupiteľovi; preto proroci napomínajú ľud, aby bol spravodlivý, aby mal lásku, najmä k utláčaným, preto tiež vyhrážajú ľudu trestmi, ak ich napomenutia nepočúvne. Keď takto budeme čítať prorocké knihy, nájdeme v nich veľa duchovného pokrmu.

2. Okrem svätých kníh Písma dobre nám poslúžia knihy duchovných spisovateľov, najmä svätcov a cirkevných učiteľov. Títo spisovatelia môžu byť majstrami nášho duchovného života. Dobre poznajú učenie Písma a učiacej Cirkvi, a ako svätci toto učenie tiež prežili; preto môžu nám sprístupniť a osvetliť zásady kresťanskej dokonalosti. Posilnia nás v presvedčení o záväznosti starať sa o osobné posväcovanie, naznačia nám aj prostriedky, ktoré sami vyskúšali ako najlepšie, povzbudia nás a tak nás privedú na cestu, po ktorej sami kráčali. Títo učitelia sú pre nás tým užitočnejší, že máme ich vždy naporúdzi. Pomocou duchovného vodcu môžeme si zvoliť toho, ktorého sami chceme, ktorý lepšie zodpovie stavu našej duše, a môžeme s ním rozprávať tak dlho, ako sa nám páči. A veru máme veľa takých knižných vodcov; pravda, záleží na tom, ktorú knihu, prípadne ktorého duchovného spisovateľa si vyberieme, lebo nie je každá kniha pre každú dušu.

Duchovná kniha nás potom stále napomína, veľmi jemne odкрýva všetky naše chyby. Ukaže nám ideál, ktorý treba dosiahnuť, vyzýva nás, aby sme poznali seba samých, takže potom poznávame svoje dobré aj zlé vlastnosti, vidíme stupne, ktoré sme už prešli a cez ktoré ešte máme prejsť, aby sme sa stali dokonalí. Netreba sa preto čudovať, že čítanie duchovných kníh a životopisov svätých priviedlo mnohých k obráteniu, ako vidieť v živote svätého

Augustína, a že pomáha dušiam dostať sa k najvyšším métam duchovného života.

3. Napokon duchovné prednášky. Tie majú prednosť pred knihami, lebo sú prispôsobené osobným záujmom poslucháčov a konajú sa len pre nich, a potom sú živšie, strhujúcejšie. Tu už účinkuje pohľad, hlas, posunky prednášateľa, a tým stúpa akosi význam pravdy, o ktorej hovorí. Predpokladá sa, že prednášajúci dokonale ovláda predmet, že o jeho pravde alebo hodnote je hlboko presvedčený a že prosí Boha, aby požehnal a oživil jeho slová. U poslucháčov sa zasa predpokladá dobrá vôľa a vnútorná súcosť prijať pravdy, o ktorých hovorí.

Cieľ duchovného čítania je udržať v duši ducha modlitby, je to tiež určitý spôsob rozhovoru duše s Bohom, ku ktorému pomáha duchovný spisovateľ alebo prednášateľ. Aby sme dosiahli tento cieľ, musíme mať veľkého ducha viery, aby sme v spisovateľovi alebo v kazateľovi videli Boha samého, „ako by Boh napomínal skrze nás”.¹² Toto si oveľa ľahšie osvojíme, keď spisovateľ alebo kazateľ sám bude preniknutý evanjeliovým duchom, keď bez váhania budeme môcť potvrdiť, že nie je to jeho náuka, lež učenie Ježiša Krista.

Ale v každom prípade čitateľ alebo poslucháč nech prosí Krista, aby mu dal svojho Ducha, aby mu ten v srdci všetko vysvetľoval. Preto nečítam ani nejdem na prednášku zo zvedavosti, aby som sa dozvedel niečo nové, ale preto, aby som sa poučil. Načím sa oslobodiť od márnosti, ktorá túži po poznaní duchovných vecí, a nie po ich uskutočňovaní. A všetkým bez rozdielu sa odporúča, aby sa zriekli kritického ducha, ktorý číta a počúva nie preto, aby sa obohatil, lež preto, aby posúdil či už obsah alebo literárnu formu knihy alebo reči.

¹² 2 Kor. 5, 20.

Duchovný človek usiluje len o jedno: čím väčšími zo všetkého vyťažiť pre seba.

Z duchovného čítania alebo z prednášok budeme mať taký úžitok, aká bude naša túžba po svätosti. Túžiť a smädiť po dokonalosti značí uskutočňovať na sebe to, čo čítam alebo počúvam, a nepozerať pritom na to, či ten druhý to koná alebo nie. Potom v duchovnom čítaní a v prednáškach nájdeme vždy niečo, čo dušu osvieži a povzbudí, lebo tu ide len o duchovný život. Keď je tam niečo, čo sa priamo vzťahuje na začiatočníkov, to veľmi ľahko pochopia pokročilejší. Reč pre pokročilých môže byť ideálom pre začiatočníkov. Keď sa niečo vzťahuje na budúcnosť, to nás môže povzbudiť k dobrým predsavzatiam v prítomnosti, lebo takto sa človek pripravuje na budúce úlohy.

A jednako najdôležitejšie je napomenutie svätého Pavla, ktorý odporúča svojim čitateľom a poslucháčom toto pravidlo: „Nie poslucháči zákona sú spravodliví u Boha, ale činitelia zákona budú spravodlivými.”¹³ Svätý Pavol tu iba vysvetľuje slová Krista Pána, ktorý v podobenstve o semene vraví, že iba tí budú mať úžitok z božieho slova, ktorí „keď počujú slovo, v dobrom a výbornom srdci zachovávajú ho, a prinášajú úrodu v trpezlivosti”.¹⁴ Naším heslom nech budú slová svätého Jakuba: „Buďte plniteľmi slova, a nielen poslucháčmi.”¹⁵

Svedomití.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

Kresťanov delíme na pokrytco, svedomitých a svätých. Pokrytci zachovávajú dajaký kresťanský povrch alebo aspoň kresťanskú vonkajšiu príslušnosť, nedbajúc o vnútro. Sú ozajstný opak a protiva svätých. Ale taký rozdiel nie je medzi svedomitými a svätými.

¹³ Rim. 2, 13.

¹⁴ Luk. 8, 15.

¹⁵ Jak. 1, 22.

Tá dvojica je jedno, majú sa k sebe ako začiatok a vyvrcholenie, cesta a dosiahnutie cieľa.

Svätí sú majstri svedomitosti. Keďže aj najmenej poučený kresťan chápe, že svedomitosť je ideál kresťanského života, ocitneme sa pred ďalšou myšlienkou o chápaní svätých pre obecnosť kresťanského života. Životne súvisí s predošlou myšlienkou o nasledovaní Krista v jeho smrti a vzkriesení. Bo v novom živote po vzkriesení zo starej smrti treba prvé kroky a vodcovského ducha. No to obsahujú zásady o svedomitosti svätých a našej.

Svedomitosť je podrobenie života vláde svedomia. Odborníci vravia, že slovo svedomie do kresťanstva uviedol apoštol Pavol; že slovo aj ním označenú vec vzal do kresťanskej náuky o mravoch z filozofie gréckych stoikov, ktorí prví jasne vyslovili pojem aj jeho meno. Stoikom svedomie znamenalo vedomie myšlienky s vonkajším konaním. A keďže myšlienka svojou povahou je hodnotiaca sudkyňa a rozkazujúca vladárka, svätý Pavol nepotreboval nijakú inú zmenu pre kresťanskú mravouku pri tomto slove a pojme, iba ak z malého začiatočného písmena urobiť veľké písmeno; miesto logos (myšlienka) napísal Logos, duch boží, pravda božia, pravda Kristova. Potom mal otvorenú cestu, aby priviedol túto filozofickú pravdu na vrchol vyhlásením: „Všetko, čo nie je podľa svedomia, je hriech“, lebo je to skutok proti oprávnenému výroku sudcu a proti oprávnenému rozkazu vládca — totižto duchu, poučenému duchom božím.

Apoštol Pavol tým neprináša novú náuku do kresťanstva, ale len nové slovo pre starú pravdu, dosiaľ inakšie vyjadrovanú, nie takým ľudsky presným a výrazným spôsobom.

Dielo Ježiša Krista môžeme stručne vyjadriť takto: Postavil človeka bezprostredne pred Boha, ktorý vidí do duše a hľadá do

duše a podľa toho, čo tam vidí, posudzuje hodnotu človeka. Preto celé úsilie Ježiša Krista je venované uvedeniu náboženského a mravného života dovnútra, nie aby tam výlučne bol skrytý, ale aby tam bol zakorenený a odtiaľ živý a spravovaný. Čo človek koná, nedostáva svoju hodnotu zvonka, ale z duševného sprevádzania skutku. Preto každý vonkajší čin človeka musí mať toto sprevádzanie, musí byť pripravovaný vnútri, tam musí dostať svoj smer.

Najvýraznejšie sú pre to dva Pánove výroky. V siedmej kapitole Markovho Evanjelia Pán vraví: „Počujte ma všetci a rozumejte! Nič nevchádza zvonku do človeka, čo by ho mohlo poškvrniť, ale to, čo vychádza z človeka, je to, čo znečisťuje človeka. Kto má uši na počúvanie, nech počúva: Zvnútra, z ľudského srdca pochádzajú zlé myšlienky, ... nepravosti, ... bláznivosť. Všetko toto zlé pochádza zvnútra a znečisťuje človeka.” Preto iba vtedy je mravný život bezchybný, keď všetko jeho usilovanie ide dovnútra, aby sa zabránilo vychádzaniu špatnosti, aby mohlo vychádzať dobro, keď tam bude rozsudzovať a vládnuť duch dobra. Vyčistiť vnútro, udržiavať ho čistým a naplňovať dobrom a zachovávať súdenie a vládu dobrého ducha, to jest ducha božieho a božiu pravdu, boží posudok a boží rozkaz.

Na to naväzuje a v tom pokračuje druhý Pánov výrok v Matúšovom Evanjeliu: „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni budú vidieť Boha.”¹ Z rozličných výkladov toho slova tu sa nám hodí výklad katolíckeho moderného výkladača, že nie je tu reč výlučne o panickej čistote, ale o čistote v smysle prvého Pánovho výroku, o čistote od akejkoľvek špatnosti ducha, ktorý by pôsobil vychádzanie špatnosti,

¹ 5, 8.

bo nie je duch božej pravdy. Takým čistým srdcom ovládaný život má sľúbené videnie Boha, najbližšie spojenie s Bohom.

Z prvého Pánovho výroku chápeme, prečo Pán Ježiš tak ostro vystupoval proti pokrytectvu, to jest proti farizejskej povrchnosti; a prečo jej dával práve meno hrobu, to zasa chápeme z druhého výroku, lebo hrob v myšlienkach poslucháčov bol obrazom najhoršej nečistoty.

A zo všetkého sa nám môže urobiť svetlo, keď tak pomyslíme na svätých. Chceli byť pravými klaňateľmi Otcovými v duchu a pravde, podľa požiadaviek božského Majstra, za ktorým chceli dôsledne a presne ísť. Keďže chceli Bohu vzdávať pravú úctu, preto toľme usilovali o vládu ducha a pravdy vo svojich skutkoch. Zakrátko museli poznať, že Pánove slová sa pre nich vykryštalizovali vo dva pojmy: vonkajšok je lož a klam; z iných Pánových slov vedeli, že musia pridať: lož veľmi nebezpečná a klam veľmi nebezpečný, ak sa dostane dovnútra a zmocní ducha človeka ako sudca a vladár. Proti tomu stál druhý pojem pre svätých ako žiarivý kryštál: iba duch je pravda, správny sudca a bezpečný vodca. Podľa toho robili, a tak musíme rozumieť svedomitosť svätých.

Svedomitosť rozumeli v jej pôvodnom, najhlbšom a vrcholnom smysle, ktorý hlásalo Evanjelium a apoštol Pavol: svedomitosť je čo najväčšie vylučovanie povrchnosti čiže povrchovosti, lebo povrchovosť je lož a klam. Preto svedomitosť je opravdivosť ducha. Opravdivosť zase znamená vládu pravdy, drviacu lož a klamavosť vonkajška, aby každý skutok zodpovedal božej pravde. Chceli byť vo svojich činoch obrazom božej pravdy.

Dôsledky takého svedomia svätých často im vyčítajú ako nedostatok ľudskosti. Ale ten-

to dôsledok sa musel takým spôsobom prejavíť, lebo svätí boli hrdinmi svedomitosti. Aby sa čo najlepšie obrnili proti lži a klamu, pokladali vôbec vonkajšie za šialivý klam a preto všetko vonkajšie drvili, nohami šliapali.

Nebola to len kajúcnosť, a v neskoršom vývine to asi vôbec nebola kajúcnosť, keď odmietali všetky od ľudí zachovávané vonkajškivosti; nebola to číra kajúcnosť, keď mali záľubu v tom, čo my voláme telesné trýznenie a v každom ohľade a vo všetkých dôsledkoch, až po zničenie. Bola to hrdinská opravdivosť, hrdinská svedomitosť, hrdinské zdôrazňovanie ducha a hrdinské hodnotenie vonkajška ako nebezpečného klamu a lži. Bolo to hrdinské uskutočnenie myšlienky apoštola Pavla, ktorý v druhom Liste napísal Korinským: „Kde je duch Pánov, tam je sloboda.”²

Vravím „hrdinské”; lebo hrdinstvo je hrdá povznesenosť nad hroziacim vonkajškom pre myšlienku, aby myšlienka bola zachovaná, aby sa myšlienka mohla uplatniť svojím súdom a svojou vládou. Hrdá povznesenosť, nie pyšná, ale povznesená vedomím nízкости vonkajšieho, idúca až po dokonalé nedbanie o hocičo vonkajšie; lebo povznesená na výšku ideálu, ktorý uplatňuje za cenu všetkého vonkajšieho, nižšieho, hmotného.

Že táto hrdinská svedomitosť svätých nie je pre nás všetkých a pre každého kresťana? Potom by ani nemal pre nás význam Pánov život a kríž. Lebo život Pána nášho Ježiša Krista bol veľkolepým znehodnocovaním vonkajškivosti, jeho kríž ukázal, že vykonal viac, ako najsvedomitejší svätí, on Svätý svätých.

² 3, 15.

Z knihy blahoslavenej Angely z Foligno.¹

Motto: „To, čo je úbohé, ba čo vlastne nie je ničím, to si napísal; ale o tom drahocennejšom, čo cíti duša moja, o tom si nenapísal ani slova.“ Tak Angela svojmu pisárovi-spovedníkovi. I sama sa však cítila bezmocnou vyrozprávať nevypovedateľné.

Keď som sa dala na cestu pokánia, hovorí Angela z Foligno, urobila som osemnásť duchovných krokov, prv než som poznala celú nedokonalosť svojho života.

Prvý krok.

Vedomie viny.

Začala som uvažovať nad svojimi hriechmi a uvedomila som si svoj hrozný stav. Veľmi som sa bála, že budem zatratená, a horoko som plakala.

Druhý krok.

Hanbí sa spovedať.

Druhý krok bol, že som sa začala hanbiť za svoje hriechy, a to tak veľmi, že som nemala sily dokonale sa z nich vyspovedať. A tak som aj často bez spovede, v hriechoch prijímala telo Pánovo.

Svedomie mi preto nedalo pokoja vo dne v noci.

Obrátila som sa teda o pomoc ku svätému Františkovi a prosila som ho, aby mi doprial nájsť dobrého spovedníka, ktorý by pochopil

¹ Latinských vydání je dost. Ja som použil *Acta Sanctorum*, *Januarius*, vol. I., ad diem IV. a latinsko-talianske vydanie Pulignaniho z r. 1932. (*L'autobiografia e gli scritti della Beata Angela da Foligno, Città di Castello.*)

Poznamenávam, že hovorí ľudom dobrej vôle o zdravej katolíckej mystike sa má so stanoviska duchovného života pokladať za zrejme osožné, a nie za nejaké chorobné rojčenie.
Prekl.

úbohý duševný stav, u ktorého by som sa teda mohla dobre vyspovedať.

Hneď nato v noci zjavil sa mi vo sne akýsi starec a povedal mi: „Sestra, keby si ma bola prv prosila, by som ti bol učinil to, o čo si ma prosila. Ale to nič neškodí! Hľa, už sa ti stalo, čo si žiadala.”

A naozaj, keď som ráno išla ku svätému Františkovi, stretla som sa s istým bratom, kazateľom u svätého Feliciána. Bol kaplánom a mal dovolenie spovedať. Hneď ako som počula jeho kázeň, rozhodla som sa vyspovedať u neho.

Vyspovedala som sa teda úplne zo všetkých svojich hriechov a dostala som rozhrešenie. Ale pri tejto spovedi nepocítila som útechu, iba nepokoj, hanbu a bolesť.

Tretí krok.

Zadosťučinenie.

Robila som uložené pokánie a ustavične som bola plná bolesti a necítila som nijakú útechu.

Štvrtý krok.

Milosrdenstvo božie.

Začala som uvažovať o milosrdenstve božom a poznala som ho v tom, že sa mi dostalo milosti obrátenia a že som bola vytrhnutá z pekla.

A tu začalo vnikáť svetlo do mojej duše. A v jase toho svetla som ešte viacej musela sama nad sebou plakať a žiaľiť, a túžila som ešte po ostrejšom pokání.

Piaty krok.

Poznanie seba.

Keď som bola tak osvietená shora, videla som v sebe iba chyby, a tak som seba samu odsudzovala. Vedela som totiž a isto-iste som poznávala, že som si zaslúžila peklo. A tu ma znovu zachvacoval horký plač.

Musím poznamenať, že medzi jednotlivými krokmi bol vždy určitý časový odstup. Stav duše, — ktorá sa len tak ťažko môže hýbať a len bolestne a ako by s veľkou farchou môže kráčať k Bohu a i to len maličkými krôčkami, — ma veľmi rozľútostil a rozbolestil.

A viem o sebe, že som sa na každom kroku mnoho zdržovala, a plakala som, že mi nebolo dopriate urobiť viac krokov naraz. No bola to pre mňa predsa akási útecha, že som mohla plakať na každom kroku: isteže, trpká útecha.

Šiesty krok.

Jasné vedomie viny.

Keď som tak kráčala tou cestou, dostala som jasnejšie svetlo milosti, ktoré mi ešte viac dalo poznať veľkú hĺbku mojich hriechov.

Videla som, že urážajúc svojho Stvoriteľa, urážala som aj všetky stvorenia, postavené do sveta na môj duševný ošoh.

A znovu mi prichádzaly na um moje hriechy v celej svojej temnej hĺbke, a ako som sa z nich Bohu svojmu vyznávala, precífovala som celú ich hrôzu.

Vzývala som teda všetkých svätých a blahoslavenú Pannu, aby orodovali za mňa a prosili milosrdného Boha o milosrdenstvo pre tú, ktorej bol toľko dobrého vykonal. A keďže som vedela, že som už svojim hriechom umrela, prosila som ich aj o to, aby mi od Pána vyprosili milosť nového života.

A prosila som stvorenia, ktoré som urazila, urážajúc ich Stvoriteľa, aby nežalovaly na mňa pred Bohom.

A zdalo sa mi, že všetky stvorenia aj všetci svätí mali so mnou sústrasť.

A vtedy mi konečne bolo dopriate, že som sa mohla viac než obyčajne modliť k Bohu s veľkým ohňom lásky.

Siedmy krok.

Pohľad na kríž.

Dostávala som s času na čas zvláštnu milosť, a to, že som s porozumením mohla hľadiť na kríž a telesnými aj duševnými očami vidieť na ňom Krista Pána, ako umrel za nás. Ale toto hľadanie a nazeranie bolo ešte bez chuti; len veľkú bolesť som pri ňom cítila.

Osmy krok.

Príčina Spasiteľovej smrti.

Pri pohľade na kríž bolo mi dopriate hlbšie poznať, ako sa to vlastne stalo, že Kristus Pán zomrel za naše hriechy. A vtedy som znova veľmi bolestne poznala všetky svoje hriechy a cítila som, že som ho vlastne ja ukrižovala. Nevedela som však ešte, akým veľkým dobrodením je pre nás utrpenie Kristovo. Až neskôr som ozaj hlboko porozumela, ako ma vlastne Kristus Pán odviezol od hriešneho života, priviedol k pokániu a umrel za mňa.

Ale toto poznanie kríža mi zapálilo v duši taký oheň lásky a ľútosti, že som u nôh kríža urobila pevné predsavzatie vzdať sa všetkého svetského, a celá som sa Ježišovi obetovala. A čo aj so strachom, predsa som mu hneď vtedy urobila sľub večnej čistoty aj sľub, že ho už neurazím ani jedným údom svojho tela. Na minulé hriechy každej jednotlivéj čiastky svojho tela som horko žalovala.

A prosila som Spasiteľa, aby mi on sám dal sily zachovať to, čo som sľúbila, t. j. čistotu a ostražité bedlenie nad všetkými svojimi smyslami, lebo jednak som sa bála složiť tie sľuby, jednak oheň lásky ma nútil, takže som nemohla ináč konať.

Deviaty krok.

Cesta ku krížu.

Potom mi bola vložená do duše túžba poznať, kde je vlastne cesta kríža. Chcela som

ju nájsť a rada potom bývať pri nohách kríža, kde je útočisko všetkých hriešnikov.

A dostalo sa mi osvietenia a poučenia. Cestu ku krížu som našla takto: Dostala som vnuk-
7 musím odpustiť všetkým, čo mi ublížili, a zba-
viť všetkého a tak kráčať ľahšie a voľnejšie;
→ musím odpustiť všetkým, čo mi ublížili a zba-
viť sa všetkého pozemského, pretrhnúť styky
so všetkými ľuďmi, mužmi aj ženami, so všet-
kými priateľmi a príbuznými, zanechať aj svoj
majetok, aj seba samu, a že srdce svoje musím
oddať Kristu, ktorý mi toľko dobrého vykonal,
a musím ísť po trnistej ceste, po ceste utrpenia.

Od tej chvíle som sa teda začala skromnej-
šie šatíť, prestala som sa ozdobovať, aj skrom-
nejšie som už jedávala. Ale veľmi som sa ešte
hanbila a bolo mi to nepríjemné, lebo som ešte
necítila mnoho lásky k Bohu a žila som ešte
s manželom. Horkosťou ma naplňovalo, keď mi
nadávali alebo aj skutkami krivdili. Znášala
som to však všetko trpezlivo, ako som len
mohla.

Stalo sa vtedy podľa vôle božej, že mi
zomrela matka, ktorá ma veľmi hatila na ceste
božej, a v krátkom čase mi zomrel aj manžel
i všetky deti. No keďže som sa dala na cestu
božiu a prosila som Boha, aby ma ich zbavil,
ich smrť ma veľmi potešila, hoci som pocítila
i trochu bolesti.

Vtedy som si jasne uvedomila, že od chvíle,
čo mi Pán vypočul prosbu, bude srdce moje
navždy v srdci božom a vo vôli božej a vôľa
božia a srdce jeho budú v srdci mojom.

Desiaty krok.

Zjavenie Ukrižovaného.

Keď som sa pýtala Boha, čo mám robiť,
aby som sa mu zapáčila, on vo svojej veľkej
dobrote zjavil sa mi viac ráz v spánku aj
v bedlení, pribitý na kríž a vyzval ma, aby
som sa pozrela na jeho rany; a podivne mi

ukazoval, ako všetko za mňa pretrpel. To sa stalo viac ráz. A keď mi všetky muky, za mňa vytrpené, po jednej poukazoval, hovoril mi: „Aké hodné zadosťučinenie mi teda môžeš ty dať za toto všetko?“

Podobne sa mi zjavil často aj v bedlivom stave, ale predsa nie tak hrozne, ako v spánku.

Kedykoľvek sa mi však zjavil, vždy bol veľmi smutný a strašne trpel. Ukazoval mi rany na hlave, poranené obrvy a roztrhané fúzy a bradu, vypočítaval a na svojom tele mi ukazoval všetky jednotlivé šľahy bičov a hovoril mi: „Toto všetko som trpel za teba.“

Vtedy mi prišli na um všetky jednotlivé moje hriechy a pochopila som, že som nimi zranila Ježiša Krista a že by som mala za ne nesmierne ľutovať.

A naozaj, vtedy som pocítila takú veľkú bolesť nad svojimi hriechmi, ako nikdy predtým.

Podobne mi ukázal aj svoje utrpenie a hovoril mi: „Čím sa mi môžeš primerane odvdáčiť?“

A vtedy som plakala plačom preveľkým a ronila som také horúce slzy, že mi až tvár pálily, a musela som si chladiť oči zimnou vodou.

Jedenásty krok.

Ostré pokánie. Zriekne sa sveta.

Dala som sa na ostrejšie pokánie za svoje hriechy a vymýšľala som si všelijaké sebamŕtvenia a usilovala som sa ich konať. No keďže sa mi zdalo, že sa vo svetskom okolí nemôžem dostatočne oddať pokániu, rozhodla som sa nechať naskrze všetko, aby som sa tak mohla dostať ku krížu, ako mi to Boh vnukol.

Toto rozhodnutie mi bolo dané z božej milosti týmto podivným spôsobom: Bola som vo veľkej neistote. Na jednej strane som si veľmi túžobne želala stať sa chudobnou a veľmi dychtivo som si žiadala, a aby som ne-

zomrela prv, než budem chudobná. Na druhej strane trápilo ma mnoho pokušení, ako napr.: že žobrať sa mne, mladej ešte, nepatrí, ba bolo by mi to aj nebezpečné; potom bála som sa, že budem musieť zomrieť od hladu a zimy; a vôbec všetci ma od toho odhovárali.

Ale Boh sa konečne nado mnou zmiloval a dal mi do srdca akési veľké svetlo a s ním mi prišla do duše aj ohromná sila a spolu ~resvedčenie, ktoré mám až dosiaľ, že totižto tú silu už nikdy nestratím. Umienila som si a pevne som sa rozhodla, že keby som mala i zomrieť od hladu a zimy alebo od hanby, ak sa to Bohu páči, alebo aspoň ak sa mu to môže páčiť, že sa svojho predsavzatia nevzdám, čo by som aj naisto vedela, že taký koniec ma naozaj čaká; lebo vo všetkej tej biede by som rada zomrela pre Boha.

Vtedy som sa už naozaj navždy skalopevne rozhodla.

Dvanásty krok.

Chce mať pred očima umučenie Pánovo.

Potom som prosila blahoslavenú Matku Krista Pána a svätého Jána Evanjelistu pre bolesti, ktoré sami vytrpeli, aby mi vyprosili nejaké znamenie, ktoré by ma neustále upamätovalo na Pánovo umučenie. (Pokračovanie.)

Preložil Dr. M. Chladný Hanoš.

Svätý Tomáš Akvinský.

Gorazd Zvonický.

- Na Lodi mystickej, máličko od kormidla,
prilieva oleja, by láska nevystydla,
- zažihá signály a utužuje laná
a dvíha na stožiar výsostné svetlo Pána.

Pod krížom výkupným, na ktorom Kristus visel,
z rán Bohočloveka napája srdce, myseľ,
na svietnik najvyšší povznáša bohovedu
a v sbore veľduchov velebne kráča vpredu.

Sfa veža nad mestom, dóm gotického slohu,
ten gigant múdrosti sa vypnul k Pánu Bohu
a s hrivnou pokory do záhad viery vniká
a kľúčom milosti tajomstvá odmyká.

Zázračný génus a cherub zemi daný
z bášt božej náuky Petrove strežie brány
raz bleskom nebeským, raz nehou rajských vánkov,
a slovom nezdolným tne do bludárskych stánkov.

Čo v Chlebe anjelskom tajomstvo zahaľuje,
on s lýrou lahodnou velebne ospevuje,
čo páše hriešny svet, on slzou lásky smýva,
čo padlo v obeť tmám, on Svetlu vydobýva.

Na Lodi mystickej, máličko od kormidla,
prilievá oleja, by láska nevystydla,
pomáha veslovať k prístavu zábezpeky
cez bludné nánosy, čo naplavily veky.

Máriina svätosť.

3. Plnosť ctností.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Doista naša duša je bezprostredným zdrojom nášho života; ale je len sprostredkujúcim zdrojom životnej činnosti, totižto prostredníctvom schopností. Tak aj v duchovnom živote. Veď posväcujúca milosť, sídliaca v podstate duše, povznáša ju, aby bola bezprostredným žriedlom nadprirodzeného života; ale činnosť nadprirodzeného života vyviera bezprostredne z ctností a darov Ducha Svätého, ktoré zdokonaľujú duševné schopnosti. A zasa ako naše schopnosti majú koreň v samej duši, tak ctnosti a dary majú základ v posväcujúcej milosti. Ctnosti a dary sú trváce rozvrhnutia, uspošobenia (návyky) v schopnostiach. Ctnosti ich uspošobujú, aby ľahko a radostne počúvly dušu, ktorú osvecujú viera a milosť; kým dary ich uspošobujú, aby ľahko a radostne praco-

valy podľa vedenia Ducha Svätého. A jedny aj druhé skŕsajú z posväcujúcej milosti, s ktorou sa neodlučiteľne spájajú ako vlastnosti s podstatou.

Pevná je zásada, že každý zdroj má účinky podľa spôsobu vlastnej dokonalosti, čo teda neprisvojujeme len duši a schopnostiam (veď sú také, čo aj po abstrahovaní od lepšieho telesného uspokojenia majú lepší rozum, bo majú lepšiu dušu), ale aj milosti a jej účinkom.

Preto keď uvažujeme o Pánovi našom Ježišovi Kristovi, — aj keby sme nemali nijaký náznak z toho, čo Písmo sväté rozpráva o jeho činoch — bez pochybovania tvrdíme, že ctnosti a dary mal v najväčšej možnej miere; veď bolo povedané, že milosť mal v najvyššej miere, v akej ju dakto môže mať! Tak aj bez toho, žeby sme zvlášť pozorovali to, čo Písmo sväté vraví o Máriiných činoch, s teologickou istotou môžeme vyvodiť záver o plnosti ctností v Márii. A tento záver je dvojaký: Plnosť milosti v Márii prevyšuje podľa svojej intenzity plnosť hocktorého iného svätca, a preto aj jej plnosť ctností prevyšuje plnosť každého iného svätého. Čo teda čítame v živote svätých, čo je tam hrdinské, to o toľko prevyšuje Máriina cnosť, o koľko Máriina milosť prevyšuje milosť iných! Potom môžeme uzatvárať, že vynikajúce Máriine ctnosti o toľko prevyšuje cnosť nášho Pána, o koľko jeho milosť prevyšuje Máriinu milosť.

No jednako bohovedci, upierajúci zrak na cnosť nášho Pána a obdivujúci jeho neprekonatelnú vyvýšenosť, musia ustáliť daktoré výnimky. A to nie preto, že by dačo chýbalo takej veľkej vyvýšenosti, ale že taká veľká vyvýšenosť nestrpí v sebe niektoré veci. Bo daktoré ctnosti vo svojom prvotnom alebo druhotnom predmete predpokladajú nejakú nedokonalosť. A tak je to aj s vyvýšenosťou Božej Matky.

Viera.

Onen človek, ktorý sa volá Kristus, nemohol veriť. Bo od prvej chvíle svojho počatia tešil sa z blaženého hľadania, a práve toto hľadanie aj v nás raz dovŕši vieru tým, že ju odstráni.¹ Tu teda je veľký rozdiel medzi Kristom a Máriou. Veď starodávni svedkovia ústneho podania zdôrazňujú napríklad v protikladnom porovnaní Eva — Mária Máriinu vieru. Eva totižto zhrešila pýchou, neposlušnosťou, nevernosťou, Mária napravnú poníženosť, poslušnosť a vierou. Svätý Irén toto vraví: „Čo panna Eva sviazala neverou, to panna Mária rozviazala vierou.“² Ale aj samo Písmo sväté chváli Máriinu vieru v Alžbetiných slovách, keď hovorí: „Blahoslavená si, že si uverila, lebo splní sa to, čo ti Pán povedal.“³

Máriina ctnosť viery vidí sa nám oveľa hrdinskejšia pod Pánovým krížom, keď po zutekaní ostatných ona stála vedľa Spasiteľa a s ním trpela v smrteľnom boji za spasenie ľudí. Preto svätý Albert Veľký napísal: „Vieru mala na najvynikajúcejšom stupni, ktorá verila v sebe prisľúbenú vec; ktorá nepochybovala, aj keď učenici zapochybovali, ktorá bola presvedčená, že veriacemu je všetko možné.“⁴ A svätému Bernardovi⁵ pripisujú slová nie bez prepínania, ako by viera Cirkvi v trojdňovom mučení, keď všetci zapochybovali, bola nenarušená iba v Márii.

Po prvé z toho je zrejmé, že Luther poblúdil, keď tvrdil, že stotníkova viera⁶ prevýšila Máriinu vieru: že poblúdil Erasmus Roterdamský, ktorý bol v pomykove, či Mária sa hneď

¹ 1 Kor. 13, 10--13.

² Adv. haer. 3, 33.

³ Luk. 1, 45.

⁴ Výklad Evanjelia svätého Lukáša 1.

⁵ O náreku Panny Márie.

⁶ Mat. 8, 10.

klaňala svojmu Synovi v jaslach, keď totižto Písmo sväté mlčí; že poblúdili aj iní, ktorí sa domnievali, že Mária zapochybovala v prvom alebo v druhom prípade. Po druhé zrejme je nemožné tvrdenie tých, čo mysleli, že Mária už v tomto pozemskom živote mala blažené hľadanie ako Kristus. Predsa tým sa nedotýkame mienky tých, ktorí vyhlasujú, že Mária mala vo vynikajúcejších chvíľach svojho života prechodne toto hľadanie ako Mojžiš a Pavol. Jednako táto mienka nemá základ, bo dneska odborníci v Písme svätom súdia, že ani Pavol ani Mojžiš nikdy nemal toto videnie.

Keď hovoríme o Máriinom nadprirodzenom poznaní, musíme aj dodať, že nijaký dostatočný dôvod nemajú pre svoju mienku tí, čo vravia, že Mária mala v tomto živote vliate vedenie, ktoré anjeli majú prirodzene, oddelené duše mimoprirodzene a ktoré Kristus mal nadprirodzene. Preto Máriino poznanie treba vysvetliť najprv pravidelnou cestou, totižto priučaním sa, rozjímavým štúdiom Písma svätého, vlastným bystrým rozumom, nezatemneným od dedičného hriechu (vynachádzaním), tridsaťročným spolužitím s Kristom, daromi Ducha Svätého (rozumu, múdrosti, vedenia, rady). Ak potom ešte sa videlo niekedy dačo potrebné, môžeme pripustiť vliate vedenie vzhľadom na určité pravdy, ako Boh dakedy dal aj iným svätým. Tak aj svätý Alfonz z Liguori pokladá za potrebné pre chvíľu Máriinho počatia, aby totižto takto mohla súhlasiť so svojím posvätením a tak bola posvätená ako dospelí, čo istotne je dokonalejšie ako posvätenie detí. No také vedenie nijako neprekáža viere.

Nádej.

Spoločná mienka bohovedcov aspoň nejako pripúšťa nádej aj v Kristu Pánovi. Pravda, Kristus už v tomto pozemskom živote mal blažené hľadanie, — preto v presnom smysle ná-

dej nemal — ale jeho telo bolo trpné, a tak druhotný predmet nádeje treba bolo očakávať, hoci prvotný predmet už naozaj mal, totižto spomínané hľadanie. Mária však ešte nemala blažené hľadanie, a tak v nej musíme pripustiť božskú ctnosť nádeje v jej celom rozpätí. Tá ctnosť sa hrdinsky prejavila, keď najblahoslavenejšia Panna dala súhlas k materstvu Muža bolesti, ako aj pod Pánovým krížom, keď v hrdinskej nádeji svojho Syna obetovala v takých veľkých mukách. Ale aj v tom sa zračí ona nádej, že ako všetci súhlasia, o Márii musíme povedať, že zaslúžila urýchlenie vtelenia, ako neskôr uvidíme.

Radostná katolícka výchova.

P. Marcel Horniak, SS.

Obdivovatelia a horlivci výchovných smerov, ktoré sa opierajú len o laické a občianske mravné zásady a všetci tí, čo sa dostali pod ich priamy alebo nepriamy vplyv, často majú čo vyčítať našej katolíckej mravouke a výchove. Raz akúsi zaujatosť a úzkostlivosť, pre ktorú sa im katolícka výchova zdá smerovať k úplnej uzavretosti a to vraj zo strachu aj pred tými najmenšími priestupkami, ktoré bývajú pokladané za hriechy, pre ktoré vyhrážame večným trestom. Inokedy neprestajné napomínanie a vstupovanie do svedomia žiakov zdá sa im neznesiteľné, lebo vraj utvorí v mládeži pochmúrny horizont, ktorý odníma duši oživujúce slnko — radosť — a udusí v nej akýkoľvek tvorivý prejav vôle a chuť do práce.

Takto môžu rozprávať len ľudia, ktorí nemali možnosť presvedčiť sa o tom, že katolícke náboženstvo a jeho svetonáhľad je najradostnejší, lebo vie udržať človeka v stálom jase, a to aj v čase a na miestach mravne a duševne najnebezpečnejších. Náboženstvo katolícke si je povedomé starej pravdy, že náboženstvo,

ktoré by nemalo dosť sily a prostriedkov vniesť do ľudských srdc radosť, spokojnosť a duševnú rovnováhu a v nich tieto ctnosti aj natrvalo udržať, už samo sa odsúdilo na zánik.

Nikto nespozoroval a nepochopil výchovnú silu radosti a nevyužil ju ako najvdčačnejšiu pomôcku tak, ako katolícka Cirkev a jej inštitúcie, najmä výchovné ústavy. Veď ona dobre vie, že nie je ešte jeden kvet, ktorý by bol natoľko heliotropický (ktorý by sa tak obracal za slnkom), ako kvet ľudský: mladá duša. Každý chmúrny spôsob v podávaní náuky býva pre mládež nezáživný, ale aj ten najantipatickejší predmet ochotne prijme a si osvojí, keď bude osvetľovaný lúčmi radosti. Nemyslíme tu na radosť ako na občasný prejav náladovosti, ale na stálu duševnú dispozíciu, ktorá vie utvoriť aj v tesnom školskom ovzduší osviežujúci ozón, vyvierajúci zo spokojnosti duše, čistoty mysle, skutkov aj svedomia.

Takto podložená a presýtená radosť bude význačnou oporou aj v čase pokušenia. Lebo oproti chvíľkovým rozkošiam, ktoré pokušenie a hriech ponúkajú, bude sa vedieť úspešne postaviť na odpor iba tá vôľa, ktorá okúsila radosť, vyvierajúcu z víťazstva ctnosti nad hriechom. A len tá mládež bude vedieť víťaziť nad dorážajúcimi vlnami prebúdžajúcich sa vášní, ktorá si v kritických chvíľach bude môcť pripomenúť neoceniteľnú radosť a blaženosť, ktorú jej zaistilo čisté svedomie a o ktorú by ju olúpil azda aj na dlhší čas hriech a priestupok.

Pri katolíckej výchove umŕtvovanie a sebazaprenie nie je ani nesmie byť cieľom, ale iba prostriedkom. Veď tým večným „to nesmieš. tam to nesmieš“, by sme mládeži odníмали právo aj na najnevinnejšie radosti a zábavy a sotva by sme vedeli dať náhradu za ne. Poukazujeme teda radšej na vznešenosť ctností, podivné ideály mravnosti, veľkolepé vzory nasledovania hodných postáv, najmä svätých a

svätíc, za ktoré sa oduševnia, a uchvátené ich krásou budú sa usilovať osvojiť si ich život a stať sa im podobnými. Vzbudzujme v nich sebadôveru pochvalou, vyvolajme na povrch skryté ambície a vystupňujme ich aj u tých najslabších.

Vychovávateľ bude mať tu vďačnú prácu a to nielen zápornú: karhať a trestať priestupky a poklesky, ale aj kladnú: pomáhať vyhľadávať a používať vhodné a primerané prostriedky na to, aby vzostup k výšinám ideálu bol ľahší, na to potrebná duševná sila bola zaistená, aby sa zbytočne nemárnila pri veciach podradných alebo škodlivých. Uznajú a pociťovať budú potrebu modlitby, svätých sviatostí preto, že okúsia ich blahodarné účinky, z nich vyvierajúcu silu a duševnú radosť. Málokto si uvedomuje, že modlitbou, častým používaním svätých sviatostí, činnou účasťou v náboženských spolkoch (Marianská kongregácia, SKM) utvorí sa také radostné duševné ovzdušie, ktoré je najúčinnlivejším prostriedkom na zachovanie mravnej čistoty aj v najkritickejších časoch dospievania. Lebo nové sily, ktoré sa prebúdzajú v mladom organizme, nemôžeme násilne na kolene lámať, ale treba ich využiť a zapojiť do povznášajúcej práce domácej, spolkovvej a charitatívnej. Mládež túži po činnosti, chce svoje sily uplatniť, a keď je toto jej úsilie povšimnuté, pochopené, vie pracovať s chuťou, len jej treba dať možnosť. Ináč bude svoju aktivitu vyvíjať škodlivým spôsobom v potulkách, v nebezpečnej spoločnosti, v predčasných bezvýznamných známostiach, ktoré odvrátia jej pozornosť od školských povinností a môžu mať neraz katastrofálne následky pre celú budúcnosť.

Často počuť poznámku, že výchovný ústav odcudzil dieťa rodine, že ono viac túži po ústave ako po rodine. Výčitka, ktorá však je súčasne pre katolícku výchovu aj pochvalou.

Znamená, že dieťa sa tam dobre cíti a prežíva radosti, akých sa mu v rodine aj pri najväčšom hmotnom blahobyte nedostáva. Poslúcha ochotne a radostne bez napomenutia a trestov, vďačne a z lásky k tým, ktorí tak hravo poučujú, s porozumením napomínajú a tak starostlivo preň pracujú. V každej službe vidí len malý skutok lásky voči sebe. Dal by Pán Boh, aby tento prechod a rozdiel medzi výchovou katolíckych ústavov a katolíckych rodín deti nikdy nepocítili, ale aby sa tieto dve výchovy súladne dopĺňali.

DO VÝŠAV.

Úbohosť ľudského života.

Svätý Cyprián.

Tu na zemi musíme denne zápasíť s diablom a ustavične musíme bojovať v srážkach proti jeho kopijam a oštepom. Treba nám bojovať proti lakomstvu, necudnosti, hnevu, ctižiadosti. Neustále a ťažko musíme zápasíť s telesnými chybami a s vnadidlami sveta. Diabol oblieha ľudskú dušu a so všetkých strán ju znepokojuje svojimi nástrahami. A tá sotva sa postavila proti jednému, hneď musí odporovať druhým. Sotvaže bolo odstránené lakomstvo, búri sa žiadostivosť. Len čo táto bola potlačená, nastupuje ctižiadosť. Sotva tá bola zavrhnutá, zúri hnev, roznecuje sa pýcha, vábi opilstvo, nenávisť ruší svornosť a žiarlivosť trhá priateľstvo. Doženú ťa zlorečís, čo je proti božiemu zákonu. Doženú ťa prisahať, čo nie je dovolené.

Prel. Fr. P.

Na čo je potrebná láska?

Svätý Augustín.

Čím väčšiu lásku niekto má, tú lásku, o ktorej apoštol povedal, že je väčšia ako viera a nádej, tým lepší je ten, ktorý ju má. Keď sa pýtame, či ten alebo onen človek je dobrý, nepýtame sa, v čo verí alebo v čo dúfa, ale čo miluje. Lebo veď kto správne miluje, niet pochybnosti, že aj správne verí a dúfa. Kto však nemiluje, darmo verí, hoci je aj pravdivé to, v čo verí; darmo dúfa, hoci o tom, v čo dúfa, aj tvrdia, že patrí k pravej blaženosti: len ak by azda spolu neveril a nedúfal, že keď bude prosíť.

dostane aj lásku k tomu, v čo verí a dúfa. Hoci nemôže dúfať a nemilovať súčasne to, v čo dúfa, predsa sa môže stať, že nemiluje to, bez čoho sa nemôže dostať k tomu, v čo dúfa. Ako keby niekto napríklad dúfal, že dostane život večný (ktože by ten nemiloval?), ale spravodlivosť, bez ktorej sa ta dostať nemožno, by nemal rád. Taká je však viera Kristová, ktorú odporúča apoštol. Ona pôsobí skrze lásku, a čo ešte nemá v láske, pýta, aby dostala, hľadá, aby našla, klope, aby sa jej otvorilo. Viera totižto dosahuje to, čo zákon káže. Veď zákon bez daru božieho, to jest bez Ducha Svätého, skrze ktorého sa láska rozliala v našich srdciach, by mohol rozkazovať, nie však nás zachrániť; mimo toho by mohol priviesť k prestupovaniu zákona a to k takému, kde by nevedomosť neospravedlňovala. No kde nie je láska božia, tam panuje telesná žiadostivosť. Prel. Fr. P.

Aká prevrátenosť je žiadať: „Buď vôľa tvoja”, a pritom vzpieraj sa.

Svätý Cyprián.

Musíme si pamätať, že nemáme plniť svoju vôľu, ale božiu, ako Boh prikazuje denne sa modliť. Aká prevrátenosť a nerozumnosť; hoci prosíme, aby sa stala vôľa božia, predsa neposlúchame rozkazy jeho vôle hneď vtedy, keď nás povoláva z tohto sveta k sebe. Odporujeme, vzpierame sa a ako tvrdošíjni sluhovia bývame privádzaní pred prísnu tvár Pánovu. Nestáva sa to z dobrej vôle, ale z nútenosti. A za to chceme, aby nás nebeskými odmenami poctil ten, ku ktorému neradi ideme? Načo sa modlíme a pýtame, aby prišlo kráľovstvo nebeské, keď nás teší pozemské? Načo tak často prosíme, aby čím prv nastal čas jeho kráľovstva, keď viacej si žiadame a oveľa viacej chceme slúžiť diablovej tu na zemi, ako s Kristom kráľovať na nebi? Prel. Fr. P.

V Cirkvi svätej zotrávajú len jednomyseľní, svorní a jednoduchí.

Svätý Cyprián.

Čo má v srdci kresťana hľadať divokosť vlkov, besnota psov, smrteľný jed hadov, krvilačná zúrivosť šeliem? Blahoželajme si, keď sa takí oddeľujú od Cirkvi, aby tak svojim besným a otravným vplyvom nenakazili aj holubice a ovečky Kristove.

Horkosť sa nemôže spojiť a slúčiť so sladkosťou, tma so svetlom, dážď s jasným počasím, boj s mierom, neúrodnosť s úrodnosťou, suchota s vodami, búrka spokojným počasím. Nech si nikto nemyslí, že sa

dobrí môžu odlúčiť od Cirkvi. Vietor neodnáša pšenicu, ani búrka nevyvracia stromy, upevnené silnými koreňami. Búrka smetá len prázdne plevy, prudká víchrica vyvracia len slabé stromy. Takých preklína a karhá svätý Ján apoštol, keď hovorí: „Vyšli z nás, ale neboli z nás. Keby totiž boli bývali z nás, boli by zostali s nami.”

Prel. Fr. P.

Svätý Izidor študentom.

Je osožné, keď mnoho vieme a spravodlivo žijeme. Ak však nevládzeme oboje uskutočniť, lepšie je, keď sa usilujeme dobre (spravodlivo) žiť ako mnoho vedieť.

Prel. Fr. P.

Poníženosť.

Dominik Pecka.

Poníženosť je základom všetkých ctností. Bez nej niet pravého kresťanského života. Každá ctnosť vo svojom jadre je poníženosťou. Viera je poníženosťou, lebo sa ňou človek vzdáva svojich myšlienok a prijíma myšlienky božie. Nádej je poníženosťou, pretože ňou sa človek vzdáva svojich želaní a podrobuje sa tomu, čo chce Boh. Láska je poníženosťou, lebo z lásky človek opúšťa vlastné blaho, aby slúžil Bohu a bližnému. Poslušnosť je poníženosťou, pretože ňou sa zriekame vlastnej vôle a podrobujeme sa dokonalejšej vôli. Modlitba je poníženosťou, bo ňou uznávame svoju slabosť a prosíme o pomoc. Bez poníženosti nemôžeme ani získať nijakú ctnosť ani páčiť sa tomu, ktorý povedal: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a ponížený srdcom.”

Poslov. Fr. P.

ŽIVOT.

Za Boha život, za národ slobodu.

Toto heslo mohol vysloviť iba katolícky teológ, pre ktorého autorita hovoriaceho Boha je absolútnym kritériom v posudzovaní. Za Boha život, to znamená: Miluj Pána Boha svojho z celého srdca, z celej duše, zo všetkej svojej mysle. Bohu daj všetko, nič si nevyhradzuji. A hádam myslíš, že keď mu dáš všetko, že budeš ožobráčený? Ach nie! Keď Bohu dáš všetko, dáš mu len to, čo on ti už dal, a za toto on sa ti dá, a budeš nekonečne bohatší. Od teba, človeče, žiada sa iba dobrá vôľa Bohu slúžiť, vymotať sa zo sebeckta, nevidieť boha v bohatstve a v rozkošiach. Keď takto dáš svoj život Bohu, potom rád obetuješ vlastnú slobodienku za dobro národa. Prečo? Lebo Boh stvoril tvoj národ, a on ten národ miluje ako svoje stvorenie.

preto chce, aby ty si ho tiež miloval. Preto ťa zaštepil do života tohto národa, aby si bol jeho dieťaťom. a ako dieťa musíš milovať rod, z ktorého si dostal schránku pre dušu. Si teda dieťaťom Boha i národa: Od Boha máš dušu, od národa telo, ale ten národ je tiež od Boha, preto ponajprv si dieťaťom Boha. a takrečeno na tej istej tvoriteľskej línii aj dieťaťom národa, ktorý je tiež boží. Preto milovať Boha je pre katolíka vec taká prirodzená, ako milovať národ. Oboje je vec svätá.

V marcových dňoch na naše potešenie toto heslo bolo zdôrazňované u nás všade. Rečníci teoreticky si uvedomili, že národ zachránilo uskutočňované heslo večného Vodcu národa. Ale človek dostával nervové záchvaty, keď počul o tomto hesle rozprávať ľudia, ktorí boží chrám zazreli len na národný sviatok, lebo v ten deň museli tam prísť v uniforme. Nuž dobre, kostol ako kostol! Ku sviatostiam ich neuvidíš pristupovať ani vtedy, keby si im za to platil. S náboženskými vecami vo všeobecnosti nemajú nič spoločné. Či sa modlia alebo nie, neviem; ale si myslím, že na modlitbu nemajú čas. Veď divajte sa! Večerné modlitby odbavia v kaviarni, a domov sa prídu iba vyspať. Ráno ich musia prebudiť z tvrdého spánku, rýchle nejakú kávičku, a už beží za svojim povolaním. Nuž kdeže ten človek má čas žiť Bohu? A od toho by sme žiadali, aby obetoval život za Boha? Hej, na tribúne obetuje všetko, lebo ľudia mu tleskajú, a to ho akosi povzbudzuje, aby niektoré časti svojej reči vyjadril vypuklejšie, dôraznejšie, aby svet videl, že je to stúpenec večného Vodcu národa!

A to je memento pre nás katolíkov! O iných sa nestarajme. Buďme verní sluhovia Boha, aby sme mohli verne slúžiť všetkým potrebám národa! A Bohu ostávame verní vtedy, keď sme verní Cirkvi svätej rímskokatolíckej, ktorá je na zemeguli jedinou predstaviteľkou Krista-Vykupiteľa. Jej zasväťme svoj život, lebo potom hravo, s úsmevom na tvári zriekneme sa slobody pre život národa, hëj, vernosť k Cirkvi rímskokatolíckej bude nám diktovať autoritatívne vyliť krv za slobodu národa. Müller.

To, či ono?

Do istého ústavu prišiel istý pán profesor, a vyčítal vychovávateľom, že sa starajú len o jeden bod výchovy: za Boha, ale druhý bod: za národ, vraj zanedbávajú. Rozmýšľal som o takomto mudrovaní a prišiel som na záver, že takto nemohol usudzovať katolík alebo aspoň nie praktický katolík. Pre nás katolíkov nejestvuje výchova za Boha zvlášť, a zvlášť za národ. My vieme dobre, že Boh je Pôvodca a Stvo-

riteľ národov, preto keď milujeme Príčinu, musíme milovať aj jej účinok. Keď milujem Boha, musím milovať aj to, čo stvoril, a medzi tým, čo on stvoril, je aj môj národ; preto ho z božieho rozkazu milujem. Keby som národ nemiloval, hrešil by som proti Bohu, proti Tvorcovi, proti Budovateľovi môjho národa, slovom, hrešil by som proti prirodzenému zákonu! Pre katolíka milovať národ je príkaz boží. Lež aj tu náčim si uvedomiť toto: Keď viacej milujem umelca, vedca ako ich diela (lebo bez nich ani diela by nejestvovaly), podobne väčšmi milujem Boha, Pôvodcu národov, lebo bez neho národy by vôbec nejestvovaly. Bez Boha ani môj národ by nejestvoval. Preto korím sa pred tým, čo dal život môjmu národu a udržuje ho pri živote. A to je Boh! Nie je to slovná hračka, lež skutočnosť, ktorá rozhodovala o súcosti života všetkých národov.

My, rímskokatolíci, nevyberáme si ani to ani ono, lebo pre nás tento výber prakticky nejestvuje. Keď milujeme Boha, musíme milovať aj národ. Ale sme zvedaví, či tí páni, čo nám vyčítajú, že milujeme len Boha, že všetko točíme len okolo Pána Boha, či aj oni majú niečo spoločné s Pánom Bohom! Zaspievaj si alebo zataktovať pred vybraným obecnstvom pre národnú vec, to je chvály hodné. A čo má z toho Pán Boh? Taký páňko urobil svoju úradnú povinnosť, a má z toho niečo Pán Boh? Lepšie povedané, rastie taký človek aj duševne? Keď on to koná len úradne, národ nemá z toho nič! A práve tu vidíme prakticky význam katolíckej morálky. Čo konám katolícky dobre, je to dobre aj národne. A tu by som sa osmelil opýtať niektorých páňov, čo dobré vykonali pre „Boha”? Nám vyčítajú, že žijeme len Bohu. My zasa vieme, že žijúc Bohu obetujeme sa národu. Môžu to oni povedať? Je to vôbec možné, aby uskutočňovali len tú druhú polovičku hesla večného Vodcu národa: za národ? Osudne sa mýlia! Na Slovensku skrachovali všetci tí, čo zachraňovali národ bez Boha. Hlinka zvíťazil preto, že miloval Boha, a Boh mu doprial víťazstva preto, že najsamprv chránil „jeho záujmy”. A v božích záujmoch bol aj záujem o slovenský národ. Ten národ je dielo rúk božích, preto musím milovať Pána Boha tak, ako milujem dielo jeho rúk: národ slovenský! Preto niektorí páni najsamprv nech „prakticky” ukážu, čo znamená milovať Pána Boha, a potom im uveríme, že milujú národ láskou obetavou.

Müller.

Katolícka akcia.

I u nás začínajú už reagovať na výzvu svätého Otca, aby sa laici zapojili do roboty pre rozširovanie

božieho kráľovstva na zemi. Veľa sa o tom hovorí a píše, to každého teší; ale keď uvidíme činy, to bude najkrajšie. Hneď na začiatku organizovania KA si pripomeňme, že tu nejde o veľký počet ľudí, lež o veľkodušných kresťanov katolíkov, ktorí žijú z Krista a s Kristom. Pri KA ide najprv o hlboké pretvorenie duše, aby bol človek súci konať božiu prácu. Preto korene KA sú v hlbokom vnútornom živote, v živote modlitby, nábožnosti, v sebazapieraniach a v smiernych obetiach. Nesúhlasíme s tými, čo modlitbu v KA nepokladajú za akciu alebo dávajú sa na modlitbu ako na remeslo. Modlitba je soľou v KA, lebo tu ide o získanie pre Boha tých, čo sú od neho ďaleko, a nikdy nie sme tak blízko Boha, ako v modlitbe. Pravda, musí to byť modlitba životná, ktorá vyviera z hĺbin duše, musí to byť modlitba klaňania, nielen modlitba žobravá, v ktorej žobreme pozemské veci. V modlitbe duša musí sa skloniť pred Bohom, ale nielen ústami, nielen srdcom v niektorých chvíľach nadšenia, lež stále, aby sme stále patrili Bohu. Boh chce všetko, preto modlitba, či už ako pozdvihnutie mysle k Bohu alebo ako prosenie potrebných vecí, aby sme k nemu prišli, je len vtedy ozajstnou modlitbou, keď vychádza zo srdca, ktoré je celé podrobené Bohu, keď naše želania, naše žiadosti, naše vášne, naša myseľ aj srdce patria Bohu. Svätý Ignác napísal: Štvrťhodinka modlitby človeka, ktorý nad sebou vládne, je viacej ako dve hodiny modlitby človeka neumŕtveného. Božie kráľovstvo je priamo namierené proti kráľovstvu tohto sveta. A čo je kráľovstvo tohto sveta? To, čomu podľahli ľudia dnešných čias a v čom stratili Boha a proti čomu musí bojovať KA. KA chce národy zeme presvedčiť, že bolesti aj radosti tohto sveta nie sú ničím v porovnaní s božím kráľovstvom, ktoré dobyť je smysel kresťanského života.

Pre KA musíme sa najprv vnútorne zúrodniť, aby sme vedeli Bohu ako obeť prinášať to, čo ponúka kráľovstvo tohto sveta, čo i nás si chce zotročiť. Slová takého pracovníka KA, ktorý nie je otrokom sveta, budú silnejšie, budú účinnejšie, lebo to budú slová pravdivejšie a úprimnejšie. A ešte mocnejšie budú slová tých, čo sa zrieknu aj toho, čo je dovolené vziať z pozemského kráľovstva, dovolených radostí, pohody a výhod. Naše súkromné obete môžu sa stať v nekonečnej obete Pánovej veľmi cenné pred tvárou Boha, môžu mať aj zadostčiniacu cenu. Spasiteľ sveta preto pritiahol k sebe ľudí, lebo sa za nich obetoval. Aj my v KA pritiahneme k božiemu Srdcu ľudí, keď za nich zaplatíme, keď za nich obetujeme svoje radosti, bolesti, sebazaprenia, prácu aj službu Bohu ako

náhradu a zadostučinenie za tých, čo odpierajú Bohu svoju službu a poslušnosť. Potom naše slová nebudú iba udicou, na ktorú budeme chytať ľudí, lež bezpečným mostom k Bohu.

KA na Slovensku potrebuje veľa celých katolíkov, takých, čo milujú Boha tak, že mu dajú seba samých dokonale, so všetkým, čo majú. Potrebuje ľudí, ktorí budú dávať Bohu svoje srdce ako smiernu obeť vždy radostnejšie a ochotnejšie, a pritom nebudú veľa o tom hovoriť, ale toto ponúknu s úplnou zrejmou a budú šťastné, že sa zúčastňujú na vykupiteľskom diele Kristovom. Hej, takých ľudí potrebujeme v Katolíckej akcii. Müller.

Verejný činitelia.

To sú ľudia na poľutovanie, lebo nikdy všetkým nevyhovujú, lebo nie je nič ťažšie vo verejnom živote ako spojiť pravdu s láskou. Ako ich ľudia posudzujú? Kresťanskú miernosť vyhlásia u nich za slabosť, prísnosť za nelásku, spokojnosť za ľahostajnosť, nestrannosť za nevšímavosť. V dušiach všetkých ľudí driemu vaše a ten duch, ktorý nie je duchom Kristovým; preto s ničím sa neuspokoja. Ale pre nás katolíkov nech platí: Radšej zdajme sa slabí, ako by sme mali niekoho poraniť tvrdosťou a prísnyim vymáhaním toho, čo nie je podstatné, lebo tak by sme duše odviekli a odohnali od podstatnej pravdy a božej lásky. Tí, čo patria Kristu, nech radšej odpúšťajú do nekonečna a na pomstu nech nepomyslia. Lebo beda tým, čo sa hádam iba slovom tvrdo dotýkajú duše, ktorej prostredníctvom nich sa chce dotknúť Pán Boh. Beda tým, čo zatvárajú božiu bránu ľuďom, hoci by mali byť pripravení otvoriť ju kedykoľvek tým, čo sú ešte vonku a trpia duševne zimou. Neprekážajme prísnosťou milosti tam, kde láskavosťou jej môžeme otvoriť dvere. Müller.

Životné náboženstvo.

Katolicizmus nie je pripätý na nijakú vládnú alebo hospodársku formu. Nebol by kresťanstvom, to jest nebol by životnou silou, keby nevedel a nemohol účinkovať v zmenených pomeroch. Katolicizmus ako náboženstvo obracia sa k večnému v človekovi, čo vôbec presahuje hranice hmoty a času. Preto od všetkých vládnych foriem žiada iba praktické spojenie spravodlivosti s láskou. Náboženská a sociálna živosť katolicizmu neukazuje sa iba v tom, že vždy nájde súcu formu, ktorá zabezpečuje potreby nových čias, ale v tom, že vie preniknúť a pretvoriť dnešnú rodinu, dnešné aj najmodernejšie povolanie. že vie

zachytiť mládež. Preto nesbratáme sa s tými, čo chcú náboženstvo priklincovať k mŕtvotám alebo ponechať ho ako penzijné bezzubým dedkom. Katolicizmus ostane navždy kvasom života. Müller.

Myšlienky zvlášť pre dnešok.

Dni, roky, storočia prichádzajú, no len zriedkavo nájdú svoje pokolenie, t. j. ľudí, čo by poznali veľkosť svojich úloh vo svojom čase, čo by vedeli odkryť tie úmysly Ducha božieho, ktoré sa ukazujú vo svetových udalostiach, v živote jednotlivcov aj celých národov. Ostávame totižto ešte vždy pri povrchu. Nasycujeme sa najbližším, utekáme pred hĺbkou, a tak strácame pravý pomer ku všetkému, nebadáme súvis vecí a udalostí, ich pravý smysel, zamieňame pravdu s lžou, jadro so škrupinou, skutočnosť so smyslovým zdaním.

Duch boží poletuje aj nad dnešným svetom. Vplýva naň, vzpružuje a vedie ho vždy bližšie a bližšie k svetlu. Bol poslaný v čase, aby ostal do konca a zabezpečoval ducha, smysel, pravdu, kladnú prácu aj zodpovedný vývin. Duch boží pracuje aj dnes, a vedúcim motívom celej jeho práce aj dnes je: Učiniť me človeka na svoj obraz a na svoju podobu.¹ Pretvorenie človeka v dokonalý obraz boží, to je cieľ jeho práce. Myšlienky, vôľa božia a kráľovstvo božie, kráľovstvo pravdy a lásky, majú sa časom v každom z nás uskutočniť. A súčasne s týmto má sa uskutočniť aj kultúrna práca na jednotlivých národoch a na celom ľudstve. V tejto práci jemu ako najvyššiemu Majstrovi pomáha všetko a to či už vedome alebo nevedome, dobrovoľne alebo nútene. Všetko, čo je na zemi aj to, čo je na nebi, čo je aj čo sa stáva, — a nevynímajúc ani mocnosti pekelné a ich výčiny — je dlátom i kladivom v jeho rukách. Celý hmotný aj duchovný vesmír sa hýbe podľa záchvevu jeho vôle, ktorá je zdokonalenie a posvätenie naše. Pravda, my máme tiež zapadnúť do tohto nesmierného kolobehu, dobrovoľne sa zaradiť do poriadku vôle božej. Veď nie sme len mŕtvou hmotou, ale tvormi, obdarenými rozumom a slobodnou vôľou, ktorú Boh vždy a všade priam úzkostlivo rešpektuje.

Dobrovoľne sa zaradiť, t. j. predne hodiť sa na božiu nákovu a dať sa formovať, neprekážať božej práci na nás, nehádať sa s Bohom, ale ochotne prijímať úderý jeho kladiva. Pozerať sa na všetko, čo je a čo sa robí v nás a okolo nás, ako na pracovníkov božích, mať bojzalosť pred nimi a ochotne prijímať

¹ Gen. 1, 26.

ich prácu na nás. Ničím nesmieme opovrhnuť, o všetkom musíme uvažovať s istou bojovnosťou a úctou, dať mu príslušné miesto a uznať v ňom vyššie vedenie. Mohli by sme povedať, že dobrovoľne sa zaradíme do poriadku vôle božej značí pestovať istý svätý realizmus, t. j. čo najužšie sa spojiť s duchom vecí, udalostí a celého stvorenstva. Skúmať každú snahu svojej doby a nechať ju pôsobiť na seba. Pravda, pritom musíme skúmať aj duchov, musíme kopáť hlbšie, nie ostať pri brehu, ale zahnúť k stredu, bo ináčej by sme sa museli ponosovať s apoštolmi: Celú noc sme lovili, a nič sme nechytili.

Hovorí, a je to pravda, že žiť, keď sa rodia veľké myšlienky, pohyby, keď sa vedú rozhodné boje, je veľkou milosťou. Veľké časy plodia i veľké osobnosti. I náš vek sa môže porovnať s najväčšími dobami minulosti. Kto žil včera i dnes, ten prežil mnoho rokov, napísal J. W. Goethe vo svojom veku. To môžeme povedať aj my dnes, no len o tom, kto sa díva na svet pod uhlom, ako sme ho vyššie naznačili.

Teda tuto dobrovoľne sa zaradiť značí ochotne dať sa formovať a neprekázať práci božej na nás. Pravda, niekedy božie dláto ide až do živého, no nesmieme klesať, lebo hoci ten náš človek, ktorý je zvonku, hynie, predsa ten, ktorý je zvnútra, sa obnovuje so dňa na deň.² Starý človek musí odumrieť, musí byť ukrižovaný, aby zahynulo telo hriechu, tak žeby sme viacej neslúžili hriechu.³ Prvenstvo musí mať duch, preto dláto a kladivo božie musí odstrániť všetko, čo sa usiluje zdeptať a zatlačiť ducha. Až po tomto očistnom procese sme schopní prijať a plne prežiť myšlienky božie a niesť ich stredom ľudstva. — Čisté myšlienky si žiadajú čisté nádoby. V nečistých nádobách i najčistejší nápoj skysne. — Ani svoj vlastný život, svoje vlastné a zvláštne sily, schopnosti a hodnoty nemôžeme plne postaviť do služieb Ducha božieho a s ním spolupracovať na formovaní iných, pokým sme neprešli touto cestou. Len jednotlivci a národy, čo prešli touto cestou, môžu dať a naozaj dávajú ľudstvu veľké myšlienky a veľké úlohy, a tak ho obživujú, poisťujú a zveľaďujú jeho budúcnosť.

Pravda, myšlienkami, ktoré sme v týchto riadkoch naznačili, neprídu na chuť, čo neuznávajú nijaký nadprirodzený poriadok, čo tvrdia, že tkaninu tohto sveta tkajú čiste nevyhnutnosť a náhoda, medzi ktoré musí človek postaviť svoj rozum a vôľu a oparovať ich, a tak určovať si osud podľa možnosti sám.

² Kor. 4, 16.

³ Rim. 6, 6.

Ináče by sa musel zrieknuť svojej kráľovskej a panovníckej hodnosti. Ale nebudú ich chápať ani tí, čo si predstavujú Boha ako majestátneho starca kdesi ďaleko v nebeskej vlasti, kde sa utiahol po stvorení sveta, prenechajúc ho jeho osudu, nestarajúc sa viac oň. K týmto nadarmo pôjdeme s týmito myšlienkami. Tí sa nad nimi, ba lepšie povedať, nad nami prinajmenšom útrpne zasmejú a poďakujú nám za takúto filozofiu. A predsa je to jedine pravá filozofia a preto radostná. Všetko ostatné skôr či neskôr musí skončiť zúfalstvom. Pre dôkazy nemusíme ísť ďaleko do dejín. Stavali domy, ale nebývajú v nich; sadili vinice, ale víno z nich nepijú. Všetko ostalo pred nimi smutné, prázdne, bez mena.

Tí však, čo si osvojili túto filozofiu, nielenže sa nezriekli svojej kráľovskej a panovníckej hodnosti, ktorá korení v rozume a slobodnej vôli, ale ju nekonečne znásobili. Veď keď kráľovská a panovnícka hodnosť človeka korení v rozume a slobodnej vôli, vtedy bude kulminovať, keď rozum a vôľa podajú svoj vrcholný výkon. No a nik nezaprie, že rozum podáva ho práve vtedy, keď prichádza na to, že sám na všetko nestačí, ale že sa musí oprieť o boží rozum, a keď sa oň ozaj aj oprie. A podobne je to aj s vôľou. Keď rozhodla sa vliať do vôle božej, urobila všetko, čo mohla. Slobodná vôľa sa slobodne zriekla svojej slobody! Môže urobiť tento mánotratník ešte dačo viacej? Teda vrcholný výkon, ktorým si zaslúžila najväčšiu slobodu. Tu vidíme, že nemáme nijakého dôvodu ľakať sa, že stratíme svoju hodnosť.

A ďalej. Povedomie, že všetko je od Boha, a to na naše dobro, že ani vlas nám nespadne s hlavy bez milujúcej vôle božej, naplní nás radosťou a pokojom, pod teplom ktorých sa pomaly premení celé naše myslenie, chcenie a konanie. Naučíme sa pozeráť na všetko, okrom božím, všetko správne oceňovať, a tak nič neolúpime o jeho hodnotu a nesnížime jeho význam. Nájdeme vždy súvis a smysel všetkých vecí a udalostí a pravý pomer k nim. A tak aj veľká chvíľa nájde svoje pokolenie...

... Chcel som to porozumieť, no pripadlo mi to ťažko, pokým som nevstúpil do svätyne Pánovej; až potom som porozumel...⁴ I. Zemba.

LITERATÚRA.

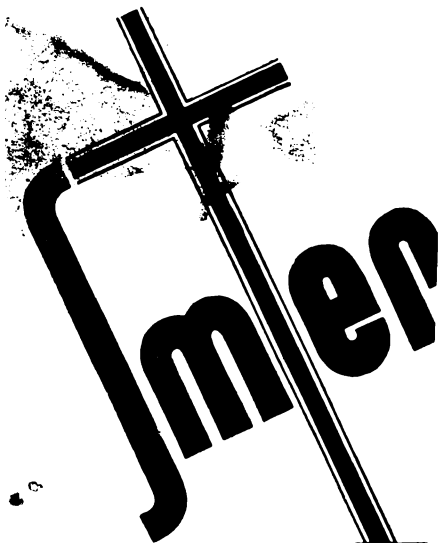
G. THILS: Mission du clergé. Nakl. Declée, de Brouwer et Co. 22, Quai aux bois, Bruges.

⁴ Zalm 72, 16—17.

Belgique, str. 176, broš. 21 fr. Od čias renesancie pozorujeme v západnej civilizácii známky rozdvajenia. Na jednej strane stojí Cirkev so svojimi náboženskými hodnotami: Boh, Kristus, mravouka, Evanjelium; na druhej strane život alebo svet s vedou, s hospodárstvom, s peňažníctvom, s prácou, s politikou, s právom atď. Náboženské hodnoty neboly tak narychlo zatlačené do pozadia, vplývajú na život a prácu aj dnes. Akási nesnášlivosť medzi náboženstvom a humanizmom neuskutočnila sa za deň ani nebola všade rovnaká. Lež jej stopy začaly sa dost okato zjavovať v dennom živote kresťanov. A to je to najväčšie nebezpečenstvo. Vidíme totiž, že je málo peňažníkov, továrnikov, advokátov, lekárov a iných, ktorí by vedeli myšlienkovy aj činne spojiť náboženský život so stavovským povolaním. Tak sa vidí, že náboženský život stojí nepovšimnutý, nezapadá súladne do občianskeho života. A tu je úloha kňaza odstrániť nedorozumenia a nájsť cestu k dušiam tých, ktorým nadprirodzený život nechutí. Dnes by sme povedali: Aké poslanie má kňaz v dnešnej spoločnosti. Túto otázku rieši autor dogmaticko-prakticky. Hľadá najprv pomer Cirkvi k terajšiemu životu sveta a potom poukazuje na to, čo by mal kňaz vykonať, aby svet pochopil, že bez Krista nenájde východisko zo súčasnej krízy. Kniha pre bohoslovcov a mladších kňazov. Z Belgicka dostanete už knihy. — im.

P. LUDOVICUS I. FANFANI, OP.: *De tertio Ordine S. Dominici commentarium iuridicum*. Vyšlo v generálnej kúrii O. P., Roma, S. Sabina, Anventino, 1942, str. 205. Je to právnicko-dejinný výklad stanov a vôbec organizácie tretej rehole svätého Dominika. V našej Republike, najmä na východe, je veľa dominikánskych terciárov, preto kniha poslúži tým kňazom, čo sú ustanovení za riaditeľov jednotlivých terciárskych skupín. P. Fanfani je známy právnik a duch veľmi praktický; vie jasne vysvetliť aj najsložitější problémy. Medzi riadkami v knihe poznávame jeho veľkú lásku k dominikánskej rodine, lebo každý bod vysvetľuje s posvätnou úctou. Kniha pre kňazov. — im.

Dr. TIHÁNYI TIBOR: *Áhitattal, illendően, nemesen*. Nakl. Szent István társulat, Budapest, 1942, str. 51. Do krátkych viet shrnul autor všetko, čo katolík má vedieť o svojom pomere k iným osobám, k veciam, k činnosti a k náboženstvu. Knižku veľmi ľahko čítame; má tú prednosť, že ľahkým slohom vysvetľuje všetky otázky. Knižka pre širšiu verejnosť, ale aj inteligent sa z nej poučí — im.

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 5.

Cesty. Müller: Posväcovanie spoločnosti
Soukup: Veriaci 183. Z. 1. 1943. 183.
Angely z Foligno 183. Z. 1. 1943. 183.
208. Birdác: Svätý Václav a jeho
myšlienky 218. Z. 1. 1943. 218.
pohľadom 218. Z. 1. 1943. 218.
deník 218. Z. 1. 1943. 218.
226. Z. 1. 1943. 226.

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Múlla, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Jura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň,
OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange,
OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friet-
hoff, OP, Fribourg; P. Mag. P. Emilán Soukup,
OP; univ. prof. Dr. Búda; univ. prof.
MUDr. Jozef Babo; univ. prof. MUDr. Alojz
J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr.
Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný
Hanoš; JUDr. Jura J. Rájec; Dr. Ján Masty-
lak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Jura
Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 118.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem
prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné
na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre
Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Výklad Pánovej modlitby od svätého To-
máša Akvinského naši čitatelia majú už iste
v rukách. Odporúčajte túto knižku svojim
známym. Bohoslovcem, študentom a vojakom
ju dávame po 5 Ks.

Slovo majú akademici. V Smere otvárame rubriku
študujúcej mládeže. Ide o vysokoškolákov a stredo-
školákov, ku ktorým Smer od svojho vzniku má
veľmi úzky a priateľský vzťah. V nich vidíme sto-
percentných uskutočňovateľov nášho programu, v nich
vidíme duchovnú záruku našej lepšej budúcnosti, kto-
rej predpoklady odкрýva náš časopis v každom čísle.
Slovenský akademik a študent musí byť tradičného
katolíckeho razenia, a po tejto stránke Smer je mu
najbližším priateľom a radcom. Preto sme sa posta-
rali, aby Smer mohli čítať aj najchudobnejší študenti.
Študentský fond umožňuje nám dávať časopis zadar-
mo alebo za najmenší poplatok veľmi mnohým. Nám
nejde o peniaze, ale o to, aby smeristické slovo stalo

sa hýbadiom študentského života. Tento cieľ mali tiež články pána profesora Kohúta, a pre ten cieľ dávame slovo akademikom samým, aby na stípcoch Smeru prehovorili o duchovných potrebách budúcich predstaviteľov nášho verejného katolíckeho života. To je ďalší krok sbratania „Moysesovcov“, svoradovcov a ostatných katolíckych študentov v smeristickej rodine. Chválime ich odvážnosť a katolícku otvorenosť a spolu ich uistujeme, že to je najistejšia cesta na utvorenie duchovnej jednoty národa, po ktorej dneska všetci túžime.

Smeristické stanovisko. V duchovnom živote na literárnom poli odvolávame sa dosť často na to, že nemáme tradície, že nemáme na čo nadväzovať, že musíme začínať od základov. Teoreticky v určitej miere mohli by sme to pripustiť, ale keď načrtneme do studnice nášho národného života, presvedčíme sa o tom, že duchovný náboženský život našich predkov je neodškriepiteľný predpoklad dnešnej slovenskej skutočnosti. Keby nebolo otcov a matiek, čo žil z Krista a pre Krista, nebolo by ani nás. Nepremožiteľná duchovne náboženská sila našich predkov stvorila skutočnosť, v ktorej dnes žijeme. Touto velebnou skutočnosťou je samostatná rodina politicky oslobodených Slovákov. Duchovný, Kristov život je historický základ, na ktorom stojí naša existencia. A na túto skutočnosť musíme nadväzovať aj dnes. To je naša tradícia. Smeristické hnutie je frečtým slovenským odhodlaním stotožňovať sa s Kristovou náukou v súkromnom živote a touto popretkávať aj posledné nitky verejného spoločenského života. Nadväzujeme teda na hlboký náboženský, katolícky život svojich predkov, aby sme zachránili a zveľadili dedičstvo otcov. Chceme, aby rástol duchovný strom katolíckeho slovenského života a prinášal stonásobné ovocie.

Maturantom. Mnohí z vás rozmýšľajú o tom, kde sa zachytiť po maturé. Budú medzi vami aj takí, čo cítia povolanie pre kňazský život. Ak Vás Pán Boh volá aj do rehoľného života, prijímame vás za spolupracovníkov v dominikánskej rodine. Náš apoštolický program poznáte zo Smeru, a ak by ste chceli niečo bližšie vedieť o našej reboľi, napíšte nám; pošleme vám gratis knižku Apoštol pravdy. Informácie vám podá redakcia Smeru.

Sestry dominikánky v Humennom vypisujú konkurz do prvého ročníka učiteľského ústavu pre domácu náuku. Informácie podáva riaditeľstvu tohto ústavu v kláštore sester dominikánok v Humennom.

E. B. Na články p. Mazúra v Katolíckych novinách by som reagoval, keby som nevedel, kto ich napísal. Každý si vybavuje svoje osobné účty tam, kde môže. Pravda, Katolícke noviny nie sú síce na to, aby sa v nich zjavovali písanky tohto druhu. Je už postarané o to, aby sa podobné úvahy v nich nezjavili. Kto chce takéto veci kritizovať, musí najprv dobre skritizovať seba samého, musí sa poznať. Mňa osobne to nijako nevyrušilo, lebo nič vecného p. Mazúr nenapísal, a to práve pre nedostatok autokritiky.

C. K. Ľudia zakuklení do seba nikdy nebudú žiť pravým duchovným životom, lebo žijú zo sebalásky, nie z Krista. Dôkiaľ budú lipnúť na svojich osobných úsudkoch, dotiaľ nemôže byť ani reči o duchovnom pokroku. Tí veľa vravia, ale nekonajú skoro nič, lebo ich náboženský život sa zvyčajne vyvíja v kritizovaní iných.

A. S. Nepochodili ste so Smerom u človeka, ktorý by ho vraj mohol čítať, ale sa vyhováral, že nemá čas. Bohužiaľ, takých ľudí je dnes veľa. Na všetko majú čas, len pre seba samých nie. A čo je dôležitejšie ako starostlivosť o dušu? Potom aké meno dať katolíckemu inteligentovi, ktorý už zabudol katechizmus a na vzdelávanie sa v náboženstve nemá čas alebo „peniaze“? Netreba sa potom čudovať, že verejná činnosť katolíckeho inteligenta nie je katolícka, kresťanská! Nevedomosť na tomto poli je príčinou mnohých duševných chorôb.

E. M. Priateľstvo má korene v hĺbkach duše. Priateľstvo sa udrží aj vtedy, keď aj s priateľom nerozprávam; stačí, keď ho vidím, keď viem, že je môj priateľom. Istota v priateľstve, to je najdôležitejšie. Preto úprimné priateľstvo býva medzi tými, čo sa priatelia v Bohu.

O. B. Napomenúť niekoho musíte vtedy, keď ste povinný to vykonať alebo keď ide o priateľa, ktorý vaše napomenutie rád prijme a sa polepší. V oboch prípadoch napomínajme len preto, aby sme blížnému pomohli.

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známkopovolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čísl. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.

Posväcovanie spoločnosti.

Dr. Inocent Müller, OP.

Vo všetkých predošlých štúdiách o prostriedkoch na dosiahnutie dokonalosti bola reč o vzťahu duše k Bohu pod vedením kňaza alebo duchovného vodcu. No tento vzťah nie je jediný. Človek žije v spoločnosti, v ktorej vzniká nevyhnutne pomer medzi ním a tými, s ktorými žije, napríklad v rodine, medzi priateľmi, v úrade, v továrni, v apoštoláte atď. Všetky tieto vzťahy musia byť posvätené, musia v nás prehlbovať a utvrdzovať vnútorný život, nesmú byť prekážkou na ceste k Bohu. Chceme preto vysvetliť obecné zásady, ktoré majú usmerňovať všetky naše vzťahy k ľuďom, a podľa týchto zásad poukážem na posväcovanie duše v niektorých jednotlivých prípadoch.

1. Podľa prvého božieho plánu celé stvorenie bolo určené na to, aby nás viedlo k Bohu, aby nám pripomínalo pôvodcu a vzornú príčinu všetkého. Lež po páde prvých rodičov vidíme opak. Stvorenie neraz tak priťahuje človeka k sebe, že keby nedával dobrý pozor, odvrátilo by ho od Boha alebo aspoň by zpomalilo jeho výstup k Bohu. Preto musíme túto náklonnosť usmerniť a bojovať proti nej tak, že v duchu viery budeme pozeráť na všetky csoby a na všetky veci len ako na prostriedky, ktoré nám môžu pomôcť prísť k Bohu.

Niektoré naše vzťahy k ľuďom určil sám Boh, ako napríklad vzťahy rodinné alebo stavovské. Týchto sa nemôžeme zriecť, ale musíme im dať celkom nadprirodzený ráz. Nesmiem napríklad zanedbávať otcovské alebo úradnícke povinnosti preto, že túžim po vyššej dokonalosti; ba práve preto každú z týchto povinností musím vykonať lepšie, dokonalejšie.

Vykonám ich s nadprirodzeným duchom, budem na ne hľadiť ako na dačo, čo mi Boh dáva ako pomôcku na ceste k nemu. Je isté, že bez obetí sa to nedá uskutočniť; ale ufačíme si to tak, keď každú osobu, s ktorou žijeme a sa stýkame, budeme pokladať za božie dieťa, za brata a sestru v Kristu, a budeme ju milovať preto, že má také vlastnosti, v ktorých sa odzrkadľujú dokonalosti božie. Takto ~~sa~~ ních budeme uctievať a milovať samého Pána Boha.

Niektoré vzťahy môžu byť nebezpečné a zlé, keď nás privádzajú do hriechu alebo keď vyvolávajú v duši náklonnosť k svetu, k smyslovým rozkošiam, s ktorými môžeme ľahko súhlasiť a oddať sa im. Týchto príležitostí načim sa chrániť potiaľ, pokiaľ je to len možné. Keď im nemôžeme vyhnúť fyzicky, vykonáme to, čo sa v daných okolnostiach dá vykonať: s veľkou dôverou v božiu pomoc posilníme vôľu proti nanúteným nepriateľom, aby sme nesúhlasili s ich vábivými ponukami. Kto by inak konal, mohol by vydať do nebezpečenstva spásu svojej duše, lebo kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom.¹ Preto čím väčšími túžime po dokonalosti, tým väčšími musíme sa chrániť príležitosťami k hriechu a pokušeniu.

Napokon jestvujú aj také vzťahy, ktoré samy osebe nie sú ani dobré ani zlé, ale stávajú sa takými vplyvom okolností a úmyslu; sú to napríklad návštevy, rozhovory, zábavy, vychádzky a pod. Pre dušu, ktorá vážne hľadá na svoje zdokonaľovanie, tieto vzťahy stanú sa svätými čistým úmyslom, s akým ich bude pestovať, a potom odmeranosťou a miernosťou vo všetkom. Pôvodne bude vyhľadávať len také vzťahy, ktorými naozaj bude oslavovať Pána Boha alebo ktorými bude užitočná dušiam bližného alebo ktoré sú nevyhnutné pre jej zdravie telesné alebo duševné. Ďalej, všetky už-

¹ Kaz. 3, 27.

točné veci použije opatrne, skromne a mierne, ako to Boh káže. Preto nebude vyhľadávať dlhé rozhovory, ktorými sa zbytočne len čas tráti a ktoré sú príležitosťou priestupkov proti láske a pokore. Vyhne takým zábavám, ktoré unavujú telo aj dušu, najmä keď sú dlhé. Vo všetkom bude sa spravovať pravidlom svätého Pavla: „Všetko, čo činite slovom alebo skutkom, všetko činite v mene ~~Hna~~ Ježiša Krista s poďakovaním Bohu a Otcovi skrze neho.”²

2. K naj dôvernejším vzťahom patria predovšetkým vzťahy rodinné. Tieto vzťahy pochádzajú priamo od Boha, ktorý chcel, aby sa ľudské pokolenie udržovalo rozmnožovaním v zákonitom a nerozlučiteľnom spojení muža a ženy v manželstve. Dieťa, ktoré príde v manželstve, toto spojenie zocelí. Preto vzťahy medzi mužom a ženou, medzi rodičmi a deťmi sú naj dôvernejšie, a sviatostná milosť manželstva pomáha ich znadprirodziť.

Keď Kristus Pán vyzdvihol manželstvo na sviatostnú dôstojnosť, dal na javo, že manželské spojenie môže byť posvätené milosťou, ktorú on zaslúžil. Pred manželstvo snúbencov spojuje kresťanská láska, láska nežná a horúca, láska čistá a nadprirodzená, ktorá ich pripravuje na to, aby manželské povinnosti v budúcnosti plnili statočne. Niet pochybnosti o tom, že prirodzenosť a diabol bude sa pokúšať vpliesť do tohto nežného pomeru prvok čisto smyslový, ktorý by mohol ohroziť pravú lásku. Lež katolícki snúbenci, posilňovaní sviatosťami, aj tento prvok vylúčia a znadprirodzenia vzájomnú lásku, lebo nezabudnú na to, že všetko vznešené pochádza od Boha a musí sa zasa k nemu vrátiť. Neskoršie sviatostná milosť, ktorá spojí ich srdcia nerozlučiteľným putom, lásku zjemní a očistí. Katolícki manželia nikdy nesmú zabudnúť na to, že podľa svätého Pavla ich spo-

² Kol. 3, 17.

jenie je obrazom tajného spojenia, ktoré je medzi Kristom a Cirkvou: „Ženy nech sú poddané mužom svojim ako Pánovi; lebo muž je hlavou žene, ako Kristus je hlavou Cirkvi; on je udržiavateľom jej tela. Ale ako Cirkev je poddaná Kristu, tak i ženy svojim mužom vo všetkom. Muži, milujte svoje manželky, ako i Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu... Tak ~~a~~ muži majú milovať svoje manželky ako svoje telá. Kto miluje svoju manželku, seba samého miluje.“^a Teda manželia vzájomnou úctou a láskou pripodobňujú sa láske Kristovej k Cirkvi; manželka v zákonitých hraniciach počúva muža, muž vo všetkom je žene oddaný, chráni ju a stará sa o ňu. To sú povinnosti, ktoré apoštol ukladá manželom.

Keď ich Pán Boh obdaruje dieťkami, prijímú ich z jeho rúk ako svätý poklad. Budú ich milovať nielen ako dajakú súčiastku svojej bytosti, lež ako božie dieťky, ako údy Ježiša Krista, ako budúcich obyvateľov neba. Musia sa o nich všestranne starať. Ponajprv dobrou katolíckou výchovou, ktorá spočíva v tom, že dieťky budú cvičiť a vychovávať v ctnostiach Krista Pána. Pri výchove zastupujú Pána Boha samého, preto musia využívať svoju moc sladko, nekompromisne a pritom jemne. Ako zástupcovia boží pri výchove vyhnú tej slabosti, ktorou dieťky stávajú sa zmäkčilé; ale nebudú ich vychovávať ani tak, aby sa s nimi iba hrali a nepriučali ich práci a ctnostiam. S božou pomocou a so súčinnosťou vychovávateľov (ktorých načím veľmi starostlivo vybrať), budú vychovávať zo svojich dieťok statočných ľudí a dobrých katolíkov, a takto budú zastávať v rodinnom kruhu v určitom smysle kňazskú úlohu. Potom môžu smelo rátať s božím požehnaním a s vďačnosťou dieťok v budúcnosti.

^a Ef. 5, 22—28.

Milosť, ktorá posväcuje vzťah medzi manželmi, zdokonaľuje a znadprirodzeňuje aj povinnosti, úctu, lásku a poslušnosť detí voči rodičom. Pravda, tu nejde iba o „malé“ deti; človek ostáva dieťaťom svojich rodičov aj vtedy, keď už sám má deti, aj v päťdesiatom, šesťdesiatom roku. Staroba alebo sebastačnosť nemení pomer dieťaťa k rodičom; preto určitá záväznosť vzťahuje sa aj na „staré“ deti.

Katolícke dieťa musí vidieť v rodičoch zástupcov božích. Veď po Bohu len rodičom môže byť povďačné za život a jeho udržovanie a za dobrú výchovu v živote. Preto láska k rodičom mení sa na úctu: Cti otca svojho... Obdivujeme v rodičoch ich účasť na božom otcovstve, „od ktorého pochádza všetko otcovstvo na nebi i na zemi“,⁴ obdivujeme v nich božiu moc, božie dokonalosti, hej, Pána Boha samého uctieваме v rodičoch.

V rodičovskej starostlivosti a láske vidí katolícke dieťa odblesk božej Prozreteľnosti a dobroty, a tým synovská láska stáva sa čistejšia a silnejšia: táto láska vie sa odovzdať, vie sa aj obetovať, v potrebe vie obetovať vlastný život na záchranu života rodičov. Katolícke dieťa je teda pripravené pomáhať rodičom duchovne aj telesne tak, ako len vie a vládze a ako to okolnosti pýtajú.

Pretože v rodičoch vidíme zástupcov božej moci, nikdy nebudeme váhať ich poslúchať podľa vzoru Krista Pána, ktorý bol poddaný Márii a Jozefovi. Hranice poslušnosti rodičom tiež ustálil Pán Boh, aby sme v jednotlivých prípadoch neváhali, koho vlastne poslúchať: Boha načím viacej poslúchať ako ľudí. Preto keď ide o naše duševné dobro, najmä v otázke povolania, svoje rodinné postavenie vysvetlíme spovedníkovi alebo duchovnému otcovi, a potom jeho musíme počúvať. Aj v tom nasle-

⁴ Ef. 3, 15.

dujeme Krista Pána, ktorý takto odpovedal matke na otázku, prečo ju s Jozefom opustil: „Nevedeli ste, že musím byť v tom, čo je môjho Otca?“⁵ Takto bude zachránené aj právo a aj patričná úcta.

Keď niektorého člena rodiny Pán Boh povolá pre kňazstvo, opustí svet a v určitej miere aj rodinu, aby sa stal členom veľkej cirkevnej kňazskej rodiny a staral sa predovšetkým o ve- ci božie, o záujmy Cirkvi svätej a o spásu duší. V takomto prípade pomer k rodičom, úcta a láska sa vôbec nemenia, stávajú sa len jem- nejšími, útlejšími. Lež vonkajšie prejavy tohto pomeru v kňazskom živote sú podrobené sta- vovským povinnostiam: kňaz nesmie konať nie- čo také, čo by sa hádam páčilo rodičom, ale čo by hatilo alebo znemožňovalo jeho apoštolskú činnosť. Kňaz musí sa najsamprv zaoberať zá- ujmi božími. Keď sa teda stane, že by ná- zory rodičov, ich rady alebo požiadavky boli v protiklade s tým, čo žiada spása duší, tu na- čím nežne, privetivo, ale rozhodne rodičom po- vedať, že vo svojich stavovských povinnostiach závisíme jedine od Pána Boha a od svojich cir- kevných predstavených. Pravda, tým ich vôbec neprestaneme milovať, uctievať a pomáhať im aj hmotne v medziach kňazsky prípustných.

Toto pravidlo vo zvýšenej miere platí o tých, čo vstúpili do nejakej kongregácie alebo rehole.

(Pokračovanie.)

Veriaci.

Prof. teol. P. Emilián Soukup, OP.

Syn Boží vyhlásil, že veriacemu je všetko možné; aj také nemožnosti ako náhle posunutie hory do mora. Viera má byť rozhodujúca sila v kresťanskom živote. A to prvá rozhodujúca sila, ba smieme povedať, že najhlavnejšia sila

⁵ Luk. 2, 49.

pre rozvoj kresťanského života. Aj to môžeme vyrozumiť zo Spasiteľových slov, keď ako prvú požiadavku pri svojom prvom vystúpení vyslovil: „Zmeňte svoju myseľ a verte evanjeliu”,¹ hoci ešte nepovedal, čo evanjelium bude obsahovať. Viera má u kresťana rozhodovať, či bude mať dosť sily, aby obrátil svoj život, aby ho urobil inším, aby život ovládal duchom, aby mal Boha ako svoju najväčšiu životnú hodnotu, aby ostával pravým božím dieťaťom, aj keď musí prinášať najťažšie obete.

Mohlo by sa to vidieť paradoxom, a v skutočnosti je to najväčšia záhada kresťanského života, lebo tu sa prejavuje akési stvorenie z ničoho. Viera totižto, ktorá svojou povahou je „náčrt nezjavených”, náčrt tajomstiev, svetlu ľudského rozumu nepreniknuteľných, má sa stať svetlom, vedúcim ku skutočnému životu s Bohom. Veď vidíme až priveľa zreteľne zdanlivú nemohúcnosť viery. Vidíme ľudí, ktorí veľmi ochotne veria, ale ostávajú ležať veľmi hlboko pod kresťanským životom.

Rozum sám nevidí východisko; bohoveda by mohla vysvetľovať Pánove slová, že príde s Otcom a zjaví sa tomu, kto ho miluje, ale málo by pomohla, lebo by nemohla ukázať východisko zo záhady — keby nebolo svätých. Človek by si nevedel čo počať s vierou, viera by stratila svoje čaro. Vieme, že to môžeme povedať o veľmi mnohých dušiach bez „by”. Keby nebolo svätých v ich používaní viery, a kde niet znalosti a nasledovania ich života vo viere a práce ich viery.

Svätí vo svojom využití viery sú dôkazom a spolu aj zjavením. Dôkazom, že viera so svojou „temnotou” je zdrojom svetla pre dušu; zjavením, ako sa viera stane svetlom.

Svätcom sa ich presvedčenie o nraďivosti a významnej hĺbke rozumom nepreniknuteľ-

¹ Mar. 1, 15.

ných právd stalo svetlom tak, že sa odborne hovorí o „svetlách“ čiže osvieteniach ich duše. O tajomstvách viery hovorili bez vzdelania hlbšie ako najučenejší bohovedeckí odborníci; svetlo stupňovalo sa s božsky stupňovanou plánovitosťou až po také výšky pravdy, že duch ľudský nemá pojmov a pomôcok, aby ich vyjadril. Saudreau dáva svätým meno obrov viery. No nie sú to rozprávkoví obri, ale ozajstní, na vrcholcoch cesty dokazujúci a volajúci, na začiatkoch cesty učitelia vedúci. Bo oni rástli, aby naučili rásť nás, aby sme vyrástli tak, ako Boh chce. Ale každý. Preto každý musí nastúpiť začiatočnú cestu, po ktorej oni išli.

Svätý Ján od Križa prirovnáva ľudskú dušu hlbokým jaskyniam alebo bezdným priepastiam v jej schopnostiach a možnostiach voči božej pravde. Pestovaná viera vyplňa tieto priepasti a jaskyne svetlom, divmi poznania a božského šťastia.

Začiatky pestovania viery u svätých išli po trojakej ceste, ktorá je pre nás zmieneným zjavením.

V piatej slohe Duchovnej piesne svätý Ján od Križa líči výchovu vo viere. Duša sa učí hľadať Boha vo stvorených veciach. Vo stvorení hľadá stopy Boha a znaky jeho pôsobnosti. Nájde tam veľmi hojné božie vlastnosti a krásy, ktoré ju potešia. Málo svätá duša vidí dokonalosti stvorenia bez toho, aby ich spájala s Bohom vo svojich myšlienkach; ale rozjíma – vá duša takýmto hľadaním ľahko dosiahne to, že vo všetkom, čo je, pozná božiu ruku aj božie srdce. Podrobnejšie hovorí svätá Angela z Foligno: „Vidím, že Boh je prítomný v každom tvore, vo všetkom, čo je; v diablovej aj v dobrom anjelovi, v pekle aj v raji, vo vražde aj v najkrajšom dobrom skutku; vo všetkom, čo akokoľvek je, v ušľachtilej veci aj v najhanebnejšej veci. Tento spôsob hľadať Boha stal sa mi návykom a priniesol mi mnoho bo-

zích darov. Čím viacej duša takto vidí Boha, tým pokornejšia sa stáva, tým vážnejšia, múdrejšia, tým väčšia radosť a útecha ju naplní."

Tak pestovaná viera viedla k uvedomeniu božej dobroty, teda božej krásy, a tak viedla lásku do činnosti. A keďže láska dychti po poznani milovaného, svätí urobili druhý krok, lebo nastúpili druhý diel cesty svojej viery. Svätý Pavol napísal, že dobrotivosť Boha zjavila sa v Kristu Ježišovi. K Ježišovi Kristu ukrižovanému viedli svätí svoju vieru. Norili sa do tajomstiev vykúpenia ľudskej duše, ktoré viera predkladá. Neúnavne nenásytne rozberali všetky evanjeliové slová o strádani života Ježiša Krista, o jeho obetiach, o jeho pokorovaní, o jeho živote a smrti vo všetkých jednotlivostiach. Z tých rozjímaní ako by im ostala na duši stopa Pánovej krvi, jeho svätých rán a jeho únav. Svätá Angela z Foligno tu hovorí za všetkých a rovnako so všetkými ostatnými, ktorí prehovorili: „Vidím Pána na križi; on mňa vyzýva, aby som prezerala jeho rany; ukazuje mi podrobnosti všetkého, čo pre mňa konal a trpel. Potom mi povie: Pozri sa dobre! Či by si vedela dačo takého vykonať? Nachádzaš na mne voľačo, čo by nebolo láska?"

Tretí krok na ceste viery svätých je porovnávanie seba s Bohom, prehlbovanie vedomia rozdielu medzi Bohom a človekom. Božia dobrota a láska žiaria už nebesky krásnym liskom. Duša vidí a pozoruje veľkú osobnosť, ctnosť, svätosť, obetu vteleného Syna Božieho; vidí, že to všetko chce a musí mať pomer k ľudskej duši, to jest pomer k ich vlastnej duši, a to pomer v smysle podobnosti. Vo veľmi prisnom osvetlení musí sa tu ukázať chudoba, ošklivosť, nehodnosť, malosť a hriešnosť ľudskej duše, keď príde na tento úsek výchovy vo viere.

Na to myslel božský Spasiteľ, keď napomínal apoštolov, aby po všetkých úspechoch apoštolskej práce pokladali sa za neužitočných slu-

hov. Z toho tiež pochopíme správne, prečo svätí v zdanlivých nadsádzkach a nábožných nepravdách hovorili o svojej nehodnosti, neužitočnosti, hriešnosti, hoci konali divy svätosti; prečo napríklad svätý Dominik nemohol kľaknúť pod križ bez toho, aby sa nedal do plaču, lebo križ bol jeho „knihou, ktorá mu vravela, čo prijal a koľko vydal a čo vydal“; alebo svätý farár arský, ktorý chcel „opustiť svoj pastiersky úrad a ísť oplakávať svoj úbohý život a robiť pokánie za svoje hriechy“. Tým potom bola daná podmienka bohatého vplyvu shora, o ktorej je napísané: „Pokorným dáva milosť.“

Hádam musí sa ozvať otázka, ako je to možné, že pestovanie nejasnej viery stalo sa prameňom svetla. Jediná odpoveď je, že u Boha nič nie je nemožné a že svätí sú dôkazom, že je to skutočnosť. A pred skutočnosťou prestávajú otázky po možnosti. Prichádza príkaz robiť podobne. Účinok vždycky príde, aj keď vieru začína tak pestovať detský nevýspeľý rozum. Blahoslavená dominikánka Margita Uhorská je jedným dôkladom toho medzi svätými, hoci nie jediným. Keď štvorročná v kláštore prvý raz videla križ a keď jej stručne a detsky povedali význam križa, „naraz sa jej otvorilo poznanie tajomstva križa a s neúprosnou dôslednosťou čistej a vrelej duše išla potom až po posledné následky a požiadavky toho tajomstva; nemohla pochopiť, ako sa dakto v piatok môže smiať a ako môže niekto plakať pre voľačo iné ako pre Pánovo utrpenie“.

Tak sa deje každému učeníkovi všemohúceho Stvoriteľa všetkého, každému v inom stupni, ale každému, kto dá sa za svätými na cestu ich výchovy v pestovaní viery.

Z knihy blahoslavenej Angely z Foligno.

2.

Trinásty krok.

Srdce Spasiteľovo.

V tom čase, keď som tak túžobne prosila Pannu Máriu a svätého Jána, mala som sen. Videla som Srdce Kristovo a počula som slová: „V tomto srdci niet lži; čo je v ňom, všetko je pravda.“ A zdalo sa mi, že sa mi dostalo toho videnia preto, že som akosi pohľadovo bola hovorila o istom kazateľovi.

Štrnásty krok.

Jasnejšie poznanie Spasiteľa.

Nato, keď som sa raz modlila, v bedlení dal sa mi Kristus Pán jasnejšie vidieť a hlbšie poznať.

A zavolať ma a povedal mi, aby som priložila ústa k rane v jeho boku. A zdalo sa mi, že som tak učinila a pila jeho krv, prúdiacu z jeho boku. A pochopila som z milosti božej, že ma Pán touto krvou očisťuje.

A tu začal pre mňa čas veľkej útechy, hoci som aj pritom bola vždy smutná, lebo som stále mala pred očima Pánovo umučenie.

A prosila som Pána, aby mi dožičil vyliť z lásky k sebe všetku svoju krv, ako to on urobil za mňa. A priala som si z lásky k nemu, aby všetky moje údy boli strestané a zničené mrzkejšou a ukrutnejšou smrťou, než akou on zomrel. A dychtivo som túžila, aby som našla niekoho, čo by ma zabil pre vieru v Ježiša Krista alebo pre lásku k nemu. Rozhodla som sa sama ho poprosiť, aby mi urobil, o čo ho požiadam: keďže on sám bol pribitý na kríž z dreva, mňa nech ukrižuje na skalisko alebo už na čokoľvek a kdekoľvek, len čím potupnejšie.

Zomrieť takou slávnou smrťou, akou umreli svätí mučeníci, som nebola hodná, a ani som sa za hodnú nepokladala, ale som si žiadala nejakú potupnejšiu a ukrutnejšiu smrť. Nemohla som si však ani vymyslieť takú potupnú smrť, akú by som sama bola chcela a ktorá by sa vôbec nebola podobala smrti svätých.

Pätnásť krok.

Bolesť svätého Jána. Zanechá už všetko.

Nato som sa obrátila k blahoslavenej Panne, Matke Božej a k svätému Jánovi. Premýšľala som o nich ustavične a prosila som ich pre bolesti, ktoré vytrpeli pri umučení Pánovom, aby mi vyprosili milosť, cítiť bez prestania muky Kristove alebo aspoň bolesti ich samých. A naozaj vyprosili mi tú milosť. Raz na orodovanie svätého Jána pocítila som takú bolesť, že som sotva kedy v živote mala väčšiu.

A bola som osvietená o tom, že svätý Ján pre Kristove muky a smrť Kristovu a pre bolesť Pánovej Matky pretrpel taký bôľ, že som ho pokladala a ešte aj pokladám za viac ako mučeníka.

Vtedy mi bola daná nesmierna túžba naozaj už raz zanechať všetko, čo mi patrí. A hoci mi diabol veľmi prekážal a často ma pokúšal, aby som to predsa len nevykonala, a i Menší bratia a všetci, od ktorých som si, ako sa patrilo, pýtala radu, ma od toho odrádzali, predsa pre nijaké nešťastie alebo výhody v budúcnosti som sa nemohla vzdať svojho rozhodnutia: rozdať všetko chudobným alebo, ak by to nebolo možné, aspoň naskrze všetkého sa zriecť. A videlo sa mi, že by som si nemohla ani len najmenší kúsok zo svojho ponechať a neuraziť pritom toho, ktorý ma tak osvietil.

No prežívala som ešte stále veľkú trpkosť za svoje hriechy a nevedela som, či sa moje skutky páčia Bohu. Horko som plakala a volala: „Pane, ak som aj zatratená, daj mi predsa

aspoň milosť robiť pokánie. Zanechám všetko a budem ti slúžiť.”

Kým som tak horko žiaľila nad svojimi hriechmi a nemala som v duši nijakej potechy od Pána, môj stav bol takto premenený.

Šestnásty krok.

Útecha pri Otčenáši.

Vkročila som raz do kotsola a prosila som Boha, aby mi udelil nejakú milosť. A keď som sa modlila a práve hovorila slová Otčenáša, tak jasne vložil Boh tie slová do môjho srdca a tak som pritom pochopila dobrotu božiu a svoju nehodnosť, že to nemôžem ani vypovedať. Jednotlivé slová mi boli v duši vykladané a vyslovovala som ich veľmi dlho a veľmi skrúšene a s veľkou ľútosťou. Plakala som nad svojimi hriechmi a nad svojou jasne už poznanou nehodnosťou; mala som však i veľkú útechu a začala som okusovať trochu sladkosť božiu, lebo som pri vyslovovaní slov Otčenáša dobrotu Pánovu lepšie poznávala a i dosiaľ poznávam než pri čomkoľvek inom. Keďže mi však pri slovách Otčenáša boli ukázané moje hriechy a moja nehodnosť, začalo som sa tak hanbiť, že som sa neopovažovala pozdvihnúť oči ani k nebu ani ku križu ani k iným svätým obrazom. Odporúčala som sa v modlitbách blahoslavenej Panne, aby mi ona vyprosila milosť a odpustenie hriechov.

Horký žiaľ nad hriechmi som mala ešte stále v duši.

Ó ako nemotorne postupuje duša na ceste pokánia! Tak pevne má poviazané nohy a pomocníkov takých nepodarených! Ba nie sú to ani pomocníci, ale naopak: hatiči, a to svet, telo a diabol. — A znovu opakujem, že som sa na každom zo spomenutých krokov veľmi dlho zdržovala, a až potom som postúpila ďalej. No jednotlivé obdobia netrvaly rovnako dlho.

Sedemnásty krok.

Viaccej viery.

Potom mi bolo zjavené, že mi blahoslavená Panna vyprosila milosť väčšej viery, než je obyčajná viera ľudská. Viera, ktorú som mala dovtedy, zdala sa mi ako by mŕtva v porovnaní s novou vierou, a slzy, ktoré som mala predtým, sa mi videly ako by násilím vytlačené v porovnaní s tými, ktoré som potom ronila.

Odvtedy som vedela účinnejšie žiaľť nad umučením Kristovým a nad bolesťami jeho Matky.

A čokoľvek som vtedy robila, nech to bolo akokoľvek veľké, zdalo sa mi to málo. Preto som chcela konať ešte väčšie pokánie.

Vtedy som zatvorila svoje srdce do umučenia Kristovho a obsiahla som nádej, že v jeho umučení je moje vyslobodenie.

A tu som mávala skoro neprestajné útechy vo snách i v bedlení, pociťovala som veľké sladkosti a potešenia z Boha v srdci aj v tele. A snv, ktoré som mala, boli ozaj veľmi krásne, utešené.

Keďže som však ešte necítila istotu, bola v tom primiešaná stále ešte i horkosť, a srdce moje nemalo pokoja. Žiadala som si od Boha ešte viaccej.

Z mnohých snov a videní vyrozprávam jeden: Keď som sa raz vo veľkom pôste uväznila do svojej izby, rozjímala som s veľkou láskou o istej vete z Evanjelia. Boly to slová o veľkej blahovôli božej a o veľkej láske. Mala som pri sebe aj omšovú knihu a dychtivo som túžila vidieť tú vetu napísanú. Premôcť sa však a utíšiť túžbu pomohla mi až myšlienka, že by to bola pýcha odo mňa, pre utíšenie veľkého smädu a lásky otvoriť vlastnými rukami tú knihu.

Tu prišiel na mňa spánok. A hneď vo videní ktosi ma viedol a počula som hlas, že smy-

sel Písma je taký utešený, že keby ho niekto dobre pochopil, zabudol by na všetko svetské. A ten, čo ma viedol, riekol mi: „Chceš to skúsiť?“ A keď som súhlasila a dychtivo si to žiadala, zaviedol ma k božskej knihe a hneď mi dal pocítiť pravdivosť svojich slov. Čítala som a pochopila som prehlboký smysel vety a tak jasne som poznala nesmiernu dobrotivosť božiu, že som hneď zabudla na všetko svetské.

A ďalej mi sprievodca povedal, že porozumieť Evanjeliu je ešte radostnejšie a že kto dostane to osvietenie, zabudne celkom nielen na všetko svetské, ale aj na seba samého. A znovu sa ma pýtal, či po tom túžim, a hneď mojej túžbe aj vyhovel. V jasnom osvietení som tak hlboko pochopila dobrotivosť božiu, že som prosila svojho vodcu, aby som z toho stavu už nikdy nemusela vyjsť. A odpovedal mi, že na to, čo si žiadam, neprišiel ešte čas. A hneď ma zaviedol nazad.

A otvorila som oči a mala som preveľkú radosť z toho, čo som videla. Ale veľmi mi bolo ľúto, že je už po tom. Až dosiaľ ma spomienky na to naplňujú rozkošou.

Odvtedy sa mi rozhostila v duši veľká istota a veľký jas a spolu rozhorel sa vo mne taký plameň lásky k Bohu, že som bola svätosväte presvedčená, že sa o láske k Bohu na kazateľniciach vôbec nekáže, a tí, čo kážu, nemôžu vlastne o nej kázať a nerozumejú vlastným slovám. Tak mi to bol povedal i ten, čo ma viedol vo videní.

Osemnásty krok.

Plamene.

Nato som začala cítiť blízkosť božiu a modlitba ma plnila takou slasťou, že som nemyslela ani na jedenie. A priala som si, aby som nemusela ani jesť, ale len stále sa oddávať modlitbe. No primiešalo sa do toho hneď aj pokušenie, a to, aby som alebo vôbec nejedla alebo

ak už predsa jest, tak len veľmi málo. Poznala som však, že je to klam zlého ducha.

A oheň lásky v srdci mojom bol taký, že ma ani dlhé kľačanie ani nijaké iné pokánie neunavovalo.

Potom sa môj oheň lásky k Bohu ešte viac rozvratil. Kedykoľvek som počula rozprávať o Bohu, začala som kričať, a keby bol niekto aj so sekerou stál nado mnou, že ma zabije, ak budem kričať, nebola by som sa mohla premôcť. Prvý raz sa mi to stalo vtedy, keď som predala svoj najlepší majetok a peniaze som rozdala chudobným. A predtým som si robila posmešky z Petrička¹, ale potom som to už nijako nemohla robiť.

Často som sa pred hocikým dala do kriku. Keď som počula hovoriť o Bohu. A keď mi niekto hovoril, že nemám v hlave všetko v poriadku, nebránila som sa, ale som tiež hovorila, že som chorá a že nemám v hlave všetko v poriadku. A nemohla som si inak počiť. A tých, ktorých môj krik veľmi hneval, takže mi v zlosti nadávali, som uspokojovala len tým, že som sa za svoje správanie veľmi hanbila.

A pohľad na umučenie Krista Pána som ani zniesť nemohla, lebo ma hneď chytala horúčka a choroba. Preto mi družka úzkostlivo schovávala zpred očí všetky obrazy umučenia.

Prel. Dr. M. Chladný Hanoš.

Dozretá duša.

Z duchovných čít zomrelej pani M. Krčméry.

P. Aquinas M. Gabura, OP.

Múdry Stvoriteľ vložil do živej prírody zákon vývinu. Keby sme mohli hlboko preniknúť za hmotné obaly vecí a za závoje zaclonených tajomstiev a záhad, zazreli by sme utešenú hru

¹ Veľmi prostý svätec, terciár, blahoslavený Peter Crisci; zomrel vo Foligno 1323.

rozvoja. Všetko s akousi baživou silou ponáhľala kdesi ďaleko, veľmi ďaleko, bo šípí, že tam je jeho dovŕšenie, tam dozreje. To platí o hmotnom aj duchovnom prirodzenom poriadku.

Zákon vývinu oveľa veľkolepejšie a vyvŕšenejšie uplatňuje sa v nadprirodzenom poriadku. Veď svätý krst kladie kresťana priamo do zákona milosti, aby sa podľa božieho želania zpod neho nikdy nevymanol, aby v jeho objatí rozkonáril sa na všetky strany a „dospel na muža dokonalého, na mieru veku Kristovej plnosti”.¹ To je kresťanské dozrievanie a dozretie, najpožehnannejšie životné úsilie, najsvätejšia práca, ktorej človek môže zasvätiť sily. Kto sa sprotiví zákonu milosti, zakrpatie. No dôsledne svedomité duše verne kráčaly v zákone nadprirodzeného rozvíjania; preto vyrástly tak vysoko, nad libanonské cédry.

Tieto výšky zväbily toľko duší a na veky ich oblažily. Medzi ne patrí zomretá pani Mahuliena Krčméry. Tohoročný jedenadvadsiaty marec, boží prst, zastavil v nej zákon rozkvitajúcej milosti. Vtedy ako by bol Pán Boh dopovedal nad ňou stvoriteľské Fiat. Dozrela. Po akú mieru? — Iba nebesá vedia. Jednako podľa vrcholného zákona lásky s dvoma krídlami — Milovať Pána Boha nado všetko a bližného pre Pána Boha — môžeme vytušiť aspoň dačo z jej rastenia v Pánu Bohu a dozretia v ňom, môžeme zazrieť aspoň hmlisté črty jej duchovnej tváre.

Boh bol pre ňu pojem veľmi živý. Láska mu dávala život. Ale tento láskou prehriaty pojem vykupovala ťažkými obetami a ustavičným úprimným hľadaním. Pán Boh stal sa milovaným žriedlom a spolu sústredivým bodom každej jej chvíle. Podobala sa rastlinke, ktorá neprestajne hltá životnú silu slnečných lúčov. No neprijímala len oživujúcu moc lásky Slnka.

¹ Ef. 4, 13.

Láskou obohatená vnárala sa do Lásky, po zlatých lúčoch vracala sa k Slnku. Zo svojho života robievala predĺžené duchovné sväté prijímanie, o ktorom môžeme použiť slová Pána Ježiša: „Kto mňa je, tiež bude žiť pre mňa.”

Kto ju dobre pozoroval, mohol zbadat mimoriadnu velebu, ktorá žiarila z jej bytosti. Bol to len odlesk spomenutého duchovného prijímania, sústredenosti na najsvätejšiu Bytosť, hodnú všetkej sily lásky. Svätá sústreďenosť milo vyžarovala jej aj z očí, ktoré ako by vravely: Boh nadovšetko. Mnohí z tých, čo ju poznali a najmä čo ju videli v posledných mesiacoch života, skrývajú v srdci ako drahú pamiatku pohľad na jej oči, také hlboké, také anjelské, zadívané do nesmierne ďalekých výšav. Ako by sa nechcely dať spútať ani zákonom smrti. Bo keď jej zatvorili oči, mihalnice sa stiahly, aby nebránily očiam v hlbokom pohľade. Prežívaná, milujúca sústredenosť na Pána Boha a život v jeho svätej prítomnosti boli svojráznou pečatou jej života.

Znamením duše, mocne dychtiacej po nadprirodzenom dozretí, je ustavičné utváranie podľa najvecnejšej smernice, podľa najdokonalejšieho vzoru — Pána Boha, ktorý sa nám viditeľne zjavil v Pánu Ježišovi. Pani Krčméry používala božie meradlo na meranie a upravovanie svojich činov. Pán Ježiš bol usmerňovateľom jej činnosti. Často sa spytovala: „Čo povie na toto Pán Ježiš?” Istá priateľka to na nej vybadala a vravela jej: „Cítim v tebe Pána Ježiša.” Ona milo prekvapená povedala: „Ale naozaj?” — Veru, príhodne môžeme o nej použiť slová, ktoré svätý Pavol napísal koloským kresťanom: „Váš život je ukrytý s Kristom v Bohu.” Preto ako nadprirodzene veľmi povedomá nevedela podaromnici prežiť ani jednu chvíľu. Každá jej minúta bola s Kristom Pánom a v ňom vypracovaná. Ak neplnila materinské povinnosti alebo nevenovala sa bliž-

ným, ponárala sa do hlbokých myšlienok o božích veciach, do rozjímavej modlitby. Asi v poslednom roku nasycovala sa rozjímavými úvahami z diel veľkého náboženského mysliteľa P. Sertillangesa, francúzskeho dominikána, a najmä z mystických spisov svätého Jána z Kríža. Sila lásky k Pánu Bohu a lipnutie za ním toľme ju opanúvaly, že celý jej zjav pôsobil dojmom nebeskej duchovnosti. Vyšší cirkevný hodnostár ju nazval stelesneným anjelom a iný zasa o nej povedal: „Ona z neba prišla na zem.”

Láska k Bohu bez lásky k bližnému je prelud. Vták s jedným krídlom nevyletí do nadoblačných výšav. Kresťan letí do nadprirodzených výšin len na dvoch krídlach jedného zákona lásky k Bohu a bližnému. Ak jedno nalomí, aj druhé stráca silu, a človek sa rúti do priepasti sebeckta.

Pani Krčméry v uplatňovaní zákona lásky k bližnému ukazovala, aký živý je jej pomer k Pánu Bohu. V rodine bola slniečkom, ktoré tak príjemne hrialo. Múdrrou výchovou a obzretným spravovaním bola dobrým nástrojom v božích rukách pri utváraní ozajstného kresťanského charakteru v deťoch. V trpiacom bližnom vidala trpiaceho Krista Pána. Istá pani išla na operáciu. Pani Krčméry sa ponúkla, že pôjde pre kňaza, aby spomenutá mohla sa s pokojným svedomím podrobiť operatívnejmu zákroku. A kým chorá ležala v nemocnici, ona starala sa o domácnosť chorej a právala plienočky pre jej malé dieťa. Ona, ktorá pre svoju domácnosť mala kuchárku a slúžku a pritom bola dcéra univerzitného profesora, vysokoškolsky vzdelaná (študovala právo), manželka primára a riaditeľa nemocnice, nepokladala pod svoju dôstojnosť robiť tieto práce z lásky k Pánu Ježišovi. Istotne Kristova láska ju prenikala, keď s materinskou láskou robievala radosť chudobným deťom, ktoré sa pripravovali na prvé sväté prijímanie alebo na sviatosť birmo-

vania. Ošatila ich a zohrjala božou láskou.

Jej láska k bližnému išla ešte hlbšie. Istá osoba bola vo veľmi trápnom položení, ktoré ju duševne bôľne sužovalo. Pani Krčméry usilovala sa prejavmi lásky zmierniť jej bôľ. Ktosi vzdialenejší jej to zo žiarlivosti vyčítal. Ona dobrotivo odpovedala: „Pozri sa, ona viacej lásky potrebuje ako ty.”

Aj v odpúšťaní urážok, ba lepšie povedané v nedbaní na ne, bola hrdinkou. Raz navštívila priateľku. Vstúpila do izby, v ktorej sedel priateľkin muž. Neláskavo sa zachoval; nevrlo na ňu pozrel, nevstal, ani jej na pozdravenie neodpovedal. Pokojne prešla do druhej izby, v ktorej sedela priateľka. Tá ju prosila, aby manželovi odpustila. A ona nežne vravela: „Veď ja som k tebe prišla; a on je taký unavený.” Pri najbližšej návšteve tak milo s ním rozprávala, ako by spomenuté nikdy sa nebolo prihodilo. Či nám neschodí na um udalosť zo života svätej Terézie Ježiškovej, ktorá sa tak milo usmievala na istú sestru, čo jej bola protivná? Napisala o nej: „Ach, bol to Ježiš, ukrytý v hĺbke jej duše, ktorý ma k nej priťahoval a ktorý osladí aj najtrpkejšie veci!” Pani Krčméry videla v hĺbinách duší skrytého Pána Ježiša a bola si povedomá, že čo bližnému robí, vzťahuje sa na Pána Ježiša. — Istá dáma mi povedala: „Za desať rokov, čo som sa s ňou priatelila, nepočula som ohováranie.”

Čistá nadprirodzená láska ju nabádala, aby kládla základy rodiacemu sa smeristickému hnutiu. S tichou skromnosťou pracovala na tom, aby vzdelanci čo najviac zúčastňovali sa na vyššom náboženskom kurze v Bratislave. Osobne ziskavala, písala pozvánky, starala sa o prednáškovú sieň, ba aj zo svojho platievala, len aby ľudia boli rýdzejšími katolíkmi a Pána Boha viacej milovali. Pritom ostávala skromne v pozadí. Vôbec nezvyčajná skromnosť ju vyznačovala. Pri veľmi vysokej mravnej dôstoj-

nosti ostávala taká skromná, toľme odcudzená sebestvu a pýche.

Aké vrúčne musely byť jej modlitby za blížných! Koľko srdc skrývalo jej dobré srdce! Básnik Ján Haranta vraví jej v básni Zjav: „Vo vašich modlitbách plač mnohých prosieva.”

Na kridlách lásky k Pánu Bohu a k bližnému letela vysoko nad zemskosti. Letela a dozrievala. Až tohoročný jedenadvadsiaty marec skosil tento bohatý, dozretý klas pre nebeskú stodolu, ako dúfame. Kým na zemi žila, mnohým pomohla dostať sa bližšie a dôvernejšie k Pánu Bohu. Doista ešte vo väčšom meradle bude plniť úlohu nebeského vábenia po smrti. Istý človek povedal, že keby pani Krčméry bola žila len pre to, čím na neho vplývala nadprirodzenou veľkosťou na jeho ceste k dokonalosti, nebola by nadarmo žila. Koľko dobra a krásy ešte rozseje jej žiarny život!”

Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka.

P. Ernest Bindáč, SVD.

Ostatné desaťročia boli zpod katolíckeho zorného uhla časom obrody, prehĺbenia a preorientácie katolíckeho myslenia a cítenia. Ako v katolíckej romantike (a ona bola najprv katolícka!) hľadali spojenie s bohatými prameňmi katolíckeho stredoveku a čerpali z nich starú silu pre nové boje, starého ducha pre nové formy, tak nadviazali aj posledné katolícke desaťročia na veľkú tradíciu katolíckej minulosti. Nadviazali na panenskú čerstvosť a neporaziteľnú mladistvú silu prvého kresťanstva v liturgickom obnovení, v bohovede nadviazali na mohutnú tradíciu kresťanských veľduchov

² Pisateľ článku úctivo prosí tých, čo pani Krčméry poznali a s ňou sa stýkali, aby mu poslali zprávy o nej na adresu: Trenčín, Námestie svätej Anny 1.

prvých storočí a najmä na obrov ducha katolíckeho stredoveku: svätého Alberta Veľkého a svätého Tomáša Akvinského. Najmä svätý Tomáš stal sa vnútorne i autoritatívnym nariadením „vodcom štúdií“, a preto sa nečudujeme, keď pri všetkých nadhodených teologických a asketických otázkach si žiadame poznať mienku svätého Tomáša.

Teraz rinčia zbrane a preto prechodne temer umlkly v strednej Európe hlasy katolíckej duchovnej obrody a prehĺbenia. U nás naproti tomu, ako na dajakom ostrove blažených, tieto snahy sa ešte len rozhýbaly, a všade badáme sľubné, hoci trochu oneskorené, prebúdzanie. Zdá sa, že práve vojna, ktorá iných zastavila, nám dáva možnosť oneskorenie aspoň trochu vyrovnať, iných aspoň trochu dohoniť.

Neúnavnou usilovnosťou J. E. Dr. Karola K m e ľ k u dostala sa u nás v poslednom roku v rámci obecného duchovného prebúdzania aj misijná veda do popredia záujmu. Tak sa dostáva do obzoru nášho vzdelaného človeka nová veda, ktorú v iných krajinách už pestovali od desaťročí, ktorú však rovnako zahlušilo rinčanie zbraní. I na poli misijnej vedy máme teda príležitosť — hoci trochu oneskorene — dohoniť iné európske národy. Na poli všeobecného misijného hnutia stojíme už od rokov čestne medzi ostatnými, chceme sa vedľa nich postaviť aj vo vedeckom, teoreticky-sústavnom zachytení misijnej myšlienky. Keď sa teda pri prvých našich misijno-vedeckých krokoch pýtame na postoj svätého Tomáša Akvinského k misijnej myšlienke, nadväzujeme na zdravú tradíciu katolíckej bohovedy. Právom teda skúmame pomer svätého Tomáša k misijnej činnosti katolíckej Cirkvi. Začneme najprv obecné a prejdeme potom na špeciálne misijno-vedecky formulované otázky podľa tohto postupu:

I. Misijná myšlienka v živote svätého Tomáša Akvinského.

1. Svätý Tomáš žil v misijne prebudenom veku.
2. Svätý Tomáš vstúpil do misijnej činnej rehole.
3. Svätý Tomáš zasiahol sám do misijnej činnosti.

II. Misijná myšlienka v učení svätého Tomáša Akvinského.

A. Jeho odôvodnenie misijnej činnosti:

1. v rámci celkového jeho učenia.
2. so stanoviska špeciálnych otázok.

B. Jeho postoj k misijnej povinnosti.

1. Svätý Tomáš žil v misijne prebudenom veku! Len povrchný pohľad do Misijných dejín p. biskupa Dr. K. Kmetku nás presvedčí o neslýchanej misijnej energii stredoveku. Ani v najtmavších desaťročiach stredoveku Cirkev nikdy nezabudla na svoju prvú úlohu.¹ V niektorých stredovekých storočiach však prekonala seba samu. Nielenže ešte žil idealizmus križiackych výprav, nielenže hrozilo mohamedánske nebezpečenstvo z juhu, ale bolo počuť aj akúsi záhadne nádejnú zprávu o kráľovi-kňazovi Jánovi v Ázii, a dôraznejšie upozornila Ázia na seba vpádom pohanských Mongolov do Európy pod veľkým Džingiskánom (1222 a 1226). Úspešná obrana katolíckej viery by v takom položení znamenala už veľký misijný úspech; no nezlomný katolicizmus 12. a 13. storočia prešiel do veľkej misijnej ofenzívy, ktorá sa stala vzorom a predjarím misijných ofenzív novoveku.²

Teda v ovzduší misijnej jari narodil sa svätý Tomáš Akvinský, a museli by sme sa čudovať, keby sa v tom ohni sám nebol zapálil.

¹ Schmidlin: Geschichte 178.

² Dr. K. Kmetko: Svetové misie I. Dr. Schmidlin: Missionsgeschichte. Dr. Marx: Kirchengeschichte.

2. Svätý Tomáš žil v misijne prebudenom veku. No pre našu otázku jeho postoja k misijnej činnosti viacej znamená skutočnosť, že vstúpil do misijne činnnej rehole.

Svätý Dominik, pravda, založil svoju rehoľu najprv len pre boj proti bludárom,³ teda vlastne len pre vnútorné misie; ale už po niekoľkých rokoch vyslovil svoju žiadosť, aby bratia „išli k pohanom, aby ich osviežili svetlom evanjelia a ich priviedli k poznaniu pravého Boha“.⁴ Už v prvej polovici 13. storočia mali dominikáni výslovne len pre výchovu misionárov určené misijné školy. A Humbert de Romanis, štvrtý generál rehole, žiadal 1255, aby bratia „niesli meno Ježišovo pred židov, mohamedánov a pohanov až po končiny sveta“.

Rozkvet františkánskej a dominikánskej rehole znamenal pre Cirkev novú misijnú periódu. Neuspokojili sa len s „pohraničnými misiami“, ale ich neskrotiteľná misijná iniciatíva hnala ich vo výbojnej odvážnosti do Afriky, Indie, do Číny, až po hranice Ďalekého východu.⁵ Už v roku 1252 píše o dominikánoch pápež Innocent IV. (svätý Tomáš mal ešte len 27 rokov!), „že prenikli až do najvzdialenejších krajín“.⁶

Nie je možné, aby duch mladého ešte panenského idealizmu mladej rehole nebol zachytil takého ideálneho ducha a také panenské srdce, ako bolo srdce svätého Tomáša. Bohužiaľ, nevieme aký osobný postoj zaujal svätý Tomáš k misijnej činnosti, či osobne túžil po pohanských misiách ako svätý Dominik sám. Radi by sme to vedeli. No zdá sa, že „nemý

³ Dr. Schmidlin: Geschichte 182.

⁴ Surius: Vita sancti Dominici.

⁵ Altaner v Zeitschrift für Missionswissenschaft 1931, str. 113; 1933, str. 233.

⁶ Bäunker: Heiden 88.

vôl", ako ho uštipačne pomenovali študenti v Koline, zamlčal aj túto jemnú túžbu svojho srdca; ale svojím duchom nemohol nezasiahnúť do obecného misijného oduševnenia.

3. Svätý Tomáš stojí verne pri svojich misijne činných bratoch. A veru, oni ľahšie mohli sa pustiť do ťažkej misijnej práce, keď videli takú oporu za sebou. Na žiadosť veľkého Raymunda de Pennaforte, učenca, generála rehole a misijného burcovateľa, napísal svätý Tomáš „Summu contra gentiles" a tak pripravil ostrý misijný meč svojím bratom, zápasiacim so Saracénmi. Podobne proti Saracénom napísal dielko „De rationibus fidei" a stojí tak v zbrojnici duchovnej križiackej výpravy proti Saracénom. Sme tu svedkami mohutného diania! Po veľkých križiackych výpravách so zbraňou v ruke opovážili sa niektorí jedinci, ako: svätý František, svätý Dominik, svätý Raymund de Pennaforte predstúpiť pred mohamedánov s krížom v ruke a začali tak novú križiacku výpravu, ktorá v presvedčení, že pravda musí zvíťaziť nad bludom (ako to formuloval Raymundus Lullus), sa iba s tou zbraňou postavili pred násilných, pritom vysoko vzdelaných a namyslených Arabov. A ťažko rozhodnúť, kto je viacej vojakom-hrdinom, či ten, čo svojím umom pripravuje nové lepšie zbrane, alebo ten, čo ich odborne používa. Ťažko preto rozhodnúť, kto bol viacej misionárom: Svätý Tomáš v tichosti svojej izbičky alebo jeho bratia v boji. Lebo svojou „Summou proti pohanom" stál medzi nimi v prvom rade.

V tom svetle vidíme svätého Tomáša vo veľkom misijnom veku, v mladej, misijne oduševnenej reholi, vidíme ho misijne činného, hoci svojím spôsobom.

(Pokračovanie.)

Kresťanstvo a novopohanstvo.¹

Sigrid Undsetová.

Prítomnosť a budúcnosť.

Náš Pán ma zachytil ako mnohých iných, mne podobných, bezprostredne z nechránenej pustatiny do svojho ovčína. Pred prijatím do Cirkvi nebolo pre nás ohrady, nebolo ani potrebného a súrneho plotu, ktorý by ohraničoval náš dom. Blúdili sme ako ovce na pustej planine, ale predsa sme sa dozvedeli niečo o tom, ako sa majú ovce, keď sa stanú divými, a môžeme niečo povedať o tom, ako sa utvára život pre mladých ľudí, ktorí sa celkom vedome usilujú vidieť v vplyve kresťanstva na európskú kultúru voľačo iného ako iba ľudský vplyv. Zo svojho vlastného života poznáme myšlienkové pochody, ktoré si človek upravuje, keď udalosti pokladajú len za výsledok rastúceho ľudského pohľadu do prirodzených zákonov a do vlastného človečenstva — teda len ako „rozvoj“, čo sa v širšom ľudovom vyjadrovaní nazýva.

Ale práve toto nebezpečenstvo je vo všetkých zemiach, kde kresťanstvo je tradíciou, ba ešte viacej v zemiach, kde prvé alebo druhé vyznanie chráni štátna moc ako štátnu cirkev, t. j. nebezpečenstvo, že pôvod istých sociálnych zariadení a mravných názorov, ktorý naozaj treba hľadať len v tom, že Európa kedysi prijala dogmy kresťanstva, je mylne vysvetľovaný, ako by tie zariadenia a názory vznikli či už ako celok alebo po jednom, pomaly „prirodzeným spôsobom“, a to tou mierou, ako pokročili ľudia na ceste od primitívneho barbarstva k vyššej kultúre.

¹ Z tohto úryvku nórskej spisovateľky môžeme vybrať, ako ťažko a bolestne prebiejala sa k rýdzemu kresťanstvu, ktorým je katolícka Cirkev. (Redakcia.)

Je tiež celkom pochopiteľné, že v zemiach, kde duchovenstvo tvorí časť štátneho úradníctva, duchovenstvo môže ľahko podľahnúť vplyvu, aby zajedno pokladalo morálku kresťanskú a mestskú.

Ba stredoveká Cirkev bojovala pre ten cieľ, aby štát prispôsobil svoje zákony kresťanským prikázom. Tá istá Cirkev po dlhej a mnohonásobnej skúsenosti sa presvedčila, že takéto shody kresťanskej morálky s mestskou morálkou nikdy sa nemôžu ustáliť.

Proti prikázaniu kresťanstva: „Hľadajte najskôr kráľovstvo božie“, ľudská prirodzenosť bude vyžadovať vždy najskôr hľadať to, čo je jej vlastným.

A každá skupina ľudí, ktorá sa dostane na čelo spoločnosti a ktorá pri tvorení zákonov môže uplatniť svoje náhľady, zaiste bude vedieť zdôrazňovať svoje vlastné záujmy. Pravda, nemusí to byť vždy, ba ani nie predovšetkým to, čo sa nazýva hmotným záujmom. Môže práve tak dobre ísť o idey jednotlivého muža ako aj stavu, za ktoré sú ich zastancovia hotoví obetovať život a blaho.

Áno, Cirkev vedela o týchto veciach. Už svätý Pavol získal o tom skúsenosti, ako je známe zo zanechaných Listov. A Cirkev so storočia na storočie cítila, že aj jej vlastní, posvätení sluhovia sa tu mohli pomýliť. Vždy znova musela prežívať getsemanské noci, kde Judáš chystal zradu a ostatní učenici si zabezpečovali vlastné záujmy. Vždy nanovo museli noví svätí a noví horlivci po náprave vystať to, čo ich bratia zrúcali. No predsa v onom veku, v ktorom vznikla „reformácia“, Cirkev dosiahla toľko, že ako nepostrádateľná požiadavka ostáva vo vedomí kresťanstva to, že je potrebné podľa kresťanskej nauky žiť a že svetská moc musí týmto alebo oným spôsobom poskytnúť pomoc a podporu ľudu, ktorý by chcel žiť po kresťansky. A tak, že musí urobiť koniec s pomermi

a zariadeniami, ktoré smerovali priamo k roztržke s kresťanstvom, a preto usporiadať celé zákonodarstvo tak, aby ľudia, osvedčujúci sa pri poslušnosti zákonov, uskutočňovali aj svoje kresťanské presvedčenie.

V tom spočíva aj víťazstvo katolíckej Cirkvi.

Stredoveká Cirkev pri všetkých svojich aj slabších stránkach vydobyla si morálne víťazstvo nad prirodzenými pohanskými chýbkami ľudí a kniežat, nad sebeckým a uzavretosťou jednotlivých stavov a osôb. Aj keď boli rozmanité národné skupiny v reči a mravoch, aj keď hranice kráľovstiev a kniežatstiev boli pohyblivé a mali protívne záujmy, aj keď trvaly jazykové rozdiely a antipatie sebeckých národov, dané ľudovou psychológiou, Európa bola naozaj jednotná, „kresťanská“.

To bola jednota vo viere, jednota v sile vedomia, že učenie Cirkvi obsahuje pravdu o pôvode ľudského života, o jeho celi a smysle, aj keď jednotlivec sa pokúšal vo svojom súkromnom živote vyhnúť čím viacej dôsledkom takej viery a vyšmyknúť sa z nich čím najľahšie.

Aj keby to nebolo obecným presvedčením, že Cirkev učí objektívnu pravdu, keď učí, že Ježiš Kristus je sám Boh, od večnosti zrodený od Otca, nekonečného Boha, a spolu pravý človek, narodený z Panny Márie, a že Biblia je jeho slovo, — a keby nebolo čiste rozumového presvedčenia v ľude o pravde kresťanstva, keby malo len takú pevnosť ako je vôľa jednotlivca, prijať následky tejto viery, keďže jeho vôľa je slabá a kolísavá, nijaký blúznivec by nebol prišiel na myšlienku, aby kresťanstvo malo byť pokladané za štátne náboženstvo a spolu myslieť, žeby štátne náboženstvo nestratilo kresťanský ráz, keby sa králi a kniežatá a iné štátne orgány zaoberali náboženským životom ľudu.

Táto skutočnosť dokazuje najmä to, v akej miere sa podarilo splniť Cirkvi poslanie v prvých piatich storočiach jestvovania.

V skutočnosti však ešte dlho potom žil ľud pod vplyvmi stredovekého presvedčenia o zrejmom ráze kresťanskej pravdy, hoci stromu viery odrezávali koreň za koreňom. Pojmy, ktoré mali svoj jediný zdroj v niektorej katolíckej dogme, ostali v platnosti ako jedine pravdivé ešte dlho potom, keď na samu dogmu, ktorá bola predpokladom pre ne, zabúdali alebo zapreli alebo zavrhlí. Lebo katolícke učenie, ktoré kedysi bolo prijaté, zanechalo v tradícii a v spôsobe myslenia stopy, takže obyčajní ľudia pokladali tento spôsob myslenia za prirodzený.

Prel. A. Martinec.

NAŠE NÁDEJE.

List študentovi.¹

Apoštolát slova.

Prof. Juraj Kohút.

Mladý priateľ,

píšem Ti o téme, ktorá Ťa ako študenta musí zaujímať: o apoštoláte slova. S laického stanoviska pod apoštolátom slova rozumieme každý povedaný alebo napísaný slovesný prejav, akéhokoľvek obsahu, ktorý slúži na informovanie, zábavu a poučenie ľudí. S náboženského stanoviska však apoštolát slova treba chápať ako zanášanie dobrého, z nábožnej duše vychádzajúceho, Bohu milého a oslave božej slúžiaceho prejavu, vysloveného i napísaného, medzi ostatný svet; ako informovanie, poučo-

¹ Pánom profesorom náboženstva a vychovávateľom vôbec odporúčame, aby svojim študentom čítali alebo dali čítať veľmi praktické Listy profesora-laika, ktorý sa priam s kňazskou láskou dotýka mladých sŕdc (Redakcia).

vanie ľudí o všetkom, čo súvisí s našim pozemským i nadzemským životom, v záujme šírenia sa lásky božej aj všeľudskej medzi našimi bližnými.

Slová sa sskupujú vo vety, vety vyjadrujú myšlienky a myšlienky stavajú i rúcajú svety. A práve v dnešnom svete mnohí ľudia si neuvedomujú účinnosť slov. Hádzu ich bez rozmyslu, urážajú sa navzájom, oflinkujú Boha, skresľujú pravdu, šíria nemravnosť a neúctu ku všetkému, z čoho ľudstvo duchovne rástlo a čo nám bolo sväté. (O niektorých ľuďoch sa nám zdá, že ich priam diabol posadol. Slovník ľudí veľmi zdrsnel, lebo hrdinom je ten, kto čím „šťavnotejšie“ vie rozprávať, kto čím urážlivejšie vie hanobiť svojho protivníka, a namiesto lásky ako budovateľského princípu sveta myšlienky, hádzané medzi ľudí, vstępujú deštruktívnosť. Padá vážnosť osobností, padá úcta k Bohu a ich miesto zaberá anarchia.)

Kult zlého slova zasiahol už temer všetky oblasti ľudského ducha. Dnešná svetová situácia je následkom predovšetkým nezodpovedného mrhania zlých slov a fráz. Zlé slovo sa lepí na ľudí ako omamný a sladký jed, takže už skoro ani nevieme rozlišovať dobré zrno od buriny. Ba možno spozorovať u ľudí aj akúsi nechúť počúvať a čítať vážne slová o láske k Bohu, o idealizme, o sociálnej spravodlivosti, o posvätnosti manželstva atď. Moderný človek si radšej z týchto otázok robí posmech, zabáva sa na nich, Divadlo, kino, tlač sú zapriahnuté do služieb ideí mrzkých a človeka ako rozumného tvora nedôstojných. Lacná pikanteria, frivolné scény, bohorúhavé reči podávajú ako umelecké hodnoty (na druhej strane v takzv. poézii pestuje sa kult prázdneho slova, bezobsažnej a nesrozumiteľnej metafory, pričom sa zabúda, že špecifickým znakom, ktorým sa človek líši od nižších živočíchov, je práve schopnosť tvoriť myšlienky; že len to je ozajstná

umelecké dielo, ktoré vyjadruje vznešené myšlienky, pravda, v estetickom rúchu; že nič a otrava, i keď ich zabálíme do staniolu, ostanú ničím a otravou).

Viem, že aj Ty vo svojom okolí musíš počúvať z úst svojich priateľov a známych nepekne reči, útoky na náboženstvo; viem, že aj Tvoji spolužiaci chodia na záškodné filmy, že čítajú knihy bezcenné (krváky alebo sladké romány, ktorých, bohužiaľ, je už i na Slovensku dosť, po ktorých však naozaj inteligentný človek nečiahne) a zakázané; naopak, že sa odťahujú od rečí vážnych, rozhovorov o náboženstve, od kníh hodnotných, nekorenených krvou, hriechmi, bozkami a manželskými dobrodružstvami. Je síce pravda, že mladí ľudia musia byť veselí aj v rečiach a v zábavách; to však neznamená, že majú v mene mladosti právo rúhať sa Bohu, urážať svätých, prestupovať božie prikázania.

Naša Cirkev, ktorej úprimne záleží na tom, aby už tento svet stal sa Kristovým kráľovstvom pokoja a lásky, veľmi sa stará o záchranu duší. Preto nedovoľuje svojim členom počúvať reči nízke, čítať knihy bohupusté. — Ale život nás uvádza do takých polôžení, že často nemôžeme vyhnúť ľuďom špinavých rečí, zlostníkom a bohúračom. Nuž tu sa Ti naskytá príležitosť skúsiť šťastie s apoštolátom slova. Najprv však musíš sa naň sám pripraviť. Preto počúvaj prednášky nábožných a múdrych ľudí, čiaňi aj po nábožensko-poučnej literatúre, soznám sa i s katolíckou beletriou, aby si načerpal dostatok vedomostí, aby si dokonale spoznal život v celej složitosti, aby si videl, že všetky otázky dňa možno riešiť v duchu lásky, pokoja a mravnosti. Z takých prameňov naučíš sa aj vyberať spôsoby, bojovú taktiku na fronte Kristovom. Nevedomá naivnosť by Ťa i v takejto sľachetnej, dobre myslenej práci len zosmiešnila. Len dobre obrnený vojdí do

života a poučaj, presviedčaj, ľahkomyselných ľudí, ktorí sa hrajú s diablom o svoju dušu. Ak má zvíťaziť náuka Kristova, potrebuje horlivých propagátorov. Uši mnohých ľudí sú zaslepené rozličnými skazonosnými ideologiami, oči sú im zaslepené beľmom smyselnosti a hmotárstva a mozog zatemnený hriechnou tmou. Zapierajú jestvovanie Boha, napádajú Cirkev, útočia na kňazov, znevažujú čistú lásku, chvália zásadu: oko za oko atď.; tu všade ich treba priviesť na svetlo, hodiť na nich lúč neohrozenej pravdy a ukázať cestu k definitívnemu šťastiu osobnému aj všeľudskému. Viera, náboženské pravdy, Cirkev, morálka, sociálna láska sú síce samy osebe klenoty, no aj z týchto klenotov treba často sotierať prach zabúdania a osvežovať ich lisk, aby ich krása udierala do očí a podmaňovala.

Tvoji spolužiaci čítajú aj knihy, ktoré sú na cirkevnom indexe. Nuž vysvetli im, že je až priveľa pútavých a poučných kníh, ktoré nám Cirkev nezabraňuje, ba odporúča čítať; že naozaj nehodno nerozmysleným čítaním zakázanej knihy zatvárať pred sebou nebo a večnú blaženosť; že bez sopár zakázaných kníh, s ktorými sa v živote stretnú, budova ich duchovného sveta sa nezrúti ani nenaštrbí, ba že dostane harmonickejší vzhľad; naopak, keby čítali, mohla by sa im zrútiť a v troskách pochovať aj ich samých. Čo som Ti napísal o knihách, to isté platí aj o divadelných hrách a filmoch.

A kolportuj dobré slovo, či už živé či napísané. Rozsievaj božské mvšlienky, kde len môžeš. Vysvetľuj články viery, zásady morálky a vzbudzuj k nim úctu a lásku. Nielen kazateľnica má slúžiť ochrane ľudskej prirodzenosti, ktorá je Bohom stvorená a od prírody kresťanská. Ešte účinnejším prostredím pre takúto apoštolskú prácu je sám život, školská lavica, kancelársky stôl, vresk na ihrisku, hukot stro-

jov. Kedykoľvek sa Ti naskytne príležitosť, roztrús pár myšlienok na chválu Boha, zahriakni nepriateľa, keď sype hanu na nášho večného Dobrodinca a jeho náuku. Počínaj si sebavedome, súc presvedčený, že konáš činy lásky a múdrosti. Niekedy takéto sebavedomie viacej zaúčinkuje ako množstvo učených rečí, lebo sebavedomie ľuďom imponuje. Nepriatelia náboženstva posudzujú ako dôstojné len pre deti a staré ženičky; dokáž im teda, že Kristovo učenie je veľmi-veľmi chlupské, že Boha možno milovať i bez naivnej sentimentality. Ponúkni katolícky časopis, katolícky román, katolícku vedeckú knihu aj ľuďom nábožensky ľahostajným alebo nepriateľom Boha. Najmä hodnotný román (napr. Jezuiti, buržuji, boľševici, Továreň na nového človeka, Denník vidieckeho farára atď.) Tie ochotne prijmu. Možno sa v nich pri čítaní takejto knihy — ak už na nich neúčinkujú Tvoje poznámky a presviedčania — ozve hlas svedomia, budú omráčení a potom otvoria oči, zazrú priepasť, do ktorej sa vo svojej nerozumnosti rútia a budú čítať aj náboženskú literatúru náukovú. Niektorí sa možno spamätajú až po dlhom čase. Neboj sa, semeno božej náuky je tvrdé, musí v ich dušiach najprv zmäknúť, musia ho vlastnými úvahami a slzami zvlažiť, ale potom vydá úžasne krásny kvet (podobenstvo o stratenej ovci).

Apoštolát slova je ťažký. Predpokladá veľkú milosť, rozhodnosť, dobré poznanie náboženských právd i ľudí a nesmiernu horlivosť. Ale i radosť z úspešnej práce v tejto oblasti je tým väčšia. V Bohu a s Bohom žijúci katolík však — najmä mladý, lebo mladí ľudia sú najradikálnejší nepriatelia duševného života a k mladým dušiam majú najlepší prístup len rovnako mladí apoštoli — musí rozhadzovať zrnká dobrých slov, aby zlých zahanbil a dobrých potešil a oduševnil. Keďže si mladý, máš dosť sily, aby si sa stal takýmto apoštolom.

Nuž staň sa ním! Nech Tvoje slovo bude „mečom ducha“ a „svedectvom vydaným Slovu božiemu“. Ty si získaš zásluhy, ktoré Ťa budú nekonečne tešiť, svojmu okoliu pripraviš cestu k večnej radosťi a hlavne z Tvojej práce bude mať radosť náš Stvoriteľ a Vykupiteľ, ktorý si to od nás naozaj zaslúži.

Katolíckemu akademikovi.

MUC. Vladimír Stercula.

Ťažké koleso krutej neúprosnej skutočnosti bije do našich chrbtov so dňa na deň viac a viac, chcúc nás zbaviť našich najelementárnejších prirodzených práv. Skutočnosť dolieha na nás tak neúprosne, že azda nikdy hladina nášho slovenského katolíckeho študentstva nebola taká rozbúrená, rozvlnená a pritom taká nezcelená. Boj o svetonázor, boj o presvedčenie strháva ho so vznešeného prestolu katolíckeho a vrhá do virvaru dňa; ale čo je najbolestnejšie, vrhá nás doň nepripravených. Kde sa podel vznešený cit katolíckej spolupatričnosti a katolíckej lásky, keď brat brata zavrhuje a bližší mu je kamarát? Kde sa z našich radov vytratila neobmedzená dôvera v seba, v katolíckeho akademika, keď vlastnému bratovi nemôžeš dôverovať? Kde sa podela hrdosť katolíckeho akademika, ktorý za svojim presvedčením stál telom a dušou a nevedel si predstaviť hodnoty, pre ktoré by bol zaprel hodnoty večne trvajúce?

Nuž pýtajme sa sami seba, čo je mocnejšie: okolnosti alebo my. Pýtajme sa, čo má väčšiu hodnotu: starosť o naše malicherné požiadavky dňa, alebo starosť o vznešené, nehynúce hodnoty ducha?

Nie je našim poslaním, aby sme polemizovali s ideologiami, ktorá z nich je pre nás časovejšia a vhodnejšia, lebo všetky sú ideologiami

hmoty. Je len jedna pravá ideologia, ideologia Kristova, ktorú Kristus Pán vyslovil pred Pilátom; to je ideologia ducha, ku ktorej sa prihlásil aj náš slovenský národ. Tu si pripomenieme výrok slávneho bojovníka za sjednotenie Talianska Silvia Pellica, ktorý povedal: „Kto sa bije v prsia a volá vlast — vlast a pohŕda oltárom a ctnosťou, tomu neverte, to je najhorší zradca.“ Tak aj my, slovenskí katolícki akademici, nikdy nesveríme svoju dôveru tomu, kto pod slovenským národom myslí len a len na seba a Bohom mu je brucho. My chceme od svojho človeka viacej. Chceme, aby ako inteligent bol vzorom katolíckych ctností svojmu okoliu a tak ho aj mravne posilňoval.

Celý boj dneška, ktorý sa nivelizuje a znehodnocuje, dá sa zredukovať na dve alternatívy: späť k Rímu, alebo preč od neho. Medzi týmito dvoma cestami nejestvuje nijaká filiárska, stredná cestička, lebo chvatne blíži sa čas, kedy slovenský národ a v ňom aj slovenský katolícky akademik musí vyriechnúť svoje rozhodné slovo. Buď vyriechneme credo, a svet nás svojou mocou nezlomí, alebo vyriechneme nego, a svet nás uchyťí. Ako teda chceme obstáť pri bránení svojich najvznešenejších hodnôt, pri bránení svojej svätej viery, keď sami nie sme s ňou veľmi mocne spútaní. Ako zodpovieme raz pred Bohom a pred národom, že sme premrhali ten poklad — čas svojich štúdií, cez ktorý sme mali rásť, mohutnieť duchovne v neochvejné, nezlomné individuá pre životný boj? Musíme si už raz uvedomiť nesmiernu zodpovednosť; veď onedlho opustíme poslušárne, internáty, vkročíme do života, a ten nás, veru, nebude lákať, ani s nami sa maznať, ale nás donúti, aby sme svoje credo vyriekli akýmkoľvek spôsobom.

Prípravou na tento boj o obhajobu našej nekompromisnej pravdy katolíckej je práca v Katolíckej akcii, ktorú si ustálil za cieľ

„Moyses“, spolok slovenských katolíckych študentov. On je platformou, na ktorej v dnešnom čase musí dôjsť k bezvýhradnému sjednoteniu všetkých úprimne smýšľajúcich katolíckych akademikov a stredoškolákov. V Katolíckej akcii jedine môžeme dnes nájsť uplatnenie všetkých duchovných schopností, lebo Kristus od nás pýta teraz viac ako inokedy, lebo žiada prácu vo svojej bojujúcej Cirkvi. Keďže však nemôžeme byť spasení bez vlastného príniesu, musíme to byť my, ktorí siahame po zdrojoch večných právd a využijeme ich pre obohatenie svojej duše. Nastal čas, v ktorom katolícky akademik musí dať všetky svoje sily a všetok svoj mimoštudijný čas k dispozícii najvznešenejším cieľom.

Nech nás nezastrašuje slovo „spolok“. Moyseš je predovšetkým organizácia ducha a preto musí byť životom, povznášajúcou silou, prelievajúcou sa z duše do duše, a nie skostnateľou formulou. Keď si teda Katolícka akcia určila za jeden zo svojich cieľov misijný apoštolát viery, ale predovšetkým na misiách vlastného ducha; lebo duša moderného človeka je pustejšia ako ľadové planiny severov a spálené piesočiny púští. Musíme získať predstavu Boha, zodpovedajúcu našej inteligencii, lebo v tom tkvie náš najtragickejší omyl, že s predstavou Boha, ktorú sme nadobudli pri čítaní katechizmu ako malé deti, chceme vystačiť aj dneska. A tu zisťujeme prázdnotu vo svojej duši; predstava nám už nestačí, a Boh sa nám stáva chimerickou predstavou v panteistickom evolucionizme, v podobe akejsi prozreteľnosti — termínom týmto chceme vyhnúť dôsledkom, ktoré vyplývajú z uznania Boha ako reálneho, skutočne osobného. Tu je pole nezorané. Chceme šíriť vieru medzi pohanmi a sami by sme potrebovali vieru od nich.

Pomýlené smery odcudzujú nás svätej Cirkvi, ratolesti vznešenej koruny schnú a odpa-

dávajú ako neužitočné, mŕtve. Tu nestačí kňaz. Tu musí prísť katolík-laik, inteligent, obetovať sa, kráčať od človeka k človeku, presviedčať, vysvetľovať, učiť a oduševňovať. O čo dokonalejšie využijeme svoj voľný čas, keď neplodné debaty po našich izbičkách zamierime k tomuto cieľu. Povieme si: „Nie sme my na to slabí.“

To neobstojí. Veď ako nám ide poruke „Moyses“ so svojimi zoborskými exercíciami, náboženskými seminármi, hodnotnými prednáškami, nočnými adoráciami prevelebnej Svätosti oltárnej atď. Akú vznešenú prácu vykonal minulé školského roku, keď len vo Svratove predal hodnotných a slavených katolíckych kníh v hodnote 16.000 Ks a t. r. od Vianoc po Veľkú noc za 17.000 Ks. Vzdelancovi-katolíkovi nesmú chýbať knihy, ako: sväté Písmo, Nasledovanie Krista od ctihodného Tomáša Kempenského, aby viedly náš život a dodávaly mu ozaj najdrahocenejšej miazgy v každej chvíli.

Tu je organizačná akcia „Moyses“, ktorá sceľuje všetkých, chce účasť laikov na apoštolskej práci. Dáva nás dokopy, ale nie literou, formou, ale obetavým a nábožným duchom, keď vedie svojich členov na mesačné sväté prijímania, uvádza ich do Mariánskej kongregácie vysokoškolákov, do konferencií svätého Beňadika. Akú hodnotu majú pre nás náboženské semináre nedefné, kde si môžeme otvorene, úprimne povedať svoj názor na vec, podebatovať, presvedčiť. Veď čo štúdia a námahy stojí dôjsť k určitému názoru; a on sa nám tu podáva už hotový, vyriešený, len ho prijať, overiť, prežiť a vteliť do celej našej prirodzenosti.

Tu je Eucharistická akcia, ktorá sa usiluje, aby sme skutkami dokazovali životnosť svojej viery. Vedieť sa úprimne pomodliť pred svätostánkom, vedieť pozdvihnúť s vierou svoj zrak k Hostii, vedieť prijať Boha s kajúcim

srdcom, to nech je usilovaním celej našej nrirodzenosti.

Dneska, keď celý verejný život spoločenský natoľko odbočuje od prirodzených zákonov, že presvedčení katolíci si musia každú piaď života vydobývať len húževnatou spoluprácou a vzájomným pomáháním, v sociálnej akcii dokážeme svoju spolupatričnosť k Cirkvi. Moyses pomáha svojim hmotne slabo zaisteným členom „Vianočným darom“. Tohto roku rozdal 22.000 Ks na výpomoc.

Tu sa nám zjavuje pomaly typ slovenského katolíckeho akademika, ktorý ako kvas musí preniknúť našu verejnosť, aby bol hýbateľom, burcovateľom, revolucionárom ducha, nekompromisným zástancom svojho presvedčenia. To je ten typ akademika intelektuála, ktorý s jasným čelom vyrovnaným, ale aj povzneseným duchom, jemným smýšľaním, ale aj tvrdým v hájení práv bude vedieť vzdorovať všetkým farchám, ktoré na náš národ kedykoľvek doľahnú. Tento akademik musí tvoriť spoločenstvo ducha a viery jedného chcenia, jedného smýšľania a jedného činu a srdca, aby bol žiariacou fakľou, za ktorou sa uberá sprievod k večnému cieľu.

Apelujeme teda na seba samých, na všetko, čo nám je najdrahšie a najsvätejšie, pomôžme si v tomto ťažkom a nesmiernom boji. Povzneme sa nad suchopár, plytkosť a nedôslednosť, ktorá je charakteristikou duševnej nízkości. Odhodíme od seba predsudky, lebo čas nás žiada. Pripravme sa na ťažké časy, ktoré sú výplodom vojny, zamyslíme sa nad sebou, veď sme jednou nohou v posluchárni, druhou na fronte. Odhodíme už raz osobníckárstvo pre tento vznešený cieľ. zapríme sa a neodsudzujeme svojich bratov v ich chybách, ale učme sa na nich. Nech nevládne nenávisť nad naším vnútrom, ale ako sa Cirkev sjednocovala v katakombách, tak aj my to musíme vo svojich srdciach dokázať. Dajme

sa do tej práce všetci, drahí bratia, medzi nami
niet rozdielu, dajme sa do obrody svojich duší
a skrz ne — omnia restaurare in
Christo. A čo sa aj so svojou prácou
utiahneme do katakomb, to nás nesmie pod-
lomíť, lebo sú na svete hodnoty, pre ktoré
hodno obetovať časné dobro, utrpenia a životy.

Nech Pán Boh žehná nášmu počínaniu!

DO VÝŠAV.

Trpezlivá láska.

Svätá Katarína Sienská, OP.

List bratovi.

V mene ukrižovaného Ježiša Krista a sladkej Márie.

Predrahý brat v Kristu, sladkom Ježišovi, ja
Katarína, pokorná služobnica sluhov Ježiša Krista,
posilňujem Vás v drahej krvi Božieho Syna a žiadam
si vidieť Vás, ako ste sjednotený a spodobený s božou
vôľou; veď viem, že on je sväté a sladké jarmo, ktoré
každú horkosť obracia na sladkosť. Každé bremeno
stáva sa ľahkým pod týmto presvätým jarmom slad-
kej božej vôle, bez ktorej by ste sa nemohli páčiť
Bohu, ba okusovali by ste závdavok pekla. Posilnite,
posilnite sa, predrahý brat, a neochabujte pod touto
božou disciplínou, ale dôverujte, že keď Vás opustí
ľudská pomoc, božia pomoc je blízko. Boh sa o Vás
postará. Pamätajte, že Jób stratil majetok, deti a zdra-
vie; ostala mu manželka ako ustavičná metla. A keď
Boh vyskúšal jeho trpezlivosť, vrátil mu všetko dvojnásobne
a naostatok dal večný život. Trpezlivý Jób
nikdy sa nehoršil, ale vždy prejavoval ctnosť svätej
trpezlivosti a hovorieval: „Boh mi to dal, Boh mi to
vzal, buď božie meno požehnané.“ Tak chcem, aby
ste robili vy, predrahý brat, aby ste boli milovníkom
ctnosti, aby ste so svätou trpezlivosťou, s častým spo-
vedaním, ktoré Vám bude dávať silu, niesli ťažkosti.
A ja Vám vravím: Boh ukáže Vám svoju dobrotnosť
a milosrdenstvo a odmení Vás za každú ťažkosť,
ktorú z lásky k nemu budete znášať.

Podľa ovocia poznáte ich...

Svätý Augustín.

Hoci hovoríme, že zlo vzniklo z dobra, predsa
nech si nikto nemyslí, že to odporuje myšlienke Pá-

novej, ktorá zneje: „Dobry strom nemôže prinášať zlé ovocie.“ Nemôžeme totiž, ako hovorí Pravda, sbierať hrozno na trnách, lebo trnie nemôže rodiť hrozno. Vidíme však, že z dobrej zeme môže vyrásť aj vinič aj trnie. A preto ako zlý strom nemôže prinášať dobré ovocie, tak zlá vôľa nemôže konať dobré skutky: ale z dobrej ľudskej prirodzenosti môže vzniknúť aj dobrá aj zlá vôľa. Veď naozaj zlá vôľa nebola, z čoho teda vznikla, ak nie z dobrej prirodzenosti anjela alebo človeka. Na to veľmi jasne poukazuje Pán na tom istom mieste, na ktorom hovorí o strome a ovoci. Hovorí totiž: „Alebo strom spravte dobrým a dobrým aj jeho ovocie, alebo ho spravte zlým a zlým aj jeho ovocie. Tým dosť pripomína, že dobrý strom nemôže prinášať zlé ovocie a naopak zlý zas dobré. Predsa však z tej istej zeme, o ktorej hovoril, môžu vyrásť obidva stromy, aj dobrý aj zlý. Prel. Fr. P.

Svätá odpútanosť.

Svätá Terézia Ježiškova.

Kedysi som čítala, že keď Izraeliti znova stavali jeruzalemské hradby, pracovali len jednou rukou; v druhej držali meč. Tak musíme aj my robiť: neoddávať sa práci celkom.

ŽIVOT.

Usporiadaná mariánska úcta.

Mesiac máj už od prírody má svoj pôvab a svoje čaro. Milším a radostnejším sa stáva v našich očiach vábivými mariánskymi pobožnosťami. Zúčastňujú sa na nich ešte aj tí, čo obyčajne nemávajú času ani len na nedeľnú svätú omšu. Prilákajú ich lahodné zvuky organa, melodické mariánske piesne, vôňa kvetov, ktorými je okrášlený oltár alebo socha Bohorodičky a žiara sviec, pri ktorých sa ešte pôvabnejšie odráža povzbudzujúci úsmev láskavej Matky Božej.

Otázne je však, či všetci správne chápú mariánsku úctu a či ju vedia využiť v plnej miere na svoj duševný osoh. Neraz je ona oslobodená poznámkami kritikov, ktorí sa nebudú síce pretekať pri výzdobe oltárov Panny Márie alebo jej soch, ale tým horľavejšie posudzovať a odsudzovať tie vonkajšie slávnostné znaky úcty a detinskej oddanosti. Oni ako chladní a vypočítaví osvietení všetko odmerajú na vážkach rozumu, slušnosti a účelnosti a nepripustia k slovu city milujúcich sŕdc. O pútnické miesta a záračné uzdravenia na orodovanie Matky Božej vraj

nestoja a o nich nevravia; Lourdes pokladajú za bájku, škapuliar za detskú naivnosť, ruženca sa desia a pokladajú ho za bezduchý modlitbový mlynček. Celý ich postoj a všetky náhľady a správanie prezadáva, že nieto v nich lásky oddaných dieťok voči milosrdnej Matke. Chlad vypočítavého rozumovania a pochybovania zatlačí city milujúceho dieťaťa.

Azda menej škodlivá a prístupnejšia je skupina úzkostlivcov, ktorí sa obávajú, že úcta Matky Božej uberie z úcty k Pánu Ježišovi. Niektorí vidia priam rozpor a neslučiteľnosť medzi precítenejšou mariánskou úctou a vrúcnejšou pobožnosťou k božskému Srdcu Ježišovmu. Ba dokonca rozlišujú a hodnotia cirkevné ustanovizne podľa toho, či sa venujú viacej alebo menej rozšíreniu prvej alebo druhej úcty a pobožnosti. Že je to nerozumné a katolícke čítanie urážajúce, netreba ani dokazovať. Veď ozajstná úcta a pobožnosť k Panne Márii vždy vedie k Pánu Ježišovi a láska k božskému Spasiteľovi nás pobáda milovať aj jeho panenskú Matku. Tieto dve pobožnosti sú nerozlučiteľné. Základom mariánskej úcty je vtelenie a stredobodom tohto tajomstva je Ježiš Kristus. Preto sa modlíme: „Ukáž nám Ježiša, požehnaný plod svojho života.“ A pod krížom v rozhodných veľkých chvíľach vykupiteľského diela stojí Panna Mária, aby prijala posledný odkaz svojho umierajúceho Syna: „Hľa, Syn Tvoj — hľa, Matka tvoja.“ Toto by malo rozptýliť a zahnať každú pochybnosť a úzkostlivosť.

Pravda, niektorí sú znechutení postojom tých, čo si potrpia na vonkajšiu veľkoleposť úcty voči Panne Márii, ktorá však nie je podložená úprimnými citmi pobožnosti príkladného kresťanského života. Svojimi výstrednosťami pri pobožnosti chcú len pripútať pozornosť iných. Hoci by aj u niektorých nechýbala vnútorná pobožnosť, predsa len odpudzujú svojimi výstrednosťami. Predpoklad úprimnej pobožnosti a mariánskej úcty je život, spravovaný príkazmi a zásadami kresťanskými. Toto sa rozhodne nemôže predpokladať u tých, čo sú len civilne sobášeni alebo pred nekatolíckym duchovným a s predstieranou pobožnosťou navštevujú rozličné pútnické miesta; alebo keď rozvedení, žijúci so ženou iného, s najväčšou skrušenosťou zúčastňuje sa na májovej pobožnosti aj dva razy denne. Nemali by sme právo vyčítať im, keby to robili s úmyslom kajúcnosti a pokánia alebo preto, aby si vyprosili pomoc nebeskej Kráľovnej pre skoré obrátenie. Robia to však obyčajne v tom povedomí, že tak zadosť učinia svojim náboženským povinnostiam, napravia, čo pokazili, a môžu byť spokojní. Duša je tým očistená, lebo veď oni milujú Pannu Máriu a Pána Boha. Že nie sú cirkevne so-

sobášení, za to nemôžu, to je len vinou kňazov, čo nemajú porozumenie a uznanie a sú takí zaujatí vo veciach manželských ešte aj dnes, v 20. storočí.

Namyslenosťou a prílišnou, ba až opovážlivou dôverčivosťou umášaní mariánski ctiteľia pokladajú túto úctu a pobožnosť za plášť na zastretie svojich chýb a pokleskov. Skapuliar, ruženec, medailóniky a iné posvätené predmety ostenatívne používajú ešte aj pri zjavných hriechných priestupkoch a pokleskoch v domnení, že ich použitím sa im nepripíše za vinu zlý skutok alebo vina sa zmenší alebo nestihne ich zaslúžený trest. Podobajú sa tým, čo sa pred krádežou modlia, prosiac Boha o pomoc, aby sa im krádež podarila a neboli prichytení. Je to čosi takého, ako keď pri prevratových rabovačkách (1918) zvonili napoludnie práve vtedy, keď z výkladu obchodu tovar vynášali. Nachvíľu prestali, pomodlili sa Anjel Pána pri výklade, a potom pokojne vyprázdňovali ho ďalej.

Pretváрка tých, čo sa ukazujú dobrými a pobožnými, aby si tak zaistili dôveru, uznanie a lepšie pozície, skôr sa prezradí, než si myslia. Pobožnosť a mariánska úcta takých býva nestála a neúprimná, lebo ich horlivosť stúpa a klesá podľa toho, aké sú výhľady na úspech a uznanie.

Trochu sebeckta sa natíska do modlitieb aj úprimných a pobožných ctiteľov mariánskych, lebo im vhod príde duševná útecha a povznesenie, ktoré od tejto úcty očakávajú. No naša úcta bude pravá a modlitba správne ponímaná, keď nebudeme prosiť najskôr o útechu, oslobodenie od trápení alebo o hmotné potreby, ale keď prvotným cieľom našej modlitby a pobožnosti bude uctíť a zvelebovať Pána Boha a Pannu Máriu, a až potom budeme prosiť o vypočutie svojich prosieb. Touto nezištnou láskou a úctou bez sebeckých záujmov skôr a istejšie upútame pozornosť nebeskej Kráľovnej, než keby sme jej nedočkavou dotieravosťou pripomínali svoje potreby.

Známkou pravej mariánskej úcty je poníženosť, úprimnosť a vytrvalosť bez nádychu sebeckta. Má byť podopretá úprimnou snahou chrániť sa hriechov a napredovať deň čo deň v ctnostiach, aby sme sa ňou bližšie dostali k Pánu Ježišovi. Pravda, nebude vždy v našej moci odstrániť každú príležitosť k hriechu; ale k našej úprimnej snahe a dobrej vôli Panna Mária pridá silu, aby sme ľahšie mohli vyhnúť hriechu a istejšie kráčať po ceste ctnosti a dokonalosti. Vyhybať smrteľným hriechom, starostlivo sa chrániť aj dobrovoľných vedomých všedných hriechov, odvážne bojovať proti obvyklým svojim chybám a úprimné úsilie zavďačiť sa dobrými skutkami Pánu Bohu a Panne Márii, to sú stupne úprimnej a bohumilej mariánskej úcty a pobožnosti. P. M. Horniak, SS.

Ministerstvo pre morálku.

Isté naše noviny priniesly zpravu, že Anglicko si žiada zriadenie ministerstva pre morálku. Vraj sociálna atmosféra je otrávená, a príčinou toho je aj anglikánska cirkev a zámožné vrstvy obyvateľstva. Preto načim zriadiť ministerstvo pre morálku, ktoré naučí verejnosť, čo znamená dobre sa správať v styku s blížnymi.

Naozaj originálna myšlienka! Keď sklamala duchovná moc anglikánskej cirkvi, keď sklamaly bohatstvá buržoázie, verejnosť pýta novú fyzickú silu, aby bol zavedený poriadok. Veď čo asi môže byť také ministerstvo pre morálku? Nemôže to byť kultúrna ustanovizeň, lebo o kultúru sa stará ministerstvo školstva a iné štátne vedecké ustanovizne. Bude to asi ministerstvo, ktoré chce naučiť ľudí mravnosti. A keď to neišlo podobrotky, duchovným napomínaním a poučovaním, tak to začnú pozlotky. Žandári, polícia, súdy, väznice a všetky bezpečnostné orgány budú sdrúžené do tohto nového ministerstva pre morálku, ich výkonnosť aj počet sa primerane zväčší, aby ľudia priúťali mravnosti. Je otázka, či bodáky, obušky, väznice a šibenice naučia ľudí dobrým mravom. Keby toto malo byť pravdou, potom ľudia celého sveta museli by sme rozdeliť len dve skupiny: na trestajúcich a trestaných. A trestali by tí, ktorí by boli silnejší. Inými slovami, je to morálka, ktorú by sme mohli nazvať katechizmom anarchie a revolúcie.

A keď toto čítame v terajších časoch, vidíme v neomylnosti a nepremožiteľnosti rásť Cirkev svätú rímskokatolícku. Všetko ľudské pomínie, všetky vynálezy a systémy môžu sklamať; preto môžu sklamať aj náboženské sekty, ktoré sa od Cirkvi svätej katolíckej odštepili. Len Cirkev katolícka Kristova ostane vždy časová a nenahraditeľná. Ona je dvatisícročnou strážkyňou zákonníka hory Sinaj, ona ho neomylnne vysvetľuje a chráni od ľudských preinačovaní, ona je majiteľkou dedičstva Vykupiteľa Krista, preto aj v dnešných časoch je božím ústavom, v ktorom sa vychovávajú nielen statoční ľudia, lež boží synovia, druhí Kristovia, kresťania! Bezpečnostné orgány nedajú ľudstvu vôľu chcieť a konať dobro, toto mu môže dať iba Boh. A toto hlása Cirkev katolícka aj v dnešných časoch. keď ústami rímskeho pápeža prizvukuje vladárom i poddaným, aby v riešení svetového konfliktu prvé slovo mal Boh. Pravda, s takýmto riešením budú súhlasí iba vyznávači Kristovi, a tých vychováva Cirkev katolícka po celom svete. Preto je celkom zbytočné vymýšľať ministerstvo pre morálku, keď je tu dvatisícročná Cirkev katolícka,

ktorá svojou výchovou, svojim sociálnym posolstvom ešte nikdy nesklamala. Hej, všetko ľudské môže sklamať, len Boh nesklame. Preto nesklame ani katolícka Cirkev, s ktorou je Boh. Postavme preto rozpadávajúci sa dom ľudského šťastia na Skalu, ktorú brány pekelné nepremôžu. Müller.

Diabolské nálety.

Kronika druhej svetovej vojny zaznamenáva strašné pustošenie majetkov a ľudských životov nielen na fronte, ale aj hlboko v zázemí. Letecká zbraň je dnes najhroznejšou metlou veľkých miest a priemyslových stredísk, ktoré si vzal nepriateľ na mušku. Ľudia sa bránia proti zhubným náletom zatemňovaním a podzemnými úkrytmi, aby si takto zachránili aspoň život, ktorý je preda len najdrahší dar, čo sme od Stvoriteľa dostali v poriadku prirodzenom. Koľko sebazaprenia musia podstúpiť v týchto úkrytoch a to nielen chudobní, ale aj veľkí páni a boháči, ktorí sú ináč zvyklí na pohodlie. Keď sirény zahúčia na letecký poplach, každému ide iba o to, aby dakde unikol pred zásahom bomby. Keď bude po vojne, ľudia zhlboka vydýchnu: Chvála Bohu! Už je pokoj. Už sa nemusíme báť nepriateľských náletov.

Takto je to v živote hmotnom, ktorý sa raz jednako rozplynie ako dym. Ale celkom ináč to vyzerá v živote duchovnom, ktorý nezanikne a dostáva svoju náplň až vo večnosti.

V živote duchovnom — kým sme len v tomto slzavom údolí — nebudeme mať nikdy pokoj od svojho nepriateľa — diabla. Bude robiť na nás ustavičné nálety pokušeniami najrozličnejšieho druhu. Medzi diablom a vykúpeným človekom nemôže nikto sprostredkovať pokoj. Tu nie je možný nijaký kompromis, nijaký „modus vivendi“. Ak si teda chceme zachrániť život milosti pri diabolských náletoch, musíme sa postarať o svedomitú zatemňovanie a bezpečný úkryt pre svoju dušu.

Takýmto zatemňovaním v duchovnom živote je umŕtvovanie smyslov. Veď smysly sú oknami duše. Ak ich nebudeme ustavične a vytrvalo zatemňovať, nepriateľ vysledí pozíciu našej duchovnej budovy a hádam, keď sa práve najmenej nazdáme, zasiahne nás bomba smrteľného hriechu. A z nášho, možno krásneho, pyšného paláca alebo aspoň slušnej chalúčky ostane zborenisko.

No samo zatemňovanie by nás ešte nezachránilo. V čase divých náletov — pokušení — treba utekať v duchu do bezpečného úkrytu: pod ochranný plášť Matky Božej alebo priamo do rany Srdca Ježišovo,

ktoré je prameň života a svätosti. Koľkí svätí tu odpočívali bezpečne. Ich život sa tu nielen zachránil, ale aj zosilnel. S týmto úkrytom, pravda, súvisí modlitba, rozjímanie, duchovné čítanie a najmä hodné prijímanie svätých sviatostí, ktoré sú prostriedkami milosti.

Buďme rozumní! Keď sa vieme všelijako chrániť pred útokmi na telesný život, ktorý časom pominie ako poľná tráva, či by nebolo hlúpe nechrániť si aspoň tak i duchovný život, život milosti, ktorý má večnú hodnotu?

A. Macák, SS.

Duchovný život a naše „ja“.

Chápať život tak, ako ho prináša skutočnosť, tu sa cítiť šťastným a poznávať Boha, znamená toľko, ako byť na istej ceste dokonalosti. Život nie je snom, ale skutočnosťou, ktorá je neraz tvrdou. Preto bolo by nesmyslom, keby sme inde chceli hľadať základ pre službu božiu ako v danostiach, ktoré nám prináša tok denného života. Ale aby sme mohli robiť pokroky v službe božej, teda v duchovnom živote, nesporne potrebujeme, aby sme splnili základnú požiadavku duchovného života. „Poznaj sám seba“, bolo životnou zásadou starých filozofov. A toto heslo môžeme s celou plnosťou aplikovať na seba. Poznanie seba, svojich dobrých a zlých stránok prináša nám jasnosti a významne vplýva na blahodarný rozvoj nášho vnútra, na naše počínanie a celú duchovnú činnosť.

Pri usmerňovaní a poznávaní seba stojí nám niekoľko prekážok v ceste. Zdôrazním predovšetkým takú, ktorá má najväčší rozsah v okruhu ľudských jednotlivcov. — Človek je uzavretý celok a je definovaný ako „animal rationale“. Od iných sa líši individuálnymi vlastnosťami, ktoré ho determinujú, že je ten a nie iný. A preto každý jednotlivec môže s istotou a nezávisle od druhých tvrdiť o svojom jestvovaní a svojom „ja“ ako o princípe a príčine svojej činnosti. Z toho jasne vysvitá, aký dôležitý zástoj má v živote naše „ja“. Sme ako by v jeho objatí, a nevyhnutne, prirodzene ho milujeme, čo menujeme sebaláskou. Preto sebaláska sama o sebe vzatá nie je nič zlého, keďže vyplýva z našej prirodzenosti. Ale nemožno obísť skutočnosť, že táto sebaláska môže sa pretvoriť pod vplyvom náruživosti a nezriadených pudov na sebalásku neusporiadanú, ktorá už narušuje mravný poriadok. Najčastejším prejavom nepravdej sebalásky je prepiata túžba po moci a veľkosti svojho „ja“. U koho prevláda tento nezdravý pud, ten všemožne hľadá ujst' poznaniu seba. Je až podivné, ako vie vynachádzať prostriedky, ktoré sa zapájajú do služby jeho pudu. Duševné schopnosti pamäť, rozum, vôľa

aj svedomie sú spútané okovami prehnaného milovania seba. Takýto človek rád zabúda na svoje chyby. Mnohé pravdy, hoci sú jasné, ťažko chápe len preto, že sa protivia jeho pudu. Lahko uspi svoje svedomie tam, kde je mravný čin nedovolený. O sebe myslí, že je najmúdrejší, a neuzná, že aj iní majú aspoň toľko rozumu, čo on. Nejde mu tak o vec, ako o dojem. Preto radšej utrpí na cti, len aby on mal pravdu. Veľmi sa trápi, keď sa stane, že stane sa iným nemilý. Silou-mocou chce s každým dobre vychádzať, hoci za chrbtom dovolí si zalúhať a vysmiať sa z toho, ktorému prv do očí falošne vyspevoval piesne chvály. Takto nevyhnutne podlieha náladám a len vtedy sa cíti na koni, keď navonok uznávajú jeho prednosť. Rozhodne je to trápne polozenie stavu takejto duše. — Netreba dokazovať, že bez boja niet ozajstného víťazstva. A tak ani v tomto prípade nik sa neoslobodí zpod jarma svojich pudov a základnej chyby, ak uvažovaním neuvidí neporiadok vo svojej duši a potom začne rozumne a vytrvalo bojovať proti skutočným chybám. „Hic Rhodus, hic salta.“ Nikomu netreba ísť daleko, aby sa dostal vyššie v duchovnom živote. Sám si je najbližší a preto musí u seba začať s nápravou. Ináč nikdy sa nevymoce z moci svojich pudov a nadmieru si zoslabí sily, ktoré mohli by sa upotrebiť na väčšiu slávu božiu. A. Varga, S.J.

Neznámy dualizmus.

Časopis Cirkevné listy z 19. februára 1943 (číslo 3., na strane 50.) prináša odpoveď Dr. Jána Duroviča Dr. Gajdošovi na jeho štúdiu v Historica slovaca. Dr. Durovič medziiným píše: „... Či im (katolíkom) je prednejšia vec rímskej cirkvi, ako vec Kristova? Sme presvedčení, že s evanjeliom toto nemá nič do činenia, že rozkaz Kristov: Milujte bližného svojho, leží tu v porúhaní, že láska božia nespočíva na týchto bojovníkoch cirkvi rímskej.“

My zasa odpovedáme, že nieto rozdielu medzi rímskou Cirkvou a Kristom; lebo rímska Cirkev je Kristus a Kristus je rímska Cirkev. Preto vec rímskej Cirkvi je vecou Kristovou a naopak; nieto tu nijakého rozdielu, tento dualizmus my nepoznáme. A práve preto, že Kristus je rímskou Cirkvou, najrýdzejšou, najčistejšou formou kresťanstva je rímsky katolicizmus. Husitstvo je Hus, luteranizmus Luther, kalvinizmus Kalvín, lebo každé z nich sa stotožňuje s učením svojho zakladateľa. Rímska Cirkev je Kristus, žijúci v miliónoch po celom svete, preto je katolícka. Preto vec Kristova aj dnes je to isté ako vec rímskej Cirkvi, ktorá po celom svete ospevuje slávu božiu. Müller.

LITERATÚRA.

Dr. JOZEF BÚDA: *Evanjelium Starého zákona*, časť druhá. Vydal SSV Trnava 1942, str. 240, broš. 90 Ks. Katolícka slovenská verejnosť dostáva do rúk druhú časť výkladu Izaiášových prorociev od univ. prof. Dr. Búdu. Nie je našou úlohou písať kritiku na toto dielo; to vykonajú naši odborníci, ako pri prvej časti. Zaznamenávame iba skutočnosť, že táto práca v našej teologickej a biblickej spisbe stojí na najčestnejšom mieste v snahe priblížiť sa ku svetovej úrovni na tomto poli. Autor hravo prekladá do slovenčiny najťažšie texty originálu, a pripojené výklady umožňujú hlboko nazrieť do tajov Evanjelia Starého zákona. Dielo po každej stránke v slovenskej katolíckej spisbe zaplňuje medzeru, ktorá je najcitlivejšia. Smeristom odporúčam, aby si objednali obidva sväzky. — im.

BOTTAU-REKEM: *Katolícky svetonázor* obhájený nekatolíkmí. Trenčín 1943, str. 156, VII, broš. 40 Ks. Je naozaj zaujímavé sledovať, ako sa stal nevercom človek veriaci a ako preplával od nevery k životu z viery. Nejestvujú totižto pozitívne dôkazy, ktoré by človeka teoreticky pozitívne presvedčily o nejestvovaní Boha. Preto veľkí myslitelia, hoci dlhší čas žili tak, ako by Boha nebolo, nemohli sa striasť železnej logiky, ktorá ich nútila uznať prvú Príčinu všetkého — Boha. Boli aj takí, čo uznávali Boha ako Tvorcu prírody, ale neuznávali zjavené náboženstvo a Cirkv. Lež aj tí priznali morálnu silu zjavenému náboženstvu, lebo k tomu ich nútila životná skutočnosť. V tejto knihe sú shrnuté výroky nevercov a nekatolíkov o katolíckej Cirkvi a jej ustanovizniach. Hoci neprisudzujeme týmto výrokom takú silu ako Zjaveniu a rozumovým dôkazom, jednako môžu aspoň nepriamo utvrdiť kolísajúcu dušu vo viere a v láske ku katolíckej Cirkvi. Sú ľudia, ktorých viacej dojme výrok neverca alebo nekatolíka o Cirkvi ako samo učenie katolícke. Títo nájdú v knihe naozaj bohatú posilu. A mnohých našich ľudí kniha presvedčí o tom, že nevera alebo ľahostajnosť vo viere má svoje základy v nemravnom živote, nie vo viere samej. Pravý inteligent nemôže byť nevercom. Veľmi zaujímavé sú kapitoly, v ktorých je reč o príčinách protestantského bludu a o jeho sociálnych následkoch. Knihu vrele odporúčam. Dostanete ju vo všetkých kníhkupectvách alebo v nakl. J. Uherková, Trenčín. — im.

ZIVOT, chorvátska asketicko-mystická revue pre duchovný život. Vychádza v Zagrebe, Jordanovac 110.

ANDREJ KALMANČOK: Čo je pravda?
Kázne. III. ročník. Cena 50 Ks. Dostať v Misijnom
kníhkupectve v Nitre. Odporúčame kňazom.

HANS URS VON BALTHASAR: Kosmische
Liturgie. Maximus der Bekenner: Höhe und Krise
des griechischen Weltbilds. Verlag Herder und Co.,
Freiburg im B. 1941, str. 373, viaz. RM 8.20. Je to
jedna z najzaujímavejších patristických štúdií po-
sledných čias. Kto sa aspoň čiastočne vyzná v patro-
logii, knihu B. iste bude pokladať za veľmi smelý
pokus. Autor vyzdvihuje význam „vyznavača“ Maxi-
ma nad svätého Jána Damáského. Maximus podľa
neho je stvárnovateľom teologickej a filozofickej
múdrosti gréckych Otcov. Pravda, nie sú to len tvr-
denia, lež vecnými dôkazmi potvrdené pravdy. B. ro-
zoberá náuku Maxima o Bohu a o jeho večných
ideách o stvorenstve. Pád prvého človeka dáva mu
príležitosť obšírne uvažovať o vykupiteľskom diele
Kristovom. A tu výroky chalcedonského snemu v ú-
sudkoch Maxima majú rozhodujúci význam. Z toho
potom odvodzuje filozofické a aj teologické dôsledky
pre praktický kresťanský život. Asketicko-mystické
názory Maxima sú naozaj zaujímavé, a práve po tejto
stránke odporúčam knihu tým, čo sa aspoň čiastočne
vznajú v patrologii. Pre vývoj kresťanského mysle-
nia kniha je veľmi vzácnym príspevkom. — im.

ROLFUS K.: Getsemane und Golgotha.
Betrachtungs- und Gebetbuch nach gottseligen Katha-
rina Emmerich. Prepracoval P. Fortunat Künzle, OM
Cap, Vydal Benzinger et Co., Einsiedeln/Köln. 36. vy-
danie. Dünnpapier. Strán 512. Cena v plát. viaz. 3.75
Fr. Pohľad na trpiaceho Krista je zvlaštením a oplod-
nením v duchovnom živote. Utrpenie Kristovo je po-
silnením v denných útrapách a duševných ťažkos-
tiach. Sebazaprenie a odriekanie nachádza svoje naj-
hlbšie odôvodnenie práve v utrpení Kristovom. Rol-
fusova knižočka vychádza z tejto potreby. Autor
v knižočke posbieral a spracoval na základe svätého
Pisma, svätých Otcov a videní Kataríny Emmericho-
vej 60 meditácií. Knižočka obsahuje bohatý myšlien-
kový poklad. Meditácie sú písané veľmi živo, majú
dosť sily, aby vedely vzbudiť v čitateľovi trvalé pred-
sazatia. Knižočku predchádza krátke poučenie o me-
ditácii, o spôsobe meditácie a o jej užitočnosti.
Nakoniec pripojil niekoľko denných, časových modli-
tieb. — pm.

Imen

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVOT

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 6.

Cesty. Müller: Posväcovanie spoločnosti
Habán: Kresťanský život v lisku Kris
kňazstva 245. Soukup: Výchova lásky 255. I
hoff: Máriina svätosť 259. Bindáč: Svätý
máš Akvinský a misijná myšlienka 263.
nádeje. Horniak: Na cestu do života 267.
niak: Na obranu vlastnej dôstojnosti 27.
výšav 280. Život 283. Literatúra 286

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastylak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

V júli a v auguste Smer nevychádza, preto v týchto mesiacoch nereklamujte. — Cez prázdniny smerista nesmie zabudnúť, že má byť apoštolom nášho hnutia. Rozidete sa po celom Slovensku, medzi priateľmi iste bude reč aj o kultúrnom a náboženskom hnutí v našej vlasti. Viete dobre, že hnutie smeristické je celoštátne, lebo je katolícko-slovenské. Získajte tomuto hnutiu svojich priateľov, ponúknite im Smer, a ak potrebujete propagačné čísla, napíšte do administrácie; radi vám pošleme toľko čísel, koľko budete potrebovať.

Pred prázdninami vyrovnajte si predplatné priloženými složenkami.

Ďakujeme tým smeristom, ktorí pri platení za Výklad Pánovej modlitby poslali aj nadplatky. Boli medzi nimi veľmi štedrí priatelia našich snáh; tým, aj ostatným všetkým srdečne ďakujeme.

Zmeny adres. Keď oznamujete zmenu adresy, napíšte ponajprv predošlú adresu a potom aj súčasnú.

Keď nenapíšete predošlú adresu, administrácia zmenu neprevedie a tak prichádza k mnohým nedorozumeniam a zbytočným vypisovaniám.

Najmladším spolupracovníkom. Rukopisy nikomu nevraciamе, teda ani tie, ktoré zakotvia v redakčnom koši.

Konkurz. Dominikánska rehoľa na Slovensku prijme do noviciátu pobožný a nadaných mladíkov, ktorí v duchu svätého Dominika chcú pracovať na spásе duší. Prihlášky do 15. júna prijíma redakcia Smeru.

E. T. Nitra. Článok má kazateľský ráz, musel by byť dôkladne prepracovaný. Predbežne odporúčam prekladať. Rukopisy nevraciamе, to pripomínam všetkým pisateľom.

Mladíci-idealisti, ktorí majú záujem o unionistickú myšlienku a chceli by sa venovať apoštolovaniu za sjednotenie medzi našimi pravoslávnyimi bratmi, nech sa prihlásia na biskupskom úrade v Nitre. Podmienky: 1. Nadprirodzené pohnútky. 2. Telesné zdravie. 3. Matúra aspoň s priemerným prospechom. 4. Prijatie východného obradu. 5. Odhodlanie pracovať aj mimo vlasti. Štúdiá sa konajú v pápežskom ústave „Russicum“ v Ríme a trvajú 6—8 rokov. Podrobnejšie informácie podá Rudolf Šesták - Martinka, Bratislava, Svoradov.

Dary na študentský tlačový fond: MUDr. Jozef Lukáč, primár, Trenčín, 100 Ks; MUDr. G. R. Hoffmann, Snina, 100 Ks; doc. MUDr. J. Štepán, primár, Prešov, 100 Ks; Štefan Gabura, Nové Mesto n/V., 100 Ks; Dr. Gejza Riedler, Bratislava, 73.50 Ks; p. Bardiiovský, Topoľčany, 50 Ks; prof. P. Koszták, prefekt, Trenčín, 50 Ks; Michal Sedliak, radca v. s. v., Trenčín, 50 Ks; Ján Kutiš, kaplán, Nemšová, 50 Ks; Zofia Marenčáková, Horné Srnie, 50 Ks; Tomáš Kováč, farár, Malženice, 27 Ks; Emil Albrecht, vedúci notár, Rosina, 20 Ks; Ján Bakič, prednosta RSP, Topoľčany, 18.50 Ks; Belo Šuman Hreblay, farár, Podbrezová, 23.50 Ks; Dr. Libor Podhoránsky, súdny radca, Ružomberok, 28.50 Ks; Jozef Gál, Topoľčany, 15 Ks. Po 13.50 Ks: Koloman Horníš, poslanec, Kys.

Nové Mesto; Štefan Havran, farár, Pastuchov; Dr. Šán Pásztor, farár, Dubnica n/V.; rím. kat. farský úrad, Lietava; Zuzana Macková, odb. uč., Senica nad Myjavou; Andrej Gregorčok, Podkonice; Dr. František Hrušovský, poslanec, Kláštor pod Znievom; Dr. František Garanský, Levoča; Juraj Pauer, riaditeľ, Bardiov; A. Jusko, škôldozorca, Sabinov; Kamil Mečiar, farár, Dobrá Niva; Anna Hološková, Bratislava; Dr. Ambróz Petrovič, farár, Trenčín; Ondrej Štiavnický, okr. náčelník, Trenčín; Anna Daučíková, Bratislava; Dr. Jozef Ligoš, Sp. Kapitula; Msgr. Michal Boľček, farár, Nitra; JUC. Anton Galvánec, Bratislava; Jozef Pös, farár, Horná Štubňa; František Krkoška, odb. uč., Žilina; Štefánia Glováňová, Bratislava; Anna Bartanusová, Trenčín; Dr. Anton Hudcovský, Ilava; Jozef Halmeš, Trenčín; rím. kat. farský úrad, Slatina n/Bebr., 4 Ks; Štefan Schimpl, tajomník HSLS, Ružomberok, 8 Ks; Vendelín Košík, profesor, Žilina, 10 Ks; Ján Krajňák, študent, Sedlice, 5 Ks; Štefan Mišota, farár, Krušetnica, 8.50 Ks; Jozef Omelka, farár, 10 Ks; Emil Petách, bohoslovec, Cabov, 5 Ks; Anton Šoltýs, Kvetnica, 6.50 Ks; Matej Litvín, kaplán, Vondrišiel, 6.50 Ks; Ondrej Rybárik, študent, Rajec, 5 Ks. Po 3.50 Ks: J. Masník, prokurista, Trenčín; Anna Košíková, uč., Sabinov; V. Bukovinská, uč., Bitarová; Július Béreš, uč., Motyčky; Štefan Hudc, kaplán, Zemianske Kostolany; Albín Hudcovský, uč., Bolešov; Michal Fidluš, vicerektor, Bratislava; Dr. Albert Masár, kaplán, Čadca; Em. Kettner, profesor, Bratislava; Jozef Rieger, hl. inšp. železníc, Trenčín; Sestry Nepoškvrn. Poč. P. Márie, Zakamenné; Dr. Štefan Tiso, prezident vrchného súdu, Bratislava; Jozef Kozinka, farár, Nitrianske Súčany; Kláštor Dcier bož. lásky, Dolná Krúpa; Agnesa Kováčová, Rosina; Dr. Ignác Matis, Trenčín; J. Pikna, Myjava; prof. Ignác Havran, Topoľčany; Margita Franciscy, Kláštor pod Znievom; Andrej Tkáč, Trenčín; Dr. František Fellegi, Ružomberok; rím. kat. farský úrad, Veľká Bytča.

Štedrým darcom úprimné Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolene výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.

Posväcovanie spoločnosti.

Dr. Inocent Müller, OP.

3. Posväcovanie priateľstva.

Po rodinných vzťahoch k najvrúcnejším vzťahom v ľudskej spoločnosti zaraďujeme vzťah medzi priateľmi. I tento vzťah musí byť posvätený, musí nám pomáhať rýchlejšie kráčať k životnému cieľu. Načim preto poznať, čo je pravé priateľstvo, kedy je ono prostriedkom na zdokonaľovanie a kedy prekážkou.

a) Podľa svätého Tomáša priateľstvo je vzájomné milovanie, ktoré sa zakladá na nejakom spoločenstve.¹ Je to spoločné nažívanie medzi dvoma dušami, ktoré si chcú dobro. Priateľstvo potom rozdeľujeme podľa rozličných spoločných dober alebo podľa rozličných cieľov. A tak máme priateľstvo užitočné, tešiace a čestné. Ďalej rozdeľujeme priateľstvo podľa rozličných stykov, na ktorých sa priateľstvá zakladajú. Tak máme napríklad priateľstvo medzi pokrvnými, medzi spoluobčanmi alebo pútnikmi. Jedno z nich je založené na styku prirodzenom, druhé na styku občianskom alebo pútnickom.² Priateľstvo napokon menujeme prirodzeným, keď ide o dobrá čisto prirodzené, s ktorými sa rozdeľujú. Priateľstvo nadprirodzené je zasa vzájomné milovanie dvoch alebo viacerých duší v Bohu a pre Boha, lebo si pomáhajú udržať a zdokonaľiť v sebe život boží. Posledný cieľ takého priateľstva je božia sláva, cieľ bezprostredný je zasa duchovný pokrok milujúcich sa.

Naprirodzené priateľstvo vylučuje závisť, žiarlivosť, čo zvyčajne býva pri čisto smyselnom priateľstve. Je to priateľstvo pevne vy-

¹ Suma teol. I-II, ot. 65, čl. 5; II-II, ot. 23, č. 1 a 5.

² Suma teol. II-II, ot. 23, čl. 1 k 3 a čl. 5.

rovnané, lebo sa zakladá na láske božej; preto sa zúčastňuje aj na božej nemeniteľnosti. Ďalej je to priateľstvo premyslene múdre, ktoré nevyhľadáva dôverné smyselné prejavy, ale je plné úctivosti a primeranej odmeranosti, lebo túži iba po duchovnom spoločenstve priateľa. Odmeranosť nadprirodzeného priateľstva nie je prekážkou dôvernosti, lebo ľudia, čo sa nadprirodzene milujú, uctievať v sebe navzájom odraz božích dokonalostí a na tomto základe ich priateľstvo stáva sa vždy dôvernejším. Zdôverujú sa so svojimi myšlienkami, plánmi, s túžbou po dokonalosti, preto sa neboja vospolne napomínať. Takýto človek nežiarli, keď vidí, že jeho priateľ má aj iných priateľov; naopak, teší sa z ďalšieho dobra priateľa. Takéto priateľstvo bolo medzi Pánom Ježišom a svätým Jánom.³ Svätý Pavol tiež mal priateľov, ktorých úprimne miloval; trpel, keď ich nevidel, a tešil sa, keď sa s nimi stretol. Napríklad píše,⁴ že nemal pokoja vo svojom duchu, lebo nenašiel Tita, svojho brata, a zasa veľmi sa potešil príchodom Titovým.⁵ Mimoriadnou láskou miloval Timoteja ako svojho najlepšieho, najvernejšieho a najoddanejšieho spolupracovníka; preto o ňom píše: „Timotej, môj pomocník, ... môj syn premilený, môj brat, Timotej, môj najmilší syn.”⁶ A z dejín božích služobníkov vieme, že takéto priateľstvo bolo aj medzi nimi.

Z tohto vyplýva, že kresťanské priateľstvo je veľmi užitočné z nasledujúcich dôvodov:

Každý človek túži otvoriť svoje srdce, svoju dušu niekomu, komu úplne dôveruje. Môže to byť aj duchovný vodca, ale nie vždy. Jeho otcovské priateľstvo nie je vždy bratským, sesterským priateľstvom, ktoré hľadáme. Hľadáme človeka, ktorý by bol taký, akí sme my, s ktorým by sme mohli celkom slobodne rozprávať. A keď ho nenájdeme, je veľké nebez-

³ Ján 13, 23. ⁴ 2 Kor. 2, 13. ⁵ 2 Kor. 7, 6, 13.

⁶ Rim. 16, 21; 1 Kor. 4, 17; 2 Kor. 1, 1; 1 Tim. 1, 2.

pečenstvo, že otvoríme svoje srdce osobe, ktorá si to nezaslúži a ktorá nám môže škodiť. To isté sa môže stať, keď človek našiel priateľa, s ktorým sa takrečeno rozdelil o svoje „ja“, a ten ho naraz sklame, ukáže sa iným, ako bol na začiatku. Toto sklamanie býva v mnohých prípadoch príčinou ťažkých pokleskov a duševnej trpkosti.

Dobrý priateľ je tiež dôverný radca, ktorému radi predložíme svoje pochybnosti a ťažkosti, aby nám ich pomohol rozriešiť. On nás tiež múdro napomína, keď vidí, čo konáme. Úprimne nám povie, čo o nás iní vravia, ako o nás smýšľa okolie, aby sme sa nedopúšťali neopatrných činov z nevedomosti.

Napokon dobrý priateľ vie človeka aj potešiť, blahosklonne vypočuje naše sťažnosti a bolesti a nájde vždy útešné a povzbudzujúce slová.

Takýto druh priateľstva môže byť aj medzi ľuďmi, čo žijú v kňazskej alebo v rehoľnej spoločnosti. Pravda, akési prílišné prilipnutie jedného člena k druhému mohlo by porušiť vospolnú lásku a mohlo by byť príčinou akejsi žiarlivosti. Ale keď toto priateľstvo je naozaj čisto nadprirodzené a v medziach, ktoré určia predstavení, môže byť užitočné pre kňaza aj rehoľníka, lebo aj ten potrebuje človeka, ktorý mu vie poradiť, potešiť ho a napomenúť. V každom prípade načim dbať, aby v týchto spoločnostiach sa nezakorenilo zlé priateľstvo.

b) Nesprávne priateľstvo sa zakladá na smyselných, ľahkovážnych vlastnostiach osoby, ktorej prítomnosť práve pre tieto vlastnosti je nám milá a príjemná. V koreni je to nezriadené seectvo, lebo milujeme niekoho len preto, že sa cítíme v jeho prítomnosti dobre. Radi mu poslužíme, ale to zasa preto, aby sme si ho bližšie pripútali k sebe. Ba sú ľudia, čo žijú duchovným životom a slúžia nevedomky iným nie preto, že ich milujú, lež preto, aby ich nepriamo naklonili prijať svoje názory.

Svätý František Salezský rozlišuje tri druhy nesprávneho priateľstva: Priateľstvo telesné, ktorým vyhľadávame telesné rozkoše. Priateľstvo smyselné, ktoré túži iba po vonkajších smyselných vlastnostiach, ako napríklad vidieť krásu, počuť pekný hlas a podobne. Napokon priateľstvo ľahkovážne, založené na vlastnostiach, ktoré majú ľudia pomenovali ctnosťami a dokonalosťou, napríklad pekne tancovať, pekne sa obliekať, mať peknú tvár atď. Táto náklonnosť začne sa zjavovať u človeka vo veku telesného dozrievania, keď každý človek túži po tom, aby miloval a bol milovaný. Neraz je prejavom sexuálneho vybočenia a v jednotlivých prípadoch zjavuje sa aj u starších ľudí. Smyselné priateľstvo poznáme podľa týchto známk:

Keďže je prirodzeným prejavom pudu, ktorý vzniká tiež z prirodzenej sympatie, prejavuje sa rýchle a silne, niekedy s živými, vášnivými hnutiami. Ďalej, rozvíja sa zvyčajne pri príliš dôverných rozhovoroch a hlbokých pohľadoch, ktoré bývajú často nebezpečné. A koniec toho všetkého je, že priateľ si robí výlučný nárok na priateľa, sľubujú si večnú vernosť v priateľstve, ale keď príde iný takýto priateľ, prvé večné priateľstvo sa končí.

Priateľstvo, postavené na tomto základe, je mnohako nebezpečné. Veď Boh nemiluje rozdvojené srdce, preto začne človeka vnútorne napomínať. Keď neposlúchne, vzdiali sa od neho, človek stráca duševný pokoj, stráca spolu chuť k duchovnému životu a k práci. Myslí často na neprítomného priateľa, preto sa nevie dôkladne sústrediť na veci vyššie a vznešenejšie. Smyslovosť začne vífaziť nad vôľou, a tu sa začínajú pokušenia proti čistote. Priatelia si myslia, že priateľstvo im dáva určité práva, stáva sa podozrivé, lebo sú v blízkom nebezpečenstve hriechu.

Proti tomu načim bojovať hneď zo začiatku, kým srastnutie srdc nie je ešte hlboké a s každou nedbalosťou sverí sa spovedníkovi. Treba vyháňať nielen rozhovorom s priateľom, lež aj dobrovoľným myšlienkam na neho. K tomu pomáha sústredenie sa na stavovské povinnosti a častejšia úvaha o tom, že jediný, čo si zaslúži celé naše srdce a na koho stále môžeme myslieť, je nekonečný Boh.

c) Stáva sa dosť často, že v priateľstve je akási smes prirodzenej lásky s nadprirodzenou. Chceme naozaj priateľovi dobro nadprirodzené, ale súčasne túžime po ňom, chceme s ním rozprávať, trpíme, keď ho nevidíme. V takom prípade treba dávať pozor na srdce, aby neskĺzlo na cestu čisto smyselného priateľstva.

Keď v priateľstve prevláda prvok nadprirodzený, vyhneme častým rozhovorom a aspoň na čas ich obmedzíme, lebo takto staneme sa pánmi smyslovosti a odstránime nebezpečenstvo postupného prichyľovania sa k smyselnej láske. Keď prevláda prvok smyslový v priateľstve, tu aspoň na čas načim pretrhnúť každý styk s priateľom. Takto schladne oheň smyslovosti a priateľské styky nadviažu sa až potom, keď v duši zavládne pokoj. Tieto nové styky po určitej prestávke budú mať celkom iný ráz, budú čistejšie a posväcujúcejšie.

V každom prípade treba si uvedomovať, že priateľa máme milovať v Bohu a pre Boha, a takto pokušenie stane sa pre nás príležitosťou k víťazstvu.⁷

Kresťanský život v lisku Kristovho kňazstva.

P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP.

Kristus-Veľkňaz uskutočnil dielo svojho života a smrti, a keďže je „bohatý na milosrden-

⁷ Kempenský: O nasledovaní Krista, hl. 7 a 8.

stvo a pre veľkú lásku, ktorou nás miloval", umožňuje nám privlastniť si a uskutočniť na sebe, čo on uskutočnil. Kresťanský život je celý odiaty a zahalený do lisku Kristovho diela, ktorého múdrosťou a milosťou náš život sa premeňuje v cestu a prípravu na účasť na večnom a oslávenom živote Kristovom. Kristovo kňazstvo má svoje rozličné obdobia a rozličné funkcie, sebaobetovanie Kristovo sa prejavuje v jeho detstve aj v jeho učiteľskom živote, lež všetko speje k vrcholnému bodu Kristovho života, k jeho utrpeniu a obetovaniu na kríži. Tam bol Kristus veľkňazom a spolu obetou. Kresťanský život čerpá a rastie pri kňazskom zdroji Kristovom, prechádza svojimi obdobiami, aby dospel k vrcholu svojho spoluobetovania a spoluobety s Kristom. Kristus všetko vykonal a dokončil dielo posvätenia týmto najvyšším úkonom kňazstva: „Dokonané je"; kresťan v jednote s Kristom začína a zdokonaľuje svoj duchovný život pri zdroji účinkov Kristovho kňazstva, v jeho obeti.

Kňazský úkon Kristov *Sacerdos et victima* na Kalvárii sa obnovuje a predlžuje do nesmiernych diaľav vekov, národov a jednotlivcov. Získaný poklad vykúpenia a oslobodenia od hriechov a posvätenie milosťou, v ktorom je moc a sila všetko spasiť, obnoviť a oživiť (*sanctificat, vivificat, benedicat et crescat nobis*), stále prisvojuje a rozdeľuje veriacim. „Z jeho plnosti všetci sme prijali."

Toto rozdeľovanie Kristus-Veľkňaz tak zariadil, že sviatosťne obnovuje sa aj jeho obeta, aj plnosť milosti dáva sa sviatosťným posväcovaním duší sedmorým prameňom svätých sviatostí. Kristus chce, aby jeho kňazské úkony sa opakovali a obnovovali v Cirkvi. Cirkv dostáva prostriedky a moc rozdeľovať Kristove zásluhy, privlastňovať ich duším a takto posväcovať Kristovu rodinu, aby prišla k plnosti, ktorú jej určil Kristus. „Nie je iného mena,

ktoré by bolo dané ľuďom, skrze ktoré by mohli byť spasení, iba meno Pána nášho Ježiša Krista." Každý nový krok v duchovnom živote vyžaduje spojenie s obetou a s ovocím obety Kristovej. Svätý Tomáš vyjadruje toto pôsobenie stále obnovovaného a živého kňazstva Kristovho v Cirkvi tak, že Kristus otvoril svojím kňazstvom nový ritus vitae christianae, nový spôsob kresťanského života; život má byť slávnostný obrad, ktorým sa vzdáva Bohu nový, dokonalý kult, nová, dokonalá česť a sláva, ktorá mu patrí. Takto Kristus vracia ľudstvo k tomu, z čoho vypadlo svojou vzburou a hriechom. Obnovuje pomer plný dôvery medzi človekom a Bohom Otcom. „Máme teda dôveru pri vchode do svätyne skrze krv Kristovu." Kristus otvoril novú cestu, plnú života, a ide s nami a vedie nás k vyplneniu cieľov a smyslu nášho prebývania na zemi. „Dať Bohu, čo je božie", česť a slávu, ktorá mu patrí pre jeho svrchované panstvo a moc, ktorou nás stvoril a určil pre seba. „Pristúpme teda s dôverou, s úprimným srdcom k svojmu Veľkňazovi Kristu, očistení a s plnou vierou; držíme sa pevnej a nevývratnej nádeje. Verný je ten, ktorý sľúbil a ktorý sa nás ujal ako Veľkňaz a vedie nás k pravému životnému cieľu."

Cirkev je odiata Kristovým kňazstvom.

Kristus, vstúpiac na nebesá do svojej slávy, neopustil ľudstvo, s ktorým je tak úzko spojený. Pred Otcovou tvárou slávi svojou ľudskou oslávenou prirodzenosťou oslavujúcu slávnosť večnosti, ktorá oblažuje anjelov a svätých. Stále ukazuje rany svojho vykúpenia Otcovi, a tak zvečňuje úkon zadosťučinenia, vďaky, chvály čiže úkony svojho kňazstva. Väčšina liturgie Krista Baránka v sláve má svoju ozvenu v Kristovom diele na zemi, v Cirkvi, v ktorej ďalej pôsobí, lebo ju učinil nástrojom posväcovania svojho ľudu na zemi, putujúceho vo

vyhnanstve. Cirkev svätá je pokračovaním Krista: „Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás.“ Z plnosti svojej moci, ktorá mu bola daná na nebi aj na zemi, dáva účasť svojej Cirkvi, a to tú moc, ktorú potrebuje, aby poučovala, posväcovala, odpúšťala hriechy, slávila jeho obeť, aby sa modlila, aby bola jedno, ako Kristus a Otec sú jedno. Cirkev má rovnakú úlohu s Kristom, t. j. má posväcovať ľud a viesť ho k Otcovi k novej službe svätosti a spravodlivosti a pripravovať ho na večný život. Vždy a všade vydáva svedectvo pravde, obetuje Bohu najmilšiu obeť a stále obnovuje prerušovaný pomer medzi človekom a Bohom.

Vo svätej Cirkvi všetci veriaci, čo krstom boli privtení k mystickému telu Kristovmu, vstupujú do týchto nových vzťahov človeka k Bohu. Svätý Pavol vraví: „Už nie ste hostia a cudzinci, ale ste spolumešania svätých a domáci boží, vystavení na základe apoštolov a prorokov, na samom hlavnom uholnom kameni Kristu Ježišovi, na ktorom celá budova vystavená rastie vo svätý chrám v Pánovi, na ktorom aj vy ste spolu vystavení za príbytok boží v Duchu.“¹

Z Kristovho umučenia a vykúpenia vychádza Cirkev ako nevesta Kristova, a to Cirkev aj svojím učením a múdrosťou aj svojím hierarchickým zriadením, so svojimi sviatosťami a spevmi, ktoré majú v sebe ozvenu vyhnanstva a plačúceho údolia tejto zeme; Cirkev hlásaním božieho slova, s duchovnou správou, s modlitbami a bedlením, s pôstmi a kajúcimi skutkami, sprevádza ľudský život slzami ľútosti a túžby, pokáním a čistotou srdca.

Cirkev pripojuje Kristu nové údy všetkých vekov a národov, stavia Krista v dušiach a spolu stavia a rozširuje rozmery duší podľa Krista a v Kristu. Ľudské duše majú konať a žiť podľa

¹ Ef. 2, 19—22.

Krista, podľa šírky, výšky a dĺžky jeho múdrosti a lásky; majú konať veľkodušné, ba až hrdinské úkony Kristove, lebo v tom všetkom sú pripojení ku Kristu, čerpajú Kristovu silu a život Kristov. „Ako ja žijem skrze Otca, tak aj ten, kto mňa bude požívať, bude žiť skrze mňa.“ Sviatostné požívanie Krista je jedna z najdokonalejších foriem života a posvätenia z Krista, ale nie je jediná. Aj liturgické modlitby Cirkvi, žehnania a iné sviatosti, aj odpustky Cirkvi, ktoré udeľuje z moci Kristovej: „Čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané aj na nebi; čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi“; to všetko rozširuje dušu v Kristu a dodáva jej možnosť žiť a trpieť ako Kristus a oslavovať Otca, ako Kristus činil. Cirkev je teda posvätný chrám na zemi, v ktorom sa pokračuje posvätnými úkonmi aj životom v oslave Najvyššieho: „Ty jediný si Pán, Ty jediný si Najvyšší.“

Cirkev svätá vykonáva tieto vznešené funkcie Kristove, čiže dostala autoritu a moc pokračovať v živote Kristovho kňazstva; preto Cirkev plným právom zastupuje Krista. Kristus rozdáva dielo a ovocie vykúpenia skrze Cirkev, skrze ľudí, ktorým dáva svoje poslanie a posvätenie ako skrze viditeľný nástroj, stály, pevný, nemeniaci sa nástroj svojho milosrdenstva a svojej lásky.

Boh vo svojich úmysloch to tak zariadil, že ľudia, poverení jeho mocou a poslaním, stali sa nástrojmi jeho večných zámerov a nástrojmi posvätenia. Tak sa Kristus prispôbil ľudskej prirodzenosti, ako sa prispôbil človeku, keď jeho prirodzenosť vzal na seba. K Cirkvi patria ľudia; preto chcel, aby ho ľudia zastupovali na zemi, a sám ostáva hlavou Cirkvi v sláve svojho Otca. Kristus volá, posväcuje a obdarúva mocou kňazstva ľudí skrze Cirkev, ktorej to sveril a rozkázal: „Toto čiňte na moje pamiatku. Ja som s vami po všetky dni, až po sko-

nanie sveta." Cirkvi dáva svätého Ducha, aby ju viedol, riadil a spravoval ako vo viditeľnej hlave Petrovej, tak aj v hierarchii a vo veriacich. Kristus rozčlenil údy svojho mystického tela Cirkvi, z ktorých jedným dáva moc a poslanie vykonávať funkcie svojho kňazstva a prijímať ovocie vykúpenia, iným zasa spolu sa zúčastniť na kňazských úkonoch Kristových a mať podiel na ovoci modlitieb a Kristových sviatostí. Kňazi Kristovej Cirkvi majú na sebe dvojakú pečať: ľudskú a Kristovu. Ako kňazi pracujú a zastupujú Krista: „Nech na nás človek tak hľadá ako služobníkov Kristových a správcov tajomstiev božích.”²

Apoštolí po nanebevstúpení Pánovom, keď prijali Ducha svätého, dávajú sa do roboty, a z dejín ich života vidíme, že obetujú obetu Kristovu, hlásajú božie slovo, skladajú ruky, aby udeľovali svätého Ducha pokrsteným, krstia v mene Otca i Syna i Ducha svätého, svätia ďalších diakonov a kňazov, olejom mažú chorých a modlia sa nad nimi a sviatostne posväcujú manželstvo; konajú úkony Kristovho kňazstva a rozširujú v dušiach kráľovstvo Kristovho pokoja. „Opus Dei perficitur.”

Cirkev dedí Kristovo kňazstvo a z plnosti svojej dôstojnosti vykonáva Kristove funkcie, aby mystické telo Kristovo, všetci veriaci, rástli po zrelosť svojho duchovného veku, k dokonalosti a svätosti života.

Čakatelia kňazstva sú volaní k vznešenosti a k účasti na dôstojnosti Kristovho kňazstva v Cirkvi, aby zaujali miesto „rozdavačov Kristových tajomstiev”. Aká vznešená ašpirácia, pochádzajúca z vnútorného hlasu Ducha svätého a z volania Cirkvi! Nieto väčšieho a vyššieho zamestnania nad kňazské funkcie Kristovej Cirkvi. Takto užšie vchádzame do jednoty s Kristom, do jeho dôverného života, do jeho

² 1 Kor. 4, 1.

úmyslov a vykupiteľského diela a tým aj do dôverného spojenia s ľudskými dušami v Kristovom kráľovstve. Kňaz sa stáva zástupcom ľudu, prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi z Kristovho poverenia a spolu a hlavne zástupcom Kristovým, „sacerdos alter Christus”. Nijaké ľudské zamestnanie, nijaký veľkolepý svetský odev sa nevyrovná ani v najmenšom odblesku žiare a krásy z večnosti, ktorú má kňazstvo Cirkvi. Preto Cirkev chce, aby nositelia kňazstva boli oddelení aj vonkajšími znakmi od iných pre úctu a aby sa líšili najmä vážnym životom a správaním od osôb, čo slúžia svetu a jeho záujmom. Dôstojnosť a veľkosť kňazstva to odôvodňuje.

Oslobodzujúci ráz liturgie.

Kresťan, pripodobnený Kristu svojím krstným charakterom a rozšírením tejto podobnosti v birmovaní (charaktery sú totiž účasťou v dušiach veriacich na Kristovom kňazstve), je obrnený a postavený na stráž proti všetkým túžbam telesným a svetským, proti sklonu pripodobniť sa svetu. Vplyv tela a sveta je vábivý a silný. Znamenie ukrižovaného Krista jednostaj pripomína, že je s Kristom ukrižovaný. Tým väčšmi to platí o charaktere svätenia kňazstva. Kresťania sú teda spolu vedení posvätným hierarchickým rázom v Cirkvi k jednote života s Kristom. Kresťan má podiel na hierarchickom zriadení Cirkvi, lebo sa zúčastňuje v Kristovej obete a na sviatostnom živote Cirkvi. Na to dostávajú moc zo svätého krstu, lebo sú spojení s Kristom-Veľkňazom.

Aj vo veriacich je priama závislosť a to sviatostnými charaktermi a milosťou od Kristovho kňazstva; táto závislosť sa rozširuje do duší tak, že modlitby veriacich sú závislé od modlitby Cirkvi (veriaci majú sa modliť spolu s Cirkvou — s Kristom), súkromný duchovný život, najmä pestovanie a vzrast nadprirodze-

ných ctností (viery, nádeje, lásky, statočnosti, rozumnosti, miernosti, spravodlivosti atď.) je závislý od obety a sviatosti Cirkvi. Duchovný život totiž rastie a vzmáha sa pri sviatostných prameňoch milosti, v liturgických modlitbách a v sjednotení mysle a srdca s Veľkňazom-Kristom a Cirkvou. Cirkev žije životom viery, to jest nadprirodzeného poznania Boha, životom nádeje, ktorý kotví v nekonečnej božej добрôte, a životom lásky, milujúcej Boha ako najväčšie dobro: „Mihi adhaerere Deo bonum est.”

Cirkev žije z tohto slova, ktoré zaujíma Boha a vylučuje všetko, čo je mimo Boha, ako nepatrné a úbohé, čo nestačí na uspokojenie ľudskej duše. Preto je jasné, že duchovný život nemôže inde rásť, ako na pôde Cirkvi, ktorá napomáha dušiam k účasti na večnom živote skrze sviatostné pramene. Nijaká iná priesada, ktorú neštepil nebeský Otec, nemôže rásť ani prinášať plody. Preto závislosť nášho posvätenia od Veľkňaza-Krista skrze Cirkev je nesmierne vznešená, pomáha nám dostať sa z úzkosti vlastnej úbohosti do rozmerov lásky a života božích dietok.

Cirkev teda verne obnovuje pamiatku na svojho ženícha Krista, ktorý jej prikázal: „Toto čiňte na moju pamiatku!” Všetko, čo vykonáva Cirkev, nesie na sebe Kristove stopy, hlboko zapísané do pamäti a do srdca Cirkvi z prvého Kristovho liturgického úkonu na Zelený štvrtok, v predvečer jeho utrpenia. Všetko je označené pamiatkou obety a Kristovho utrpenia. Vernosť pamiatky na Krista zahrnuje v Cirkvi aj denné posvätné čítanie epištoly a evanjelia pri obete svätej omše, aj až najmenšie podrobnosti, zaznamenané očitými svedkami, ktoré Cirkev denne opakuje: „Vzal chlieb do svojich svätých rúk, požehnal, lámal a riekol: Vezmite a jedzte...; podobne i kalich: Vezmite a pite, toto je moja krv.”

Táto živá pamiatka Cirkvi a vernosť vedie celý život Cirkvi a jej údov. Preto Cirkev nie je smutná vo svojom vdovstve tu na zemi, hoci oslávená prítomnosť ženícha Krista tu nie je; jednako nie je bez jeho prítomnosti, jeho života a jeho posvätenia. Vigílie a sviatky Cirkvi sú živé pamiatky, obnovujúce Krista, ktoré rozdávajú oslobodzujúcu silu a milosť Kristovu. Najmä obeta Cirkvi je totožná s obetou Kristovou na kríži.

Cirkevné obrady majú živú účinnosť, kňazstvo Kristovo v Cirkvi je zdroj jej všetkých úkonov; tie nám umožňujú vojsť do chrámu života a svätosti Kristovej; Cirkev reprodukuje Krista, obnovuje stavy jeho života, utrpenia, smrti a vzkriesenia a dáva možnosť z nich žiť a uzdravovať sa: „Lebo sila z neho (Krista) vychádza a uzdravovala všetkých.“

Hoci historický, pozemský život Krista je vzdialený, nie sú vzdialené účinky jeho života a smrti. Všetko, čo Cirkev koná, je duch a život. Život Cirkvi a všetkých jej údov, kňazov aj veriacich, zúčastňuje sa na večnej činnosti božej: „Môj Otec až dosiaľ pôsobí, aj ja pôsobím“, vraví Kristus.

Uprostred zmätkov a pozemských žiadostí duša, unavená neistotou a slabosťou, má sa naučiť voliť a rozhodovať. Tu je pravý prameň sily vôle. V kresťanskom živote musí prevládať sila rozhodovania vôle nad ľahkou a nestálou menlivosťou citov, vášní a nálad. Boží služobník je pevný vo vôli, zakotveneý nádejou a láskou v Bohu. Najlepšia, najjemnejšia a najhlbšia radosť je možná iba na pôde Cirkvi, v lone jej života. Všetko, čo prýšti z Cirkvi, je rýdze a čisté, preto aj radostný život z kňazstva Cirkvi je rýdzy, pravdivý a čistý. Z obety Cirkvi obnovuje sa jej večná mladosť aj v ľudských dušiach, jej veľká radosť, často plesajúca v chválospevoch a hymnoch, a šíri sa ako vôňa („unxit me oleo laeti-

tiae"). Zo vzťahu Cirkvi k Veľkňazovi Kristu vyplýva aj rýdza a čistá viera, že nemôže podľahnúť iným náukám, rodiacim sa mimo pôdy Cirkvi ako rozkladné plevy: „Ja som s vami po všetky dni až po skonanie sveta.” Cirkev svojím rýdzim svetlom viery, z účasti na božej pravde, obnovuje svetlo v dušiach a rozširuje ho v nich, takže vzniká v ožiarených dušiach nové poznanie Boha aj sveta; majú nový pohľad a videnie života: „Blahoslavení plačúci, lebo budú potešení; blahoslavení, ktorí lačnejú a smädia po spravodlivosti, lebo budú nasýtení.” Cirkev je oblečená do novej krásy a celá je predmetom božieho zaľúbenia až po najmenšie podrobnosti. Duch svätý ju obdivuje ako kráľovnú, stojacu pri Kristu-Ženíchovi a odiatu jeho veľkolepou svätosťou až po zlaté ozdoby jeho kňazského rúcha. Cirkev žije Kristovým životom, dýcha večnou láskou, je vedená božou múdrosťou. Liturgia nás uvádza do života a k účasti na týchto drahocenných božích daroch. Do Kristovho svetla a do požehnania Cirkve zahrnuje aj množstvo hmotných vecí, aby všetko slúžilo človeku na jeho posvätenie. Sila obety rozlieva sa aj na stvorené veci: samo stvorenie bude oslobodené z otroctva porušenia a povýšené do slobody božích dietok. Aby človek nebol otrokom stvorených vecí a telesných náklonností, preto aj stvorené veci Cirkev žehná, aby ostaly závislé od oslobodzujúcej obety Kristovej. Ako slnečné lúče sa rozprestierajú na zem, tak zaujíma duševný priestor posväcujúci a oslobodzujúci jas obety Kristovej, otvorenej Cirkvi. „Sme kráľovský národ kňazský”; prečo teda ľudia žijú takým úbohým, vyhnaneckým životom? „Už nie ste vyhnanci a cudzinci, lež občania boží, dôverníci boží. Podobné je kráľovstvo nebeské pokladu, skrytému na roli, ktorý keď človek nájde, ukryje a od radosti nad ním ide a spredá všetko, čo má, a kúpi tú roľu.”

Výchova lásky.

Teol. prof. P. Emilián Soukup, OP.

Nebolo treba dlhého času, aby v kresťanstve poznali význam a dosah prikázania, ktoré božský Spasiteľ nazval prvým a najväčším, prikázanie svätej lásky. Pravda, dané je dvojaké prikázanie, ale zasa len jedno, lebo láska k bližnému v kresťanstve tiež musí byť svätá, to jest odbleskom lásky k Bohu, a musí mať všetky vlastnosti a črty tejto lásky. V kresťanstve poznali, že toto prikázanie je božsky dokonalé zjednodušenie života v náboženstve, aj všetkých jeho úloh; ale tiež poznali, že je to najhlavnejšia a najvyššia požiadavka náboženského života kresťanského. Keď svätý apoštol Pavol povedal, že nič nie je, ak nemá lásky, kresťanská skúsenosť doplnila jeho slová, že duša má naozaj všetko, ak má lásku. Posledné slovo povedal pápež Beňadik XIV., že láska je rozhodujúca a určujúca známka kresťanskej svätosti; láska, ktorá v ochote a radosti a dôslednosti pri každej príležitosti prejaví sa nadpriemerným činom.

Prirodzená láska potrebuje v prirodzenom ľudskom živote veľkú duševnú výchovu a má oveľa viacej znetvorenín ako ideálov, v ktorých sa uskutoční celá krása ľudskej lásky; omnoho väčšia ťažkosť musí nastať pri láske takej vysokej a tak hlboko zasahujúcej do ľudského života, ako svätá láska. Vtelený Boží Syn, pravda, hneď tromi dôvodmi ukazoval zreteľne cestu výchovy svätej lásky. Prikázanie svätej lásky odôvodnil skutočnosťou, že sme božie dietky, že máme povinnosť podobnosti života s Otcom, že máme povinnosť ísť za vzorom Ježišom Kristom, ktorého život aj smrť boli rýdza lásky, najdokonalejšie uskutočnená. Ale to trojaké odôvodnenie neprenikne tak ľahko každá duša, bo na to sa vyžaduje istý stupeň premýšľania, aby si človek uvedomil ich vá-

bivé krásy a závažné povinnosti. Aj tu bol potrebný ľudský príklad, na ktorom by bolo vidno uskutočnenie trojice, ktorú božský Spasiteľ naznačoval. V tom je najväčší a tiež hlavný význam svätých v kresťanskom živote. Jeden Duch pracoval vo všetkých a pracoval jednotne. Na nich vidíme skutočnosť aj cestu ku skutočnosti.

Skutočnosť je napríklad vyjadrená v živote ctihodnej Márie od Vtelenia: „Často ešte o polnoci bola celkom sama (spravovala obchod svojho príbuzného) v prístave na rieke Loire. Námorníci, nosiči, vozári, záprah ťažkých koní tvorili okolo nej v mútnom svetle prístavných lúčov nevyliciteľný zmätok a ruch. Ona všetko spravuje, a jednako jej duša je pritom zaujatá Bohom a naplnená svätými myšlienkami.“ Pravá kresťanská duša usiluje, musí usilovať aspoň o tieň takej skutočnosti. V tom úsilí by prišli neprekonateľné pochybnosti, keby nebolo príkladu svätých, ukazujúcich cestu. Tými príkladmi alebo dôsledkami tých príkladov prekonávame pochybnosti či už o spôsobe lásky alebo o hľadaní spôsobov, ktoré by zabránili jednotvárnosti, ktorá aj vo svätej láske je vražedná.

Auguste Saudreau badá v živote svätých osmoraký prejav svätej lásky. Pravda, u svätých sú to vrcholy, ale vrcholy vábivé aj schodné. Podľa neho sú tu zostavené tieto plamene lásky, nie v celej svojej vrcholnosti, ale hlavne vo svojej schodnosti a vábivosti, ako môžu byť prístupné každému hľadajúcemu kresťanskému srdcu.

1. **L á s k a z á ľ u b n á.** Je prvým dôsledkom viery, rastúcej v srdci. Čím viac duša poznáva, tým viac ju teší myslieť na takeého milého Boha. Čím viac poznáva, tým väčší obdiv a väčšie šťastie pociťuje z takeého svojho Boha. Záľuba v Bohu a vo všetkom, čo

Bohu môžeme dávať, v každej myšlienke a v každej krásnej reči o Bohu.

2. **L á s k a k a j ú c a.** Svätá Terézia píše v Hrade duše: „Duša by chcela mať tisíc životov, aby ich všetky obetovala Bohu; má nezhasiteľný smäd po kajúcich skutkoch, všetko je jej málo, bo pre svoju prudkú lásku zabúda na pocity bolesti.“ O svätej Margite Alacoque je tiež napísané, že Pán jej povedal: „Tento ustavičný hlad utrpenia má uctievať utrpenie, ktoré som ja znášal, aby som oslávil svojho nebeského Otca.“ A tretia složka kajúcej lásky je veľmi silné vedomie špatnosti aj najmenšieho hriechu. Láska kajúca miluje, uctieva a očisťuje.

3. **L á s k a s ú l a d n á.** Láska, ktorá je zdanlivo bez túžob, je bez vyslovovaných túžob, ktorej nezáleží tak na vlastných citoch nadšenia alebo opustenosti, ani na výraze citov, ako na shode s božou vôľou, s želaním božieho srdca, na vedomí, že je vonkoncom božia. To je loptička, ktorou chcela byť svätá Terézia Ježiškova; a mnohým dobrým dušiam bude sa vidieť blízkym vyznanie ctihodnej Márie od Vtelenia: „Moja duša sa stáva jednostaj jednoduchšou vo svojich prejavoch. Na dne môjho srdca znejú slová: Môj Bože, môj Bože! To je moja výživa, bez akéhokoľvek citu alebo slova.“

4. **L á s k a d y c h t i v á.** Dychtivosť duše je roznecovaná vedomím nedokonalého sjednotenia s Bohom v pozemskom živote a živelnou túžbou srdca po nakoľko možno najväčšom sjednotení. Svätá Margita Alacoque presne rozložila túto dychtivosť slovami: „Svätá láska roznecuje v mojom srdci trojakú túžbu, ktorá ma neprestajne mučí: trpieť, prijímať Eucharistiu, umrieť, aby som s ním bola navždy spojená.“ A v ktoromsi liste píše, že túžba po prijímaní Eucharistie je prameňom oboch ostatných: „Keby som mala ísť bosky cez plamene,

táto bolesť by nebola nič proti bolesti z chýbania Eucharistie.”

5. **L á s k a o b l a ž u j ú c a.** V reči svätých volá sa láska požívajúca alebo láska spojená. Sú to chvíle blaženej duševnej sobranosti, o ktorých píše svätá Veronika Juliani: „Pri veľmi hlbokkej sobranosti duša cíti, že všetky jej mohutnosti sú v Bohu, duša nič nevie o tele. Tu sa jej vidí, že je taká sjednotená so svojim nebeským Snúbencom, že ani nemyslí, ani netuží, je v hlbokom pokoji. Nevie o tom hovoriť ani písať. Duša ostáva toľme ponorená do božskej lásky, že pre blaho je temer bez seba; nehovorí, a predsa všetko v nej vraví o vedomí lásky.”

6. **L á s k a h o r l i v á.** Veľmi prístupne o nej píše ctihodná Mária Celesta, keď v túžbe po príchode božieho kráľovstva do duší takto sa modlí k Pánu Ježišovi: „Cítim, že si mi do hrude dal svoje srdce; že moje srdce splynulo ako vosk s твоjím. Tvoje srdce obsahuje všetky duše, ktoré si stvoril a vykúpil. Moje srdce je s nimi vo tvojom. V mojom srdci sú zapísané duše všetkých ľudí, mojich bratov. Odvtedy, čo som sa s nimi spojila vo tvojom srdci, ustavične volám k tebe, Pán môj, aby si ich zachránil. Moja duša neprestajne vzdychá k tebe v každom čase, odporúčajúc ti raz svojich drahých bratov, inokedy hriešnikov, inokedy zasa trpiace duše, inokedy duše v očistci, inokedy zas tie, čo sú na ceste tvojej lásky.”

7. **L á s k a t r v a l á.** Láska, ktorá robí prestávky, nie je pravá láska, bo láska chce sjednotenie bez prerušujúcich medzier. Taká trvávajúca láska bola cieľom úsili svätých, ktorý (cieľ) sa tak usilovali dosiahnuť, aby nijaké zamestnanie neprerušovalo ich milovanie. Hlboká prirodzená láska tu môže ukazovať cestu aj v začiatkoch a cestu svätých urobiť pochopiteľnou. Napríklad odborník, naozaj milujúci odbor svojho životného diela, nikdy nestratí s du-

chovných očí prítomnosť svojej lásky; hocičo vidí a robí, všetko chápe so stanoviska svojho odboru a v pomere k nemu. Ctihodná Mária od Vtelenia napísala: „Keď som pri práci, ktorá najľahšie môže rozptyľovať myšlienky (vyšívanie), cítim v duši silné a vrúcne vznety k Bohu; neraz som badala, že je ich viacej ako švov.“

8. **Láska trpná.** Tá je presný výraz slova svätého apoštola Pavla, že už nežije on, ale Kristus v ňom, to jest ako miesto neho. Svätá Katarína Janovská o tom vraví: „Blahoslavená duša, ktorá je vo všetkých veciach pre seba mŕtva, lebo vo všetkom žije pre Boha a celá je pre Boha. Potom Boh sa zmocní jej slobodnej vôle, nenechá nič do nej vojsť, čo sa jemu nepáči.“ To je láska, ktorá sa celkom oddáva, ktorej šťastím je nechávať pracovať Boha, keď odstráni a bedlivo odstraňuje všetky prekážky.

Vysoká škola lásky u svätých je pokladnicou učeníkov božskej lásky.

Máriina svätosť.

3. Plnosť ctností.

Kajúcnosť.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Ako Kristus ani neveril ani nedúfal, — lebo mal to, čo je dokonalejšie, totižto blažené hľadanie a oblažujúcu držbu, — tak vzhľadom na neho musíme voľačo vylúčiť z daktorých mravných ctností. Kristus nielen bol bez hriechu, ale aj vonkoncom nemohol hrešiť; metafyzicky bolo nemožné, aby hrešil, ako bolo povedané. Veď vlastný a špecifický predmet ctnosti kajúcnosti je odvrátenie od vlastného hriechu; teda keď vylúčime možnosť vlastného hriechu, musíme vylúčiť aj ctnosť kajúcnosti. Preto Sväté ofícium odsúdilo pobožné, ale veľ-

mi chybné zvolanie: Kajúce Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami!¹ Zato Kristus mával bôľ nad hriechmi iných a to väčší, ako najskrúšenejší hriešnik voľakedy mohol mať nad vlastnými hriechmi, lebo Kristov bôľ prýštieval z väčšieho poznania a z väčšej lásky.

Ani Mária, panna, nepoznala hriech; preto nijako nemohla trúchliť nad vlastnými hriechmi. Teda ako Kristus nemal ctnosť kajúcnosti, tak ani Mária! Zato veľký rozdiel je medzi Kristom a Máriou v tejto veci; už sme povedali a hneď odbornejšie budeme o tom uvažovať: Kristovo synovstvo zahŕňa v sebe metafyzickú nemožnosť hrešiť, no božské materstvo Márii to nedalo. Kristus vonkoncom nemohol zhrešiť (*impeccabilis*), Mária zasa nehrešila (*impeccaminosa*)! Teda ako Mária ozaj nikdy nemala nijaký hriech, tak nemala žiaľ, bolesť, skrúšenosť nad svojimi hriechmi. Ale mohla hrešiť, preto nevyhnutne mohla sa kajať. Preto netreba zavrňovať tvrdenie, že Mária mala ctnosť kajúcnosti, hoci nikdy nemala jej úkon, bo vždy chýbala jeho podmienka, totižto vlastný hriech. Ako Kristus, tak aj Mária mala veľmi veľký bôľ nad hriechmi iných, bôľ, ktorý iba bôľ vlastného Syna mohol prevýšiť.

Statočnosť a miernosť.

Nesprávne tvrdenie by bolo, keby voľakto hovoril, že najhlavnejší úkon týchto základných ctností, ktorých podmetom je nižšia schopnosť (kým opatrnosť je v rozume a spravodlivosť vo vôli), spočíva v krotení vášní. Keby to tak naozaj bolo, dozaista tieto ctnosti by neboly ani v Kristovi ani v blahoslavenej Panne, lebo citový život bol v nich vonkoncom zladený. Veď v obidvoch, ako povieme, pôvodná spravodlivosť bola v tejto veci obnovená. Ale najdôležitejšie v týchto ctnostiach je, aby

¹ A. S. S. 1894, str. 319.

všetky naše úkony spravovali sa podľa rozumu, osvieteného svetlom milosti. A toto spravovanie bude tým dokonalejšie a úplnejšie, čím viacej bude človek pánom svojich vášní. Preto je očividné, že aj základné ctnosti boli v Kristovi a v Márii najdokonalejšie.

Zdržanlivosť.

Táto vlastnosť je menšia ako ctnosť. Vo vlastnom smysle je rozvrhnutie vôle na krotenie prudkých zlých vášní (najmä nakoľko ide o šieste prikázanie). Teda zdržanlivosť predpokladá nezriadené vášne. Preto táto vlastnosť je vylúčená z pokladu Kristových a Máriiných ctností. V nevlastnom smysle zasa vravíme o zdržanlivosti, keď sa dakto zdržuje od nedovolených vecí; preto takto chápaná zdržanlivosť bola v Kristovi a Márii v čo najvyššej miere.

Hanblivosť.

Tento cit nie je ctnosť, ale trpnosť. Je totižto strach z potupy. Ako pocta je dôkazom niečej vynikajúcnosti, tak potupa je dôkazom nedostatku dakoho, najmä pre hriech. Preto aj viacej hanbíme sa tých, ktorých dôkaz pokladáme za závažnejší. Teda sú dva druhy ľudí, ktorí sa nehanbia. Najsamprv necudní, ktorí sa už nemôžu hanbiť a vlastnými zločinmi sa chvascú. Potom vekom pokročilejší a veľmi ctnostní ľudia, ktorí už nepokladajú za ťažké vyhýbať hocičomu potupnému, preto sa aj takého neboja. No jednako hanblivosť u nich je vždy možná, aspoň ako prvé hnutie. Predsa len aj ľudia sa zvyknú hanbiť vecí, ktoré sa len vidia zlými, ale aj to je len nedostatok; bo naozaj ctnostný obidvom veciam vyhne: aj tomu, čo je potupné, aj tomu, čo sa takým vidí. A tak pýrenie, hanblivosť predpokladá, že človek nie je ani veľmi zlý, ani veľmi ctnostný! Teda náplň ctností v Kristovi a Márii celkom vylučuje hanblivosť.

Ostatné ctnosti.

Teda Panna Mária prehojne mala všetky ctnosti a dary, — okrem niektorých, ako sme teraz vysvetlili, — ale všetky sa navonok rovnako neprejavujú. Mimo jej veľmi veľkej viery očividná je jej veličizná láska, ktorou ovplyvnená súhlasí s materstvom Muža bolesti, aby svoj ľud vymanila z hriechov, a keď sa blíži hodina Muža bolesti, s ním nevýslovne trpí. Preto Cirkev svätá na ňu vzťahuje Sirachove slová: „Ja som matka krásneho milovania.“² — Podivná bola aj opatrnosť, preto ju velebíme vzývaním: Panna najmúdrejšia. — Vzývame ju aj ako výbornú nádobu pobožnosti. — Svätí Otcovia chvália jej poslušnosť s vierou v protikladnom porovnaní. Svätý Iren vraví: „Ako ona (totižto Eva) neposlušnosťou zavinila smrť aj sebe aj celému ľudskému pokoleniu, tak i Mária poslušnosťou stala sa príčinou spásy svojej a celého ľudského pokolenia.“³ — A Máriino milosrdenstvo je prislovné: Matka milosrdenstva! — Veľkodušnosť a trpezlivosť jej zaslúžily meno Matky bolesti. — Čistota zasa meno Panna pannien. — A svoju poníženosť sama (ó aká krásna je božská múdrosť!) si zaslúžila velebiť vo svojom slávnom Magnificat!

Nie je zbytočné pripomenúť, že všetky tieto ctnosti boli nadprirodzené ctnosti, ktoré Boh vliat s posväcujúcou milosťou. No to nijako nevylučuje, ba ešte viacej potvrdzuje, že Mária mala aj prirodzené ctnosti pre neprestajné cvičenie (askéza). Veď cieľ takýchto prirodzených ctností ani v terajšom spasnom poriadku neprihádza na zmar. Ich úlohou je pripravovať na nadprirodzené ctnosti, nakoľko totižto odstraňujú prekážky. Veď skúsenosť nás poučá! Celý poklad našich nadprirodzených ctností nebráni, aby sme ešte v mnohých veciach neboli veľmi

² 24, 24. ³ *Adversus haer.* 3, 24.

nedokonali (asketické nedostatky!). Jednako viacerí bohovedci myslia, že Mária síce takéto ctnosti konala, no nezískala ich vlastnou činnosťou a horlivosťou, keďže Boh vo chvíli nepoškvrneného počatia jej s nadprirodzenými ctnosťami vliat aj prirodzené ctnosti. Preto Mária mohla byť od najútlejšieho veku vzorom všetkým a jednotlivcom: Zrkadlo spravodlivosti.

Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka.

II. Misijná myšlienka v učení svätého Tomáša Akvinského.

P. Ernest Bindáč, SVD.

So stanoviska odbornej misijnej vedy nemôžeme sa uspokojiť s doterajším zistením. V duchu dnešného vedecky podloženého misijného hnutia musíme predložiť otázku: Čo hovorí svätý Tomáš o otázkach misijnej náuky, misijnej teórie?¹

Vopred načim upozorniť, že stredovek ešte nepoznal misijnú vedu, nepoznal ani dnešnú formuláciu jej otázok; preto nečakajme na odpovede, aké pýta moderná misijná veda. Misijná činnosť bola zrejmá. Ju odôvodňovať a dokazovať jej potrebu bolo zbytočné. Zástupcovia Cirkvi a viery stáli v tvrdom misijnom boji. Nebolo času na teoretické úvahy o potrebe a odôvodnení boja; bolo treba bojovať, prakticky a presvedčivo zasiahnuť, kde to bolo najpotrebnejšie. Misijní idealisti tiež nepotrebovali učené úvahy o povinnosti k misijnej činnosti, ako vôbec zdravý katolicizmus nepotrebuje tieto vývody, lebo je v sebe misijný tak, ako je zdravý človek živý! Stačilo im poznať posledný rozkaz Kristov, vedieť o pravdivosti jeho viery a vidieť ešte toľkých poblúdených pohanov a oduševnene sa zapojili do apoštolskej práce.

¹ Porov. môj článok v Kultúre 1943, č. 4.

Preto P. Gickler, OP, má pravdu, keď hovorí: „Nesmieme sa teda čudovať, keď nikde v spisoch svätého Tomáša nenájdeime výslovnú rozpravu o misijnej otázke v našom dnešnom smysle tak, ako ju žiada dnešná misijná veda.”² Nechceme teda ani my viac hľadať a nájsť, ako môžeme očakávať; ale je nemožné, aby v učení svätého Tomáša k tejto základnej otázke Cirkvi sa nič nenašlo. Keď už výslovne a formálne o misijnej otázke nerozprával, príde iste k jej základom závermi; lebo vopred vieme, že v každej správnej budove katolíckej bohovedy musí byť obsiahnutá. No dúfame, že sa nám podarí presvedčivo dokázať kladný postoj svätého Tomáša k misijnej otázke. Urobíme to, keď sa opýtame:

- A. Čo hovorí veľký Aquinas k základom misijného diela?
- B. Čo myslí o povinnosti Cirkvi a veriacich k misijnej činnosti?

Prvú otázku chceme objasniť dvojako:

1. So stanoviska celkovej teologickej sústavy svätého Tomáša.
 2. So stanoviska jeho postoja k jednotlivým filozofickým alebo teologickým otázkam, ktoré sa v nejakej forme týkajú vykúpenia. Práve tu sa chceme uskromniť a vyberieme si len jednu, celkom špeciálnu otázku.
1. Odôvodnenie misijnej činnosti so stanoviska celkovej teologickej sústavy svätého Tomáša Akvinského.

Základnými stĺpmi každej misijnej teórie sú vznešené pravdy o jednom trojjedinom Bohu, ako je východiskom a cieľom celého stvorenia, o jednotnosti ľudského pokolenia, o jednom vykúpení a jednej odmene na konci časov.

Svätý Tomáš hovorí práve o týchto základných pravdách tak jednoducho a jasne, ako nik-

² Priester und Mission 1926.

to pred ním. Východiskom je mu Boh trojjediný (unus et trinus). Vnútorňý život jediného Boha je taký bohatý, že sa dáva, ako by zviacnásobuje, čím vzniká nesmierne hlboký a nepochopiteľný prúd božieho života v najsvätejšej Trojici od Otca k Synovi a v Duchu svätom zpiatky od Syna k Otcovi. Tam sa od vekov odohráva v božsky uzavretom kruhu prvá „Missio“, vzor a prvý prameň každej misijnej činnosti, ktorá vychádza od Otca a privádza v Synovi skrze Ducha svätého ľudstvo späť k Bohu.

Kruh nekonečne bohatého a šťastného vnútorného života najsvätejšej Trojice nemal ostať všestranne uzavretý! Boh chcel dať účasť na svojom šťastí aj iným a preto myslel svoje veľké „Fiat“ od najvyšších stvorených duchov až po najmenšiu neživú hmotu. Nás zaujíma najmä ľudstvo, ktoré stojí medzi ríšou čistých duchov a hmoty a v sebe spojuje obidve ríše. Čo do vnútornej spojitosti je jednotné, hoci aj rozčlenené.

Je jednotné vo svojom východisku z Boha.

Je jednotné vo svojom biologickom pôvode.

Je jednotné vo svojej prirodzenosti.

Bolo a je spojené tou istou milosťou, ktorá ho mala a má priviesť zpiatky k Bohu, ktorá ho má zapojiť do vnútrotrojičného kruhu života božieho v Synovi skrze Ducha svätého (in Filio per Spiritum Sanctum) a má mu dať zúčastniť sa na božskej prirodzenosti a blaženosti („consortem divinae naturae“ et beatitudinis).

Tak plánoval Boh, človek však ináč rozhodol. A ako sa všetci mali narodiť v milosti, tak prichádzajú teraz v hriechu na svet ako „synovia hnevu“, a tým je celé ľudstvo spojené jedným nešťastím!

Len Boh mohol pomôcť a poslal (misit — missio!) svojho Syna, ktorý sa stal človekom (aby bol misionárom), aby svojou obetou znovu všetkých zapojil do vnútorného života božieho; hovoríme, aby nás spasil. Nemalo sa to

však stať automaticky, ako pri pramilosti v raji, ale každý musí byť začlenený do tela Kristovho, musí zaujať osobné stanovisko, musí sa osobne rozhodnúť, lebo objektívna vykupiteľská milosť Spasiteľova neprichádza samočinne na človeka, ale je uložená v Cirkvi a jej prostriedkoch milosti.

Hlavou tejto ustanovizne ostáva Kristus a tak je hlavou celého ľudstva, lebo Cirkev je pre všetkých určená. Svätý Tomáš výslovne učí, že Kristus je hlavou tých, ktorí sú s ním spojení. Je hlavou aj tých, čo ešte nie sú s ním spojení, ale k spáse sú predurčení; napokon je hlavou tých, ktorí hoci by mohli byť s ním spojení, predsa nie sú a nikdy nebudú.³

Včlenenie do tohto ústrojenstva Cirkvi, ktorého hlavou je Kristus, začína vierou. „Bez viery nemožno sa Bohu páčiť. Lebo kto pristupuje k Bohu, musí veriť, že je...”⁴ Ako žiak najprv verí učiteľovi, tak musí aj človek najprv veriť, aby sa mohol zúčastniť v pravde, Nestačí však iba veriť; musím aj vedieť, čo treba veriť! Kto chce vojsť do večnej spásy, musí veriť v Boha trojjediného a vtelenie Syna Božieho. Akože človek mal prísť k tejto viere? Azda z vlastnej moci? To nebolo možné, a preto musel Boh sám zasiahnuť. Zjavil tieto pravdy niektorým ľuďom, prorokom, apoštolom. Oni sa mali postarať o to, aby táto pravda bola ďalej oznámená.⁵

V jednotlivých prípadoch, pravda, môže ešte aj dneska Boh bezprostredne zasiahnuť. A s istotou treba tvrdiť (*certissime tenendum est*), že sa o to postará, aby napr. domorodci v pralese, ktorí podľa svojho svedomia mravne žijú, boli zachránení. Poznajú pravdy najsvätejšej Trojice a vtelenia (*trinitatis a incarnationis*) alebo priamym, vnútorným osvietením

³ Suma theolog. II, 8, 3—4.

⁴ Žid. 11, 6.

⁵ Summa contra gentes II, 154, 1.

(per internam inspirationem) alebo Boh im pošle misionára ako Petra Kornelovi.⁶

No to je len celkom mimoriadna cesta; cieľmu zamiereniu božieho poriadku je oveľa primeranejšie, aby po ukončení zjavenia ľudia sa sami postarali o jeho ďalšie rozšírenie.⁷

Po tomto prehľade postupu myslenia svätého Tomáša netreba veru jasnejšieho odôvodnenia našej misijnej činnosti. Nejde teda len o nejaký bledý, viac-menej nejasný vývod; on je zrejším dôsledkom, ktorý železnou dôslednosťou vyplýva z celku jeho učenia. A preto smieme dať Schmidlinovi pravdu, keď konštatuje: „Scholastika na čele so svätým Tomášom stvorila dogmatický základ misijnej náuke, dala nám dogmatické a apologetické predpoklady pohanských misií.”⁸

NAŠE NÁDEJE.

Na cestu do života.

P. Marcel Horniak, SS.

Viera ako ctnosť je súhlas a prilipnutie človeka celou dušou k nadprirodzenému, Bohom zjavenému poriadku. Predpokladá teda aj naše presvedčenie, t. j. súhlas rozumu. Kým sa vierou ľudský um, podopretý milosťou božou, povznáša do najvznešenejších duchovných sfér a k transcendentným hodnotám, zatiaľ sa nižšie schopnosti majú úlohu stupienkov pri stúpaní ducha. Tento by sa nedostal na vrcholce, keby mu chýbala hoci aj slabá, ale predsa len nevyhnutná opora ľudských síl. Sú teda aj ony potrebné. Ako čarovné kvety, úchvatne krásne držia sa len na slabých byľkách, tak ani plody

⁶ De veritate 14, 11, 1.

⁷ Sum. c. gent. III, 77, 154.

⁸ Misionslehre, str. 9. 66.

milosti sa neudržia na strome života, ak nebudú s ním spojené tenkou stopkou rozumu a vôle. A hoci by Pán Boh mohol vo svojej všemohúcnosti aj priamo zasahovať do osudu človeka, predsa to nerobí, ale čaká jeho spoluprácu, aby sa mohla uplatniť ľudská slobodná vôľa.

Aká vznešená úloha pre človeka: aby ten, čo nemá nič svojho, mohol byť spolupracovníkom Najvyššieho, ktorý by mohol o ňom rozhodovať bez vlastného prispenia. Nečudo, že myšlienka dôstojnosti a ňou spojenej ľudskej zodpovednosti otriasa svedomím tých, čo berú vážne a v plnom dosahu meno kresťana a z neho vyvierajúcu veľkú záväznosť Bohu a svojmu náboženskému presvedčeniu. Preto s úžasom a ustrnutím pozorujú, ako sa u niektorých úprimná viera mladých rokov a s ňou spojená náboženská ochota mení z rozumnej poddajnosti zrelších rokov na namyslenú odbojnosť alebo na utajený odpor a vzdorovitosť. Svedomitejší sa bojazlivo a úzkostlivo pýtajú, ako vstúpiť na arénu života a oddať sa moderným vedám bez toho, žeby nové náuky nenarušili v nás duševnú rovnováhu? Akú metódu má použiť mladý katolícky vzdelanec pri svojej rozumovej výchove?

Cirkev nežiada, aby každý nový hosť, čo prichádza do tohto slzavého údolia a chce byť pokrstený, poznal základné pravdy náboženské. Na to sú tam miesto neho rodičia alebo krstní rodičia. Musí žiť prv, než by vedel rozlúštiť filozofický problém života; musí najprv poznať a zachovať svoje povinnosti, a len potom sháňať titul na oslobodenie od nich a výhovorky na ospravedlnenie; musí najprv poznať a milovať Pána Boha, a len potom debatovať o kosmologických a teologických dôkazoch jeho jestvovania. Pravda, má sa predísť aj opačným výstrednostiam. Ako si môže zachovať vieru a neklátiť sa v nej ten, komu už od útleho ve-

ku siali do duše pochybnosti? Ako sa môže prikloniť k ctnostiam a osvojiť si ich, keď sa im na každom kroku vysmieľajú?

Práve preto sa Cirkev usiluje utvoriť priaznivé podmienky a isté predpoklady pre výchovu dieťat, za ktorých by viera mohla zapustiť v ich dušiach hlboké korene už v útlom detstvom veku a postupne sa upevňovala. Je to povinnosť rodičov, aby svoje deti vychovávali podľa katolíckych náukových a mravných zásad. Medzi slobodné a rozumné individuum dieťaťa a autoritu neomylného učiteľského úradu Cirkvi postavená je láska rodičov, ktorí sa starajú, aby deťom podávané náuky neostali pasívne alebo spôsob podania nebol neprimeraný a násilný. Sväzok lásky, ktorý ich spája s rodičmi, umožní, aby s telesným pokrmom prijali od nich aj pokrm duševný, bez toho, žeby si uvedomili prípadný nesúzvuk alebo protivy, ktoré by sa kde-tu mohli vyskytnúť medzi vlastnou individualitou a vyšším poriadkom, ktorému sa ona (individualita) má podrobiť.

Rovnováha a súlad medzi rozumom a vierou, medzi voľnosťou a autoritou sa obyčajne narúša, keď sa mládež vytrhne z blahodarného rodinného ovzdušia a jeho vplyvu. Veď nemusíme dokazovať, že v našej duchovnej oblasti je ešte vždy dosť bacilov na udusenie duchovných zárodkov, zvlášť keď u postihnutého nielo dostatočnej zásoby vnútorných síl na odolanie náporu zlých spoločností.

Počínanie a postoj našich ľudí, najmä mladších, je skoro vždy ten istý, keď ie v ich prítomnosti napadnutá voľfaktorá pravda alebo náuka nášho náboženstva. Miesto aby odpovedali na nadhodenú otázku a pochybnosť odstránili, sami si ju osvoja, ba ju ešte prenesú aj na ďalšie pravdy a náuky. Cítia sa ako by pristihnutí pri klamstve; viera sa v nich podlamuje, chabne; začnú vynechávať náboženské

úkony alebo ich redukovujú na nevyhnutné minimum, lebo sa to od nich dôrazne žiada, a začínú si utvárať o náboženstve a Cirkvi nesprávne úsudky podľa vlastného rozumu a kde-tu podchytených poznámok a posudkov. Na to však, aby odstránili pochybnosť poučením z kníh alebo osobnými dotazmi a informáciami na patričných miestach, nemajú silu alebo odvahu.

Iní budú aj ďalej veriť a konať svoje náboženské povinnosti; ani vážne štúdium nezanedbajú. Len sa nenamáhajú nadviazať a udržať styk medzi náboženstvom a ostatnými predmetmi svojich štúdií alebo odboru a zamestnania. Tým by si utvorili správne nábožensko-sociálne názory, primerané ich stavu a budú-cemu povolaniu. Nevedia alebo sa ostýchajú využiť svoje náboženské znalosti a zapojiť ich do praktického denného života.

Tak prví ako druhí len čo sa oboznámia zvlášť pri štúdiu filozofie s dvoma hlavnými sústavami: s racionalizmom a pragmatizmom, v prvom alebo v druhom z nich budú vidieť potvrdený a kanonizovaný svoj postoj voči pravde, aj Bohom zjavenej, a sotva sa od nich odklonia.

Descartes naučil moderných racionalistov, že ak si chcú nadobudnúť a zaistiť čím väčšiu zásobu osobných vedeckých názorov, majú vychádzať z ničoho... Aby totižto pochybovaním udusili a zatlačili pozostatky starých náboženských právd, zvykov a predsudkov a do očistnej duše kládli základy stavby nových právd. — Rozum vraj nemá ničť náboženstvo, ale ho len ignorovať; môže ho trpieť pri sebe, ale bez toho, žeby s ním nadviazal styky, či už ideové alebo praktické. V Descartesovi, keďže mal pevnú vieru, nejavily sa zhubné následky zmýlenej zásady; ale jeho odchovanci na začiatku vyhlásili vieru a náboženstvo za zbytočné, neskôr ho pokladali za dotieravé, až ho napokon

vyhlásili za nepriateľa pokroku a vedy. Preto ho treba nivočiť na každom kroku.

Dejiny modernej filozofie budú aj dejinami každého mladého človeka, ktorý by sa vo svojej rozumovej výchove pridržiaval metódy Descartesovho racionalizmu. Lebo keď pochybovaním vyhasne v ňom oheň viery, zanedbá postupne aj praktické zachovávanie etických zásad kresťanských. Odstúpiť, keď aj len na čas, od istých náboženských práv a mravných zásad bude mať za nevyhnutný následok, že človek prestane plniť náboženské úkony a modlitby, čo obyčajne privádza k duchovnej tuposti a nevere.

Druhý smer, smer francúzskeho mysticizmu, ktorý roznietil Pascal a i dnes udržiava Blondel, zastáva metódu pragmatizmu alebo činnosti: Žiť podľa viery aj keby ju neratifikoval rozumový súhlas. Zapojiť náboženské pravdy aj do praktického života, aby si na ne navykli tak, žeby po nich túžili, keď pre iné nie, aspoň zo zvyku. — Tu však zabúdajú, že aj myslenie je istý druh činnosti, ba že činnosť len natoľko môžeme pokladať za ľudskú, natoľko ju inšpiruje a podopiera rozum, od ktorého pochádza. K čomu by však viedla číra prax francúzskeho mysticizmu bez spolupráce a účasti rozumu? Bola by to činnosť mechanická, pudová; ba keby sme sa nebáli, že nás odsúdia pre používanie tvrdého, ale tu jedine priliehavého výrazu, nuž musíme povedať — animálna.

Kým Descartesova metóda vedie k nevere, metóda filozofie činu vedie k náboženskej sentimentálnosti, s veľmi hmlistým obsahom a málo presným dosahom. Prináša istý pocit pokojnosti tých, čo sa cítia v mystickom spojení s božstvom; no zabraňuje mu venovať väčšiu pozornosť osobnému Bohu, definovať jeho vlastnosti a zistiť konkrétne vzťahy medzi Bohom a ľuďmi. Nič sa vraj nedá presne ustáliť a preto

len to ponechať na prival životných dejov a okolností. Chcu byť slepí, lebo vo tme i preludy možno pokladať za skutočnosť. Takáto povrchná viera, nepodložená istým a hlbokým presvedčením, umožňuje systém dvojitého života. Srdce sa môže opájať sladkými preludmi potechy, ale rozum ostáva na poli kladných faktov, kde sa citovým rozbehom duše ničoho nedožičí; Boh sa musí uspokojiť chvíľkovým mystickým vzbĺknutím; kým celý rozum sa oddáva výlučnej službe vedy. Pre vieru ostáva len nepatrná čiastka duše bez toho, žeby si uvedomili z toho vyvierajúci vnútorný rozpor a pokúsili sa zaistiť vnútorný duševný súzvuk.

Kto sa zrieka ťažkej, ale vznešenej povinnosti vlastnej rozumovej výchovy a oddáva sa len ako by silou zotrvačnosti iba vonkajšiemu praktizovaniu náboženstva, ten neutvorí v sebe pravý charakter kresťana-katolíka. Tým sa len zvýši počet bigotných nevercov a doplnia rady náboženských diletantov.

Metóda rozumovej výchovy katolíka je priam taká, ako metóda filozofie. Ani jeden filozof, ak mieni začať svoje štúdiá bez predsudkov, nebude pochybovať o všetkých poznatkoch. Lebo ak by vychádzal z absolútnej pochybnosti, nuž môže sa dostať iba k absolútnej pochybnosti, lebo z ničoho môže byť len nič tak v prírodnej oblasti, ako v oblasti duchovnej. Každá sústava, aj keby si neviem ako nárokovala, že je voľná a nezávislá, predsa len vychádza z istej dogmy, t. j. z istej zásady viacmenej plodnej, ktorá sa postupne rozvinie pod rozličnými hľadiskami, asimiluje zásady naoko rozlične, vylučuje, čo mu nepatrí, a z toho, čo dovedna patrí, utvorí súladný obraz jednotnej myšlienky. Takto býva v počiatkovej intuícii zahrnutá už aj intuícia konečná; a v predpoklade už aj záver.

Teda nie metodická eliminácia právd, lež ich metodická integrácia je základom postupu

každej filozofie; nie počiatočná pochybnosť, ale počiatočná istota. Túto vedeckú metódu majú použiť mladí katolícki vzdelanci a adeпти vedy pri svojej rozumovej výchove. Pri posudzovaní viery vychádzať bude z viery. Kto by sa chcel vzdať viery len preto, aby mohol voľnejšie a bez predsudkov podať o nej svoju mienku, ten by si počínal ako biolog, ktorý zabije živočícha, aby mohol na jeho mŕtvoľe študovať životné zjavy. Vieru nemožno študovať na obeťiach nevery, ale len na organizmoch, žijúcich z viery.

V pomere ako sa šíri náš vedecký obzor, má sa prehlbovať aj viera a na jej posilnenie sa majú použiť aj nové poznatky, ktoré získame štúdiom dejín filozofie a iných vied. Štúdiom dejín sa presvedčíme o častom požehnanom zasahovaní Pána Boha do osudov Cirkvi a vždy v pravý čas, a ako smeruje každý taký zásah aj k záchrane ľudstva. Filozofia nám dokazuje, ako sa ľudský rozum, lákaný falošnými heslami vedy, pokroku a slobody, prebíjal k bludným názorom, len aby nemusel prijať jedine zdravý a spoľahlivý, ktorý mu Boh ponúkal. Podivný, ba zázračný zjav, ako sa božia náuka a zákony božie zachovaly neporušené cez toľké storočia aj pri toľkých a takých príkrych náporoch, pri toľkých slabostiach osôb a nedostatku prostriedkov, že celé ľudstvo sa orientuje ku Kristu a ani najkrutejšie prenasledovania nemôžu to zabrániť; že zásady katolíckeho náboženstva odpovedajú na všetky potreby života, na záujmy srdca, na problémy vedy: Toto sú prvky, ktoré mocne prispievajú k upevneniu organizmu viery a robia ho odolným proti všetkým nástrahám a úkladom.

Kto dobre pozná tento podivne jednotný a súladný celok náboženských náuk, ktorý nám dáva naša svätá viera, ten sa môže pokojne a bez obrazov venovať aj štúdiu podrobností a rozoberať aj jednotlivé páľčivejšie otázky.

Sme istí, že nebude stáť pred svojimi odporcami s pocitom obavy ako ten, kto sa podujíma brániť neudržateľné pozície; lež s hrdou a seba-vedomou istotou, ako kto vládne náukou, ktorá je podopretá nielen ľudskými dôkazmi, ale samým zjavením božím, ošľahaná búrkou a ná-
pormi blízko dvatisíc rokov.

Slovom: naši katolícki vzdelanci pri svojej rozumovej výchove sa nemajú uberať cestou zápornej apologetiky, ktorá začína obranou Jána Husa a končí obviňovaním Alexandra VI. alebo pri spore Galileiho; ale apologetikou kladnou, ktorá vie predložiť živými farbami veľkolepý obraz katolíckych náuk a len potom sostúpi k podrobnostiam, ktoré v súbornom videní budú mať len druhoradý význam, skoro nehodný povšimnutia. Keby sa vtedy aj na voľaktorú nadhodenú otázku alebo pochybnosť hneď neodpovedalo, to by neoslabilo našu vieru ani našu úctu. Nezabúdajme, že ako sa na zdravom tele ľahko zahoja nepatrné rany, tak aj duchovná sila veriaceho ľahko pomôže odstrániť menšie pochybnosti. A ako väčšie rany možno úspešne liečiť len lekárskeym zákrokom, tak aj na odstránenie väčších pochybností rozhodne by sa žiadala pomoc duševných lekárov.

Na obranu vlastnej dôstojnosti.

P. Marcel Horniak, SS.

Dôstojnosť, slovo, ktorému veľmi často dávajú nesprávny význam. Veď aj obecné použitý význam tohto slova nezodpovie smyslu, aký mu dáva kresťanské náboženstvo. Niektorým sa zdá, že dôstojnosť sa vyjadruje a zachová rešpektovaním konvenčných, zvlášť zdvorilých predpisov, ktoré používame v stykoch s ľuďmi a ktorými dokážeme — ako sa hovorí — svoje správanie. U týchto sa dôstojnosť stotožňuje s pravidlami zdvorilosti. Nemusíme

dokazovať, že to by bolo veľmi málo; veď pravidlá zdvorilosti vzťahujú sa iba na vonkajšie spôsoby, kým vieme a všetci cítime, že sídlom pravej dôstojnosti je a má byť naša duša.

Ale vo svete — aj keď on prijme, že dôstojnosť súvisí s mravnou stránkou života, — predsa koľko ráz ju vidíme sfalšovane; koľko ráz záleží len na veciach vonkajších, neraz pochybných, ba priamo mylných a falošných.

Podľa obecných zvykov za pravú dôstojnosť tej-onej osoby pokladajú alebo jej obvyklý postoj, ktorým si nadobudne a zaistí úctu iných a primerané miesto a stupeň v hierarchii spoločenskej. Veľmi často môžeme pozorovať, ako húževnate ľudia sa pridržajú istých noriem, ktoré sú v priamej protive s každou zdravou kresťanskou zásadou, len aby neutrpela ujmu ich dôstojnosť a nebola nejako narušená. Na ukážku niektoré!

„Keď ste nadhodili nejakú myšlienku alebo vyjadrili istú mienku, aj keď by sa Vám zdalo, že je nie správna a že ju neudržíte, musíte trvať na nej a hájiť ju.“ — Pravdeže, je to omyl, ba neraz aj vyložená nepravda. Hlavné však, že neustúpi, a tým je dôstojnosť zachránená.

„Ak nás urazili, máme si v záujme svojej dôstojnosti žiadať zadosťučinenie a odprosenie, čo by sa čo robilo“, aby sa tým vzbudila a udržovala nenávisť, pomstychtivosť, hádky a hnev, ktorými urážku a zlo nenapravíme. A zabúda sa, že Ježiš Kristus, najviac dourážaný a tupený, umrel odpustivši svojim mučiteľom, svojim katom.

„Je v záujme našej dôstojnosti, aby sme si zaistili rýchly postup a stále napredovanie na rebríčku úradných a čestných titulov a funkcií bez toho, žeby sme si robili výčitky svedomia, keď pritom sme použili spôsoby, s akými niektorí nesúhlasia.“ Kým našou povinnosťou je horlivým a statočným plnením svojich povin-

ností úctu priniesť úradu a funkcii, lebo veď v tom je naša pravá dôstojnosť.

„Žiadajú od nás istý skutok, ba azda len gesto, ináč dosť slušné, len trochu nezvyklé a nášmu sociálnemu postaveniu na prvý pohľad neprimerané, z obavy, že by ním utrpela naša dôstojnosť, keď ho odmietneme.“ — Do paroma! Veď si len nemyslíte, že advokát, lekár, profesor, vládny radca ponesie balíčky, bude sa zastavovať na ulici pri biednom žobrákovi, kým nájde pre neho šesťák almužny, alebo sa zastaví na rozhovor s jednoduchým dedinským strýcom, hoci aj bratancom, na rozhovor. A predsa myslím, že si čítal, ako prevážal po turínskych uliciach do káry zapriahnutý Pier Giorgio Frassati, syn grófa a talianskeho veľvyslanca v Berlíne, a nepriniesol tým hanbu svojmu rodu, ale opačne slávu.

„Nech sa každý pohybuje v spoločnosti a v prostredí, primeranom jeho stavu, a nech sa neuponižuje k ľuďom nižšej sociálnej triedy, čo by bolo na úkor jeho dôstojnosti...“ No, veď preto evanjeliový príkaz, podľa ktorého všetci sme bratmi. — „Vážené osoby, učení páni, spoločensky vysokí by sa rozhodne nemali miešať medzi chudobných, nevzdelaných a baviť sa s deťmi, lebo tým ponížujú svoj stav a dôstojnosť...“ Úbohý Cottolengo, chudák Don Bosco, ako sa len mohli tak pozabudnúť! — „Neuponižujte sa prejavíť službu iným...“ Veď na to sme na svete, aby sme slúžili Bohu najprv a potom tým, čo potrebujú našu službu lásky, preukázanú im z lásky k Bohu. Tak sa máme cvičiť v dobrých skutkoch a nasledovať Bohom nám daný vzor — Ježiša Krista.

Mohli by sme pokračovať v týchto zjavoch zo života, ale aj tieto nám stačia. Stačia nám, aby sme sa presvedčili, ako svet kladie základ dôstojnosti iba na pýchu, namyslenosť, sebecký blahobyt a hovenie vlastným chúfkam a zabudne hlavné: zásadu rovnosti a bratstva, ktorá

je základom Evanjelia. A zdá sa, že ľudia zabudli na vec nie všedného významu.

V kresťanskom poňatí dôstojnosť je čosi iného. Ona vlastne spočíva v uznaní našich vysokých ľudských kvalít bez toho, žeby sme ich posudzovali v porovnaní jedných ľudí s 'druhými, lebo veď pred Bohom všetci sme rovnakí; všetkých nás jednako stvoril a určil pre nebo. Naša dôstojnosť a vôbec všetkých ľudí má korene vo vznešenosti nášho pôvodu, a ten máme od Boha (on nás stvoril) a vo svojom poslednom cieľi, vo večnom spasení; v nekonečnej cene božskej krvi, ktorou sme boli vykúpení; a v hodnosti, na ktorú nás povýšil svojím vykupiteľským dielom Ježiš Kristus, keď sme sa stali súčiastkou toho viniča, ktorého koreňom je on sám. — Pravá dôstojnosť kresťana spočíva v uznaní a v prijatí týchto vznešených sväzkov a ochotnom poddaní sa povinnostiam a záväzkom, ktoré z nich vyvierajú; inými slovami žiť život ozaj kresťanský. Toto dáva menšiu alebo väčšiu hodnotu nášmu životu. Najväčšia hodnota, ktorá až v neporovnateľnej miere prekoná všetky vymyslené a predstierané stupne ľudskej hodnosti, je tá, ktorú Cirkev pririekne, keď niekoho povýši na oltár, keď ho vyhlási za svätého.

Teda veľký rozdiel je medzi kresťanským a svetským poňatím dôstojnosti; kým prvá zakladá sa skôr na priznaní práv, ktorých uznanie si nárokuje, zatiaľ kresťanská opiera sa o statočné, úprimné a svedomité plnenie svojich povinností. Dôstojnosť života nás núti, aby sme boli starostliví radšej o práva iných než o svoje; a spreneveríme sa tejto dôstojnosti, ak zanedbáme dobro iných pre svoje pohodlie, pre svoju rozkoš a záľuby. Pravú hodnotu si zaistíme len, keď budeme správne chápať pravý cieľ svojho života a budeme sa starať o jeho uskutočnenie bez toho, žeby sme sa starali o to, či sa pred niekým uponížime, alebo nie. — Po-

dľa toho základom kresťanskej dôstojnosti je miesto pýchy, ambície a sebalásky poníženosť, jednoduchosť, hľadanie a uplatňovanie pravdy; priznať sa k svojim povinnostiam a statočne ich plniť.

Myslieť si, že dôstojnosť tej alebo onej osoby sa meria podľa toho, akú úctu si vie vynútiť na základe svojho úradu a s ním spojeného titulu, je veľký omyl; dôstojnosť rastie, len keď sa ona osoba bude tak správať, aby bola súca na vyššie úrady, a ak si zaslúži, aby ju ním poctili. Väčšia bude dôstojnosť človeka, čo by mal právo na vyšší úrad a titul, ale mu vyhýba, sa ho zrieka, — lebo keby ho prijal, prišiel by do sporu s vlastným svedomím — než toho, čo tým povýšením bol odmenený, lebo v záujme kohosi vplyvného neváhal sa dopustiť nespravodlivosti, lebo nezákonnosti; ba v poslednom prípade sa previnil proti pravej dôstojnosti. A sotva bude kto pochybovať, že dôstojnosť mučeníkov nebola nekonečne väčšia než zverských sudcov, čo podpísali ich rozsudok, alebo aj samého cisára, čo vydal dekrét na ich prenasledovanie.

Kresťanstvo prinieslo pravý prevrat do poňmania ľudskej dôstojnosti, nakoľko ju hodnotí s celkom iného stanoviska. Isté predsudky, naozaj povahy pohanskej, ešte sa nepodarilo celkom vykoreniť z nášho života. Bude povinnosťou tých, čo sa posilňujú pravou náukou a zásadami Kristovými a vidia pravdu v pravom, nefalšovanom svetle, aby tieto pohanské názory boli odstránené.

Nebojme sa aj hlasnejšie pripomenúť, že práca je vec svätá, ktorá nesnížuje a neuráža hodnotu nikoho, hocikým by bol. Pokladajú ju za trest boží, ale je ona aj odmenou, a má nám byť cťou, že môžeme svoje schopnosti, dary to božie, použiť na osoh ľudstva a na slávu božiu. Nestradí z hodnosti, kto pracuje, nech je to len práca statočná, aj keď patrí do skupiny tých,

ktoré pokladajú za skromné a nízke zamestnania. Veď Syn Boží Ježiš Kristus, ktorého v hodnosti nikto neprevýši, bol tesárom.

Ani tá služba, ktorú pre iných konáme, nesnižuje našu dôstojnosť; ba opačne zošľachťuje ju tým, že iným poslúžime, najmä keď sa pri nej môže zachovať samostatnosť, aby sa myseľ ľahšie povzniesla k Bohu a svedomie neutrpeľo ujmu. A či nieto aj svätej slúžky Zity a svätého pastiera Vendelína? A najvyššia autorita Cirkvi svätý Otec nepoužíva čestný titul *Servus servorum Dei*?

Aj poslušnosť vo veciach spravodlivých, preukázaná tým, čo ju právom môžu žiadať, ak nie je neúprimná, zlomyseľná, nanútená, je v súlade s ľudskou dôstojnosťou. Poslúchať znamená uznať, že je nad nami vyššia autorita, ktorá má poverenie a zodpovednosť, aby sme konali, čo nám rozkáže, aj keď toto uznanie autority bolo spojené s ponížením sa. Aj prípadné odmietnutie poslušnosti môže byť skutkom dôstojnosti, ale nie vtedy, keď ju odmietame len preto, že bola rozkazom urazená naša pýcha, sebaláska, alebo že sa pre ňu musíme zrieknuť nejakého pôžitku. V tom prípade, pravda, len keď sa ten rozkaz a s ním spojená poslušnosť protiví vyššej zákonitej autorite alebo zákonu, ktorého zachovanie je našou výslovnou povinnosťou. Tak to bolo u mučeníkov.

Priznať sa, že niečo nevieme, neuberá našej dôstojnosti; veď je to čin úprimnosti a hold pravde. Nebáť sa uznať, že sme sa mýlili, alebo opraviť prípadné nepresné tvrdenie, odprosiť za urážku, iným učinenu, nepodráva našu autoritu a dôstojnosť, ale ju upevní a dvíha. Tak aj používať zdvorilé spôsoby — a to aj voči tým, čo ich voči nám nepreukázali, a voči osobám vyššieho postavenia zachovať sa jemne, primerane ich stavu, je znakom vznešeného ducha a pravej dôstojnosti, ako má byť vlastnosťou osôb vzdelaných a zdvorilých. (V takom

prípade žiada aj naša dôstojnosť použiť spôsoby ostrejšie.) Vonkajšie formy a spôsoby zdvorilosti sa majú vždy zachovať okrem prípadu, keby ich pokladali za súhlas činov nespravodlivých a neslušných. V takom prípade aj naša dôstojnosť pýta použiť spôsoby ostrejšie, rozhodné a sebavedomé. Pravda, ani vtedy by nebolo dôstojné snížiť sa k urážkam, nádvakám a opovrhnutiu.

Všetko toto asi nebude v shode s našimi zvykmi a názormi a to len preto, že je v nás ešte vždy dosť toho pohanského, hoci nás predchádzajú celé storočia kresťanskej kultúry a kresťanských zvykov. Ale je našou povinnosťou reagovať proti týmto zbytkom starých chýb a pracovať na tom, aby sa všade a v úplnej miere uplatnili názory, vyvierajúce z nauky Kristovej. Buďme hodnými učeníkmi Kristovými: v tom je naša povinnosť, naša veľkosť, naša pravá dôstojnosť, ako aj samo slovo hovorí.

DO VÝŠAV.

Božie telo.¹

Svätý Ambróz.

Kto je pôvodcom sviatostí, ak nie Pán Ježiš? Tieto sviatosti prišli z neba, pretože všetok svoj pôvod majú v nebi. Naozaj veľký a božský je to zázrak, že Boh sypal s neba mannu svojmu národu a že ľud jedol, hoci nepracoval. Ty azda povieš: Mój chlieb sa často užíva. Ale tento chlieb je chlebom len pred sviatostnými slovami. Len čo nastane premenenie, z chleba sa stane telo Kristovo. Teda uvažujme nad týmto! Ako môže byť chlieb telom Kristovým? Premenením. Na aké a na čie slová sa chlieb premení na telo Kristovo? Na slová samého Pána Ježiša. Lebo všetky ostatné slová svätej obety prinášajú Bohu chválu, sú modlitbou za ľud, za panovníkov a za všetkých ostatných. Keď prichádza čas sviatostného premenenia, kňaz už nepoužíva svoje vlastné slová, ale slová Kristove.

Teda Kristove slová vykonávajú premenenie. Ktoré Kristove slová? Zaiste tie, ktoré všetko stvorily.

¹ Na sviatok Božieho tela 24. júna.

Rozkázal Pán, a bolo nebo. Rozkázal Pán, a bola zem. Rozkázal Pán, a boly moria: Rozkázal Pán, a vzniklo všetko stvorenie. Teda vidíš, aké účinné sú Kristove slová. Ak však taká moc je v slovách Pána Ježiša, že začalo jestvovať to, čo nebolo, o koľko účinnejšie sú na to, aby premenily na iné to, čo bolo. Nebolo neba, mora, zeme. Ale čuj hovoriaceho: On povedal, a stalo sa, rozkázal, a bolo stvorené. Aby som ti teda odpovedal: Nebolo telo Kristovo pred premenením. Ale po premenení, hovorím ti, že je už telo Kristovo. On povedal, a stalo sa, on rozkázal, a bolo stvorené.

Teraz sa vráť so mnou k mojej myšlienke. Veľkým a ctihodným je, že Židom padala manna s neba. Ale uvažuj, čo je viacej: manna, a či telo Kristovo? Iste telo Kristovo, lebo on je pôvodcom neba. A naozaj, kto jedol mannu, zomrel, kto však bude jesť tento chlieb, odpustia sa mu hriechy a nezomrie na veky. Preto len tak nie z dlhej chvíle hovoríš „Amen“, keď prijímaš; už v duchu vyznávaš, že prijímaš Kristovo telo. A keď ti kňaz hovorí: „Telo Kristovo“, ty odpovieš „Amen“, čo znamená „Tak je“. Čo jazyk vyznáva, toho sa s láskou aj drží. Prel. Fr. P.

Modlitba za obsiahnutie ponížnosti.

Svätá Terézia Ježiškova.

Ó Ježiš, ty si povedal, keď si chodil po zemi: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinok pre svoje duše.“¹ Mocný vládca nebies, áno, moja duša nachádza odpočinok, keď teba vidí odetého podobou a prirodzenosťou otrocka, ako sa až tak snižuješ, že umývaš nohy svojim apoštolom. Spomínam si vtedy na slová, ktoré si povedal, aby si ma naučil ponížnosti: „Dal som vám totižto príklad, aby ste aj vy robili tak, ako som ja učinil vám. Nie je sluha väčší nad svojho Pána... Keď to viete, blahoslavení budete, keď to budete činiť.“² Pane, podľa týchto slov, čo vyšly z tvojho tichého a poníženého Srdca, chcem činiť s pomocou tvojej milosti.

Chcem sa ponížovať a podrobovať svojou vôľou vôli svojich sestier bez toho, aby som im v niečom protirečila alebo skúmala, či majú alebo nemajú právo mi rozkazovať. Ó môj Miláčik, nikto nemal tohto práva voči tebe, a predsa si poslúchal nielen svätú Pannu a svätého Jozefa, lež aj svojich katov. Teraz v Hostii vidím, ako v plnej miere dovŕšuješ svoje zničenie. Ó božský Kráľ slávy, ako ponížené sa podrobujú svojim kňazom a nerobíš rozdiel medzi tými, čo ťa milujú, a tými, ach beda, čo sú vlašníci alebo

¹ Mat. 11, 29.

² Ján 13, 15, 16, 17.

chladni vo tvojej službe. Môžu posunúť dopredu alebo dozadu hodinu svätej obety, ty vždy si pripravený, aby si sostúpil s neba na ich vyzvanie.

Ó môj Miláčik, pod rúškom bielej Hostie, aký tichý a ponížený srdcom sa mi zjavuješ! Nemôžeš sa viacej ponížiť, aby si ma naučil poníženosti; i ja, aby som odpovedala na tvoju lásku, chcem zaujať posledné miesto, zúčastniť sa na tvojich poníženostiach, aby som „mala účasť s tebou“^a v kráľovstve nebeskom.

Veľmi ťa prosím, môj božský Ježiš, aby si mi poslal poníženie vždy, keď sa budem usilovať vyvýšiť sa nad iných.

Ale, Pane, ty poznáš moju slabosť; každé ráno si umienim cvičiť sa v poníženosti a večer spoznám, že som sa dopustila ešte veľa chýb pýchy. Pri tomto pohľade som v pokušení znechutiť sa; ale viem, že znechutenie je tiež z pýchy; chcem teda, ó môj Bože, na tebe jedinom zakladať svoju nádej, bo ty môžeš všetko, ráč urobiť, aby v mojej duši zrodila sa ctnosť, po ktorej túžim. Aby som dosiahla túto milosť tvojho nekonečného milosrdenstva, vždy ti budem opakovať: „Ježiš tichý a pokorný srdcom, sprav srdce moje podobné svojmu!“

Prel. Anton Bagin.

Potreba lásky.

Svätý Augustín.

Ako sa môže úprimne radovať ten, ktorý dobro nemiluje? Z čoho sa teda raduje? S kým iným môže mať človek pravý pokoj, ak nie s tým, ktorého oza miluje? Kto by veľkodušne vytrval dokonca v dobrom, keby nehorel láskou? Kto by bol dobrotivým, keby nemiloval toho, ktorému pomáha? Kto by bol dobrým, keby ho takým nerobila láska? Kto oza verný, keby sa nevyznačoval vernosťou, ktorá koná z lásky? Kto skutočne skromný, keby ho k tomu nevedla láska? Kto by sa chránil toho, čo poškvrňuje, keby nemiloval to, čo mu dodáva krásy? Preto právom dobrý Učiteľ tak často odporúčal lásku ako takú, ktorú si výlučne máme nadobudnúť, lásku, bez ktorej ostatné ctnosti nemôžu prospievať, lásku, ktorú nemôžeme mať bez ostatných ctností, ktoré robia človeka dobrým.

Prel. Fr. P.

Dokonalá duša.

Svätý Ambróz.

Dokonalá duša sa odvracia od hmoty, vyhýba všetkému nemiernemu, nestálemu a zlému a pohŕda

^a Ján 13, 8.

ním; ani nevidí, ba ani sa nechce priblížiť k zemskej poškvrnenej skazenosti. Dokonalá duša upiera myseľ na veci božie, a preto sa stráni zemskej hmoty. Útek jej nespočíva v tom, že zanecháva zem, ale že žije na zemi a predsa zotrúva v spravodlivosti a mier-
nosti, zrieka sa chýb, nie však celkom používania vecí tohto sveta.

Dokonalá duša pohŕda vecami viditeľnými a smyslovými, nezostáva v nich, ale ani sa nezdržiava pri pohŕdavých myšlienkach, ale povznášajúc sa čistým smýšľaním nábožnej mysle, vystupuje k veciam neviditeľným, večným a plným na divy. Túžiac totižto po zdokonalení, upiera zrak na ono jediné božské dobro a je presvedčená, že nič iné netreba hľadať, pretože to, čo drží, je najvyššie. Preto takýto muž, v ktorom je duševná krása, oplýva sám v sebe, lebo sám sebe stačí. A taký človek nie je nikdy sám, lebo Boh ako dobrotivý jeho pán je s ním vždycky.

Prel. Fr. P.

Ovocie ducha je láska.

Svätý Augustín.

Láska je naším ovocím, ako hovorí apoštol, pochádzajúcim z čistého srdca, z pokojného svedomia a z pevnej viery. A tou láskou, ktorou sa milujeme vospolok, milujeme aj Boha; lebo, keby sme nemilovali Boha, nemilovali by sme sa ani vospolok. Každý totiž ak miluje Boha, miluje aj svojho bližného ako seba samého; lebo ak nemiluje Boha, nemiluje ani seba. V týchto dvoch prikázaniach je celý zákon a proroci. Toto je naše ovocie. A preto keď nám ho zdôrazňoval, povedal: „Prikazujem vám, aby ste sa milovali vospolok.“ Aj Pavol, apoštol, keď proti skutkom tela odporúčal ovocie ducha, predovšetkým toto ustanovil, keď vravel: Ovocie ducha je láska. Potom sú ostatné ctnosti, ktoré pochádzajú z lásky ako z prameňa všetkých ctností a od lásky závisia. Tie sú: radosť, pokoj, zhovievavosť, dobrotivosť, dobrota, vernosť, zdržanlivosť, čistota.

Prel. Fr. P.

ŽIVOT.

Martýri v Katynskom lese.

Úryvok z prednášky univ. prof. Dr. F. Šubíka.¹

Nechcel by som zapierať, že ľudská pravda sa nekríži a nechcel by som tvrdiť, že to krvi-

¹ Uverejňujeme v smysle nariadenia ÚŠB v Bratislave, č. 15.660/6-1943-ÚŠB.

prelievanie, ktoré sa dnes po celom svete deje, pokladám za kultúrny akt. Ľudstvo rozhodne hlboko kleslo, no katynský prípad nám ukazuje na niečo broznejšieho. Ukazuje nám sadizmus, perversitu, aziatstvo vo svojej najprišernejšej nahote. Je to beštialita, s akou sa už 25 rokov likvidujú tisícky ľudí pod terorom boľševického panstva v sovietskom Rusku. V Katynskom lese sa bude dlho vykopávať, a nielen poľské, ale i staré hroby ruskej inteligencie a občianstva budú čoraz viacej a hroznejšie žalovať na boľševických vrahov, ktorí na krvi nevinných obetí budujú svoj zvrhľý raj a ktorí túžia podmaniť pod svoje krvavé panstvo celú Európou, ba i celý svet.

Ak niekto tvrdí u nás, a istá časť slovenskej inteligencie to naskutku tvrdí, že našou spásou je jedine sovietske Rusko a že v tomto sovietskom Rusku už niet krvilačného boľševizmu, ale nacionalizmu, tak sa prišerne mylí, alebo úplne vedome, pod vplyvom zahraničného rozhlasu, rozširuje nepravdu a želá si zánik slovenského národa, jeho kultúry a zánik slovenského štátu. Je vecou úradov, aby týchto pomýlenčov, streštencov alebo zavádzačov priviedly k rozumu citeľnejším spôsobom, než tomu bolo doteraz. Ak sa niekomu páči sovietsky raj, zložme sa mu na padák a shoďme ho do toho raja, nech na vlastnej koži skúsi dobrodenie ním zbožňovaného panstva. Ak niekto koketuje s boľševizmom, nech ide ta a nech tu nepožíva a nevyužíva výhody tohto štátu, ktorý sa mu nepáči. Ľahko je tu niekomu robiť salónneho boľševika a sedieť pritom v teplom úrade štátnom alebo privátnom, sedieť v banke, sedieť v arizovanom obchode, sedieť na veľkostatku, sedieť za profesorskou katedrou, sobrať 10.000 Ks za operáciu chudobnej robotníčky, sedieť za stolom riaditeľa nemocnice kdesi na vidieku, byť členom správnej rady, brať tantiémy, tučniť z čierneho obchodu. Viem, že mnohí neveria katynskému prípadu a na zverstvá, ktoré až dosiaľ boľševici popáchali, zabudli. No, na tom nezáleží. Dôležité je, že správne je orientovaný slovenský ľud, a ten jeho postoj voči boľševizmu je jasný. Postoj ľudu bol vždy jasný. Nech si tá zavedená časť inteligencie nemyslí, že ľud bez nej nevyžije. Slovenský národ žil bez inteligencie temer 9 storočí a je tu! No, inteligencia bez ľudu nevyžije, odumrie a vyschne ako odlomená haluz.

Pán prezident Republiky mal minulého týždňa prejav k novým slovenským poručíkom. Tento prejav mal by byť vypakátovaný v každej našej dedine, lebo istá časť inteligencie ešte stále kalí tu vodu tvrdením, že slovenské vojsko na východe bojuje proti slavianskym bratom. To nie sú Slaviani na druhej strane,

ale bolševické hordy! Niet statočného Slováka, ktorý by sa nestotožňoval s týmito slovami pána prezidenta: „Pre slovenský národ ako kmeň slaviansky bolo to vecou zvláštnej cti, aby svojou účasťou na boji proti bolševizmu smazal s mena slavianskeho hanu a škvrnu bolševického sadizmu, ktorou poškvrnila inferiálna táto beštialita čistý štít slaviansky, lebo sadická krvilačnosť a barbarská zverskosť, neodškriepiteľné to známky bolševického imperializmu.”

To sú slová otvorené, jasné, hovoriace za nás všetkých v záujme nás všetkých.

Slovák, ktorý má česť a zdravý rozum, vie, kde jeho miesto a má správny názor jak na celú záležitosť v Katynskom lese, tak na všetky metódy, ktoré používa k získaniu a presadeniu svojej moci najväčší nepriateľ ľudskej kultúry — bolševizmus. Iba povahy slabé, iba duše plytké nie sú prístupné argumentom, alebo, ak ich aj presvedčíte, chytrácky prenášajú svoje protidôvody na vedľajšiu koľaj, na záležitosti napr., ktoré by silou mocou kompromitovali nemecký boj proti bolševizmu, ktorého sme aj my účastní. Holt, vedľajšia ulička a zadné dvierka sa musia za každú cenu robiť, lebo „kdyby se neco stalo — tak oni nic”!..

Shrňujem: v Katynskom lese boli nájdené tisíce mŕtvol poľských dôstojníkov. Nie sú to archeologické nálezy, lebo majú zlaté zuby. Čas zastrelenia je marec a apríl r. 1940. Všetky dokumenty sú pravé. Všetko nezvratiteľne dosvedčuje, že ide o beštálne zavraždenie časti poľskej inteligencie. Všetky okolnosti nasvedčujú tomu, že vraždu previedly orgány bolševickej GPU.

Celá záležitosť dokazuje, že v sovietskom Rusku sa od r. 1917 teroristické metódy ani o vlas nezmenily, že tam niet ani nacionalizmu, slaviofilstva, ale ako som mal možnosť vidieť v Smolensku, že tam je sociálna úbohosť, Katynský prípad nám dokazuje, čo by nás čakalo na Slovensku, v Európe i na celom svete, ak by takáto moc ovládaná najnižšími pudmi, prerazila oceľový val armád, bojujúcich na východe za lepšiu budúcnosť novej Európy a tým aj za nás.

Bojujme a pracujme, aby pomník, ktorý bude stáť v Katynskom lese, nebol pre celý svet iba červeným výkričníkom žaloby, ale aby bol aj strašlivým mementom, ba aby bol aj správnym ukazovateľom cesty, ktorou sa musí svet i ľudstvo uberať, aby nedošlo už viacej nikdy k tragédiám, podobným katynskej tragédii.

LITERATÚRA.

P. ENRICO M. PARAVAGNA, OP: *Fra Candido*. Dall'azione cattolica al chiostro. Vydala Vysoká teol. dominikánska škola v Chieri, Taliansko 1943, str. 229, broš. L. 10. V krátkych dvoch mesiacoch vychádza táto kniha v druhom vydani. Dal by som ju do rúk každému katolíckemu mladíkovi, lebo v nej nájde jednoducho a prirodzene nakreslený život mladého „katolíckeho akcionára“, povedali by sme SKM-istu, ktorý s poľa KA odchádza do dominikánskeho kláštora, kde v krátkom čase dozrieva pre nebo. Ako desaťročný chlapec stáva sa členom KA detskej sekcie ako ministrant u dominikánov. Tam ukazuje svoju výbojnosť a smysel pre božie veci. Neskoršie na dominikánskom gymnáziu je organizátorom SKM a pod vedením kňazov hlbšie sa vžíva do úmyslov svätého Ľúca organizovať mládež v jednom rímskokatolíckom rámci. Usiluje sa poznať seba samého, aby sa presvedčil, či je súci na takúto činnosť. Jeho životopisec nebojí sa otvorene písať aj o jeho chybách; ale práve v tom je výchovný význam tejto knihy, že nekreslí život dobrého mladíka bez nedokonalostí, ale poukazuje aj na zápasy, ktoré hrdina prežíval, kým dozrel na apoštola. Fra Candido bol dominikánsky veselý a žartovný, a pritom hlboko vnímavý a poslušný. Pre tieto ctnosti stal sa vodcom svojich rovesníkov, pribojníkov KA v SKM, ale nie nadiho. Vnútorň hlas zavolať ho do kláštora dominikánov, kde nastúpil cestu liturgicko-mystickkej školy duchovného života, na ktorú sa mal pripravovať na apoštolát. Ani tuná nebol mu cudzí šport a dovolená zábava, lebo toto všetko bolo popretkávané hlbokým štúdiom a modlitbou. Profesori, ktorí ho v tom čase poznali, píšu o ňom ako o najideálnejšom vzore noviciátneho života. Božia milosť rýchle si kliesnila cestu k jeho srdcu, preto rýchle ho ovládla. Fra Candido v prvej polovicike noviciátu dozrel pre Krista, ktorý ho povolal k sebe. Postava tohto dominikánskeho mladíka vyrástla v KA v srdci SKM, preto v Taliansku jeho životopis sa stal vodcom mládeže organizovanej v KA. Je to prvá SKM-istická hviezda na nebi Cirkvi rímskokatolíckej, preto si naozaj želáme, aby aj katolícka slovenská mládež poznala život ideálneho člena KA v Taliansku. Životopis odporúčame našim vychovávateľom: bolo by naozaj potešujúce, keby bol v krátkom čase preložený do slovenčiny. Nedajme sa predbehnúť inými národmi. — im.

DEJINY SV. ANGELY Z MERICI. 2. sväzok; vydali sestry uršulínky v Trnave 1943, str. 498, cena

neudaná. Zásluhou ctih. ss. uršulínok v Trnave vychádza druhý sväzok dejín a života svätej Angely a rehole, ktorej je patrónkou. „Anonymné“ dejiny sú prejavom veľkej skromnosti, s akou pracujú sestry uršulínky na najdôležitejšom apoštolskom úseku — vo výchove dievčenskej mládeže. Stačí povrchné prelistovať túto knihu, aby sme sa presvedčili, že s reholným životom týchto sestier sú čiastočne spojené aj dejiny Cirkvi svätej v Európe. A netreba sa čudovať. Veď kde išlo o mládež, o výchovu a vyučovanie, tam bol aj duchovný zápas. A v tomto zápase vždy čestne obstáli sestry uršulínky. Ich kultúrny boj, metódy vo výchove a vo vyučovaní nesú aj dneska historickú pečať pravého katolíctva a v našich krajoch pravej slovenskosti. Veľmi zaujímavá je krátka kapitola o reholi svätej Uršule na Slovensku. Tu vidieť hlbokú duchovnú tendenciu, ktorá mala zavládnuť vo výchovných prostriedkoch, najmä keď išlo o upadajúci kláštor v Košiciach. Knihu odporúčam našim vychovávateľom, najmä učiteľkám. Niektoré výrazy v knihe mohli byť preložené našskými slovami. — im.

MARCEL LÉGAUT: Ringen der Seele um Gott. Verlag Räber und Cie. Luzern 1942, str. 262, viaz. Fr. 8.50. Náboženské zjavené pravdy neradi počúvajú ľudia, čo nemajú veľa času hľadať a uvažovať, ale chcú každú vec akosi vidieť, poznať celkom prakticky. Toto mal na mysli spisovateľ, keď začal celkom moderne a nášmu človeku primerane vysvetľovať, aká je cesta, ktorá vedie k nebeskému Otcovi. Tohto nebeského Otca líči tak nežne, tak milo, že každý si ho musí obľúbiť a usilovať sa stať jeho synom, jeho milým dieťaťom. Spisovateľ v ničom sa neodklonil od Evanjelia; ba naopak, celá kniha je hlbokou meditáciou Evanjelia, preto niektorí kritici ju prirovnávajú ku knihe Tomáša Kempenského O nasledovaní Krista Pána. Slovom Krista Pána prihovára sa k modernému človeku a vedie ho k praktickým životným záverom, vyplývajúcim z prežívania tejto náuky. Kniha je písaná ľahkým slohom, neunaví čitateľa a pritom ho zasväťí do večných božích plánov. Objednajte si ju v Misijskom kníhkupectve v Nitre. — im.

G. CHEVROT: Petrus der Apostel. Verlag Räber und Cie. Luzern 1938, str. 275, broš. Fr. 5, viaz. Fr. 6.50. Základom tohto diela sú rozhovory Krista Pána s Petrom a Kristove výroky o ňom. Autor chce ukázať, akú metódu používa Spasiteľ pri duchovnej výchove apoštola Petra. Kristus dobre vidí ohnivý temperament Simona Petra, jeho okaté chyby, a pritom aj dobré vlastnosti; preto raz ho pochváli, ino-

kedy jemne potresce a to tak, že nezabudne pridať kvapku útechy. Výchovný spôsob božského Majstra má slúžiť za vzor každému vychovávateľovi a duchovnému vodcovi, preto spisovateľ sa usiluje opísať, ako Kristus Pán obyčajného galilejského rybára vychoval za svojho nasledovníka. Peter bol vrtkavý a bojazlivý, ale vedel milovať; preto Kristus Pán mohol odstraňovať jeho nedokonalosti a kresliť v ňom svoj vlastný obraz. Spisovateľ zdôrazňuje, že keď Petrove chyby neboly prekážkou úzkeho spojenia s Kristom, lebo vedel milovať a ľutovať, my tiež môžeme silne dúfať, že ani naše hriechy ňou nebudú, keď pôjdeme za Petrom v šlapajach lásky. Peter sa stal nositeľom kľúčov Kristovho kráľovstva na zemi. Našou úlohou je zachovávať zákony tohto kráľovstva, ak chceme sa zúčastniť na sláve, v ktorej žije rybár Peter. Kniha na rozjímaj, lebo autorovi sa podarilo vystihnúť jemné spôsoby Spasiteľa pri výchove svätého Petra; a je dôležité, aby to každý poznal. Knihu odporúčam; dostať v Misijnom kníhkupectve v Nitre. — im.

ALBERTINE SCHELFHOUT-VAN DER MEULÉN:
Werde glücklich! 5. vydanie. Verlag Räber und Cie. Luzern 1941- str. 88, broš. Fr. 1.80, viaz. Fr. 2.80. Buď šťastná! Koľko ráz sa naskytne človeku príležitosť povedať našim devám: Konaj to, a budeš šťastná! Pravda, slovo šťastie je veľmi relatívne, keď dievča nevie, v čom vlastne spočíva dievčenské šťastie. Autorka tejto knihy iste hlboko nazrela do dievčenskej duše, keď sa odvážila opísať cestu k dievčenskému šťastiu. Začína takto: Sedemnásťročná. Aké ideály má takáto dievča? Jej ideál nevyrastá len z duše samej, lež formuje ho aj okolie. A to okolie je pestré, všelijaké, prajné aj neprajné. Záleží na tom, či „sedemnásťročná“ pozná a z duše pochopí pravý dievčenský ideál. K tomu jej chce pomôcť táto kniha. V krátkom čase vyšla v piatich nemeckých vydaniach a neviem v koľkých holandských. To nasvedčuje, že je životná a praktická. Naším katolíckym devám vrelo odporúčam. Dostať v Misijnom kníhkupectve v Nitre. — im.

Imen

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 7.

Cesty. Müller: Posväčovanie spoločnosť
Lindworski: Ako si možno oživiť myš
na Boha 294. Chautard: Kontemplácia č
nosť? 302. Šimalčík: Na 85. výročie hru
zjavení 305. Náhalka-Michalica: Mnoho
milost božia 314. Bindáč: Svätý Tomáš /
ský a misijná myšlienka 317. Naše /
Gáborová: Katolíckym študentkám 320. I
šav 324 Život 329. Literatúra 333.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastyiak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 2416.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Po prázdninách. Od Bratislavy až po Medzilaborce mal som príležitosť a šťastie stretávať sa pri všelijakých príležitostiach s členmi smeristickej rodiny. Boly to naozaj milé stretnutia; len to ma nevysvetliteľne prekvapilo, že naši smeristi maľujú si redaktora ako starca, ktorý má vari šesť desiatok na pleciah. Nemyslím, že by fyzická staroba mala byť akési Imprimatur určitej zrelosti, hoci to nezapieram. Ale vo väčšine prípadoch som sa presvedčil, že naše hnutie bolo vítané preto, že je prejavom večne mladej rímskokatolíckej Cirkvi a že slúži večným záujmom katolíckych Slovákov, najmä inteligentov. Nemá ňe ani najmenší osobný záujem; ten je neslučiteľný s dominikánskym svedomím, náš záujem sa stotožňuje s najsvätejšími záujmami katolíckych Slovákov, ktoré sa zasa kryjú so záujmami svätej Cirkvi rímskokatolíckej, preto naše hnutie celkom prirodzene prirastá k srdcu každého katolíckeho inteligenta. So dňa na deň aj my dozrievame, rastieme, to je tiež prirodzené, ale nad tým všetkým vznáša sa boží Duch, ktorý vnuká najčistejšie city lásky k Bohu a bližnému a súčasne umožňuje nám stávať sa poslušnými nástrojmi v nepremožiteľných rukách božích.

Vzácná návšteva. 11. júna redakciu Smeru navštívil veľký priateľ Slovenska pán správca spolku sv. Hieronyma v Záhrebe Dr. Josip Andrič. So vzácnym hosťom prerokovali sme všetky náboženské a duchovné otázky, ktoré sa týkajú nás, aj bratov Chorvátov. V čom sme videli najpevnejšie ohnivo spolupatričnosti? V tom, že ako dva slovanské národy, dlhé

storočia prenasledované tým istým bičom nespravodlivosti, nesprenverili sme sa Rímu! Ostali sme verní svätej Cirkvi v časoch, keď iné národy s bohatšou katolíckou minulosťou zakolísaly a veľa jednotlivcov odpadlo. Vernosť k Cirkvi zabezpečila nám čestné miesto v rodine iných národov sveta; preto aj naša budúcnosť bude sa vyvíjať v lone svätej Cirkvi, v ktorej žije víťaz Krisus na veky. To je svätá pečať duchovného priateľstva chorvátsko-slovenského v smeristickej rodine.

Zmeny adries. Po prázdninách naša administrácia má veľa roboty so zmenami adries, najmä tých, čo opustili gymnázium. Je to neprijemné pre nás aj pre vás, keď nedostanete Smer na čas a na presnú adresu. Naša administrátorka je až veľmi svedomitá, preto vás prosí, aby ste zavčas oznámili zmenu bydliska s udaním predošlej a najnovšej adresy.

Smeristom v zahraničí. Viete dobre, že ste nám práve takí blízki, ako smeristi, čo žijú pod Tatrami. Smeristi, je vás dosť za hranicami Slovenskej republiky, no jednako nepatríte ešte všetci do našej rodiny. Ide najmä o zahraničnú katolícku slovenskú inteligenciu. Čo chceme od vás? Peniaze? Predplatné? U nás o toto všetko stará sa dobrotvivý Pán Boh. Chceme vaše duše, vaše smýšľanie, vaše srdcia! Chceme, aby ste ani na chvíľku neostali neverní Bohu, lebo vernosť k Bohu je u nás legitimáciou národnej spoľahlivosti. Preto sa postarajte, aby Smer čítal a prežíval každý zahraničný katolík Slováč. Nech nebude gymnázia alebo úradu, v ktorom by katolícky inteligent nečítal Smer. Smeristická inteligencia na Slovensku bude sa len tešiť, keď vám, za hranicami, bude môcť bratskými milodarmi umožňovať čítať Smer.

Vdp. profesorov a katechéto v náboženstve prosíme, aby propagovali náš časopis medzi študentmi najmä vo vyšších triedach. Študentom dávame Smer za najnižší poplatok, a chudobným, keď ich budete odporúčať, zadarmo. Študentom v Smere venovali sme zvláštnu rubriku, do ktorej sami píšeme. Očakávame teraz pomoc od kňazov, ktorí so študentmi pracujú. Ukážte im náš časopis, informujte ich o našom hnutí, na vašu spoluprácu čakáme a budeme vám za všetko veľmi povďační.

K. V. Milovať svoj národ je vec dobrá, o tom nepochybujte. Ba pre katolíka je to svätá povinnosť, vec zrejmalá. Ale neučte sa rodoláske od ľudí, ktorí milujú národ ústami, pri arizácii, pri masných hrncoch a na výhodných miestach. Tí nemilujú národ, ale seba; národ, ako celok, pokladajú za tučné zvieratko, ktoré načím rozštvrtiť, najesť sa z neho a nič viac. Správna láska k národu prejavuje sa vo svedomitom plnení povinností ponajprv voči tomu, kto udržuje národ, voči Bohu, a potom vo svedomitom plnení stavovských povinností. Keď každý jednotlivec

bude mať správne vyriešený pomer k Bohu, keď bude v zorný v plnení stavovských povinností, potom môže byť uistený, že vykonal najdôležitejšiu národnú povinnosť. Všetko ostatné bude zrejme. Naučte sa takto milovať svoj národ, svoju vlasť.

Svätú omšu za spolupracovníkov, čitateľov a apoštolov smeristického hnutia odslúži redaktor 7. septembra. Súčasne prosím oltárnych bratov, aby pri svätej omši pamätali na našu smeristickú rodinu.

T. L. Zlý duch má všelijaké možnosti odvrátiť dušu so správnej cesty, najmä s cesty denného odstraňovania nedokonalosti a dôvernejšieho stotožňovania s božou vôľou. Preto pokúša dušu aj takto, keď jej našuškáva, že nakoľko jej minulosť bola veľmi poškvrnená, nie je súca teraz vystúpiť vyššie, vari postačí, keď ostane na tom stupni, na ktorom je. Diabol totiž vie veľmi dobre, že kto nepokračuje na ceste k Bohu, nestojí, lež klesá. Ale pamätajte, že božie milosrdenstvo je väčšie, ako strach z minulého života, preto v každom takom pokušení si povedzte: Sám, pravda, nie som súci vykonať ani krôčik ďalej, ale s božou milosťou hej. Budem poslušným vnuknutiam božej milosti, nebudem im odporovať, a o ostatné nech sa postará Pán Boh.

Naši mŕtvi: MUDr. Jozef Rak, Bratislava. Dobrý Pán Boh nech je mu večnou odmenou.

Dary na študentský tlačový fond: Sbiierka na prímiciách dp. Št. Nahalku-Michalicu v Liptovskej Teplicke, 150 Ks; JUDr. Ján Zafko, vládny komisár, Trenčín, 100 Ks; František Zák, kaplán, Lak. Nová Ves, 100 Ks; Ing. A. Vagác, Trenčín, 100 Ks; Ján Tiso, riaditeľ, Žilina, 50 Ks; Jakub Fekete, farár, Degeš, 30 Ks; Dr. Eugen Filkorn, kanonik-prelát, Nitra, 23.50 Ks; Viktor Sliacky, vládny komisár, Ružomberok, 13.50 Ks; Margita Petová, učiteľka, Baldovce, 13.50 Ks; František Bernadič, dekan, Sereď, 13.50 Ks; Alžbeta Slavnická, Nemšová, 13.50 Ks; Luise Esterházy, Ujlak pri Nitre, 13.50 Ks; Cyril Nádaždy, Bratislava, 13.50 Ks; Sestry dominikánky, Trebišov, 3.50 Ks; Pavol Šebesta, farár, Chrapov, 3.50 Ks; Ján Murin, profesor, Michalovce, 3.50 Ks; Július Senaj, Bratislava, 3.50 Ks; Fr. Dvoran, Prevoz, 3.50 Ks.

Štedrým darcom srdečné Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čísl. 144.487-III/1-1940. Dozorový poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Celko, Trenčín.

Posväcovanie spoločnosti.

Dr. Inocent Müller, OP.

4. Posväcovanie stavovských záväzkov.

Stavovské záväzky a z nich vyplývajúce práva a povinnosti môžu byť pre jednotlivcu prostriedkami na duchovné zdokonaľovanie alebo aj prekážkami duchovného vzrastu. Lebo povinnosti nášho stavu čiže nášho povolania sú v súhlase s božou vôľou; keď ich teda konáme s úmyslom poslúchať Pána Boha, riadiť sa zásadami lásky, kresťanskej opatrnosti a spravodlivosti, pomáhajú nám posväcovať sa. A zas naopak, keď svoje stavovské práva používame len na to, aby sme sa obohatili, aby sme si získali uznanie druhých; stávajú sa pre nás žriedlom hriechu a pohoršenia.

Na svoj stav a na všetko, čo je s ním spojené, musíme sa dívať ako na prejav božej vôle, ktorá nás k nemu vyvolila a chce, aby sme vytrvali a nemenili povolanie bez vážnych dôvodov. V rade povolaní a zamestnaní, ktoré sú od Pána Boha, prozreteľne je určené aj naše. Keď sa teda k nemu hlásime, môžeme byť uistení, že plníme božiu vôľu. Pravda, vždy sa vyskytnú prípady, v ktorých z vážnych a premyslených dôvodov aj povolanie musí sa zmeniť. Keď nám to zdravý úsudok rozumu káže vykonať, buďme uistení, že aj táto zmena je začlenená v prozreteľnom pláne božom.

Preto zamestnávateľ, robotník, úradník, obchodník, poslanec, kňaz atď. vo vykonávaní svojich povinností má sa podrobiť Bohu, všetko konať v duchu kresťanskej spravodlivosti a lásky. Takto každý jeho čin bude zamierený k poslednému cieľu, bude to skutok, ktorým sa bude posväcovať. Tým sa, pravda, nijako nevylučuje druhotný cieľ, napríklad nadobúdanie ma-

jetku, zaistovanie budúcnosti deťom atď. Keď takto hľadáme na stavovské povinnosti, ľahko si vysvetlíme, že svätcov máme vo všetkých povolaniach.

Toto neuznáva pracovná etika dnešných čias, ktorej ide len o zisk, a nie o to, ako prísť k zisku. A tu katolíci aj vo svojom stavovskom povolaní musia si uvedomiť, že najprv musia hľadať kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť, a použije také prostriedky, ktorými príde do tohto kráľovstva. Inými slovami, jeho stavovské povolanie nesmie mu byť posledným cieľom, ale len prostriedkom na dosiahnutie cieľa, samo má mu pomáhať kráčať k cieľu. Duchovní učitelia odporúčajú, aby sme pri plnení stavovských povinností častejšie pozerali na to, čo konajú v tých istých okolnostiach vážni katolíci. Lebo sú už vžitie niektoré spôsoby, ktoré sa nedajú meniť, ak nechceme škodiť sebe alebo aj iným. Pravda, v konaní môžeme sa prispôbovať len vážnym a dobrým ľuďom, a nie takým, ktorí s obchodníckou vypočítavosťou vedia všetko ospravedlniť aj vo svedomí, keď ide o zbohatnutie, a potom vyhlásia všetko za sväté, čo im k tomu pomáha. Tu nám dáva vážne napomenutie Kristus Pán, ktoré sa vzťahuje na každý stav: „Hľadajte teda najprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko sa vám pridá.“¹ Keď budeme hľadať vo všetkom najprv božie kráľovstvo, nikdy sa nestane, že by nám povolanie pohltilo všetok čas aj činnosť tak, aby nám neostala ani chvíľka na sústredenie v Bohu a na vážne uvažovanie o tom, či svojimi skutkami naozaj vo všetkom hľadáme najprv božiu vôľu.

Keď takto vykonáme všetky svoje stavovské povinnosti, každý deň nášho života bude mohutným ohnivom na rafazi dobrých činov, ktorými sa budeme posväcovať. A veru niet práce alebo zamestnania, ktoré by sme nepochli

¹ Mat. 6, 33.

vykonať v tomto duchu. Dokonalý príklad nám dal Pán Ježiš, ktorý sa vedel posväcovať najvšednejšou prácou v domácom kozube aj veľkou apoštolskou činnosťou, keď hlásal Židom príchod nebeského kráľovstva. A veru, keď rozoberáme život otca rodiny, matky, úradníka, lekára, roľníka, robotníka atď., prideme na záver, že každý deň dáva im tisíc príležitostí cvičiť sa v láske, v trpezlivosti, vo spravodlivosti, v miernosti, v tichosti a v mnohých iných ctnostiach. A keď to nezanedbávame, cez deň môžeme si získať veľa zásluh, povzbudiť bližného, pomôcť mu alebo poradiť a takto nepriamo pracovať na jeho spásu. V tomto duchu vykonávané stavovské povinnosti, uschopňujú človeka účinne vplývať aj na iných.

5. Posväcovanie apoštolátu.

Niet ani najmenej pochybnosti o tom, že apoštolát, starostlivosť o spásu duše bližných, musí byť prostriedkom na osobné posväcovanie, pravda, keď dobre chápeme pojem apoštolátu. No v dnešných časoch sme svedkami celkom iných zjavov. Apoštolát pre mnohých je nepriamou príčinou roztržitosti, akejsi prostrednosti v duchovnom živote, ba pre niektorých príležitosťou k hriechu a hádam aj príčinou zatraťenia. Poniektorých zachvátila pracovná horúčka tak, že žijú len vonkajšiemu svetu, neostáva im chvíľočka ani na najzákladnejšie povinnosti osobného duchovného života. Ich mravná výška klesá, a preto ožívajú v nich ututlané vášne, ktoré pripravujú smutný pád. K nadprirodzenej láske k duším zamieša sa zvyčajne láska prirodzená a čisto smyslová. Pod kepienkom spoločnej starostlivosti o dobro iných páchajú sa neopatrnosti a zvyčajne prichádza k bolestným výsledkom. A príčinou toho všetkého je zanedbávanie osobného vnútorného života. Nemajú zásluh, preto výsledky ich vonkajšej činnosti sú nepatrné, lebo božia milosť

nezúrodni takú činnosť, pri ktorej modlitba nemá takrečeno miesta; a vieme, že modlitba je dušou každého apoštolátu.

Načím pripomenúť kňazom aj laickým apoštolom, že medzi prostriedkami na získavanie duší je určitá stupnica, ktorú neslobodno prevrátiť. Najúčinnější prostriedok je modlitba a obet, potom dobrý príklad a napokon slovo a čin. Ako vzor stojí pred nami sám Syn Boží. Celý jeho život mohli by sme pomenovať modlitbou a obetou. Kým nevystúpil ako veľký Učiteľ-Mesiáš, tridsať rokov žil skrytý od sveta a pripravoval sa na verejnú činnosť, ktorá trvala len tri roky. Najprv prežil a vyskúšal to, o čom kázal iným. A nezabúdajme, že apoštoli práve v tom boli svojmu Majstrovi najpodobnejší. Starostlivosť o hmotné veci nechávali diakonom, aby mali viac času na modlitbu a na hlásenie evanjelia: „My budeme zotrvať pri modlitbe a vysluhovaní slova.“² A svätý Pavol akoby chcel odôvodniť toto slávnostné vyhlásenie apoštolov: „A tak ani ten, čo sadi, nie je nič, ani kto polieva, ale Boh, ktorá dáva vzrast.“³ Toto veľmi dobre pochopili stredovekí svätci a učenci, preto aj rehole a veľké katolícke ustanovizne stredoveké majú pečať najčistejšieho chápania apoštolátu. Im neišlo o akúkoľvek činnosť, im išlo o božiu činnosť. Preto prostredníci božej činnosti, božej milosti, usilovali sa podrobiť vo všetkom prvému Hýbateľovi každej činnosti. Bohu, a stať sa súčinnými nástrojmi tohto nepochopiteľného božieho hýbania. Boli svätí, preto ich prostredníctvom konal Boh zázraky, ktorým moderný akcionár nerozumie. Na stredoveké „prečo“ dával odpoveď Pán Boh. Prišli bludári alebo polobludári, a tí na každé svoje ľudské „prečo“ chceli aj ľudské „preto“. A práve preto všetky podniky týchto ľudí sú naozaj len dočasné, lebo posledné „preto“ dá Božia Prozreteľnosť.

² Skutky ap. 6, 4.

³ 1 Kor. 3, 7.

Stredoveký apoštol najprv rozprával s Bohom, a až keď sa stal jeho priateľom, keď akotak videl, že vie niečo o Pánu Bohu, začal o ňom pospolitosti hovoriť. Dnešný apoštol musí byť na futbale, na každom divadle a kine, musí poznať výsledky všetkých národných aj medzinárodných zápasov, musí ovládať všetky hry mládeže od opatrovne až po univerzitu, slovom, musí byť moderným apoštolom! A výsledky? Naozaj moderné! Pesimisticky by som to povedal tak: Nula rovná sa nule! Ako môže rozprávať o dôvernom živote Boha, keď ho nepozná? Ako môže viesť k Bohu duše človek, ktorý sa kŕčovite drží prostriedkov, — v ktorých hádam vidí cieľ, — a pritom zabúda na najvznesenejší cieľ? Chyba je v tom, že nerozoznávame cieľ a prostriedky, že nedôverujeme Pánu Bohu, lež sebe. Všetky prostriedky aj dnešného moderného apoštolátu minú, len Boh-Cieľ neomínie. Preto našou povinnosťou je, vyzdvihnúť zem k nebu, nie priblížiť nebo k zemi, ako si to niektorí v horúčkovom rozjarení namysleli.

Aby teda apoštolát nebol pre nás príčinou duchovného chradnutia, musíme dobre pochopiť slová svätého Bernarda, ktorý napísal: Apoštol musí byť nádržkou, nie jednoduchým kanálom! Cez kanál prechádza všetko, čo tam prichádza a koľko prichádza. Nádržka sa po najprv naplní, a dáva potom z hojnosti bez osobnej ujmy. „Si sapis, concham te exhibebis et non canalem.“⁴ Preto apoštolská činnosť svojou povahou vyžaduje denné zdokonaľovanie, je veľkou pohnútkou osobného posväcovania.

V našich časoch veľkou pohnútkou na pestovanie vnútorného života je snaha Cirkvi svätej vychovať náboženskú elitu pre Katolícku akciu, pravda, bez zanedbávania širších vrstiev. Povedal by som, že tu ide o „duchovných inteligentov“, o ľudí, ktorí dobre vedia, čo je duchovný život, a duchovne žijú. Kto chce vychovávať

⁴ Sermo 18. 3.

túto elitu, citi, že ponajprv sám musí byť vnútorným človekom. Prednáša o asketike a mystike, dáva rady, povzbudzuje k ctnostnému životu, a toto všetko ho priamo núti k životu modlitby a k obetiam. Pravda, tu sa predpokladá dobrá vôľa konať to, čo chceme alebo radíme, aby aj iní konali. Keď nechýba dobrá vôľa a odhodlanosť, nenačím sa báť ochabovania vnútorného života. Mnohí kňazi začali žiť hlbším duchovným životom preto, že im bolo sverené vychovávať náboženskú elitu pre apoštolát v katolíckej akcii.

Takto každý náš vzťah k bližnému bude posvätený, bude znadprirodzený a stane sa pre nás príležitosťou alebo pohnútkou k životu ctnostnému a súčasne umožní v duši rýchly vzrast božieho života.

Ako si možno oživiť myšlienku na Boha.¹

J. Lindworski, SJ.

Najvnútornejším jadrom celej našej náboženskosti musí byť úcta pred Bohom. Všetky úmysly a všetky predsavzatia, ktoré robíme, musia mať svoju konečnú a, prirodzene, už nijako neprevýšiteľnú pohnútku v bezhraničnom cenení si Boha. Ak je Boh veľkým magnetom, ktorý riadi naše pohyby, potom nie je možné nijaké vyšinitie alebo poblúdenie s dobre premyslenej životnej dráhy. Ale ako je to so všetkými pojmami, ktorými myslíme a ktoré používame v reči, že totižto čím častejšie ich používame, tým sa stávajú abstraktnejšími a bledšími, skoro by sa mohlo povedať, viac-menej nič neznačiacimi: tak je to, bohužiaľ, aj so slovom a s pojmom „Boh“. A čo je v praxi veľmi hodné poľuto-

¹ Z chystaného prekladu knihy J. Lindworski, *Psychologie der Ascese*.

vania, je to, že citová náplň, ktorá mala byť podľa pravdy s týmto slovom úzko spojená, stáva sa čím ďalej tým slabšou a bez života. Ak sa nepodari zabrániť tomuto prirodzenému pochodu blednutia pojmu Boha, stratia silu aj najlepšie náboženské cvičenia.

Akú cenu má ešte napríklad cvičenie zdržiavať sa v prítomnosti božej, ak myšlienka „Tu je Boh“, má len ten mizerný obsah, ktorý slovu „Boh“ dáva tlčhuba, čo pri každej vhodnej aj nevhodnej príležitosti volá: „Ach, Bože! Ach, Bože!“ Hore sme povedali, že svätý Ignác odporúča vo všetkých veciach vidieť Boha. Prirodzene, svätec to nemyslel v panteistickom smysle; teda nie: „Tieto veci sú Bohom“, ale „... stoja vo vzťahu k Bohu“. Jeho prax, od ktorej si pre rozvoj života modlitby mnoho sľuboval, bola: „Za všetkým vidieť Boha.“ Ale zaiste len vtedy, keď za stvoreniami nebudeme vidieť len bleďú tóňu, lež keď sa nám za nimi vynorí živý Boh v celej svojej veľkosti a velebnosti. Musíme sa teda starať, aby sa pojem Boha stal naším plným životným zážitkom, teda aj s tými črtami, ktoré budia cit. Tento úsek nášho dielka chce podať skromný, príhodný návod. Čitateľ musí sa usilovať, aby sa sám dostal ešte vyššie, než ho tento návod zavedie.

Pomerne ľahko si môžeme veľmi živo predstaviť všetko prevyšujúcu moc Boha. Predstavme si veľkosť našej zeme. Jej najväčšie horstvo Himalája vystupuje nad 8.000 m. (Je asi 50 ráz také veľké ako veža dómu v Kolíne.) Zdalo by sa, že taký nesmierny výbežok porušuje guľový tvar zeme. Áno, keby táto guľa nebola taká nepredstaviteľne veľká! Ale keď si ju predstavíme ako zemeguľu s priemerom jedného metra a vrchy na ňom ako reliéfy, tak Himalája nie je väčšia ako zrnko piesku, ktoré nemôže porušiť geometrický tvar gule. Ako príšerne veľká musí byť

zemeguľa! Ale teraz slnko! Prenesme v duchu ozrutnú veľkosť zeme do stredu slnečnej gule. Soberme aj mesiac a vzdialme ho od zeme dva razy tak ďaleko, ako je teraz. Keby takto vzdialený obiehal okolo zeme, práve by sa ešte len dotýkal vonkajšieho okraja slnka. To je slnko! A potom vôbec celá slnečná sústava, slnko so svojimi planétami! A takýchto slnečných sústav podľa astronómického odhadu je dvaaťadsaťmiliónov. Aký musí byť teda ten, čo ich všetky stvoril, Boh! Už veľkosť vonkajšieho sveta môže človeku nahnať hrôzu. Mnohé vidiecke deti, ktoré sa dostanú prvý raz do veľkého mesta, rýchle bežia pozdĺž radu domov, lebo ich strašia veľké múry. Aký pocit by sa vzbudil v človekovi, ktorý by čo len málo vnikol do úžasnej veľkosti Stvoriteľovej! Aspoň trochu to naznačuje Abrahám, keď hovorí Bohu: „Keď som raz začal, hovoriť budem (ďalej) ku svojmu Pánovi, hoci som prach a popol.“²

Alebo pozrime sa na veci najmenešie zo všetkého, ktoré nie sú už viditeľné ani mikroskopom, na posledné složky hmoty, atomy. Fyzici ich dneska porovnávajú so slnečnými sústavami: V strede je kladne elektrický nabitý jadro (positrón), okolo neho temer v nepochopiteľnej rýchlosti obieha negatívne nabitý elektrón (negatrón). Počet obehov tohto elektrónu udáva sa na tisíc miliónov za sekundu. Keby sa totižto človeku podarilo vyslobodiť a podrobiť si do služby tu pôsobiace obrovské sily, celkom by sa premenila tvár zeme a celej ľudskej činnosti. Naozaj! Nebesá rozhlasujú slávu Večného. „Benedicite omnia opera Domini Domino!“ „Že som raz začal, hovoriť budem (ďalej) ku svojmu Pánovi, hoci som prach a popol.“

Rudolf Otto, protestantský náboženský bádateľ, vo svojej knihe „Das Heilige“³ sleduje

² Mojž. 1, 18, 27.

³ Porovnaj spisovateľov článok „Zur Psychologie der Begriffe“ vo Phil. Jahrbuch 1919.

citové reakcie, ktoré vo veriacom človekovi vo všetkých náboženstvách budí viera v Boha. Najprv spomína „pocit tvora“, pocit závislej stvorenej bytosti, ktorý v ľuďoch vyvoláva nadvládu Boha: „Das Numinose“, ako sa on sám vyjadruje; pocit, ktorý nachádza priamo klasický výraz už v uvedených slovách Abrahámových v rozhovore s Bohom o osude Sodomy.

Ľuďom najbližší „numinózný“ cit menuje Otto „Mysterium tremendum“. Je to pocit tiesnivého ohromujúceho tajomstva, ktorý sa zmocňuje človeka pri stretnutí s nadprirodzenom. To sa musí naozaj len prežiť, aby človek vedel, čo niečo takého znamená! Ako človeku bežia po chrbáte zimomriavky, keď mu za jasného dňa v zatvorenej izbe, do ktorej nikto nemal prístup, zmiznú náhle so stola popísané hárky, a človek nemôže nikoho obviňovať, iba ak nejaké neviditeľné bytosti. „Čo sa to tu robí? Ako si ešte mám izbu chrániť?“ Svätý Peter asi zažil niečo z tejto úzkosti, keď po zázračnom bohatom love rýb hovoril Ježišovi: „Pane, odíď odo mňa, lebo ja som človek hriešny!“ Keď sa toto nejasné, ešte tiesniace a ohromujúce tajomstvo premení vo vedomie prítomnosti veľkého Boha, Stvoriteľa všetkých vecí, tu dostaneme „Mysterium tremendum“. Trasenie sa pred Bohom nemá byť príliš ďaleko od našej idey Boha; veď aj sama Cirkev hovorí v liturgii: „Tremunt potestates“ (trasú sa Mocnosti). Až chóru „Mocností“, tým prečistým a premocným duchom, dáva za úlohu, triasť sa pred majestátom Boha. Miernejšie, ale neporovnateľne pravdivo vyjadruje svätú bojavosť pred Bohom v troch stručných veršoch protestantský básnik Terstegen:

„Boh je tu prítomný —
nech všetko stíchne v nás
a kloní sa mu hlboko, oddane.“

Starý zákon nám na mnohých miestach po-
dáva zprávu o svojom Bohu, že vzblkol hnevom.
„Zahorí a záhadne sa prejaví, ako skrytá pri-
rodzená sila, lepšie povedané, ako sršiaci elek-
trina, ktorá sa vybije na tom, kto sa jej pri-
blíži” (Otto). Nebola to asi najhlbšia nábožen-
skosť, čo zo žiarlivého Boha, ktorý je pustošiacim
ohňom, utvorila „dobrého Pána Boha”. Ale
Michelangelovi — a to bol Bohom obdarený
umelec — nebol cudzí tento spôsob predstavo-
vania si Boha! V Sixtinskej kaplnke na svojom
„Poslednom súde” predstavuje nám Sudcu ako
zúriaceho triumfátora, blčiaceho hnevom, takže
strach odzrkadľuje sa aj v postave Matky Bo-
žej a svätého Jána. Mysterium tremendum!
Mysterium značí tu predovšetkým to „celkom
iné”, to tajné „božské”, pred čím nevieme nájsť
ani vhodnú hlásku. Na ilustrovanie tohto citu
cituje Otto hymnus na „Boží majestát” od
E. Langa:

Chór anjelov sa chveje pred tebou,
zrak i tvár si klonia v zem —
tak strašnú tvár máš, Bože veľký!
Ich plesne znejú v diale...
Jak hrôzou skrehne v nemole
vše tvorstvo Tvojou pred tvárou,
čo celý vesmír tajnou plní žiarou.
Svet celý, jak ho vidím,
ó, Duchu nepremenný,
je obraz, ktorým zahalil si svoju tvár...

Tvoju chválu neprestajne hlása
cherubov a Serafinov chór
a pred Tebou hlboko sa kloní
šedých starcov úcty hodný sbor.

Je tvojou všetka sila, moc i sláva,
je tvojou ríša prenesmierna,
je tvojím svätosťan i nedostupný,
čo hrôzou chviem sa bránou pred jeho.
Ty Majestát máš nevýslovný,
čo vyšší je než všetky Kozmu divy —

keď Serafi Ti „Svätý, Svätý, Svätý“
[s hrôzou pejú —
to hlas je Ich i náš hlas opravdivý.

Netreba sa báť, že ohľad na Mysterium tremendum svedie k jansenistickému pomeru voči Bohu. Táto pomerne tvrdá myšlienka zodpovedá celkom duchu svätej Cirkvi, ktorá nám na nedeľu Božieho tela dáva sa modliť: „Sancti nominis tui, Domine, timorem pariter et amorem fac nos habere perpetuum: quia numquam gubernatione destituisti, quos in soliditate tuae dilectionis instituisti.“ („Pane, daj nám súčasne trvalý strach pred svojím svätým menom i lásku k nemu, lebo ty nenechávaš bez svojho riadenia tých, ktorých vyučuješ v pravej svojej láske.“) Teda ozajstná láska k Bohu vyžaduje takéto silné uplatnenie kladných aj záporných citov.

„Fascinosum“. Tak sa zdá, ako by sa tieto záporné city voči Bohu nesrovnávaly s otcovskou láskou, ktorú nám v Bohu odkryl Spasiteľ. S láskou Otca, ktorý je ešte lepší ako pozemski otcovia, ktorý veľmi dobre vie o všetkom, čo potrebujeme. Tu je nám vodcom svätý Augustín so svojimi slovami: „Et inhorresco et inardesco. Inhorresco in quantum dissimilis ei sum. Inardesco, in quantum similis ei sum,“ („Aj hrôza sa ma zmocňuje aj veľká láska. Hrôza, nakoľko sa mu nepodobám, láska, lebo som mu podobný.“) Že on je niečo „celkom iné“, to nás zastrašuje, ale príbuznosť s Bohom nás priťahuje. Božské „Mysterium... podľa jeho kladnej skutočnosti, človek vie prežiť ako neuveriteľné oblaženie, ale predsa zas tak, že nie je možné povedať, v čom vlastne to šťastie spočíva. Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo a nevniklo do nijakého ľudského srdca. — Kto by nepočul úžasný, tajomný zvuk týchto slov a nevycítil z nich čosi dionýzsky opojného: Sú **veľmi** zaujímavé a poučné aj preto, že sú to slová, v ktorých by cit chcel vyjadriť svoje

najvyššie napätie — a myseľ tu musí siahať za samými negáciami”.⁴

Jasnou rečou rozprávajú mystici. Uvedieme najprv pseudomystické svedectvo od Jamesa (*Varieties of Religious Experience*): „V tej chvíli cítil som iba nevýslovnú radosť a rozkoš. Nie je možné dokonale opísať túto chvíľu. Bolo to ako hra veľkého orchestra, ako by sa všetky jednotlivé tóny sliaty v jediný súzvuk, ktorý v poslucháčovi vyvoláva len pocit, akoby jeho duša bola nesená do výšav a mala sa roztrhať od úžasnej radosti.”

„Ó, keby som vám mohla povedať, čo cíti srdce, ako vo vnútri horí a sa stravuje! Nenačádzam vôbec slov, aby som to mohla vyjadriť. Povedať môžem iba toľko: Keby len kvapka z toho, čo cítim, padla do pekla, hneď by sa peklo premenilo na raj.” Slová svätej Kataríny z Janova.

A predsa tí isti mystici používajú strašné slová o „Mysterium tremendum” v Bohu.

„V týchto nepochopiteľných horstvách náboženského »kde« je hravá priepastnosť, ktorú všetci čisti duchovia môžu cítiť... A to je tá bezdná hlboká priepasť pre všetky stvorenia,... tu zomiera duch, ale všežije (al lebend) ďalej v divoch Boha” (Henrich Suso. „Ó, beda, tvoja rozhnevaná tvár je taká hrozná. Tvoje hnevľivé odvrátenie sa je tak hrozne neznesiteľné. Beda mi! A tvoje nepriateľské slová sú tak hrozne ohnivé, že prerážajú srdce i dušu.” Ján z Križa hovorí: „Vtedy (v mystickom nazeraní na Boha), smysly človeka i jeho duch — ako by na nich ležala nesmierna tmavá farcha — tak trpia a v smrteľnej úzkosti sa trasú, že by si duša volila i smrť ako úľavu a občerstvenie...; potom ju Boh natoľko zničí, rozdrví a pohrúži do takej hlbokej temnoty, že cíti, ako sa rozpadá a ako — pre svoju úbohosť — sa blíži

⁴ Otto 27.

k zničeniu ukrutným zomieraním ducha. Je to niečo podobného, ako by človeka divá zver prehltila a vo svojom temnom žalúdku stravovala."

Myšlienka na Boha, vyjadrená rečou „Malých prorokov".

V tomto odseku nechceme podať filologickú rozpravu o reči „Malých prorokov". Chceme len na niektorých vybraných príkladoch ukázať, ako oni vo svojej názornej a citom preplnenej reči vyjadrujú svoje myšlienky o „kráľovi hroznej vznešenosti" (Rex tremendae majestatis v Dies irae). Boží majestáť: Amos: „A Pán Boh zástupov dotkne sa zeme a hneď uvädne; a všetci jej obyvatelia budú smútiť a každý sa zdvihne ako rieka a odtetie ako potok egyptský...⁵ Ktorý vystavil na nebo svoj trón a na zemi založil svoj sväzok, on volá vody morské a vylieva ich na povrch zeme; Pán je jeho meno.⁶ Micheáš: „Pán... šliapať bude po výsostiach zemských a rozprášia sa hory pod ním; a doliny roztrhnú sa ako vosk pred ohňom a ako vody, majúce spád dolu."⁷ Nahum: „Boh horlivý a pomstiteľ je Pán na nepriateľoch svojich a hnevá sa na protivníkov svojich... Pán (prichodí) v búrke a víchre a oblak je pod jeho nohami. Dohovára moru a vysušuje ho. Hory sa trasú pred ním a pahorky pustnú; a zem sa trasie pred tvárou jeho i okruh a všetci jeho obyvatelia. Kto obstojí pred jeho hnevom?"⁸ Ozeáš: „Na nich vylejem hnev svoj ako vodu...⁹ Za Pánom budú chodiť, ručaf bude ako lev; áno, on bude ručať a synovia mora budú sa báť...¹⁰ A ja budem ako levica, ako leopard na ceste do Asýrsko. Prepadnem ich ako medvedica, ktorej mláďatá pobrali, a roztrhám ich vnútornosti, ich pečeň a strávim ich tam ako lev; divá zver ich roztrhá."¹¹

⁵ 9, 5.

⁶ Tamtiež 6.

⁷ 1, 3 an.

⁸ 1, 2 an.

⁹ 5, 10.

¹⁰ Tamtiež 11, 10.

¹¹ Tamtiež 13, 7.

Predsa pre pokánie činiaceho Izraela je Boh i milosrdný. „Uzdravím ich rany, milovať ich budem dobrovoľne, lebo odvrátil sa od nich hnev môj. Budem ako rosa; Izrael rozkvitne ako ľalia; a rozprestrie svoj koreň ako Libanon.“¹²

Ale jeho trestom nik neujde: „Ako keď muž uteká pred levom a stretne ho medveď, alebo prišiel by do domu a oprel sa rukou o stenu a uštipol by ho had.“¹³ Preložil Pavol Cvačko.

Kontemplácia či činnosť?

J. B. Chautard.

„Ako láska k Bohu sa prejavuje úkonmi vnútorného života, tak láska k bližnému prejavuje sa činnosťou vonkajšieho života. A keďže lásku k Bohu a lásku k bližnému nemôžeme odlúčiť, nemôžu byť ani tieto dve formy života jedna bez druhej,“ jasne píše svätý Izidor. Činnosť a život vnútorný sa teda navzájom podporujú. A slávny jezuita Suarez hovorí: „Nemôžeme si predstaviť solidnú snahu po dokonalosti, ktorá by nejako nevplývala ako na činnosť, tak aj na kontempláciu.“ Týmto P. Suarez vysvetľuje vlastne náuku svätého Tomáša: „Kto je povolaný k činnému životu, neprávom by sa domnieval, že sa tým od vnútorného života dišpenzoval. Vonkajšia činnosť je len prídavok a nijako nezmenšuje potreby vnútorného života. Vnútorný život a vonkajšia činnosť nielen že sa nevylučujú, ale jedno druhé predpokladá. Navzájom sa prenikajú a zdokonaľujú. A ak sa má dať niečomu prednosť, musí sa dať životu vnútornému, ktorý je dokonalejší a potrebnejší.“

Aby činnosť bola požehnaná, potrebuje kontempláciu. Keď kontemplácia dosiahla určitý stupeň intenzity, pôsobí činnosť zo svojho pre-

¹² Ozeáš 14, 5.

¹³ Amos 5, 19.

bytku. Kontempláciou môže duša čerpať milosti priamo z presvätého Srdca Ježišovho, ktoré má potom činnosťou rozdávať dušiam. Tak činnosť a vnútorný život pomáhajú svätcom k tomu, že ich život je podivne jednotný a prenikajú ich duše dokonalým súladom. Svätý Bernard bol jedným z najvnútornejších a spolu aj z najčinnnejších mužov svojho veku.

Bohužiaľ, človek veľmi často rozlučuje to, čo Boh spojil. Je veľmi málo duší, ktoré dokonale spájajú vnútorný život s vonkajšou činnosťou. Treba totiž k tomuto spojeniu určitých pravidiel opatrnosti, ktoré duša obyčajne zanedbáva.

Hneď na začiatku obetujeme všetku svoju prácu Bohu a pri práci obnovujeme často svätými myšlienkami a vrúcnyimi vzdychmi svoj úmysel. Inak sa udržujeme v pokoji a ovládajme sa. Niekedy sa môže nahromadiť toľko práce, že jej musíme venovať všetky sily. Azda sme preto na dlhší čas bez slastného spojenia s Bohom. No spojenie tým netrpí, kým ho vôľa nepreruší.

Ak je tento stav prechodný, podvoľme sa mu veľkodušne. Ak však trvá ďalej, musíme ho znášať trpezlivo, so strachom a s obavou, aby sme naň nenavikli. Človek je slabý, nestály. Ak trochu zanedbá duchovný život, čoskoro stratí v duchovných veciach záľubu. Pre vonkajší život ho prestane tešiť život vnútorný. No ak ani pri rušnej činnosti nestratíme záľubu vo vnútornom živote, nestratíme ani zásluhu vnútorného života, ktorý sme museli obetovať. Inými slovami: takáto apoštolská duša krásne a užitočne spojuje život vnútorný s činnosťou.

Svätý Tomáš shrňa podivne túto náuku slovami: „Rozjímavý život je sám v sebe záslužnejší ako život činný, predsa však si môže niekto získať viac zásluh činnosťou, keď sa napr. z prekypujúcej lásky k Bohu, na česť a slávu

božiu, aby vyplnil vôľu božiu, zrieka na nejaký čas radosti vnútornej modlitby." Povšimnime si podmienky, ktoré uvádza svätý učiteľ, aby sa činnosť stala záslužnejšou ako vnútorný život. Vnútornou silou, ktorá ženie dušu k činnosti, je plnosť lásky, prekypujúcej lásky. Je to pre dušu obeta, zrieka sa radosti vnútornej modlitby. A koľko veľmi činných duší je zaviazaných vďakou tejto svätej, trpezlivo znášanej túžbe po svätostánku, tomuto skoro ustavičnému duchovnému prijímaniu. Vďačnosťou sú povinné za to, že ich činnosť bola plodná, i za to, že ich duša činnosťou neutrpepla, ale pokračovala v činnosti.

Akéže sú výhody tohto spojenia? Svätý Tomáš píše: „V spojení života vnútorného s činnosťou záleží pravý apoštolát, hlavné dielo kresťanstva." Apoštolát predpokladá duše, ktoré sú schopné, aby sa dali strhnúť myšlienkou, aby sa obetovaly za víťazstvo zásady. Ak sa vnútorným duchom stáva uskutočnenie tohto ideálu nadprirodzeným, ak naša horlivosť je vo svojom ciele, zdroji, vo svojich prostriedkoch oživovaná duchom Krista, potom máme život najdokonalejší, život v celej jeho plnosti, lebo bohovedci mu dávajú prednosť pred čistou kontempláciou.

Apoštolát muža modlitby znamená božské poslanie, horlivosť pre duše, prehojné ovocie obrátení. Je to vzpruha viery, aby sa šírila spása. Apoštolát svätca je siatba. Vznešenosť takého apoštolátu je v tom, že apoštol pracuje na spáse bližného bez toho, že by sám utrpel: *Sublimatur ad hoc ut alius provideat*. Vlievať božské pravdy do ľudských sŕdc. Nie je to úloha hodná anjelov?

O pravde rozjímať je dobre, no pravdu šíriť je lepšie. Svetlo vyžiarovať je viac ako svetlo iba prijímať. Kontempláciou sa duša živí, apoštolátom sa dáva iným. A zdrojom takého ideálneho života je modlitba. Odsudzuje sa ameri-

kanizmus, kde sa vnútorný život dusí činnosťou. Krásne slová P. Matúša Crawleya, apoštola in-tronizácie božského Srdca v rodinách, presne vyjadrujú ducha Cirkvi: „Apoštol je kalichom, naplneným až po okraj životom Ježiša Krista, ktorého nadbytok preteká na duše.”

Toto spojenie horlivého apoštolátu a naj-vyšších výšin kontemplácie splodilo najväčších svätcov: svätého Bernarda, Dominika, Františka z Assisi, Františka Xaviera, Filipa z Néry, Alfonza... U všetkých sa javí hlboký vnútorný život aj veľký zdar v apoštoláte.

Vnútorný a činný život! Svätosť v činnosti! Spojenie mocné, spojenie plodné! Aké zázraky obrátenia pôsobíte! O Bože, daj svojej Cirkvi mnoho apoštolov, ale vzbud' v ich srdciach, ktoré horia túžbou po obeti, páľčivý smäd po vnútornom živote! Daj svojim pracovníkom kontemplatívnu činnosť a činnú kontempláciu a tvoje dielo bude dokonané! Tvoji robotníci vo vinici dosiahnu všetky víťazstvá, ktoré si im prisľúbil prv, ako si slávne vstúpil na nebesá!

Preložil Ján Z a b k a.

Na 85. výročie lurdských zjavení.

Univ. prof. Dr. Juraj Šimalčík.

1.

O zázraku.

Zázrak! Koľko ráz počujeme toto slovo, užívame ho, a neuvedomujeme si jeho pravý význam. Mnohým je potrachom, iným zase mohutnou silou a najväčším dôkazom pravdy.

Celá stavba kresťanského náboženstva stojí na pravých zázrakoch. Nimi dokazuje svoj božský pôvod. Preto všetci odporcovia kresťanstva ako zjaveného (pozitívneho) náboženstva neprestajne napádali a napádajú pravé zázraky.

Celý boj kresťanstva s protivníkmi tu sa sústreďuje a tu sa aj rozhodne. Veď moderný racionalizmus nie je vlastne nič iné ako zapieranie pravých zázrakov, lebo tým zapiera aj celú budovu, ktorá na nich stojí, totižto zjavené náboženstvo.

Veď čo hlása pravý zázrak? Že učenie, pre ktoré sa zázraky dejú, je priamo od Boha; preto ho človek bezpodmienečne musí prijať a podľa neho zariadiť celý svoj život. Kde je teda pravý zázrak, tam je aj pravé božské učenie. Ináč ani nemôže byť. Výstižne hovorí o tom svätý Tomáš Akvinský: „Nemôže sa stať, žeby niekto, kto hlása falošnú náuku, mohol uskutočniť pravý zázrak. Lebo zázrak len božskou silou možno vykonať, a tak Boh by bol svedkom nepravdy. A to je nemožné.”¹ A zasa naopak, kde je pravý zázrak, tam je aj pravé učenie Boha. Že zázrak je možný, vyplýva z pravého a čistého pojmu, ktorý má mať človek o Bohu. Zdôrazňujeme, že z pravého a čistého pojmu, lebo kto nemá takýto pojem o Bohu, — ako napríklad monizmus, deizmus, panteizmus a racionalizmus, — nemôže pripustiť pravý zázrak. Načím tento pojem o Bohu v pravom smysle vyjadriť, čo je možné už svetlom číreho ľudského rozumu.

Dalej, logická zásada je, že čo sa stalo, je aj možné, ináč by sa to nebolo stalo. Veď celé vieroučné dokazovanie zázraku zakladá sa na skutočnosti, že sväté Písmo hovorí o skutočných a pravých zázrakoch. Už Starý zákon nám jasne dokazuje, že Bohom poslané osoby konaly zázraky. A Nový zákon, najmä Evanjeliá a Skutky apoštolské, sú plné zázrakov, ktoré robil Kristus Pán a apoštolí. A Cirkev Kristova stále sa odvoláva na tieto zázračné udalosti ako na základné piliere božského zjavenia a spolu svojho božského pôvodu a poslania.

¹ Quodlib. II, 6 ad 4; Summa teol. II—II. ot. 178. čl. 1. a 2.; III, ot. 55, čl. 5. Contra Gent. III, 155.

Zázrak je teda veľká vec! Omráči každého, či ho prijíma alebo nie. Prečo? Lebo o zázraku môžeme sa aj fyzicky presvedčiť a poznať, že pôvodca zázraku je sám Boh, ktorý zázrakom nás chce o niečom poučiť. Teda zázrak sa uskutočňuje v prirodzenej oblasti a je možný. Lebo sú zákony, ktoré podliehajú len božej všemohúcnosti. Tieto nijako nespádajú do poradia hodnosti so zákonmi metafyziky (logiky, matematiky a morálky), ktoré sú večné a nezmeniteľné, lebo vyplývajú zo samej večnej a nezmeniteľnej podstaty Božej. Takzvané „zákony“ prírody sú však — opakujeme — celkom iného rázu. Tu je možná výnimka bez toho, že by bol narušený absolútny svet metafyzický. Práve tak, ako zákonodarca môže urobiť isté výnimky, to jest oslobenia zpod všeobecného zákona, ktorý vydal, keď chce dosiahnuť určitý cieľ; len duch zákonodarstva musí byť zachovaný, ktorý je stály a nezmeniteľný, to jest požiadavka spravodlivosti (iustitia legalis).

Pri takomto správnom osvetlení zázraku nemožno namietat ani to, čo ináč odporcovia s veľkou záľubou radi namietajú, že zázrak vraj stojí v protive s poriadkom prírody. Zasa len správny pojem o Bohu musíme mať pred očami. Stačí, keď sa odvoláme na najväčšieho učenca-teologa o Bohu svätého Tomáša Akvinského, ktorý tak krásne hovorí: „Boh nerobí nič proti poriadku prírody nestálou premenlivou vôľou; veď už od večnosti vedel a chcel urobiť to, čo uskutočnil v čase. Teda tak zariadil celý beh prírody, že svojim večným usnesením vopred ustálil už aj to, čo občas mimo poriadku prírody chcel uskutočniť.”² Slovom Anjelský učiteľ hlása pravdu, že aj zázrak je už vopred uložený do večného a nezmeniteľného božského plánu. Aj keď teda zázrak zdanlivo by sa protivil poriadku prírody,

² Thom. Pot. 6, 1 ad 6.

no rozhodne sa neprotiví poriadku božiemu. Alebo ako Jean Paul výstižne poznamenáva: „Čo je zázrakom na zemi, to je zákonom na nebi.“³

No iná otázka je, či zázraky môžeme aj poznať. Dogmatická veda v tom ohľade je už dôkladne spracovaná. U nás, na Slovensku — okrem iných — Dr. A. Spesz vo svojom odbornom diele: „Okultizmus a zázrak“ píše: „Katolícka teológia a viera odpovedá, že aspoň v niektorých prípadoch určite možno zázrak poznať, hoci zasa v niektorých prípadoch veľmi ťažko ho určiť, a vtedy je lepšie nevypovedať úsudok. Poznateľnosť zázraku totižto dokazuje ponajprv okolnosť, že keď Boh chce človeku niečo oznámiť, použije na to aj vhodný prostriedok, a zázrak je tu jediným mostom od človeka k Bohu.“⁴

Nie je našim cieľom teraz púšťať sa do podrobnej rozpravy o poznateľnosti zázraku z rozličných, najmä filozofických hľadísk. Veď sme už spomenuli, že zo správneho pojmu o jestvovaní a podstate osobného Boha zázrak vyplýva celkom logicky. Ani nejdeme podvracať rozličné námietky odporcov práve s tohto hľadiska (Hume, Strauss, Renan). Lebo títo a im podobní ponímajú Boha, jeho podstatu a vlastnosti celkom mylne. A takto aj „zázrak“, ako ho oni ponímajú, je tiež mylný, nesprávny.

Chceme však zdôrazniť to najhlavnejšie. Že zázrak — už akýkoľvek mylný pojem by mal niekto o Bohu a akokoľvek by sa vzpíeral poznať pravý zázrak — môžeme určite poznať už podľa samej jeho povahy, keďže zázrak — ako vieme — je zjav, ktorý ľudské smysly pobaďajú, zjav, ktorý prevyšuje všetky sily prírody.

Nepomôže tu nič ani najnovšia veda o takzvaných skrytých zjavoch prírody (okultiz-

³ Schütz, Dogmatika I, Pešť 1937, str. 70.

⁴ Spesz: Okultizmus a zázrak, Trnava 1932, str. 122.

mus), ku ktorej sa moderní nepriatelia zázrakov najnovšie veľmi radi utiekajú. Lebo hoci okultizmus môže mať a v istých prípadoch aj naozaj má isté podivné zjavy, no rozhodne nie pravé zázraky. Dr. Jozef Trikáľ, univ. prof. v Pešti, vo svojej knižke: „Okultizmus vo svetle filozofie“⁵ jasne dokazuje, že okultizmus s pravým zázrakom nemá naskrze nič spoločného. Tam sa dočítame, že skryté čiže okultistické zjavy, ktoré sa občas vyskytujú, nie sú ničím iným, ako rozvinutím (istým vypestovaným spôsobom) prírodných síl, driemajúcich v duši človeka; kým naopak pravý zázrak svojou povahou poukazuje na priamy zásah všomohúceho Boha. A táto povaha zázraku má rozličné stupne ako každá vec a udalosť v prírode. Odhladiac od iných stupňov, chceme poukázať len na najväčší z nich. Čo to má byť? Nič iné ako poukázanie na to, že keď v niektorej udalosti bezpečne zistíme, že niečo vzniklo, sa pridalo, čo tam predtým nebolo, tak to voľačo nového, to plus, nemohlo vzniknúť z prírody. Lebo nič, ani príroda nemôže dať, čo nemá. Keď teda nejaká udalosť ukazuje nové stvorenie, ako napr. rozmnoženie niekoľko chlebíkov na viac tisíc, tak povaha takejto udalosti zrejme dokazuje, že tu príroda sama bola bezmocná (lebo päť chlebíkov neobsahuje v sebe aj viac tisíc podobných chlebíkov), ale že tu priamo a bezprostredne účinkoval sám Tvorca prírody, všomohúci Boh ako tvoriaca príčina. Lebo podľa základnej filozofickej zásady každá vec a udalosť vyžaduje dostatočnú príčinu (principium rationis sufficientis). Príroda však nevie a nemôže nič utvoriť, čo v nej niet, to jest stvoriť. Zákon o zachovaní hmoty (Levoisier) a energie (R. Mayer) to nepodvratne dokázal, čo je, môžeme povedať, skoro najväčším objavom v prírodovede.

⁵ Trikáľ: Okultizmus vo svetle filozofie, Pešť 1931.

A týmto sú úplne odbavení aj tí odporcovia zázrakov, ktorí práve preto nechcú prijať zázrak, lebo vraj nevieme, dokiaľ siahajú pôsobivé prírodné sily. No to netreba pri zistení zázraku. Veď práve o tom hovoríme, že stačí nám vedieť len to, dokiaľ n e s i a h a j ú otázne sily prírody. A práve vyššie sme zdôrazňovali, že príroda nemôže dať to, čo nemá, nemôže nič stvoriť, to jest priviesť niečo z ničoty do jestvovania. Metafyzicky je totiž isté a nepodvrátiteľné, že stvoriť môže jedine Boh. Stvorenie totiž predpokladá nekonečnú moc a silu. Veď vyvolá celú podstatu, nielen podobu (formu) — ako ľudskí umelci — ale i látku (materiú). A to znamená stvoriť z ničoho, to jest utvoriť niečo, čo vôbec nebolo. Medzi nebytím a bytím rozprestiera sa však nekonečná priepasť, ktorú zrejme tiež len nekonečná príčina môže preskeliť. A to je Boh. Stvoríť niečo je teda navonok najväčší čin, vyplývajúci podstatne z neobmedzenej moci. Kto vie stvoriť niečo, i čo by to bolo akokoľvek malučičké, ten vie ľubovoľne hocičo stvoriť, i to najväčšie.

A táto neobmedzená čiže nekonečná stvoriťská moc nemôže sa ani preniesť na druhého. Nemôže sa uskutočniť cestou prostriedku, nástroja. Lebo veď prostriedok má len tú úlohu, aby už jestvujúcu látku pripravil na prijatie činnosti hlavnej príčiny. Stvorenie však — ako sme vyššie spomenuli — nesmeruje na už jestvujúcu látku (materiú), aby jej dalo len nejakú podobu (formu), ale i samú látku vyvolá. Nieto tu teda látky, okolo ktorej (materia circa quam) by sa točila otázna činnosť. Sprostredkovacia príčina len prevezme od hlavnej príčiny danú činnosť a ďalej odvádza k látke, ktorú podľa úmyslu hlavnej príčiny má pretvorovať. Ale konečné čiže obmedzené stvorenie ako také je vonkoncom nesúce na to, aby prevzalo a odvádzalo nekonečnú moc stvorenia! Do obme-

dzenej nádržky nemôžeme preliať nekonečné more.

Túto neobmedzenú a neprevediteľnú moc stvorenia božieho krásne a dôkladne rozvíňa na rozličných miestach svojich diel Anjelský učiteľ svätý Tomáš Akvinský, pričom sa ukazuje ozajstným veľduchom sveta.⁶

Pri tomto poznamenávame ešte len toľko, že od sprostredkovacej príčiny (*causa instrumentalis*) treba presne rozoznať takzvanú príležitostnú príčinu (*causa occasionalis*). Kým prvá, ako sme videli, je vonkoncom neprevediteľná pri stvorení alebo pri zázrakoch takého rázu, pri ktorých sa javí nové stvorenie, zatiaľ druhá celkom pekne môže slúžiť a občas aj slúži v rukách božích ako príležitosť k usku-točňovaniu zázrakov. Myslíme tu totiž na Bohom poslané osoby, ktoré z božej moci robili zázraky. Takí boli proroci Starého — a apoštoli Nového zákona, okrem Ježiša Krista, ktorý z vlastnej moci a sily robil aj najväčšie, nové stvorenie, vyžadujúce zázraky, keďže Ježiš Kristus bol a je Boh v ľudskej podobe. V takýchto prípadoch Stvoriteľom bol aj tu jedine Boh, ľudské osoby boli len príležitostnou príčinou, čo znamená len mravné spolupôsobenie.

A takáto udalosť, ktorá po dôkladnom skúmaní poukazuje na nové stvorenie, je zázrak najvyššieho stupňa, stojaci svojou podstatou nad celou prírodou. A takýto zázrak, aj keby sa len raz prihodil, stal by sa hneď skúšobným znakom (kritériom) božského poslanca tej-ktorej osoby a pravdivosti zjavenia božieho. Lebo, ako sme to vyššie rozoberali, dokazovacia sila takého zázraku vyplýva z jeho povahy (nové stvorenie) a odvoláva sa na najvšeobecnejšie zásady logického a metafyzického poznávania v človekovi. Preto zázrak je nad všetky časy. Nie je viazaný k nijakým pokrokom alebo prú-

⁶ Thom. I, 45, 5. Gent. II, 20, 21; Pot. 3, 4.

dom rozličných dôb práve tak, ako logika a metafyzika. Preto na jeho poznanie ani netreba vždy dobre vycvičeného rozumu. Lebo na poznanie toho, že voľačo teraz jestvuje, čo predtým nebolo, stačí aj obyčajný prirodzený (teda neškolený) ľudský rozum. Veď všeobecné zásady logiky a metafyziky aj v takomto rozume sa uplatňujú, i keď patričný nemá o tom vedeckého vedomia. Ide tu len o zistenie skutočnej podstaty faktu a nie o príčinu. Podobne robí aj veda. Jej úlohou je zistiť, či patričný úkaz sa naozaj stal a či sa dá prirodzene vysvetliť. Keď obidvoje zistí kladne, jej úloha, ktorá — ako vidno — je len záporná, je skončená. Či ide teraz o zázrak, to jest ako o kritérium zjavenia božieho, o tom môže sa vysloviť jedine Cirkev, keďže ona dostala toto zjavenie, ona ho stráži a vysvetľuje. A dostala to od samého Ježiša Krista a apoštolov, ktorí svoje poslanie tiež zázrakmi dokázali. Hlavne Ježiš Kristus svojím zmŕtvychvstaním. Preto zázračný úkaz nikdy nie je osihotený, ale súvisí s istým učením a poslaním. Preto je to vec vždy vážna, bijúca do očí už na prvý pohľad. Preto Cirkev občas celému svetu pripomína nezmeniteľnú pravdu, ktorú jej Pán Boh sveril. Snem vatikánsky napr. vyhlásil: „Je vyobcovaný, kto by tvrdil, že zázraky vôbec sa nemôžu stať, a preto všetky vypravovanie o nich, ešte aj vo svätom Písme obsiahnuté, treba zadeliť medzi rozprávky a bájky (mýty); alebo že zázraky istotne nikdy nemôžeme poznať a nimi božský pôvod kresťanského náboženstva pravidelne dokázať.“⁷ To vyhlásila Cirkev ako najvyšší neomylný úrad učiteľský vo veciach viery a mravov a čo s týmto úzko súvisí.

Zázrak však je mimo dokazovania zjavenia božieho aj znakom a výsledkom svätosti Cirkvi. Keď sa teda v dejinách občas vysky-

⁷ Denz. 1813.

tujú zázračné úkazy, Cirkev, pravda, je na stráži, aby nič nenarušilo — ani v najmenšom základnú známku svätosti. Preto si podržuje posledný úsudok o zázraku.

Cirkev podľa sľubu svojho božského zakladateľa Ježiša Krista má trvať až po skončenie tohto hmotného, fyzického sveta. A prisľúbil aj to, že tak on ako aj Duch svätý stále budú účinkovať v tejto Cirkvi. Prisľúbil aj to, že pravé zázraky budú sa i naďalej diať v jeho Cirkvi. Veď u svätého Marka čítame, že všetkých tých, ktorí uveria v Ježiša Krista, „tieto z n a m e n i a budú nasledovať: v mojom mene budú vyhánaf diabolstvá, novými jazykmi hovoriť, hadov dvíhať a keď niečo smrtonosného vypijú, neuškodí im; na chorých budú ruky vkladať, a tito budú sa dobre mať“.⁴

Božský sľub ustavične sa vyplňuje v Cirkvi. V každom veku boli, sú a budú pravé zázraky v jej lone ako neprestajné dôkazy jej božského pôvodu a poslania.

Najnovšie takéto ústredie zázračných úkazov je Lourdes (Lurdy). Jestvuje už osemdesiatpäť rokov (od r. 1858), kde sa osemnásťkrát zjavila Matka Božia, Nepoškvrnená Panna Mária teraz už za svätú vyhlásenej Bernadette Soubirousevej. A odvtedy dejú sa tam nesčíselné a veľké zázraky, zistené najsamprv najprísnejšou vedeckou kritikou a v mnohých prípadoch aj cirkevnou vrchnosťou za zázračné uznané. To presväté a slávne miesto nachádza sa síce v krajine Francúzska, ale svoje blahodarné účinky a milosti ako každá božská vec rozprestiera široko-ďaleko, na celý viditeľný svet. I tu sa dejú zázraky rozličného stupňa. väčšie a menšie, ale všetky sú zázračné.

V tejto študijnej rozprave chcem podrobne a prísnu vedeckou kritikou podať takýto zázrak a to z najväčších lurdských zázrakov, ktorý sa síce nestal v samotnom Lurde, ale v sú-

⁴ Mk. 16, 17—18.

vislosti s nim v belgickom Flandersku; svojou veľkoleposťou omráčil a omračuje stále celý vedecký svet. Bolo to a je zázračné uzdravenie istého flámskeho robotníka Petra Rudder a z ťažkej, viacročnej, lekárskej a prírodovedecky vonkoncom nevyliciteľnej kostnej zlomeniny nohy. Vo svojej, už v druhom vydaní vyššej knihe: „Zázračný Lourdes“⁹ opisujem tiež túto udalosť, ale len nakrátko, stručne, nakoľko totiž v sústavnej rozprave o celkovom predmete je to možné, tu však obsírne, použitím všetkých možných vedeckých prameňov usilujem sa zázračný tento úkaz podať a osvetliť.

(Pokračovanie.)

⁹ Dr. Šimalčík: Zázračný Lourdes, Ban. Bystrica 1932, 298—307.

Mnohotvárná milosť božia.

Š. Náhalka-Michalica.

Milosť neruší pestrú rozličnosť prirodzených darov ľudí, ktorá má svoj pôvod a smysel — ako mnohoraká bohatosť stvorenia vôbec — v zobrazovaní nekonečnej dokonalosti božej.¹ Naopak! Povznáša, zveľaďuje, zapína do cieľovitosti vyššej, k nadprirodzenému cieľu. Preto sa vnútorný život Cirkvi, nakoľko je vo svojej podstate pôsobením milosti božej v ľuďoch, javí bohato diferencovaným. Povrchný pohľad by tu azda mohol vidieť neusporiadanú hromadu nesúvislých prvkov. No o nič takého nejde! Veľká rozličnosť činiteľov sa spája v organický súbor. Jednotlivé „protichodné“ sily nestoja vedľa seba a proti sebe ako extrémny, čo by sa navzájom vylučovali a zapierali. Sú v polarite. A póly sa nevylučujú, ale podmieňujú. Utvárajú zdravé napätie, vlastné každému živému ústrojenstvu.² A Cirkev je taká. Živé ústro-

¹ Suma teologická I, 47, 1.

² R. Guardini: Der Gegensatz, Versuche zu einer Philosophie des Lebendig-konkreten, Mainz 1925.

jenstvo, čo má jeden životný zdroj: Hlavu — Krista, jednu životnú silu: milosť.³

Tak sa javila tvár vnútorného života Cirkvi z cyklu prednášok o rozličných školách duchovného života, ktorý bol usporiadaný na podnet milánskej Katolíckej univerzity božského Srdca na Gregoriánskej univerzite v Ríme. Medzi 26. marcom a 6. aprílom t. r. v ôsmich konferenciách bola reč o asketike a mystike augustiniánov, karmelitánov, dominikánov, jezuitov, redemptoristov, školy kardinála de Bérulle, františkánov a benediktínov.

Duchovné dedičstvo veľkého hyponského biskupa živi rehoľu augustiniánov. V ich duchovnej výchove kladie sa dôraz na lásku, čo tak mohutne horela u svätého Augustína, na poníženosť a chudobu, chápanú ako osloboditeľku od prekážok na ceste k Bohu.

Na duchovné poklady Karmelu poukázal P. Gabriel, známy redaktor časopisu Vita carmelitana. Duše, ktoré sa radikálne zbavily podľa vzoru a nauky svätej Terézie z Avilly a svätého Jána od Kríža všetkého, čo neslúži nadprirodzenej láske, spejú najkratšou cestou, povestným „nada — nič“, do božej dôvernosti. Dôvernosť s Bohom v láske, to je duchovný Karmel.

„Kto viacej poznáva, viacej miluje; kto viacej miluje, viacej dostáva.“ Tento výrok svätej Kataríny zo Sieny charakterizuje duchovný život rehoľnej rodiny, ktorá dala Cirkvi svätého Tomáša. Dôraz na primát poznania — v duchovnom živote kontemplácia — nevylučuje však praktický apoštolát. Dominikán je apoštol, bojovný apoštol, ale apoštol kontemplujúci. Dôraz mariánsky patrí tiež k základným svojráznym znakom tejto školy.

Formácia vhodných nástrojov apoštolátu na tých miestach, kde to najviac treba, deje sa

³ Ján 15, 1—11; 1 Kor. 12, 4—12.

zdôrazňovaním hľadania väčšej slávy božej všade a vo všetkom, dôrazom na poslušnosť a utváraním ovzdušia modlitby. Tak u jezuitov.

„Veľký prostriedok spásy — modlitba“ je u redemptoristov základný zákon rozvoja duchovného života. Láska — najmilšie slovo svätého Alfonza — je, pravda, cieľ a má byť odpoveďou na božiu lásku k nám. No — chcete milovať? Proste o lásku!

Všestranná osobnosť kardinála de Bérulle vykonáva značný vplyv poňatím kresťanského života ako života „v inom“, t. j. v Kristu. Preto hlavný dôraz na náuku o mystickom tele Kristovom, v ktorom má kresťan žiť život „božsko-ludský a ľudsko-božský“.

Známy františkán P. A. Gemelli, rektor milánskej Katolíckej univerzity, vyličil františkánsku askézu ako snahu o podobnosť s Kristom. (Podobnosť, konformita, je viac ako nasledovanie!) Kľúčom osobnosti je vôľa. Táto má prvé miesto. Odtiaľ dôraz na slobodu. Poníženosť a chudoba — pani, ktorú zvlášť miloval assiský „poverello“ svätý František, sú ďalšími podstatnými črtami františkánov.

Regula „discretione praecipua“ — tak charakterizuje svätý Gregor Veľký regulu svätého Benedikta — stváraňuje duchovný život benediktínov umiernenou vyrovnanosťou, vlastnou rímskej praktičnosti. Modlitba (opus Dei), ale aj práca (známa norma: Ora et labora) sú pravidelnými prostriedkami, ktoré vedú k normálnym výškam v duchovnom živote, k mystike. Prednášal J. E. kardinál Schuster.

Hľa, jediná reč, — len v rozličných obmenách! —, čo všetci hovoria: „Stratili sme svoje meno, stratili sme svoje povolanie, máme už iba jedno meno ako svoje jediné meno a svoje jediné povolanie: Ježiš, to znamená: Boh spasí. Naše jedno meno je toto jedno povolanie: spolupôsobiť s ním, s Vykupiteľom na jednom

diele spásy."⁴ U všetkých spoločný cieľ: Osobne „dospieť na muža dokonalého, na mieru veku plnosti Kristovej”,⁵ sociálne v Cirkvi „budovať telo Kristovo”,⁶ spoločná milosť, ale „mnohotvárna”.⁷

Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka.

III. Povinnosť k misijnej činnosti.

P. Ernest Bindáč, SVD.

2. Podobne možno hľadať základy misijnej činnosti v postoji svätého Tomáša k jednotlivým filozofickým a teologickým otázkam, ktoré sa osobitne týkajú vykúpenia. Uskromníme sa s jedným dôkazom, ako ho obširne a odborne a dôkladne previedol P. Ohm, OSB, v štúdiu: *Die Stellung der Heiden zu Natur und Übernatur*.

P. Ohm skúma najprv postoj svätého Tomáša k pohanom a jeho posúdenie ich stavu. Potom sa pýta: Čo učí svätý Tomáš

- a) o položení pohanov s hľadiska prirodzeného poriadku,
- b) o položení pohanov s hľadiska nadprirodzeného poriadku?

Odpoveď na prvú otázku možno shrnúť v troch vetách:

1. S prirodzeného hľadiska cíti aj pohan túžbu po pravde. Jeho túžbu môže ukončiť iba nadprirodzené zjavenie.
2. Pohan pozná prirodzený mravný zákon, usiluje sa ho splniť; no len s pomocou milosti sa mu to podarí.
3. Každý človek, tým aj pohan, cíti v sebe túžbu po blaženosti. Táto túžba nájde

⁴ E. Przywara: *Crucis mysterium*, Paderborn 1939, str. 13.

⁵ Ef. 4, 13. ⁶ Ef. 4, 12. ⁷ 1 Peter 4, 10.

úplné utišení iba v nadprirodzenej oblasti, v blaženom videní Pána Boha.

Také je podľa svätého Tomáša polozenie pohanov s hľadiska prirodzeného poriadku. Či treba ešte silnejšieho dôvodu pre misijnú činnosť? Veď za riadnych okolností bývajú pohaní len misijnou činnosťou vytrhnutí z beznádejného polozenia do nadprirodzenej oblasti milosti, kde jedine nájdú uspokojenie, zdokonalenie svojej prirodzenosti, po ktorom teda celá ich prirodzenosť priamo kričí!

I na druhú otázku možno odpovedať v troch vetách:

1. Každý človek má konečný nadprirodzený cieľ. Aby ho dosiahol, potrebuje bezpodmienečne milosť božiu. Schopnosť (potentia oboedientialis) prijať milosť nestratí ani najpodlejší človek. — Moment pre každú misijnú činnosť, pastoračnú a ináč apoštolskú prácu veľmi potešujúci.
2. Veľmi dôkladne poukazuje svätý Tomáš na potrebu viery, milosti, prostriedkov milosti, príslušnosť ku katolíckej Cirkvi, z čoho znovu vysvitá potreba misii. „Akože uveria tomu, o ktorom nepočuli? A akože počujú bez kazateľa? No a akože budú kázať, keď ich nepošlú?“¹
3. Správne prizvukuje svätý Tomáš, že zásadne dostane každý človek, teda i pohan, milosť na spasenie potrebnú, a nie menej dôrazne učí, že riadna cesta k spaseniu je cesta príslušnosti ku katolíckej Cirkvi.

Tým je ozaj majstrovským spôsobom s hľadiska filozofie a vierouky dokázaná potreba a význam misijnej činnosti. Lenže svätý Tomáš nikde nehovorí o týchto pravdách zpod špeciálneho misijného zorného uhla, ale s hľadiska všeobecne teologického.

¹ Rim. 10. 14—15.

B. Moderná misijná veda skúma dôkladne základy misijnej činnosti, ale nie menej svedomite musí riešiť otázku o povinnosti k misijnej činnosti. Keď je misijná činnosť potrebná, kto preberá povinnosť a zodpovednosť za jej uskutočnenie? Keď Cirkev, tak aj jej členovia! Ale všetci v rovnakej miere? Od pápeža až po posledného veriaceho? Svätý Tomáš sa o týchto otázkach nevyslovil, ani tam, kde by sme to priamo očakávali, totiž vo výklade k výslovne misijnému textu: „Idte teda a učte všetky národy.“² Naznačuje však, že Cirkev dostala tento rozkaz a preto ona má povinnosť a právo ho vykonávať. Ale „Cirkev“ je najprv len abstraktný pojem a pozostáva v skutočnosti z členov. Oni preberajú teda túto povinnosť, ale v akom odstupňovaní, o tom svätý Tomáš mlčí. Môžeme však vycítiť, že na vlastnú päsť nesmie nikto hlásať evanjelium, že potrebuje úradné poverenie Cirkvi, ktorá ho posielala, lebo nie je ani dovolené na vlastnú päsť dišputovať s nevercami.³

Predseda pokúsil P. Wirtgen, SVD,⁴ dokázať v učení svätého Tomáša všeobecnú povinnosť katolíkov k misijnej činnosti. Quaest. disp. de caritate⁵ hovorí o povinnosti lásky zachovať a rozširovať „Bonum Divinum“. Z toho jemne a obrátne vyvádza P. Wirtgen povinnosť šíriť „Kráľovstvo božie“. Myšlienka iste veľmi blízka, ale povinnosť k misijnej činnosti je v nej obsiahnutá v najlepšom prípade iba zahalená (implicite). Preto správne poznamenal Schmidlin,⁶ že tento výklad je trochu nútený a podobne by sa dali aj mnohé iné texty svätého Tomáša vysvetliť.

² Mat. 28, 19.

³ Summa theolog. II—II, 10, 7.

⁴ Divus Thomas: Zur Begründung der Missionsliebe nach dem hl. Thomas, 1932, str. 509.

⁵ Čl. 2.

⁶ Zeitschrift für Missionswissenschaft XXIII, str. 180.

Musíme teda konštatovať: Formálne svätý Tomáš nehovorí o misijnej povinnosti.

Odkryli sme tým „negatívum“ v učení svätého Tomáša? Negatívum v tom smysle, že v tom čase teoretické úvahy o otázkach misijnej náuky ešte neboli známe. Hoci sa tomu čudujeme, predsa nesmieme zabudnúť, že vtedy ako ešte aj v najnovšom veku misie neboli predmetom sústavne-vedeckého skúmania a záujmu. Misijná veda ako najmladšia teologická disciplína je ešte len 30.-ročná, hoci praktická misijná činnosť je taká stará, ako Cirkev sama.

Táto skutočnosť prekvapuje, prekvapuje aj u svätého Tomáša; je však pochopiteľná. Misijná činnosť je najprv praktická. Misijná činnosť a tým aj misijná povinnosť je v katolíckej Cirkvi zrejme! Nemáme zvláštnych rozpráv ani o tom, že človek má dve oči, lebo je to zrejme. Ako druhé oko patrí k dokonalému človekovi, tak patrí misijná povinnosť do katolíckej Cirkvi, tak patrí aj k učeniu svätého Tomáša Akvinského.

NAŠE NÁDEJE.

Katolíckym študentkám.

Emília Gáborová.

Byť študentkou, a najmä študentkou katolíckou, je samo v sebe akási výsada, ktorú si musíme vážiť najmä my katolícke študentky. Veď okolo seba vidíme toľko mladých, súcich a nadaných dievčat, ktoré by chcely študovať, a nemôžu, a keby vari študovaly, istotne by viacej dokázali, ako my. Ale je veľa aj takých dievčat, ktoré síce študujú, ale pritom sú iba beztvorou masou, ktorá sa rozkysne tam, kde ju položia.

Ale mŕtvolná nečinnosť v mladosti je najošklivejšia vec, aká len môže jestvovať. Veď

katolícka mládež musí horieť za ideálmi, musí sa zapáľovať za Dobro a Krásu. Lutujem také študentky, ktoré vedia presedieť bez záujmu a vnútorného ohňa celé dni a mesiace, a nijako sa nezapájajú do uskutočňovania programu, ktorý im určil Boh; na všetko len nečinne pozerajú.

My, kat. študentky, musíme si uvedomiť, že žena je rovnocennou složkou v živote každého národa, preto v dejinách národov znamenala vždy mnoho. Ale musíme si uvedomiť aj to, že do behu dejín účinne zasiahly len duševne veľké ženy, ženy, ktoré svojou rozumovou výchovou stáli na úrovni mužov a ktoré svojou duševnou silou a veľkosťou dobývaly si srdcia a duše iných. Listujte v dejinách ľudstva a prídete na záver, že boli ženy, o ktorých sa veľa hovorilo a písalo, ale prestalo sa o nich hovoriť, keď matka zem prijala ich do svojho lona. Zabudlo sa na ne, lebo ich život, ich práca, nemala trvalú hodnotu. Boly to figúrky, ktoré sa ukázaly a hádam svojim vonkajškom očarovali okolie, získaly si sympatie a preto na určitý čas aj vládly. Ale ako čas ich postavil na prestol obdivu, tak ich tiež odstránil, a časom na ne ľudia zabudli. Také ženy nemyslely na to, že hodnota človeka spočíva v snahe prísť do večného života, žiť večne s Bohom, pre ktorého sme všetci stvorení. Tie ženy patria minulosti, v prítomnosti sú pre nás len výstrahou a budúcnosť nebude už na ne ani spomínať.

Ale poznáme aj také ženy, ktorých život a činy hovoria aj po smrti. Neboly to len pasívne osoby, hoci žily v ústraní, lebo vedely byť posilou, útechou a vzpruhou pre tých, ktorí trpeli pre vec náboženskú alebo národnú vo väzniciach alebo na bojištiach. Aj ony chcely byť veľké, ale nie pred svetom, pred ľuďmi, lež pred Bohom. A tým, že netúžily po ľudských oslavách, hlboko zaoraly do ľudského života a súčasne ukázaly cestu k pravej ľudskej a ženskej veľkosti.

Boly to ženy, o ktorých by som povedala, že išly za Kristom s horúcou túžbou počúvať ho a nasledovať jeho život. Išly za ním vtedy, keď konal zázraky, keď ho ľud oslavoval, keď ho chceli vyhlásiť za kráľa, keď ho slávne vítali v Jeruzaleme, ale išly za ním aj po križovej ceste až na Kalváriu a pod križom vytrvaly s Kristom až do konca. Boly to ženy, ktorým nebola cudzia pokora a odriekanie. Hej, pokora, ktorá nás tlačí k zemi, lebo vieme, že sme krehké stvorenia a že bez Boha nie sme nič. Ale tá istá pokora dvíha ženu, lebo kto sa vie ponížiť pred Bohom, toho Boh povyšuje až k sebe. A odriekanie? Veru, keby bolo viac takých žien, ktoré by chcely žiť primerane svojmu stavu a nič viac, ktoré by vedely z lásky k bližnému priniesť len malé obete, verte, že veľa slz by zmizlo s tvári ubiedených. Neskromnosť, neumŕtvenosť zatvrdzuje srdce a zatvára ho duševnej alebo telesnej biede bližného. Listujte v životopisoch svätíc a uvidíte, že nie je medzi nimi ani jedna, ktorá by nebola trpela, ktorá by sa nebola vedela veľkodušne zriekať nielen zbytočných vecí, ale aj takých, ktoré im stav alebo povolanie dávalo a dovoľovalo. Preto máme katolícke hrdinky tak z kráľovských palácov, ako aj z kláštorov alebo zo sedliackych chalúp. Veľké ženy z kráľovských palácov boly chudobné duchom, lebo vedely, že ľahšie je ťažšie prejsť cez ucho ihly, ako bohatému vojsť do nebeského kráľovstva. Boly to v najvlastnejšom smysle sociálne pracovníčky, lebo čo mali, nepokladaly za svoje, ale za dar, ktorý im Boh dal, aby ho podarovali iným.

Veľké ženy videly svoju veľkosť v službe Bohu. V rodinnom kruhu usilovaly sa utvoriť živý obraz svätej rodiny, v ktorej Matka Božia teplou láskou svojho srdca vychovávala svoje sväté Dieťa ako ponížená dievka Pánova. Vo všetkých veľkých ženách obdivujeme dve veci:

Alebo dokonalý obraz matky, ktorá vychovávala deti živým príkladom, alebo statočnú nepremožiteľnú pannu, ktorej Ialia čistoty bola vzácnejšia ako pozemský život. Boly to ženy veľké duchom, veľké srdcom, ženy veľké v Bohu, pred ktorým sa korily, ktorému slúžily, ku ktorému sa verejne hlásily. A neraz sa stalo, že o tých ženách nevedel nikto, kým žily: ich skutky prehovorily až po ich smrti, lebo netúžily po tom, aby svet odmeňoval ich prácu, odmenu očakávaly až u Boha.

A tieto skryté, v ďalekej minulosti žijúce ženy prihovárajú sa k ženám všetkých čias, všetkých národov práve tak, ako v časoch, keď žily a živým príkladom učily. Na tie svet nezaбудol, lebo Boh ich zapísal do večnej pamäti národov, keď ich vyzdvihol na svoj trón ako žiarivý príklad ženského života, ženskej krásy a veľkosti. Táto dejinná skutočnosť nech je aj pre nás povzbudením k nasledovaniu ich života.

Dnes, keď už nad naším národom prehrmelo toľko búrok, Cirkev i národ kladie aj na nás, študentky, väčšie požiadavky, a my iste samy cítime, že samy musíme priložiť ruky k robote a čo len skromným činom prispieť k veľkej obrode sveta. Ale to dokážeme len vtedy, keď budeme devy, veľké duchom a silné v Bohu. Hej, devy, študentky veľké v Bohu a s Bohom! Potom nebudeme ľahostajné k tomu, čo sa u nás a okolo nás deje, ale budeme rozduchovať pod popolom vážnych časových potrieb stlmované iskierky svojich schopností, aby sme ich zavčasu postavily do služieb dobra. Nepotrebuje chorobné typy leňochov, nepodnikavých, zastrčených ľudí bez chrbtovej kosti. Takíto ľudia, a najmä ženy, neznamenajú nič pre kolektívum. Preto nezabúdajme, že na nás čaká Cirkev aj národ, aby sme raz prakticky riešili životné problémy. To dokážeme len vtedy, keď nezabudneme, že Boh je naším Otcom a Cirkev našou milou matkou, s ktorou žiť a v ktorej mrieť je božia výsada.

Mária.¹

Svätý Bernard.

Meno panny, Mária. Povedzme si niečo o tomto mene, ktoré sa vraj prekladá „hviezda morská“. A ozaj. Ona je tá vznešená hviezda, čo vyšla z Jakuba, ktorej iuče osvetľujú celý vesmír. Ona je tá preslávná a vynikajúca hviezda, ktorá je nevyhnutne vyzdvihnutá nad toto veľké a rozsiahle more, žiariac ctnosťami a svietiac príkladom. Kto poznávaš, že sa zmietaš vo vlnobití tohto sveta, uprostred búrok a vetrov a nekráčaš po pevnej zemi, nespúšťaj oči s tejto žiariacej hviezdy, ak nechceš, aby ťa pohltila búrka. Ak nastanú víchry pokušení, ak narazíš na skaly suženi, pohliadni na hviezdu, volaj Máriu! Ak ťa zmietajú vlny pýchy, ctižiadosti, skleslosti alebo závisť, pohliadni na hviezdu, volaj Máriu. Ak ťa znepokojuje veľkosť tvojich hriechov, ak ťa desí osklivosť svedomia a už-úž ťa pohlcuje priehlbina zármutku a priepasť zúfalstva, myslí na Máriu! Ak ju nasleduješ, nezblúdiš, ak ju prosíš, neupadneš do zúfalstva, ak myslíš na ňu, nechýbiš; ak ťa ona drží, neklesneš, ak ťa chráni, nemusíš sa báť, ak ťa vedie, neunavíš sa, ak je k tebe milostivá, dôjdeš k cieľu. Tak sám na sebe skúsiš, že bolo správne povedané: „A meno panny, Mária!“

¹ Na 12. septembra.

Mučeníctvo Panny Márie.²

Svätý Bernard.

O mučeníctve Panny Márie vieme jednak zo Šimonovho proroctva, jednak zo samej rozpravy o umučení Pánovom. Tento je postavený (hovori svätý stariec o malom Ježiškovi) na znamenie, ktorému sa bude protirečiť a tvoju vlastnú dušu (povedal Márii) prenikne meč. A veru, preblahoslavená Matka, meč naozaj prenikol tvoju dušu. Ináč, keby ju nebol prerazil, nebol by vnikol ani do tela tvojho Syna. A keď tvoj Syn už bol naposledy vydýchol, nemilosrdná kopija, ktorá otvorila jeho bok, už nezastihla jeho dušu, ale celkom prenikla tvoju. Jeho duša tam už nebola, ale tvoja sa odtiaľ nedala nijako odtrhnúť. Preto tvoju dušu prenikla taká silná bolesť, že ťa plným právom voláme viacej ako mučenicou, lebo súcitná láska prevýšila každý pocit telesnej bolesti.

² Na 15. sept. sviatok Sedembolestnej P. Márie.

Či sa fa nedotkly bolestnejšie ako meč tie slová, ktoré celkom prenikly tvoju dušu a siahaly až na rozhranie duše a ducha: „Žena, hľa Syn tvoj?“ O aká výmena! Namiesto Ježiša je ti daný Ján, namiesto majstra učeník, namiesto učiteľa žiak, namiesto Syna Božieho syn Zebedeov, namiesto pravého Boha obyčajný človek. Ako by tieto slová neprenikly tvoju dušu, keď číra spomienka na ne rozrýva naše srdcia, hoci sú bezcenné a tvrdé ako železo?

Nedivte sa, bratia, že Mária bola mučenicou v duši. Nech sa diví len ten, ktorý sa už nepamätá, že počul, ako Pavol apoštol medzi najväčšími chybami pohanov spomínal to, že sú bezcenní. Také niečo bolo ďaleko od vnútra Máriinho, nech je ďaleko aj od jej služobníkov. Ale niekto azda povie: Či nevedela už dopredu, že zomrie? Áno, veľmi dobre vedela. Či nedúfala stále, že vstane? Iste, ani trochu nepochybovala. A predsa cítila bolesť s Ukrižovaným? Áno; a veľkú bolesť. A vôbec, aký si divný, brat môj, a odkiaľ berieš takú múdrosť, že viac obdivuješ Máriu, ktorá cíti spolu so Synom, ako Syna, ktorý trpí. On mohol zomrieť telom, ona však nemohla spolu s ním zomrieť srdcom? Ze Syn umrel to urobila láska, nad ktorú nikto väčšej nemal; že matka sa stala mučenicou v duši, to tiež spôsobila láska, ktorá — okrem lásky Kristovej — tiež nemá páru.

Prel. Fr. Privara.

Modlitba svätého Františka Serafínskeho k Panne Márii.

Zdravas, Pani svätá, Kráľovná najsvätejšia, Božia rodička Mária, ktorá si večnou Pannou, vyvolenou najsvätejším nebeským Otcom, ktorú posvätil najsvätejším nebeským Otcom, ktorú posvätil najsvätejším milovaným Synom a Duchom svätým, v ktorej bola a je všetka plnosť milosti a všetko dobro. Amen.

Prel. Fr. Privara.

Ako môžeme Boha chváliť celý deň?

Svätý Augustín.

Či jazyk vydrží celý deň premýšľať o chvále božej? Hľa, trochu dlhšie som hovoril, a už ste unavení. Kto by teda vydržal celý deň chváliť Boha? Prinášam ti liek, ako máš celý deň chváliť Boha, ak ho chceš chváliť. Cokoľvek konáš, dobre čiň, a chváliť si Boha. Kedykoľvek spievaš hymnus, chváliš Boha. Čo robí vtedy tvoj jazyk, ak spolu nechváli Boha aj tvoja duša? Ochabuješ v spievaní hymnu, prestávaš, aby si sa obťeršvil? Neopí sa, a chváliť si Boha. Odchádzaš, aby si si pospal? Nevstávaš, aby si

konal zlo, a chválil si Boha. Pracuješ? Nepodvádzaj, a chválil si Boha. Obrábaš roľu? Nezačínaj súdy, a chválil si Boha. Svojimi nevinnými skutkami budeš chváliť Boha celý deň. Prel. Fr. P.

Slúž Bohu, aby telo slúžilo tebe!

Svätý Augustín.

Telo je tvojou manželkou, je tvojou slúžkou. Rozmýšľaj, ako chceš, predsa len prideš na myšlienku, že si telo musíš podrobiť a že ak bojuješ, boj sa musí skončiť dobre pre teba. Ak sa totižto vyžaduje, aby sa nižšie poddávalo vyššiemu, to i ten, kto chce mať podrobené nižšie veci, musí sa poddať vyššiemu, ako je sám. Uznaj tento poriadok, a tak nájdeš pokoj! Ty sa poddávaj Bohu, telo nech sa poddá tebe. Čo je spravodlivejšie, čo je krajšie, ako keď sa ty poddávaš vyššiemu, nižšie tebe. Ty slúž tomu, ktorý ťa stvoril, aby tebe slúžilo to, čo stvoril pre teba. Nepoznáme totiž tento poriadok a ani ho neodporúčame: aby totiž najprv tebe sa poddalo telo, a až potom ty Bohu, ale naopak: tento poriadok: Najprv ty sa poddaj Bohu, a telo sa potom poddá tebe. Ak však pohŕdaš tým, aby si sa ty poddával Bohu, nikdy nedosiahneš, aby sa telo poddalo tebe. Ak neposlúchaš Boha, bude ťa týrať vlastný otrok. Prel. Fr. P.

Úkon obetovania seba ako zápalnej obety milosrdnej láske dobrého Boha.

Svätá Terézia Ježiškova.

(Svätá Terézia Ježiškova nosila na svojom srdci vo dne v noci tento akt obetovania sa v knihe svätých Evanjelií.)

Ó môj Bože, blahoslavená Trojica, túžim ťa milovať a pracovať na tom, aby ťa aj iní milovali, pracovať na oslavení svätej Cirkvi zachraňovaním duší, čo sú na zemi, a vykúpaním tých, čo trpia v očistci. Túžim dokonale plniť tvoju vôľu a dosiahnuť stupeň slávy, ktorú si mi pripravil vo svojom kráľovstve; slovom túžim byť svätou, ale cítim svoju slabosť a prosím ťa, ó môj Bože, aby si ty sám bol mojou svätosťou.

Keďže si ma až tak miloval, že dal si mi svojho jediného Syna, aby bol mojím Spasiteľom a mojim snúbencom, nekonečné poklady jeho zásluh sú moje; obetujem ti ich so šťastím a ponížene prosím, aby si pozeral na mňa len Tvárou Ježišovou a v jeho Srdci, čo horí láskou.

Obetujem ti ešte všetky zásluhy svätých, čo sú v nebi a na zemi, ich skutky lásky a tiež svätých

anjelov; konečne obetujem ti, ó blažená Trojica, lásku a zásluhy svätej Panny, mojej drahej Matky; jej odovzdávam svoje obetovanie a prosím ju, aby ti ho predniesla.

Jej božský Syn, môj premilý Snúbenec v dňoch svojho smrteľného života nám povedal: „Keď budete niečo pýtať od svojho Otca v mojom mene, dá vám.“ Som teda istá, že vypočuješ moje túžby... Viem, ó môj Bože, že viacej chceš dať, preto viac túžob vzbudzuješ.

Citím vo svojom srdci nesmierne túžby a dôverčivo ťa žiadam, aby si prišiel zaujať moju dušu, Ach! nemôžem prijímať tak často, ako túžim; ale, Pane, nie si všemohúci? Zostaň vo mne ako vo svätostánku, nikdy sa nevzdaluj zo svojej malej hostie.

Chcela by som ťa potešiť za nevďačnosť zlých a prosím ťa ponížené, aby si mi odňal slobodu nepáčiť sa ti. Ak niekedy padnem zo slabostí, tvoj božský pohľad nech hneď očistí moju dušu, zničiac všetky moje nedokonalosti ako oheň, ktorý všetko v sebe pretvára.

Dakujem ti, ó môj Bože, za všetky milosti, ktoré si mi dal; najmä za to, že si učinil, aby som bola podrobená prísnej skúške utrpenia. Radostne budem rozjímať posledný deň o tebe, keď poniesiem žezlo kríža; keďže si mi ráčil dať tento kríž taký drahý, dúfam, že v nebi tebe sa pripodobním a uvidím na svojom oslávenom tele žiarif sväté rany tvojho utrpenia.

Po odchode zo zeme dúfam, že pôjdem požívať teba do vlasti; ale nežiadam si hromadiť zásluhy pre nebo, ale túžim pracovať pre tvoju jedinú lásku, pre jediný cieľ, aby som ti pôsobila potešenie, potešovala tvoje sväté Srdce a zachraňovala duše, čo ťa budú milovať večne.

Večer tohto života zjavím sa pred tebou s prázdnyimi rukami; lebo nežiadam ťa, Pane, aby si počítal moje diela... Všetka naša spravodlivosť je poškvrnená vo твоjich očiach! Chcem sa teda zaodiaľ tvojou vlastnou Spravodlivosťou a prijať z tvojej lásky teba samého ako večné vlastníctvo. Netúžim za iným trónom a inou korunou ako za tebou, ó môj Miláčik.

Vo твоjich očiach čas nie je nič; „veď tisíc rokov ako deň včerajší“.² Ty môžeš teda vo chvíľke pripraviť ma, aby som sa zjavila pred tebou.

Aby som žila v úkone dokonalej lásky, OBETUJEM SA AKO CELOPAL TVOJEJ MILOSRDNEJ LÁSKE, prosím, aby si ma neprestajne stravoval,

¹ Ján 14, 23.

² Zalm 89, 4.

nechával prelievať do mojej duše vlny nekonečnej nežnosti, čo skrývaš v sebe, a aby som sa tak stala mučenicou tvojej lásky, ó môj Bože!

Nech ma toto utrpenie pripraví na to, aby som sa zjavila pred tebou, a uciní konečne, aby som zomrela a aby moja duša bez meškania vrhla sa do náručia tvojej milosrdnej lásky!

Túžim, môj Premilý, pri každom údere svojho srdca obnovovať toto obetovanie nespočítateľne až kým „tiene sa nachýlia“³ a ja mohla som ti odovzdať svoju lásku večne tvárou v tvár!

MÁRIA - FRANTIŠKA - TERÉZIA JEŽIŠKOVA A SVÄTEJ TVÁRE!

**Na sviatok najsvätejšej Trojice 9. júna milostivého
roku 1895.**

300.-dnové odpustky, keď veriaci budú sa modliť toto Obetovanie sa s poníženým srdcom a nábožne aspoň od slov: „Aby som žila v úkone dokonalej lásky...“ až do konca.

Plnomocné odpustky každý mesiac pri riadnych podmienkach, získa ten, kto sa bude modliť túto modlitbu po všetky dni mesiaca.

Prel. Anton Bagin.

Verím v Boha Otca všemohúceho...

Svätý Augustín.

Čo sa stáva, stáva sa iba vtedy, ak Boh chce. aby sa to stalo — či už tým, že aspoň dovoli, aby sa to stalo, alebo to priamo sám uciní. A netreba nám pochybovať, že Boh koná dobre, hoci s jeho dovolením sa niekedy aj zle stáva. Aby sa zle stalo, dovoľuje to iste iba po spravodlivom uvážení; a zaiste všetko, čo je spravodlivé, je dobré. Hoci to, čo je zlé, nakoľko je zlé, nie je dobré, predsa je dobré, že nie je na svete len dobro, ale aj zlo. Keby to nebolo dobré, že jestvuje aj zlo, tu zaiste všemohúce dobro by to vedelo prekaziť. Všemohúcemu dobru je bez všetkej pochybnosti tak ľahko uciníť to, čo chce, ako nedovoliť, aby sa to stalo, čo nechce. Ak by sme to neverili, už samý začiatok vyznania našej viery by bol v nebezpečenstve, lebo v ňom vyznávame, že veríme v Boha Otca všemohúceho. A naozaj: Len preto sa menuje všemohúcim, že môže uciníť, čokoľvek chce. že účinok všemohúcej vôle nemôže prekaziť vôľa nijakého stvorenia.

Prel. Fr. P.

³ Pieseň 4, 6.

Neprimeraná terminológia.

V prvých storočiach kresťanstva pojem „kresťanstvo“ a „kresťanský“ celkom sa kryl s učením Ježiša Krista. Kresťan, to bol druhý Kristus smýšľaním aj životom. Neskoršie, ako vieme z dejín, začaly sa tvoriť väčšie-menšie skupiny kresťanov, lebo nevysvetľovali si všetci rovnako Kristovo učenie. Tu je začiatok bludov, rozličných siekt, ktoré sa odštiepili od Cirkvi, ktorej hlavou bol rímsky pápež. Vyznavačom pravého Kristovho učenia bol potom len ten, kto poslúchal rímskeho pápeža. kto teda bol členom rímskokatolíckej Cirkvi a nie akejkolvek kresťanskej spoločnosti, lebo len rímska Cirkev je majiteľkou a neomylnou vykladačkou Kristovho učenia. Preto najčistejšie kresťanstvo je rímsky katolicizmus. A práve preto celkom sa vžil zvyk vyjadrovať neporušené Kristovo učenie výrazom: rímsky katolicizmus, a človeka, ktorý žije a hlása pravé učenie Krista: rímsky katolík. Dnes pravý vyznavač Kristov je katolík, ktorý uznáva rímskeho pápeža za zástupcu Kristovho na zemi a podľa Kristovho učenia žije. Preto pojem čistého kresťanstva kryje sa len s pojmom rímskeho katolicizmu. To si načim najmä dneska veľmi dobre uvedomíť, lebo keď pod pláštikom kresťanstva dovoľujú si jednotlivci aj spoločnosť dosť odvážne činy, to ešte neznamená, že so všetkým tým súhlasí aj Cirkev rímskokatolícka a že všetko doslovne súhlasí s náukou rímskokatolíckou. Kresťanstvo dnes poznáme vo všetkých formách; preto keď sme ľudsky úprimní, nebudeme sa hlásiť len za kresťanov, ale otvorene poviem, ku ktorej forme kresťanstva sa hlásime, lebo ako vravím, pojem kresťanstva je dnes veľmi široký a obsahy. S tohto hľadiska neviem si vysvetliť, prečo by sa mali na Slovensku zakladať časopisy a nakladateľstvá, v ktorých by vydávali diela písané v „duchu kresťanskom“, pre „kresťanskú inteligenciu“ od „kresťanských literátov“ atď. Katolíci u nás napr. majú Spolok sv. Vojtecha, evanjelici Transcius, a každé z týchto vydavateľstiev predstavuje inú formu kresťanstva; neutrálne kresťanstvo nejestvuje. Ani svätí Cyril a Metod nepriniesli nám nejaké všeobecné kresťanstvo, ale rímskokatolícke kresťanstvo, a k tomuto kresťanstvu u nás na Slovensku hlásime sa len my, katolíci; nikto iný nepokladá svätého Cyrila a Metoda za vierozvestov, len my katolíci. Preto iné vieroučné zamierenie má kniha písaná pre evanjelikov, iné ak je písaná pre katolíkov, hoci obidve mohli by sme hádať

pomenovať kresťanstvom. To vidieť už z toho, že celkom ináč znejú názvy "kresťanský" v katolíckej tlači, ináč napríklad v našich evanjelickej. Čo chcem tým všetkým povedať? Že my, katolíci, držíme sa len svojho katolicizmu, a všetkému, čo konáme, dajme jasnú pečať rímskeho katolicizmu! Keď popúšťame na akési neutrálne kresťanstvo, to budí podozrenie, že chceme dvom pánom slúžiť. Môže sa stať, že s takým neutrálnym kresťanstvom získame kde-tu úspechy, ktoré budú len osobné, lež všeobecnej veci len poškodíme. Verný syn Cirkvi Kristovej môže byť stúpencom len rímskeho katolicizmu. Müller.

Vojna není špás.

Vojna je od nás ďaleko, necitíme jej strašné následky tak, ako iné národy Európy. Za to mali by sme denne na kolenách Pánu Bohu ďakovať. Ale my vidíme, že náš človek len kritizuje vojnu, neuvažuje o jej príčinách a nemyslí na to, že hádam on tiež priložil poľienko na oheň svetového požiaru vojny. Málo je tých, čo kritickým okom hľadajú na svetové udalosti dneška. A ešte menej je tých, čo pozerajú na vojnu a jej následky pod zorným uhlom večnosti. My sa pýtame, čo bude s dušami tých, ktorí padli na fronta, ktorí denne hynú v ohni zápalných bomb, ktorí nie sú pokrstení, lebo nemohli byť? Mnohí z týchto odchádzajú na druhý svet nepripravení; okolnosti boli také, že nemohli alebo hádam v strachu zabudli myslieť na posledné veci, alebo smrť ich zastihla vo spánku atď. Keď jedna duša má väčšiu hodnotu, ako všetky prirodzené bohatstvá sveta, čo povedať o tisícich dušiach, ktoré práve pre vojnové okolnosti neprídu k cieľu, pre ktorý sú stvorené? Hej, vojna je strašná vec! Nepriaznivo vplýva na život hospodársky, ale ešte nepriaznivejšie na život mravný a súčasne ohrozuje aj večnú blaženosť človeka. Modlime sa a žime tak, aby sme si zaslúžili oslobodenie od hladu, moru a vojny. Müller.

Vieš, čo máš vlastného?

Ozaj vlastného? Nič alebo skoro nič; ale ak chceš, môžeš mať všetko! Súhlasím s tebou, že slovo moje je veľmi sugestívne a lákavé a môcť ho použiť na niektoré veci a predmety ukojí naše, azda cez dlhé roky prechovávané sny a túžby, hoci nie vždy oprávnené. Vec, o ktorej môžeš povedať, že ti prináleží a je tvoja, je ti milá, ako by kus tvojho ja.

Všimnime si však zblízka voľaktore z tých vecí, ktoré ty obyčajne svojimi nazývaš. — Či si bohatý alebo chudobný, máš viac alebo menej peňazí. Sú

tvoje? — Hej? — Myslíš?... No, pozrime!... Naj-
saprav od koho si ich dostal? Azda si ich zdedil po
otcovi alebo po inom príbuznom alebo ako odmenu
za vedeckú prácu, preukázanú službu, či ako vzácny
dar veľkodušného priateľa? — Ale neboly vždy tvo-
jím vlastníctvom a ich statočný pôvod ťa oprávňuje
na aktuálne ovládanie.

A teraz, povedzme, — a toto je veľmi dôležité —
sú peniaze tvoje v tom smysle, že si ich pravým, abso-
lútnym majiteľom a môžeš s nimi robiť, čo chceš? —
Hej — odpovieš mi ty. — Ah nie, vravím ja. — Mô-
žeš ich minúť na svoje potreby alebo na potreby svo-
jej rodiny, môžeš z nich pomôcť núdnym, milodar
na dobročinné ciele a bohumilé podujatia, ale ne-
môžeš ich použiť na svoje vrtohy a neužité
márnivé zbytočnosti; rozhodne nie na úkor spravodli-
vosti a lásky; nie na to, aby si sa ty radoval, keď
sú iní v nezavinenom biednom položení. Slovom jest-
vujú akési zákony, ktoré musíš rešpektovať pri po-
užití svojich peňazí a ktoré ti znemožňujú, aby si
ich nazval svojimi, aspoň nie svojimi tak absolútne.

Tieto zákony môžeme shrnúť na jeden a to je
zákon Kristov. Je to zákon spravodlivosti a lásky
spolu. „Čo zvyšuje, dajte na almužnu“ (Luk. 11, 41).
— Takže čiastku peňazí máš použiť na vlastné potre-
by a pre potreby tých, čo sú ti sverení, a ďalšie máš
použiť na ufavenie biednych a v núdných. „Dajte“
— to je rozkaz boží. Dve povinnosti, ktorým nemôžeš
vyhnúť, kladú ruku na jednu a na druhú čiastku
peňazí, ktoré si ty nazval svojimi a ktorých, ako si
videl, predsa nie si majiteľom, ale len opatrovníkom
a správcom z poverenia božieho a v mene Boha.

Chápeš, myslím, že keď hovoríme o peniazoch,
rozumieme pod tým akúkoľvek formu hmotného bo-
hatstva. — Tak aspoň tá inteligencia, rozum, veda —
aspoň to bude moje, myslíš si. A necháš sa unášať
citmi pýchy a namyslenosti, lebo ťa pokladajú za
vzdelanca, bystrého odhaľovateľa tajov prírody a ve-
dy, umelca slova, pera, dláta alebo štetca...

No dobre! Smiem ti však pripomenúť, že tie vlohy
nepochádzajú od teba samého; veď vieš, že sa u teba
len zdokonalily, vďaka šťastlivej výchove a priazni-
vého prostredia, ale ony sú predovšetkým darom Pána
Boha, ktorý ti ich môže vziať dnes-zajtra, dopustiť
na teba dajakú chorobu alebo nešťastie.

Pán Boh ti ich sveril, aby si ich využil. A keď aj
máš z nich slávu a zadostučinenie, to nie je ich
prvotný a výlučný cieľ; keby si ich však nevyužil,
neslúžia svojmu cieľu; ich zlým používaním zradíš
Toho, čo ti ich sveril. Musíš ich teda použiť na dobré
a len na dobré, lebo len tak budú použité podľa

úmyslu Stvoriteľovho. Keď teda nie si voľný pri ich používaní, nemáš ich volať svojimi, ale radšej si často pripomenúť, že ti ich Boh dal.

Za svoju pokladáš rodinu, v ktorej si sa narodil, a neskôr ešte s väčšou záľubou to, čo si si založil vstupom do stavu manželského. Ale keď budeš ženu volať svojou a deti svojimi, nezabudni, že Pán Boh dovolil ľuďom túto vznešenú ustanovizeň, aby vyhoveli božskému poslaneu, ktoré jej on sveril. — Manželka ti je alebo bude daná, aby ti bola družkou, a nie otrokyňou; aby ona zdokonaľovala teba a ty ju, aby ste mali deti, čo majú poznať Boha, milovať ho, jemu slúžiť a tak rozširovať jeho úctu a česť. Len takto budete nástrojom božského poslaneu. — A deti, ktoré oprávnenou pýchou budeš volať svojimi, tiež sú stvoreniami božími, a nemôžeš o nich rozhodovať podľa svojej ľubovôle, lež ich musíš vychovávať podľa božích zákonov a pripraviť ich, aby boli ochotnými stať sa tým a robiť to, čo chce od nich on a nie ty.

Ak si lekárom, advokátom, obchodníkom, robotníkom, roľníkom, ty budeš vždy hovoriť o svojom povolaní. Chráň sa však pridať „svoje“ podľa okolností menší alebo väčší dôraz a zvuk pýchy, namyslenosti, ťažiadosti alebo opovrhnutia a odporu. Ono je tvoje, nakoľko ho prevádzaš; ale nemôžeš ho použiť na zlú vec, pre svoje chůfky. Veď ono je určené na osov všetkých, na odstránenie ich biedy, na zaistenie blaha vlasti, na napravenie krívd, ním máš šíriť pravdu, hájiť spravodlivosť; všemožne sa pričiniť, aby sa zachovali zákony mravnosti.

Veru aj naše povolanie spravujú božie zákony; ono je nástrojom božej vôle. Lebo veď on dáva ľuďom zvláštne náklonnosti a povolenia, aby nimi upozornil na cestu, ktorou chce, aby bola upravená naša činnosť. Ak zblúdiš na plané cesty, staviaš sa proti plánom božím; ak ho zanedbáš, dopustiš sa bezprávia, lebo nechávaš nečinný nástroj, ktorý Boh určil, žeby vykonal vari mnoho dobrého. Keď si tým povolaním aj získaš to, čo ti je potrebné, aby si mohol žiť svojím životom, a keď máš z neho pocit zadostučinenia, ako kto správne používa prostriedky, ktoré mu boli sverené, pre dobro a pravdu, vtedy si v práve: nezbúdaš však, že cieľom tvojho povolania nemá byť zisk ani tvoja osobná záľuba a uspokojenie, čo ti Pán Boh dožiči len ako odmenu za dobre vykonanú robotu; veď povinnosť pozostáva z dobre vykonanej práce a jej cieľom má byť sláva božia a blaho ľudstva.

Ak teda nemôžeš sám rozhodovať o cieľi svojho povolania, ktoré predsa len svojim voláš, používaj toto slovo v tom smysle, — ako pri bohatstve — že ono ti je len sverené ako nástroj na zachovanie, zdo-

konaťovanie, a máš ho použiť na dobré, veď na to ti ho Pán Boh sveril.

— Nemám teda — vravíš mi — nič svojho z toho, čím vládneš?

— Ba hej! Svoje ctnosti a svoje neresti môžeš volať naozaj svojimi. Za ne dostaneš odmenu alebo trest. Ale neresti sú nešťastné vlastnosti, lebo ti priniesú škodu. Ctnosti môžeš pokladať za svoje, ale nie na základe len svojich zásluh, lež najprv a nado všetko, lebo Boh vložil ich zárodok do tvojej duše a dáva ti potrebnú milosť, aby si ich zúrodnil.

Jestvuje však, drahý priateľ, aj istá skutočnosť, ktorá je ozaj a absolútne tvoja, ak chceš. Ona je taká mocná, že nijaká iná moc ti ju nemôže vyrvať; je preto všemohúca. Musíš sa k nej pritulíť takými citmi, ktoré by nemohol umlčať alebo zatlačiť nijaký iný cit, a to môže byť teda iba láska, láska nekonečná. Táto skutočnosť všemohúca, nekonečne milujúca, jestvuje. Je to ten, čo sa stotožňuje s láskou: Boh, ktorý je láska.

Hľa, kto je tvojím; absolútne tvojím. A nie je to slovo až prehnane odvážne. Veď Pán Ježiš sám povedal svojim učeníkom, keď ich učil modliť sa: „Vy sa teda takto budete modlievať: Otče náš...“ Ono teda vyšlo z úst božích.

Všetky ostatné veci, ktoré svojimi voláš, ti môže odňať ľudská alebo božská moc; ale vždy ti ostane, ak to aj sám budeš chcieť, t. j. kým sa nedopustiš smrteľného hriechu — ostane ti nekonečná láska, Boh, naše všetko. A bude tvojím, ozaj tvojím. Môžeš nim disponovať; jeho srdcom, ochranou, intímnu spoločnosťou, kedykoľvek budeš chcieť; lebo on je v tebe so svojou milosťou, žije vo tvojej blízkosti, v každom svätostánku, a Kristovo božské telo prídje sa spojiť s tebou vo svätom prijímaní.

Keď apoštol Tomáš videl rany vzkrieseného Spasiteľa Ježiša Krista, padol pred ním na kolená a vravel: „Pán môj a Boh môj.“ A Pán Ježiš ho nazval blahoslaveným. Blahoslavený budeš teda aj ty, čo veríš. Aj keď nemôžeš nazvať svojimi bohatstvo, rozum, rodinu; no môžeš svojim nazvať Boha samého, ktorý je bohatstvo, láska nekonečná, Otec a Pán celého sveta.

P. Marcel Horniak, SS.

LITERATÚRA.

P. ARNOLD JANSSEN. Nákladom Misiijného domu v Nitre. Str. 237, cena 28 Ks. Krátky časový odstup, ktorý nás delí od smrti P. Janssena, umož-

ňuje nám hlbšie nazrieť do tajov duše tohto moderného apoštola. Lebo keď sa dívame na obrovské dielo, ktoré vykonal a vykonáva skrze svojich synov, pýtame sa, kde načerpal toľko síl na prekonávanie ľudských prekážok, ktoré stály v ceste jeho snahám. A keď prelistujeme celý životopis, vidíme, že P. Janssen bol dokonalo poslušným nástrojom v božích rukách, preto konal zázraky. Milosť božia pripravovala ho na veľké misijné dielo od malúčka, a iste nábožným rodičom ďakoval za pevné základy, na ktorých bola postavená budova jeho duchovného života aj budova misijného diela. Dnes, keď dielo tohto veľkého apoštola sa rozrástlo do svetových rozmerov, iste každého z nás bude zaujímať život a začiatkové práce zakladateľa. Kniha je písaná ľahkým štýlom, pútavo, našim čitateľom vrelo odporúčam. — im.

JEAN-MARIE de BUCK: *Caractères difficiles*. Éd. Desclée, de Brouwer, Paris 1943, str. 251, broš. fr. 30. Kniha je písaná pre rodičov a vychovávateľov mestskej mládeže robotníckych vrstiev, ktorej životné podmienky nedovoľujú uplatniť sa na vyšších miestach. Z týchto skupín obyčajne sa grupujú proletári, lebo sa vraví, že vraj tí ľudia nemôžu byť ničím iným, len tým, čím sú. Práve preto pri výchove mestskej robotníckej mládeže konajú sa veľké chyby a vychovávatelia opierajú sa v orientácii dosť často len o polopravdy. Nedôverujú Cirkvi, lebo tá pripomína náboženské, intelektuálne, morálne a sociálne hodnoty výchovy. Autor z mnohých vlastných skúseností napísal knihu, v ktorej prakticky ukazuje ako načím vychovávať jednotlivcov rozličných pováh aj v chudobných rodinách. Všíma si prostredie rodiny, odкрýva mylné cesty výchovy a naznačuje správne. Kniha patrí do rúk každého vychovávateľa. — im.

Dr. JOSIP ANDRIČ: *Vilika Ljubav*. Roman iz života slovačkih Hrvata. Vydalo Hrvatsko književno Društvo sv. Jeronima, ako 99. knihu Knjižnice Dodrik Romana, Zagreb, 1942, str. 158. Cena neudaná.

Dr. Andrič, chorvatský Kukučín, v románe „Vilika Ljubav“ zachycuje verne život dedičanov Hrvatskog Groba na Slovensku. S ich životom spája ho bratská láska svojho národa. Nenávisť matiek Pavla a Kristíny rozbíja ich veľkú lásku. Pavol odchádza do Ameriky za bohatstvom, ktorým si chce nakloniť matku svojej Kristíny. Po niekoľkoročnom pobyte v cudzine Pavol sa vracia, ale jeho Kristína sa už dotiaľ vydala. Z nešťastnej lásky on tráti rozum.

Ale Dr. Andrič v románe „Vilika Ljubav“ ukazuje aj kus slovenského najnovšieho dejstvomania. Vystupuje do popredia náš Andrej Hlinka, ktorého

autor osobne poznal; odhaľuje jeho pravú tvár: človek bezmedznej lásky k blížnému. Kniha každému poslúži na lepšie poznanie bratského národa, ktorého malá časť žije aj u nás. — pK.

HUGO RAHNER: *Abendländische Kirchenfreiheit*. Verlag Benziger, Einsiedeln 1943. str. 378, viaz. RM 9.50, broš. RM 8.20. Otázka vzťahu medzi Cirkvou a štátom bola vždy predmetom štúdií a rokovaní na oboch stranách. Zdôrazňovalo sa, že Bohu naťm dať, čo jemu patrí, a cisárovi, čo patrí cisárovi. A v dejinách katolíckej Cirkvi, najmä na západe, táto otázka bola veľmi často pretriasaná a vieme, že pri riešeníach nedosiahlo sa vždy shody; nebolo vždy jasné, pokiaľ siaha v niektorých prípadoch moc cirkevná a ako ďaleko môže zasahovať svetské rameno, najmä keď išlo o veci cirkevno-politické. Autor podáva v knihe historický postup riešenia pomeru medzi Cirkvou a štátom v prvých ôsmich storočiach. Začína pápežom Klementom roku 96 a končí pápežom Mikulášom I. roku 865. V knihe sú uverejnené mnohé, dosiaľ neznáme dokumenty, ktoré svedčia o tom, že súhra medzi mocou cirkevno a politickou bola odjakživa pokladaná za prvý predpoklad spoločenského života. Dnes veru táto otázka je tiež aktuálna; preto kniha nebude zaujímať len historikov, ale všetkých, čo študujú politické otázky s náboženského hľadiska. — im.

Dr. ERDMANN HANISCH: *Geschichte Russlands*. I. Band, 2. vydanie. Verlag Herder und Co. Freiburg im Breisgau 1943, str. 250, broš. RM 5, viaz. RM 6.40. Pri tejto knihe zvlášť naťm zdôrazniť autorovu vedeckú presnosť a objektivnosť, s ktorou shodnocuje každý úsek ruských dejín. Tieto dejiny Ruska — od začiatku až po 18. storočie — písal Nemec, ktorému išlo o správne chápanie niektorých politických zásahov ruských cárov a panovníkov, ktoré mali vplyv nielen na vnútorné vedenie štátu, lež utvorily pre Rusko zvláštnu zahraničnú atmosféru, ktorá bola predohrou dnešnej situácie. Sú to dejiny stručné, ale vecné a informujú objektívne. — im.

Dr. JÁN REKEM: *Teplianské duchovné piesne*. Zo staršej eschatologickej poézie Považia. Edícia „Trenčan“, Trenčín 1943, str. 72 s obrazovou prílohou. Cena 30 Ks. Náš slovenský ľud je tvorivý, nedíva sa na veci a činy slepo, ale kriticky, a čo vidí a prežíva, zvýrazní slovom alebo spevom. To sme videli nedávno pri našom slovenskom prevrate a aj dnes. Slovák vedel každú situáciu zbásniť alebo aspoň zveršovať a tiež zhudobniť. Len si tak všimnite naše piesne, ach, koľko pravdy je v nich, koľko správnej

kritiky. Nečudujme sa preto, keď Dr. Rekem vydáva staré teplanské duchovné piesne dnes, keď sa akosi odkloňujeme od „starej slovenskosti“. V teplanských piesňach nezrať sa len hlboko vnímavá duša Teplanov, ale katolícka duša všetkých Slovákov. S malými obmenami stretávame sa s podobnými piesňami po celom Slovensku. Autor poslúžil celoslovenskej veci, keď tieto perly nášho duchovného katolíckeho života zprístupnil širšej verejnosti a vyzdvihol silu tvorivého génia nielen svojich rodákov, lež všetkých Slovákov. Krásne fotografie na konci knihy svedčia, že Teplá nikdy sa neodklonila od katolíckej tradície, SKM má tam staré, hlboké korene, z ktorých iste vyrastie mohutný strom katolíckeho života na Považí. — im.

HERMANN SKOLASTER: Sestra Beata. Preložil Július Šimko. Vydalo Misijné nakladateľstvo, Štiavnik, p. Hrabušice, str. 223, Ks 24. Príklady tiahnu, a mládež hľadá príklady v knihách, v kinách a divadlách. Mládež chce čítať knihy, v ktorých vystupujú hrdinovia s mimoriadnymi činmi, ktorí sa vymykajú z úzkeho kruhu všedného života. A pravých hrdinov všade nevidí, ani nenachádza. Táto kniha predstavuje našej mládeži vzor, na ktorom je čo obdivovať. Nakladateľstvo mi píše, že „netúži po literárnej sláve, ktorá je vrtkavá, ale chce v čim viacerých dušiach zapáliť nezištnú lásku k Bohu a k blížnému, aby naša mládež bola aj smýšľaním katolícka — božia“. Nuž sestra Beata mnohým ukáže cestu k pravej láske, preto jej životopis vrele odporúčam. — im.

JOZEF ŠPIRKO: Výtvarné pamiatky Spišskej Kapituly. Vydala Matica slovenská v Turč. sv. Martine 1943. Slovenský Vatikán — Spišská Kapitula, je vzácnou klenotnicou umeleckých pamiatok, ktoré sú dejinnými svedkami našej minulosti. O týchto pamiatkach píše autor v knižočke s hľadiska historicko-umeleckého. Keď si ju preštudujete, uznáte, že Kapitula je slovenský Vatikán, aspoň v malom vydaní. — im.

Imen

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 8.

Cesty. Haranta: Omša ex voto 337. Müller: rodzený život človeka 338. Soukup: Doka 341. Horniak: Kridla, či prítaž 347. Šima: Na 85. výročie lurdských zjavení 352. Naše deje. Horniak: Práva srdca 361. Carbone: nosť katolíckych talianskych vysokoškola 368. Do výšav 374. Život 377. Literatúra

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M., Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáb, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýľak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 2416.

Casopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

VŠETKÝM SMERISTOM. Všetci dobre viete, že v dnešných časoch, hoci nestúpa hodnota vecí, stúpa ich cena. Ba stáva sa aj to, že keď vecná hodnota vecí klesla, ich cena neklesla, ale naopak, stúpila. Toto veľmi pociťujeme aj v kníhtlačiarňach, no jednako usilujeme sa aj vo vojnových časoch ísť svojím čitateľom v ústrety vo všetkom. Doteraz doplácali sme na všelijaké predpísané prirážky, ale predplatné sme nezvýšili; všetko sme hradili zo študentského fondu. V poslednom čase kníhtlačiareň bola nútená zakúpiť papier za zvýšenú cenu, a to, pravda, my musíme zaplatiť. Položka je veľká. Predplatné do konca roka ani teraz nezvýšime, lebo sme presvedčení, že smeristi pochopia, o čo v dnešných časoch ide, a že nám pomôžu všetko zaplatiť. Preto vkladáme složenky a odvolávame sa na veľkodušné srdcia. Viete dobre, že pre nás peniaze sú iba prostriedkom na uskutočňovanie poslania všefudského, nadprirodzeného, bez ktorého každé ľudské úsilie vyzneje v katastrofálnu prázdnotu ducha, ktorú v modernom slovníku pomenovali medzinárodnou neistotou. Smeristi, keď klopec na vaše šľachetné srdcia, prosíme len tehlíčku na budovu, ktorú na Slovensku chceme postaviť spolu s vami. Verím, že táto výzva nebude márna a že nám pomôžete hradiť nepredvídané doplatky.

K zmenám adres. Všetky zmeny adres vybavuje administrácia pred expedíciou Smeru. Ale musíte uznať, že zmenu adresy nemôže previesť vtedy, keď pisateľ nenapíše ani svoje meno, ani adresu. V poslednom čase dostali sme urgencie, že už tak a tak dlho som na inom mieste, a Smer mi posielate na staré miesto; lež milý pisateľ sa ani nepodpísal ani nenapísal adresu. Vyzerá to neraz ako bezmenný list. Zaznamenávam to len ako kuriozitu, lebo napísať list a nepodpísať sa, to nie je nič mimoriadne. Takéto zvláštnosti redakcie sa vôbec nedotknú, ale administráciu privedú do pomýkova. Preto pri zmene bydliska ráčte napísať aspoň meno a budúcu adresu. Nás to poteší, a vám to iste bude príjemné.

Ctp. bohoslovcom. Vo vás vidíme žulových stvárňovateľov našich myšlienok. Vieme dobre, že vy ste soľou usmievavého Slovenska, preto netreba zdôrazňovať, že s vašou spoluprácou rátame na každom kroku. Naplňte sa apoštolským duchom svätého Pavla, aby ste obstáli na diecéznom fronte, ktorý je len nepatrnou súčiastkou mohutných akcií, ktoré podniká Cirkev Kristova na Slovensku.

Vdp. profesorom stredných škôl. V minulom čísle sme vás upozornili, že študentom dávame Smer za snížený poplatok alebo na vaše odporúčanie zadarmo. Preto vás úctivo prosíme, aby ste upozornili svojich žiakov na náš časopis. Viete dobre, že pre vysokoškolákov otvorili sme zvláštnu rubriku, do ktorej si sami píšú. Stredoškooláci sa pripravujú na univerzitu. Keď teda budú v spojení so Smerom, súčasne budú spojení s katolíckym programom bratislavských vysokoškolákov.

Súbeh. Viacerí smeristi napísali kritiku na obálku nášho časopisu. Nie je možné všetkým vyhovieť. Pošlite nám ideové návrhy. Tie najlepšie primerane odmeníme. Poznáte náš cieľ, nuž pokúste sa zvýrazniť ho obrazne.

K. C. Na obálke Smeru odpovedám na viaceré listové dotazy nie preto, aby všetci vedeli, čo mi poniektorí píšú, lež preto, aby sa z odpovedí všetci poučili. Osoby neprezrádzam a jednou poznámkou dávam odpoveď na viaceré listy.

M. F. Keď som v minulom čísle značke K. V. radil, aby sa neučila rodoláske od arizátorov atď., vôbec som nemyslel na tých, ktorí čestne plnia svoje povinnosti, a najmä, nemal som na mysli inú osobu okrem tej značky. Odpoveď bola všeobecná, a keď sa niekoho súkromne citlivo dotkla, to je jeho osobná vec. Bola to odpoveď celkom vecná, o tom nenačím pochybovať.

L. P. Všetelijako sa kradne. Keď sa v úrade riadne nepracuje, to je tiež krádež. Štát alebo podnik vás

neplatí preto, aby ste sa s kolegynami celé hodiny rozprávali alebo „úradne“ prechádzali po meste, ale preto, aby ste úradovali. Keď stránky nadávajú na úrad, to sa potom priamo vzťahuje na Vás.

F. Z. To je práve chyba, že horliví katolíci vyhýbajú činnosti v katolíckej akcii. Dobré žiť duchovne, to je základ. Ale sám Kristus Pán nám dal príklad, že to nestačí. On bol svätý, najsvätejší Boh, preto išiel loviť duše. Dnes svätá Cirkev, Kristova nevesta, každého volá na rybolov duší. Keď sa na tomto rybolove nezúčastnia duše horlivé, duše presiaknuté životom Kristovým, nemôžeme ich pomenovať horlivými. Od koho vlastne máme očakávať pomoc? Od tých, čo nábožensky žijoria? Tí čakajú na duchovne živých. Preto myslím, že je to zrejme, aby ste sa stali apoštolom katolíckej akcie.

G. I. Nikdy som neriešil v Smere otázky politické, lebo dogmaticko-morálne zásady, o ktorých píšeme stále, vzťahujú sa na každú ľudskú činnosť, teda aj na politiku. Podľa toho teda mohli by ste si dať odpoveď aj na otázku, či máte byť členom strany. Ale na uváženie vám odpovedám: Každý národ je dielo božie, má teda boží nárok na jestvovanie. Aby jestvoval, musí tvoriť duševný aj fyzický organický celok. Vonkajší prejav tejto vnútornej jednoty prejavuje sa v organizácii, ktorú reprezentuje strana. Že je politicky nevyhnutná, o tom nieto najmenej pochybnosti. Keď sa teda cítite národovcom, nemôžete sa vylučovať z organického celku národa. A keď sa vylučujete, nuž buďte skromný a aspoň pred ľuďmi netrúbate, že ste taký alebo onaký národovec. To isté by som povedal o katolíkoch, ktorí v reči bývajú pápežskejší ako pápež, ale keď pápež povedal, aby boli členmi katolíckej akcie, tak okrem prikyvnutia nosom nevykonali nič. Ich osobné pohodlie je im milšie ako borba a boj. To je zrejme. Ale tým nepatrí budúcnosť.

N. A. Najvyššie hodnoty zastávajú a predstavujú hodnotne najvyšší a najcennejší ľudia. Ale nemusia to byť vždy tak. Môže sa stať, že časové okolnosti postavia na prestol reprezentácie veľkých hodnôt ľudí prostredných alebo aj podprostredných. Tým, pravda, vec sama nie je znehodnotená, len zle reprezentovaná. A keby ste videli, že aj tí najsúcejší ľudia sklamlali alebo padli, nikdy sa nesmiete znechutiť a zanechať cestu dobra, lebo ideál je viac ako ten, čo ho predstavuje. Za sväté ideály hodno žiť aj mrieť.

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolene výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čísl. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.

Ján Haranta:

Omša ex voto.

*Päť rokov tomu. Jeseň. Nebo čisté
a rozsýpané šuští dolu listie,
astrami smútku zakvitajú chrámy,
tak o tom čase myseľ rozpráva mi . . .*

*Ďaleko z domu. Láska naliehala
písavať matke listy Do videnia,
kde prvú slasť som zažil Premenenia,
zas všetko krajšie úfnosť spatriť mala,*

*A stíchol škripot kolies vozatajov
a iné časy rozbreskly sa z tajov.
To verím pevne, čo mi viera dala,
že ruka božia viesť ich neprestala.*

*Lež keď sa v roku rozpáperia lúky
a v detských očiach nová radosť zhára,
znie pripomienka s listku breviára,
že obeť svätú priniesť mám za muky,*

*čo v minulom, i v tomto, v ďalšom čase
v beztvárnom smútku trápia duše naše
a Prozreteľnosť v rumoch toľké chrámy
pre budúcnosť či koniec ticho chráni?*

Prírodzený život človeka¹.

Dr. Inocent Müller, OP.

Za poltrefaroka obšírne sme písali o témach: V čom spočíva kresťanská dokonalosť, o záväznosti k dokonalosti a napokon o prostriedkoch na dosiahnutie dokonalosti. Teraz bude reč o samom nadprirodzenom živote. Logickejšie by bolo, keby sme boli najprv vysvetlili podstatu nadprirodzeného života, lež v Smere sledovali sme praktický cieľ: Hneď na začiatku museli sme poukázať, že vyšší duchovný život nie je nijaký luxus alebo výsada niektorých vyvolencov, ale že Boh každého volá k tomuto životu. Tento predsudok chceli sme vyvrátiť, a preto sme dokázali, že k správne duchovnému životu všetci sme viazaní. Tým bolo tiež odôvodnené smeristické hnutie na Slovensku a naše úsilie vychovať náboženskú a duchovnú elitu katolíckych inteligentov.

V nasledujúcich článkoch budeme študovať podstatu nadprirodzeného života. Aby sme lepšie poznali vznešenosť tohto života, ktorý nám Pán Boh dáva zadarmo, dobre bude aspoň nákrátko opísať prírodzený život človeka, ktorý nadprirodzeným životom nebýva zničený, lež zachovaný a zdokonalený.

Človek je naozaj tajomná bytosť, složená z tela a z duše, z hmoty a z ducha, ktoré v najužšom a v najintímnejšom spojení tvoria jednu prirodzenosť a jednu osobu. Môžeme povedať,

¹ Svätý Tomáš Akv.: Suma teol. I, ot. 93—102; Garrigou-Lagrange, OP: Perfection chrétienne et contemplation, sv. I., str. 47 a nasl.: De revelatione, sv. I., str. 197 a nasl.; A. M. Meynard, OP: Traité de la vie intérieure, časť I., str. 3 a nasl.; Chrysogonus a Iesu Sacramentato, OCD: Asceticae et mysticae summa, str. 1 a nasl.; Matthias J. Scheeben: Die Natur und Gnade, str. 15 a nasl.; Dr. M. Matthijs, OP: De imagine Dei in homine secundum doctrinam S. Thomae Aq.; A. Tanquerey: Précis de heologie ascétique et mystique, str. 36 a nasl.

že svet duchovný sa spojil a prenikol svet hmotný a vznikla takto bytosť, ktorá predstavuje dokonalosť vesmíru v malom vydaní; je to malý vesmír, mikrokozmos, ospevujúci nekonečnú božiu múdrosť, ktorá v krásnu bytostnú jednotu spojila dve, celkom rozlišné bytosti. Malý vesmír, ktorý predstavuje človek, je plný života. Svätý Gregor Veľký rozlišuje v človeku tri životy: život rastlinný, živočíšny a rozumový. Človek žije ako rastlina, lebo prijíma pokrm, rastie a rozmnožuje sa. Žije tiež ako zviera, lebo smysliami poznáva vonkajšie predmety, má smyslovú žiadostivosť, vášne a samovoľne sa pohybuje. Napokon rozumovým životom sa podobá anjelom, lebo rozumovo poznáva nadsmyslové bytie, pravdu, a voľou slobodne vyberá rozumom predkladané dobro.

Tieto tri životy nie sú v človeku akési samostatné jednotky, ale jeden preniká druhý; je medzi nimi súradnosť a podradnosť, ktorá má jeden cieľ: dokonalosť celého bytia, celého človeka. Lebo zdravý rozum a biologický zákon súčasne diktuje, že v každom složenom bytí život sa udržuje a rozvíja len vtedy, keď medzi jednotlivými prvkami je súradnosť a keď jednotlivé prvky sú podradené prvku hlavnému, ktorý ich používa, aby sa pri živote udržal. Preto v človeku schopnosti nižšie — rastlinné a smyslové — musia byť podrobené rozumu a vôli. Táto podmienka pravého ľudského života je nenahraditeľná; kde chýba alebo kde nie je celkom uskutočnená, tam sa život zoslabuje, až napokon prichádza smrť; lebo kde nie je v organizme podradnosť, prichádza rozpadávanie prvkov, ktorá končí smrťou.

Preto nielen sväté Písmo, lež aj pohanskí, zdravo uvažujúci filozofi pomenovali život bojom. Hej, život je boj, lebo naše nižšie schopnosti s celým zápalom túžia po rozkošiach, po smyselnej slasti, kým schopnosti vyššie sú zamerané k čestnému dobru. A medzi tými dvo-

ma schopnosťami často prichádza k boju. Veď skúsenosť nás učí, že mnohé veci, ktoré sa nám páčia alebo ktoré pokladáme za užitočné, nie sú vždy mravne dobré. A tuná rozum musí urobiť poriadok, musí bojovať proti nižším náklonnostiam a nad nimi zvíťaziť. To je boj ducha proti telu, boj vôle proti vášňam, ktorý neraz je prudký a bolestný, lebo sa odohráva v samom človeku, ktorý nebýva vždy na každý útok pripravený.

Ale načim vedieť, že hnutia nižších schopností, hoci by boli aké silné, dajú sa ovládať. Veď naporúdzi je veľká sila vôle, ktorá pomocou rozumu má nad vášnivými hnutiami štvorakú moc: Moc predvídania, ktorá spočíva v tom, že múdrou a stálou ostražitosťou predvídame a súčasne predchádzame alebo zamedzujeme zbytočnú obrazivosť, citovosť, vnímavosť a nebezpečné hnutia. Ďalej moc zakázať alebo mierniť prudké a náhle hnutia, ktoré vzniknú v duši. Tak napríklad môžem zabrániť očiam divať sa na nebezpečný predmet, svojej obrazotvornosti môžem zakázať zdržovať sa pri zlých predstavách; keď sa ozve v duši hnev, môžem ho zmierniť, ovládať sa. V moci vôle je tiež zosilňovanie alebo zoslabovanie hnutí vášní. Napokon vôľa má moc riadiť všetky hnutia k dobru, a tým ich odvracia od zla. Človek teda má možnosť a prostriedky vládnuť nad hnutiami nižších schopností, víťaziť nad nimi, aby nebol ich otrokom.

Okrem týchto vnútorných bojov v duši človeka ozýva sa hlas proti Stvoriteľovi. Pravda. zdravým rozumom všetci poznávame a teoreticky aj uznávame, že vo všetkom musíme sa podrobiť svojmu najvyššiemu Pánovi, musíme ho poslúchať. Nuž a táto poslušnosť tiež niečo človeka stojí. Človek túži po nezávislosti, chce byť samostatný a preto nerád sa kloní pred božou autoritou. V duši človeka ozve sa pýcha, ktorá mu nahovára, že mu bude lepšie, keď

bude rozkazovať. A nad pýchou človek zvíťazí iba pokorným uznaním svojej úbohosti, svojej nehodnosti a slabosti, lebo len tak uzná neodškriepiteľné práva Stvoriteľa na stvorenie a vo všetko sa mu podrobí.

Teda už v prirodzenom stave každý človek musí bojovať proti trojakej žiadostivosti, aby sa udržal na ľudskej výške.

Keď človek v boji statočne vydrží a nepodľahne zlým náklonnostiam, právom môže očakávať nejakú odmenu. Jeho nesmrteľná duša príde na hlbšie a väčšie diskurzívne poznanie pravdy a Boha a tiež k čistejšej a trvalejšej láske. A zas naopak, keď v boji dobrovoľne padne a ťažko sa prehreší proti zákonu a keď pred smrťou svoj čin neoľutuje, nepríde k životnému cieľu, zaslúži si trest, ktorý spočíva v tom, že neuvidí Boha a bude trápený trestami primeranými veľkosti a ťažkosti hriechu.

Toto je človek ako koruna stvorenstva, ako najdokonalejší tvor vesmíru. Lež dobrý Pán Boh neuspokojil sa len tým, že človeka obdaril toľkými a takými prirodzenými darmi, že vyniká nad všetko stvorenie. On ho vyzdvihol k vyššej dôstojnosti, keď ho obdaroval mimoprirodzenými a nadprirodzenými darmi. O vyzdvihnutí človeka do nadprirodzeného stavu bude reč v ďalších článkoch.

Dokonalf.

Teolog. prof. P. Emilián Soukup, OP.

Posledné skúmanie o najhlbších dosiahnuteľných koreňoch ľudského života potvrdilo odvekú zásadu viery, že Boh všetko stvoril so zákonom čo najväčšieho možného zdokonaľovania. Dr. A. Parkos-Nitra vraví o telesnom živote: „Životné činnosti spôsobujú vývoj k rozvoju, ktorý sa ukazuje aj u poškodeného organizmu, ba práve u tohto, a ktorého cieľom je

dokonalý jednotlivec svojho druhu. Rozličné bytosti neusilujú teda o dajakú formu dokonalosti, vlastnú im ako jednotlivcovi, ale každá sa vyvíja v smere dokonalosti vlastného druhu. Toto úsilie ovláda nielen individuálny vývoj, ale aj celý vývoj kmeňov. Teda nemyslím, že cieľ vývoja je v samom jednotlivcovi, ale že jestvuje aj nadindividuálny cieľ, ktorý spočíva mimo daného jednotlivca.”¹

Ak pridáme k prírodovedeckej myšlienke myšlienku viery, že božia milosť nenaruša prirodzenosť, ale ju zdokonaľuje, to jest povznáša a dopĺňa jej možnosti, zachovávajúc pritom zákony a spôsob života prirodzenosti, povieťme najprenikavejším bohovedeckým spôsobom myšlienku o kresťanskej dokonalosti tými istými slovami uznaného odborníka v bádaní o živote, len prenesenými do vyššieho, božského poriadku: Boh ustálil, aby životné úsilie človeka smerovalo k nadprirodzenému cieľu. Preto dal mu posväcujúcu milosť, aby spôsobil tak nový vývin a rozvoj životnej činnosti ľudskej duše, ktorý sa má ukazovať tiež u poškodenej duše, ba priam u nej. Cieľom tohto rozvoja, povinného pre bezvýmnočné povýšenie na cestu k nadprirodzenému cieľu, je nadprirodzene dokonalá ľudská duša. Rozličné ľudské bytosti teda neusilujú o dajaký spôsob dokonalosti duchovného života, vlastný len im ako jedincom, ale každá duša sa má vyvíjať smerom k dokonalosti spoločnej všetkým dušiam, povýšeným do nadprirodzeného života vo viere a milosti. Tento spôsob smerovania k dokonalosti ovláda vývoj celej pospolitosti kresťanov. Teda vývin k dokonalosti neurčuje sám jediniec; je tvar dokonalosti, ležiaci mimo jedinca, ktorému sa každý jediniec musí podrobiť a prispôbovať.

Z vecného použitia prírodovedeckej poučky vidíme dvoje: Najsamprv dôkaz zo samej pod-

¹ Pojem života vo fyziológii 1934.

staty ľudského prirodzeného života, že nadprirodzená dokonalosť je povinnosťou každého kresťana nejakým spôsobom a v nejakom stupni; po druhé vidíme potrebu ustáliť dajako spôsob dokonalosti, ktorý by bol mimo povahy jedinca, ktorý by mohol byť cieľom úsilia každej kresťanskej duše, žijúcej v milosti a božej láske. Svätí sú učiteľmi v prvom aj v druhom.

Dokonalý kresťanský život je úplný rozvoj možností, ktoré ľudskej duši poskytuje milosť, viera a láska; je život v mravoch, riadených náboženstvom, a to spôsobom, ktorý prekročil neúplnosť a polovičatosť, ktorú sa usiluje dôsledne vymýtiť vo všetkých odboroch. Dokonalosť je šľachtenie ducha, aby uchopil svätú pravdu, nakoľko možno v celej jej plnosti a hĺbke; šľachtenie vôle a srdca, aby mali svätú lásku v celej jej rýdzosti a sile; šľachtenie výkonných síl, aby sa navonok bezchybne prejavovali skutkami svätej lásky. Svätí ukazujú smysel zásady, ktorú božský Spasiteľ hlásal od začiatku svojej pôsobnosti, zásady o väčšej spravodlivosti.

V dňoch jeho pôsobnosti videlo sa nemožným ešte dokonalejšie zachovávať boží zákon, ako ho zachovávali farizeji a zákonníci so skoro tisícmi podrobnými predpismi. A jednako Pán vraví: „Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako farizejov a zákonníkov, nevojdete do nebeského kráľovstva.“ Osobnosti a spôsob náboženského života svätých zrejme ukazujú, že táto väčšia spravodlivosť je povinný cieľ a povinná úloha, ktorej každý kresťan musí venovať všetky svoje sily ducha. Vidíme totižto postavy svätých nielen v pustovniach, ale bez výnimky v každom období ľudského veku, v každom postavení ľudského života, v každom odbore najrozmanitejších ľudských činností, možností aj nemožností. A každý do okruhu svojich životných okolností volal ku svojim

druhom slovo svätého Pavla: „Prajem si, aby všetci ľudia boli ako ja.”²

Na svätých sa tiež javí nadindividuálny, obecný ráz, ktorý musí mať dokonalosť a úsilie o dokonalosť u každého kresťana. Obecný ráz, ktorý nie je výlučným, nenapodobiteľným svojrázom jedinej a ojedinelej osobnosti. Na svätých zreteľne vidíme pokračovanie božej myšlienky, uloženej v prírodnom zákone o dokonalosti, ako sme ju uviedli na začiatku: že aj duchovná nadprirodzená dokonalosť je približovanie jedinca ideálnemu vývinu celku.

V nadprirodzenom živote nejde o rozmanité druhy ako v prírode, kde druhy sú odchodné, napríklad človek, zviera, bylina; v nadprirodzenom rozvoji ľudskej duše je len jeden druh, lebo je len jeden ideál tohto rozvoja, totižto božia dokonalosť, ako ideál postavená vo vtele nom jednorodenom Božom Synovi. Čím viac sa duša priblíži k tejto dokonalosti, tým viac je tiež dokonalejšia a tým je v nej ucelenejšie vyjadrená úplnosť bytia, ktorá stojí nad bytím jedinca ako takého. Podľa náuky viery božia dokonalosť založená je v absolútnej nespojitosti a jednoduchosti, kým človek svojím životom, svojimi prejavmi a požiadavkami je veľmi složitý. Filozofia hovorí, že složitou daný je pojem nedokonalosti. Teda aj u svätých musíme vidieť tento ďalší krok, úsilie o priblíženie k božej jednoduchosti.

V nadprirodzenom snažení svätých o dokonalosť je táto cesta naznačená a vyjadrená najobecnejšou zásadou sebazapierania, to jest odmietania seba, unikania sebeckosti, aj v prirodzene celkom oprávnených prejavoch sebeckosti. Na začiatku cesty svätých toto unikanie prejavuje sa ťažkými asketickými činmi, v ktorých je značná složitosť. No vždy jasnejšie vyniká a uplatňuje sa kladný smysel takého uni-

² 1 Kor. 7. 7.

kania seba, totižto odovzdanie seba celkom Bohu v jednoduchej láske. Svätý Tomáš Akvinský o tom napísal: „Dokonalosť kresťanského života vlastne a bytostne spočíva v láske; a to prvotne v láske k Bohu, druhotne zasa v láske k bližnému. Na túto dvojakú lásku dané sú hlavné prikázania božieho zákona. Podružne a nástrojove dokonalosť spočíva v radách, ktoré všetky — ako aj prikázania — podriadené sú láske.”³ Vonkajšiu složitnosť prikázaní, vonkajšiu složitnosť prejavov rád, totižto rehoľnej chudoby, čistoty a poslušnosti, svätý Tomáš uvádza na jednoduchosť, na lásku k Bohu. Bo láska je vo svojom bytostnom smysle najjednoduchšia, lebo je najdokonalejší spôsob odovzdania, ktorým sa človek sblízuje s druhou bytosťou, odovzdávajúc sa aj vo svojom najosobitnejšom jadre. Totižto neodovzdáva len časť z vonkajšej složitosti, ale odovzdáva svoju dušu, ktorá svojou jednoduchosťou obsahuje všetky hľadiská složitosti.

Keby sme nemali svätých, ktorí vývojom svojho života a najmä jeho vyvrcholením nám ukazujú až po posledné dôsledky uskutočnené sblíženie s Bohom, jedinou dokonalosťou v nadprirodzenom poriadku, uskutočnenou najdôslednejším spôsobom, aký je na zemi možný, nikdy by sme nepochopili smysel modlitby Pána Ježiša, hoci by sme tušili, že hovorí o ideále dokonalosti, keď prosí: „Ja v nich a ty vo mne, aby sa stali dokonalými v jednote, aby svet poznal, že si mňa poslal a že si ich miloval, ako mňa miluješ.”

Kým niet v človekovi úsilia smerom k tejto jednoduchosťi, dotiaľ niet v ňom ozajstnej cesty dokonalosti. V tom je tiež jedinečná výsada a svojráz kresťanského náboženského života a kresťanskej mystiky. Táto cesta dokonalosti

³ Suma teolog. II—II, 184, 3.

a táto dokonalosť je výlučný majetok kresťanského náboženstva, ako je vonkoncom cudzí každej takzvanej mimokresťanskej mystike, aj tej mystike, ktorá zdanlivo vedie k najjednoduchšiemu spojeniu cez nesmierne odriekavé sústavy asketických úkonov, totižto indickej mystike; lebo jednoduchosť tejto mystiky je jednoduchosť smrti a zničenia. Ale kresťanská dokonalosť svojou cestou vedie k jednoduchosti životného vyvrcholenia, k jednoduchosti spojenia láskou s najvyššou dokonalosťou, ktorá je spolu vyvrcholený život, keďže je prameň všetkého života. Aj to povedal Pán Ježiš: „Prišiel som, aby mali život, aby mali nadbytok života.”

V poslednom čase P. A. D. Sertillanges, OP, povedal slovo, ktoré môže byť novým heslom v kresťanskej dokonalosti a v chápaní dokonalosti svätých. V knihe Zázrak Cirkvi vraví, že „kráľovstvo božie v nás je: pochopiť sa, uskutočniť sa, prekonať sa”.

Netreba ďalej podrobnejšie rozberať dve praktické zásady cesty kresťanskej dokonalosti, ktoré tiež sú tak výrazne vyjadrované na začiatku cesty dokonalosti u svätých, že nemožno slúčiť cestu dokonalosti s akýmkoľvek dobrovoľne udržiavaným hriechom a že dokonalosť nemôže záležať v hromadení asketických výkonov, nech by ono bolo neviem aké usporiadané. Keďže hriech je nástroj složitosti, lebo je nástroj k nedokonalému; asketické úkony, pravda, sú nástroje lásky k dokonalému, ale len nástroje, ktoré tým viacej strácajú význam, čím viacej je vypracované a na prácu súce to jediné, láska, jednoduché odovzdanie jednoduchej Dokonalosti, absolútne odovzdanie absolútnej Dokonalosti.

Krídla, či prŕŕaŕ?

Marcel Horniak, SS.

Dva protichodné filozofické smery priniesly dve, zrejme vzájomne si odporujúce teórie o náruŕivostiach.

„Treba ich celkom potlačiť“ — zneje mienka stoikov.

„Načim ich slepo nasledovať“ — odporúčajú zastanci náuky hedonistov.

Zatlačiť ich úplne? To je číry sen! To je nemoŕné. — Nasledovať ich a oddávať sa im? To by bola hanba, veď je to nemoŕné.

Ak ich zatlačíte, čo bude z človeka? Apatický, bezcitný tvor... Pravý hlupák. Ale, charakter sa neutvorí apatiou, úplnou bezcitnosťou ducha; iba pôsobivou, aktivitou duševných schopností a nadovšetko rozumu a vôle.

„Čo chcú vytrhnúť zo srdca mládeŕe mladistvý vzlet, čínorodý rozbeh a blahodarné nadšenie, ktorých korene rastú v náruŕivostiach?“ Povie si ne jeden dotknutý.

Nech sa len uspokojá. Veď vieme, ŕe sa oni nedajú zničiť a potlačiť; vieme, ŕe je to boj, ktorý sa začína prvým používaním rozumu a končí posledným dychom. Pascal hovorí, ŕe vek nijako nerozhoduje ani o začiatku ani o zániku týchto dvoch náruŕivostí, to jest lásky a ambície.

Teda prvá teória neobstojí. Nemôŕeme ju prijať.

Ani druhá. Ak je čírym snom úplne ich potlačiť, je hanba sledovať ich, lebo:

1. znamenalo by to zrieknuť sa názvu a dôstojnosti človeka. Filozofia nás učí, ŕe človek je animal rationale = rozumné zviera. A práve rozumom sa líši od zvierat (animalia irrationalia). Kto sa teda necháva unášať zvieračimi pudmi, výslovne sa zrieka rozumu, ktorý

by mal použiť na rozoznávanie dobra od zla tým šľachetným úmyslom, aby mohol vyhýbať neresti a navykať na ctnosti.

2. Bolo by to zrieknuť sa názvu kresťana. Zjavenie božie nás učí, že človek pozostáva z tela a z duše. Telom sa podobá zvieratám, tvorom, čo Boh stvoril, hoci pre isté vlastnosti, súlad milosti a krásu, je z nich najdokonalejší. Ale svojou dušou sa líši od nich, lebo tá je stvorená na boží obraz a na podobnosť božiu a vykúpená predrahou krvou Krista Pána. Kto sa však slepo oddáva svojim náruživostiam, vrhne blato, kal na obraz boží, zavrhne vykupiteľské dielo Kristovo, nie je kresťanom, ale... pohanom. Preto:

3. bol by to návrat k pahanstvu. Pred príchodom Krista Pána — veď to dobre vieme — pohani mali zvláštny kult tela, lebo nepoznali, že to, čo zaručuje pravú veľkosť človeka, nie je hmota, do ktorej je odiaty, ale „dych života“, ktorý vdýchol Boh do blata, vlastnými rukami učeného človeka. Kto hovie svojim smyslom, je pohan, nakoľko zaznáva podriadenosť tela duši a svrchovanosť duše nad telom. Slovom bolo by to

4. prevrátiť poriadok, ktorý Boh ustanovil. Medzi týmito dvoma krajnosťami možno azda nájsť strednú, zlatú cestičku? Ale áno. Ponúka nám ju Aristoteles, keď hovorí, že vraj máme s nimi filozofovať. To znamená, máme ich brzdiť, opanovať ich, potlačiť ich a podrobiť vedeniu rozumu, aby sme ich použili na dosiahnutie kresťanských ideálov. Teda pravá cesta: ovládanie seba samých v plnom smysle slova.

„Náruživosti sú najväčšou mocnosťou sveta, ak nie sú jeho najväčšou slabosťou“, ktosi napísal. Ony môžu povzniesť celý svet, ale nás môžu aj strhnúť do najbiednejšieho stavu. O nich večne platí podobenstvo o zrne, ktoré padlo do viacej alebo menej dobrej pôdy. Zú-

rodniť a skypríť pôdu srdca a tak využiť k dobru náruživosti, to je v našich rukách, ... v mojich, твоjich, v rukách každého jedného z nás.

Vezmite napríklad energie prírody. Ak sú potlačené, olúpia ľudstvo o veľké, nesmierne dobrodenia veľkého potenciálu, veľkej činnosti, čo v sebe skrývajú. Nechajte ich voľné, zničily by celý svet, kým opanované a rozumne upravené aj tie najhroznejšie sa stali veľmi užitočnými a ľudstvo obšťastňujú toľkými vynálezmi a prispeli k nášmu pokroku a obecnému rozvoju kultúry. Svetlo (elektrické), ktoré sme poznali, len keď sa za strašnej búrky zjavilo medzi tmavými mračnami, aby nás svojou žiarou a rachotom zdesilo, dnes osvetľuje ulice, dielne, sviatočné schôdzky, posiedky a radostné zábavy, zmeniac tmavú noc v jasný deň. Lode, poslušné nepatrným a lahodným zásahom ruky strojnika, prevážajú obrovské náklady a plávajúce paláce s niekoľko sto cestujúcimi. Dynamit trhá celé vrchy, aby spájal národy, ale tiež môže trhať a hubiť ľudí a výplody ľudského umu: stavby a iné diela techniky. Hľa, nesmierne moc človeka nad energiou; prečo by nemohol človek opanovať duševné energie, svoje náruživosti?

Zničiť ich by bolo detské. Nechať sa nimi unášať bolo by otroctvo. Potlačiť, sputnať a opanovať, to je ušetrenie nesmierne hodnotných síl pre naše mravné zdokonalenie.

Potlačiť ich, vravím; lebo ak človek drží na úzde vlastné náklonnosti a dá im len rozumne odôvodnenú slobodu, zaslúži si uznanie, lebo tým dokáže, že je pánom nad tým, čo je v nás živočíšneho.

Sputnať ich; lebo ak sa nedovolí, aby ich výbuchy nadobudly nebezpečné rozmery, vtedy nielenže nás nestrhnú na zlé cesty, ale ešte nám dajú väčšej odvahy a sily pri vykonávaní dobra, aj keby to bolo niekedy v protive s našou povahou.

O p a n o v a ť ich; lebo dokonalý kresťan je anjel nad skrotenou beštou. Ale aby sme túto beštiu skrotili, musíme skrotiť tak, ako sa robí s ohnivým koňom: dať jej zubadlo a úzdu držať nakrátko, aby nás neniesly, kde by samé chcely, ale tam, kde my chceme.

Len keď sme prinútili telo zabudnúť na jeho primitívnu divokosť a náruživosť sme skrotili a podrobili vedeniu a moci rozumu, len vtedy budeme môcť volať z hlbín srdca: Požehnané náruživosti.

Len malý obraz. Bolo to v kostole svätého Hieronyma v Toulouse. Mladý rehoľník vystupuje na kanceľ. Pohľad neúprosný, hlas truchlivý, posunky rúk vyhrážajúce. Zdá sa, ako by chcel blesky soslať na zástup poslucháčov. Slovmi a pohybmi rúk chce čím jasnejšie a presvedčivejšie opísať zvláštny stav hrozných nešťastí, čo ľudstvu priniesly neskrotené náruživosti a vášne. Ale kazateľ sa zrazu zastaví, ako by sa chcel na chvíľu sústrediť. Oči všetkých sú na neho upreté... Hrobové ticho... Dych všetkých zastavený. Čakajú, že azda vysloví poslednú kliatbu nad náruživosťami a budú môcť počuť slová slávnostného odsúdenia a zavrhnutia. Ale zrazu vnorí svoj pohľad na Ukrižovaného, a hľa, jemný, milý úsmev sa zahráva na jeho perách, tvár mladého rehoľníka sa vyjasní a žiari ako lúče mesiaca za búrlivých, tmavých nocí. — A P. Lacordaire, OP, ako by bol nabral nových síl, pokračuje silným, ale milosťou božou preniknutým, miernym hlasom: „Náruživosť je v človeku ako meč lásky. A ktože by mu ho chcel vytrhnúť pre tie nesčíselné nešťastia, ktoré zaviňuje, bol by podobný tomu, čo by chcel poľamať Homérovu lutnu, lebo ňou ospevoval falošných bohov. Ach, nelámte, neníchte túto lutnu, vezmite ju z rúk slepého básnika a oslavujte ňou dobrodenia, slávu a meno Boha najvyššieho. Spievajte, zem vás počúva a nebo vám odpovie, lebo lutna Homérova je

aj lutnou Dávidovou; a náruživosť človeka vie síce aj usmrtiť, ale vedela aj svet spasiť na Golgote." Tým teda, čo cítia v sebe záchvaty a oheň náruživosti, nech nestrácajú odvahu. Nech sa radšej poďakujú Bohu, že im dal príležitosť k zdokonaľovaniu. „Sila v chorobe sa zdokonaľuje”,¹ vravel Pán svätému Pavlovi, keď ho prosil, aby mu odňal „osteň tela”.²

Tak teda náruživosti, ktoré kladú taký silný odpor túžbam a ideálom mladých ľudí a vystavujú ich skúškam, dávajú im aj príležitosť k boju. Kto bude odvážne bojovať, toho duch zosilnie. Nebude azda nová metafora: „oheň náruživosti”, ale priliehavá. Oheň pre nerozumných býva nebezpečný, zhubný, lebo páli, ničí. No pre tých, čo vedia ním obozretne narábať, má užitočné a blahodarné účinky, lebo svieti, oteplieva, očisťuje. Voči náruživostiam neslobodno byť nerozumným. Treba ich vedieť podrobiť správe rozumu. A vtedy sa stanú vzpruhou, ktorá bude vždy vedieť pobádať ich duševné schopnosti, keď ide o príležitosť vykonať niečo dobrého, a s jej pomocou sa odvážnejšie a rozhodnejšie postavia na odpor zlu.

Bez náruživosti, bolo povedané, nemôžeme byť ľuďmi. Bez silných náruživosti nemôžeme byť pevným charakterom, lebo silné náruživosti, keď sú skrotené rozumnou silou, vykonajú veľké veci a privádzajú k rozumnosti a šľachetnosti. Otvorte dejiny! Čítajte životopis veľkých konvertitov. Zisťujte v nich dve obdobia, jasne oddelené. V prvom veľká, nezriadená náruživosť ich strhla azda až pod obraz boží. Lebo sa dopustili najhorších skutkov. V druhom pod dotykom milosti tá istá náruživosť, dobre, správne zachytená a využitá, povzniesla ich až nad úroveň veľkých ľudí, ktorí sú schopní vykonať skutky viacej ako hrdinské. Udalosť Magdalény, „hriešnice” pre

¹ 2 Kor. 12, 9.

² Tamtiež 7.

náruživosť lásky; ale „kajúcnice“ z lásky ku Kristovi.³ — Život svätého Pavla, „prenasledovateľa Kristovho“ pre nenávisť voči kresťanstvu: ale „kazateľ Kristov“ z odporu k nepriateľom Cirkvi. To sa opakovalo cez dlhé storočia a opakuje sa aj dnes, azda za iných okolností a pri iných náruživostiach. Veď je známy príklad svätého Augustína, svätého Ignáca, Františka Xaverského a dlhý bezpočetný rad horlivých kresťanov, ktorí nemohli odporovať milosti božej, lebo ich priviedla zo stavu duševného otroctva k slobode dieťok božích.

Ako by všetci jednohlasne volali: Pocítili sme trpký osten náruživostí, ale sme sa pre ne strmhľav vrhli do všelijakých nerestí; tak sme z nich pomocou milosti božej vstali a nabrali sily dať sa na cestu ctností, ktoré sú žriedlom a zárukou pokojného a radostného duševného rozbehu. Neslobodno si nechať ujsť roky mladého zápalu a vrenia, aj keď v dušiach rozlieva sa hrejivá láva náruživostí, lebo čím skôr sa ona schladí, tým skôr ztuhne, zmení sa v najúrodnejšiu pôdu ctností a stane sa základom pevného charakteru.

Na 85. výročie lurdských zjavení.

Univ. prof. Dr. Juraj Šimalčík.

2.

Rudderova choroba a jeho zázračné uzdravenie.

V severnom Belgicku, v takzvanom Flandersku, medzi mestami Brugge a Ostende, kde za svetovej ako aj za terajšej vojny zúrily krvavé boje, leží väčšia, asi 2.500 obyvateľov

³ Prečítajte si krásne dielo Rubatscherovej: *Monna Margarita* v krásnom preklade Slavkoviana. Vydala MS 1943.

počítajúca flámska obec Jabbeke. Tu dňa 2. júla 1822 narodil sa syn chudobného robotníka Peter Rudder (de Rudder alebo po flámsky Derutter, niekedy Deruyter).¹

Už od svojej mladosti bol zamestnaný u istého miestneho šľachtica, statkára Du Bus de Gisignies ako lesný robotník. Bol veľmi usilovný, milej povahy, statočný, ale nadovšetko, ako sa na roduverného Fláma patrí, hlboko nábožný rímskokatolík. Vychádzal vždy ráno so sekerkou do blízkeho lesíka svojho zamestnávateľa, aby tam pracoval.

Bolo to práve 16. februára 1867, keď sa v obvyklom čase poberal za svojou prácou. Bolo to ešte blízko kaštieľa Du Busovho, keď sa stretol s dvoma svojimi kamarátmi robotníkmi, bratmi s K n o c k a e r t o v ý m i, ktorí pri rúbani stromov chceli oslobodiť strom, padnutý na mladú plantáž. Ale nevládali. Rudder im chcel pomôcť. Túto kresťanskú a kamarátsku ochotu však draho zaplatil. Práve keď svoju sekerkou obsekával konáriky v ceste stojaceho stromu, otázne brvno, už na spadnutie, vo chvíli, keď spomenutí bratia chceli ho vyzdvihnúť, s veľkým rachotom spadlo na Ruddera a celkom ho privalilo. Zdesení kamaráti horkoľahko ho oslobodili a odniesli do kaštieľa. Rudder bol dlho v bezvedomí, a keď z blízkeho mestečka d'Oudenbourgu privolaný lekár Dr. Affenaer prišiel, zistil, že obe kosti na ľavej nohe Ruddera, to jest kosť holenná a lýtková, sú drsne prerazené, dokonale zlomené. Ako-tak narovnal kosti a dal na ne silný gypsový obväz.

Pre ukrutné bolesti nešťastníka o pár týždňov ten istý lekár vzal obväz dolu. A vtedy sa mu predstavil pred oči jeho strašný obraz. Videl a zistil, že zlomené kosti nielen nesras-taly, ale skôr odďaľovali sa. Utvorila sa ošklivá

¹ Bolsius: Pierre de Rudder, Paris 1913, str. 41.

rana medzi nimi, plná neznesiteľného hnisu. Končatiny otázných zlomenín začaly snetivieť (gangrén), ba zmizla aj okostica z nich. Okrem toho zjavila sa i na priehlavku tej istej nohy podobná snetivá rana, ktorá vznikla ustavičným odtokom hnisu zo spomenutých zlomenín. Hnisavá rana, keď sa stýka so vzduchom, je vždy povážlivého rázu a veľmi ťažko sa hojí. Tým väčšmi bolo to v Rudderovom prípade, lebo v tom čase lekárska veda ešte nepoznala dezinfikovanie (antisepsu), a preto nie div, že Dr. Affenaer už pri prvej prehliadke zbadal, že všetky jeho lekárske úsilia budú asi márne.

Zamestnávateľ Rudderov pokúsil sa o všetko možné, aby ťažko raneného zachránil. Dal zavolať viacej lekárov. Boli to: dvaja z Brugge: Dr. T h a c k e r t a Dr. V e r r i e s t, ďalej Dr. B u y l a e r t z Varsennaere a hlavne Dr. T h i r i a r t, profesor z Bruselu.

Teda piati lekári ho v prvom období nešťastia ošetrovali. Nemohli však nič vykonať a preto jednomyseľne navrhovali odňať zlomenú nohu. Rudder však k tomu nijako nechcel privoliť. Preto radšej trpel ohromné bolesti a ležal na posteli celý rok. Rany mu stále hnissaly a končatiny oboch zlomenín stále sa odďaľovali a už celkom viditeľne vyčnievaly z nohy.

Po roku vstal a pomocou bariel mohol sa horko-ťažko pohybovať. Rany sa však nijako nehojily. Z Ruddera sa stal skutočný a nevyliciteľný mrzák. Živoril z malej penzie, ktorú mu dával zamestnávateľ.

Roky sa míňaly. Prišiel rok 1874, teda už siedmy od ťažkého poranenia. Keďže amputáciu nohy nechcel ani teraz privoliť, mnohí z hore spomenutých lekárov ho opustili. Len Dr. Affenaer ho občas navštívil a vždy sa zhrozil nad stavom úbohého. Pri jednej takejto návšteve rana natoľko hnissala a zlomeniny na-

toľko vyčnievaly, že spomenutý lekár musel vybrať z nich značný úlomok odumretých kostí, takzvaný sekvester, ktorý činil asi 3 cm. Slovom medzi zlomeninami bola už 3 cm prázdnota.

Okrem hore spomenutých piatich lekárov, ktorých statkár De Bus dal zavolať k Rudderovi, zmieňujeme sa teraz o riadnom a povinnom ošetrojúcom lekárovi, ktorý ako okresný lekár mal na starosti aj obec Jabbeke. Bol to veľmi svedomitý a veľký ľudomil Dr. Van Hoestenbergh, z mestečka Staehille. On často navštevoval Ruddera a odborne mu obväzoval nohu. Keď ho z jari r. 1874 (teda po 7. rokoch) znovu navštívil, žasol nad obrazom, ktorý sa zjavil pred jeho očami. Sotva totiž sňal obväz, neznesiteľný hnisavý zápach naplnil celú izbičku Rudderovu, takže musel otvoriť obloku. I on zistil vlastnými rukami vyššie spomenutú značnú vzdialenosť oboch stále snetivých odumretých kostí zlomenej nohy. Keď začal ohýbovať stehno nohy, vzdialené končatiny hneď vyskočili na povrch. Ba čo viac, mohol skrútiť nohu tak, že jej päta prišla celkom dopredu, slovom mohol krútiť nohu tak, ako dajakú rotačnú os.

Pri takomto žalostnom, ba neslýchanom stave Dr. Van Hoestenbergh poradil sa už so spomenutým Dr. Verriestom z Brugge. Oba ja boli tej mienky, že noha Rudderova je navždy stratená. A preto teraz i Hoestenbergh navrhol, aby bola odňatá a Dr. Verriest mu aj určil termín (január 1875), kedy sa má hlásiť v štátnej nemocnici v Brugge. Rudder však aj teraz odmietol. Preto Verriest zriekol sa ho definitívne.

Dr. Hoestenbergh však už aj z povinnosti ako okresný lekár neopustil svojho pacienta ani teraz. Navštevoval ho i ďalej a keď už iné nemohol vykonať, aspoň obväzy mu dával, čo inokedy vykonával si sám Rudder alebo jeho

starostlivá manželka. Koncom januára alebo začiatkom februára 1875 znovu ho navštívil a vykonal svoju obvyklú povinnosť.

Takto živoril Rudder už ôsmy rok vo svojom úbohom stave. Manželka spolu s ním znášala jeho ťažký stav. Okrem toho musel sa starať aj o dve dietky, z ktorých jedno, synček mal ešte len 3 roky a druhé, dievčatko 15 rokov, keď sa bolo prihodilo ich oteckovi otázne nešťastie.

*

I sám Rudder teda videl, že jemu ľudská veda už naskrze nemôže pomôcť. Nestrácal však nádej. No neskladal ju už do ľudskej pomoci. Už od malička bol nábožným človekom a prejavoval zvlášť nežnú úctu k Matke Božej, preblahoslavenej Panne Márii. Táto úcta, spojená s nádejou, stupňovala sa ešte väčšmi, keď čítal alebo počul o tých mimoriadnych uzdraveniach, ktoré sa prihodily v blízkom pútnickom mestečku Oostackeru.

O o s t a c k e r ! . . . Toto malé mestečko neďaleko Gentu (vo Flandersku), nazývané obecné „flámskym Lurdom“, je najúctivejším a najnavštevovanejším pútnickým mariánskym miestom katolíckeho Belgicka. Jeho pôvod je veľmi jednoduchý, ale tým významnejší.

Ako na celom katolíckom svete stále a stále stavajú kaplnky a posvätné jaskyňky na počť preblahoslavenej Panny Márie lurdskej, tak to bolo aj v Oostackere.

Istá grófka z Courtenbourne r. 1870 zriadila tam vo svojom parku akvárium, umiestené v malebne postavenej jaskyni. Nasledujúceho roku dala postaviť do nej sochu preblahoslavenej Panny Márie lurdskej, zhotovenú verne podľa pôvodného lurdskeho vzoru. Oostacker-ský farár slávnostne posvätil sochu, za ktorou čoskoro bola postavená a vysvätená malá, ale veľmi pekná kaplnka. Grófka nielen ochotne

povolila veriacemu ľudu prístup k jaskyni a kaplnke, ale sa postarala aj o to, aby do otázného akvária bola nalievaná aj voda zo zázračného prameňa lurdského, aby takto veriaci ľud mohol sa z vody napiť, ňou sa umyť a odnášať si ju domov. A vypočutia ani nechýbaly. Mnohí našli tam uzdravenie alebo ulavenie svojich neduhov; čoho zvesť rozšírila sa široko-ďaleko.

Vedel teda o tom — ako bolo spomenuté — aj úbohý Peter Rudder. Tak často spomínal: „Keby som aj ja mohol ta putovať, presväta Panna akiste by mi vrátila zdravie!...” Koľké prekážky stály mu však v ceste! Prekážku, ako sa ta dostať taký zmrzačený, by ešte ako-tak zdolal; ale ako premôcť najväčšiu prekážku, ktorú staval do cesty jeho zamestnávateľ, spomenutý Du Bus. Bol len naoko katolíkom, len z etiketných a „diplomatických” dôvodov. V duchu bol liberálom, to jest nevercom. Kedykoľvek mu Rudder predniesol žiadosť putovať do Oostackeru, vždy ho odmietol. Hovoril mu vždy pri takejto príležitosti, že „je ochotný starať sa a to, aby ho ošetrovali lekári, ktorých by si Rudder žiadal, ale nemôže a nechce sa vystaviť posmechu, keby ho poslal na púť”.²

V júni 1874 však umrel tento starý liberál. Jeho nástupcom v hradnom panstve stal sa jeho syn, ktorý aspoň v tom bol lepší od svojho otca, že sa nechcel miešať do vnútorných vecí svedomia nikoho, teda ani Rudderovho. Prispela v tom ohľade mnoho aj manželka spomenutého nového zemepána, ktorá bola naozaj dobrá katolíčka.

Rudder teda mohol nastúpiť svoju dávno túženú púť, ktorú ustálil na 7. apríla (v stredu) roku 1875.

Ráno o 4. hodine toho istého dňa, v sprievode svojej manželky a za jej pomoci, ťažko sa vliekol s dvoma barlami z domu. Že v akom

² Bertrin: *Histoire critique des événements de Lourdes*, Paris 1913, p. 243.

stave bol, môžeme uzatvárať z toho, že cesta k miestnej stanici vlakovej, diaľky nie celého poldruha kilometra, trvala mu skoro tri hodiny, keďže pre svoju chudobu musel ísť pešky. Strážnik stanice Peter Blomme s inými troma mužmi posadili ho do vlaku, ktorý išiel do Gentu. Tu s tými istými ťažkosťami ho sosalili a posadili do poštového vozňa, ktorý ho zaviezol do pútnického mestečka Oostackeru. Tu zasa musel nastúpiť na omnibus, ktorý odvážal pútnikov až k samému posvätnému miestu. Pri poslednom sosalnutí stal sa však zvláštny prípad. Sprievodca omnibusu totiž zbadal, že podlaha vozňa je značne znečistená zápachajúcim hnisom. Celkom pochopiteľné, že verejne a dosť surovo dal na javo výraz svojmu rozhorčeniu, čo Rudder a jeho manželka bez slova museli pretrpieť. Príčina tohto nemilého prípadu bola tá, že cestou obväz Rudderovej nohy sa uvoľnil a hnis pomaly odtekával. Tiež bezprostredný dôkaz jeho úbohého stavu.

Konečne horko-ťažko dorazil až po samu jaskyňu a kaplnku oostackerskú. Celkom vysileného posadili do prvého radu pútnických lavíc. Na požiadanie, aby si uhasil smäd, podali mu pohár vody, čo ho trochu občerstvilo. Potom za stálej pomoci manželkinej začal sa ťažko poberať za sprievodom pútnikov, ktorí podľa obyčaje tri razy mali obísť otáznu kaplnku. Bola to malá, len niekoľko minútová cesta. Dva razy vykonal ju aj mrzák Rudder a chcel aj tretí raz, ale už nevládal. Klesol. Hustý pot sa lial z jeho čela a upadol skoro do bezvedomia. Manželka a ešte jedna neznáma osoba odvliekly ho znovu k laviciam, aby ho tam uložili. Keď sa Rudder trochu prebral, povedal im len toľko, aby ho uložili nie do prvého, ale do druhého radu lavíc, lebo už pri prvom sedení tam zbadal, že stále hmýriaci zástup dotýka sa nevedomky jeho chorej nohy a spôsobuje mu tým nesmiernu bolesť. Tak sa aj stalo.

Mohlo už byť hodne predpoludním. Keď si Rudder trochu oddýchol, stále držaný spomenutými osobami a chorú nohu mavši vystretú na prednej lavici, začal sa modliť. Nebola to dajaká sústavná modlitba, ale skôr hlboký výron jeho ubolenej duše. Pozdvihol svoje ruky k nebesám a prosil Boha, aby mu láskavo odpustil všetky hriechy. Potom obrátil slzavé oči k prekrásnej soche preblahoslavenej Panny Márie lurdskej a prosil ju, aby mu vyprosila u Boha uzdravenie. Pýtal túto veľkú milosť ani nie tak pre seba, ako skôr pre svoju rodinu, aby totižto ako zdravý a schopný práce mohol vyhľadávať sám svoj denný chliebik a uživiť takto manželku a dietky. Táto vrúcna kajúca prosebná modlitba trvala sotva dve minúty.

Ako sa takto spokojne modlil, naraz zbadal, že sa ho zmocňuje akýsi mimoriadny pocit. Sám nevedel, čo to má byť a odkiaľ prichádza, lebo dosiaľ nikdy nezažil voľačo podobného. Pocit tento sa však vždy viacej zväčšoval, až dosiahol extázu. Tu naraz bez toho, žeby o tom vedel, vstal na nohy bez bariel, priblížil sa k mariánskej soche, padol na kolená pred ňou a rozopätými rukami a zaslzenými očima ďalej sa modlil. Keď sa o niekoľko minút prebral z podivného tohto stavu, s úžasom zbadal, že kľací bez bariel. „Pane Bože, kde som? Kde som?“ — zvolal. Uprel svoj zrak na Madonu a pokračoval: „Ó Mária, Matka- Panna, tu kľáčim pred tvojou sochou, vďaka ti!“ Vtom išiel zpiatky, prevzal svoje barly, odniesol ich k soche a zavesil na jaskynnú skalú.

Keď to manželka videla, zdrvená až na dno duše, volala za ním: „Čo sa to stalo, Peter? Čo robíš, čo robíš?“ Rudder však nič neodpovedal, lebo pohrúžený do vrúcnej ďakovnej modlitby vykonal aj obvyklú trojitú cestu okolo jaskyne. Okolostojaci pútnici prepukli v hlasitý plač a manželka omdlela.

Keď Rudder dokončil ďakovanie a manželka aj pútnici prišli k sebe, hneď pobrali sa všetci na zavolanie do blízkeho kaštieľa spomenutej grófkы de Courtebourne. Tu Rudder, obnaživši ľavú nohu, s najväčším prekvapením, ba zdesením zistil, že otážna, predtým taká zohavená zlomená noha je celkom uzdravená. Hnisavé rany snetivé v kolene ako aj na priehlavku nohy celkom zmizly. Ale najpodivnejšie bolo, že zlomené kosti a cez viacej ako osem rokov od seba vzdialené už na tri a polcentimetra, razom sa spojily, zjazvily a pevne zacelily. Obe nohy byly teraz už rovnako dlhé. Len maličká, ako by modroforebná nitkovitá čiarka označovala presne miesta predošlých ťažkých rán.

Návrat Rudderov do rodnej obce Jabbeke bol ozajstný triumf. Doma čakala ho celá obec a slávnostne privítala svojho zázračne uzdraveného rodáka. Potom išli všetci do farského kostola, kde slávnostným Te Deumom zakončili poďakovanie Bohu za takú veľkú milosť.

*

Tento opis choroby a uzdravenia Rudderovho, ktorý svojou mimoriadnosťou a dojímavosťou priamo omračuje človeka, zvečnili vo svojich spisoch najmä dvaja výteční francúzski učitelia a odborníci v odbore lurdskom. Prvý Dr. Juraj Bertrin, profesor katolíckej univerzity v Paríži, vo svojom svetochýrnom prísne vedecko-kritickom diele: „Kritické dejiny lurdských udalostí (Zjavenia a uzdravenia)“, o ktorom diele — vo svojom predhovore k nemu — vtedajší tarbsko-lurdský biskup Dr. František Schœpfer napísal, že je to „kniha, ktorá je pre mňa definitívnou históriou Lurdu”.³ Druhý je Dr. Gustáv Boissarie,

³ Dr. Georges Bertrin: *Histoire critique des événements de Lourdes (Apparitions et Guérisons)*, Paris, Librairie Gabalda 1913; pag. 239—267.

slávny lekár a skoro štvrtstoročný predseda zisťujúcej lekárskej kancelárie lurdskej, ktorý okrem iných, najmä vo svojej lekársko-odbornej knihe „Lourdes, Uzdravenia“⁴ podáva tiež vedecko-kriticky otázný prípad Rudderov. V predošlom opise opieral som sa teda na týchto dvoch veľkých odborníkov.

(Pokračovanie.)

NAŠE NÁDEJE.

Práva srdca.

Marcel Horniak, SS.

Týmito slovami sa oháňajú najčastejšie tí, čo by chceli nimi ospravedlňovať svoje správanie, lebo aj cítia sami, že sa ono neshoduje s istými zákonmi božími a že je v protive aj s láskou, ktorá nás má viesť k našim bližným.

Ale prv, než by sme sa venovali otázke samej — vážne, ako si právom zasluhuje — vyriešme predbežnú otázku, či totižto naše srdce vôbec môže mať voľajaké práva. Nezabúdajme, že na svete iba jeden si môže robiť nároky na absolútne práva, a to je Boh. Stvorenia majú len povinnosti. Ozajstné právo iba jedno: môcť plniť svoje povinnosti, to jest môcť poznať a plniť práva božie. Čo inými slovami znamená: Milovať Boha a slúžiť mu. Jedine toto je ich absolútne právo, v ktorom im nemôže a nemá nik prekážať. A oni radšej majú pretrpieť aj to najhoršie, hoc aj smrť podstúpiť, než vzdať sa tohto práva. Najodvážnejšími hlásateľmi práva milovať Boha a slúžiť mu boli a sú mučeníci.

Čo myslieť teda o právach srdca?

Srdce je veľkým ohniskom, v ktorom sa zapaľujú city, čo spájajú ľudí medzi sebou a

⁴ Dr. Gustave Boissarie: Lourdes, Les Guérisons Paris (L'ouvre de Lourdes, Téqui) 1911; pag 36—46.

jedného k druhému. Tieto sa vlastne shrnú vo dva hlavné: v lásku a nenávisť. Ale nenávisť výslovne zakázal ten, čo nám v reči na hore uložil milovať aj nepriateľa. Ostáva nám teda iba jedna povinnosť srdca: milovať. Milovať Boha nadovšetko a v ňom a pre neho milovať svojich bližných. Teda srdce nemá možnosť voľby, lebo sa musí prispôbiť príkazu lásky a v tom vidieť svoju najvznešenejšiu a najmilšiu povinnosť.

No a práva srdca? Podľa tohto nijaké.

Veď napokon kto by si nárokoval práva, keď z tej povinnosti sála toľká dobrota a láska božia! Či nemáme radšej ďakovať Bohu, že miesto práv, s ktorými by bola spojená aj veľká zodpovednosť, dáva nám radšej sladkú a milú povinnosť, pri konaní ktorej sám nám poskytuje aj potrebnú pomoc a zaistuje odmenu? Otázka práv srdca by tak bola vyriešená.

* * *

Keď je reč o srdci, obyčajne sa myslí na srdce ako na sídlo a stredisko zvláštnej lásky: tej, čo priťahuje jedno pohlavie k druhému. S čím sú spojené aj isté fyziologické zjavy, predstavy, túžby a akési duševné ukojenie. Hej, to je tá láska, ktorá dosiahne svoj plný rozvoj v manželskom stave. Ale prv, než by sa k tomu dostala, musí prejsť cez väčšie alebo menšie prípravné obdobie. Táto však nemusí vždy končiť v manželskom stave. Pre mnohých, bohužiaľ, sa rozvíja a vyvíja v odklone a v odstupe od pravého smeru. Práve takejto láske, ktorá začína akýmsi hmlistým snom, predstavou, akousi neurčitou nádejou, a bohužiaľ, niekedy aj rozochvením a rozpálením tela, obyčajne dáva sa meno láska. Teda o tejto je reč. Z tejto sa narodil aj výraz, na ktorom si toľkí zakladajú a pred ktorým dávajú prednosť mnohým, omnoho vážnejším povinnostiam, lebo v nej vidia jediné a výlučné právo srdca.

Má teda práva láska, tento cit mladých srdc, ktoré sa rozochvejú pred ušľachtilou, milou postavou mladej devy? Každý uzná, že sa toto slovo veľmi zneužíva, dáva sa mu všelijaký význam a stáva sa nejasným, ba podozrivým, lebo mnohý ho používa podľa svojej ľubovôle a nestará sa o to, či aj druhý, čo ho počuje, dáva mu taký smysel a či ho azda v mysli a v predstave nesnižuje.

My mu dávame kresťanský smysel. No tým netvrdíme, že by sa ono mohlo používať aj v inom, podlom smysle. Nie. Slovo láska má mať len jeden smysel, a to kresťanský. Ostatné ho len uponižujú. Tí, čo by chceli lásku zneužiť, nemali by ho nikdy použiť. Keď je použité v kresťanskom smysle, vtedy sa má pokladať za čosi sväté, vznešené, také vznešené, ako je vznešená úloha, ktorú mu Pán Boh sám dal a ktorú ona označuje.

Láska, to je bezpochyby složitý, ale veľmi vznešený cit, ktorý sa zmocňuje tela, duše aj srdca a ktorý Boh dal ľuďom, aby si uvedomili, že sú povolani k zvláštnej, samým Bohom určenej úlohe. Ale majú sa na ňu pripravovať vážne a svedomite. Teda láskou sa ukladá povinnosť, aby jeden druhého neodvádzal od tohto vznešeného poslania. To je jediné právo, čo láska dáva. Kto by sa mu protivil, alebo v inom smysle sa chcel zariadiť, než to spomenutý zákon ustaľuje, odmieta a zavrhuje povinnosť, ktorá, keďže je božského pôvodu, je nedotknuteľná a nezmeniteľná. Kto by ju chcel upraviť podľa vlastnej ľubovôle, žiadal by niečo takého, čo sa protíví určitému a jasnému božiemu zákonu. A to je hriech. No a na vec hriešnu nik nemá právo.

Z tohto však vyplýva aj iný následok, ktorý si tiež načim uvedomiť, že totiž láska, ktorá vyžadáva veci protizákonné, nemá a nemôže mať nárok na toto pomenovanie, o ktorom bolo povedané, že je sväté a vznešené. Je to zneuži-

tie takého krásneho slova tam, kde možno použiť iba meno: náruživosť, vášeň. A keďže náruživosť je viac-menej dobrovoľne a úmyselne spôsobený neporiadok a vzburá proti zákonu, teda poklesok, a ten si nemôže nárokovať nijaké práva, ale ani pomenovanie lásky.

* * *

Takéto reči, ktoré sa zakladajú na suchej logike, asi neuspokoja hlásateľov a zastancov „práv srdca“, ktorí povedia: Čo môže taká chladná, mrazivá logika tam, kde život vrie, city sa búria, náruživosť rozpaľuje, až unáša. Hej, ale kto chce rozumom narábať, ten potrebuje logiku, veď ona je základom rozumovania. Kto chce sísť s cesty logiky, ten ľahko síde aj s rozumu. Či tak nepochodia tí, čo sa nielen príliš odvolávajú, ale aj využívajú svoje práva, zvlášť na poli srdca? Veď to priznávajú aj sami častou výhovorkou, ktorá už prešla aj v porekadlo: „Kde ide o záujmy srdca, tam zdravý rozum ustupuje. Nemá slova.“

A oni si myslia, že tým odôvodnia, ospravedlnia, upravia všetko. Neuvedomujú si, že všetko, čo zmenšuje, zatlačuje a prekáža rozumovým schopnostiam, treba odsúdiť, lebo človeka uponižuje na úroveň nemých tvorov. Ba, neraz ešte aj nižšie. Lebo tie sa aspoň riadia podľa pudu a rešpektujú ho; kým človek, zachvátený a unášaný náruživosťou a vášňou „lásky a právami srdca“, i do bahna sa vrhne. Bohužiaľ, ani vážnejšia úvaha by ich o tomto nemohla presvedčiť o prevrátenosti takého počinania.

Predsá sa len zastavme ešte chvíľu pri nárokováných právach, ktorými sa chvascú a na ktoré sa odvolávajú. Chcú teda, aby srdce bolo voľné obrátiť sa napravo a naľavo, aby sa zviazalo, zadalo len jednej osobe na celý život? Alebo meniť predmet lásky vždy, keď city srdca zmenia smer? Abv svoju moc uplatňovalo

a prevádzalo bez akýchkoľvek noriem a zákonov, aj keby to musel niekto platiť horkými slzami, zahanbujúcim pokleskom a hriechom? Že či sa to môže robiť? Bohužiaľ, skutky to dokazujú, a preto nik to nebude zapierať. Táto sloboda, bohužiaľ, jestvuje, ale či majú na to právo? Či sa to krásne meno sloboda nezmenilo na zvrhlosť?

Opýtajte sa len tých, čo horlia za nezávislosť srdca. Či im to prináša ozajstnú radosť, keď sa tak nechajú unášať vlastným citom? Či je to dôstojné ľudskej vôle, praktického používania a uplatňovania tej slobody, o ktorú sa bijú a ktorú teraz musia uplatňovať len na takom obmedzenom poli? Veď nevidia ďalej od svojich vášní. Ak sa tým má dať výraz ľudskej mohúcnosti, tej ľudskej schopnosti, ktorá si môže voľiť, robiť, čo chce; kde sa človek už nemôže voľne rozhodnúť, lebo čosi silnejšie sa mu stavia do cesty a mu v tom prekáža, tam už badať akúsi podradnosť, ktorá neprináša česť a tým menej slobodu. To je už cesta otroctva.

Priznávať srdcu práva je teda priznať sa k istej forme otroctva, ktoré mu dáva len chvíľkové uspokojenie, akési opojenie citov, ale v duši zanecháva nespokojnosť, ktorá mu bude stále pripomínať, že zneužil svoje práva. Práva srdca! Ono sa to ľahko povie; ale ak ich prijimate, keď vás srdce tiahne k istej osobe, musíte ich rešpektovať aj vtedy, keď tá osoba nie je hodna vašej lásky. Lebo nestačí povedať: Poslúchol som hlas srdca. Rozkazuje srdce? Teda musíte sa pýtať, či vás volá plníť vznesené poslanie alebo nízko ukájať hriešne vášne. Pôidete, kde vás ono tiahne, hotoví vsadiť do hry vlastnú dôstojnosť a vážnosť, česť a meno? Srdce má právo meniť predmet lásky, keď sa už nasýtilo? Teda tak? Nerobí vám to starosti, že voľakto ostane s rozbitým srdcom, so zlomenými nádejami na posmech sveta, azda zahan-

bený a uponižený? Lebo neslobodno zabudnúť, že kto sa nebojí uponižiť osobu milovanú, nemiluje ju; a nemožno milovať osobu, ku ktorej nemáme úcty. Pravá láska ukladá a žiada úctu k milovanej osobe. Ak sa potom srdce, ktoré sa stalo otrokom nízkych vášní, nechá unášať ta, kde niet iného, iba bahno hriechu, ako si môže ešte nárokovať akési práva srdca?

Teda srdce nemá nijaké práva, ak len tie, ktoré sú spojené s povinnosťami a vyvierajú zo slobody, to jest môcť si vybrať osobu, ktorú miluje, láskou hodnou tohto názvu, láskou svätou. Ak sa chceš viazať na celý život, dobre, ale len s jednou; založiť si rodinu a tak spĺňať úlohu, ktorú ti určiť má právo iba Boh tak, ako ju určil aj prarodičom. Toto právo dal Boh len nad tou osobou, s ktorou máš prežiť celý život. Nárokovať si v tomto vlastnú slobodu namiesto božieho zákona a nechať sa unášať srdcom, ak nie priamo telom, to je zneužívanie práva a slobody.

Ó akí úbohí sú tí, ktorí si zakladajú na svojich domnelých víťazstvách, tí, čo dávajú srdcu všetky práva a podrobujú seba, vlastnú slobodu, česť a dôstojnosť, často aj šťastie tyranstvu jeho práv, ktoré ich robia otrokmi.

Počujte mienku muža, ktorý poznal svet a mal možnosť nazrieť do mnohých duší, zvlášť mladíkov, — veď ho milovali, lebo sa im s láskou venoval, — P. Lacordairea, OP, čo vraví: „Pravá láska je čistá. Ona má sídlo v srdci a nie v smysloch. Smyseľnosť ju uponižuje, ju vyháša. Nik nie je toľme vzdialený od lásky ako hýrivec. Čím je srdce čistejšie, tým väčší ho Boh učiní schopným ozajstne milovať, milovať vytrvalo.“ Obyčajne opak toho pokladajú za pravdu. Lebo zabúdajú, že v sexe človek nie je vládcom, ale služobníkom, priamo otrokom. Sú akísi špecialisti, profesionalisti lásky, ktorí sa v tom zdokonalili; ale bývajú rafinovanými sebcami. A nezabúdajte, čo hovorí Na-

sledovanie Krista: „Keď sa myslí len na seba samého, vtedy už zmizla láska.“ Prehnaná smyselnosť je hrobom srdca. Teda i lásky. Ale čím živší je pocit osobnej ceny, hodnoty a cti, tým čistejší a rýdzejší, ozajstnejší a vyšší je tvar lásky. Pravá láska ukladá úctu a je spojená s bojazlivosťou. Kto sa nebojí uponiť osobu milovanú, nemiluje ju.

Pravda, nájdú sa umelci pretvarovania; ale tí zabudli na veľmi dôležité pravidlo: Pravá osobnosť, ktorá si je povedomá vlastnej ceny a má smysel pre česť, bojí sa zneuctiť a uponiť milovanú osobu. Medzi osobami bez cti môže sa prejavíť sexuálna vášeň, nepravá súdržnosť, spoločenstvo v neviazanosti, ale nie láska. Nemorálnosť sa javí v úžasnej plochosti a duševnej prízemnosti, ktorá sa prezrádza častými banálnosťami.

Zrieknuť sa slobody a oddať sa tyranstvu práv srdca je otroctvo, ktoré si mnohí hneď včas neuvedomia, lebo jeho prvé účinky zdajú sa príjemné. Ale je to otroctvo, nakoľko sa človek podrobuje tomu, nad čím by mal vlastne vládnuť. Namiesto toho by mali prijať a plniť zákon toho, ktorý je večná Pravda, Spravodlivosť a Dobrota, prijať jeho autoritu a láskavé vedenie a svoju slobodu uviesť do súladu s jeho vôľou. To nielenže neuponižuje, ale povznáša. Či nie je lepšie prijať zákony Boha, nášho láskavého otca, než sledovať domnelé práva srdca, ktoré sa z poddaného stávajú bezohľadnými tyranmi?

Keď tak uvážite, vy odvážni, smelí mladíci, ktorí ste prístupní šľachetným činom a veľkodušným obetiam, ktorí ste hotoví zlomiť akékoľvek nespravodlivé jarmo za vlastné práva a ochotní za ne aj život dať, na poli lásky by ste nemali mať program dôstojný a primeraný činom šľachetného ducha, kresťanského povedomia?! Mali by ste si pokladať za česť, že môžete svoj život, život ľudí, ktorí sa môžu myliť,

uviesť do súladu so zákonom, ktorý dáva Boh neomylný. Lebo on vám môže dať aj duševné prostriedky, pomocou ktorých zachovávanie zákona vám nebude ťažké. Keď sa srdce bude domáhať svojich práv, buďte na pozore, lebo len jedna láska si zasluhuje vaše city. Tá, čo Boh zošľachtil a povýšil natoľko, že sa stala pokračovateľkou jeho stvoriteľského diela, pri udržiavaní a množení ľudského pokolenia.

Nemali by ste zabudnúť, že človek sa tým väčší vyvyšuje, čím väčší sa zrieka svojich práv a usiluje sa plniť svoje povinnosti. Lebo niet krajšieho výmeru života, ako je ten, čo hovorí: Život je povinnosť.

Činnosť katolíckych talianskych vysokoškolákov.

Dr. Carlo Carbone.

Organizačný rámec.

Hoci talianski katolícki vysokoškoláci tvoria časť mládeže katolíckej akcie, predsa ich cieľom je vyhranenejšia formácia a im primeraná činnosť vo dvoch organizáciách, navzájom odchodných, pre mužov a ženy. Totožným pre obe organizácie je organizačné schéma ako aj organizačný plán. Rovnako najdôležitejšie a všeobecné činnosti (ako kongresy, sjazdy, študijné týždne, generálne zhromaždenia) sú jednotné pre mužské a ženské skupiny. Prvotnou bunkou je združenie katolíckej akcie vysokoškolákov, ktorá jestvuje v každom meste, ak je ono sídlom univerzitným. V menších mestečkách, ktoré nemajú univerzitu, ale v ktorých býva zvlášť cez prázdniny vysokoškolská mládež, sú takzv. sekretariáty, ktoré účinkujú ako združenia s obmedzenou činnosťou.

V Ríme je ústredné predstavenstvo vysokoškolákov a vysokoškoláčiek, složené u oboch z predsedu (prezidenta) a z asistenta cirkev-

ného, ktorých vymenúva svätý Otec. Ostatní členovia, ktorých pre rozličnú činnosť vymenúva predseda a asistent, spolupracujú s nimi pri vedení celého hnutia. Na to sú povolani najmä poradcovia pre štyri oblasti, na ktoré je rozdelené Taliansko (severozápad, severovýchod, stred a juh).

Sdruženia ako i sekretariáty vedú prezident a cirkevný asistent, ktorých vymenúva miestny biskup. Mimo toho shromaždenie ročne volí poradcov pre rozličné funkcie (obyčajne sedem alebo osem). Medzi nimi sú rozdelené funkcie, (okrem prezidenta, tajomníka, pokladníka) ako: poverenci pre misie, tlač, študijné krúžky, pre konferenciu svätého Vincenta, ktorá sa stará o chudobných. Ďalej vymenúva poverencov pre fakulty, ktorých úlohou je viesť propagandu, sdružovať poslucháčov rozličných fakúlt; vždy pre každú fakultu vymenúvajú aj delegátov pre študijné krúžky.

Činnosť sdružení:

Sdruženia rozvíjajú svoj pestrý program podľa troch bodov: nábožnosť, kultúra, apoštolát.

N á b o ž n o s ť. Duchovný život pokladajú za základ a za vrchol celého života katolíckych vysokoškolákov. Nadprirodzený život, so dňa na deň stupňovaný a chápaný vo formách čo raz viac sa zapojujúcich do cirkevnej liturgie.

Vysokoškoláci každú nedeľu, povolávajú profesоров a tých, čo s nimi sympatizujú, zúčastňujú sa na svätej omši vo zvláštnej kaplnke, občas v budovách samej univerzity, ak v nej sa nachádza, ako v Ríme slávna kaplnka Borominov. Na svätej omši zúčastňujú sa po liturgicky s misálom v ruke.

Každý týždeň súci kňaz dáva náboženské kurzy, pre ktoré na niektorých miestach vydávajú archy, vysvetľujú vhodné texty alebo

aj schémy, často ozaj vedecké, ktoré prináša vysokoškolský katolícky týždenník „Azione Fucina”.

Je snaha šíriť uzatvorené trojdňové duchovné cvičenia alebo jednodenné, takzv. Ritiri minimi. Tento pohyb v posledných rokoch znamená neobyčajný postup. Každý mesiac v mnohých mestách a v sídlach rozličných fakúlt, ak tieto sú vzdialené, odbavujú sa prvopiatkové slávnosti so svätou omšou, svätým prijímaním a s večerným klaňaním pred najsvätejšou Sviatosťou.

Na Veľkú noc dbajú o to, aby zadosť učinili cirkevnému predpisu. Pred veľkonočnou spoveďou býva obyčajne trojdňový cyklus prednášok, na ktoré povolávajú profesorov a študentov.

Kultúra. Kultúrna činnosť je pestrá a starostlivo pestovaná. Je zrejmé, že pre vysokoškolákov ona musí byť na prvom mieste.

Bázou všetkej kultúrnej činnosti je zrejme týždenný náboženský kurz. K tomu sa pojí kurz scholastickej filozofie, na ktorom sa všetci zúčastňujú, kde sa študenti soznamujú s hlavnými bodmi našej filozofie. Toto je tým potrebnéjšie, že v talianskych školách nevyučujú filozofiu, ale len dejiny filozofie. A to pre tvrdenia idealistov, že dejiny a filozofia sú totožné, ako učí senátor Gentile, exminister, pôvodca školskej reformy, ním vypracovanej pred ôsmimi rokmi. Filozofia sa vykladá so zvláštnym zreteľom na jej vzťahy k vede, k dejinám, umeniu atď.

Náboženstvo a filozofia slúžia ako solídna príprava pre študijné krúžky. Do každého krúžku vstupujú za členov iba študenti určitého odboru a preberajú problémy, otázky týkajúce sa ich učebného poľa. Obyčajne delí sa na štyri: profesúra, prírodne vedy, medicína, právo.

Každý študijný krúžok je vedený poverencom (viď vyššie), ale mu predsedá kňaz a takzv. maestro — učiteľ, absolvent nejakej fakulty, jeden z našich profesorov, kompetentný v tomto odbore. Maestro riadi rokovania, rieši námietky, ale vo všeobecnosti on nemá pripravovať prednášky. To je úlohou študentov. Bolo by zbytočné podotknúť, že po prednáške nasleduje debata, na ktorej sa všetci môžu zúčastniť.

Tak isto účinkujú misijné a umelecké krúžky, na ktorých je účasť voľná. Na oboch pracujú s najväčším vzletom. Aby táto kultúrna činnosť mohla dosiahnuť svoj cieľ, v každom združení musia zriadiť knižnicu a zaistiť miestnosť pre čítareň s knihami, časopismi, novinami, o ktoré je väčší záujem, ktoré sa vyznačujú živou aktuálnosťou.

Vyspelejšie združenia usporadujú pre mestskú verejnosť poučné prednášky kompetentných ľudí, ktoré majú rozšíriť a utvrdiť kresťanský svetonázor. Otvorenie nového akademického roku deje sa vždy so zvláštnou slávnosťou, ako aj na konci roku: so svätou omšou, so svätým prijímaním, valným shromážením, so slávnostnou rečou a s bilancou vykonanej práce a poradami o budúcom programe. V školskom roku, v prvých marcových dňoch slávia deň svätého Tomáša Akvinského, ochrancu študujúcej mládeže; táto slávnosť má vyznieť čo najmohutnejšie práve v kruhu mestskej inteligencie.

Naopak celkom intímny charakter má „deň fučinov“ (Fucino znamená katolíckeho vysokoškolačka). Týmto už prechádzame na pole ozajstného apoštolátu.

Tento deň má za cieľ sbratanie všetkých, najmä nových vysokoškolákov a precítenie krásnych ideálov rodiny fučinov, ich potrieb, ich aspirácií, ich vznešených cieľov.

Naopak slávnosť imatrikulácie má hrmotný a zábavný charakter; je to obrad úradného pri-

jatia nových vysokoškolákov do radov katolíckej akcie. Táto zábavná činnosť v každom význačnom prejave má svoje miesto; ona označuje radosť zo života kresťanského a svätú veselosť, vždy keď sa srdce riadi podľa vôle božej.

Tu sa organizujú často recitácie, spevy, maškarné plesy atď., čím sa nemálo prispeje na dobro chudobných a na dobro misií. Chudobní, misie, tlač, umenie sú rámcami, v ktorých sa tak charakteristicky odzrkadľuje činnosť mladých Fucinov. Biednym, hlavne v posledných časoch, venujú zvláštnu starostlivosť. Nie je možné predstaviť si sdruženie, ktorému by chýbala konferencia svätého Vincenta, ktorej cieľom je navštíviť a povzniesť hmotne aj mravne biednych v ich domácnostiach. Pri tejto činnosti s jednej strany robia dobro a s druhej, navštevujúc príbytky najväčšej biedy, získavajú si vzácne skúsenosti pre život. Misijnou činnosťou usilujú sa rozšíriť misijné poznatky prostredníctvom prednášok, tlače atď. a pomáhať misiám modlitbou a hmotnými podporami. Študiijné krúžky misijné snažia sa vypracovať misijné témy s hľadiska čisto náučného; ich výsledky sú známe už z tlače. Katolícku tlač akademici podporujú čítaním, rozširovaním a prispievaním. Kde-tu začínajú organizovať dni katolíckej knihy; takto majú veľký podiel na lepšom zajtrajšku. O umenie sa starajú mladí umelci spolu s kritikmi, oduševňujú sa najmä výstavami, súbehmi, odmenami, prejavujúc tiež živý záujem o cirkevné umenie. Napokon fučisti dávajú sa nadšene do služieb diecéznej katolíckej akcie.

Celková činnosť.

Celková činnosť presahuje okruh univerzitného sídla každého sdruženia a je vedená ústredným predstavenstvom, pričom mu pomáhajú poverenci jednotlivých „úradov“, kto-

ré majú na starosti najrozličnejšie odvetvia (napr. misie, umenie, rozveselenie atď.).

Všetka táto činnosť sa sústreďuje okolo mesačníka „Studium“, ktorý sa stal teraz výlučne orgánom absolventov, a okolo týždenníka „Azione fucina“, ktorý vydáva nakladateľstvo Studium, ktoré je vlastníctvom katolíckych vysokoškolákov. Nakladateľstvo vydáva aj prednášky a archy, sbierku pápežských prejavov „La catedra“, ďalej pekne vybavenú a vedecky spracovanú misijnú literatúru, umelecké sošity, básne a aktuálne brošúrky. Celkový život talianskych vysokoškolákov, podporovaný touto vydavateľskou činnosťou, ktorá sprostredkuje ozvenu každého jej dôležitejšieho činu, môže byť shrnutá do tých bodov:

1. Celonárodné shromaždenie, ktoré sa schádza každý rok v Ríme s cieľom predebatovať organizačné otázky, vybrať poradcov pre dotyčné oblasti, posúdiť a schváliť mravnú a finančnú bilanciu.

2. Celonárodný sjazd, na ktorom sa zúčastňujú členovia z celého Talianska, je každý rok na inom mieste. Sjazd je vedeckým strediskom všetkej ročnej kultúrnej práce a jeho organizovaniu sa venuje zvláštna pozornosť. Obecne na každom sjazde — okrem usmernenia duchovného a liturgického — najmä večer a ráno rátajú s prednáškami obecného záujmu, v ktorých preberajú určité témy, cez školský rok prebrané v študijných krúžkoch, s praktickými schôdzkami krúžkov a so schôdzkami zvláštnymi pre misie, umenie atď. Činnosť sjazdu sa uverejňuje.

3. Sjazdy jednotlivých oblastí, na ktorých vypracujú a pripravujú materiál pre celonárodný sjazd. Na tomto sa zúčastňujú aj tí, ktorí pre rozličné príčiny nemôžu sa zúčastniť na poslednom sjazde. Každý sjazd je venovaný rozboru zvláštnych otázok; výsledok tejto práce sa predloží sjazdu.

4. Celonárodným sjazdom sú podobné ročné sjazdy misijné a umelecké; prvý z nich bol vždy v Ríme. Sjazdy organizuje dotýčný „úrad“, ktorý má hlavné slovo aj v ústrednom predsedníctve. So sjazdom umelcov je obyčajne spojená výstava fučistických umelcov alebo ich súbehy. Sjazd umelcov rozhoduje a organizuje účasť katolíckych vysokoškolákov na celonárodných prejavoch umenia, zvlášť cirkevného.

5. Študijný týždeň uzatvára rad celonárodnej činnosti; táto sa odbavovala v Ríme vždy cez vianočné prázdniny; ona nie je kópiou sjazdu: tu podávajú bilanciu, výsledok práce, kým v študijnom týždni pripravujú prácu. V posledných rokoch tieto schôdzky majú charakter čiste scholasticky, (v lepšom slova smysle), zvlášť filozofický.

Záver.

Toto je v krátkosti činnosť talianskych katolíckych vysokoškolákov, ktorí sa usilujú postupovať podľa hesla svätého Otca: „Vždy viac a vždy lepšie.“ Sú šťastní, keď sa môžu naučiť alebo keď si môžu vymeniť svoje názory na prácu so svojimi bratmi iných národností, na ktorých pozerajú s úprimnou, svätou a kresťanskou bratskosťou. Všetci sme bratia, všetci sme bojovníci pre jednu myšlienku Kristovho kráľovstva, všetci sme občanmi teraz pozemskými a zajtra šťastnej večnosti.

DO VÝŠAV.

Ako máme vnútorne žiť.

Blahoslavený Henrich Suso, OP.

Pane, je mnoho rozličných cvičení a spôsobov života. Jeden taký a druhý zasa iný; aj múdrych ľudí je veľmi mnoho a navzájom sa líšia. Je nesčíselný počet kníh a náuk bez počtu. Večná múdrosť, pouč ma krátko o tom, čo skrývajú hlbiny týchto vecí, na čo by som mal najviac dbať na ceste pravého života.

Večná Múdrost: Toto je pravé, najosožnejšie a najkratšie poučenie, aké len možno v knihách nájsť, aby si bol stručne poučený o celej pravde, čo sa týka najvyššej dokonalosti posväteného života: Odlúč sa od všetkých ľudí, očisť sa od všetkých predstáv, oslobod sa od všetkého, čo by so sebou mohlo priniesť prilipnutie, starostlivosť a malichernosť, a zamier svoju myseľ k ustavičnému, tajomnému hľadaniu na Boha, v ktorom by si ma po celý čas nosil pred svojím zrakom s pevným upretím, od ktorého by tvoje oko nikdy neustalo. Ostatné cvičenia v chudobe, pôste, bedlení alebo iné umŕtvovania zamier k tomu istému cieľu. A natoľko ich uplatňuj, nakoľko ťa môžu k nemu priviesť. Hľa, tak získaš najvyšší stupeň dokonalosti, čo medzi tisícmi ani jeden nepochopí, lebo svoj cieľ vidia v iných cvičeniach. Preto tak dlho blúdia.

Služobník: Pane, kto môže neprestajne hľadiť na tvoju tvár?

Večná Múdrost: Nikto z tých, čo žijú na tomto svete. Len preto som ti to povedal, aby si vedel, kde máš pristáť a kde sa máš ponáhľať a kde máš ťahať svoje srdce. A keď sa ti odnime pohľad na mňa, má ti byť, ako by si stratil večnú blaženosť, a máš sa zase vrátiť, odkiaľ si vyšiel, a dávať si pozor; bo ak ho stratíš, si ako plavec, ktorý v divnom šialení víchra stratí stožiar a nevie, kde sa obrátiť. No ak sa ešte nevieš trvalo pri ňom zdržovať, nech ťa časté návraty a stále úteky privedú k ustáleniu a návyku, pravda, nakoľko je to možné. Počuj, počuj, milé dieťa, úprimné naučenia svojho verného Otca a zapamätaj si ich; zatvor si ich do srdca. Uváž, kto je ten, čo ti dáva toto naučenie, a ako to vážne myslí. Ak chceš byť vždy dokonalejším, stavaj si to pred oči; či už sedíš, stojíš alebo chodíš, stále si myslí, ako by som ťa práve napomínal vraviac: „Milé dieťa, ži vnútorným, čistým a vznešeným životom, a tak čoskoro prenikneš do mojich slov a poznáš aj dobro, ktoré ti bolo ešte veľmi skryté.“

Služobník: Buď na veky pochválená, večná Múdrost. Ale keby som to, môj Pán a verný Priateľ, nechcel robiť, prinúť ma k tomu svojimi sladkými slovami a láskavými naučeniami. Pane, chcem; a musím vynaložiť na to všetku starostlivosť, aby som to uskutočnil.

Zohrievajúca láska.

Alžbeta Leseurová.

Aké krásne sú počiatky kresťanskej Cirkvi, vyličené v Skutkoch apoštolských! „Všetci veriaci boli sjednotení a všetkým bolo spoločné, čo mali. Predávali svoje pozemky a svoj majetok a rozdeľovali, ako

kto potreboval. Tiež sa každý deň zdržovali v chráme v jednote toho istého ducha. A lámavši chlieb po domoch, požívali svoj pokrm radostne a s prostým srdcom; pritom chválili Boha, a všetok ľud ich miloval."

Všetok ľud ich miloval, totižto nepatrní a uponižovaní, tí, ktorí verili s nimi a ako oni, aj tí, ktorí dosiaľ nemali ich božskú vieru. Oni, pohrdaní, nenávidení, nedávno našli prostriedok, aby ich všetok ľud miloval. Koľko kresťanov by si mohlo teraz dať toto svedectvo? Koľkí majú v srdci evanjeliový plameň, ktorý očisťuje a osvecuje všetko, čo sa mu priblíži? Vráťme sa ku svätému prameňu; k Evanjeliu, božiemu slovu. Tu čerpajme poučenie pre mravnú silu, hrdinskú trpezlivosť, nežnosť ku všetkým bytostiam a k dušiam. My, kresťania, vždy sa chráňme dolomíť nalomenú trstinu alebo zahasť dohárajúci knôt. Táto trstina je vari trpiacia a boľavá duša jedného nášho brata, a bezcenný knôt, ktorý stlačí naša ľadová ruka, je často ušľachtilý duch, ktorého sme mohli oživiť a pozdvihnúť. Dávajme pozor; nič nie je také jemné a posvätné ako ľudská duša, nič sa nemôže tak ľahko rozbiť. Nech každé naše slovo, každý náš skutok obsahuje živú silu, ktorá prenikne do iných duší a dá im svetlo a silu a ukáže im Boha.

List svätej Terézie Ježiškovej sestre Celine.

JEŽIŠ.

8. mája 1888.

Drahá Celina!

Sú chvíle, v ktorých sa pýtam seba samej, či je to naozaj pravda, že som na Karme! Niekoľko to ani nemôžem veriť! Čože som urobila pre dobrého Boha, že ma zahŕňa toľkými milosťami?

Už mesiac sme odlúčené! Prečo hovorím odlúčené? Aj keby bol oceán medzi nami, naše duše by boli spojené. Jednako viem to, ty trpíš, že ma už nemáš, a keby som sa počúvala, prosila by som Ježiša, aby mi dal tvoj ziaľ; ale pozri sa, nepočúvam sa; bála by som sa, že by som bola sebecká, keby som pre seba chcela lepšiu čiastku, totižto utrpenie.

Máš pravdu, život je často ťažký a trpký; ťažké je začínať lopotný deň, najmä keď sa Ježiš skrýva pred našou láskou. Čože robí tento milý Priateľ? Či nevidí našu úzkosť, ľarchu, ktorá nás tlačí; kdeže je? Prečo nás nepríde potešiť?

Celina, nič sa neboj, je tu, celkom blízučko pri nás! Dívaj sa na nás; žobre od nás túto námahu, tieto slzy... Potrebuje ich pre duše, pre našu dušu; chce

nám dať takú krásnu odmenu. Ó, uistujem ťa, že ho to veľa stojí, keď nás napája horkosťou. Ale vie, že je to jediný prostriedok, aby nás pripravil na to, žeby sme ho poznávali, ako on sa poznáva, aby sme sa aj my stali bohmi! Ó, aký údel! Aká veľká je naša duša! Povznesme sa nad veci pomínuteľné, držíme sa v určitej vzdialenosti od zeme. Vyššie je vzduch taký čistý! Ježiš sa môže skrývať, ale tušíme ho...

ŽIVOT.

E. Necchi.

Dr. Ludovít Necchi narodil sa v Miláne 19. IX. 1876 a študoval lekárstvo a filozofiu ako dôverný priateľ Augustína Gemelliho, s ktorým vždy horlivo debatoval o svetonáhľadných zásadách; boli si veľmi úprimne oddaní a svorne študovali obľúbené svetské vedy; ale na poli náboženskom sa nemohli shodnúť, lebo Necchi bol horlivý katolík, prísne konfesionálneho života, avšak Gemelli bol voľnomyšlienkar a dočasne aj predsedom istej slobodnomurárskej lóže; v tom sa nidy neshodli. Necchi bol v lekárskejších vedách vynikajúcou autoritou v odbore neuropathologie, ale bádal aj v psychologii (o rozličných predstavách a iné), psychofyziologii (o objektívite smyslového poznania, o psychologickéj analýze a pod.), vo filozofii (o probléme priestoru a času, akosti hmotného sveta atď.), a tu hlavne bol obhajcom scholastickej (neoscholastickej) filozofie, pri čom mu bol výtečným vodcom P. Mattiussi, SJ. Veľmi sa zaslúžil o štúdium ľudského poznávania a skvele ukázal, čo zmôže zdravý rozum (*lumen naturale*), osvietený vierou; bol skvelým obhajcom katolíckej náuky v čase, keď to bolo v Taliansku najviac potrebné a keď k tomu patrila nemalá obetavosť voči vyšším cieľom. Bol horlivým pripravovateľom katolíckej univerzity Božského Srdca v Miláne, ktorú konečne založil pápež Pius XI., svätej pamäti, spolu s Gemellim. Stal sa tiež prezidentom talianskej spoločnosti pre filozofické a náboženské štúdie a mal aj dosť iných dôležitých verejných funkcií; bol aj terciárom františkánskej rehole. Zomrel pomerne mladý 11. I. 1930. A po jeho smrti sa naraz Gemelli obrátil, složil profesúru histologie a embryologie na univerzite v Turine (kde bol jeho nástupcom do nedávna žid Jozef Levi), vyštudoval teológiu, stal sa kňazom, vstúpil do františkánskej rehole, stal sa profesorom na uvedenej univerzite Božského Srdca. Pre mimoriadne

zásluhy o túto univerzitu je jej permanentný, doživotný Rector Magnificus. Keď mu predložili otázku, prečo a akým vplyvom tak rázne konvertoval, (Gemelli) odpovedal slovami známymi z officia (breviára) o svätom Jánovi Nepomuckom: „Secretum meum mihi, secretum meum mihi.“ Ale my by sme sa ťažko bránili pomysleniu na vplyv mŕtveho už Necchiho. Prípravy na beatifikačný proces Necchiho sú už v prúde.

Univ. prof. MUDr. J. F. Babor.

Zamaskovaný palác.

Keď tak padne ničivá bomba na prízemný, po prípade na jednoposchodový dom, — ako som to videl nedávno v Turine — jej explozívne účinky vidí každý chodec. Inak vec dopadne pri viacposchodových budovách, ak sa podlhovasté výbušné teleso zavŕta do hrebeňa strechy alebo zasiahne časť domu od dvora. Keby sme nevideli detonačné účinky hrozného uvoľňovania stlačenej plynovej masy na vytrhaných a rozffkaných oknách a na ceste zanesenej škridlicou, ťažko by sme si uvedomili blízkosť tej nesmiernej skazy.

Blázon by bol každý majiteľ takého domu, keby ponasádzal nové obločné rámy a upravil celú budovu zvonku tak, aby dostala pôvodný výzor. A predsa my to robíme, keď bomby najrozličnejších vášní explodujú v našom duchovnom paláci. Hovorím, v paláci, lebo každý inteligent, či duchovný či laik, je svojím vzdelaním a životným postavením viacposchodovou budovou, ktorá vyniká nad ostatné. Nuž a keď sa stalo, čo som vyššie spomenul, tento náš bombardovaný palác ostane celý iba zvonku. Trhliny sa totiž starostlivo zamaskujú sympatickým travertínom zdvořilosti a pretvácky. Žije sa na prízemí náboženskej ľahostajnosti, sebeckta a pohŕdania inými. Často sa, pravda, sostupuje do podzemia hrabivosti, mamonárstva a požívačnosti. Ba sem sa chodí aj po opium smyselnosti a mravnej hniloby. Návštevníkom sa, pravda, pritom rozpráva o veľkolepých salónoch dobra, humanity a počestnosti, ktoré sú vraj na vrchných poschodiach. No nikde nevidno zdvih ani schodište, po ktorom by sa ta chodilo. A pýtať sa nahor, aby sme si ta išli pozrieť, bolo by domácemu pánovi veľmi odporné, ba bola by to priamo bezočivosť a hrubá nezdvorilosť. Tam chodí len on sám, a to tiež len vo zvláštnych životných okolnostiach, ktoré sa ináč v bežnom slovníku nazývajú hryzenie svedomia, alebo po nečakaných úderoch. Pozerá tú hrôzu rozvalín, tú rozkydanosť svojej dôstojnosti. Ale ani vtedy ne-

vidí všetko dobre, lebo sú ešte prášky na uspatie svedomia a okrem toho mravné podzemie a salónne poschodia nemajú rovnaké svetlo.

Len Boh, ktorý vidí vždy a všade všetko, má pojem o tejto spustlosti v impozantnej budove nášho postavenia a vzdelania. Ale aj ľudia sa všeličo dozvedia o takom zamaskovanom paláci. Vyškriabu sa poniklovanou odkvapovou rúrou našich slov a skutkov až hore do „salónov“, azda si odpľujú a povedia: Moderný obielený hrob!

E. Macák, SS.

Znehodnotená hodnota.

Raz sa ma ktosi pýtal, prečo mladá nastupujúca inteligencia tak pudove bočí od kostola... Nuž preto, — odpovedal som, — že jej výchova nedala pochopiť jej životnú dôležitosť a kaleidoskop smyslových pôžitkov dnešného sveta vedel ju pevnejšie zachytiť než nadsmyslová veľkosť domu božieho. Prvý dojem chladu pri vstupe do kostola rýchle sa mení na neprijemný a omínajúci pocit bezúčelnosti či zbytočnosti. Prichádzame do kostola ako ľudia dneška, u ktorých je rozhodujúcou veľmocou vnímanie očí a smyslov vôbec. Rozum a vôľa strácajú u nich — aspoň prakticky — svoje prvenstvo, ktoré im prisúdil už Platón. Nuž a slabé smyslové zážitky vyvolávajú i slabé výkony duševných schopností. A podľa toho sa potom nesprávne formuje aj náš postoj ku kostolu. Vždy sa mýlime, keď ideme do kostola len pre vonkajšie smyslové zážitky, ako je poézia sviatkov, tradicionalizmus, občasná zvedavosť na bohoslužby, spev, hudbu a pod. Ale toto je veľmi biedny a nábožensky bezcenný kapitál domu božieho, ktorý vytĺka väčšina dnešnej pospolitosti zo svätých obradov. Je to uponižujúca skromnosť a nenáročnosť, ktorá sa uspokojí aj čírym listím, — ako leňochod — len aby sa nemusela namáhať za ovocím. Ach, a v kostole je nekomne viac ako listie estetických a spoločenských zážitkov. Ale tu načím zatvorí mihaľnice telesných očí a vo vrúcnej modlitbe rozumu, vôle i srdca padnúť na kolena a pokorne opakovať: Verím, Pane! Klaniam sa Ti!... Ak budeme tento úkon viery uvedomele opakovať viac ráz pri každej návšteve kostola, dom boží sa stane po čase domom našim, našim vlastným, lebo sme dietky božie. Potom pochopíme hodnotu kostola a bude nás doň viesť presvedčenie, hlboká pravda: idem do domu Ježiša Krista, svojho brata, teda i do domu svojho, nie do jeho nájomného domu, ktorý si z neho urobia cez bohoslužby niektoré povrchné, lenivé, zmäknuté duše.

E. Macák, SS.

Boží spolupracovníci.

Jedným z najväčších darov, ktoré nám dal večný Boh na cestu životom je mohutná sila, ktorá nás ustavične núti a ženie do činnosti, do tvorenia. Tu ako by Boh bol spravil z nás svojich pomocníkov v dielni večnosti. Človek musí tvoriť, a to je už čosi veľké a vznešené. Boh dal zo svojej nesmiernej žiare, sily a svetla i nám podiel, vložil oheň do našej duše, ktorý horí, preniká žilami, ktorý nám nedá pokoj a núti nás tvoriť, napodobňovať i vymýšľať nové cesty. Tvoríť hmotné aj duševné hodnoty nielen na záchranu vlastného bytia, ale aj také, ktoré druhým skrašľujú a uľahčujú život. Zapálil plamienok i v našom kahančeku, aby sme hľadali cestu k Svetlu všetkých svetiel, aby sme už tu na zemi si pripomínali stratený raj. Preto je pravým smyslom každej tvorby hľadanie Boha, hľadanie dokonalosti a krásy, hľadanie ľudskejších, ba božskejších foriem nášho života. Preto tvorenie takto chápané živí a povznáša i vtedy, keď po vykonaní diela vkráda sa zavše do našich srdc akýsi smútok, bolesť, nepokoj, bo zavše musíme pociťovať nedokonalosť; veď to, k čomu sme azda úmornou prácou došli, je len slabým zábleskom toho, čo sme chceli stvoriť, odbleskom iba jedinkého lúča z nesmierneho množstva nám nedostupného svetla.

Sme ľudia, ktorí kradneme svetlá s výšin; ale kým sa nám myseľ vráti späť na zem, držíme na dlani iba niekoľko drobných iskier z mohutného slnka.

Tvorenie je naša spolupráca s Bohom. Každá spolupráca je podmienená vzájomnou shodou spolupracovníkov. Každé dielo musí vychádzať z určitej myšlienky. Boh dal do našich rúk beztvárnu hmotu, aby sme z nej tvorili hodnoty podľa jeho večných úmyslov. A tým úmyslom je láska. O zajstné hodnoty tvorí len ten, kto vychádza z tohto predpokladu: Z lásky k Bohu a z lásky k bližnému.

A tu prichodíme k najväčšiemu omylu ľudstva: Človek netvorí z lásky k Bohu a netvorí z lásky k bližnému.

Netvorí z lásky k Bohu, lebo zapiera jeho svrchovanosť. Netvorí z lásky k bližnému, pretože bližného mať predpokladá určitú rovnosť ľudí v plnení zákonov božích.

Rovnosť v plnení všetkých zákonov a teda i zákonov lásky. A práve človek je ten, ktorý sa zpod tohto zákona najviac vymyká. Nechce vziať na seba rovnako aj povinnosti. Sám si tvorí zákony, sám si určuje bližných. Triedi a to podľa vlastnej zásady a nie božej. Nezná bratstvo synov božích a preto

nepokladá zákon lásky za záväzný pre všetkých a voči všetkým. Útvory, ktorými mal slúžiť Bohu, pomáhaf bližným, použil na obranu vlastnej pýchy. Človek nielen že nemá lásky k Bohu a bližnému, ale je žiarlivý aj na ostatných, bráni im v službe božej, bráni im v láske k bližným, aby ich tým viacej pripútal do vlastného otroctva. Človek stráca kontrolu vlastných činov, vládu samého nad sebou.

Človek chcel byť zavše nezávislý, svrchovaný. Závislosť od Boha značí totižto akési obmedzenie vlastného konania a vlastnej vôle, ktoré musíme usmerniť podľa hľadísk večnosti, znamená ustavičnú kontrolu skutkov a tvorivej činnosti našej, znamená neprestajné návraty k studnici najväčšej múdrosti, k láske k Bohu a k láske k bližnému. A to bezpochyby znamená brzdenie našich vášní. Znamená prácu, kde na nákové času stvárnujeme, krešeme zo seba obrazy synov božích.

Človek stvárnuje hmotu aj myšlienky podľa svojej vôle. Usiluje dôjsť k tvarom dokonalejším. Mať radosť z dokonalého útvaru je jeho cieľom. A nemusí to byť zlé. Chyba sa začína až tam, keď človek, zaslepený úspechom, sám sa vyhlás za Stvoriteľa a Pána všetkých vecí. Nečiní tak azda preto, že by uznával veľkosť svojho diela, ale preto, že chce byť nezávislým, ktorý nie je Bohu ničím dlžný, ktorý si môže smelo zavolať do vesmíru svoje Neslúžim!

Pokušiteľ sľubuje človeku najčastejšie veľkosť. Budete ako Bohovia. Všetko to bude tvoje! Sľubuje nový raj, bez práce a ťažkostí, ale aj bez lásky! Pretože človek nebude musieť usmerňovať svoje skutky podľa úmyslov božích. Jeho útvory budú slúžiť len a len jemu, a nie bližným. Túžba po tvorení je v nás, je jedným z najradostnejších skutočností práve tak, ako naša túžba po pravej veľkosti. Zachvacuje naše duše ako mocný prikaz boží, ktorému sa neubráni nik a nijaké stvorenie. A je to krásne! Chytí nás za ruky a vedie cez všetky ťažkosti k cieľu, k formám dokonalejším. Každé dielo chceme mať ucelené a dokonalé. Z každého diela chceme mať voľačo. Ak sú naše zámery vo shode so zákonom božím, potom chceme mať z nášho diela uspokojenie a radosť. Preto musíme pristupovať ku každému dielu s láskou. Ona má byť hybnou silou pri stvárnovaní hmoty aj ducha.

Ale my sme zlé deti. Obraciame sa rúhavým výsmechom k Bohu. Vyhlasujeme svoje diela za večný svoj cieľ, ba ideme ďalej, svoje dielo vyhlasujeme za prostriedok boja proti Bohu. Myslíme si, že keď sa nám občas podarí zrkadielkom svojej tvorby odraziť trocha lúčov z večných prameňov božích do tmavého kúta žitia, že sme vynašli slnko, že sami sme slnkom.

Nejde tu o hrejivú radosť z vykonanej práce. Nie v tom je zlo. Zlo je v pýche a nadutosti človeka. Zlo je tam, kde z prostriedkov dobra spravíme nástroje kliatby a nenávisť, kde hmotu nestvárame a neriadime duchom lásky, ale duchom vzájomnej nenávisť, kde z hmoty nechceme tvoriť modlitby, ale rúhanie sa. Preto sa mení hmota v rukách našich na kliatbu. Lisk našich útvorov nás zaslepuje. Preto nevidíme na vlastné cesty a chceme ukazovať cesty iným. Boh sídli v neprístupnom svetle; budme vďační keď z jeho žiare aj k nám prileť svetlo. Ukazuje nám do života a nie do záhuby, ukazuje nám cestu lásky a nie nenávisť. Ale svieti aj na našu nahotu a biedu, našu slabosť a závislosť. Preto značí otvorenie očí, prijatie tohto svetla i pokoru a lásku.

Ty, Bože, si krásny vo svojej velebnosti, nech sa ti klania v pokore dielo rúk tvojich...

Nie moje meno, ale tvoje meno nech je pochválené, nie moje, ale tvoje dielo nech je chválené.¹

Naše dielo musí mať pečať lásky. Bez nej aj najgeniálnejšie útvory ducha ľudského stanú sa pre ľudstvo kliatbou. Pretože našim dielom bez lásky sa vrháme proti večnému trónu Všemohúceho. Výsledok sami vidíme! Chlieb sa obracia na kameň, ryby na jedovatých hadov. Lietadlá, rádio, svetlo a oheň, čo všetko nám pomôžu bez lásky? Sú iba dlhým radom utrpení. Tie krásne útvory nie sú riadené láskou.

Stelesnené myšlienky, sformovaná hmota, nástroje človekom riadené, obracajú sa proti človeku. Pomstí sa hmota azda zato, že človek chcel ju použiť na výsmech Boha?

Potom sa hmota strašne pomstí.

Jednako ľudia sa nedajú poučiť. Možno po tejto hroznej tragédii svedú všetko na Boha. Možno kamene, nástroje, hmota budú opäť mlčať nemotou vekov ako snívajúce železné beštie, možno potom neozvú sa na ďalšie rúhavé výzvy súboja človeka s Bohom. Ale azda len preto, aby tým hroznejšie znovu zem sa otriasala a naplnila sa hrôzou ich apokalyptickej pomsty.

Nástroj v rukách lekára i vraha je rovnako poslušný, je riadený vôľou človeka; ale pokiaľ je v rukách našich, zlaďme svoje snahy s úmyslom večného Tvorca, nášho Majstra a budme naozajstnými jeho spolupracovníkmi. Nevyužívajme slobodnú vôľu, nenúťme hmotu do foriem bohorúhavých, ale stvárame ju do modlitby lásky.

Július Senaj.

¹ Nasled. Krista 3, 4, 5.

LITERATÚRA.

Dr. BERNARDIN KREMPEL: *Der Sinn des Messopfers*. Verlag Räder und Co., Luzern 1942. Str. 96, cena neudaná. Stredobod cirkevnej liturgie je svätá omša. Preto ak chceme, aby liturgické hnutie, ktoré sa radostne šíri aj u nás, bolo správne chápané vo svojej podstate, musíme naučiť veriacich katolíkov rozumieť svätej omši. Bez svätej omše nie je liturgia, lebo vyvrcholením liturgie je svätá omša. Tento cieľ má tiež táto knižočka, ktorá dogmaticko-liturgicko-historický vysvetľuje kánon svätej omše s omšovým formulárom sviatku najsv. Trojice. Autor uvádza latinský text kánonu a jeho nemecký preklad a pod čiarou ho vysvetľuje tak, aby mu dobre rozumel laik. Pravda, hlbavejší človek bude hľadať dôkladnejšie odôvodnenie; preto na konci knihy sú pripojené vysvetľujúce texty cirkevných snemov, cirkevných Otcov a učiteľov, ako aj poznámky najnovších autorov. Je to stručný, ale vecne veľmi výstižný výklad svätej omše. Odporúčam najmä bohoslovcovi, ktorí sa pripravujú na kňazské svätenie, ale aj laickým apoštolom, ktorí čerpajú duševnú silu zo svätej omše. — im.

OTTO KARRER: *Über moderne Sekten*. Verlag Räder und Co., Luzern. Str. 134, kart. Fr. 3.50. Známy švajčiarsky znalec svätého Pisma Karrer, opisuje v tejto knihe vznik a činnosť moderných siekt. Vybral si sekty najznámejšie a najrozšírenejšie, z ktorých sa odštepili iné menšie sekty. Zaoberať sa sektami je preto dôležité, že sekty odôvodňujú svoje učenie Písmom svätým a učením svätých Otcov; preto sa nenačím čudovať, že pomýlili už mnohých. Známa je bludná náuka sektárov o pravej Cirkvi, o príchode Kristovom, o poslednom súde, o pôvode človeka, o manželstve, o hriechu atď. Autor v knihe vysvetľuje ponajprv vznik jednotlivých siekt a potom kriticky študuje ich učenie a súčasne ho aj vyvracia. Knihu odporúčam najmä kňazom, lebo nájdú v nej stručne shrnuté všetko, čo treba vedieť o moderných sektách. Poslúži aj laikom, lebo v slovenčine nemáme knihu, ktorá by nám vysvetľovala otázku siekt s katolíckeho hľadiska. — im.

Dr. PAUL WILH. WIDMER: *Katolische Zelenarbeit*. Verlag Räder und Co., Luzern 1938. Str. 76, cena neudaná. Kniha patrí k najzaujímavejším štúdiám posledných čias o práci mužov v katolíckej akcii. Vieme dobre, s akými ťažkosťami zápasi uskutočňovanie KA u nás. Príčiny toho sú mnohé,

teoretické aj praktické. Bolo by na čase, aby sa už našli horlivci, ktorí by previedli veľké dielo KA tak, ako je naznačené v tejto knihe. Hoci je tu reč výlučne o akcii mužov, jednako organizačný plán so všeobecného hľadiska hodí sa pre celú KA. Cesta, ktorá vedie k rozvinutiu KA medzi mužmi, podľa autora je: Eucharistia, liturgia a exercície. V organizácii potom najlepšie sa uplatňuje bunkový systém. Veľmi jasne je v knihe vysvetlená teória a súčasne presne naznačený postup v praxi pri rekatolizácii všetkých sloziiek spoločnosti. Knihu bolo by načim preložiť. Vrele odporúčam. — im.

R. KARDINAL MERRY DEL VAL: *Worte der Führung*. Predslov napísal Dr. M. S. Gillet, generál OP. 5. vydanie. Verlag Räber und Co., Luzern 1939; str. 109, cena neudaná. V 12. kapitolách shfňa kardinál svoje dlhoročné skúsenosti vo vedení duší a Cirkvi a dáva laikom vyskúšané pravidlá náboženského života. Nie sú to pravidlá teoretické, ale popretkávané príkladmi denného života, na ktorých ukazuje autor blahodarný vplyv vernosti k Bohu na život. Ostať verným pravidlu, zákonu, znamená utvrdzovať sa na ceste k dobru a k šťastiu. Tieto otcovské rady veľkého kardinála odporúčam na rozjímanie. — im.

Dr. RUDOLF HORVAT: *Zagreb. Povijest hrvatskoga glavnog grada* 1942. Str. 142.

MILUTIN MAYER: *Slobodni Grad. Povijesna pripovijest iz prošlosti Zagreba* 1942. Str. 128. Cena 25 kun.

JURAJ GOLUBIČ: *Nauka o zvijezdama. Pučka astronomija* 1942. Str. 94.

Dr. BOŽIDAR ŠIRSLA: *Hrvatska Pjesmarica. Rodoljubne, narodne, umjetničke i društvene popijevke s notama sa jeden glas* 1942. Str. 164.

Dr. VINKO MAUDEKIČ: *Temelji Ratarstva: Opća ratarska nauka sa slabama* 1943. Str. 118. Cena 25 kun.

KALENDAR: *Danica* 1943.

Knihy vydalo Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima Zagreb, troj Kralja Tomislava 21.

mes

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Cesty. Müller: Človek v nadprirodzenom.
385. Šimalčík: Na 85. výročie lurdských z.
391. Grandmaison: Osobné náboženstvo
Barát: Moje kráľovstvo nie je z tohto svet
Naše nádeje. Kohút: List študentovi 413

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáb, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýľak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 2416.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Dobrodincom. Na našu výzvu v minulom čísle mnohí z našich čitateľov vecne odpovedali. Teší nás, že je veľa takých, čo nás úplne chápu a ktorým môžeme dôverovať. Nespomínam veľkodušných mecénov, ktorých v smeristických radoch je dosť. Tí nechcú, aby sme im verejne ďakovali. Ale je tu skupina študentov, bohoslovcov, úradníkov a úradníčiek, ktorí sa zriekli určitého pohodlia a podporili smeristické hnutie. Všetkým tým čo najsrdečnejšie ďakujeme.

K. V. Nepoznám vás, ale váš list prezrádza, že vám chýba skúsenosť. Učiť na dedine, to má byť otrava? Hej, keď učiteľstvo je pre vás remeslo a okrem pekných románov nič vás nezaujíma. Ja vám naozaj závidím samotu, ktorú neviete znášať. Človek je šťastlivý vtedy, keď je sám s Pánom Bohom a keď ho nikto nevyrušuje. Mlčať, s nikým nehovoriť, hľbať o veciach ľudsky nepochopiteľných, to je občerstvenie. Veľa rozprávame, ale málo počúvame P. Boha, ktorý sa ozve len v tichosti. Nepokladajte „dedinskú samotu“ za trest, lebo mestský šon a hurhaj nie je nijakým dobrodomím.

Tertium datur. „Obroda“, časopis slovenskej kultúrnosti, v druhom čísle mi vyčíta, že keď som pred tromi rokmi vystúpil na pódium so Smerom a s edíciou

Veritas, neslúčil som sa disciplinované so SSV (preto práve so SSV a nie s inými katolíckymi nakladateľstvami?), a to podľa pána h. len preto, lebo SSV má nebol dosť kvalitný, alebo nie dosť ortodoxný. Pán h. preto myslí, že pre mňa tertium non datur. Ale práve tertium datur, a to je: Dobre si môj článok prečítať, dobre mu rozumieť, a potom pán h. iste pochopí, že v „Obrode“ odpovedá hádam na svoje osobné úvahy alebo záujmy, ale nie na to, o čom je reč v mojom článku. (A keď niečo citujem v úvodzovkách, tak to citujem správne, nie skomolene). Teda keď chcem niečo správne trafiť, tak si to musím ponajprv dobre obzrieť, a až potom vystreliť. Vkladať subjektívne vysvetľovanie cudzím, objektívne jasným slovám, myslím, že nie je logické. Nech je teda jasné, že nijaké privety som nenapísal na adresu „Obrody“, ktorá v tom čase ešte nejestvovala. Ak niekto moju všeobecnú úvahu vzťahuje na seba, to je jeho osobná vec. — Dr. Müller.

O. N. Katolícka Cirkev nikdy nehlásala, že človek musí v sebe všetko zaprieť, zrieť sa všetkého a žiť čiste duchovne. To učia najmä tí, ktorí so správnym chápaním katolíckej askézy nemajú nič spoločné, a aby sa jej nemuseli podrobiť, tvrdia, že je protiprirodzená. Na ich adresu múdru odpoveď napísal Guardini: „Novodobá dogma, podľa ktorej kresťanstvo ako také je nepriateľské smyslom a svetu, také dogma musí byť zavrhnuté. Neslobodno najmä zabudnúť, ako kresťanstvo viedlo a ešte vždy vedie úporný boj proti dualizmu a špiritualizmu všetkých druhov, ako celkom zrejme usiluje o to nie svet zničiť, ale vykúpiť a premeniť. Kresťanstvo sa usiluje priviesť celého človeka do živého vzťahu k Bohu. Preto musí byť však pretrhnuté puto, ktoré ho viaže k svetu. Toto puto leží vo vóli, v otroctve živelnej žiadosti po moci, majetku a pohlaví. Treba nájsť spôsob, ako toto spojivo pretrhnúť; to je však vecou individuálneho povolania.“ Nežiada sa od každého rovnaké zrieknutie, ale od každého sa žiada premôcť v sebe to, čo mu prekáža úzko sa spojiť s Bohom. A to nie je znivočenie človeka.

Dary na študentský tlačový fond: Sblerka na svadbe Dr. A. Galvánka v Bratislave, 170 Ks; Dr. Gejza Riedler, Bratislava, 100 Ks; MUDr. Alojz Chura, Bratislava, 100 Ks; MUDr. Ernest Rozsival, Bratislava, 80 Ks; Dr. Anton Bezák, Bratislava, 60 Ks; Margita Majčíková, Bratislava, 50 Ks; Elena Garanská, Levoča, 50 Ks; Katarína Hexnerová, Lipt. Lúčky, 50 Ks; Andrej Gregorčák, Podkonice, 50 Ks; Ing. Ladislav Zámboreský, Trenčín, 50 Ks; Vlado Hatia, Ružomberok, 50 Ks; Dr. Karol Kmeťko, biskup, Nitra, 50 Ks; MUDr. J. Pešek, Levoča, 50 Ks; Rudolf Mész.

opát, Trenčín, 50 Ks; František Bernadič, dekan, Se-
red, 50 Ks; J. M. Hurban, spolok posl. ev. teologie,
50 Ks; Albina Rusinová, Bratislava, 50 Ks; Eugen
Wittko, Podolíneč, 50 Ks; Dr. Cyprián Koso, Brati-
slava, 50 Ks; P. Gaudenc Novický, OFM, Bratislava,
50 Ks; Magda Zajacova, Orechové, 50 Ks; Dr. Štefan
Luby, Bratislava, 50 Ks; Dr. Jozef Búda, Bratislava,
30 Ks; Ján Čerňanský, farár, Bohunice, 50 Ks; Dr.
Pavol Eichler, Vyšné Hágy, 30 Ks; Rudolf Hečko,
riaditeľ, Dolná Súča, 30 Ks; Gabriela Pružinská, Bra-
tislava, 30 Ks; František Raibovský, kaplán, B. Štiav-
nica, 40 Ks; nemenovaná úradníčka z Bratislavy, 30
Ks; Dr. Pavol Štraus, Palúdzka, 50 Ks; Filomena Ti-
benská, odb. uč., Trnava, 25 Ks; Ignác Leitmann,
Trenčín, 25 Ks; Dr. Anton Brieda, Bratislava, 23 Ks;
Ružena Hátová, Bratislava, 23 Ks. Po 20 Ks: Jožo
Müller, prednosta, Prešov; Jozef Jánoš, farár, Bresto-
vany; Karol Hudáč, dekan, V. Slavkov; rím. kat. far.
úrad, Bardejov; MUDr. J. Glaser, Bratislava; Ján
Dulko, bohoslovec, Prešov; Dr. Emil Szylaba, Brati-
slava; Mária Šinská, uč. Horná Súča; stot. Adamov-
ský, Trenčín; Ladovít Pavetiš, farár, Cífer; Dr. Kor-
nél Chmelo, Bratislava. Po 13.50 Ks: Alexander Ba-
horčík, farár, Veľká; J. Deitelbaum, Trenčín; Jozef
Psársky, Ujlak; Anna Matiašovičová, V. Bytča; Jozef
Omelka, farár, Vyšňové; Juraj Kohút, profesor, Kláš-
tor p/Zn.; Ernest Perhác, kaplán, Nášany; Anton
Florek, Zah. Bystrica; Dr. Ján Seman, kanonik, Sp.
Kapitula; prof. Fr. Skyčák, Sp. Kapitula. Po 10 Ks:
E. Tomčeková; Alojz Cholesta, pekáč, Čachtice; Jú-
lius Senaj, Bratislava; Jozef Revay, farár, Čataj; rím.
kat. far. úrad, Donovalov; Jozef Chlebovec, Bratisla-
va; Bernardína Frangošová, Mýto p/D.; Michal Pavlo-
vič, Bratislava; Izabela Árvay, Zamarovce; Fr. Florek,
Šváby; Arch. Jozef Čevela, Trenčín; Dr. Oskar Sme-
tana, Piechov; Alojz Kalinay, študent, Kys. N. Mesto;
Jozef Hanula, Sp. N. Ves; Ema Frimová, uč., Poprad.
Po 3.50 Ks: Ján Jalč, kaplán, D. Smokovec; Št. Sigot-
ský, kaplán, Bošany; Tlapa a Anděl, Trenčín; Jozef
Hollý, dekan, Ochodnica; Andrej Bella, kaplán, Hri-
ňová; Ferko Mereš, O. Podzámok; Štefan Dekan, fa-
rár, Ivánka pri Dunaji; Dr. Karol Klinovský, Brati-
slava; rím. kat. far. úrad, Lak. N. Ves; Dr. Emil
Šafár, prof. teol. Nitra; František Kostolný, kaplán,
N. Mesto n/V. Milan Kohutiar, klerik, Levoča, 5 Ks.

Štedrým darcom srdečné Pán Boh zaplať!

**SMEK, revue pre duchovný život. Vydá-
vajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor
Dr. I. Müller. Používanie novinových známok po-
volené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort pošto-
vý v Bratislave pod čísl. 144.487-III/1-1940. Dozorný
poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.**

Človek v nadprirodzenom lisku.

Dr. Inocent Müller, OP

Boh sa takrečeno neuspokojil, keď v bytosti človeka sústredil vlastnosti a vznešené výsady stvorenstva hmotného aj duchovného. Do jeho prirodzenej krásy a dôstojnosti chcel vložiť voľačo božské, preto ho vyzdvihol k sebe, povolal ho k účasti na svojom božskom živote, vyzdvihol ho do nadprirodzeného stavu.

Na pochopenie vyzdvihnutia človeka do ríše života nadprirodzeného načim si ponajprv objasniť pojem nadprirodzena, lebo jeho zapieranie alebo nesprávne chápanie môže mať škodlivý vplyv na správne chápanie duchovného života, ktorý je nadprirodzený. Tak napríklad naturalisti zapierajú nadprirodzený poriadok, teda zapierajú aj zjavenie, a preto kresťanstvo alebo lepšie povedané, katolicizmus, pokladajú len za vyššiu formu prirodzeného vývoja náboženského cítenia. Proti tým treba dokázať možnosť a jestvovanie zjavených nadprirodzených tajomstiev. Na druhej strane starí aj najnovší agnostici, potom idealisti a pozitivistí tvrdia, že hoci by aj dačo nadprirodzeného jestvovalo, my ľudia nemôžeme to poznať, preto prakticky nemá pre nás význam. Na námietky týchto mysliteľov odpovedajú naši apologéti. Našou úlohou je vysvetliť pojem nadprirodzena tak, ako to učí katolícka Cirkev, lebo správne pochopenie tohto pojmu uľahčuje riešenie aspoň niektorých námietok protivníkov.

1. Pojem nadprirodzena.

Nadprirodzeno podľa učenia katolíckej Cirkvi je to, čo je nad každé stvorené bytie a pre-

sahuje sily a požiadavky každej stvorenej prirodzenosti, hoci nepresahuje jej trpnú, zdokonaliteľnú schopnosť. Rozlišujeme dvojaké nadprirodzeno: Nadprirodzeno vzťahné, ktoré prevyšuje požiadavky tohto alebo iného stvoreného bytia, ale nie každého; tak napríklad čo je prirodzené pre človeka, je nadprirodzené pre psa, ktorý človeka poslúcha; alebo čo je prirodzené pre anjela, je nadprirodzené pre človeka. Ďalej nadprirodzeno absolútne, ktoré prevyšuje požiadavky a sily nielen stvoreného bytia, ktoré už jestvuje, lež aj toho, ktoré by vôbec mohlo jestvovať. Je to naozaj boží dar, na ktorom sa zúčastňuje stvorené bytie konečným spôsobom, ako to stvorené schopnosti pripúšťajú. Nadprirodzeno absolútne menuje sa tiež nadprirodzeno bytostné alebo podstatné; ním môže byť alebo sama božia prirodzenosť, ako napríklad pri vtelení, alebo účasť na božej prirodzenosti, ako je posväcujúca milosť. Nadprirodzeno vzťahné menuje sa tiež nadprirodzeno čodospôsobu, keď sa nejaká vec uskutoční nadprirodzeným spôsobom, ako napríklad vzkriesenie mŕtveho.

Pri vtelení Boh sa spojuje s ľudskou prirodzenosťou v osobe Slova, a to tak, že ľudská prirodzenosť Ježišova prebýva v druhej osobe najsvätejšej Trojice a pritom ľudsky sa nemení. Preto Ježiš je človek svojou ľudskou prirodzenosťou, a pritom je skutočný Boh svojou osobou. Toto spojenie dvoch prirodzeností v jednej osobe je podstatné, nie v tom smysle, že by z nich utvorilo jednu prirodzenosť, lebo obidve ostávajú nedotknuté, ale len v jednej osobe, v osobe Slova. Preto sa menuje spojením osobným alebo hypostatickým. Preto tajomstvo vtelenia je v najvyššom stupni nadprirodzeno podstatné.

Posväcujúca milosť je tiež bytostným nadprirodzenom, lenže v zmenšenom stupni. Lebo milosť tiež neničí osobnosť človeka; človek

ostáva človekom, len ho božsky, hoci pravda prípadkovo, mení v prirodzenosti a v činnosti. Milosťou posväcujúcou človek sa nestáva Bohom, ale Bohu podobným, účastným na božej prirodzenosti, stáva sa súcim Boha priamo poznať v blaženom videní, — keď sa už milosť premení na slávu, — lebo vtedy uvidí Boha s tváre na tvár tak, ako sa sám vidí. Táto výsada zrejme prevyšuje schopnosti a požiadavky aj najdokonalejších stvorení, lebo je to priama účasť na božej prirodzenosti, z ktorej potom takrečeno rastú aj činy naozaj božie. A keď milosť posväcujúca v nebi príde k dokonalému rozkvetu a nebudeme ju môcť stratiť, stane sa prameňom činov, ktorých formálny predmet bude celkom ten istý, ako predmet nestvorených činov vnútorného božieho života.¹

Prvému človeku udelil Boh obidva druhy nadprirodzených darov: Dar neporušenosti (donum integritatis, nadprirodzený čo do spôsobu), ktorým bola ľudská prirodzenosť zdokonalená a súčasne prispôbená na prijatie milosti. Napokon milosť samu, dar bytostne nadprirodzený. Obidva tieto dary pomenovali bohovedci pôvodnou spravodlivosťou.

2. Dary mimoprirodzené.

Dar neporušenosti zdokonaľuje ľudskú prirodzenosť, ale nevyvyšuje ju k dôvernému naziňaniu s Bohom. Pravda, je to dar mimoprirodzený, lebo prevyšuje požiadavky a sily človeka, ale nie je bytostne nadprirodzený. Ľudskej prirodzenosti prináša výsady, na ktoré nemá nijaké právo; a hoci tieto výsady prirodzenosť zdokonaľujú, jednako v podstate ju nemenia. K týmto výsadam patria: Vliate vedenie, vláda nad vášňami a nesmrteľnosť tela.

a) Podľa psychologických zákonov prichá-

¹ Garrigou-Lagrange, OP: K Bohu, str. 22—26.

dzame na poznanie vecí postupne, vedcami sa stávame po tvrdej, namáhavej práci. Od prirodzenosti nemáme nijaký nárok na to, aby sme všetko a hneď vedeli. Musíme sa učiť. Ale u prvých rodičov bolo to ináč. Adam bol hlavou a vychovávateľom ľudského pokolenia; preto Boh, aby mu uľahčil túto úlohu, dal mu vliate poznanie všetkých právd, ktoré mal poznať, a súčasne uľahčil mu nadobúdanie skúsenostného poznania. Svätý Tomáš píše: „Ako prvý človek bol stvorený v dokonalom stave, čo sa týka tela, aby hneď mohol rodiť, tak bol tiež stvorený v dokonalom stave, čo sa týka duše, aby mohol iných poučovať a spravovať. Iných však nemôže poučovať, keď sám nie je poučený. Preto prvý človek bol tak stvorený od Boha, že mal vedomosť o všetkom, o čom má byť poučený. A to je všetko to, čo je v sile prvých zásad v sebe známych, totižto čokoľvek ľudia môžu prirodzene poznať. Ale na spravovanie života vlastného aj iných nevyžaduje sa len znalosť toho, čo sa môže prirodzene vedieť, lež aj poznanie toho, čo presahuje prirodzené poznanie, lebo život človeka je zamierený k nejakému nadprirodzenému cieľu; ako my pre spravovanie svojho života musíme poznať, čo obsahuje viera. Preto aj o týchto nadprirodzených dostal prvý človek také poznanie, aké bolo nevyhnutné na spravovanie ľudského života podľa onoho stavu. Ale iné, ktoré ani prirodzenou usilovnosťou človeka nemožno poznať, ani nie sú potrebné na spravovanie ľudského života, prvý človek nepoznal: ako sú myšlienky ľudí, budúce veci a niektoré jednotlivosti, ako koľko kamienkov je v rieke a iné podobné.”²

b) Boj proti náruživostiam a vášňam je údelom nás všetkých. Úprimne túžime po dobre, a na druhej strane cítime ľarchu nižšej žiada-

² Suma teol. I, ot. 94, čl. 3.

stivosti, ktorá sa kloní k smyslovým a nižším rozkošiam. Prví rodičia boli oslobodení od tohto otroctva žiadostivosti. Pán Boh im udelil zvláštnu silu nadvlády nad vášňami, takže nebolo im ťažko bojovať, hoci tým neboli zbavení možnosti zhrešiť. Adam nebol otrokom vášní, ktoré človeka prudko ženú do priepasti zla; bola v ňom iba určitá náklonnosť k radosti, pravda, podrobená kontrole rozumu. Svätý Tomáš vraví, že v stave nevinnosti nižšia žiadosť bola podrobená rozumu, preto všetky vášne boli podrobené rozumovému úsudku. Vôľa prvého človeka bola podrobená Bohu, nižšie schopnosti zasa rozumu, telo duši; z tejto podradenosti vyplýval v duši dokonalý poriadok. Kým rozum bol podrobený Bohu, dotiaľ rozumu boli podrobené všetky nižšie žiadostivosti. Ale podrobenie tela duši a nižších síl rozumu nebolo prirodzené; ináč by bolo ostalo aj po prvom hriechu. Preto svätý Tomáš z toho vyvodzuje, že prvá podrobenosť, ktorou rozum bol poddaný Bohu, nebola iba podľa prirodzenosti, ale podľa nadprirodzeného daru milosti, lebo účinok nemôže byť väčší ako príčina, preto Anjelský učiteľ tvrdí, že prvý človek bol stvorený v milosti, ktorá bola príčinou vnútorného súladu v človeku.³

c) Človek je naklonený k chorobám, a koniec-koncom musí aj zomrieť. Od tohto zákona prírody bol prvý človek oslobodený, aby jeho duša mohla sa voľne venovať vznešenejším povinnostiam. „Pravda, telo prvého človeka nebolo nerozkladné silou nesmrteľnosti, ktorá by bola v ňom, učí svätý Tomáš, ale bola v duši nejaká sila nadprirodzene Bohom daná, skrze ktorú telo mohol zachrániť od každého porušenia, dokiaľ ona ostala podrobená Bohu. A stalo sa to rozumne. Lebo rozumová duša presahuje pomer telesnej hmoty; preto bolo vhodné, aby sa jej na začiatku dala sila, ktorou by

³ Suma teol. I, ot. 95, čl. 1.

mohla telo zachovať nad prirodzenosť telesnej hmoty.”⁴

Lež všetky tieto výsady dostal človek preto, aby sa stal súcejším zužítkovať dar oveľa vznešenejší, dar vonkoncom nadprirodzený — posväcujúcu milosť.

3. Výsady nadprirodzené.

Človek od prirodzenosti je boží služobník, je vecou Boha, je jeho majetkom. Ale Boh vo svojej nevyspytateľnej múdrosti a láske rozhodol, že človeka prijme do svojej rodiny, že ho prijme za vlastné dieťa, aby sa stal jeho dedičom v nebeskom kráľovstve. Za túto nekonečnú lásku nikdy dostatočne Pánu Bohu nepoďakujeme. A aby toto prijatie za vlastného neostalo iba obyčajnou formalitou, Boh dáva človeku vlastnosť, ktorou sa stáva účastným na jeho vlastnom živote. Je to milosť, vlastnosť stvorená, ale skutočná, ktorou sa človek stáva súcim poznávať nekonečne vyššie svety ako tie, ktoré odhaľuje prirodzený rozum, a ktorá človeka uschopní vidieť Boha v blaženom videní a milovať ho tak, ako sa sám miluje. Je to posväcujúca milosť, ktorá zdokonaľuje a takrečeno obožuje podstatu duše. S posväcujúcou milosťou sú spojené vliatecťnosti a dary Ducha svätého, ktoré dávajú nadprirodzenú pružnosť všetkým duševným schopnostiam; ďalej milosť pomocná, ktorá udržuje činnosť tohto nadprirodzeného organizmu, aby konal skutky nadprirodzené, božie a pre večný život záslužné. O tejto milosti obšírnejšie bude reč v článku o ospravedlnení človeka.

Všetky tieto výsady dostal Adam nie sám pre seba, lež ako hlava ľudského pokolenia, dostal to ako dedičstvo pre veľkú rodinu svojich potomkov, ktorým by ho bol odovzdal, keby bol býval ostal Bohu verný.

⁴ Suma teol. I, ot. 97, čl. 1.

Na 85. výročie lurdských zjavení.

Univ. prof. Dr. Juraj Šimalčík.

3.

Vedecké zistenie a dokázanie tohto zázraku.

Vidíme teraz vedecké dôkazy tohto prípadu! Ide tu najsamprv o historickú skutočnosť celej udalosti. Pre ľahší prehľad budeme postupovať geneticky, to jest s kroka na krok tak, ako sa všetko stalo, a všade uvedieme príslušné dôkazy prameňov. Túto úlohu uľahčí nám aj istý časový odstup, keďže každá významná udalosť ukáže a dokáže sa vždy len po istom časovom odstupe, keď všetko chladno a triezvo možno posúdiť a vypovedať konečný úsudok. Tak je to aj v Rudderovom prípade, od ktorého uplynulo už (od samého uzdravenia totižto) šesťdesiatpäť rokov.

Kde sa Rudderovo zázračné uzdravenie rozšírilo, vzbudilo ohromný rozruch a vzrušenie. Predovšetkým však v jeho rodnej obci Jabbeke, kde mrzáka Ruddera každý poznal, každý na vlastné oči videl jeho zlomeniny nohy. Vo veľkom nadšení obec odbavovala deväťdňovú pobožnosť, spojenú každý deň s veľkou svätou omšou vo farskom kostole. Bol to istotne najkrajší skutok a príklad vzdávania vďaky Bohu. Ľud sa očividne polepšoval, zlé zvyky a rozličné neresti v obci a okolí začaly miznúť.

No aj vedecky zisťovali a opisovali túto udalosť.

Hneď na tretí deň po uzdravení, to jest 9. apríla 1875 navštívil Ruddera jeho prvý ošetrojúci lekár Dr. Affenaer. Keď preskúmal už uzdravenú nohu, začal slziť a vzrušene zvolal: „Vy ste dokonale uzdravený. Vaša predtým zlomená noha je taká neporušená ako

dneska narodeného dieťaťa. Všetky ľudské pokusy boli márne. Ale čo nemohli vykonať lekári, to vykonala Panna Mária!...”¹ Mimochodom poznamenávame, že Dr. Affenaer bol ináč liberálne, to jest nie kresťansko-katolícky smýšľajúci človek.

V ten istý deň navštívil uzdraveného aj Dr. Van Hoestenberhe, ktorý najlepšie poznal Rudderov prípad. Ako už bolo spomenuté, bol to veľmi svedomitý lekár, ktorý už od univerzitných lavíc poznačil si do lekárskeho notesa každého svojho pacienta a jeho chorobu, aby takto mal dokonalú evidenciu. Tak sa dostal aj Rudder do tohto notesa, hneď po prvej návšteve, keď Dr. Hoestenbergha bol zistil opísanú už zlomeninu. Je tam značka: „P. De Rudder frac (ture) 18] 67. J. G.”² Potom — ako vieme — ošetroval ho celých osem rokov. A hľa, dňa 9. apríla 1875 aj on osobne sa presvedčil o dokonalom uzdravení Ruddera.

Dňa 13. apríla 1875 dostal Dr. Van Hoestenbergha od biskupa z Brugge, Msgra Faicta list tohto obsahu:

„Keď som bol včera večer (12. apríla) na návšteve v Jabbeke, stretol som sa na tamjšej fare s Petrom Rudderom. Menovaný mi rozprával, že minulú stredu (t. j. 7. apríla) bol vo chvíli uzdravený v Oostackeru zo zlomeniny svojej ľavej nohy, čo trvalo už osem a pol roka. Keďže Rudder mi hovoril, že ste ho Vy ošetrovali, úctivo by som Vás prosil, keby ste ma ráčili dôkladne oboznámiť — ako si to tento prípad zaslúži — s povahou zranenia, zisteného u Vášho klienta. Budem Vám veľmi povďačný, pán doktor, keď mi ráčite čím prv dať odpoveď, ktorú budem pokladať za dôver-

¹ Annales de Notre-Dame de Lourdes VIII, 200 (Bertrin, spom. dielo 256).

² „Peter Rudder, zlomenina, 1867. ľavej nohy. (Jambe Gauche). Viď Bolsius, spom. dielo 80.

nú, ak si to žiadate. Brugge, 13. apríla 1875. F.-J. biskup v Brugge.”³

Dr. V. Hoestenbergh na tento list biskupov odpovedal takto: „Rudder mal veľkú ranu na vrchnej čiaske nohy; na dne tejto rany bolo možno vidieť dve kosti, ktoré boli vzdialené od seba asi na tri cm. Nebolo možno badať nijakej známky zaceľovania. Peter trpel mnoho a tento stav trval vyše osem rokov. Dolná časť nohy bola pohyblivá v každom smere. Päťu bolo možno obrátiť dopredu. Všetky pohyby boli obmedzované len na odolnosť tkaniva. Podávajúc stav veci tak ak som videl, tvrdím, že noha v nijakom predpoklade nemohla byť zacelená medzi tým časom, ktorý uplynul od mojej poslednej návštevy až po púť.”⁴

Dňa 16. apríla 1875 prišiel do Jabbeke Emil Scheerlinck, vikár-kaplán z Oostackeru, ktorý v prítomnosti tamojšieho farára L. Slocka a kaplána-vikára Aug. Rommelaereho začal podrobne vyšetrovať celú vec. Vypočul zápisnične Ruddera aj všetkých možných očitých svedkov. Údaje potom spracoval v krásnej knihe, ktorá vyšla ešte v júli 1875 pod názvom „Het Vlaamsche Lourdes” (Flámsky Lurd).⁵ Sú tu uvedené medziiným aj vyššie spomenuté dojímavé slová Dr. Affenaera, ktoré povedal 9. apríla a ktoré Rudder dosvedčil. Kniha táto je teda prvým vedeckým knižným spracovaním Rudderovho prípadu a slúžila za základ ďalším zisteniam a prácam.

Po týchto lekárskejších zisteniach — ku ktorým sa pripojili aj údaje predošlých lekárov, najmä už spomenutého Dr. Verriesta, ktorý

³ Bolsius, spom. dielo, str. 53 a 79.

⁴ Annal. de N. D. de Lourdes XXVI, 54—55 (Bertrin, spom. dielo 244). Táto posledná návšteva — ako ešte uvidíme — bola dva alebo tri mesiace pred púťou.

⁵ Bolsius, tamtiež 44.

preskúmal Ruddera máločo po návšteve Dr. Hoestenberheho (asi vo februári 1874) — veľmi pozoruhodné sú výpovede rozličných laických očitých svedkov. Tieto svedectvá sú práve také hodnoverné, ako i lekárske. Lebo v prípade, či jestvuje zlomenina a to ešte medzi priestorom asi 3 cm, môže hodnoverne svedčiť aj nelekár. Veď na to netreba nejakej vedeckosti, len zdravé smysly, triezvy rozum, dobrú vôľu a statočný charakter. To uznávajú sami lekári aj každé súdobníctvo a vôbec celé ľudstvo. O tom sme ináč už hovorili na konci úvodu o zázrakoch. V protivnom prípade by sme sa museli zrieknuť poznania skutkovej podstaty akejkolvek veci.

A takýchto hodnoverných nelekárskych svedkov máme i v Rudderovom prípade. Vedecká kritika ich starostlivo zistila a sossbierala. Všetky úradné a podrobné zápisnice sú uschované v rozličných archívoch a čiastočne uverejnené Dr. Bertrinom pod názvom „Notes et documents” (Poznámky a doklady). V týchto pod „No 18” nájdeme doklady a zápisnice, vzťahujúce sa na náš prípad.⁶ Nemôžeme podať všetky doslovne, písané tak krásne, starostlivo a dojímavo; preto sa uskromíme len na ich podstatu.

Ján Houtsae gher, debnár zo Stalhille (blízo Jabbeke), videl Ruddera asi päť dní pred jeho uzdravením. Pod prísahou udal, že videl na jeho nohe ranu, veľkú ako dlaň- krvavú a hnisavú. Na otázku, či noha bola zlomená, povedal: „Áno. Peter ohyboval nohu rukou a výsledok toho bol, že z rany vyskočily na povrch obe končatiny zlomenej nohy.” Tieto končatiny — ďalej — neboly okrúhle, ale zničené. Rudder mu tiež ukázal, ako mohol svoju päťu

⁶ Bertrin: Notes et documents, No 17 (spomenuté dielo 511—519).

prekrútiť dopredu. Videl tiež aj na priehlavku nohy veľkú ranu.⁷

To isté potvrdil 4. apríla 1875 aj Ludovít K n o c k a e r t, roľník v Jabbeke.⁸

Manželka šľachtica Du Bus udala, že 5. apr. 1875 (teda dvoma dňami pred púťou) Rudder prišiel do kaštieľa na dvoch barlách. „Hnaná zvedavosťou chcela som vidieť jeho nohu. Keď si obväz, plný krvi a hnisu, odviazal, skoro nás omámil neznesiteľný zápach. Posledné záhyby obväzu ani nemohli dať dolu; byly hlboko prilepené v rane. Pudove som sa odvrátila od tohto hrozného obrazu.”⁹

Keď o dva dni neskôršie dostali telegram z Oostackeru, že Rudder sa tam zázračne uzdravil, šľachtic Du Bus vzrušene zvolal: „Nikdy som neveril v zázraky; ale ak Rudder sa naozaj uzdravil, tak je to ozajstný zázrak, a vtedy verím.”¹⁰

Na druhý deň po uzdravení, to jest 8. apríla 1875 Rudder sa predstavil celej rodine Du Busových, a môžeme si predstaviť ich zdesenie, keď všetci prítomní na vlastné oči zistili a úradne potvrdili, že Rudder „sa dokonale uzdravil zo svojej rany a chodí celkom dobre”.¹¹

Toho istého dňa, keď spomenutá šľachticova manželka videla Rudderovu ranu, to jest 5. apríla 1875, podvečer navštívila chorého istá suseda Rudderova, Mária Wittizaele, ktorá bola očitou svedkyňou toho, keď si Rudder preväzoval nohu, a videla rany a zlomeniny na nej. Na druhý deň, 6. apríla (v podvečer to púte) sa znovu vrátila k nemu v spoločnosti iného suseda Rudderovho Eduarda V a n H o o r e n a a jeho syna Julia; všetci zotrvali tam asi dve hodiny. Pri úradnom vyšetrovaní všetci traja dali najprv o chorobe Rudderovej toto

⁷ Tamtiež 513—514.

⁸ Bertrin, spom. dielo 245.

⁹ Tamtiež 246. ¹⁰ Tamtiež 253.

¹¹ Bertrin, spom. dielo 253.

osvedčenie: „Podpísaní potvrdzujú, že dňa 6. apríla 1875 videli zlomenú nohu Rudderovu. Obe čiastky zlomených kostí prerazily pokožku a boli oddelené hnisavou ranou, dĺžky asi 3 cm.”¹² Na ďalšie otázky Eduard Van Hooren ešte povedal, že „keď Peter obnažil svoju nohu, aby ju znovu obviazal, ohyboval ju tak, že nám mohol ukázať obidve konce zlomených kostí, ... ktoré boli značne vzdialené, čoho následkom bolo, že noha bola pohyblivá, kyvkala sem i tam a bolo možno ju krútiť”.¹³ O uzdravení Rudderovom tí istí dali zasa toto úradné svedectvo: „Vyhlasujeme, že Rudder sa vrátil zo svojej púte oostackerskej dňa 7. apríla 1875 celkom uzdravený. Kosti boli zacelené, rany zmizly. Rudder môže chodiť, stáť rovno a pracovať práve tak, ako pred svojím nešťastím.”¹⁴

Van Esschen, robotník, pre svoju statočnosť odmenený aj občianskym krížom, tiež dobre poznal celý prípad Rudderov. Veď ako povedal, bol tiež svedkom nešťastia Rudderovho 16. februára 1867; on to bol, ktorý išiel zavolať Dr. Affenaera. Cez celých osem rokov sledoval Rudderovu chorobu a bol nanajvýš prekvapený, keď Rudder z Oostackeru vrátil sa dokonale uzdravený.¹⁵

Mimo ďalších svedkov uvádzame ešte hromadné osvedčenie významnejších členov cirkevného aj svetského zastupiteľstva a predstavenstva obce Jabbeke, ktoré doslovne zneje:

„My podpísaní farníci obce Jabbeke, vyhlasujeme, že holenná kosť Petra Jakuba Rudder, narodeného a príslušného sem, päťdesiatdvaročného, bola natoľko rozdrúzaná pádom stromu dňa 16. februára 1867, že po vyčerpaní všetkých chirurgických prostriedkov muži vedy chorého opustili a vyhlásili za nevyliciteľného a všetci, ktorí ho poznali, pokladali ho za

¹² Tamtiež 246. ¹³ Tamtiež 247. ¹⁴ Tamtiež 254.

¹⁵ Bertrin, *Not. et docum.* No 17 (spom. dielo 515).

takého; že ten istý (t. j. Rudder) prosil o pomoc Pannu Máriu lurdkú, uctievanú v Oostackeru, a vrátil sa domov celkom zdravý a bez bariel tak, že môže sa teraz práve tak, ako pred nešťastím venovať všetkým svojim prácam. Vyhlasujeme tiež, že toto uzdravenie, v okamihnutí a podivné, sa stalo 7. apríla 1875. Podpísaní: L. Slock, farár; Aug. Rommelaere, vikár (kaplán); D'Hoedt, starosta; Aug. Stubbe a P. Maene, členovia sboru; C. Sanders, predseda; Charles de Cloedt, člen zastupiteľstva a zástupca starostu; F. Demonie, cirk. pokladník; J. Callewaert, kancelista; P. de Lorge; J. de Simpel, obecný radca; L. Bouten Perloot; vikomt Chr. de Bus de Gisignies. Pečať obce. Jabbeke, 15. apríla 1875.”¹⁶

Dr. Bertrin k tomu ešte poznamenáva, že vikomt Chr. de Bus neveril v zázraky a P. de Lorge bol liberál a keďže ani na smrteľnej posteli sa neobrátil, bol pochovaný len civilne.¹⁷

Známy staničný strážnik v Jabbeke, ktorý tak ochotne pomáhal Rudderovi pri vysadení do vlaku v deň púte (7. apr.), P e t e r B l o m m e, bol tiež vypočutý. Celý tento priebeh cesty bol mu v živej pamäti; preto veľmi ochotne a určite svedčil. Udal, že keď pomáhal Rudderovi do vlaku, videl (a aj posunkom ruky ukázal), ako balancovala Rudderova ľavá noha, čo ho náramne prekvapilo. Preto hneď aj povedal Rudderovi: „Ale prečo vlastne cestujete vy do Oostackeru? Ostaňte radšej doma!” V ďalšom potom povedal, že ako „bol prekvapený, ba zdesený, keď večer toho istého dňa (7. apríla) videl Rudderu sostupovať z vlaku samotného, chodiaceho dokonale a bez bariel”. Nakoniec ešte raz potvrdil, že všetko, čo udal, je mu stále v najživšej pamäti.¹⁸

Z oných troch mužov, ktorí pomáhali Blommeovi vysadiť Rudderu do vlaku, najvýznam-

¹⁶ Bertrin, spom. dielo 255. ¹⁷ Tamtiež 255.

¹⁸ Not. et docum. No 17 (Bertrin, spom. dielo 517).

nejší je Baltazár de J a c g h e r, neskoršie tiež staničný strážnik v Jabbeke. Pri vypočutí svedčil, že pred ôsmimi dňami otáznej púte videl bezprostredne Rudderovu nohu, dve rany na nej a zlomeninu. Tiež sa vyslovil o známom krútení nohy dopredu, čo aj posunkom ruky znázornil. Večer, keď sa Rudder vracal domov, videl ho už celkom zdravého.¹⁹

*

Po uplynutí sedemnástich rokov, to jest r. 1892 znova vyšetrovali túto vec. Istý belgický lekár Dr. R o y e r v prítomnosti a s pomocou istého voľnomyšlienkára, ba dokonalého neverca M. T r a p p e n i e r a v samom Jabbeke, celkom nezávisle od predošlého, previedol nové vyšetrovanie. Je to jedna z najdôkladnejších prác, ktorú máme v tomto prípade. Všetci očití svedkovia, i sám Rudder, ešte vtedy žili. Výsledok svojej svedomitej práce shrnul do týchto slov:

„Predovšetkým od 7. apríla 1875 vôbec nejestvoval vláknitý calus (novoutvárajúca sa kosť) a pri zlomenine, spojenej s ranou a oddelením kostí, tento calus mal spojiť vtedy a tým väčšmi za dlhý čas spomenuté úryvky kostí. A stalo sa opak. Kostí byly navzájom zcelené priamo (t. j. bez utvárajúceho sa calusu). Ba čo viac! Ľavá noha, hoci nebola zatvorená v nehybnom prístroji vo chvíli uzdravenia, neukazovala viac krivosti ako noha pravá. Konečne aj keď sa stratil značný úlomok kostí a aj keď úlomky spomenutých kostí byly vzdialené od seba diaľkou vyše troch cm pred uzdravením, nejestvovala nijaká skrútenina v nohe... Pochybnosť by bola nerozumná a nasledovne nezákonná. Každý človek priameho ducha musí uznať, že v tomto uzdravení sa prejavil nadprirodzený zásah.”²⁰ A o spomenutom spolu-

¹⁹ Not. et docum. No 17 (Bertrin 517—518).

²⁰ Bertrin 263.

pracovníkovi Royerovom, nevercovi Trappe-
nierovi, Dr. Bertrin poznamenáva: „Tento voľ-
nomyšlienár bol najprv zarazený, potom hlb-
ko dotknutý a konečne premožený; mal teda
dobrú vôľu, aby uznal zázrak.“²¹

*

O šesť rokov po tomto vyšetrowaní Peter
Rudder odišiel z tohto slzavého údolia do več-
nej vlasti. Umrel dňa 22. marca 1898 na zápaľ
pľúc v 75. roku života. Jeho pohreb bol 25.
marca na sviatok Zvestovania preblahoslavenej
Panny Márie, v ktorý deň roku 1858 sama
zjavivšia sa Matka Božia vyslovila Bernadete
svoje meno: „Ja som Nepoškvrnené počatie!“
Teda Rudder žil po svojom zázračnom uzdra-
vení ešte dlhých 23 rokov. Cez ten čas jeho
život bol neprestajným vzdávaním chvály a
vďaky Bohu a Panne Márii. Skoro každý týž-
deň putoval do Oostackeru, aby sa na tomto,
jemu takom pamätnom a vzácnom milostivom
mieste modlil, chválil Boha a preblahoslavenú
Pannu Máriu a ďakoval za taký veľký nebeský
dar. Asi štyristo ráz vykonal túto oostackerskú
púť.

Cez tých 23 rokov šťastného života navští-
vila ho veľa-veľa osôb v jeho chudobnom dom-
čeku v Jabbeke. Bolo medzi nimi najmenej 30
lekárov, 4 biskupi, asi 300 kňazov a mnoho
iných významných osobností. Pri takýchto ná-
vštevách, Rudder vždy ochotne a pohnute vy-
rozprával históriu svojej choroby a zázračného
uzdravenia. Ako túžil vždy putovať aj do pô-
vodného, do francúzskeho zázračného Lurdu.
Nemal však na to potrebných prostriedkov. No,
dobré duše sa postaraly o to, sossbieraly istú
sumu na tento cieľ; a tak sa stalo, že už vo
štvrtom roku po svojom uzdravení, to jest 9.
mája 1879 mohol osobne odcestovať do Lur-
du v spoločnosti niekoľkých osôb. Tu bol pred-

²¹ Tamtiež 261.

stavený aj v zisťujúcej lekárskej kancelárii (Bureau des constatations médicales), vtedajšiemu jej predsedovi Dr. F. D. De Saint-Macclouovi a jeho najvernejšiemu spolupracovníkovi Dr. G. Boissariemu a mnohým iným lekárom. Pomocou francúzskeho tlmočníka (keďže Rudder hovoril len flámsky) i tu vyrozprával svoju zázračnú históriu, ktorá dala podnet k vedeckému vyšetrovaniu aj so stránky lurských lekárov. Svoje výskumy uložili do riadnej lurskej kroniky, ktorá nosí meno: Annales de Notre-Dame de Lourdes. Výpovede, ba i sama osobnosť Rudderova urobili najmä na Dr. Boissaireho taký hlboký dojem, že neváhal vypovedať o ňom slová: „Je to pravý Flám a zo svätého pokolenia.”²²

Osobné náboženstvo.

Léonce de Grandmaison, SJ.

Ak slová chápeme v prísnom smysle, musíme zapierať, že jestvuje osobné náboženstvo.

Keď chvíľku rozmýšľame o svojom živote, zbadáme, že popri náboženských úkonoch, ktoré konáme sjednotení so svojimi bratmi a ako členovia jedného tela, činíme aj iné úkony — samovoľnejšie, ktoré nehľadajú, ba ani nezdá sa, že by predpokladali oporu dajakého ľudského prostredia. No tieto intímne výjavy duše, ktoré sa množia a očisťujú s našim napredovaním na ceste spojenia s Bohom, sú predsa len zriedkavé. Naš osobný život v plnom slova smysle je predsa len veľmi obmedzený. Človek náboženský ako človek vo všeobecnosti je napokon tak učinенý, aby žil v spoločnosti. Učí sa, napodobňuje iných, je obmedzený, závisí veľmi od vrodených náklonností, ďalej od výchovy, ktorá sa mu dostáva, od prostredia, ktoré ho obkolesuje.

²² Dr. Boissaire, spom. dielo 44.

Rozprava človeka s Bohom, ktorá utvára náboženstvo (výrazu rozprava dávam tuná plný, celkový smysel), prezrádza túto ľudskú črtu. Historicky každá náboženská úcta sa javí najprv ako ustanovizeň rodinná alebo kmeňová, národná alebo rasová, slovom ako vec sociálna a kolektívna. Človek uctieva, vzýva, obetuje obyčajne so svojou skupinou.

Toto sú bežné závery. Ako katolíci vieme, že naša modlitba iba tak je príjemná Bohu, keď ju konáme v spojení s Cirkvou. Zaznávaná je tá obeta, čo neprechádza cez ruky nevesty Kristovej; nechutný je ten chlieb, ktorý sa nedvíha v kvase, čo ona „zamiešava do troch mier múky“; mŕtva je každá modlitba, ktorú neoživuje miazga, čo pravidelne prúdi cez kanály Cirkvi. Hľa, to sú dôvody, ktoré nás vyliečia z ilúzie, že jestvuje úplné osobné náboženstvo.

Nuž máme sa teda zrieť výrazu, ktorý dovoľuje sskupiť a roztriediť úkony veľmi výrazné? Či nemôžeme zachovať meno „osobné náboženstvo“ pre tie naše náboženské skutky, v ktorých podnet jednotlivca prevažuje, v ktorých vplyv ľudského prostredia je vzdialený, kde sa necíti ani vplyv prostredia mystického, kde každý úd tela Kristovho používa tú pomer-nú samostatnosť, čo prislúcha osobe a ktorá ju odlišuje od iných? Nemôžeme sa pokúsiť sskupiť pod týmto názvom očisteným od každej dvojsmyselnosti hlavné prejavy nášho súkromného náboženstva: citovú nábožnosť, účinnú pobožnosť, asketické úsilie, mystický vzlet? Neučiniť to — zdalo sa mnohým nepohodlným a vari detským!

Predsa však prevaha sociálneho prvku vo väčšine historických náboženstiev je taká zrej-má, že pod tlakom tejto skutočnosti prichádza otázka: Môžeme pririeknuť značnejšie miesto osobnej iniciatíve na poli náboženskom? A aké miesto?

Na túto otázku dali nedávno najprotichodnejšie riešenia a predstavili ich veľmi obratne. Krátky kritický prehľad týchto mienok nám dáva možnosť vymedziť naše vlastné myšlienky o tejto otázke.

Prvá teória sa dovoľáva najradikálnejšieho náboženského individualizmu a je zákonným vyústením protestantizmu. Ambíciou prvých reformovaných bolo naozaj prejsť ponad všetkých prostredníkov osobných alebo „reálnych“ (hierarchia, učiteľský úrad, Cirkev viditeľná, ústne podanie, nevyhnutné obrady) a bezprostredne spojiť človeka, alebo lepšie povedané, „ľudskú dušu“ s Bohom. Všetko ostatné pokladali za prekážku alebo nanajvýš za praktické, viacej menej odôvodnené recepty, ktoré si môžeme odpustiť len preto, aby spojenie duše s Bohom bolo čo najužšie. Keďže voľnomyšlienkárski protestanti uskutočňovali tieto princípy až po posledné dôsledky, — Luther, Zwingli a Kalvín nezbadali celú ich váhu a nevyvodili z nich všetky závery — odstránili pomaly aj tých prostredníkov, ktorých si ešte vážili aj prví reformátori: literu Písma, jednu alebo dve sviatosti, konečne Kristovo prostredníctvo. Napokon Boh sám ostáva zoči-voči duše samej. Je zbytočné poznamenať, akú silu dodal tejto tendencii Kantov kriticizmus.

Predseda však je to iba úsilie, ideál. Augustín Sabatier, najobratnejší a najdôslednejší zo slobodomyselných protestantov, musí uznať, že určitá spoločenská potreba je žiadúca, aby sa udržala, odovzdala, rozmnožila a vyjadrila osobná nábožnosť, v ktorej podľa neho spočíva celé náboženstvo. V hypotéze, o ktorej sa práve rozpisujeme, i keď úplný (t o t á l n y) náboženský individualizmus nejestvuje, ba ako priznávajú, nemôže jestvovať, predseda je to medza, ku ktorej náboženská duša má sa usilovať dostať. Verejná bohopocta dogmami, vonkajšou autoritou, spoločnými obradmi sjedno-

cuje a spravuje náboženské túžby a zážitky jednotlivcov, no ostáva iba nevyhnutným zlom. Lebo pohlcuje náboženské cítenie, zhmotňuje ho, sťahuje ho do formalizmu a ochablosti. Je písomenou, ktorá ubíja; duch sa má od nej oslobodiť, ako najlepšie môže.

Na protiľahlom konci utvára sa sociologická teória náboženstva. Načrtol ju J. M. Guyau, no najvýznamnejším jej predstaviteľom je E. Durkheim. Vychádza z pozitivizmu (vieme, že August Comte v horlivej reakcii proti revolučnému individualizmu pokladá izolovaného človeka za nejestvujúceho: „Individuum je iba abstrakcia“) a mieni, že všetok vyšší život ľudstva, najmä náboženstvo, prýšti zo sociologie. Mohol veľmi dobre nadpísať svoje štúdie: Sociologia tvoriteľská. „Sociálne“ táto spoločná duša, ktorá akýmsi spôsobom z ľudskej skupiny činí jednu bytosť, je pre neho skutočne tvoriteľom. Podľa tejto domnienky náboženstvo je premietnutím Nadváznosti (Authority), donucujúcej Sily, Bohatstva sociálnej skupiny. Je súhrnom pudových citov úcty, závesti, osobnej nehodnosti; tieto city uvedomuje si človek voči Spoločnosti, voči sjednotenému Počtu, ktorý má silu práve z tejto jednoty, voči mocnej a činnej Množnosti (Plurality). Jedinec prejavuje tento hlboký cit obrazmi, pojmami, obdivmi, ktoré stávajú sa náboženstvom, ba už sú náboženské. Náboženstvo je teda tak málo osobná vec, že jestvuje iba pre spoločnosť a skrze ňu. Náboženstvo je prvým a najplodnejším z útvorov ľudskej spoločnosti, je mystickým odrazom ľudstva.

Tieto vyhranené stanoviská nemôžeme udržať, ak si vyvodzujeme z nich posledné dôsledky. Prvé je vzdialenejšie od skutočného a od skutkov, druhé ničí sám pojem náboženstva. Katolícke učenie zaujíma stred, správny stred múdrosti medzi týmito dvoma úskaliami. Rovnako odmieta izolovať jedinca pod zámienkou,

že ho oslobodzuje (to by znamenalo lapať rybu mimo vody), ako i nechať ho rozplynúť v ľudstve, aby vraj bol znovu postavený do svojho prostredia (to by znamenalo, že ľudská osoba by sa nedôstojne scvrkla na úroveň jednej bunky).

Náboženstvo je osobné (proti Durkheimovi), nie je však individualistické (proti Sabatierovi).

Je osobné. Skúsenosť každého náboženského človeka, dostatočne vzdelaného, dáva na to zrejmy dôkaz: stačila by to dokázať i hoc často relatívna, no predsa stála nadčasovoť predmetu náboženstva. Lev Marillier vo svojich kritikách prác Andrewa Langa,¹ v ktorých sa zrači už novšie nazeranie, poznamenáva, že niet pomeru ani spoločnej miery medzi sociálnym stavom niektorého ľudu a jeho náboženským ideálom, medzi civilizáciou a jeho bohmi (alebo Bohom). Určité kmene, — a sústavné, prehlbované výskumy, ktoré sa stále rozmnožujú, dávajú vývodom Langovým a Mariellierovým základňu — určité skupiny majú veľmi vysokú, veľmi čistú predstavu božstva, hoc ich sociálne polozenie je veľmi nízke.² A de Quatrefages poznamenal už vo svojom diele „*Ůvod do štúdia ľudských plemien*“,³ že istá

¹ Andrew Lang bol škótsky učenec. Zomrel 1912. Venoval sa štúdiu otázky náboženskej a dopracoval sa k tým istým tvrdeniam, ktoré o všeobecnosti viery Boha tak rozhodne zastávajú katolícki učitelia Msgr. Le Roy a P. Schmidt. Vo Francúzsku o jeho učení písal L. Marillier.

² Robím narážku najmä na afrických a austrálskych Pygmejcov, ktorých študoval Msgr. A. Le Roy: *Le Pygmées*, Tours 1905; *la Religion des primitifs*, Paris 1909; *A la recherche de l'origine des Religions*, Paris 1922; ďalej P. W. Schmidt, *Die Stellung der Pygmaeenwölker in d. Entwicklungsgeschichte des Menschen*, Stuttgart 1910; *Die Ursprung der Gottessidee*, Münster 1911 atď.

³ *Introduction á l'étude des Races humaines I*, Paris 1889, str. 262 a nasl. Porovnaj tiež Koppers, *La Religion et l'Etre suprême chez les Yagans*, *Études* 1922.

skupina obyvateľov Adamanských ostrovov, nazývaná Minkopi, je tak málo „civilizovaná“, že nevie ani, ako treba zapáliť oheň, keď ho nechajú vyhasiť; má však také náboženské učenie, že Gréci z doby Periklovej (pridajme: mnohí obyvatelia našich veľkých miest) mohli by im závidieť. Sociologická hypotéza ďalej nehľadí na rozdiel, ktorý jestvuje, ako sa to uznáva, medzi sociálnym a náboženským. Napokon robí z bohoocty akúsi kolektívnu ilúziu, čo nijako nemôžeme obstať. Je to celkom vymyslené, bez opory v preskúmanej skutočnosti.

V tomto smysle náboženstvo je zaiste osobné; nie je však individualistické. O tomto môžeme zopakovať výpoveď, ktorú mal tak rád Newman: *Securus iudicat orbis terrarum*. Celé dejiny (súčasne i najstaršie známe) dávajú náboženskému individualizmu významné dementi. Ukazujú nám vždy a všade, že ľudia sa sorskupujú, spoujú, navzájom si pomáhajú, aby uctievali, obetovali a vzájomne si odovzdávali — sťa posvätnú fakľu a ako najvzácnejšie zo všetkého dedičstva — učenie viery, predpisy a obrady. A psychologia je tak isto rozhodná, ako aj dejiny: Zrobte z jednotlivca normu v náboženských otázkach — otvoríte tak bránu všetkým zneužitiam osobného citu, všetkým vrtochom, každému fanatizmu. Budete pokladať ináč azda vznešené náboženské city jednoduchých ľudí za hrubé predstavy. Napokon intelektuálnemu prvku náboženstva vymedzíte najmenšiu úlohu a zase mravný prvok vystavíte najhorším prevrátenostiam.

Preložil Dr. Pavol Beňuška.

Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta.

Dr. Marcel Barát.

Ak hľadáme úplné vysvetlenie pre najhlbšie taje v katolíckej Cirkvi, tak ho nájdeme

v tomto Kristovom výroku. Ak sa chceme priblížiť k pochopeniu tragického skonu Ježišového, tento výrok nám pomôže k tomu. Ak chceme prísť na koreň nadľudského úsilia terajšieho svätého Otca P i a XII. o mier a pričínám jeho neúspechu, nevyhnutne prideme k tomuto výroku. Kráľovstvo Kristovo, Cirkev Kristova nie sú z tohto sveta.

Zakladateľ tohto kráľovstva nie je z tohto sveta. Jeho učenie nie je výplodom ľudského mozgu. Podstata tohto učenia smeruje k nadprirodzenému, nadľudskému, nadzemskému. Pochopenie a prijatie tohto učenia je darom shora. Prvý úkon pri vstupe do tohto kráľovstva je viera, ktorá žiada od človeka zrieknuť sa vlastného mudrovania a podrobiť vlastný úsudok cudzej autorite. Teda je to čosi proti sebe samému. A čo povedať o najvyšších praktických zásadách pre členov tohto nového kráľovstva? Blahoslavení chudobní duchom, smútiaci, tichí, smädiaci po spravodlivosti, milosrdní, čistého srdca, pokojamilovní, trpiaci prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské! U moderného človeka vyvolávajú paradoxný účinok, lebo sa v nich chváli, čo spôsobuje človeku bolesť a čo ho ponizuje. (J. Lebreton uvádza, že u Ježišových poslucháčov nevyvolávaly blahoslavenstvá odpudzujúci účinok. Vraj si nimi získal Ježiš srdcia poslucháčov. Dôvodí tým, že židom boli familiárne podobné myšlienky. Vraj žalmami bola v nich prebudená láska k životu chudobnému, pokornému a bolestnému. Vraj už Izaiaš im ukázal takýto ideál v služobníkovi Jahveho.¹) Ťažko sa dá prijať takáto mienka. 1. Hneď po blahoslavenstvách hovoril Pán Ježiš učeníkom: Blahoslavení ste, keď vás pre mňa potupujú, prenasledujú a všetko zlé na vás

¹ V príspevku *L'église primitive* v diele *Histoire de l'église*, Paris, Bloud & Gay, 1934, str. 80.

lživo hovoria! Tešte sa a plesajte!² Tešili sa apoštoli za života Pána Ježiša dačomu takému? Kým nesostúpil na nich Duch svätý, istotne nie. Čo potom povedať o ostatných? 2. Ježiš neprišiel zrušiť zákon alebo prorokov, ale ich doplniť.³ Počuli ste, že starým bolo povedané... Ja však vám hovorím... Porovnajme najmä, čo povedal Pán Ježiš o piatom a šiestom prikázaní, o odplácaní zlého a o láske k nepriateľovi, a uvidíme, že židia neboli zvyklí na také vznešené zásady, aké vyslovil Pán Ježiš v blahoslavenstvách. 3. Momentánny dojem na počívajúci pospolitý ľud mohol byť potešujúci a uspokojujúci, čo však nemusí znamenať, že si ľud hneď osvojil ducha týchto zásad a v praktickom živote sa nimi spravoval. Radostne mohli prijať citenie Pána Ježiša s ich ťažkým položením, ale sotva vedeli povzniesť svoje smúšľanie k takým vznešeným ideám. Faktom teda ostáva, že blahoslavenstvá sú svetu aj človeku, statočne žijúcemu, hodne cudzie. Pretože nie sú z tohto sveta. Rozum ľudský by ich sotva odporúčal. Odporúča ich viera. Konať ich učí a pomáha Duch svätý.

Už Starý zákon bol prifažký pre ľudí pre ich slabú prirodzenosť. „Mojžiš vám len pre tvrdosť vašich sŕdc dovolil prepustiť manželku.“⁴ Boh teda ako by sám bol uznal neuskutočniteľnosť niektorých svojich požiadaviek pre opačné sklony ľudskej prírody, a preto zmiernil svoje prísne zákony v niečom. V Novom zákone sa kladú oveľa väčšie požiadavky na človeka, hoci prirodzené sklony človeka ostávajú nezmenene slabé pre tieto vysoké ciele. Normy kráľovstva božieho žiadajú absolútne zabudnutie na seba a podriadenie seba, vlastné ľudské sklony nabádajú k nespútanému sebecktvu. Pri uvážení týchto okolností ľahko sa nám dá usúdiť, aké slabé výhľady má krá-

² Mat. 5, 11—12. ³ Mat. 5, 17. ⁴ Mat. 19, 8.

lovstvo božie na získanie sympatií a víťazstva v ľudskej pospolitosti, nakoľko nie je z tohto sveta a nakoľko jeho požiadavky tak príkro kontrastujú s takmer neprekonateľnými sklonmi ľudskej prirodzenosti. Preto nás neprekvapuje, že ľudská pospolitosť si doteraz neosvojila zásady kráľovstva božieho. Vznesené normy Nového zákona nenachádzajú vo všeobecnosti uplatnenia ani teoreticky v ľudskom zákonodarstve, ani prakticky v súkromnom ľudskom konaní. Cirkev Kristova by bola v nemožnej situácii, keby bola ponechaná len na ľudské sily, keby jej nebola dodávaná pomoc shora. Ale aj tak, hoci milosť božia sa nikomu neodpiera a ustavične prúdi pre ľudstvo, ľudská prirodzenosť sa jej úplne poddá len v ojedinelých prípadoch osobných, lebo nie je z tohto sveta, lebo naša vlastná konštitúcia jej kladie toľké a také prekážky.

V znamení tejto protivy medzi vrodenným ľudským sebestvom na jednej strane a poddaním sa božej múdrosti a vôle na druhej sa vyvíjalo aj verejné účinkovanie zakladateľa Cirkvi Ježiša Krista, najmä od jeho kázania na hore. Pán Ježiš mal na mysli predovšetkým mravnú zmenu v človekovi. Chcel vychovať z ľudí zákona ľudí Evanjelia. Ľudia, ktorí ho počúvali, boli zväčša veľmi jednoduchí a nevedomí. Počúvali jeho slová bez zaujatosti. Ale boli tu aj farizeji, ktorí mali vlastné názory a neboli ochotní ich opraviť. Podľa J. Lebretona farizejom sa stal, kto prijal tradičné učenie od majstra, podriadil mu svoj život a vyučil v ňom svojich žiakov. Preto boli farizeji svrchovane verní tradícii. Rekrutovali sa zo všetkých vrstiev.⁵ Aj proti svojmu lepšiemu presvedčeniu ostávali zatvrdnutými. Uznávajú, že Ježiš má nadprirodzenú moc, ale — per absurdum — tvrdia, že vyháňa zlých duchov skrze Belzebuba.⁶ Títo povýšení, do seba, do

⁵ Spom. dielo 46.

⁶ Mat. 12. 24.

svojej tradície a do svojho formalizmu zaľúbení farizeji, úzkoprso a nerozumne sa pri-držiavajú svojho a zdedeného názoru, títo farizeji budú stále chodiť za Ježišom, nie aby sa poučili, ale aby ho mohli podchytiť, znemožniť a zahubiť. Ich kurz stúpne, keď sa jednoducho ľudu stane jasným, že Ježiš nezaloží pozemské kráľovstvo, kde by oni mimo iného uspokojili svoje skryté sebecké túžby. Ježiš vše jasnejšie naznačuje, že jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta. Vše jasnejšie žiada zrieknuť sa všetkého a ako náhradu sľubuje tajomnú slasť, ktorú ešte nikto neokúsil, a to za okolností, za ktorých je pravidelne vylúčené každé blaho a potecha. Preto odchádzajú od neho. Sú priveľmi sviazaní so zemou, než aby mohli ísť s úplnou dôverou za Ježišom proti všetkej ľudskej nádeji a pravdepodobnosti.

Farizeji svojimi zákernými útokmi, založenými na Písme (o sobote, pôvode Mesiášovom atď.), vedeli pomýliť dobromyseľný ľud. Pod vplyvom týchto útokov niektorí z ľudu hovorili o Ježišovi: „Je dobrý“; ale iní mienili: „Nie, zväzda ľud“. Voľne a otvorene však nehovoril nikto o ňom zo strachu pred židmi.⁷ Ježišove reči urobily taký dojem aj na sluhov kňazských, že sa títo neopovážili vztiahnuť ruku na neho. Na výčitky svojich pánov odpovedali: „Tak nehovoril ešte nijaký človek.“ Farizeji neprijali nijaké upozornenie, aby napravili svoje stanovisko k Ježišovi. Keď sa ich spýtal Nikodém, či dovoľuje zákon odsúdiť človeka prv, ako by sa vypočul a preskúmalo jeho konanie, jednoducho ho zahriakli.⁸

Na návrh veľkňaza Kajfáša rozhodne synedrium prenasledovať Ježiša až na smrť.⁹ Nepriatelja Ježišovi najprv dlho váhali usmrtiť Ježiša. Toto váhanie nestačí vysvetľovať tým,

⁷ Ján 7, 12—13.

⁸ Ján 7, 45—52.

⁹ Ján 11, 49—53.

že sa báli vzbury ľudu, pretože vzbúrený ľuď neraz sám siahla na život Ježišov: tak v Nazarete¹⁰ alebo v Jeruzaleme.¹¹ Tu treba hľadať hlbšiu príčinu. Ježiša chráni vyššia moc, do-
 kiaľ nepríde jeho hodina. Svätý Ján násto-
 ji na tejto okolnosti: „Musím vyplniť diela toho,
 ktorý ma poslal, dokaľ je deň. Príde noc, keď
 nikto nebude môcť účinkovať.“¹² „Ale nikto
 nepoložil ruku na neho, lebo neprišla ešte jeho
 hodina.“¹³ A nikto ho nechtyl, lebo neprišla
 ešte jeho hodina.“¹⁴ Ježiš to sám povedal veľ-
 kňazom, predstaveným chrámovej stráže a
 starším, keď pristúpili k nemu, aby ho chytili:
 „Deň čo deň bol som medzi vami v chráme a
 nepoložili ste na mňa ruku. Ale toto je vaša
 hodina a moc temnôt.“¹⁵ Konečne keby bol
 Ježiš prosil svojho Otca, ten by mu zaraz bol
 poslal dvanásť legií anjelov na pomoc.¹⁶ A na-
 posledy keby jeho kráľovstvo bolo z tohto
 sveta, boli by jeho služobníci bojovali, aby ne-
 bol vydaný židom.¹⁷ Nikto nemohol vziať Je-
 žišovi život, on sám ho dal dobrovoľne,¹⁸ aby sa
 vyplnili Písma, aby sa vyplnila vôľa Otcova.
 Židia sa ho mohli zmocniť, až keď prišla ich
 hodina, určená od večnosti, a ešte aj vtedy by
 mu bol poslal Otec pomoc, keby si ju bol pýtal.
 Ale si ju nepýtal, lebo jeho kráľovstvo potre-
 bovalo jeho smrť, lebo jeho smrť bola len
 zdanlivo porážkou, v skutočnosti však víťaz-
 stvom. V jeho kráľovstvo netreba bojovať me-
 čom, netreba sa báť tých, ktorí môžu usmrtiť
 telo, netreba sa báť nepriateľa, lebo oko božie
 bedlí nad nami, a nepriateľ nám môže len na-
 toľko škodiť, nakoľko to Boh dovolí; a aj pre-
 nasledovanie a smrť sú ziskom pre kráľov-
 stvo božie.

¹⁰ Luk. 4, 30.

¹¹ Ján 8, 59; 10, 39.

¹² Tamtiež 9, 4.

¹³ Tamtiež 7, 30.

¹⁴ Tamtiež 8, 20.

¹⁵ Luk. 22, 53.

¹⁶ Mat. 26, 53.

¹⁷ Ján 18, 36.

¹⁸ Tamtiež 10, 18.

Takto to bolo s Pánom Ježišom, takto to bude aj s jeho učeníkmi. Nie je učeník nad majstra a služobník nad pána.¹⁹ Pre moje meno budú vás všetkých nenávidieť.²⁰ Posielam vás ako baránkov medzi vlkov.²¹ Nemyslite si, že som prišiel, aby som doniesol pokoj na zem. Neprišiel som doniesť pokoj, ale meč.²² Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je mňa hoden.²³ Musí sa splniť slovo, napísané v Starom zákone: Nenávidia ma bez príčiny.²⁴ Mňa prenasledovali, budú i vás prenasledovať.²⁵ Áno, príde hodina, že každý, kto vás zabije, bude sa domnievať, že tým preukáže službu Bohu.²⁶ Ale nebojte sa, ja som s vami po všetky dni až po koniec sveta!²⁷ Nebojte sa tých, ktorí môžu usmrtiť telo, no nie dušu. Skôr sa bojte toho, ktorý môže zahubiť dušu aj telo v pekle.²⁸ Nijaký vrabec nepadne na zem bez vôle Otcovej. Nebojte sa teda, lebo ste omnoho cennejší ako všetci vrabci.²⁹ A konečne: Kto mečom bojuje, mečom i padne.³⁰ Mnoho by som vám mal povedať, ale to by ste teraz neznesli. Ale keď príde on, duch pravdy, naučí vás všetko.³¹ Duch svätý musí prísť na každého a ten nám otvorí oči, lebo všetky tieto pravdy nie sú z tohto sveta a preto sú pre smrteľníka skoro nepochopiteľné. Duch svätý nás naučí, ako sa správať pri podobných okolnostiach a najmä dá nám sily zrieknuť sa pre kráľovstvo božie všetkého, k čomu nás viaže toľko pút, nebáť sa ani tých, ktorí nám môžu odňať tento život. Ba tento duch nás naučí aj to najhrdinskejšie: modliť sa za svojich nešťastných a zaslepených nepriateľov: Otče od-

¹⁹ Mat. 10, 24.

²⁰ Tamtiež 10, 22.

²¹ 10, 16.

²² 10, 34.

²³ 10, 37.

²⁴ Ján 15, 25;

Zalm 34, 19; 68, 5.

²⁵ 15, 20.

²⁶ 16, 22.

²⁷ Mat. 28, 20.

²⁸ 10, 28.

²⁹ 10, 32.

³⁰ 26, 52.

³¹ Ján 16, 12—13.

pusť im, lebo nevedia, čo činia.³² Alebo: Pane, nepočítaj im to za hriech.³³ Pretože vieme, že naši nepriatelia sú nešťastnými nástrojmi zlého ducha, a len toľko nám môžu škodiť, koľko Boh dovolí. A naostatok aj ich zúrenie proti Cirkvi sa premení na jej osoh. A bude trvať, len kým je čas temnôt. Hlavná vec, že knieža tohto sveta je už definitívne odsúdené.³⁴ Cirkev nemôžu zničiť, iba čiastočne biť a trýzniť. Našími zbraňami môže byť len trpezlivosť, odovzdanosť do vôle božej a modlitba. Kráľovstvo božie nie je z tohto sveta, a preto nepoužíva zbrane ako tento svet. Kto mečom bojuje, mečom i padá. Treba mať len silnú dôveru v Boha a trpezlivosť. Cirkev nemôže nezvíťaziť, aj keď musí ísť na dlhý čas do katakomb. A zvíťazí bez meča, bez fyzickej zbrane. Nepriateľ by nemal nijakej moci, keby mu nebola daná shora.³⁵

Kráľovstvo božie nie je z tohto sveta, ale jeho členovia sú predsa dieťkami tohto sveta, ktoré sa nevedia razom odpútať od svojej prirodzenosti. Ako títo kompromitujú kráľovstvo božie! A najmä ak sú to vedúci predstavení Cirkvi! Ako nás musí bolieť, keď vidíme, ako málo je u nich ducha božieho! Aké sebecké sú ich pohnútky! Aké hmotárske sú ich záujmy! Ako si urvávajú prvé miesta! Koľké pohoršenie z nich vychádza! Buďme trpezliví, dočkajme po žatvu! Potom sa oddelí kúkoľ od pšenice! Potom sa oddelia dobré ryby od zlých! Ako Boh dopúšťa prenasledovanie a my nemôžeme zastaviť také pohromy, tak Boh dopúšťa rozklad vo vnútri Cirkvi, a my to nemôžeme zamedziť. Keby sme konali ako Luther, poničili by sme aj veľa pšenice; o koľko viacej svätých by bolo, keby Luther nebol odtrhol toľké masy od prameňa živej vody!

³² Luk. 23, 34.

³³ Skut. 7, 60.

³⁴ Ján 16, 11.

³⁵ Tamtiež 19, 11.

To môže len Boh. Kedykoľvek sa tak stane, treba v tom vidieť zásah boží. Prevádzať, čo nie je z tohto sveta, môže len Boh. My môžeme byť nanajvýš jeho poníženými nástrojmi.

NAŠE NÁDEJE.

List študentovi.

Prof. Juraj Kohút.

Mladý priateľ,

dnes som ti chcel písať o eucharistickom apoštoláte. No keď som rozmýšľal, odkiaľ začať, vyrojilo sa mi niekoľko myšlienok, ktorých pripomienka bude prípravou na budúci list, ktorý bude venovaný výlučne eucharistickému apoštolátu. Hľa, niektoré z nich:

Žijeme v takých časoch, že sa nám zdá, ako by sa všetky pekelné mocnosti sprisahaly proti ľudstvu. Zúri brat proti bratovi, občan proti občanovi, národ proti národu, štát proti štátu. Kultúrne hodnoty, ktoré utvorila ľudská múdrosť a vkus, padajú v troskách skazy; v budúcnosti o mnohých z nich budeme vedieť iba z literatúry. Namiesto toho, aby sme si okrášlili Stvoriteľom stvorený svet, barbarsky ničíme všetko, čo svedčí o vlohách, ktoré Boh dal ľudskému géniovi. Nezdráhame sa všetok um, všetky útvory umu zapojiť do služieb diela diablovho: rúcania, krvilačného besnenia a smrti. Nieto v nás úcty voči bližnému, lebo, bohužiaľ, nieto ani úcty voči Bohu. Boh v očiach moderného človeka patrí medzi staré, nepotrebné rekvizity, ktoré splnili svoju úlohu v takzv. primitívnom, nevzdelanom svete stredovekom. Dnešný človek sa zaobíde bez neho. A vidíme, aký je šťastný. Od samého šťastia sa až dusí a hynie za zvukov kanonády, stíhačiek atď. Spravodlivosť? Načo, keď ja mám silnejšiu päsť, ako má môj protivník?! Láska?

Azda voči nepriateľovi? Úcta? Tá je iba pre malé deti. A pritom svet naivne verí, že nejaký vládny systém prinesie mu spásu, že nejaká ideológia pripraví nám všetkým nový raj už tu na zemi. História síce potvrdzuje, že akýkoľvek kultúrny a hospodársky smer — akokoľvek ideálny — v rukách jeho uskutočňovateľov sa zvrhne, že človek je odjakživa voči človekovi vlk, že každé hrabie k sebe hrabú a že bližšia košeľa ako kabát, najmä ak ten smer je propagovaný a uskutočňovaný ľuďmi bez svedomia, bez srdca, bez morálky, bez Boha. Zákony a nariadenia, ktoré vo výchove občanov zastupujú trstenicu, ešte nikoho neprevychovali, ani nemôžu to urobiť, pretože 1. sú dielom ľudským, nedokonalým a nadto ešte časovo podmieneným, 2. lebo ich strážcovia (úradníci, žandári atď.) sú ľudia, nedokonalí, 3. zákony sú určené pre ľudí, bytosti nedokonalé a 4. zákony nemôžu ovládnuť vášne, city, vnútro ľudí.

Všetky doterajšie ideologie stroskotaly a všetky ideologie budúce stroskocú. Iba jedna ideológia je večná, je absolútne dokonalá, ba má silu zdokonaľiť aj iných, keďže charaktery zištné, herodesovské, kasanovovské pretvára v také, aké mali svätý Mikuláš, svätý Ján, apoštol, svätá Terézia Ježiškova. Táto ideológia, tento vládny systém je systém boží, vládá Boha v ľudských dušiach, srdciach, charakteroch. Teda iba z priblíženia sa k Bohu a zo zvrúcnenia našej nábožnosti vyvrie nám ľuďom spása, večný mier, večná láska, večné šťastie. Nesprisahaly sa teda len pekelné mocnosti proti nám, ak je vo svete zle, ale spri-sahali sme sa my sami proti sebe, lebo sme sa odklonili od Boha, lebo Bohu neprejavujeme takú úctu, aká mu patrí.

Oddialenie sa od Boha zaviniť práve tak túto vojnu, ako všetky doterajšie vojny. Mier i šťastie je súlad rozličných záujmov v nás

aj mimo nás. Prvé oddialenie sa od Boha (Adam a Eva) porušilo mier medzi Bohom a človekom. Človeku sa zatemnil rozum a vôľa ochabla. Je zrejmé, že oddialenie sa od Boha porušilo aj mier medzi ľuďmi (Kain a Ábel), medzi stavmi (triedny boj), medzi národmi a štátmi (národný šovinizmus), ba i v nás samých. A kde nie je súlad, tam nemôžeme hovoriť ani o šťastí. Áno, ak neveríme v Boha, v božiu spravodlivosť, ktože alebo čože nám môže zabrániť holdovať svojim náruživostiam, sebecktvu, nenávisti? Teda iba nasledovanie toho, ktorý nám svojou smrťou opäť umožnil súlad medzi Stvoriteľom a stvorenstvom, medzi človekom a jeho bližným, nám sľubuje večný mier a večné šťastie. Len pre ľudí nehodno byť dobrým; v Bohu však, ktorý odmeňuje akýkoľvek pretrpený ústrk, krivdu, nešťastie, sebazaprenie, kontrolu vášní rozumom atď., nielenže sa vypláca byť dobrým, žičlivým, uznanlivým, láskavým, ale v ňom jedine tieto ctnosti dostávajú určitý smysel, stávajú sa prirodzenými, súladnými s našim ja; prižití s Bohom a v Bohu sme nešťastní, ak tieto ctnosti nemáme. Keďže dnešnému ľudstvu Boh zdá sa byť nepriateľom, alebo aspoň je voči nemu ľahostajné, ono nemôže byť ani dobré, ani pokojamilovné, ani šťastné, ba ani ľudské, len zverské, založené čiste pudove. Preto sa skoro doslovne plní proroctvo Papiniho, vyslovené v knihe Gog v stati Návšteva u Welsa.

Verím ti, drahý priateľ, že priblíženie sa k Bohu učinilo Ťa i v hrôzach dneška šťastným. Aj Ty si svojou skúsenosťou potvrdil večnú platnosť vety svätého Augustína: *Inquietum est cor nostrum, donec in Te, Domine, quieverit.* Ale z Tvojho primknutia sa k božiemu vládnemu systému vyplývajú aj niektoré po-

vinnosti pre Teba, ako som Ti ich odôvodnil pri rozbere zodpovednosti nás všetkých za krásu mystického tela Kristovho. — Boha neurážame my ľudia len vo svojom intímnom, čiste osobnom živote; urážame ho aj verejne: v kinách, divadlách, na korze, na fronte, v úrade, v škole, ba aj v kostole. Za intímne urážky zadosť učiníme mu svojou intímnou nábožnosťou, osobným duchovným životom. Za verejné urážky treba ho však verejne odprosiť, verejne vzdať mu hold a úctu, verejne ho vyznať. Kolektívne urážky treba napraviť kolektívnou úctou. Celý náš život má byť úctou a vyznávaním Boha, to je pravda; no najorganizovanejšie si ho uctíme a vyznávame na náboženských slávnostiach: na pútiach, procesiách a v kostoloch. Keďže svätá omša je stredobodom a vrcholom celého nášho náboženstva, budem sa zaoberať iba ňou (o ostatných bohoslužbách možno v niektorom z budúcich listov).

Aj účasť na svätej omši treba zreformovať v duchu KA. Len si všimni, koľkí ľudia vo Tvojom okolí, koľkí Tvoji spolužiaci chodia na ňu ako na nejakú zábavnú atrakciu. Na schôdzku s priateľom alebo priateľkou sa vyparádia do najkrajších šiat, oholia sa, navoňavkujú sa atď.; no Pán Boh sa musí uspokojiť, ak vôbec do jeho domu prídu. Ak ich nenúti ohľad na spoločenské predpisy, na svätú omšu v nedeľu idú v pracovných šatách (hoci šiat majú ako welský princ), zarastení, dokonca som vo vysokoškolskom internáte videl mladých inteligentov chodiť na svätú omšu — v nedeľu! — v pyžamách alebo v teplákoch. Nuž u takýchto ľudí naozaj ťažko hovoriť o ozajstnej úcte voči Bohu. Pán Boh je isteže veľkorysý, povznáša sa nad ľudské konvencie, ale keďže my sme iba ľudia, aj Pána Boha si máme uctiť v medziach ľudských predpisov slušnosti, ľudskými prostriedkami. Nábožný duch žiada vonkajšie vyjadrenie peknou formou. Nie prepych, ale sluš-

nosť. Náš prostý ľud si ani neoblečie nové šaty, kým sa v nich neukáže Pánu Bohu. A do kostola vždy chodí v najkrajších šatách. Moderná inteligencia však vkusne sa vystrojí do kaviarne, do kina, na zábavu — veď čo by povedali ľudia! a treba urobiť aj dojem! — na nedeľňajšiu svätú omšu však — ak netreba prechádzať cez ulice — uzná za správne ísť v najošuchanejších, najchartnejších šatách. Ba často sa stáva, že mladý inteligent na svätú omšu ide neoholený, no na prechádzku po svätej omši už má tvár hladučkú. Aby si ma zle nerozumel: nielen vonkajškom treba si uctiť Boha, ale aj vonkajškom. Kostol je dom boží, nuž vystrojme sa do neho ako na schôdzku s Pánom Bohom. Aj ľudské konvencie vznikly z vôle božej.

Podobnej chyby dopúšťajú sa tí, čo na svätú omšu idú bez modlitebnej knižky. Kritizovanie spevu, zevľovanie po kostolných okrasách, po pekných dievčatách atď. je naozaj nekatolícke. Ak ideme na divadlo, zábavu, kúpime si vstupenku. Takouto vstupenkou na svätú omšu je božím duchom naplnené srdce, uvedomujúce si na prahu kostola, kde vstupuje, a modlitebná kniha. Neverím, že obyčajný človek môže mať toľko myšlienok a že sa vlastnou vôľou vie natoľko sústrediť na svoje myšlienky o Bohu a o tajomstve Kristovho utrpenia, — aké predstavuje svätá omša — aby nepotreboval pomoc modlitebnej knihy. V dome božom sme hosťami Pána Boha, ktorý je najradšej, ak ho stále zamestnávame svojimi vzdychmi, prosbami, vďakami, modlitbami. Na oltári je náš Stvoriteľ a Vykupiteľ, je náš dobrý Otecko, ktorý má ozajstnú radosť, ak mu naša duša ustavične šteboce slová uznania a lásky. (Akože by sa mohol cítiť náš vlastný otec alebo naša matka, keby sme pri svojej návšteve neprehovorili k nim ani slova, alebo keby sme k nim prehovorili len kde-tu?!) Primeraná modlitebná kni-

ha je dôstojným odznakom inteligentného katolíka, vstupujúceho do chrámu, a nielen odznakom, ale aj sprievodcom a pomocníkom.

Chybou je aj to, ak — hoci lavice kostolné sú prázdne — my, či už z hanblivosti, či nepodstatnej skromnosti alebo nepochopenia veci — na svätej omši zastaneme si v úzadí kostola, ako keby sme sa báli priblížiť sa k svätostánku; ak sa s Pánom Bohom rozprávame len na dištanc, čakajúc na čím skorší koniec, aby sme mohli čo najrýchlejšie ujsť. Nuž našim heslom nech je: Čím bližšie k oltáru, čím bližšie k sviatosťnému Spasiteľovi. Prázdne alebo poloprázdne lavice a preplnené priestranstvo, vyhradené kedysi pre katechumenov, nesvedčí o horlivej nábožnosti účastníkov bohoslužieb. V nedeľu sa nemôžeme vyhovárať na zaujatosť prácou, na nedostatok času, ktorý by nám zavinil oneskorený príchod na svätú omšu; nedeľa je deň Pánov, a náš Pán si vari len zaslúži, aby sme mu zo 168 týždenných hodín posvätili 1—2 hodinky, a to výlučne jemu samému.

Naša účasť na bohoslužbách zvrúcnie, ak na ne ideme s určitým úmyslom, za čo obetujeme svoje bohoslužby. Taký úmysel môže byť napr. náš osobný záujem, naše osobné šťastie, náš osobný úspech, naša vôľa pomôcť bližným, či už živým alebo mŕtvym. No najkrajší úmysel bohoslužieb je úmysel modliť sa za rozšírenie slávy božej v nás i v našom obecnom, školskom, národnom a všesvetovom živote. Tento úmysel nám cez bohoslužby častejšie príde na um; preto i keď naša pozornosť na chvíľu sa obráti inde, na čisto svetárske otázky, pripomenutím si úmyslu, ktorý sme si vzbudili pri vstupovaní do chrámu, myseľ sa odpúta od svetárskych myšlienok a znova sa dvíha k Bohu, čím sa len upravuje tok nášho pohrúženia do rozhovorov s Pánom Bohom, Pannou Máriou atď.

S takými neprístožnosťami, ako je nepokľaknutie pred vyloženou prevelebnou Svätosťou, rozprávanie sa cez bohoslužby so susedom, smiech, písanie svojho mena a iných poznámok na kostolné zariadenie, múry, sa ani nezaobieram. Ony svedčia len o absolútne neinteligentnom, surovom a cynickom charaktere toho, čo takéto samopašnosti stvára. Taký človek nech nejde do kostola, nepatrí ani do ľudskej spoločnosti, ale do výchovného ústavu.

Drahý priateľ, vyrovnaj sa s nadhodenými myšlienkami a otvor oči aj svojim bližným. Iba z priblíženia sa k Bohu a jeho dokonalej úcte vyvrie nám záchrana z prítomného utrpenia. Mladá katolícka generácia i v tomto smere musí byť radikálna, dôsledná a úprimná. Nižaká ľudská ideológia neposkytuje ľudstvu úľavu a ukončenie hrozného utrpenia všesvetového; ona totiž účinkuje iba zovnútorne, teroristicky. Nápravu uskutoční iba tesnejšie primknutie sa k Bohu, ktorý je absolútne dokonalý normotvorca a ktorý má možnosť zreformovať ja ľudské vnútra v duchu lásky, pokoja a blaženosti. Z úcty k Bohu vykľúje sa úcta k bližnému, z vrúcnej nábožnosti vyrastie aj láska všeľudská, ktorá „je trpezlivá, dobrotivá, ktorá nezávidí, nekoná ľahkovážne, nenadáva sa, nie je ctibažná, nehľadá svoje vlastné, nerozdrážďuje sa, nemyslí zle, neraduje sa nepravosti, ale teší sa pravde; všetko znáša, všetkému verí, všetko dúfa, všetko pretrpí“; ktorá nepozná sebeckta ani rozdielu triedneho alebo národného. Viera v pomoc ľudského systému je klamná; ľudstvu pomôže iba Boh a jeho vládny systém. Preto pomáhaj svojim bližným priblížiť sa k nemu a uctiť si ho takou úctou, aká prináleží nášmu Vykupiteľovi, najlepšímu priateľovi a starostlivému Otcovi.

Najmladším kolegom akademikom.

MUC. Vladimír Stercula.

Milý priateľ!

Prichádzaš do Bratislavy na techniku. Dal si sa zapísať na elektro-inžinierstvo, aby si splnil svoje dávne priania stať sa inžinierom. Dovoľ preto, aby som Ti smel adresovať niekoľko úprimných slov o katolíckom presvedčení. Nepokladaj to za nečasové, ale vážne sa zamysli, veď si už akademik.

Azda na môj návrh povieš, že máš už dosť svojich technických problémov, načo sú mi ešte nové? To je však falošný postoj k životu, lebo aj najväčší učenec, ktorý sa celou silou venuje fyzike, má svoj svet a v ňom oblasti, ktoré podľa nijakých zákonov fyziky nemôže riešiť. Netreba tu veľa rozumkovať. Človek je len vtedy dokonalý, keď je úplný v celej svojej podstate; a celú podstatu netvorí len vedecké bádanie. Tvoj život pozostáva aj z iných momentov, a veda je len jedným z nich. Ty máš predsa voči svojmu telu a duši povinnosti iného rázu, než je vedecký ráz. Máš povinnosti voči svojim rodičom, súrodencom, povinnosti voči svojmu národu, ktorý bude tvoju prácu odmeňovať alebo pre nekonanie povinností občianskych aj trestať. O pár rokov budeš mať povinnosti voči svojej manželke a deťom, ktoré budeš musieť živiť a namáhavo vychovávať. Predsa pri všetkej svojej vedeckej zaujatosti raz sa zamyslíš nad otázkou: Načo táto námaha, prečo sa trápim, prečo toto sebazapieranie, štúdium do noci? Dáš si aj otázku: Nájdem ja v tomto svete svoje šťastie, svoj duševný pokoj? Celý svoj život venuješ dajakej vznešenej práci. Sostrojíš nevšedný vynález. Ľudstvo ňu však neuzná, vyvrhne, zomrieš zabudnutý, možno aj v biede od hladu. Príklady ani netreba

uvádzať. Kde je tu potom spravodlivosť, kde je túžba po dobre, po spokojnom živote? Veď Ty si raz budeš požadovať za svoju prácu uznanie, odmenu; keď budeš ctižiadostivý aj slávu.

A čo keď toto všetko Ti odoprú, a Ty stratíš smysel svojho života, lebo vedou si chcel všetko dosiahnuť, veda Ti bola bohom? Nenávisť ľudská ťa vženie do zúfalstva, možno Tvoji nepriatelia ťa hmotne úplne zničia, zničia i Tvoje dobré meno, a Ty budeš chcieť spáchať samovraždu? Vyriešiš Ty takto problém svojho života, keď zbabelo budeš z neho utekať? Nie, to nie je riešenie života, lebo by si chcel zmrhať to, čo nie je ani Tvojím vlastníctvom.

Možno sa začuduješ, ale naozaj Tvoj život nie je Tvojím vlastníctvom, lebo nemáš ho sám od seba, nijako si sa nepričinil, aby si ho nadobudol a ani nebudeš nijako vládnuť nad ním, keď ho budeš chcieť ubrániť pred smrťou. Tento život Ti nedali ani rodičia. Oni boli len nástrojom, boli spoluúčastní pri Tvojom zrození. Musí tu teda niekto byť, kto Ti život dal a aj Ti ho odoberie. Vidiš, musí tu byť teda dajaký činiteľ, či ho nazveš magneticko-elektrickým elementom, či ho nazveš prvou príčinou alebo prvým hýbateľom života prvej bunky alebo ho nazveš Stvoriteľom, vždy dôjdeš k tomu istému zdroju, že je to bytosť existenčne závislá sama od seba, nepodliehajúc nikomu je „ens a se“, že je to Boh. Toto však človek o sebe nemôže povedať. Nikdy nemôžeš povedať, že si sám odseba vznikol, že nie si na nikoho odkázaný. Sleduj svoj život od dojčťa. Niet bezmocnejšieho stvoreniatka na svete, ktoré celý mesiac nečuje ani nepoznáva, iba plačom do prvého roku dáva najavo všetkv svoje pocity. Keby si mal život sám od seba alebo od rodičov, nikdy by si si nedovolil ochorieť, rodičia by Ťa všemožne ochraňovali. Predĺžil by si si život ľubovoľne, nestretnúc sa nikdy s pojmom smrť. Keďže to však nedokážeš, musíš prijať pôvodcu

svojho života, ktorý Ťa stvoril, poznať ho a do-
zvedieť sa takto i cieľ svojho jestvovania.

Keď si dospel už k tomu konkrétnemu zá-
veru, že prijímame jestvovanie Boha osobného,
zo záväzku Tvojej inteligencie (keby si iný ani
neuznal) vyplýva, aby si si upravil aj svoj po-
mer k nemu. Neslobodno totiž ostať na absurd-
nom stanovisku, že Boh odvtedy, čo Ťa stvoril,
viac sa o nič nestará a odpočíva kdesi hore.
To je nerozumné. Boh tvorí človeka stále ďalej
a ďalej od prvej chvíle, lebo organizmus ľud-
ský a jeho duchovosť by v tej chvíli prestala
jestvovať, keby obrazne povedané, Boh čo len
na stotinu sekundy odňal svoju tvorivú ruku
od neho. On dal síce našej prírode jasné záko-
ny; ale v jej nesmierne gigantickom kolobehu
treba ju stále ďalej udržiavať. Treba tvoriť
nové bunky, nové organizmy, dávať nový život,
nové funkcie, prispôbovať novým pomerom,
zmeneným prácou aj chorobou. Celý ten sy-
stém musí byť stále riadený, udržiavaný, aby
nenastaly katastrofy, narušujúce plán stvoren-
stva. Z tohto plánu si Ty ako individuum nija-
ko nie vyňatý, ale práve súladne zapojený, za-
členený, aby si funkciu svoju v určitom okruhu
svojho života stále plnil a bol tak osožný nie-
len sebe, celku, ale predovšetkým, aby si do-
kumentoval dokonalosť tvorivej sily Stvorite-
ľovej.

Z naznačeného vidíš teda, že celý život
je nesmierne upätý na Boha, celá tvoja exis-
tencia závisí od neho a preto je zbytočné chcieť
sa z tohto vplyvu vymaňovať. Len čo by si sa
vzoprel zákonom, ktoré sú vyryté vo Tvojej
duši znakom svedomia, hneď by si sa musel
cítiť ako meteor, ktorý vymaniac sa zo svojho
pôsobiska, vletí do iných svetov, zažiarí moc-
ným plameňom (veď aj Ty by si mohol mať
úspechy až oslnivo oslepujúce), ale zhasne, roz-
padne sa, prestane jestvovať. Toto je však len
mŕtva hmota. Ale Tvoj život smrťou nepre-

stáva. Ty ako človek povznesený nad celú prírodu budeš musieť zodpovedať pred svojim Tvorcom, ako si narábal s dobrami, ktoré Ti sveroval cez celý život. Možno by sme sa vtedy radšej chceli stratiť v neznáme, radšej prekliť svoje narodenie, aby sme nemuseli niesť zodpovednosť za svoje celoživotné počínanie; ale odvtedy naveky ponesieme celú ťarchu pozemského života.

Je to azda čudný pochop, že po smrti sa znovu začína náš život; ale nie je to ani ináč možné, lebo duša naša je nesmrteľná a v tom spočíva jej podobnosť s Bohom. On ju stvoril na svoj obraz, pre seba. A keď ona stratí cieľ, pre ktorý bola stvorená, predstav si len, milý priateľ, čo to znamená.

Stratí smysel svojho jestvovania, stratí cieľ, pre ktorý bola určená, stvorená, stáva sa plavčíkom, ktorý zabudol, do ktorého prístavu má doplávať a pravý obišiel. Je ako kľúč bez zámku, ako zámok bez dverí, ako dvere bez domu a ako dom bez majiteľa. A v tej nesmiernej tragédii stroskotania pred cieľom, ktorý nedosiahlo, vyplývajú všetky prenesmierne muky a trápenia duše v pekle. Nie je to však len skutočnosť, že nevidí Boha, ale aj čiste fyzické utrpenia tela, ktoré pomáhalo duši v skazonosnom, sebazničujúcom diele.

Z toho vyplýva, že Ty svojou inteligenciou máš možnosť takto si rozvinúť život v základných črtách a poznať pravú podstatu vecí. Tvoj pomer, ktorý zaujmeš k Bohu, či už ho nazveš poznávaním seba alebo poznávaním jeho alebo náboženstvom, ten pomer musí zodpovedať výške Tvojej duševnej kvality. Či nie je to logické absurdum, že sa vzdelávame tak jednostranne vo svojom odbore, mysliac, že vedou dobyjeme svet, a predsa uznávajúc Boha, necítíme nijaké záväzky voči nemu, aby sme si podľa toho opravili život. Veď z nášho pomeru k Bohu ako vzdelancov vyplýva, aby sme svoje

vedomosti v náboženstve, teda pravdy božie, poznanie svätej Cirkvi, uviedli aspoň na tú istú platformu, ako svoju vedu. Nesmieme si myslieť, že týždenná návšteva kostola stačí na splnenie tohto záväzku. Musím svoju vieru poznať do podrobností, prístupných laikovi, musím byť presvedčený o jej pravosti, o jej súčnosti, že práve tak platí, ako pred 2000 rokmi, že priam tak zodpovedá duchu moderného človeka, ako duchu prvých kresťanov. Musím nadobudnúť skalopevné presvedčenie pavlovské: „Viem, komu som uveril, a preto som istý!“ Na to mi musí slúžiť moje vzdelanie, môj um a moje ambície, aby som išiel v poznaní ďalej a neostal na detinskej predstave Boha. A ty, milý priateľ, v spoločnosti ľudskej budeš iste zaujímať vážne postavenie; preto práve tak vážne musíš byť presvedčený o pravosti svojho presvedčenia, aby si rovnako vážnym dôkazom, vedel každému zodpovedať v nejasnosti alebo vedel sa postaviť proti kritickopokryteckej zvedavosti. Veru, hoci ako nám to trpké príde, raz sa budeme musieť pred svojím Sudcom z toho zodpovedať: nielen čo sme zlého urobili, ale aj že sme nevyužili svoje vedomosti, že sme svoj život podľa toho neupravili, hoci sme mali možnosť poznať všetky záväzky voči Bohu. Neslobodno tu nespomenúť veľkého Kempenského, ktorý povedal: „Čím je dakto vzdelanejší a múdrejší, tým prísnejšie bude súdený, že nežil svätejšie!“

Áno, nám treba katolícke presvedčenie odôvodňovať priam takými vážnymi dôkazmi, ako odôvodňujeme vedecké pravdy. Nám treba s rovnakou vážnosťou študovať náboženstvo a pravdy božie v ňom podávané, ako študujeme látku na štátnicu alebo rigorózum. Bez skúšok je možný život, ale bez pravdy božej nemá smyslu ani naša vedecká práca. Prosme teda Boha, aby nám dal sily nadobudnúť pravé presvedčenie a nezlomnú vieru v neho.

DO VÝŠAV.

Z novembrovej mystiky.

Pamätajme na svoju pravú vlasť!

Svätý Cyprián.

Bratia premilení, musíme si veľmi často pripomínať, že sme sa zriekli sveta a že tu (na zemi) žijeme len dočasne ako hostia a cudzinci. Zamilujme si preto deň, ktorý každého z nás zvlášť uvádza do jeho vlastného domova; vyzvaných nás odtiaľ (zo sveta) a zbavených pút pozemského života späť povoláva do raja a kráľovstva nebeského. Kto by sa nechcel vrátiť späť do vlasti, keď bol poslaný do cudziny? Alebo keby sa niekto pripravoval ísť loďou ku svojim príbuzným, či by si neprial veľmi túžobne priaznivý vietor, len aby čím skôr mohol objať svojich drahých?

Našou vlasťou je raj a našimi rodičmi sú už od dávna patriarchovia. Prečo teda sa neponáhľame a nebežíme, aby sme mohli zrieť vlasť a objať svojich rodičov? Tam nás čaká veľký počet drahých, za nami túži chromný a slávny zástup otcov, bratov, synov, ktorí už nemajú starosť o svoju nesmrteľnosť, ale ešte vždy sa starajú o našu spásu. Akou nesmiernou radosťou oplývajú oni aj my, keď sa spoločne stretáme a objímame! Aká je slasť nebesťanov tam (v nebi), kde nie je strach pred smrťou a kde je istota o živote večnom! Čo je nad toto najvyššie a večne trvajúce šťastie?

Tam je slávny sbor apoštolov, mnoho plesajúcich prorokov, nespočetný zástup mučeníkov, korunovaných za víťazstvo v boji a utrpení. Tam jásajú panny, ktoré hrdinskou zdržanlivosťou potlačili žiadostivosť svojho tela. Tam sú odmenení milosrdní, ktorí štedrým rozdávaním almužny chudobným konali spravodlivé skutky, ktorí zachovávali prikázania božie, preniesli si zemské dedičstvo k pokladom nebeským. K týmto, bratia premilení, sa ponáhľajme a žiadajme si čím skôr dostať sa ku Kristovi a jeho vyvoleným.

Preložil Fr. P.

Z krásnych textov.

Modlitba k Panne.

Abbé Perreyve

Svätá Panna, keď tvoje dni sú teraz oslávené, jednako nezabudni na smútky zeme. Pohoď dobrotivý

pohľad na tých, čo trpia, čo bojujú proti protivenstvám a čo neprestávajú máčať svoje pery do trpkosti tohto života.

Zľutuj sa nad tými, čo sa milujú a čo boli oddelení!

Zľutuj sa nad osamotením srdca!

Zľutuj sa nad slabosťou našej viery!

Zľutuj sa nad predmetmi našej záľuby!

Zľutuj sa nad tými, čo plačú, čo sa modlia, čo sa chvejú.

Daj všetkým úfnosti a pokoja!

Volanie strašných čias.

Abbé Jamin.

Svätá Panna úbohých, prameň milosti, posväť nás,

Svätá Panna úbohých, zachráň národy,

Svätá Panna úbohých, uľav chorým,

Svätá Panna úbohých, zmierni utrpenia,

Svätá Panna úbohých, pros za každého z nás,

Svätá Panna úbohých, my v teba dôverujeme,

Svätá Panna úbohých, ty dôveruj v nás,

Svätá Panna úbohých, požehnaj nám.

Svätá Panna úbohých, Matka Spasiteľova a Matka Božia, tebe ďakujeme. Preložil J. Haranta.

Pozerajte na svoje kríže skrz kríž Ježiša Krista.

List svätého Františka Salezského.

Vážená pani,

ak Boh dal Vám viacej sily a udatnosti pre znášanie vašich protivenstiev, nech patrí zato sláva jeho dobrotivosti, ktorá je vždy pripravená pomôcť duším, čo vňu dúfajú. Dúfajte v ňu teda vždy, vážená pani, a aby ste v ňu dúfali, buďte vždy celkom jeho. Obetujte často svoje srdce jeho láske na tom samom oltári kríža, na ktorom on svoje obetoval z lásky k Vám.

Kríž je kráľovská brána. Ňou vchádzame do chrámu svätosti. Kto ho ináč hľadá, nenájde nikdy z neho nič.

Vážená pani! Nepoviem Vám, aby ste nepozerali na svoje utrpenia, lebo duch Váš, ktorý je vždy schopný odvetiť, povedal by mi, že naozaj nechajú na seba hladieť s trpkou bolesťou, ktorú spôsobujú. Ale poviem Vám, aby ste pozerali na ne len skrz kríž, a nájdete ich alebo ako celkom nepatrné alebo také príjemné, že radšej by ste z nich mali bolesť než radosť, ktorá je od nich oddelená.

Pripomínam si tento vonkajší kríž, ktorý ste nosili na svojom srdci. Kedy som hľadel na Vás s uspo-

kojením? Milujte naozaj svoj kríž, moja drahá pani, lebo je celý zo zlata, ak pozeráte naň svojimi očami lásky. A kým na jednej strane vidíte lásku svojho srdca mŕtvu a ukrižovanú medzi klincami a tŕním, na druhej nájdete hromadu drahokamov, aby ste složili z nich korunu slávy, ktorá Vás očakáva, ak — v očakávaní, aby ste ju mali — nosíte z lásky tŕňovú korunu so svojim kráľom, ktorý tak chcel trpieť, aby vošiel do svojho šťastia. Prel. A. Bagin.

Viera a spravodlivosť.

Svätý Augustín.

Kde nie je zdravá viera, tam nemôže byť spravodlivosť, lebo spravodlivý žije z viery.

Prel. Fr. Prívara.

Pastieri lásky.

Svätý Ján Vianney.

Mali by sme robiť tak ako pastieri, čo sú na poli v zime. Život je naozaj dlhá zima. Oni kladú ohniská. Ale s časom na čas odbehnú sháňať drevo so všetkých strán, aby ho udržali. Keby sme vedeli ako títo pastieri udržovať (v sebe) oheň lásky božej modlitbami a dobrými skutkami, nevyhasol by nikdy.

Prel. A. Bagin.

Kde je láska k bližnému z prvých storočí svätej Cirkvi?

P. Grou, S.J.

Ó láska k bližnému, okrasa a sláva prvých storočí svätej Cirkvi, čo sa to stalo z teba?! Ešte len nepatrne malá hŕstka kresťanov ňa pozná a pestuje, a ty predsa máš byť hlavným príznakom všetkých kresťanov. Väčšina miluje len svoju vlastnú osobu, myslí len na svoje osobné výhody. Ľudia nižších stavov sú utláčani, chudobní zanedbávaní a kresťania, ktorí boli stvorení pre nebo, škriepia sa o klamlivé dobrá sveta a zmocňujú sa ich podvodom a násilím. Ako sa môže ešte niekto diviť, že viera mizne tam, kde schladla láska? Či Ježiš Kristus nevyhlásil, že láska je hlavným dôkazom jeho viery? „Aby všetci jedno boli, ako ty. Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že ty si ma poslal.“ Keby však niekto pravdivosť kresťanstva chcel posudzovať podľa lásky medzi kresťanmi, mohol by sa presvedčiť, že len kresťanstvo je pravdivým náboženstvom.

Prel. Fr. Prívara.

Božský Kapitalista.

Kristus má tiež svoju božskú ekonomiu, totižto zásady, podľa ktorých rozdáva svoje dary.

Rád by poznal čosi z tohto božského zákonníka, ktorý je plný veľkolepých prekvapení pre ľudský rozum, vôľu aj jeho srdce.

Som v kostole, ktorý celou svojou konštrukciou ako i sociálnou funkciou vedie k ústrednému Bodu celej svätyne: k Ježišovi vo svätostánku. Oň sa pripnem očima i rozumom: Tam je Ježiš-Hostia v celej neporovnateľnej božskej ukrytosti a poníženosti, zdanlivo ako by neprítomný. No viera ho tam nachodí v úsilnom a naruživo obnovovanom vyznaní viery.

Uvedomujem si: Jedna Hostia zo svätostánku je aj moja! Som jej oprávneným majiteľom. Zlatý kalich, v ktorom sa nachodí, je banka najcennejších klenotov. Jej správcom je kňaz. Účastinárom v nej stal som sa svätým krstom. Právnu smluvu o tom ustanovil sám Hostia: Ježiš pri poslednej večeri. Pisomne sa nachodí napr. v Evanjeliu svätého Lukáša: „Vezmite a jedzte, toto je telo moje...“ Ďalšie slová tohto dokladu: „... ktoré sa za vás vydáva...“, naznačujú, že ide o živého Ježiša Krista. Živý Ježiš Kristus je druhá božská osoba najsvätejšej Trojice, no spolu aj Syn panenskej matky Márie. Hľa, neodškriepiteľné tvrdenie o skutočnosti toho, čo skrýva moja Hostia vo svätostánku.

Zámeno „môj“ načím mi chápať v jeho najvlastnejšom význame. Veď tú jednu svätú Hostiu môžem si svätým prijímaním vybrať, kedy len chcem. Je možnou tak ako hocktorý predmet hmotného sveta... Vyberám si tedy raz cez svätú omšu drahý božský Kapitál. Prekvapenie, ktoré ma zápät nato musí zachvátiť, vie pripraviť len Boh: stávam sa majiteľom novej svätej Hostie vo svätostánku. Môj Kapitál nestenčil sa nič, ani neprestal byť mojím. Tak isto si ho môžem vybrať, ako prvý raz. Hoc aj denne to môžem robiť, podľa príkladu väčšiny našich bratov z prvých storočí a nekompromisných vzdelancov dneška, ktorí skutkami idú nadviazať na činy ich denného hrdinstva, keď bude treba aj za vyliatie krvi... A čo ešte, keby som sa zamyslel, čo za účinky pôsobí tento Kapitál-Kapitalista v mojej duši, keď si ho vyberiem.

Tento pojem o svätostánku, kalichu a Hostii má málo ľudí. No nadovšetko nieto tu vôbec pojmu „môj, môj vlastný“. Inteligent, čo plne, teda rozumom, vôľou a srdcom nevie, že zo Všemohúcnosti a Lásky jeho Hostie stojí vesmír a že pod okom jeho Prozre-

teľnosti všetko kráča stále na stanicu svojho určenia, nechápe to najväčšie, čo tu na zemi možno chápať. Totižto začiatky božieho života v nás a mimo nás. Pravda, pre nás, ktorého plné prežívanie bude našou výsadou, odmenou, šťastím, večnou činnosťou aj kontempláciou spolu.

E. Macák, SS.

Hodnosť a povinnosť.

Vo verejnom živote stretávame sa s tromi skupinami ľudí: S hodnosťarmi, pre ktorých hodnosť je iba titulom na konanie zodpovednejších povinností. Ďalej s hodnosťarmi, ktorí z hodností iba žijú, ale hodnosti zodpovednú povinnosť nekonajú. Napokon sú ľudia, čo konajú všetky povinnosti bez akejkoľvek hodnosti. Nimi sa zastreší každá diera, ich úslužnosťou a ochotou zametie sa každý kút; niet práce, ktorú by nechceli alebo nevedeli vykonať. Ľudia prvej skupiny sú mravné charaktery; ľudia druhej skupiny sú leňosi a darmojeďi; ľudia tretej skupiny sú otroci, ktorí doplácajú na hriechu lenivosť predošlých. Nebudem poukazovať na jednotlivé prípady týchto zjavov vo všetkých ľudských povolaniach; obmedzím sa iba na náboženský spolkový život. Ako sa tam začína pracovať?

Síde sa prípravný výbor alebo niečo podobné, predsedajúci povie vzletnú reč, a potom rozďajú sa šarže: Ten bude predsedom, ten podpredsedom, ten zas tajníkom atď. Slovom, zvolia sa generáli a velitelia na čelo vojska, ktoré v skutočnosti ešte nejestvuje. Práca sa začne schôdzkami výboru, ktoré spočívajú v čítaní zápisníc a dosť často v málo užitočných debatách. Keď príde na uskutočňovanie duchovnej náplne náboženského programu, nuž tuná badáme toto: Reálni idealisti zoceľujú vôľu v lámaní prekážok, ktoré stoja v ceste každej veľkej veci, a neznechutí ich ani prípadný začiatkový neúspech alebo neporozumenie najmä u tých, u ktorých ho hádam najviac očakávali. Tí pracujú, tí drú, a v práci nevidieť rozdiel medzi predsedom a obyčajným členom, lebo každý koná svoju povinnosť: Jeden predsednícku, druhý členskú. Tí venujú náboženskej veci nielen celý svoj voľný čas, lež v mnohých prípadoch aj svoj majetok a zdravie. A tých je bohužiaľ málo. Viac je tých, ktorí ako šarže spolku radi otvárajú slávne aj menej slávne schôdzky, podpisujú zápisnice, reprezentujú spolok navonok, kritizujú prácu druhých, a keď im pracujúci povedia, že si vyprosia, aby ich niekto kritizoval, keď sám nič nerobí, tak sa slávnostne vzdajú spolkovej funkcie, vrátia legitímáciou s poznámkou, že v takomto spolku nemôžu pracovať, ktorý nemá

program a ktorého členovia nemajú smysel pre „skutočnú“ spolkovú prácu. Škoda, že mnohí naši ľudia takto si predstavujú život v náboženských spolkoch. Radi majú funkcie, a nie prácu, alebo majú toľko funkcií, že ani jednu dobre nezastávajú. Uvážme, že je to zjav chorobný. Müller.

Zvetraná soľ.

Naše vzájomné spoločenské obcovanie sa neraz podobá posluhovaniu neslanou horúcou polievkou. Keď sme sa už dosť naokúňali a dostatočne ju ochladili, radi by sme aj jest, aby sme hostiteľa neurazili. Ale nijako nám to nejde, lebo je neslaná a soľ, čo nám je naporúdzí, je zasa zvetraná.

Ako často nám chýba soľ dobrého príkladu, ktorý dodáva chuť k duchovnému životu! My radi veľkodušne a nadšene poučujeme, ale málo prisluhujeme dobrým príkladom. Našou duševnou spoločenskou funkciou je predsa byť soľou zeme. Prečo nevidíme blahodarný vplyv, ktorý môže vykonať jediný dobrý skutok katolíckeho inteligenta? A byť takto vplyvný je pre nás záväzkom, vyplývajúcim z Evanjelia: Buďte dokonatí ako váš Otec nebeský. — Nech vidia vaše dobré skutky! Nič s nás nesmyje túto daňovú povinnosť voči bližnému. To preto, že len čo zvetrá soľ, len čo sa ukáže skazenou vo svojej spoločenskej funkcii, na nič nie je!! Stráca tým najoprávnenejšiu výsadu inteligencie: viesť či už mocensky alebo intelektuálne podriadených, pôsobiť na nich, plniť životnú úlohu v plnej miere.

Ale táto soľ, mimo trestu jalovosti v pôsobení na iných a mimo zodpovednosti za tých, ktorých našim na intelektuálnom poli pokladať za malých, neostane iba stáť bokom nepoužitá. Ruky, ktoré nepripravia svojím príkladom aspoň k skutkom spravodlivosti, schytia zvetranú soľ a vyhodia ju von. A dav ju pošliape. Tisícové masakry inteligencie pri posledných náboženských prenasledovaniach, a to aj inteligencie laickej, neboly azda aj rozšľapovaním soli vonkoncom alebo aspoň zčasti zvetranej? A tá naša soľ? Máme jej, chvalabohu, v dostatočnom množstve. Slovenský národ netrpí už núdzou o inteligenciu. Ide len o to, či je naša inteligencia v náboženskom smysle soľou pravou alebo zvetranou. Aká neslaná a nemasťná polievka, keď medzi sebou a medzi ľudom o inom nevieme rozprávať ako o drahotе, nedostatkoch, o nízkych platoch, o politike, vojne, literatúre atď., ako keby náboženské a duchovné problémy ani nejestvovaly. A keď potom podľa toho aj žijeme, akou soľou sme? Zvetraná soľ je iba na to, aby ju vyhodili a pošliapali!

E. Macák, SS.

LITERATÚRA.

FRANZ BÜRKLI: Handbuch der Katechetik. Verlag Benziger, Einsiedeln 1943, str. 336, kart. Fr. 11.40, viaz. Fr. 14.40. Nielen pri vyučovaní náboženstva, ale vôbec pri vyučovaní všetkých predmetov veľmi dôležitá vec je metóda. Vidíme to aj u nás; veď tá nespokojnosť a kritika učebníc náboženstva nie je ničím iným ako volaním po správnej metóde, teda aj po správnej metodike u pisateľa učebníc. Bürkli v tejto knihe postavil katechetiku na nové základy. Nie je to iba praktická príručka vyučovania náboženstva, ale dôkladná štúdia teórie vyučovania, ktorú autor vysvetľuje v troch častiach knihy. V prvej časti je reč o význame vyučovania náboženstva s hľadiska nábožensko-sociálneho. V druhej časti vraví o predpokladoch vyučovania náboženstva. Tuna autor hlboko načrel do psychológie a majstrovsky uplatnil všetky výdobytky získané na tomto poli od najstarších čias až po dnešné dni. V tretej časti podáva praktický návod vyučovania všetkých odborov náboženstva pre všetky druhy škôl. Tu veľmi dobre uplatňuje predtým vysvetlenú teóriu, vie sa vystríhať rozvážnosti v popisovaní a pri stručnosti netrpí vedecký ráz argumentácie a najmä jasnosť v praktických záveroch. Táto príručka katechetiky nepatrí iba medzi najnovšie, ale najlepšie medzi najnovšími. Švajčiarske vedecké a pedagogické kruhy vyjadřili sa o knihe s pochvalným uznaním. Dielo je písané pre katechéty a profesorov náboženstva, ale patrí do rúk najmä bohoslovcov, ktorých zasväti do najmodernejších spôsobov hlásania božích práv do školy aj mimo školy. Dielo vrele odporúčame. - im.

JÁN DOMASTA: Slovenské legendy. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave, str. 137. Sbíerka obsahuje legendy o svätom Cyrilovi a Metodovi, o svätom Andrejovi-Svoradovi a Benedikovi, slovenské legendy a legendy všeobecné. Čitateľ nájde v týchto legendách veľa povzbudzujúcich myšlienok k láske k rodnej hrudi slovenskej, ktorá bola vždy katolícka. Osoby, ktoré v legendách vystupujú, sú pre nás vzor neochvejnej lásky k Bohu, z ktorej sa potom zrodila aj obetavá láska k národu. Tieto legendy nech čítajú slovenské matere svojím deťom, aby ich čo najužšie priviazali ku koreňu, z ktorého sme vyrástli a z ktorého žijeme aj teraz. — im.

Dr. ANTON BRECELJ: Sexuálne problémy. Vydalo nakl. P. Gardelán, Trnava 1943, str. 270, viaz. 75 Ks. Vecne už bola shodnotená táto kniha,

po ktorej naša širšia pospolitosť už dávnejšie túžila. Hej, problémy, o ktorých je v knihe reč (ak sú to vôbec problémy), musia byť riešené vo svätých úmysloch Stvoriteľových, aby sa k nim nič nepridalo ani neubralo. A sme radi, že knihu napísal človek, ktorý pozeral na túto vec s vysokého hľadiska Stvoriteľovho; preto preklad jeho knihy do slovenčiny je vítaný a veríme, že splní svoje vznešené poslanie. My k prekladu knihy pripojujeme iba tieto poznámky: Priliehavejší a vecnejší by bol názov „Pri prameni života“ tak, ako je to v pôvodine, lebo ako vravím, vo vlastnom slova smysle nejestvujú sexuálne problémy. Ďalej, obálka knihy nemusela byť práve takáto; myslím, že nakladateľstvo pri voľbe obálky a vôbec pri zmene názvu knihy myslelo len na jej odpredaj. A napokon, hoci je to kniha výborná, jednako nepatrí do rúk každému. Siahli po nej aj takí, ktorých zaujímal len názov knihy a ich zvedavosť bola vystupňovaná pohľadom na obálku. A keď knihu prečítali, otvoril sa im svet, ktorý sa pre nich stal naozaj problémom. Pravda, zbytočne to pripomínať, keď sa kniha predáva na verejnom knižnom trhu. — im.

J. PATERSON SMYTH: Životopis Ježiša Krista pre ľud. Preložila Mária Rafajová, Vydalo nakl. Daniela Pažického na Myjave 1943, str. 406. Smythova kniha patrí k najrozšírenejším protestantským životopisom Ježiša Krista. Je písaná pre ľud v duchu racionálnej protestantskej teologie; preto ju neodporúčam čítať tým katolíkom, ktorí dokonale nepoznajú stanovisko katolíckej Cirkvi k týmto otázkam. — im.

Dr. ANDRIJA ŽIVKOVIČ: Oče Naš. Rozmatranja o Molitvi Gospodnjoj. Zagreb, Hrvatsko književno Društvo sv. Jeronima 1943. Str. 96. Cena neudaná. Raz učenici Ježišovi videli svojho Učiteľa modliť sa na opustenom mieste. Požiadali ho z akejsi pobožnej zvedavosti, aby ich naučil, ako sa treba modliť k Bohu. Nádali sa, že veľký izraelský prorok naučí ich nejakú zvláštnu modlitbu. Sám Kristus využil túto príležitosť a naučil svojich učeníkov a skrze nich všetkých ľudí vznešenú a najkrajšiu modlitbu Otčenáš. To je najvelebnejšia modlitba, lebo vyšla zo srdca a úst božích. V jej siedmich prosbách poznávame nesmiernu dobrotu božiu a svoju nehodnosť. Je v nich všetko, čo si človek môže želať od Boha pre zemský a večný život. Aby sa veriaci uchránili ľudského zvyku bezmyšlienkovite vyslovovať slová onej božskej modlitby, Dr. Andrija Živkovič dáva svojmu národu naozaj pekné rozjímania s praktickým použitím modlitby Pánovej v dennom živote. — P. P. K.

mes

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 10.

Cesty. Chladný: Náčrt nového pokusu o ri
problému dokonalosti 433. Müller: Vy
z raja 439. Horniak: Cesta k nadprirodzi
443. Šimalčík: Na 85. výročie lurdských z
453. Grandmaison: Pobožnosť 462. Naše n
Šramek: Sociálna prestavba ľudstva podl
cyklík 466. Do výšav 471. Život 472. Lite
477

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň,
OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange,
OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friet-
hoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup,
OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof.
MUDr. Jozef Baboř; univ. prof. MUDr. Alojz
J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr.
Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný
Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Masty-
lak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj
Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 2416.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem
prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné
na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre
Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

NA KONCI ROKA jednotliviec obzrie sa na uply-
nulý život, aby spoznal, na akej ľudskej a nábožensko-
duchovnej výške žil. Kto spytovaním svedomia neúč-
tuje, ľahko môže duchovne zakrpať, ba aj zahynúť.
Na konci tretieho ročníka Smeru tiež sa pýtame, či
sme vykonali to, čo sme vykonať mali. Prekvapujúcu
odpoveď dávajú nám dnešné časy, ba chvíle, ktoré
prežívame. Čo nás a celé ľudstvo zachráni od hrozia-
cej pohromy? Rešpektovanie a podrobovanie sa ne-
meniteľným a večne platným zákonom a hodnotám,
a najmä úcta k tomu, ktorý tie zákony a hodnoty
stvoril, úcta k Bohu. A toto aj medzi veriacimi do-
káže iba ten, čo v hĺbinách duše vždy a vo všetkých
okolnostiach vie dať prednosť Bohu, stotožníť sa s je-
ho vôľou, posluchnúť ponajprv jeho a nie seba. To
dokážu iba ľudia hlboko duchovní, žijúci z Boha a pre
Boha. Ani racionalisti, ani kapitalisti nedajú natrvalo
ľuďom to, po čom bažia. Preto neoslobodia človeka
od strachu, že čo bude zajtra... V srdciach ľudí všet-
kých rás musí nastať úplná vláda Boha, lebo len tá
zaisťuje súlad medzi všetkými. Preto pri hľadaní príčin
dnešnej kataklizmy pridáme vždy k záveru, že nedo-
statok duchovného života je príčinou všetkého, a to

najmä u tých, ktorí národy duchovne alebo politicky vedú. Pospolitý ľud musí prakticky ostať pri viere otcov a inteligencia nadto musí sa vnútorne prehĺbovať, rozširovať, aby bola súcim nástrojom v božích rukách. Vodcovia ľudu musia byť podobní tomu, ktorý je Cesta, Pravda a Život, lebo každý vodca má ukazovať správnu cestu, učiť skutočnej pravde a rozdávať život, a toto všetko je v Kristovi. Preto smeristické hnutie na Slovensku ide na korene života a hlása ideológiu, ktorá nikdy nepominie. Súčasná katolícka inteligencia to vidí; preto do našich radov denne prichádzajú tí, čo s národom myslia vážne, nie užitkársky. A káder týchto horlivcov je dnes už taký, že na Slovensku môže sa hlásiť k slovu. Elita nikdy nezavážila počtom, ale akosťou. Nám ide o katolícku elitu; tú chceme vychovať, aby aj početne reprezentovala vždy katolícke Slovensko. Na tomto programe pracovali všetci spolupracovníci Smeru, ktorým za nezištnú a vždy pohotovú spoluprácu vyslovujem úprimné poďakovanie. Ďakujem tiež administráciám a expedíciám, lebo bez ich obetavosti a horlivosti nemohli by sme Smer poslať vždy na čas. Naše tohoročné úsilie nech poslúži k víťazstvu a sláve Cirkvi rímskokatolíckej a nech donesie stonásobný úžitok v dušiach všetkých čitateľov.

R e d a k t o r.

Na Vianoce želáme všetkým smeristom a ich rodinám boží svätvečerný pokoj a plnosť milostí od Vykupiteľa sveta.

R e d a k c i a.

Svätú omšu za spolupracovníkov a čitateľov Smeru odslúži redaktor 8. decembra.

FRÁTER KANDID. To je názov knihy, ktorú vám pošleme v najbližších dňoch. Život mladíka-študenta, ktorý z Katolíckej akcie prešiel do dominikánskeho noviciátu, kde v krátkom čase dozrel pre nebesá. Bude to hádam prvý SKM-ista, ktorého Cirkv postaví na oltár verejnej úcty. Nebol to sentimentálny chlapec, ani nie nejako prehnane nábožný. Konal len svoje povinnosti a statočne prechádzal cez prekážky, ktoré stály v ceste jeho ideálu. V Taliansku v jednom roku kniha vyšla v dvoch vydaniach. Je to kniha pre mládež, ktorá túži po najnovších vzoroch, a toto je vzor posledných rokov, vzor, ktorý na audien-

cii vo Vatikáne uchvátil aj Pia XI. Upozorňujeme na knihu vdp. profesorov a katechetov náboženstva a vôbec vychovávateľov, aby ju odporúčali študentom. Cena knihy bude 16 Ks; ale bohoslovcom a študentom ju dáme po 10 Ks. Na vplatný šekový lístok nezabudnite pripísať: študent. Študent-novic fráter Kandid ukáže našej mládeži, aké má poslanie v Katol. akcii.

Prosha k všetkým smeristom. Chceme podľa vzoru iných veľkých národov preniknúť k duši každého inteligenta katolíka. Našou úlohou je zväčšovať počet tých, ktorí svojím katolíckym smýšľaním, cítením a konaním budú soľou zeme. Počet kvalitných katolíkov inteligentov musí so dňa na deň rásť, lebo to bude znamenie a súčasne aj záruka, že naša katolícka duchovná úroveň vydobyje nám uznanie kultúrneho sveta aj na inom poli. Duch je nepremožiteľný, a my sa môžeme brániť len touto zbraňou. Pravda, bez vašej spolupráce to nedokážeme. Vy musíte k smeristickým prameňom priviesť tých, ktorí náš pokrm potrebujú, ba túžia po ňom. **Preto, každý smerista nech sa pousiluje získať nového odberateľa!** Použite na to pripojený lístok, na ktorý čitateľne napíšte meno a adresu. Tým, ktorí nám získajú aspoň **jedného nového odberateľa**, v januári pošleme súkromný vý tlačok na kriedovom papieri ako odmenu. Nech nebude medzi vami ani jeden, ktorý by túto apoštolskú smeristickú povinnosť nevykonával.

Pri účtovaní nezabudnite sa presvedčiť, či máte riadne vyplatený tretí ročník Smeru. Složenky prikľadáme preto, aby sme vám umožnili koncom roka vykonať aj túto povinnosť. Tým smeristom, ktorí nám celý rok pomáhali posilať Smer chudobným študentom zadarmo, vyslovujeme úprimné Pán Boh zaplať.

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorňý poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.

Náčrt nového pokusu o riešenie problému dokonalosti.¹⁾

Dr. Max. Chladný Hanoš.

Magnetickým ťažiskom celej asketiky aj mystiky je idea dokonalosti. Prečo sa púšťam do borby so sebou, so svetom a s ríšou zlomyseľných duchov? Preto, že mi to Pán prikazuje? „Kto nevezme kríž svoj a nenasleduje ma, nie je ma hoden.“ To je pravda. Ale ja som predsa človek. Jednoducho poslúcham rozkazy iného, hoc je to i Boh môj, to je mi proti srsti. Vyžaduje to už ozaj vysoký stupeň ducha sebamŕtvenia, aby som ja vedel len tak, na rozkaz skloniť hlavu pred inou osobou a poslúchať: Boh to o nás dobre vedel; veď sme dielo jeho rúk. Preto aj pri snahe o dokonalé vykonávanie vôle božej Pán naväzuje na našu prirodzenosť, a to na takú, akú on sám v nás stvoril. Keď neskazenému človeku poviem: „Chcel by si byť mužom na mieste, ideálnym, takým, akým muž má byť — mužom dokonalým?“ — tu každý nielen že prikývne,

¹⁾ Z literatúry o veci: Ad. Tanquerey, *Précis de théologie ascétique et mystique*, 8. vyd., Paríž 1928, str. 207—230. A. Fiocchi, S. J., *Praelectiones theologiae asceticae*, Pars I., Romae 1935, str. 14—17. O. Zimmermann, S. J., *Lehrbuch der Aszetik*, 2. vyd., Freiburg i. Br. 1932, str. 15—46. L. v. Hertling, S. J., *Lehrbuch der aszetischen Theologie*, Innsbruck 1930, str. 39—61. J. de Guibert, S. J., *Theologia spiritualis ascetica et mystica*, 2. vyd., Rím 1939, str. 39—67. Chrysogonus a J. S., O. Car., *Asceticae et mysticae summa*, Torino 1936, str. 35—46. A. Rodriguez, S. J., *Kresťanská dokonalosť* (prel. V. Šichta), sv. 1., Trnava 1925, str. 105—133. Dr. Wallenstein, O. F. M., *Príručka duchovného života* (prel. M. Hermelanda, F. D. Ch.), Trnava 1939, str. 8—10.

ale až mocný cit sa ozve v ňom, mocná túžba: „Hej, dokonalým mužom by som naozaj chcel byť!”

Na túto našu prirodzenú vášnivú túžbu po plnom rozvinutí a uplatnení našej bytosti nadväzuje Boh, keď nám ústami svojho Syna kladie pred oči rozkaz: „Buďte dokonalí!”

Teda chceme byť dokonalí. To je živelná túžba celej našej bytosti. Asketickí spisovatelia rozlične riešia otázku dokonalosti. Zdá sa mi, že tu podaný návrh na nové riešenie oveľa logickejšie a prehľadnejšie uvádza do problematiky a tak stavia istejšie predpoklady pre správne riešenie. V konečnom náhľade na kresťanskú dokonalosť sa katolícki asketickí spisovatelia už celkom shodujú, ale dokazovací postup je vždy viac-menej nevyhovujúci.

Najprv treba vymedziť pojem dokonalosti vôbec. Nehovoríť tedy hneď priamo o kresťanskej dokonalosti.

Netreba nám hovoriť o dokonalosti vecí neživých, ani o dokonalosti bytostí, ktoré o svojich činoch slobodne nerozhodujú. V asketickej rozprave stačí všimnúť si dokonalosť u človeka, lebo len o jeho dokonalosť tu ide.

Ktorý človek je dokonalý? Samovoľne, z denného života tu prichádza rozlíšenie, tak trochu nefilozofické, trochu nejasné, ale má v sebe zlaté jadro: Nieкто môže byť dokonalý svojím zjavom a vystupovaním, ale mravne môže byť pritom úplný cynik.

Filozoficky sa vec takto rozrieši: Je len príliš zrejším rozlišovať u človeka jeho vnútorné složenie (telo a duša) a vystrojenie (smysly, rozum, vôľa, cit) — a jeho činnosť. Takže dokonalosť (u človeka, prípadne u iných slobodných stvorených bytostí) má dva vzhlady: vzhlad bytostný (aspectus ontologicus): vnútorné složenie a vystrojenie, a potom vzhlad činnostný (aspectus operativus): uskutočňovanie činov.

Keď sa po tomto prvom dôležitom konštatovaní (úplne zanedbávanom v asketickej i vedeckej literatúre) pýtame, čo je tedy vlastne dokonalé, dostaneme túto odpoveď: Dokonalé je to, čo celkom zodpovedá ideálnej predstave o svojom vnútornom složení a vystrojení a o svojej činnosti. Keď dva vzhlady dokonalosti, obsiahnuté v definícii, od seba oddelíme a zvlášť definujeme, nakoľko je vec bytostne dokonalá a potom nakoľko činnostne, dostaneme tieto ešte jasnejšie definície: Vec je bytostne dokonalá vtedy, keď jej vnútorné složenie a vystrojenie je v najväčšom, veci možnom bohatstve ako i v najväčšom akostnom vypätí (v najväčšej akostnej plnosti). Vtedy totiž zodpovedá ideálnej predstave o svojom vnútornom složení a vystrojení. (Ráz tohto článku nedovoľuje hneď tu naširoko rozvádzať oprávnenosť tohto myšlienkového pochodu). — A činnostne je vec dokonalá vtedy, keď všetky jej pracovné prejavy (činy) sú bezvýhradne usmernené k poslednému cieľu bytosti. A neslobodno sa dať zmýliť tým, že tu hovoríme len o „pracovných“ prejavoch, ako by bytosť mohla byť činnostne dokonalá, hoci množstvo pracovných prejavov vynechá, nevykoná, len nech už tie úkony, ktoré robí, sú bezvýhradne usmernené k poslednému cieľu celej bytosti. Je vedecky (psychologicky i teologicky) len príliš jasné, že aj každé vynechanie, nakoľko je uvedomelé, je skutočný pracovný prejav, za ktorý je človek tak isto zodpovedný, ako za iné pracovné prejavy.

Nám ľuďom, úprimným kresťanom, bude len na potechu, keď si hneď po týchto základných úvahách uvedomíme nasledujúcu zákonitosť: Nie je nijako potrebné, aby tieto dva vzhlady dokonalosti išli vždy nerozlučne spolu. Človek môže byť činnostne dokonalý — svätý, hoci bytostne nie je ani zďaleka doko-

nalý: Dokonalosť jeho vnútorného složenía a vystrojenía by totiž vyžadovala, aby mal napr. vysoko špekulatívny rozum — ale on ho nemá! Mal by mať obsiahlu pamäť — on si pamätá sotva hlavné myšlienky z duchovného čítania. Mal by mať zdravé, bezchybné telo — je však chorľavý, slabý. Bohu vďaka, že je tu táto zákonitosť! Aj v chorom tele môže byť zdravý duch a činnosť, dokonale usmernená k cieľu! Prikladov je v cirkevnom životopisectve dosť: svätá Lidvína, Terézia Ježiškova, Frassati atď. Nie tedy len in corpore sano mens sana (v zdravom tele zdravý duch). Aj v chorom tele môže byť veľmi zdravý, ba i s Bohom bezprostredne spojený duch. Konečne už aj, myslím, Juvenál, rímsky básnik, bol to porekadlo opravil na znenie: *Treba sa starať — Curandum est, ut in corpore sano sit mens sana.*

Treba teraz použiť tieto filozoficky zistené poznatky k nášmu špeciálnemu problému, k dokonalosti človeka-kresťana.

Asketickí spisovatelia dávajú otázku obyčajne v tejto forme: V čom spočíva kresťanská dokonalosť?

Keď rozlíšime tie dva spomenuté vzhľady, dostaneme nasledujúce odpovede: Kresťan je dokonalý bytostne vtedy, keď jeho vnútorné složenie a vystrojenie zodpovedá ideálnej predstave o kresťanskom človekovi. Je to dočasná, pomocná odpoveď. Treba v nej rozviesť pojem „kresťanského“ človeka a vtedy bude definícia správna, prestane to byť definovanie jednej veci ňou samou (*idem per idem*). Aká je ideálna predstava kresťanského človeka (bytostne)? Kresťan nesmie žiť z vlastných, prirodzených, životných prameňov (princípov), ale musí žiť z toho istého prameňa života, z ktorého žije Boh: musí byť znovu zrodený z vody a z Ducha svätého. Slovanami katechizmu povedané: Musí žiť v stave milosti po-

sväcujúcej. Ale stačí k dokonalosti len jedno-
ducho žiť v milosti posväcujúcej? Milosť po-
sväcujúca predsa pripúšťa stupne. Dokonalý
kresťan musí mať teda najvyšší u človeka mož-
ný stupeň plnosti milosti v sebe. Isteže nie
milosti ako daru mimoriadneho, rázu charizma-
tického; tá nepatrí podstatne ku skutočnej do-
konalosti kresťana. Sú to len mimoriadne
mystické dary, ktoré Pán Boh môže dať i ľu-
ďom ešte nedokonalým, podľa svoje ľubovôle
a podľa zámerov s osobami a so spoločenstvami.

To je tedy prvá a vlastne jediná požiadavka,
ktorá musí byť splnená u kresťana, ak máme
o ňom povedať, že je bytostne dokonalý:
plnosť milosti. Teologicky sa vec doplní
ešte takto: Milosť znamená nielen, povedal by
som, základný kapitál, t. j. milosť posväcujúcu,
siahajúcu do podstaty duše (deificatio animae),
ale v rozvedení to znamená i vliate ctnosti
a dary Ducha svätého. U kresťana dokonalého
prichádzajú zvlášť do popredia tieto posledné,
dary, lebo znamenajú mimoriadnu citlivosť
na hnutia Ducha v ľudskej duši; a čím je člo-
vek viacej zbožený (deificatus), t. j. čím vyššie
je v milosti, tým je viac účastný na prirodze-
nosti božej a tým tedy ľahšie prichádza v ňom
k slovu Boh-Duch svätý.

Takže konečný tvar definície kresťana, by-
tostne dokonalého, by bola: Kresťan je bytost-
ne dokonalý vtedy, keď má v sebe najvyšší
stupeň božieho života, možný na riadnej ceste
spolupráce božej s človekom.

Kedy je kresťan dokonalý činnosťne?
Vtedy, keď už úplne všetky jeho skutky sú
usmernené k poslednému cieľu kres-
ťanského života. Zas treba rozviesť po-
jem posledného cieľa kresťanského života.
Na čo sme na zemi? Známa odpoveď z kate-
chizmu: Poznať Boha, milovať ho, slúžiť mu,
a tak sa spasiť. Z týchto štyroch pojmov nie je
posledným cieľom našim ani naša spása (lebo

veď sa pokladá za nesmiernu dokonalosť vykonať pred tvárou božou úkon čistej lásky: Aj keby si ma, Bože, nespasil, aj vtedy by som Ťa miloval celým svojím životom!), ani poznanie Boha (lebo veď poznanie je len prvou podmienkou k láske), ani láska v citoch a slovách, ale posledným naším cieľom je láska k Bohu, dokazovaná skutkami. Nehovoríme o absolútne poslednom cieľi, o sláve božej.

A tak sme vlastne pri cieľi. Kresťan je činnostne dokonalý vtedy, keď všetky jeho skutky sú skutkami lásky k Bohu. Ináč a jadrnejšie to možno formulovať takto: Dokonalý kresťan každým, aj tým najmenším svojím úkonom musí spolupracovať s Bohom na výstavbe kráľovstva božieho v sebe a vo svete.

Takto inou cestou prišli sme znovu k starej známej katolíckej asketickej pravde: Dokonalosť kresťanská pozostáva v láske. Len treba tvrdenie doplniť, a to dvojnásobne: Činnostná kresťanská dokonalosť spočíva v láske, skutkami dokazovanej.

Bytostná kresťanská dokonalosť spočíva v plnosti života božieho v človeku. Aký je vzťah medzi týmto vzhľadom a vzhľadom činnostným? Na rozdiel od dokonalosti ľudskej vo všeobecnosti, spomínanej na začiatku článku, ide tu len o dokonalosť vnútornú, tedy duchovnú. Kresťan môže byť aj bytostne aj činnostne dokonalý, hoci telesne nie je dokonalý. Môže však byť bytostne dokonalý, ale spolu činnostne nedokonalý, alebo naopak? Odpoveď môže byť len jedna: Nijaké trhanie nie je tu možné. Jeden vzhľad je tu nerozlučne spojený s druhým, a to tak, že bytostný vzhľad je príčinou vzhľadu činnostného: Čím je človek vnútorne viacej premenený v Boha, tým dôslednejšie sú i jeho skutky usmerňované k spolupráci s Bohom. A podob-

ne: Čím kto je viac usmernený vo svojich činoch k spolupráci s Bohom, tým jasnejšie svedectvo vydáva o tom, že jeho vnútro je plné Boha.

Prakticky má toto zistenie pomerne veľký význam: Čuduješ sa, že sú tvoje skutky zlé, roztratené, k Bohu neusmernené: Prehlb sa vnútorne, zintenzívni život boží v sebe (Eucharistiou a rozjímaním predovšetkým), a budeš vidieť, ako sa pretvorí aj tvoja vonkajšia činnosť. Alebo: Vidíš niekoho, či už kňaza či laika, že je veľmi nedbanlivý v plnení svojich povinností, prípadne žije až pohoršlivo: už vieš aj príčinu toho zjavu; ten človek má veľmi málo božieho života v sebe, prípadne žije úplne mimo ríše milosti.

O praktickom prevedení ideálu kresťanskej dokonalosti, o tom totiž, či dokonalým môže byť len ten, kto mimo príkazov zachováva i evanjeliové rady, o tom inokedy.

Vyhnaný z raja.

Dr. Inocent Müller, OP.

Prirodzené aj nadprirodzené dary, ktorými Boh obdaril prvého človeka, neuvrdili ho v dobrom tak, žeby sa nebol mohol rozhodnúť pre nejaké zlo. Človek ostal slobodný, a Boh ho podrobil skúške, aby s jeho milosťou si zaslužil nebo. Táto skúška spočívala v zachovávaní božích zákonov a najmä v jednom nariadení, ktorým sa zakazovalo prvým rodičom jesť ovocie so stromu poznania dobrého a zlého. Živými farbami opisuje kniha Pôvodu, ako diabol presviedčal prvých ľudí o neoprávnenosti tohto zákazu a dokazoval im, že nezomrú, ba budú ako bohovia, poznávajúci dobré a zlé. A človek poslušol diabla, postavil sa proti Bohu, lebo bol pyšný. Svätý Tomáš učí, že človek chcel sa stať podobný Bohu v tom, že vlastnou silou rozumu si určí, čo je dobré ko-

nať a čo nie, a že sám od seba bude predvídať, čo sa mu prihodí dobrého a čo zlého, a napokon že vlastnými prirodzenými silami dosiahne večnú blaženosť. Hriech prvých rodičov je tým väčší, že dobre poznali neobmedzenú láskavosť a štedrotu Pána Boha, poznali jeho neporušiteľné práva, vážnosť jeho prikazov a zákazov už z veľkej sankcie, ktorú k nim pripojil. Nepodliehali vášňam, preto mali čas na úvahu; nič ich nenútilo k takému náhlemu rozhodnutiu. Ale boli slobodní a mohli zhrešiť, preto v ich moci bolo rozhodnúť sa pre dobro alebo zlo. No a rozhodnutie bolo proti Bohu.

Prišiel trest na nich aj na všetkých ich potomkov. Pri ukladaní trestu Pán Boh sa zas ukázal ako milosrdný Otec, a nie ako prísny sudca. Veď mohol na nich hneď uplatniť trest smrti, ale to neučinil. Uspokojil sa tým, že ich zbavil zvláštnych výsad, ktoré im udelil pri stvorení, totižto daru neporušiteľnosti a posväcujúcej milosti: Za hriech prišla smrť, Pán Boh vypovedal človeka z rozkošného raja a zatvoril pred ním bránu nebeskej blaženosti. Ale nezničil jeho prirodzenosť. Jeho vôľa sa oslabila, lebo nepanoval v ňom taký súlad, ako v stave neporušiteľnosti; no jednako ostala mu možnosť slobodne sa rozhodovať medzi dobrom a zlom. A prví rodičia pocítili aj telesné následky za nepremyslene spáchaný čin. Žene boli rozmnožené trápenia pri tehotnosti a pri pôrode a bola postavená pod vládu muža. Muž v pote tváre bude vyhľadávať denný chlebiček na zemi, ktorá bude plodiť trnie a bodľacie. Obidvaja sa vrátia do zeme, z ktorej sú vzatí.

Ale prvým rodičom ostala veľká viera a nádej na vyslobodenie. Boh prisľúbil Vysloboditeľa, ktorý zvíťazí nad diablom a vykúpi z jeho nadvlády celé ľudské pokolenie. Súčasne pomáhajúcou milosťou povzbudzoval ich srdcia k ľútosti, pripravoval ich na okamih, v ktorom ťažký hriech sa im odpustí.

Trest prišiel aj na Adamových potomkov. Boli zbavení pôvodnej spravodlivosti, totižto posväcujúcej milosti a daru neporušiteľnosti. Tieto dary mal odovzdať Adam všetkým svojim potomkom pod podmienkou: ak ostane Bohu verný. Toto, pravda, sa nestalo; preto všetci sa rodíme v dedičnom hriechu, bez pôvodnej spravodlivosti. Adam môže ľutovať a nadobudnúť takto stratenú milosť, to je pravda, ale len ako súkromná osoba; túto milosť svojim potomkom nemôže odovzdať. To vykoná Mesiáš, nový Adam, ktorý sa stane novou hlavou ľudského pokolenia, zadosť učiní za hriech Adamov aj za všetky hriechy všetkých jeho potomkov, a vo sviatosti znovuzrodenia vráti nám milosť, ktorú nám Adam stratil.

Dedičný hriech! Miliardy ľudí sa v ňom narodily a koľkí sa ešte narodia? Rodíme sa ako synovia hnevu, a keď sa dívame na tento hriech ľudskými očami, pýtame sa, prečo je to náš hriech, keď sme k nemu nedali súhlas? No celkom ináč vyzneje táto otázka, keď sa na ňu dívame s výšav večných božích plánov a vo svetle Kristovho vykúpenia. Jedno je isté, že tento hriech je prvou prekážkou dosiahnutia nadprirodzeného cieľa, pre ktorý sme stvorení; chýba nám teda niečo, čím by sme boli súci prísť k tomuto cieľu. Preto dedičný hriech je mravná škvrna, ktorá všetkých potomkov Adamových vytvára z nebeského kráľovstva. V tomto svetle ohavné srdce majú matky, ktoré posielajú plod svojho života na druhý svet bez sviatosti krstu. To je najväčšia krutosť, na akú sa môže človek odvážiť!

V Adamovi stratili sme dar neporušiteľnosti, preto ozýva sa v každom z nás žiadostivosť, ktorá, ak jej statočne neodporujeme, zvädza nás k hriechu.

Keď porovnávame svoj stav so stavom prvého človeka v stave neporušiteľnosti, vidíme, že sme v určitom smysle menší, chudob-

nejší; prevláda v nás nevedomosť, sme naklonení k zlu a slabí v bojoch proti pokušeniam. Skúsenosť nás poučuje, že žiadostivosť neprejavuje sa u každého človeka rovnako. Nemáme všetci rovnakú povahu, charakter, vášne nevybúšia u každého rovnako. Preto svätý Tomáš poznamenáva výchovne veľmi dôležitý psychologický moment, že keď nám chýba pôvodná spravodlivosť, ktorá vládla nad všetkými vášňami, vášne v každom z nás majú akési osobné slobodné zamierenie, u jedného sa prejavujú prudšie a násilnejšie, u iného miernejšie alebo sú celkom ovládané. A na to načím pamätať aj v duchovnom živote a najmä pri výchove mládeže. Osobné pozorovanie a poučenie je účinnejšie ako všeobecné prednášky v spolkovom alebo školskom živote.

Vyhnanec z raja musí si uvedomiť toto: Prichádzam na svet ako zranený, preto musím sám seba dobre pozorovať, najmä svoje osobné slabiny. U jedného vonkajšie smysly porušujú súlad medzi Bohom. Oči chcú všetko vidieť, uši všetko počuť, a preto vnútorný svet je rozbúrený. Obraznosť si utvára formy, po ktorých túži hádam srdce, ale ktoré nezodpovedajú ani požiadavkám rozumu ani božím požiadavkám. Náš vnútorný svet nás niekedy nesie k predmetom, ktoré človeka ľudsky aj mravne poškvrňujú. A najhoršie je, že človek niekedy si myslí, že to sú útoky, ktoré sú mimo nás; a keď pripustíme, že sú v nás, potom prichádzame na presvedčenie, že mi im odoporať nemôžeme, lebo vraj nevládzeme. Je pravda, že niekedy sú to ťažké útoky; ale človek má vôľu, ktorá musí vládnuť nad všetkým. Že táto vláda žiada boj a veľké sebazaprenia, to je isté. Ale bez boja nieto víťazstva.

Dedičným hriechom bol dotknutý aj rozum. Pravda, človek je súci poznať mnoho základných právd aj bez Zjavenia, ale s akou strašnou námahou a pritom ako často sa mýli!

Poznáva stvorenstvo, a toto ho nedvíha k Stvo-riteľovi; človek len študuje, lebo je zvedavý, ale nejde k príčine všetkého alebo aspoň bojí sa priblížiť k príčine. Človek prakticky nerád myslí na cieľ, najmä na ten posledný. Nemá čas, aby uvažoval o večných veciach, je zakliato priputnaný k zemi a najmä k sebe. A čo vidíme? Že sa často a veľmi ľahko mýli. Žije v predsudkoch, u neho rozhoduje nie úsudok rozumu, lež vášne; preto aj životné otázky rieši náladovo, ako mu kázu vášne alebo sebeckvo. Pri rozhodovaní myslí vždy na seba a nie na to, čo Boh chce a priamo káže. Preto medzi jeho úsudkami, plánmi a činmi a medzi tým, čo vraví Pán Boh, je podstatná neshoda. Človek túži po samostatnosti a nezávislosti, preto nechce sa podrobiť Pánu Bohu a najmä jeho zástupcom na zemi. Ďalej, keď stojíme pred prekážkami, ktoré znemožňujú uskutočnenie nejakého dobra na zemi, vidíme premnohých ustupovať, vidíme, že sú nestáli a slabí. V konaní spravujú sa citom a vášňami. Túto skutočnosť najvýstižnejšie opísal svätý Pavol: „Nerobím to dobré, čo chcem, ale robím to zlé, čo nechcem. Nachádzam teda zákon, že keď chcem robiť dobre, zlé mi je pri ruke, nakoľko obľúbenie mám v zákone božom podľa vnútorného človeka; no vidím druhý zákon vo svojich údoch, ktorý bojuje proti zákonu mojej mysle a uvádza ma do zajatia pod zákon hriechu, ktorý je v mojich údoch. Ja nešťastlivý človek! Ktože ma vyslobodí z tohto smrteľného tela? Milosť božia skrze Ježiša Krista, Pána nášho.” Apoštol národov tvrdí, že liek na toto všetko je len milosť vykúpenia. O tej bude reč v nasledujúcich štúdiách.

Cesta k nadprirodzenému.

Marcel Horniak, SS.

Duchovná a mravná hodnota človeka klesá a stúpa s jej vnútornou silou a duševnou

hĺbkou. Telesné hodnoty pritom ani neprídu do úvahy, lebo majú len akúsi nástrojnú cenu, nakoľko sú povolané slúžiť duši. Tým je určená a ustálená hierarchia hodnôt v nás, ktorú treba zachovať, lebo jej nedodržaním a narušením by sa sfalšoval duševný smer a sila človeka.

Zo všetkého tvorstva ľudská duša a ľudský duch sú jediní, ktorí len vlastným rozhodnutím a pričinením môžu dosiahnuť to, čím chcú byť. Nieto pri nich ani prirodzenej ani umelej nadstavby a vzrastu, nevzmáhajú sa ako ústrojenstvo, ani sa nevyvíjajú ako anorganická hmota. Sami sa majú zdokonaľovať, vyvíjať, postupovať. Ak to zanedbajú, budú polovičaté alebo zakrpatené. Keď sa vývin bude uberať mylným smerom, skríví sa a sprotiví sebe samému.

Životnou silou duše a jej sebahýchovy je ustálený, pevný svetonázor. Ten činí človeka tým, čím je po stránke duchovnej. Aké sú jeho názory, zásady a poňatia o živote, podľa toho bude svoj život upravovať; lebo človek musí žiť, ako myslí. Ináč prv alebo neskôr bude smýšľať, ako žil. Kto nemá vážneho, ustáleného presvedčenia, to je človek bez zásad, a možno povedať aj bez chrbtovej kosti.

Každý nebude mať čas ani možnosť, aby si sám mohol vyriešiť hlavné životné otázky všeobecného základného významu. Ale je už jeho povinnosťou poučovať sa, informovať a prehľbovať ich a podľa nich si upraviť vlastný duchovný život. Toto je oveľa dôležitejšie, ako by sa myslelo, lebo kto nemá pevný duševný základ, ťažko mu bude správne chápať pojem nadprirodzeného poriadku a nepochopí ani podstatu kresťanstva, cieľ človeka, zjavenie božie, pojem hriechu, zázraky, Cirkev, sviatosti, no najmä tajomstvo vtelenia atď.

Slepo preberá výdobytky a osvojí si životnú formu duševne diferencovanej kultúry veku, ktorý aj keď môže byť kresťanský, jednako nestačí na hlbšie spracovanie tohto názoru

a preto len ťažko si ho osvojuje. Od kresťanského náboženstva prevzal azda niektoré pojmy, mravné zásady, ale im odňal akýkoľvek vzťah na nadprirodzené. Pre mnohých sa stal iba bezduchou karikatúrou, čírym výplodom ľudského mozgu. Takí budú ďalej ospevovať nadčloveka; pravda, tým nemienia duchovného, premeneného nadprirodzenou milosťou, lež toho, čo sa vlastnou silou vyšvihol na kultúrnu výšku podľa hesla: „Všetko od prahmoty až po génia je len náhodilé spojenie atómov.“

Pre takých duševný život a z neho vyvierajúce podnety sa zdajú príliš abstraktnými. A keďže nemajú duševne vzbudzujúcu silu a duševné rozpätia, všetko sploštia a snižujú podľa svojich prízemných cieľov, podľa ktorých sú navyknutí všetko hodnotiť. Vedecským alebo odborným špecializovaním prilipnú k istému odboru; ten im vyčerpá všetky sily, a namiesto toho, aby smerovali k stredisku duchovného snaženia a rozpätia, zabočia na perifériu a tam duševne zakrpatujú. Pri takej žabej perspektíve hranice sveta možností siahajú len po stroj, po baňku a laboratórium. Prijímajú len to, čo je ľudským smyslom prístupné a rozumom a vedou hmatateľné. A keďže si nedali námahy oboznámiť sa a hlbšie vniknúť do tajomstiev viery a náboženstva, ľahko im odmietnuť s výhovorkou, že sú ľudskému rozumu neprístupné, lebo neodôvodnené, teda neprijateľné. Pravda, kto vyhýba pojmu nadprirodzena a jeho oprávnenosti, u toho ani nadprirodzená etika nedá plody a neposkytne mu občerstvujúcu tóňu. Pravdaže, u tých aj duševný pokoj býva len zriedkavým hosťom.

Pokúsime sa priviesť čitateľov postupným stupňovaním od vecí prirodzených cez mimoprirodzené, nadmyslové a nadzemské až k nadprirodzeným, aby poznali správny postup a ces-

tu k najvyšším duchovným hodnotám a prameňom nadprirodzených síl.

Prirodzenosť znamená bytnosť vecí, to, čím vec je tou vecou. (Ktorou naozaj je.) Vyjadruje sa tým súhrn vonkajších vlastností a prípadností, ktorými tá vec pôsobí na naše poznávacie schopnosti a podľa ktorých ju rozoznávame. Je to aj zdroj činnosti vecí alebo činnosť sama. Prirodzenosti človeka patrí duša a telo so všetkými orgánovými schopnosťami ako aj schopnosťami duše, vlasnosti, činy, cieľ a prostriedky. Zrejme, že to, čo patrí k prirodzenosti, volá sa prirodzené. Či to má od seba alebo to môže nadobudnúť vlastnou činnosťou, ba i to, čo k jestvovaniu a činnosti potrebuje. Tak človeku je prirodzené všetko, čo mu patrí podľa jeho rozumnej bytnosti, vlastnosti, dokonalosti, sily, vlohy a z nich vyvierajúca činnosť. Všetky možnosti duševných telesných a technických výskumov a objavov. Súhrn všetkých vecí s požiadavkami a nárokmi, ktoré sa opierajú o číry titul stvorenia. Slovom prirodzené je všetko, čo človek prináša pri svojom narodení na svet, všetko, čo z toho zbuduje a čo sa pravidelne z toho vyvíja. Toto je poriadok prirodzený.

Mimoprirodzenosť vecí je všetko, čo nie je obsiahnuté v povahe jeho prirodzenosti, čo však môže k nej pristúpiť a s ňou sa spojiť. Také boli dary, ktoré chránily človeka od akéhokoľvek zemskeho zla, najmä od chorôb telesných a smrti, a udržiavali rovnováhu medzi rozumom a schopnosťami. Každá vlastnosť a dokonalosť mimoprirodzená, prístupujúca k prirodzenosti vecí, zdokonaľuje ju, ale len v medziach prirodzených, a nepovznáša ju do stavu vyššieho, nadprirodzeného. Vrchol mimoprirodzeného omilostenia dosiahol človek v raji.

To, čo nemôžeme postrehnúť ľudskými smyslami, okom, uchom atď. je n a d s m y s -

lové, napr. ľudská duša, a predsa nie je nadprirodzené. Boha, anjelov, nemôžeme vidieť, a predsa ich môžeme poznať. Toto poznanie však nie je nadprirodzené.

Ani nadzemské bytosti, napr. anjeli, nie sú nadprirodzení. Nemožno pokladať za nadprirodzené ani to, čo sa nám javí takým, napr. vzkriesenie mŕtvych. Je to čin nadprirodzený, ale len čo do spôsobu, to jest len príčina, ktorá priviedla život do bezduchého tela, je rázu nadprirodzeného.

Nadprirodzené sú dary, ktoré podstatne prekonávajú nároky čirej prirodzenosti a sa im nevymykajú. Takže nemôžu byť požadované a očakávané len z titulu stvorenia, na ktoré má právo jedine nekonečne dokonalý Boh, kým človek ich dostáva len z milosti, od Boha. Absolútne nadprirodzené je pre človeka poznanie najvyššej bytnosti, Boha, „ktorého nikto z ľudí nevidel, ale ani nemôže vidieť“.¹ Hranice medzi prirodzeným a nadprirodzeným nemožno odstrániť, a nieto cesty, ktorá by nepozorovanými priechodmi priviedla prirodzenosť do nadprirodzena. Aj keď rozum ľudský môže preniknúť hlbinu prírody, vypočítať príčiny súvislosti vecí, no nemôže vlastnými schopnosťami prekročiť prah nadprirodzena. Podľa náuky kresťanskej tradície nadprirodzeno je poriadok, ktorý vonkoncom presahuje všetko prirodzené, a nijaký náboženský pokrok alebo vývin náboženského cítenia nemôže dospieť k pojmu nadprirodzena.

Mýlne by bolo domnievať sa, že by sa nadprirodzeno vznášalo nad prirodzenosťou len ako nejaká svätožiara alebo podľa nej zotrvala ako dobrý sused. Nie. Ono zapustí hlboké korene do prirodzenosti a zasahuje do jeho najvnútornejšieho základu životného, aby ho pozdvihlo do svojej vlastnej výšky; tým sa zúčastní

¹ 1 Tim. 6, 16.

na prirodzenosti božskej. Dáva mu takú dokonalosť, na akú nemá nijaké prirodzené právo. Spája ho v neviditeľnú jednotu, ktorú len abstrakciou a podrobným rozborom možno ustáliť a prísť k jej rozlišovaniu. Slovom, nadprirodzeno preniká celú bytosť duše a jej schopnosti, ako oheň preniká kus železa, pričom ono neprestane byť železom. Čo Boh pôsobí v duši ľudskej, to sa stáva novou formou v živote.

Čo je základom, k o r e ň o m a nevyhnutnou silou nadprirodzena? Lebo ako v prirodzenom poriadku, tak aj v nadprirodzenom musí byť istý zdroj života a vzrastu. Závoj tohto tajomstva možno odhrnúť len pomocou Písma svätého, podľa ktorého účasť na božej prirodzenosti nadobudneme posväcujúcou milosťou, skrze duchovné narodenia v Bohu. Milosť je účasť na božskom živote, ústroj k videniu Boha. Toto je podmienka, ktorú sám Pán Ježiš určil Nikodémovi: Ak sa len kto nenarodí znovu, nemôže vidieť kráľovstvo božie.²

Nový princíp nadprirodzeného života je do človeka vložený narodením, semenom božím, čím sa stávame dieťkami božími. „Lebo čo sa narodilo z tela, telo je, a čo sa narodilo z ducha, duch je.“³ A keďže sme neprijali ducha služobnosti strachu, ale ducha synovstva, v ktorom voláme Abba, Otče“,⁴ tým sa stávame dieťkami božími. Pravda, len prijatými, nakoľko iba Syn, Ježiš Kristus sa zúčastňuje na podstate božej hypostatickým spojením. Takto bola preklenutá nesmierna priepasť, ktorá je medzi prirodzenosťou ľudskou a božskou.

Preto ako zem nemôže žiť, len čo zo svojich vlastných síl, — veď keby sa odlúčila od životodarného slnka, nastala by noc a ľad, — tak nemôžeme ani my žiť nadprirodzeným životom z vlastných schopností a síl. Princíp nadpriro-

² Ján 3, 3.

⁴ Rim. 8, 15—17.

³ Tamtiež 3, 9; 3, 6.

dzena, do nás vložený, nemôže žiť a udržať sa, ak nie je živý a nezaistia sa mu priaznivé podmienky. Nadprirodzeno v nás živí Ježiš Kristus sviatosťami, najmä Eucharistiou, a nevyhnutnými podmienkami sú tie početné milosti, ktoré nám Pán Boh udeľuje skrze Cirkev.

Majme však na zreteli, že by bolo mýlne domnievať sa, ako by Pán Boh bol stvoril najprv len človeka ako človeka, a len neskôr by bol pridal k jeho prirodzenosti nadprirodzený život. Nie. Boh ho naraz stvoril v stave nadprirodzenom. Stav milosti (neporušenosti) bol pravidelný stav človeka. Dal mu však podmienku, — nejeseť zo zakázaného ovocia, — ktorú prví rodičia nedodržali, a tým zničili most medzi nebom a zemou. Preto ostalo im len to, čo im patrilo od prirodzenosti.

Nadprirodzený poriadok obnovil Ježiš Kristus svojím vtelením a smrťou na kríži a keď zadosť učinil za naše hriechy a tak náš dlh zaplatil. Naše znovuzrodenie má teda korene vo vykupiteľskom diele Ježiša Krista. Právom ho môže teda nazvať obnoviteľom. Tento náš pomer k Ježišovi Kristovi vyjadrujú slová samého Spasiteľa: „Bezomňa nič nemôžete urobiť“,⁵ a ešte jasnejšie: „Ako ratolesť nemôže dávať ovocia sama od seba, ak len neostane na viniči, tak ani vy, ak len neostanete vo mne.“⁶ Tu je vyjadrené organické spojenie a živý vnútorný pomer veriacich s Kristom a potvrdené, že len zatiaľ môžeme žiť nadprirodzeným životom, kým prúdi v našich dušiach milosť božia. (Spojenie Kristovo s človečenstvom nie je ani fyzické, ani právne, ani mravné, v nedostatku iného výrazu povieme, že je to mystické. Tajomné nie je protivou skutočného, ale jeho nehmatateľnou stránkou.) Ale súčasne je dané aj uistenie, že ona je nám zarúčená a umožnená skrze Ježiša Krista.

⁵ Ján 15, 5.

⁶ Ján 15, 4.

Žiada sa iba jedna podmienka; aby sme totižto vstúpili aj do vonkajšieho organického spojenia s Kristom Pánom, vstupom a patričnosťou do jeho mystického tela, do Cirkvi, ktorú on založil. Lebo Cirkev je ústrojom, ktorý sprostredkuje životodarné spojenie s prameňom nadprirodzeného života. „Dal ho za hlavu nad celou Cirkvou, ktorá je jeho telom a plnosťou toho, ktorý všetko vo všetkých naplňuje.“⁷ Náboženská osobnosť nie je mysliteľná bez Cirkvi, lebo bez nej nemáme istoty, že sme spojení s Kristom. Správne poznamenáva svätý Augustín: „Čo ti osoží, že si neurazil Otca, keď si urazil matku a ňou opovrhol?“ Azda zbytočne pripomenúť, že vonkajšia príslušnosť do Cirkvi Kristovej by nič neosožila, keby veriaci nepoužili tie prostriedky, ktorými sa uvádza do ich duší milosť posväcujúca, čo sa deje svätými sviatosťami a kňazským úradom Cirkvi.

Ak hľadáme na náboženstvo ako na vzťah človeka k Bohu, tak nám bude jasné, že vlastný smysel a posledný cieľ každého náboženstva bol za všetkých čias dospieť k užšiemu styku k Bohu. Veď Boh je najväčšie tajomstvo, a preto nečudujme sa, že človek hľadal najpodivnejšie cesty aspoň k slabému, nedokonalému preniknutiu tohto nekonečného tajomstva. Táto cesta, vlastne sila ľudskej duše, ktorá ženie človeka k hľadaniu príčiny všetkého, viedla ho za brány sveta čiste smyslového. Niet preto dôb a náboženstiev, v ktorých by sme sa nestretli s mystériami, tajomstvami, ktoré mali priviesť človeka do priameho spojenia s Bohom; pomocou rozličných obradov, zaklínaní, modlitieb, spevov a tancov človek túžil povzniesť sa k náboženskej extáze nad všednosť sveta a spojiť sa s Bohom. Bola to ľudská snaha, ale medzi ňou a jej cieľom nebolo vlastného pomeru. Chýbal prostredník, ktorý by

⁷ Ef. 1, 22—23.

spojil tieto dva nesmierne svety: božstvo a človeka. Príchodom Ježiša Krista zostupuje Boh na zem, a človeku je zaručené spojiť sa s ním. Ježiš Kristus je jediný prostredník medzi nebom a zemou; a spojenie človeka s Bohom, ktoré on uskutočnil, keď za nás umrel, naväzuje na milosť, zaslúženú na kríži. Je pôvodcom milosti a preto ju môže rozdeľovať kedy, ako a komu chce. Umrel za všetkých; všetci sú pozvaní, aby sa zúčastnili na plodoch jeho krvi, či sa to deje spôsobom viditeľným alebo neviditeľným. Kristus Pán má však ohľad na našu ľudskú prirodzenosť, ktorá je smyslová a hmotná; preto ustanovil sviatosti ako viditeľné a pôsobivé znamenia milosti, a tie spájajú človeka s Bohom. Skrže Kristovo vtelenie a jeho človečenstvo prichádza ľudstvo do spojenia s neviditeľným Bohom. Ale keďže človečenstvo Kristovo stalo sa po jeho zmŕtvychvstaní neviditeľným, ním ustanovené a Cirkvi sverené sviatosti staly sa pomôckou pre spojenie s Bohom a dávajú nám účasť na tajomnom vplyve Krista na ľudstvo.

Voľaktori hľadajú pôvod kresťanských sviatostí v kultoch pohanských mystérií. Lebo sa mu vraj nepodarilo odstrániť všetky stopy pohanstva, zvlášť ich vonkajších zjavov a kde-tu aj vo vnútornom obsahu. Ale to je zbytočné, lebo pojem náboženstva sám v sebe vyžaduje sviatosti ako vonkajšie znamenie vnútorného pomeru človeka k Bohu. A keď uvažíme, že jednotlivé sviatosti Nového zákona majú svoj pôvod v samom úmysle Kristovom, ktorý ich ustanovil, — aj preto, že poznal ľudskú prirodzenosť, túžiacu dostať sa k neviditeľnému duchu pomocou viditeľných vecí — je nám jasné, že kresťanské mystériá čiže sviatosti, nemajú nijaký vzťah k mystériám pohanským, iba ak to, že jednako zodpovedajú ľudskej povahe a túžbe dostať sa bližšie k Bohu. Kresťanské mystériá, sviatosti sú vonkajšie znamenia,

ktoré znamenajú a udeľujú milosť, ktorú získal Ježiš Kristus. Teda nie sú len číre symbolické úkony, ktoré predstavujú neviditeľné veci, ani spoločenské znamenia, ktorými by sa dávalo najavo, že ten alebo onen je členom spoločnosti Cirkvi, ako to učia napr. v cirkvi česko-moravskej!

Ani obrady, tajomstvá (siatosti) starozákonné: obriezka, veľkonočný baránok, očisťovanie, obety, nemôžeme pokladať za príčinu milosti, lebo neboly nástrojmi milosti, ale len znamenia. Tí, čo ich prijali, dostali od Boha sily viery v budúceho Vykupiteľa, ktorého takto vyznávali. Keby tie starozákonné sviatosti boli rovné so sviatosťami Nového zákona, nebola by potrebná vykupiteľská činnosť Kristova, ani sviatosti, ktoré z nej vyprýštily. „Ak zákonná je spravodlivosť, Kristus zbytočne umrel.“⁸ Starozákonné sú len znameniami, novozákonné sú aj príčinami, hoci len nástrojovými. „Zo skutkov zákona nebude ospravedlnený nijaký človek pred Bohom.“⁹ Sviatosti v smysle katolíckej náuky nemôžeme chápať ináč, ako pokračovanie Kristovo vtelenia, ako prisvojovanie jeho vykupiteľského diela dušiam, ako nástroje v rukách Kristových, ktorými nás chce posvätiť. Pôsobia preliatie božieho života do duše kresťana. Neobstoí teda tvrdenie kresťanskej vierouky cirkvi česko-moravskej, ktorá tvrdí, že katolícka náuka o pôsobnosti sviatosti sa zdá blízka čarodejníctvu alebo mágii. Pravda, racionalista ťažko chápe, že Boh môže použiť veci hmotné ako nástroje svojej duchovnej činnosti.

My sa vraciame k tomu, čo sme už aj tu opakovali, že podľa náuky katolíckej Cirkvi nadprirodzený život je všetkým potrebný nielen ako stav, ale ako životná sila, ktorá preniká všetky prirodzené schopnosti človeka a vedie

⁸ Gal. 2, 21.

⁹ Rim. 3, 22.

ich k takej činnosti, ktorá by vyhovela nadprirodzenému cieľu. Takto sa milosť a nadprirodzenosť spoja v jeden princíp činnosti. Keby sa od seba oddelily, nemohly by sa ani v najmenšej miere priblížiť k nadprirodzenému cieľu. Ako teda duša a telo tvoria jeden celok, tak aj milosť a prirodzenosť, náboženstvo a život tvoria organickú jednotu.

Nie je preto možné byť chvíľu len človekom a chvíľu kresťanom. Lebo náboženstvo a ľudský život sú vnútorne nerozlučiteľne spojené ako jednotný princíp. Kresťanstvo je založené na spojení božského s ľudským, skrze vyššie opísaný nadprirodzený dar, ktorého sa nám dostáva skrze sväté sviatosti milosťou božou. Kto vie spojiť to, čo v očiach sveta si vzájomne odporuje, lásku k dobru pozemskému a lásku k Bohu, tak aby pritom neobťažil svoje svedomie a kto sa usiluje dosiahnuť Boha nadprirodzeným životom už tu na zemi a nesprenverí sa nebeským večným majetkom, toho menujeme dobrým kresťanom.

Na 85. výročie ľudských zjavení.

Univ. prof. Dr. Juraj Šimalčík.

4.

Vedecké zistenie a dokázanie tohto zázraku.

Po smrti Rudderovej vyšetovanie pokračovalo. Vedecký svet chcel teraz vidieť otázne kosti v ich pôvodnosti ako by nahote. To pohlo Dr. Hoestenbergha na to, aby vymohol exhumáciu mŕtveho tela Rudderovho. To sa i stalo po štrnástich mesiacoch, to jest 24. mája 1899. Dr. Hoestenbergh s inými lekármi odborne odňal obidve nohy Rudderovho tela a odviezol ich do Löwenu. Po starostlivom a odbornom preskúmaní (autopsia), — pri ktorom spolupra-

covali aj ďalší dvaja lekári: už spomenutý Dr Royer a Dr. A. D e s c h a m p s, SJ, dipl. lekár a v lekárstve za veľkého odborníka uznávaný, — bol úradne vydaný tento nález:

„1. Obidve kosti holenné (stehenné) majú presne tú istú dĺžku, hoci vyňatý bol sekvester čiže úlomok kostí.

2. Horné kusy kosti holennej a lýkovej (tibia et péroné), presadené smerom predozadným (antéro-posterieur), odtiskajú zpiatky kusy dolné; jednako však kolmá os ľavej nohy podrží si ten istý smer, ako os pravej nohy: prenesenie telesnej váhy dialo sa teda práve tak pravidelne naľavo, ako i napravo a preto premiestnenie nemalo nijaký protivný účinok pre chodenie.”¹

Slovom tento posmrtný nález ukázal lekárom a celému vedeckému svetu veľmi podivnú vec. Zlomené a značne vzdialené kosti totižto boli scelené spôsobom (hovoriac vedecky) nepravidelným a neprirodzeným. Smer scelenia týchto zlomenín jasne poukazuje na pôvodný stav Rudderovej nohy, v akom sa nachádzaly vo chvíli uzdravenia. Konce kostí totižto musely trochu vyčnievať (čo pri určitej polohe nohy sa vždy stávalo, teda i vtedy, keď Rudder sedel na lavici v Oostackeru) a v takomto stave — aby sme sa tak vyslovili — zachytilo ich zázračné uzdravenie. A jednako Rudder potom nikdy nekríval, ale chodil správne, lebo kolmá os oboch nôh (jediný základ správneho chodenia) bola tá istá.

Na túto mimoriadnu vec poznamenáva Dr. Boissarie, že „prvý raz sa tu stalo, keď sa konala autopsia istého zázraku, ... je tu vlastne miešanie dvoch poriadkových zjavov: prirodzeného a nadprirodzeného.² Prirodzeného poriadku preto, že stalo sa vo svete prirodzenom,

¹ Dr. Boissarie, *spom. d.* 43.; Bertrin, *c. d.* 262., Dr. Aug. Vallet: *Les guérisons d. Lourdes*, Paris, 1936, p. 24.

² Dr. Boissarie, *spom. d.* 43—44.

bola uzdravená noha človeka, a nadprirodzeného, lebo spôsob vo všetkých svojich odtienkoch (nijaké prostriedky prirodzené, chvíľa, dokonalosť, podivný smer scelenia, neprítomnosť calusu, správna chôdza a iné) sa diametrálne, to jest naskrze protiví prirodzenému zásahu. Príčina tohto je a musí byť teda nadprirodzená. Tento podivný smer a poloha uzdravených kostí — dôvodí ďalej Dr. Boissarie — „ostaly ako nepodvratný dôkaz zmiznutej zlomeniny: lebo, keby noha P. Rudderera pri autopsii nebola javila nijakú stopu po zlomenine, odporcovia by boli mali vhodnú príležitosť, aby zapreli ešte aj jestvovanie bývalej zlomeniny.”³

Spomenutý Dr. Alfréd Deschamps vydal aj krásnu knižku o svojich výskumoch a zisteniach v tomto prípade pod názvom: „Un miracle contemporain” (Súčasný zázrak),⁴ ktorá je takou skvelou prácou, že aj odporcovia ju uznávajú za jedinečne odbornú. Tento učenec tak presvedčivo dokázal, že uzdravenie Rudderovo bolo naozaj zázračné, to jest nadprirodzené, že je vylúčená akákoľvek pochybnosť a neistota.

Záujem o Rudderov prípad neustával však ani ďalej. Odborní lekári z rozličných krajín dali si záležať na veci a starostlivo skúmali tento prípad použitím všetkého možného vedeckého aparátu. Nie je možné, ale ani nie je potrebné, aby sme podrobne uviedli ich výsledky, keďže všetky vyznievajú v tom smysle, že Rudderovo uzdravenie prevyšuje naskrze všetky sily prírody; je teda nadprirodzené, zázračné. A keď občas aj nevypovedali slovo zázrak (lebo to je úlohou Cirkvi), vždy vyhlásili, že Rudderov prípad je mimoriadny, prirodzene nevysvetliteľný, nemožný. Niektorí z nich dosvedčili to aj písomne, iní zasa len ústne, čo potom svedkovia potvrdzujú. Tak to bolo i s Dr. Verriestom,

³ Tamtiež 44.

⁴ Dr. A. Deschamps, SJ, Un miracle contemporain, Paris 1905³ (De Bloud et Cie).

o ktorom „Notes et documents” toto hovoria: „Dr. Verriest, lekár v Brugge, ktorý tiež ošetroval Rudderu, videl ho (to jest jeho chorobu) posledný raz asi dva týždne po návšteve (u Rudderu) Dr. V. Hoestenbergha, vykonanej v januári alebo februári 1875. Pri tejto poslednej návšteve našiel Rudderovu nohu v tom istom úbohom stave ako predtým. Dr. Verriest je už mŕtvy, ale za živa viac ráz sa vyslovil pred Dr. Hoestenberghom, že vôbec nechápe toto uzdravenie a pokladal ho za prirodzene celkom nemožné.”⁵ Ďalších takýchto skúmateľov-lekárov aspoň spomenieme. Boli to: Dr. Pirquet z Rakúska, Dr. Van Ysendych z Belgicka (r. 1894); Dr. A. Hoffmann z Holandska (1904); Dr. O’Connell a Dr. Sherry z Anglicka. Poslední dvaja dňa 30. apríla 1905 preskúmali kosti Rudderových nôh v Antverpách, kde sú ony aj doteraz uložené. Ešte ďalší: Dr. Lefebor, Dr. Masoin, Dr. Moeller, profesori lekárskej fakulty v Löwene a členovia Akadémie belgickej. Dr. Lavrand a Dr. Duret, profesori lekárskej fakulty katolíckej univerzity v Lille.⁶

Najzaujímavejšie je však uverejnenie istého nemeckého lekára-učenca Dr. Juliána Marcuseho, o ktorom Dr. Bolsius píše, že hoci bol plnokrvným monistom, no jednako statočným a aspoň prirodzenú pravdu nezaujate a čestne hľadajúcim učencom. Keď Rudderov prípad dôkladne preskúmal, v odbornom, v Berlíne vychádzajúcom lekárskom časopise — týždenníku: „Medicinische Woche”, 16. marca 1903 uverejnil túto zprávu:

„Anamnéza (spomienkové expozé): Peter de Rudder, narodený r. 1822 v Jabbeke, v západnom Flandersku; muž zdravý, silný. Keď chcel 16. februára 1867 vyprostiť padnutý strom, utrpel ťažké pomliaždenie na ľavej no-

⁵ Not. et docum., 17. (Bertrin, spom. d. 519.)

⁶ Deschamps, spom. d. 26.

he a zlomeninu kosti holennej a lýtkovej. Hoci hneď použili všetky pomôcky a ošetrenia lekárske, uzdravovanie sa neukazovalo; naopak, v okolí zlomeniny, ktorá bola komplikovaná, čiže mala hnisavú ranu, zistili máločo po týždni snetivý vonkajšok hustej opuchliny a tiež na chrbte (priehlavku) ranenej nohy utvorila sa široká hnisavá rana. Pri ošetrovaní vyňali aj sekvester (úlomok kosti), dosť značného rozsahu, zkadiaľ potom javila sa značná vzdialenosť medzi hornými a dolnými koncami zlomených kostí. I teraz, ako aj predtým, tieto konččky vyčnievaly z rany, vylučujúcej zo seba mnoho ošklivého hnisu. Odporúčaná amputácia bola zamietnutá.

Status praesens (terajší stav), to jest 2. apríla 1875 (osem rokov po nešťastí): Chorý cez osemročné utrpenie mnoho stratil zo svojej sily. V hornej tretine holennej kosti (tibia) bola zostupná rana, vylučujúca hnedavú a zápachajúcu tekutinu. Keď chorý ľavou rukou zachytil shyb (kĺb) ľavého kolena a pravou rukou trochu odstrčil dolnú časť otáznej nohy, horné a dolné konce holennej a lýtkovej kosti sa hneď ukázali v otvorenej rane. Kosti tieto boli celkom bez okostice (périoste) a konččky ich dokonale odumrely. Keď jednou rukou sa podržala horná časť ľavej nohy a druhou rukou päta tej istej, tak veľmi ľahko sa mohla priviesť päta dopredu, urobiac s ňou viac ako polkruh. Keď chorý nechal kolembať svoju nohu, pri každom pohybe vychádzal z rany nahromadený hnis. Zo širokej rany na priehlavku nohy odtekával podobný nákazlivý odtok. Celá ľavá noha bola silne napuchnutá.

Diagnóza (zistenie): Komplikovaná zlomenina ľavej holennej kosti (tibia). Uzdravenie sa nepodarilo; chybné vshybovanie (vyklbovanie, pseudarthrose); odumretosť končiek, vzdialených od seba na tri cm. Metastatické (postupné) hnisanie na priehlavku nohy.

Terapia (ošetrenie). Keďže všetky prostriedky zlyhaly a amputáciu pacient vždy odmietal, tento mrzák, osemročným utrpením celkom zničený, vykonal púť k Panne oostacherskej, v Belgicku, 7. apríla 1875. Táto cesta bola veľmi ťažká a uskutočnila sa pomocou bariel a pomocných ramien.

Expertíza (znalecké zistenie) bola hneď po vykonanej púti okolo Jaskyne dňa 8. apríla 1875 a potvrdená lekármi: Dr. Affenaerom a Dr. V. Hoestenberghom. Jej výsledok: Ľavé predkolenie a noha, máločo predtým silne naduté, nadobudly svoju pravidelnú polohu; náplasť a plátenný obväz odpadli sami od seba; rany v predkolení ako aj na priehlavku nohy sa scelily; kýptiky kostí sa v o chvíľke spojily. Nižaká skrátienina. Povrch kostí v okolí zlomeniny je absolútne hladký, znak a dôkaz toho, že uzdravenie sa stalo bez tvorenia calusu. Rudder mohol chodiť celkom pravidelne, bez bariel a nekríval.

Epikríza (neskoršia zpráva): Uzdravený žil ešte 23 rokov, plný zdravia a sily, a umrel na zápal pľúc r. 1898 vo veku 75 rokov. - Tento prípad a toto uzdravenie v okamihu potvrdili medziiným títo lekári: Dr. V. Hoestenbergh, Dr. E. Royer a Dr. A. Deschamps, SJ.⁷

To je opis zázračného prípadu Rudderovho z pera dokonalého liberála, monistu! Neprikladá a neodníma z neho nič. Podáva holé fakty tak, ako sa prihodily. Nepúšťa sa do ich vysvetlenia, lebo vie, že prirodzeným spôsobom je to nemožné. Preto radšej múdro o tom mlčí. To je jediné, čo môže neveriaci človek urobiť. A môže slúžiť za príklad aj všetkým protivníkom, ktorí každý zázračný prípad už vopred (a priori) zapierajú a vo výkladoch svojich ne-

⁷ Dr. Julian Marcuse: *Medicinische Woche*, n. 11. zo 16. marca 1903. Vogel et Kleienbrinck, Berlín. (Viď Bolsius, spom. d. Úvod, str. VI—IX.)

štitia sa ani falšovať históriu a neštitia sa ani hrubých nádavok, ako to urobil istý belgický „spisovateľ“ F. Verhas. Tento „najnovší historik“ prípadu Rudderovho r. 1911 vydal istý hanopis, plný lživých zpráw a hrubých nádavok na statočných skúmateľov v tomto ohľade, proti ktorému už spomínaný Dr. H. Bolsius, SJ, holandský profesor prírodnej histórie r. 1913 uverejnil odpoveď, to jest protispis pod názvom: „Zázrak našej Panej z Lurd. Peter de Rudder a jeho najnovší historik”,⁸ v ktorom znamenitom diele odborný autor priamo rozdrúžga a vypranieruje falošné údaje a výmysly Verhasove. Máloktorá kniha urobila na mňa taký hlboký dojem ako práve kniha Bolsiusova. Človek skoro priam žasne, čoho sú schopní nepriatelia Cirkvi a náboženstva len preto, aby zabili alebo aspoň zatienili pravdu. Celý hanopis Verhasov nie je nič iné ako ustavičné protirečenie a surové nádavky na každého a na všetko, čo mu je neprijemné. Hnevá sa napr. aj na samého Ruddera, že sa vôbec narodil a obsýpa ho stále nádavkami. Podobne i statočného lekára Dra V. Hoestenberghého stále pomenúva len „úbohým starcom”. Prečo to robil? Z čirej nenávisti, lebo pre vedu a vedecké skúmanie vôbec nemal alebo nechcel mať nijaký smysel, ako to Bolsius v spomenutom diele s kroka na krok a najprísnejším vedeckým aparátom, všetko podopierajúc nepodvratnými dôkazmi nad slnce jasnejšie dokázal. Verhasov hanopis spomíname len ako zriedkavú zvláštnosť na dôkaz toho, že aj takéto veci sú možné vo svete.⁹

⁸ H. Bolsius, SJ: Un miracle de N. D. de Lourdes. Pierre De Rudder et son récent Historien, Paris, Téqui, 1913.

⁹ Hanopis má názov: F. Verhas: Un miracle de Lourdes-Oostacker, La Guérison de Pierre De Rudder... (Bibliothèque de Propagande, n. 9-10. Bruxelles, 1911).

Dr. Marcuse teda nepatril do tohto tábora protivníkov. Ako sa stalo mimoriadne uzdravenie Rudderovo, do tohto sa on nepúšťa, lebo vie, že to už nepatrí do jeho odboru a vôbec do odboru empirickej vedy. Túto úlohu ponecháva iným. A celkom správne. Lebo — ako sme videli už v „Úvode“ — vede prislúcha tu len záporná úloha, nakoľko zisťuje, že príslušný úkaz prirodzene sa nedá vysvetliť. Či ide o zázrak, riešenie toho patrí Cirkvi a nie vede. A túto zásadu — aspoň spomenutú zápornú stránku vedy — uznáva, hoci len skrytým spôsobom, aj vyššie spomínaný monista Dr. Marcuse.

Zaznamenania hodné sú ešte tri osvedčenia, ktoré vydal najpovolanejší očitý svedok a dlhoročný ošetrovateľ Rudderov, nám už dobre známy Dr. V. Hoestenbergh. Tento lekár vždy smelo a verejne vydal svedectvo pravde, kedykoľvek a ktokoľvek ho o to žiadal.

Prvé z týchto posledných osvedčení je jeho list, adresovaný vtedajšiemu predsedovi zisťovacej kancelárie lekárskej Dr. G. Boisariemu dňa 21. aug. 1892. V liste znovu podáva stručne svoj lekársky nález o Rudderovej zlomenej a hnisavej nohe. Obsah vo všetkom shoduje sa s tými opismi, ktoré sme už uviedli; preto doslovne ho uverejniť pokladáme teraz už za zbytočné.¹⁰

Druhý list, adresovaný tiež spomenutému predsedovi, dňa 3. sept. toho istého roku, podáva stručný výklad o uzdravení Rudderovom. Tento list pre jeho význam a zaujímanosť uverejňujeme doslovne:

„Keď sa Peter de Rudder poberal na púť, bolo tomu už vyše osem rokov, čo vliekol za sebou zlomenú nohu. Pohyboval sa veľmi trápne pomocou dvoch bariel. Tretina spodnej časti kolena a sama noha visely ako dajaká

¹⁰ Bertrin, spom. d. 264.

handra. Peter sa vrátil podvečer toho istého dňa bez bariel a poskakujúc. Od nasledujúceho dňa vykonal pešky niekoľko míľ cesty, súc veľmi šťastný z toho, keďže tak dlho bol toho zbavený. Zrejme, že som ho išiel pozrieť, a môžem vám prezradiť, že neveril som zpočiatku v toto uzdravenie. Čože som zistil? Nohu, ktorej nechýbalo vonkoncom nič. A to natoľko, že keby som predtým nebol vyšetril nešťastlivca, mohol som mať celkom istotne to presvedčenie, že otážna noha nebola nikdy zlomená. Skutočne, keď som prešiel pomaly svojimi prstami po vrcholnom hrebeni holennej kosti (tibia), nezbadal som tam ani najmenšiu nepravidelnosť, ale zistil som povrch dokonale hladký v celom rozsahu shora nadol. Všetko, čo som mohol objaviť, bolo niekoľko povrchových jazvičiek na koži...¹¹

Že aký bol vždy záujem o Rudderov prípad, vysvitá i z toho, že r. 1907 v odbornej revue: „Lekárska kronika“ (Chronique médicale) znovu bola vedecká rozprava a debata o ňom. Dr. V. Hoestenbergh, požiadaný o osvedčenie dňa 12. sept. 1907, zo svojho pôsobiska Stalhille-lez-Bruges poslal menovanému časopisu túto doslovnú zprávu:

„Čo sa mňa týka, vyhlasujem na svoju dušu a svedomie, že

1. vyšetroval som Petra de Ruddera celé desiatky ráz a moja posledná návšteva bola dva alebo tri mesiace pred jeho cestou do Oostackeru.

2. Pri každej príležitosti mal som možnosť vidieť a skúsiť, ako vyčnievaly konce zlomených kostí, ktoré boli bez okostice a odumrely. Hnisanie bolo ošklivé a hojné, ktorého odtok pozdĺž šľachy bol taký veľký, že jeho konečný výsledok bolo zavinenie rany (abcès) na priehlavku nohy, čo zasa spôsobilo vyrazenie šľachy v rozsahu veľkého palca.

¹¹ Tamtiež 265.

3. Pri každom vyšetrení vložil som svoje dva prsty do hĺbky rany a pri tejto príležitosti zistil som vždycky istú vzdialenosť, až štyri, ba päť centimetrov dlhú, ktorá sa rozprestierala medzi kýptikami kostí a to v celej hrúbke tak, že ľahko mohli vyčnievať.

4. Na začiatku choroby bol vyťahnutý aj veľký sekvester a hnis veľmi často býval odvádzaný z týchto úlomkových kostí počas celého trvania tejto osemročnej choroby. Pri svojich vlastných výskumoch asi päť alebo šesť ráz sám som mal medzi prstami takýto kostnatý piesok. - Podpísaný: Dr. Van Hoesten-berghe."¹²

To je ten tretí a posledný list Dr. Hoestenberghého, ktorý spolu je aj ako by labuťou piesňou jeho v tomto ohľade, lebo o dva a pol roka potom umrel, dňa 10. februára 1910 v patriarchálnom veku svojho života; dožil sa plných 80 rokov. Bol teda 37.-ročný, keď sa stalo nešťastie Rudderovo a poznal ho celých 31 rokov (8 rokov ako chorého a 23 rokov ako zázračne uzdraveného), teda v najkrajšom mužskom veku a nie ako „úbohý starec“, ako to posmešne a neúctivo napísal o ňom diletant Verhas. Po smrti Rudderovej žil ešte 12 rokov v stálej, neúnavnej a svedomitej práci lekárskej; nikdy nespustil s očí zázrak Rudderov, ktorý urobil na neho ten najhlbší dojem a pretvoril celkom aj jeho dušu.

Kedy a ako sa stalo toto posledné, podáme nižšie. (Pokračovanie.)

Pobožnosť.

Léonce de Grandmaison, SJ.

Hoc osobné náboženstvo, hoc pobožnosť nie je, ako to hlásal Augustín Sabatier, celé ozajstné náboženstvo, tvorí predsa jeho stredisko

¹² Not. et docum., n. 34 (Betrin, spom. d. 579).

a ako by srdce. Sociálny prvok náboženstva je hlavne na to, aby ho podporoval, udržoval, spravoval.

Pobožnosť spočíva v cite rodinnom a najmä v synovskom, ktorý spojuje veriaceho s Bohom.¹ Slávna výpoveď Tertuliánova o Bohu: *Nemo tam Pater, tam pius nemo*,² veľmi dobre vysvetľuje pôvod pobožnosti a ospravedlňuje analógiu, ktorú najradšej používa. Túto obdobu berieme z citov rodinných (*pietas*), z najprirodzenejších, z najriadnejších, z najnevyhnutnejších vzťahov ľudských.

Pobožnosť zakladá sa na viere, že Boh je mocný, dobrý, určitým spôsobom prístupný a vyjadruje sa rozličnými činmi úcty, vonkajšej a vnútornej bohopocty. Nateraz máme na zreteli len osobný, najmä citový prvok tejto pocty, súhrn citov, predstáv, návykových a milých pohľadov, myšlienok a telesného správania, pohybov a „úsudkov hodnoty“, keďže v tom zračí sa pobožnosť.

Podčiarknime najprv jej všeobecnosť. Všade, kde sa rozprestiera strom náboženstva, teda tak ďaleko ako ľudstvo, pobožnosť dodáva tomuto stromu miazgu, čo ho živí a zveľaďuje. Ak sa stiahne čo len z jednej ratolesti, ostane tam čoskoro len formalizmus, neplodnosť, mŕtve drevo. Ale pod všetkými nebesami, vo všetkých dobách, nachádzame aj vznešené druhy pobožnosti. Hymny, žalmy, výlevy, v ktorých sa vy-

¹ Svätý Tomáš v *Sume II—II*, ot. 121, čl. 1, takto definuje dar pobožnosti: Medzi inými (pohotovostnými spôsobeniami, ktoré nám vlieva) Duch svätý nás hýbe k tomu, aby sme mali nejaký synovský cit k Bohu podľa slov svätého Pavla k Rim. 8: „Dostali ste Ducha, ktorý prijíma za synov, v ktorom voláme: abba, otče.“ A keďže pobožnosti vlastne prináleží službu a poctu vzdávať otcovi, dôsledok je, že pobožnosť, ktorou podávame službu a poctu Bohu ako Otcovi z popudu Ducha svätého, je dar Ducha svätého.

² *De Paenitentia*, n. 8.

jadrujú naivýššie city ľudskej duše: úcta a chvála, odovzdanie a nádej, žiadosť a túžby po duchovných dobrách. Aspoň niekoľko príkladov, vybratých skoro náhodne:

Ty si Pán, buď pochválený; celý život je v tebe. Ty si môj otec a moja matka, ja som tvoje dieťa, všetko šťastie prichádza z tvojej dobroty. Nik ti nepriznáva obmedzenia. Si najvyšší pán medzi najvyššími pánmi, panuješ nad všetkým, čo jestvuje, a všetko, čo z teba pochádza, počúva na tvoju vôľu. Ty jediný vieš, čo sa ťa dotýka a čo sa ti páči; Nának, tvoj otrok sa ti obetuje so slobodným srdcom.³

*

Netúžim po smrti, netúžim po živote; čakám, až príjde hodina ako slnko, čo čaká na svoju odmenu. Netúžim po smrti, netúžim po živote: čakám, až príjde hodina, vedomý a bedlivý duchom.⁴

*

Sláva Bohu, pánovi svetov, ktorý je Láskavý, Milosrdný, pán dňa súdu. Tebe slúžime a od teba žiadame pomoc. Veď nás na správnom chodníku, na chodníku tých, ktorým si naklonený, proti ktorým nie si rozčúlený a ktorí nepoblúdia.⁵

*

Japonci nie sú smutní. Predsa však mravy nie sú ideálne, ich život je veru tvrdý. Z čoho teda čerpajú túto spokojnosť, túto rezignáciu? Sú v najväčšej častke amidisti. Aký nával a aká nábožnosť pred oltármi bez sôch, pred prázdnyim sídlom toho, „čo počúva zvuky, vystupujúce zo zeme“, zvuky modlitby a ľútosti, sídlom — ozdobeným kvetmi a svetlami. Videl som, ako veriaci najprv vypláchli si ústá, uso-

³ Stotra, pieseň hinduistická. Uverejnil ju Wilson. Pozri E. Lehmann, *Manuel d'histoire des religions*, str. 423.

⁴ Prejav budhistickej odovzdanosti, vyňatý z *Milindapanha*. Pozri H. Oldenber-Foucher, *le Bouddha, sa vie, sa doctrine*, str. 264.

⁵ Z Koránu. Pozri Carra de Vaux, *la Doctrine de l'Islam*, str. 21. Biblický odlesk je viditeľný.

brali sa, potom sa predstavili, sopáli ruky a sklonili hlavu, chvíľku uvažovali, modlili sa vzývajúcu modlitbu, pozdravili a vzdialili sa. Videl som mladú matku, ako sa najprv ona pomodlila, potom postavila do radu svoje drobné deti, sopínala im ruky a šeptala s nimi modlitby; napokon nežne vzala medzi dva prsty hľavičku nemluvniatka, ktoré nosila na ramenách, a tri razy sa s ním uklonila. Všetko sa to dialo jednoducho, vážne, skromne, pobožne. Nech sa teda teologovia hádajú, či táto modlitba k „tomu, čo počúva na hlas zeme“, vznáša sa alebo nevznáša sa k neznámemu Bohu!⁶

Teologovia nebudú musieť dlho dišputovať.⁷ Mohli by sme uviesť mnohé texty a úryvky tohto druhu, keby sme ich vybrali napríklad čo len zo zbierky, ktorú vydal Alfréd Bertholet.⁸ Iba tí by sa nad nimi začudovali, čo nepoznajú ekonomiu milosti. Mimo jediného ozajstného náboženstva (patriarchálneho alebo izraelského, kresťansko-katolíckeho) vždy boli a sú ľudia, ktorí „tápavo hľadajú“ to, čo my vlastnime vďaka relatívnemu svetlu viery; sú ľudia, čo sa klaňajú „neznámemu Bohu“, ktorý nám bol zvestovaný. Vieme, že ostatky prvotných právd jestvujú u týchto národov a prechádzajú s pokolenia na pokolenie, pravda, pomeškané mnohými a žalostnými bludmi. Vieme, že tieto národy majú dušu, ako je naša, náboženské potreby, žiadosti toho istého druhu, že sú určené pre ten istý cieľ, túžia po tom istom prepočítanom Chlebe. Preto sa nečudujme, že tieto túžby a volania prejavujú sa v modlitbách, určitejšie sa vyjadrujú v obradoch, stesňujú sa v ustanovizniach a že živia city

⁶ Leo Wieger, *Libri sacra farmes*, v časopise *Missions catholiques*, 20. okt. 1911, str. 514.

⁷ Pozri do *Grandmaison*, *Christus*, str. 43 a nasl., J. Capéran, *le Problème du salut des infidèles*, II. *Essai théologique*, Paris 1912.

⁸ A. Bertholet, *Religionsgeschichtliche Lesebuch* I, Tübingen 1908.

podobné našim. Čo hľadáme a naozaj aj nachádzame v článkoch viery, vo sviatostiach, v kresťanských ustanovizniach, ony to tiež hľadajú, no nenachádzajú, a preto usilujú sa to nahradiť pokusmi, obracajú sa k veľkému Milosrdenstvu, ktoré neprijali.

Alebo skorej, ktoré neprijali v jeho plnosti. Lebo však vieme, že ako niet spásy pre tých, čo hrešia proti svetlu, tak zase tí, čo žijú v nezavinenej nevedomosti o našom svätom náboženstve, riadia sa podľa príkazu prirodzeného zákona zapísaného Bohom do srdca všetkých, hotovi sú poslúchať Boha, vedú čestný a správny život, môžu dosiahnuť život večný vplyvom svetla božieho a milosti, ktorú nepoznajú.⁹

Preložil Dr. P. Beňuška.

NAŠE NÁDEJE.

Sociálna prestavba ľudstva podľa encyklik.

(Náčrt k problému osobnosti a existenčného minima.)

JUC. Jozef Šramek.

Najdokonalejší program sociálnej prestavby ľudstva predložila svetú Cirkev ústami svojich pápežov — sociálnymi encyklikami —, ktoré sú logickým výkladom Kristovho evanjelia a prispôbením jeho súčasným životným potrebám. Má teda sociálna prestavba ľudskej spoločnosti, načrtnutá v poslednom polstoročí pápežmi, svoj podklad a opodstatnenie:

- a) v samom božskom práve, vo vôli Boha, v učení Kristovom;
- b) v práve prirodzenom, lebo vynucuje si ju

⁹ Encyklika Pia IX. zo dňa 10. augusta 1863. *Quanto conficiamur*, Denzinger-Bannvart, Enchiridion 1677.

život, spravodlivé hodnotenie človeka, jeho osobnosti, je požiadavkou zdravého rozumu a mravného presvedčenia.

Program encyklik prenikol s ďalekosiahlym vplyvom skoro do celej ľudskej spoločnosti, do zákonodarstva, súdnictva aj do sociálnych inštitúcií povojnových, ale najmä do oblasti robotníctva, rýchle vzrastajúceho, opovrhovaného a pokladaného za menejcennú složku spoločnosti.

Základné smernice hospodárskeho a spoločenského života, týkajúce sa súkromného vlastníctva, kapitálu a práce, postavenia proletariátu a jeho pozdvihnutia, robotníckych združení, pracovnej zmluvy a pláce, sociálnych inštitúcií a cesty k mravnej obrode spoločnosti, soskupujú sa okolo ústrednej dogmy sociologie, o vysokej hodnote človeka-osobnosti, jeho základných osobnostných právach, ktorých sa nemôže vzdať, o ochrane týchto práv ako aj o povinnostiach, ktoré má človek k spoločnosti. A skutočne len tu, v zle chápanom probléme osobnosti ľudskej a jej prívlastkov, možno hľadať a nájsť vlastné korene dnešnej skazy a všestranného zmätku.

Sociologia encyklik — so svojou duchovnou koncepciou človeka — poníma človeka ako osobnosť, celok, súlad a hierarchiu ducha a tela. Teda nevyhnutne predpokladá u neho stránku biologickú, emocionálnu a metafyzickú. Človek myslí, je si vedomý sám seba, objavuje v sebe duchovný zdroj myslenia a chcenia, cez ktorý si uvedomuje svoju jednotu a ktorý je základom jeho vnútornej hierarchie. A to je specificum čisto ľudske, lebo človek si svoju vnútornú oblasť sám normuje. Ale úlohou a cieľom človeka, ba zákonom jeho vnútornej dynamiky je nie ostať sám v sebe, ale vystúpiť zo seba, z hraníc hmoty, imanentnej a determinovanej, k nekonečnému, k transcendentnému. To je vlastný, dokonalý stupeň osobnosti, ale to je aj

tragika človeka, blúdiaceho v dnešnom chaose a zavaleného hmotou. A ľudstvo nikdy sa nedo-
pracuje k tomuto integrálnemu chápaniu člo-
veka, bez Krista, bez uskutočnenia jeho sociál-
nej náuky.

Ak reformácia raz zbavila človeka autority, duchovnej orientácie, božského princípu, odňala mu obsah, vnútornú jednotu, a človek sa roz-
trieštil, stratil normu, stratil vnútornú disciplínu, tak dnešná vojna je agóniou celej tejto štyristoročnej-päťstoročnej epochy a tak aj dnešný človek v strede týchto prevratov cíti, že dačo podstatného v ľudstve je skazené, že mu voľačo chýba, voľačo pevného, božského, sám Boh. A nikdy nebolo volanie po autorite. po reforme ľudského spolunažívania také nalie-
havé ako dneska, keď človek, stojaci na prelome celej sociálnej a hospodárskej štruktúry, pri-
chádza na poznanie, že ani jeden z vládnucích a svetom hýbajúcich sociálnych smerov nepri-
niesol konečné a uspokojujúce riešenie:

- a) individualizmus, stelesnený dnes v kapitalizme západných demokracií, urobil človeka otrokom hmoty, kapitálu a robotníka otrokom kapita-
listov. Jeho cieľom je vyžitie sa jednotlivca. V hospodárstve nechal si štát len dozor proti vykorisťovaniu, ale nedal človeku povedomie, že je človekom, nerozumel pracujúcim vrst-
vám, ktoré pokladal za menejcenné.
- b) Socializmus chápe človeka výlučne sociálne. Socialistické systémy s princípom sociálnej slobody, prípadne viazanosti jednotlivca (jed-
notlivec má len relatívnu slobodu, determino-
vanú jeho postavením v sociálnej pospolitosti Dr. Luby), s inštitúciami núteného kontraho-
vania, obmedzeniami alebo odstránením sú-
kromného vlastníctva, sú rýdzo materialistické zvlášť v ponímaní človeka. V človekovi vidia súbor biologických prvkov a nie vždy pri-
púšťajú aj emocionálnu základňu. Najhlbšou

snahou najsilnejšieho ich smeru — komunizmu je hospodárske oslobodenie proletariátu, najnižších spoločenských vrstiev. Ale toto oslobodenie je programom čisto katolíckym. Už Kristus vyhlásil v evanjeliu všetky základné ľudské práva a dal základ vnútornej organickej jednote kresťanstva (*corpus Christi mysticum*), stojacej v ostrej protive s mechanickou jednotou socialistickej spoločnosti.

Ale vyriešením problému osobnosti človeka nie je ešte vyriešená otázka umožnenia jej vzrastu a rozvinutia, lebo „ostať pri živote je spoločnou povinnosťou všetkých a utiecť od tejto povinnosti je zločinom. Odtiaľ vzniká bezodkladne právo zaopatriť si prostriedky, ktorými sa život udržuje”.¹

Najdôležitejším činiteľom v tejto oblasti je vlastníctvo, kapitál, práca a pláca. V otázke spôsobu používania vlastníctva, narábania kapitálom, pracovných podmienok a odmeny za prácu sa slovenské zákonodarstvo veľmi priblížilo smerniciam encyklík.

Stanovisko ústavy k povahe vlastníctva: „Vlastníctvo má sociálnu funkciu a zaväzuje majiteľa narábať s ním v záujme všeobecného dobra” (§ 79. slov. ústavy), hoci na podstate individualistickej, predsa so silnými sklonmi kolektivistickými, usiluje sa stotožniť s koncepciou encyklík. Tieto diferencovaním medzi individuálnou a sociálnou funkciou vlastníctva tvoria a odporúčajú tretiu jeho formu, takzv. osobného organického vlastníctva: „Právo súkromného vlastníctva je dané ľuďom samou prírodou čiže samým Stvoriteľom preto:

- a) jednak aby bolo postarané o jednotlivcov a ich rodiny,
- b) jednak aby dobrodenia Stvoriteľove, určené pre celú spoločnosť ľudskú, slúžili práve prostredníctvom tejto ustanovizne tomuto svojmu cieľu.”²

¹ Quadragesimo anno, n. 50.

² Tamtiež n. 34.

Ale tým je vyslovená v spomínanom paragrafe ústavy len právna sociálna požiadavka a vynára sa tu nevyhnutne otázka, či vôbec a v akej miere podarí sa súdnej praxi preklenúť divergenciu medzi ústavou a platným (obyčajovým) právom, ktoré je predsa vybudované na princípoch rýdzo individualisticko-liberalistických.

Iná dôležitá otázka, otázka platových podmienok nemá byť predmetom voľnej pracovnej zmluvy, ale má byť mierená smluvou spoločenskou,³ t. j. smluvou kolektívnou, uzatváranou organizáciami zamestnancov na jednej a zamestnávateľov na druhej strane. Pius XI. odporúča účasť robotníctva na správe zisku a vlastníctva podniku.

Ináč pri ustálení spravodlivej mzdy treba hľadiť na výzvu robotníka a jeho rodiny, na hospodársky stav podniku a na celkové dobro spoločnosti.

Okrem existenčného minima treba zabezpečiť jednotlivcovi pre umožnenie jeho duchovného rozvoja:

a) minimum životosprávy, ktoré je požiadavkou biologickej skutočnosti; b) právo na všeobecné vzdelanie v základných ľudských problémoch; c) právo na liečenie porušeného zdravia; d) právo na ochranu ideálneho majetku (ako je česť, sloboda myslenia, prejavu, osobné tajomstvo atď.).

Takto duchovné ponímanie človeka ako občana štátu prirodzeného a vyriešenie podmienok jeho existencie, jeho rozvoja ako občana štátu prirodzeného, je živým krokom k sociálnym reformám a prvým predpokladom zdravej rodiny, stavu, obce, národa a štátu. Len **takto** z trosiek štruktúry sveta a jeho právneho poriadku môže skrsnúť nový život, **normovaný** nie mocou a násilím, ale právom **prirodzeným** a večne platným zákonom božským.

³ N. 72.

DO VÝŠAV.

Nepoškvrnená.

Ona pošliape tvoju hlavu.

Svätý Bernard.

Raduj sa, otec Adam, ale ešte viac plesaj ty, matka Eva! Vy ste zrodili ľudské pokolenie, ale ste ho aj zničili, a čo je horšie, zničili ste ho skôr, ako zrodili. Hovorím vám, radujte sa obidvaja z dcéry a z takej veľkej dcéry! Ale viacej raduj sa ty, ktorá si prvá spáchala zlo, z ktorého potupa prešla na všetky ženy. Raduj sa, lebo nastáva čas, kedy sa má zničiť tá potupa a muž sa už nebude môcť vyhovárať na ženu, ten muž, ktorý vtedy, keď sa pokúšal nerozumne vyhovoriť, neváhal kruto obviniť ženu, hovoriac: „Žena, ktorú si mi dal, dala mi s toho stromu, a tak som jedol.“ Preto utiekaj sa Eva k Márii, utiekaj sa — matka k dcére. Dcéra nech odpovedá za matku, nech odstráni potupu matkinu a nech zadosť učiní otcovi za matku, lebo ak muž upadol pre ženu, žena ho musí opäť pozdvihnúť.

Čo si to hovoril, Adam? Žena, ktorú si mi dal, dala mi so stromu, a tak som jedol. Sú to slová zloby, ktorými vinu nezmenšuješ, ale ešte zväčšuješ. Ale Múdrost premohla zlobu, keď našla v pokladnici svojej nevyčerpacej lásky vhodnú príležitosť milosti, ktorú sa Boh pokúšal vyvolať u teba, ale nemohol. Žena sa dáva za ženu ako náhrada, múdra za bláznivú, ponížená za pyšnú, ktorá ti dáva ochutnať so stromu života namiesto stromu smrti a sladký nebeský plod ti prináša namiesto jedovatého a horkého pokrmu. Preto prameň slová nespravodlivého obviňovania v ďakovné volanie a hovor: „Pane, žena, ktorú si mi dal, dala mi so stromu života, a preto som jedol a mám v ústach svojich sladkosť sladšiu nad med, pretože si ma tým pokrmom oživil.“ Hľa, preto bol poslaný anjel k Panne. Ó Panna podivná, a najhodnejšia všetkej cti! Ó žena, zvlášť počestná a nad všetky ženy predivná, ktorá si dala náhradu za svojich rodičov a oživila si svojich potomkov.

Poslaný bol anjel k Panne, k Panne telom, k Panne duchom, k Panne zaviazanej sľubom a konečne k Panne, akú opisuje Apoštol, ktorá je svätou telom aj dušou. K Panne, ktorá nebola objavená teraz niekedy alebo náhodou, ale bola od vekov vyvolená a známa Najvyššiemu. On si ju vyvolil, anjeli ju chránili, otcovia ju predobrazovali, proroci sľubovali. Uvediem ti tu niekoľko svedectiev: Čo myslíš, o ktorej žene to povedal Boh, keď hovorí hadovi: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou.“ Ak ešte dosiaľ

pochybujes, že to povedal o Márii, čuj, čo hovorí ďalej: „Ona pošliape tvoju hlavu. Kto zvíľazil, ak nie Mária?“ Bezpochyby ona rozmliazdila jedovatú hlavu a zničila našepkávanie zlého ducha i k hriechom telesným aj k pýche duchovnej. A ktorú ženu hľadal Salamún, keď hovoril: „Silnú ženu kto nájde?“ Veď tento múdry muž poznal slabosť tohto pohľavia, krehkosť tela a vrtkavú myseľ. A preto, keď čítal, že ju Boh prisľúbil, a taktiež videl, že je vhodné, aby ten, ktorý zvíľazil skrz ženu, bol opäť skrz ženu premožený, udivene hlasno zvolal: „Silnú ženu kto nájde?“ To znamená: Ak naša spása závisí od rúk ženy, vtedy i obnovu nevinnosti aj víťazstvo nad nepriateľom. A vôbec je potrebné, aby bola nájdená ozaj silná žena, lebo má vykonať voľačo takého veľkého.

Prel. Fr. P.

Narodil sa nám.

Svätý Augustín.

Bratia najdrahší, náš Pán Ježiš Kristus, ktorý je Stvoriteľ všetkého naveky, dnes sa narodil z matky, aby sa nám stal Spasiteľom. Dnes, v pravý čas narodil sa nám dobrovoľne, aby nás priviedol k večnému Otcovi. Boh sa stal človekom, aby sa človek stal Bohom; aby človek požíval chlieb anjelov, Pán anjelov sa dnes stal človekom.

Dneska sa vyplnilo proroctvo, ktoré hovorí: „Roste nebesá, s výsosti oblaky pršte spravodlivého, otvor sa zem a vydaj Spasiteľa.“ Teda narodil sa ten, ktorý všetko stvoril, aby sa našiel ten, ktorý sa stratil. Tak sa totižto v Žalmoch človek priznáva: „Prv, než som bol uponížený, zhrešil som.“ Človek zhrešil, stal sa vinníkom. Boh sa narodil, stal sa človekom, aby oslobodil vinníka. Teda človek klesol, Boh sostúpil s neba. Človek biedne klesol, Boh milosrdne sostúpil. Človek upadol, lebo bol pyšný; Boh sostúpil, lebo je milosrdný.

Sú to zázraky a divy, bratia moji. Zákony prírody sa menia v človeku. Boh sa rodí, panna bez muža počína, odkaz boží činí manželkou pannu, neznajúcu muža. Stala sa spolu matkou i pannou, matkou neporušenou, pannou, ktorá má syna, ale neznajúcou muža, vždy zavretá, nedotknutá, ale nie neplodná. Len on sa narodil bez hriechu, ktorého porodila bez muža, nie žiadostivosťou tela, ale poslušnosťou mysle.

Prel. Fr. P.

ŽIVOT.

Zo svätvečernej liturgie.

Posledným dňom vianočnej noveny končí sa adventný čas, v ktorej nás Cirkev svätá pripravovala

na dôstojné oslávenie Spasiteľových narodenín. Naše túžby po príchode Ježiša Krista v milosti, ktoré po tieto dni posvätná liturgia tlmočila slovami starozákonných prorokov, musia vo svätvečer vyvrcholiť, lebo milosť božia je základnou podmienkou nášho duchovného života, nášho spojenia s Bohom; „Sine me nihil potestis facere. Bezo mňa nič nemôžete robiť“ — hovorí Pán. Sústreďme preto v tento deň všetky túžby svojho, pokáním očisteného srdca na príchod Ježiša Krista, pôvodcu a darcu milosti.

„Celá dnešná liturgia je dojemným tajomstvom vianočného očakávania. Obrazná reč modliacej sa Cirkvi prenáša nás v duchu k nebeskej bráne, zatvorenej od pádu našich prarodičov, a vyvoláva nám v mysli pamätnú chvíľu, keď sa mala otvoriť táto brána nebeskej svätyne, aby z nej vyšiel očakávaný Spasiteľ ľudstva.“¹

Aj z posvätných textov noveny cítim, že už stojíme pred mystickou bránou Vianoc. Badať v nich totižto celkom jasný myšlienkový priechod z adventného času do vianočného. „Crastina die delebitur iniquitas terrae, et regnabit super nos Salvator mundi. Prope est iam Dominus. Venite adoremus. Zajtra bude zničená nepravosť zeme a panovať bude nad nami Spasiteľ sveta. Pán je už blízko. Poďme sa mu pokloniť.“

Koľko radostnej dôvery veje z týchto posledných veršov svätvečerného invitatória! No je to nielen dôvera, ale istota, že výročie Spasiteľovho príchodu znovu oživí v oddaných srdciach lásku, prebudí horlivosť, rozleje prúdy milosti a pokoja; prinesie lieky na rany duše, uvoľní okovy starého otroctva hriechu a vlačnosti a upevní vládu kráľovstva božieho na vykúpenej zemi.

Svätvečerná antifóna k Magnifikat je už z prvých nešporov Božieho narodenia. Je teda akýmsi úvodným vianočným pozdravom Spasiteľovi sveta, je prvým liturgickým manifestom, čo nás vyzýva k adorácii Synovi Božiemu, ktorý sa stal pred tisíc deväťsto štyridsiatimi rokmi človekom. V antifóne je Spasiteľov príchod na svet pripodobnený jednak vychádzajúcejmu slnku, jednak ženichovi, ktorý práve vystupuje zo svojej svadobnej izby; „Keď vyjde slnko na nebi, uvidíte Kráľa kráľov, ktorý vychádza z Otcovho lona ako ženích zo svojej svadobnej izby.“

Tento obľúbený biblický motív o vychádzajúcom slnku a slávnostne vyobliekanom ženichovi je veľmi vhodný na symbolizovanie Kristovho narodenia.

Tmavá, chladná noc nám predstavuje stav hriešneho ľudstva pred príchodom Mesiášovým. Teplo a

¹ Dr. Cinek: Mše svatá I.

svetlo — ako vieme — patria k hlavným podmienkam fyzického života na zemi. Tma v ľudskom rozume a chlad v ľudskej vôli udúšaly a udusily všetok duchovný život, ak vyjmeme hrstku spravodlivých v Izraeli. Rozum v tejto tme hanebne poblúdil. Zmieval sa v krčoch hľadania medzi polyteizmom najhrubšieho zrna a vratkými filozofickými smermi najrozličnejšieho druhu. Vôľa, skrehnutá mrazom nemravnosti, nevládala človeka povzniesť k dôstojnému životu. Nevera a nemravnosť boli teda ovocím tejto chladnej, tmavej noci.

Len čo vyjde slnko za letného rána na obzor, všetko v prírode ožije. Svetlo a teplé lúče slnka, ako slepo poslušný vykonávateľia vôle božej, udržujú a kriesia všetok organický život na zemi.

Slnko je symbolom Mesiáša, Ježiša Krista, ktorý svetlom svojej božskej náuky a teplom svojej neohraničenej lásky vzkriesil na zemi nový život a stvoril preň v milosti blahodarné podmienky ľudskej dôstojnosti a spásy. „V ňom bol život — hovorí svätý Ján, evanjelista — a život bol svetlo ľudom a svetlo vo tmách svieti... Ktorikoľvek ho prijali, dal im moc stať sa synmi božími.”²

Kráľ kráľov, ktorého otcom je Boh, prichádza na svet v plnej veľkoleposti svojho božského majestátu ako krásne vyobliekaný a ovenčený ženích zo svojej svadobnej izby. Jeho božské prívlastky boli síce tridsať rokov utajené, zahalené plášťom skrytého života; no jednako ich mal a dal nám ich poznať vo svojej zázračnej činnosti najmä pri svojom premenení na Táboře, kde sa jeho tvár zaskvela ako slnko. Ale slnko je pri svojom východe samé v sebe utešené aj vtedy, keď ho zahľadá hmla a mraky. Ježiš je Boh a vznešený ženích našej duše i vtedy, keď leží ako nemluvná v chudobných jasličkách.

„Keď vyjde slnko na nebi, uvidíte Kráľa kráľov, ktorý vychádza z Otcovho lona ako ženích zo svojej svadobnej izby.”

Nech nám čarokrásny zjav vychádzajúceho slnka vždy pripomína narodenie Ježiša Krista, nášho Pána a Spasiteľa.

Anton Macák, SS.

Verní Vatikánu.

Celý katolícky svet jednotne odsúdil zlomyseľný bombardovací útok na Vatikán. Pri tom odsúdení nešlo hlavne o svätopeterskú baziliku, ani o umelecké skvosty a vedecké hodnoty, ktoré sú len vo Vatikáne. Toto je na území Vatikánu preto, že tam **prebýva**

² Ján 1, 4, 5, 12.

zástupca Krista na zemi, hlava skutočnej a pravej Cirkvi Kristovej, rímsky pápež! A nejde ani o to, že je to rímsky pápež; ide o pápeža, a tým môžem byť tak Talian, ako Francúz alebo Slovák, lebo aj tí môžu byť biskupmi Ríma. V bombardovaní Vatikánu vidíme niečo inšie. Je to útok na stánok, ktorý jediný a výlučne je sídlom Kristovho zástupcu na zemi, sídlo neomylného usmerňovateľa života všetkých národov zeme. Nieto na svete miesta, z ktorého by, povedzme, Luther, Kalvín, Hus alebo ktorýkoľvek iný bludár mohol ako zástupca Krista prehovoriť k národom celej zeme. Medzi týmito bludármi niet jednoty v myslení, preto nevyhnutne chýba jednota v konaní; v každej provincii to ináč myslia, preto aj ináč konajú. Kým celý katolícky svet myslí dnes tak, ako rímsky pápež; jeho povel môže nás všetkých postaviť do útoku proti všetkému, čo nenesie pečať rímskeho katolicizmu. Je to pýcha alebo zaujatosť? Nie! Je to logický záver z toho, že len rímsky pápež zastupuje na zemi Boha, preto len on má právo vravieť ako boží zástupca k národom celej zeme, a preto len jeho nepriateľ Boha napáda a prenasleduje. Ale Boh nebol nikdy premožený; Boh má čas, lebo je večný. Bomby na Vatikán vyvolaly ozvenu na celom svete, lebo Vatikán je domovom všetkých národov zeme, lebo Cirkev rímskokatolícka je božím riečištom večnej spásy a pozemského šťastia pre všetky národy zeme. Len Vatikán reprezentuje Krista, Boha a spásu! Preto len Vatikán môže zabezpečiť spravodlivý mier! Preto nepriateľ pokoja bojí sa Vatikánu, lebo sa bojí spravodlivého mieru, preto útočí na Vatikán, na boží spravodlivý mier a pokoj. Útok na Vatikán je útokom na pravú Cirkev Kristovu; preto hlasy protestov ozývajú sa len od katolíkov, a nie od bludárov, od násilných trýzniteľov Kristovej náuky. Slováci boli vždy verní Rímu a Vatikánu, a najhanebnejšia škvrna na našich dejinách je malý odklon popletencov od tohto smeru. Vravím, počtovo malý odklon. Lebo jadro slovenského národa je verné Bohu, preto aj Vatikánu! Toto jadro priviedlo náš národ k imaniu najväčšieho prirodzeného dobra, ktoré je stelesnené v Slovenskom štáte; preto sa nečudujme, keď diabolský útok obrátil sa proti Vatikánu, že slza bolesti vypadla len nám, katolíkom! Nebudú bombardovať takzvané iné cirkevné mestá (hoci také vôbec nejestvujú, a v nich nemožno dačo duchovného zničiť, veď v prázdnote ani bomba nič kladného nezničí), lebo tie pre všeľudský a všenárodný duchovný vzrast ľudstva nikdy nič neznamenali; ak niečo znamenali, tak to bolo vždy len duchovné mínus. Keď sa dneska duchovný svet sústreďuje okolo Vatikánu, to preto, že len Vatikán je

ostrov svetového pokoja, ktorý celému svetu dá len Vatikán! Preto slovenský národ a Slovenský štát je verný Vatikánu.

Müller.

Láska k evanjelikom.

Čo krv, mrav a reč, spoločná pravlasť kedysi a spoločný kus zeme dnes sviazali v jedno, totižto v slovenský národ, vierovyznanie rozčeslo a to hlboko a podstatne. Stalo sa pravdou, a na oboch stranách, že príslušníci iného národa sú bližší ako vlastná krv, len keď sú s nimi zajedno v smýšľaní. Inferiorita nacionalizmu ako hodnoty v porovnaní s náboženským presvedčením, je tu hmatateľne odstupňovaná. Nacionalizmus ako hodnota nižšia nemôže odstrániť toto nesmieriteľné napätie. Tým nesúcejšie sú na to tendenčné písacky, skresľovanie pravdy a rozhorčené polemiky, v ktorých pracuje už aj nenávisť, jedna z najzápornejších hodnôt ľudskej bytosti. Nenávisť, tyran lásky, dnes žije, víťazí na fórach štátov a v najširších ľudsky možných rozmeroch ukazuje svoje zamierenie: vivisekcia miliónov sŕdc! Reč tejto vášne vždy je nízka a odporná. Ale najodpornejšou musí byť pri vybavovaní sporných otázok dvoch spoločností, ktorým na štíte stojí, ktorých základom a spolu i najplnším obsahom je veľká, naskrz očistená a nadprirodzene pozdvihnutá Vášeň — Láska k Bohu. Jednou jej složkou je aj milovanie bližného, ktorým pre nás katolíkov je i slovenský evanjelik. Toľko sa posledné roky prízvukovalo, a to mýlne, že národnosť to bola, čo utvorila v minulosti šľachetné spoloňažovanie oboch vierovyznaní, vyjadrované symbolmi Moyzes—Kuzmány a Rázus—Hlinka. Lebo ostáva pravdou, že len ich neúzkoprsý univerzalizmus umožnil im spojiť sa vo svornom úsilí v práci za národ. A to i ponad diametrálne rozdiely pri niektorých základných problémoch ľudstva. No k tomuto univerzalizmu nevychovala ich idea národa, ale idea náboženská vnukla im ako cieľ ich životných borieb borbu za slovenský národ. A to tým, že udusili v sebe hlasy vášni a dali sa na cesty veľkej lásky k Bohu a bližnému. Na nej sa stretli aj v práci za národ.

Táto láska objíma všetkých. Nám katolíkom po Kristovi a jeho svätých príkladom v tomto je dnes gigantická postava Petrovho stolca — Pius XII. Z každého jeho posolstva dýcha toľko lásky, že sa nám stáva po krátkych štyroch rokoch svojho pontifikátu ako by hmatateľne živou láskou k Bohu a bližnému. Do tohto okruhu katolíckeho milovania vždy výslovne započíta i kresťanské cirkvi s Rímom nesjednotené... Lebo len Láska sdružuje, vie víťazne

poprestýkať svojou vlastnou podstatou i priamu a mužnú polemiku, má otvorenú cestu k objektívnemu nazeraniu na sporné problémy, je schopná uznať, ak má nepravdu, ak neprávom, napravnú, ak pochybila. A to ako so strany príslušníkov Ríma, tak i Augsburgu. I našu národnú zlomeninu scelí len Ona... Cesta riešenia je teda nepriama, začína reformou in domo sua, u každého jednotlivca. E. Macák, SS.

LITERATÚRA.

SPIŠSKÝ KŇAZSKÝ SEMINÁR V MINULOSTI A V PRÍTOMNOSTI. Spišská Kapitula 1943, str. 261. Sborník odhaľuje záclonu húževnatej a plánovitej práce spišskokapitulských profesorov pri výchove rodených vodcov ľudu — kňazov. Je to kus pestrej histórie života Cirkvi nielen na Spiši, ale na celom Slovensku, lebo tichá práca vychovávateľov alebo odchovancov mala často veľký vplyv na mnohé udalosti náboženského života aj mimo Spiša. Aj dnes spišský seminár rozdúchava v celej Republike záujem o liturgiu, teda o najčistejší prameň náboženského života, a vidíme, že práca je požehnaná. V sborníku odzrkadľuje sa duchovný život spišského seminára a celého kléru Spiša. — im.

Dr. LADISLAV HANUS: Rozprava o kultúrnosti. Vydala Obroda v Ružomberku 1943, str. 146, broš. 24 Ks. Poslanie každého národa je kultúrne. Na začiatku našej štátnej samostatnosti nie všetci sme si to uvedomovali úplne a nekompromisne, preto mnoho úsilia venovalo sa všakovým vonkajším daniam a nie okolnostiam primeraným vnútornému preporodeniu. No nechýbali ľudia, ktorí zavčas pripomli národu, že kultúra ducha je základ budúcnosti národa. Kniha Dr. Hanusa patrí tiež k tým tehlám, z ktorých sa má vystavať duša Slováka do európskej šírky. Slovák musí sa vymotať zo svojej malučkosti (dost často nahovorenej nežičlivcami); a tu autor veľmi životne ukazuje cieľ kultúrneho rastu a súčasne aj jeho najvyššie hranice. Kniha pre inteligentov. — im.

Dr. LADISLAV HANUS: Rozhľadenie. Essaye. Vydal SSV v Trnave 1943, str. 184, cena neudaná. *Essaye* vychádzaly ako články v Slovenských pohľadoch a v Kultúre. Dr. Hanus s katolíckeho stanoviska zahľadel sa na „slovenské národné bytie na počiatku štátnosti“ a vážkami katolíckeho svetonázoru vážil jednotlivé udalosti v znamení ich správneho usmerňovania. Ide hlboko na korene vecí, zatracaje povrchnosť.

nosť a pripomína slovenskému človeku nevyhnutnosť prijať určité svetové formy, ktoré sjednotia duše všetkých a postavia národné bytie na pevný základ. Kniha je veľmi širokým rozhľadom, preto nie každý pochopí súvislosť niektorých záverov. — im.

ROBERT RAST: Vom Sinn der Kultur. Verlag Räder und Com., Luzern 1941, str. 111, cena neudaná. Je to filozofia kultúry, v ktorej autor smelou rukou načrtá plán stavby správnej kultúry. Dáva prednosť logickému postupu; nie sú to úvahy, lež logicky riešené problémy, v ktorých súvislosť medzi jednotlivými tvrdeniami alebo závermi je veľmi jasná, preto ľahko pochopiteľná. Najzaujímavejšia je posledná kapitola, v ktorej vraví o kultúre a mystike. Na historickom základe a ako záver celej štúdie vyznáva, že pravá kultúra vrcholí v katolíckej mystike. V knihe je načrtnutý iba širší plán na obsiahlejšiu prácu, ktorú vo Švajčiarsku očakávajú. Užitočné je porovnávanie tejto knihy s Rozpravou o kultúrnosti od Dr. Hanusa. — im.

P. E. BOEHRER: L'ascension de la souffrance. L'édition Desclée de Brouwer, Bruxelles, Belgicko, 1943, str. 216, broš. Fr. 35. Len ten človek vie veľa trpieť, ktorý vie skutočne milovať. Preto problém utrpenia úplne súvisí s problémom správnej a nezištnej lásky. Autor, ošetrovateľ chorých, ľahkým štýlom vedie trpiace duše k správne mu chápaniu bolesti. Do knihy shrnul všetko, čo o veci napísali svätí Otcovia, teológovia, mystici, románopisci, básnici atď. Kniha je určená pre trpiacich, ale aj pre tých, čo ich obsluhujú. Na konci diela je kritika alebo recenzia 137 kníh, článkov a štúdií o bolesti. — im.

P. SALVATOR MASCHEK, OMC: Katolisches Hausbuch. Verlag Benziger und Com., Einsiedeln 1937, str. 664 a 16 hlbokotlačových obrazov. Viaz. Fr. 13, broš. Fr. 8.25. Dobrá kniha je vždy dobrým sprievodcom, ale táto patrí k najlepším. Cez celý cirkevný rok postupne dáva jednoduchým veriacim všetky duchovné náukové poklady Cirkvi, osvetlené príkladmi zo života. V prvej časti vysvetľuje liturgiu sviatkov Pánových, v druhej sviatky svätcov a svätíc. Nakrátko opíše život niektorého svätca a hneď poukáže na zvláštne ctnosti, v ktorých vynikal. Pravda, nezabúda poukázať aj na zlo, ktoré vzniká preto, že chýbajú ctnosti, lebo chýbajú svätci. V tretej časti sú krásne rodinné pobožnosti a modlitby, ktoré akosi navonok majú posväcovať svätýňu rodinného kozubu. Naozaj, skúsený domáci poradca. Vrele odporúčam na duchovné čítanie. — im.

MARIUS BESSON: Nach vier hundert Jahren. 2. vydanie. Verlag Räber und Com., Luzern 1941, str. 283, cena neudaná. Vierovyznanie rozštepilo švajčiarsky národ na dve skupiny, a to je rana, ktorá ani dnes nie je zahojená a iste národu nie je osožná. Biskup Besson po štyristo rokoch sa pýta, čo robíš, čakať? Alebo prikrôčiš k riešeniu? Ale ako? Vo forme rozhovorov a listov medzi katolíckymi kňazmi a luteránskymi alebo kalvínskymi pastormi chce nájsť akési východisko. Kniha pre obidve stránky je vzor ako riešiť túto otázku. Nejde o snášanlivosť, lebo vo veciach viery a mravov katolicizmus ju nepozná. Kniha si zaslúži pozornosť. — im.

DANTE ALIGHIERI: Nový život. Preložil Karol Strmeň. Vydala Obroda v Ružomberku 1943, str. 116, broš. 30 Ks. Kniha otvorí slovenskému človeku svet, ktorý vedel vznešene a duchovne opísať Dante pri hľbaní o láske. Danteho Nový život je iste veľkým vyplnením medzier, ktoré práve na tomto úseku literatúry sú veľké. V knihe sú hodnoty, ktoré ani prach zábudlivosti nezmenší. — im.

SZUSZAI ANTAL: Cesta Charakteru. Preložil Ján Klimko. Vydal SSV v Trnave 1943, str. 195, cena neudaná. Aj veľké veci načim akosi oblieť do časových šiat, ak chceme, aby boly chápané. Tak je to aj s náboženským životom. Rozprávaj o charaktere, počúvajú ňa; hovor o svätosti, zbadáš všelijaké posunky. Kniha prakticky učí mládež správne chápať náboženský život a podľa toho aj žiť. — im.

P. GABRIELE di S. M. MADDALENA: S. Giovanni della Croce direttore spirituale. Firenze 1942. P. Gabriel, redaktor revue Vita carmelitana, rozoberá v tejto štúdii náuku i prax cirkevného učiteľa svätého Jána od Kríža, čo sa týka vedenia duší. Svätosť života, solidná školenosť teologická a veľká znalosť psychologie stretajú sa u tohto otca veľkých duší v umení viesť ľudí k najvyšším výškam duchovného života. V štyroch kapitolách — Otec duší, Teolog mystiky, Vychovávateľ duší, Priateľ Ježiša ukrižovaného — P. Gabriel učí na veľkom príklade ako pomáhať dušiam na ceste k Bohu. — šnm.

M. M. PHILIPPON, OP: La dottrina spirituale di suor Elisabetta della Trinita. Brescia, Morcelliana 1943. Epifánia Karmelu, čo vo svätici z Lisieux mimoriadne zjasnila svet, pokračuje v sestre Alžbete od najsvätejšej Trojice, opäť francúzskej karmelitánke. Už vo viacerých vydaniach vyšly v Taliansku jej „Ricordi“, korešpondencia a poznámky o duchovnom živote. Toho roku vyšla v talianskom preklade i kniha M. M. PHILIPPONA,

„pohľad teologa na túto dušu a jej učenie“. Po krátkom náčrte duchovného utvárania sestry Alžbety rozoberá autor hlavné črty jej náuky. Je to predovšetkým pravda o prebývaní najsv. Trojice v duši človeka, ktorý je v milosti posväcujúcej, ktorú zvlášť intenzívne prežívala táto „svätica božieho prežívania v nás“. Úvod napísal P. Garrigou-Lagrange. Epilog tvoria viaceré texty, ktorých autorkou je sestra Alžbeta. Kniha súcá budiť zo spánku pohodlnej prostrednosti v duchovnom živote. — šnm.

ROSMANN Dr. RAFAEL, O. S. B.: Liturgie und Opferseele. 12°, str. 32. 8 hlbokotl. obrázkov. Cena: 0,40 RM. Vydal: Ars sacra, Jozef Müller, München 13. Knižočka je mocným a pritom úprimným výkrikom k nastúpeniu cesty za Kristom. Slová „Poďte za mnou...“ v plnom smysle sa vlastne môžu aplikovať len na cestu kríža, utrpenia a obety. Myšlienka mystického tela, nakoľko je čosi organického, žiada od každého úda činnú účasť i na novozákonnej obete, ktorá je skutočným žriedlom útechy a posily; len tak pochopíme onu nadľudskú silu nábožných duší, že ju hľadaly v omši svätej a dennom svätom prijímaní. Myšlienka liturgie, činného zapojenia údov i pri obeti je požiadavkou i novozákonnej obety. Obeta omše svätej a predpis na jej účasti nespočíva len vo vypočutí a prezrení vonkajších obradov. Autor odôvodňuje potrebu činnej účasti a vnútorného prehĺbenia nábožnosti. Autor tieto myšlienky rieši živo. Duším, ktorým sa dostane knižočka do ruky, ukáže ideál obety a vzbudí túžbu ho aj dosiahnuť. — pm.

BERNHART J.: Totengedächtnis. For. 8, str. 208. Tit. obrázok, cena 2.50 RM. Vydal Ars sacra, Josef Müller, München. Pavlove slová: „So strachom pracujte na spáse...“ až priveľa obavy naháňajú človeku. Pocit smrti, udalostí, ktoré budú nasledovať po nej i veriaceho človeka nútia zastať a rozmýšľať. Opustenosť, ktorú prežil na kríži Kristus, hoc si bol vedomý svojho poslania, prežíva a pocíti každý, aj veriaci. Hoc smrť pre veriaceho človeka je len prechodom k druhému blaženému životu, predsa i svätci cítili strach pred smrťou. V tomto ťažkom položení aj k nám má Cirkev slovo útechy. A tento smysel má knižočka: Ukázať na onu pomoc, ktorú Cirkev môže v tomto trápení dať človeku. Prvá čiastka je viac teoretického rázu, zaoberá sa skutočnosťou jestvovania záhrobného života; druhá je praktická, obsahuje omšu za zomretých a rozličné modlitby za zomretých. Je dosť praktickou, živou aplikáciou učenia Cirkvi o posledných veciach. Trpiacu dušu iste poteší. — pm.